

V. Minajev

**A
KÁRHOZOTTAK
TITKOS FEGYVERE**

Szíkra



V. MINAJEV

A KÁRHOZOTTAK TITKOS FEGYVERE

SZIKRA

BUDAPEST 1954

Az orosz eredeti címe:

В. МИНАЕВ

ТАЙНОЕ ОРУЖИЕ ОБРЕЧЕННЫХ

О подрывной деятельности
империалистических разведок
против лагеря демократии
и социализма

МОЛОДАЯ ГВАРДИЯ

1952

Fordította

TÁBOR BÉLA

és

T. MÁNDY STEFÁNIA

„A mi feladatunk az, hogy legyünk a legmesszebbmenően éberek és álljunk résen. S ha éberek leszünk, elutársak, akkor a jövőben is egész biztosan ugyanúgy fogjuk verni ellenségeinket, mint ahogy verjük őket most és vertük őket a múltban.”

I. V. SZTÁLIN

BEVEZETÉS

Sztálin, a szovjet nép és az egész haladó emberiség nagy vezére, a *Pravda* tudósítójával folytatott beszélgetése során a következőket mondotta:

„Természetesen az Amerikai Egyesült Államokban, Angliában, valamint Franciaországban is vannak agresszív, új világháborúra szomjazó erők. Nekik háború kell, hogy extraprofitot szerezhessenek, hogy kirabolhassanak más országokat. Ezek a milliárdosok és milliomosok a háborút hatalmas hasznot hozó, jövedelmező üzletnek tekintik.

Ezek az agresszív erők kezükben tartják a reakciós kormányokat és irányítják azokat. De ugyanakkor félnek is népeiktől, amelyek nem akarnak új háborút és a béke fenntartása mellett foglalnak állást. Az agresszív erők éppen ezért igyekeznek felhasználni a reakciós kormányokat arra, hogy hazugságokkal befonják népeiket, félrevezessék őket és az új háborút védelmi háborúnak, a békeszerető országok békés politikáját pedig agresszív politikának tüntessék fel. Be akarják csapni népeiket, hogy rájuk erőszakolják agresszív terveiket és új háborúba rántsák őket”¹.

Az Amerikai Egyesült Államok kormányzó körei az agresszió és az új világháború kirobbantásának politikáját követik. Ez a politika egyenes folytatása az amerikai imperializmus egész eddigi útjának, amelynek történetét Lenin úgy jellemezte, mint a véres imperializmus véres történetét.

¹ Sztálin. A békéért. Második, bővített kiadás. Szikra 1952. 96. old.

Az „amerikai demokrácia” egész történeti fejlődését a hódító háborúk sora, más népek kirablása és a dolgozók millióinak szörnyű kizsákmányolása teszi emlékezetessé. Az első világháború éveiben az amerikai monopóliumok óriási mértékben meggazdagodtak: vagyonuk az 1912. évi 186 milliárd dollárról 1922-re 320 milliárd dollárra növekedett. S a monopóliumok minden dollárjához — írja Lenin — „csomókban tapad a »jövedelmező» hadiszállítások szennye, amelyek minden országban még gazdagabbá tették a gazdagokat és tönkretették a szegényeket. Minden dollárhoz vér tapad...”²

A második világháború még jobban növelte az amerikai monopol-tőkések profitját. 1917-ben még csak 6 olyan társaság volt az Egyesült Államokban, amelynek tőkéje elérte vagy meghaladta az 1 milliárd dollárt. 1942-ben az ilyen társaságok száma 32-re emelkedett, 1950-ben pedig már 56-ra. Az amerikai iparvállalatok tiszta nyereségének együttes összege a második világháború éveiben több mint 53 milliárd dollárra rúgott.

Ám alighogy elhallgattak az ágyúk a csatatereken, ismét a leg-súlyosabb válság fenyegette az Amerikai Egyesült Államok tőkés gazdaságát — veszélyes dolog a béke a dollármágnások számára. Ez a magyarázata annak, hogy a dollármágnások a maximális profit utáni hajszá során az új világháború előkészítésének útjára léptek. 1950-ben az Egyesült Államok az agresszióval való fenyegetőzésről a nyílt, tényleges agresszióra tért át: az Egyesült Nemzetek Szervezetének lobogója alatt bűnös háborút kezdett a koreai nép ellen.

Ma az Egyesült Államok imperialistáinak egész politikája az új világháború kirobbantásának célját szolgálja. Ez a politika nyilvánul meg abban, hogy az amerikai imperialisták nem hajlandók eltiltani az atomfegyvert és csökkenteni a szabványfegyverzetet, s abban, hogy aláássák az Egyesült Nemzetek Szervezetét, amelyet a Wall Street egyre erőteljesebben tesz az ő engedelmes háborús eszközévé; ez nyilvánul meg a támadó atlanti tömb és más agresszív blokkok létesítésében, a Szovjetunió és a népi demokratikus országok ellen irányuló katonai, haditengerészeti és légitámaszpontok hálózatának idegen területeken való szervezésében, valamint a német és a japán militarizmus feltámasztásában.

² Lenin 'Művei. 28. köt. Szikra 1952. 51. old.

Az Egyesült Államok agresszív terveit szolgálja az 1952 májusában aláírt bonni „különszerződés”, amely valójában az amerikai, angol és francia imperialisták katonai különszerződése a nyugatnémet revanspolitika híveivel, s ezeket a terveket szolgálja az úgynevezett „európai hadsereg” felállításáról szóló párizsi szerződés is.

Az Egyesült Államok kormányzó köreinek jelenlegi politikája abban áll, hogy elutasítják a nemzetközi problémák békés rendezésének minden lehetőségét és gigászi fegyverkezési versenyt folytatnak azzal a hamis ürüggyel, hogy „védekezniök” kell a Szovjetunió részéről fenyegető támadás veszélye ellen — jóllehet ilyen veszély senkit se fenyeget. Az amerikai monopoltókések igazi célja: a világuralom megszerzése.

A legfőbb akadály, amelybe az amerikai imperializmus célja megvalósítása során ütközik, a Szovjetunió. A Szovjetállam pusztá léte a világ valamennyi népét a nemzeti függetlenségért és az imperialista járom alóli felszabadulásáért folytatott harcra buzdítja. Amikor a szovjet nép saját országában a kommunizmust építi, az egész emberiség számára is utat tör a kommunizmus felé.

A kommunista párt vezette szovjet nép megszilárdította szocialista államának erejét és hatalmát, óriási sikereket ért el a gazdasági és kulturális építés terén, megnövelte a Szovjetunió nemzetközi tekintélyét és bebizonyította a szocialista rend felsőbbrendűségét a kapitalista rend fölött. A Szovjetunió ma elsőrendű iparral, kitűnően fejlett közlekedéssel és magas termelékenységű mezőgazdasággal rendelkező hatalmas szocialista állam. Sohasem volt még országunk olyan nagy és hatalmas, mint amilyenné napjainkban vált.

A szovjet nép eddigi hatalmas győzelmeinek és eredményeinek mérlegét a Szovjetunió Kommunista Pártjának XIX. kongresszusa vonta meg.

A XIX. pártkongresszus — azokra a zseniális tételre és következtetésekre támaszkodva, amelyeket Sztálin elvtárs „A szocializmus közgazdasági problémái a Szovjetunióban” című klasszikus munkájában dolgozott ki — kijelölte pártunk és az egész szovjet nép feladatait a most következő időszakra. Sztálin elvtárs művei és a kongresszus határozatai a marxizmus-leninizmus ragyogó fényével világították meg a Szovjetunió számára a szocializmusból a kommuniz-

musba való fokozatos átmenet útját, s felvértezték a szovjet embereket a kommunista társadalom felépítéséért folyó harc sztálini programjával. S ugyanakkor Sztálin elvtárs művei és a kongresszus világtörténelmi jelentőségű határozatai olyan kiapadhatatlan forrást jelentenek, amelyből az európai és az ázsiai népi demokráciák baráti népei éppúgy ihletet merítenek új életük építéséhez, mint a tőkés országok dolgozói az imperializmus ellen, a békéért, a demokráciáért és a szocializmusért folytatott forradalmi harcukhoz.

Az amerikai imperialistákat aggodalommal töltik el a kommunista építés sikerei a Szovjetunióban, a szocializmus építésének sikerei a népi demokratikus országokban, ezek a reakciós erők rettegnek a világ haladó erőinek és a gyarmati meg függő országok nemzeti szabadságmozgalmának növekedésétől és megszilárdulásától, s most küldetésüknek tekintik, hogy „megmentsék” a kapitalizmust az elkerülhetetlen összeomlástól.

Az amerikai imperialisták az Amerikai Egyesült Államokat a világreakció védőbástyájává, a harmadik világháború előkészítésének központjává változtatták.

A Wall Street agresszív politikájához segédkezet nyújtanak az angol és a francia imperialisták, akik alárendelték országuk érdekeit az amerikai plutokrácia érdekeinek.

Az a körülmény azonban, hogy az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország szorosan együttműködnek a Szovjetunió és a népi demokratikus országok ellen tervezett új háború előkészítésében, s ebből a célból közösen szervezik meg a különböző háborús tömböket, nem szünteti meg a közöttük fennálló ellentéteket. Sztálin elvtárs már 1928-ban az imperialisták táborán belüli alapvető ellentéteként jellemezte az angol-amerikai ellentéteket.

Sztálin elvtárs „A szocializmus közgazdasági problémái a Szovjetunióban” című zseniális művében rámutat a kapitalista országok közötti ellentétek kiéleződésére a jelenlegi szakaszban és feltárja az ellentétek e kiéleződésének okait:

„Látszólag minden «a legnagyobb rendben» van: az Amerikai Egyesült Államok kényszerítette Nyugat-Európát, Japánt és a többi kapitalista országot, hogy összehúzzák nadrágszíjukat; Németország (Nyugat-Németország), Anglia, Franciaország, Olaszország és Japán az Egyesült Államok karmai közé került és engedelmesen

teljesíti parancsait. Helytelen lenne azonban azt gondolni, hogy «örökkön-örökké» minden «a legnagyobb rendben» maradhat, hogy ezek az országok a végtelenségig tűrni fogják az Egyesült Államok uralmát és jármát, nem próbálják meg, hogy az amerikaiak rabságából kiszabaduljanak és az önálló fejlődés útjára lépjenek.

Nézzük mindenekelőtt Angliát és Franciaországot. Kétségtelen, hogy ezek imperialista országok. Kétségtelen, hogy az olcsó nyersanyag és a biztos felvevőpiac számukra elsőrendű fontosságú. Feltelezhető-e, hogy ezek az országok a végtelenségig tűrni fogják a mai helyzetet, amikor az amerikaiak a «Marshall-terv» keretében nyújtott «segély» leple alatt befészkelik magukat Anglia és Franciaország gazdaságába, és igyekeznek azt az Egyesült Államok gazdaságának függvényévé tenni, amikor az amerikai tőke elhódítja az angol és francia gyarmatokon levő nyersanyagot és felvevőpiacokat, és ily módon vészesen fenyegeti az angol és a francia kapitalisták nagy profitjait? Nem helyesebb-e azt mondani, hogy a kapitalista Anglia, majd nyomában a kapitalista Franciaország, végülis kénytelen lesz kitépni magát az Egyesült Államok öleléséből és konfliktusba kerülni vele, hogy biztosítsa magának az önállóságot és persze a busás profitot?»³

Sztálin ezután megállapítja: nincs semmi biztosíték arra, hogy Németország és Japán nem áll újból talpra, nem próbál kitörni az amerikaiak rabságából, nem próbál önálló életet élni. Ebből pedig az következik — hangsúlyozza Sztálin —, hogy a kapitalista országok közti háborúk elkerülhetetlensége továbbra is fennáll, s hogy véget vessünk a háborúk elkerülhetetlenségének, meg kell szüntetni az imperializmust.

Az utóbbi idők eseményei azt mutatják, hogy az Egyesült Államok imperialistáinak politikája egyre agresszívebbé válik. Szítják a háborús pszichózist, fokozzák a fegyverkezési hajszát és lázasan készülnek a Szovjetunió és a népi demokratikus országok elleni új háborúra.

De amikor az amerikai monopóliumok bűnös terveiket szövögetik,

³ Sztálin. A szocializmus közgazdasági problémái a Szovjetunióban. Harmadik kiadás. Szikra 1953. 34—35. old.

nem veszik számításba az imperializmus tábora s a béke és demokrácia tábora között fennálló valóságos erőviszonyokat. Világuralmi terveik teljesen talajtalanok és még nagyobb mértékben kalandor jellegűek, mint a hitleristák és a japán imperialisták tervei voltak.

A Szovjetunió vezette demokratikus, antiimperialista tábor erői egyre növekednek, egyre inkább kibontakoznak. Napról napra szélesedik a béke híveinek hatalmas mozgalma, amely átfogja az egész világot és sokszázmillió embert ölel fel. A néptömegek mind tevékenyebben harcolnak a reakció és a háborús gyujtogatók ellen, mind szemléltetőbben adják tanújelét annak a megingathatatlan elhatározásuknak, hogy megvédik a béke ügyét.

„A Szovjetunió — mondotta Malenkov elvtárs a XIX. kongresszuson a párt Központi Bizottságának beszámolójában — rendületlenül folytatja politikáját, amely a minden országgal való békés együttműködésre irányul, de ugyanakkor számol a fékevesztett háborús gyujtogatók részéről fenyegető új agresszió veszélyével is. Ezért növeli, és a jövőben is növelni fogja védelmi képességét.

A Szovjetunió nem ijed meg a háborús gyujtogatók fenyegetéseitől. Népünknek vannak tapasztalatai az agresszorok elleni harcban, s rég megtanulta, hogyan kell megverni őket”⁴.

A szovjet emberek egy pillanatra sem feledkeznek meg a kapitalista környezetről, egy pillanatra sem feledkeznek meg arról, hogy ez nem tekinthető egyszerű földrajzi fogalomnak.

„A kapitalista környezet — mondotta Sztálin elvtárs 1937-ben az SzK(b)P Központi Bizottságának 1937 február—márciusi teljes ülésén — azt jelenti, hogy van egy ország, a Szovjetunió, amely megteremtette a saját területén a szocialista rendet és van azonkívül sok ország — a burzsoá országok, amelyek továbbra is kapitalista életmódot folytatnak és amelyek körül fogják a Szovjetuniót, várva az alkalmat, hogy rátámadhassanak, hogy széttúzzák, vagy legalábbis aláássák hatalmát és meggyengítsék”⁵.

A második világháború eredményeképpen jelentős változások következtek be a Szovjetunió nemzetközi helyzetében. A Szovjetunió

⁴ A Szovjetunió Kommunista Pártjának XIX. kongresszusa. Szikra 1953. 48. old.

⁵ Sztálin. A pártmunka fogyatékoságairól s a trockista és egyéb kétkulacosok felszámolását célzó rendszabályokról. Szikra 1949. 10. old.

győzelme a hitlerista Németország és az imperialista Japán felett a világimperializmus frontjának újabb áttörésére, s több európai és ázsiai országban a népi demokratikus rendszer megalakulására vezetett. Ilymódon a közvetlen kapitalista környezet a Szovjetunió határainak tekintélyes szakaszán többszáz kilométerrel távolabbra került.

Ezek a politikai és földrajzi változások azonban nem jelentik azt, hogy megszűnt a Szovjetunió elleni imperialista intervenció veszélye. A kapitalista környezet továbbra is fennáll, emellett a világimperializmus egyre újabb harci formákat keres hazánk és a népi demokratikus országok ellen. Sztálin elvtárs az SzK(b)P Központi Bizottságának 1937 február—márciusi teljes ülésén tartott fentemlített beszédében a következőket mondotta:

„Bebizonyított tény, mint kétszer kettő négy, hogy a polgári államok egymás területére küldözgetik kémeket, kártevőket, diverzánsokat, sőt néha gyilkosokat is, megbízzák őket, férközzenek be ezeknek az államoknak az intézményeibe és üzemibe, építsék ki ott a maguk hálózatát és „szükség esetén” — a hátszágban végzett robbantásokkal gyengítsék őket és ássák alá erejüket. Ez a helyzet a jelenben. Ez volt a helyzet a múltban is. Nézzük például az I. Napoleon-korabeli Európa államait. Franciaországban ebben az időben hemzsegtek az oroszok, németek, osztrákok, angolok táborából való kémek és diverzánsok. És viszont, Anglia, a német államok, Ausztria, Oroszország területén nem kisebb számban voltak kémek és diverzánsok a francia táborból. Anglia ügynökei kétízben szerveztek merényletet Napoleon élete ellen és néhányszor fellázították Franciaországban a Vendée parasztjait Napoleon kormánya ellen. És mi volt a napoleoni kormány? Polgári kormány volt, amely megfojtotta a francia forradalmat és a forradalomnak csak az eredményeit őrizte meg, amelyek előnyösek voltak a nagyburzsoáziának. Mondanom sem kell, hogy a napoleoni kormány sem maradt adósa szomszédainak és szintén megtette a maga diverziós intézkedéseit. Így volt ez a múltban, 130 évvel ezelőtt. Ez a helyzet ma is, 130 évvel I. Napoleon után. Most Franciaországban és Angliában hemzsegnek a német kémek és diverzánsok és viszont, Németországban angol-francia kémek és diverzánsok működnek. Amerikában hemzsegnek a japán kémek és diverzánsok, Japánban pedig az amerikaiak...

Kérdezem: miért tanúsítanak a polgári államok enyhébb, jobb szomszédi magatartást a szocialista Szovjetállammal szemben, mint a velük egy típusú polgári államokkal szemben? Miért küldenének kevesebb kémeket, kártevőket, diverzánst és gyilkost a Szovjetunió hátába, mint amennyit a velük egyítésű polgári államokba küldenék? Honnan vették önök ezt? Nem lesz-e helyesebb a marxizmus szempontjából az a feltevés, hogy a polgári államoknak kétszer-háromszor annyi kártevőt, kémeket, diverzánst és gyilkost kell küldeniök a Szovjetunió hátába, mint bármely polgári államba?

Nem világos-e, hogy mindaddig, amíg megvan a kapitalista környezet, lesznek nálunk kártevők, kémek, diverzánssok és gyilkosok, akiket a külföldi államok ügynökségei küldenek hátszánkba?”⁶

A kapitalista világrendszer — hangsúlyozza Sztálin „A szocializmus közgazdasági problémái a Szovjetunióban” című munkájában — általános válságban van, amely egész gazdasági és politikai életére kiterjed. E válság mélyén a kapitalista világgazdaság rendszerének egyre fokozódó bomlása és a kapitalizmusról leszakadt országok — a Szovjetunió, Kína és a többi népi demokratikus állam — egyre növekvő gazdasági hatalma rejlik.

A kapitalizmus meggyengülése még jobban elmélyíti belső ellentmondásait, kiélezi a harcot az imperialista rablók között. Az imperializmus táborában teljes fejvesztettség lett úrrá, s teljes a bizonytalanság a holnapot illetően. Az amerikai imperialisták állati félelmükben mindenre készek, csak hogy meghosszabbíthassák a pusztuló tőkés rend létét. Megpróbálják megfélemlíteni a Szovjetunió és a népi demokratikus országok népeit, s a legborzalmasabb tömegpusztító eszközök alkalmazásával fenyegetik őket.

Önkéntelenül is eszünkbe jutnak a nagy Lenin szavai, aki még a Nagy Októberi Szocialista Forradalom előtt ezt írta: A burzsoázia „minden vadságra, állatiasságra és gonosztetre kész, hogy megvédje a pusztulófélben levő kapitalista rabságot”⁷.

Mint ismeretes, a német fasiszták területtrábló terveikben nagy szerepet szántak a velük szemben álló országok belülről való bomlasz-

⁶ Sztálin. A pártmunka fogatékosságairól s a trockista és egyéb kétkulacosok felszámolását célzó rendszabályokról. 11—12. old.

⁷ Lenin. Válogatott művek. I. köt. Szikra 1949. 813. old.

tásának. Megszervezték a „totális kémkedés” rendszerét, amely számos országot hálózott be. A titkos ügynökök ezrei gyűjtötték a titkos információkat a fasiszta Németország számára, s diverziós cselekményeket, összeesküvéseket és provokációkat szerveztek.

A hitleristák azt remélték, hogy számos titkos ügynökségük segítségével különösebb fáradság nélkül sikerül majd meghódítaniok az áldozatul kiszemelt országokat. Azzal kérkedtek, hogy még nem is lesz háború közöttük, de embereik már benn lesznek Párizsban. Franciaországban ez valóban így is volt. A francia burzsoázia elárulta Franciaország nemzeti érdekeit és lehetővé tette Hitlernek, hogy könnyűszerrel meghódíthassa az országot. S ugyanígy volt több más kapitalista országban is, ahol a hitlerista ügynökök büntetlenül folytathatták üzelmeiket, sőt, a kormányzó körök támogatását is élvezték.

Csak egyetlen országban, a Szovjetunióban végződtek teljes kudarccal a hitleristáknak azok a próbálkozásai, hogy megteremtsék az „ötödik hadoszlopot”. A szovjet nép a bolsevik párt és a nagy Sztálin vezetésével idejekorán leleplezte és kiirtotta a fasiszta ügynököket: a trockistákat, a zinovjevistákat, a buharinistákat és a nép egyéb ellenségeit.

„A párt szétzúzta a földalatti trockista-buharinista bandát, amely az országban élő minden szovjetellenes erő vonzási központja volt, megtisztította a párt- és szovjet szervezeteket a nép ellenségeitől, s ezzel idejében elvágott minden lehetőséget, hogy «ötödik hadoszlop» létesüljön a Szovjetunióban, s politikailag előkészítette az országot az aktív honvédelemre. Világos, hogy ha ez nem történt volna meg idejében, akkor a háború napjaiban két tűz közé kerültünk volna, s elveszthettük volna a háborút” (*Malenkov. A Központi Bizottság beszámolója az SzK(b)P XIX. kongresszusának*)⁸.

A hitleri „totális kémkedés” ugyanúgy teljes kudarcot vallott, mint a totális háború német fasiszta stratégiája. De az amerikai imperialisták — a világuralom új önjelöltjei, — nem számolnak a történelem tanulságaival: felújították és tökéletesíteni próbálják a békeszerető népek ellen folytatott titkos háború hitleri módszereit. Az a fegyver, amelyet ebben a háborúban alkalmaznak — a kémkedés,

⁸ A Szovjetunió Kommunista Pártjának XIX. kongresszusa. 94. old.

a diverzió, a terror és a provokáció — a pusztulásra kárhozottak fegyvere. Ez a fegyver nem menti meg az imperialista burzsoáziát a pusztulástól.

E könyvben azt a feladatot tűztük magunk elé, hogy megismer- tessük az olvasót az imperialista kémiszolgálatoknak — elsősorban az Egyesült Államok és Anglia kémiszolgálatainak — a Szovjetunió, a demokrácia és a szocializmus egész táborára ellen irányuló bomlasztó tevékenységével. Könyvünk beszámol az imperialista bérencek e gyalázatos tevékenységének módszereiről és az általuk alkalmazott eszközökről. Ugyanakkor azt is bemutatja a könyv, hogyan hiúsítja meg az imperialisták bűnös cselszövéseit nagy hazánk és az európai s az ázsiai népi demokratikus országok népeinek ébersége, amelyek úgy őrzik nagyszerű vívmányaikat, mint a szemük fényét.



Első fejezet

LAPOK A KÖZELMÚLT TÖRTÉNETÉBŐL

Az amerikai imperialisták mindig esküdt ellenségei voltak hazánk népeinek. Már jóval a Nagy Októberi Szocialista Forradalom előtt olyan terveket szőttek, hogy elszakítják Oroszország egyes területeit, a legkíméletlenebbül kizsákmányolják — pontosabban: kirabolják — természeti kincseit, és hazánkat a gyarmati országok sorába süllyeszti. E rabló tervek végrehajtásának előkészítéseképpen az Amerikai Egyesült Államok kormányzó körei rendszeresen kémeket küldtek Oroszországba, s Oroszország fővárosában és nagyobb központjaiban kémügynökségeket szerveztek.

Az amerikai monopóliumok által szervezett kémtevékenységgel a legszorosabban egybefonódott az Egyesült Államok állami szerveinek hírszerző tevékenysége, amelynek céljaira ezek az állami szervek elsősorban oroszországi hivatalos képviselőiket — a nagykövetséget és a konzulátust — használták fel. Nem is olyan régen a *Pacific Historical Review* című amerikai folyóirat egyik cikkében egy Vanderlip nevű személyt dicsőített, aki a múlt század végén Rockefeller meg-

bízásából gazdasági kémkedéssel foglalkozott Kamcsatkában. A Vanderliphez hasonló típusú emberek gyakran látogattak el Oroszországba a XIX. és a XX. század mezsgyéjén. Számos amerikai cég és bank oroszországi fióktelepe (a Singer Company, a Vacuum Oil Co., az International Harvester stb.) nemcsak hogy kifosztotta az orosz népet, hanem az Egyesült Államok hírszerző szolgálatának megbízottja is volt. Az amerikai kémiszolgálat legnagyobb központja a cári Oroszországban az úgynevezett Orosz-Amerikai Kereskedelmi Kamara volt, amely Pétervárott székel, de Kievben, Taskentben, Odesszában és más városokban is voltak szervezetei. A kamara elnökhelyettese és pénztárosa W. A. Barry régi amerikai kém volt. Ennek az amerikai kémközpontnak messze szerteágazó tevékenységére már abból a tényből is következtethetünk, hogy az Orosz-Amerikai Kereskedelmi Kamara 870 vállalatot, testületet és magánszemélyt sorolt tagjai közé.

Az amerikai imperialisták behatolása Oroszországba különösen fokozódott az első világháború éveiben, a februári forradalom előestéjén és a februári forradalom után. Az Egyesült Államok kormánya arra törekedett, hogy megszilárdítsa a burzsoá-földbirtokos Ideiglenes Kormány hatalmát, segítséget nyújtson neki az egyre jobban megerősödő forradalmi mozgalom elleni harcban, és az összeomlás zűrzavaros viszonyait kihasználva, kezébe kaparintsa az orosz gazdaság kulcspozícióit. Ebből a célból különleges missziókat küldött Oroszországba és kölcsönöket adott az Ideiglenes Kormánynak.

A februári forradalom után Root, volt amerikai külügyminiszter vezetésével diplomáciai küldöttség érkezett Oroszországba, s velük jött egy szakértői bizottság is, amelyet Stevens mérnök vezetett. A diplomáciai küldöttség tagjait Wilson, az Egyesült Államok akkori elnöke, személyesen válogatta össze. A diplomáciai küldöttség tagjaivá nevezte ki a katonai kémiszolgálat két kipróbált ügynökét: Hugh Lenox Scott vezérőrnagyot, az Egyesült Államok vezérkari főnökét és James Glennon tengernagyot. A Stevens-féle küldöttségbe vasútépítő mérnököket neveztek ki „az Usszuri, a Kínai Keleti és a szibériai vasutak munkájával kapcsolatos kérdések tanulmányozására”, s az ideiglenes kormánynak nyújtandó „technikai segítség” céljából. Stevenst Pétervárra való megérkezése után a közlekedésügyi miniszter tanácsadójává nevezték ki.

Mindkét küldöttség kémtevékenységet fejtett ki, amelyet az Oroszországnak nyújtandó „segítségről” szóló képmutató nyilatkozatokkal álcázott. Az amerikai imperializmus Oroszországba érkezett ügynökeinek figyelme azonban elsősorban az oroszországi forradalmi mozgalom elleni harcra irányult. Scott és Glennon, a diplomáciai küldöttség tagjai, intenzív ellenforradalmi propagandát folytattak. Beutazták az országot, beszédekert mondottak és felszólították az orosz népet, hogy a „végső győzelemig” harcoljon a szövetségesek oldalán Németország ellen. Glennon tengernagy még a feketetengeri flottára is kiterjesztette kém- és propagandatevékenységét.

A Root-küldöttség az Egyesült Államokba való visszaérkezése után külön jelentést terjesztett a külügyminiszter elé ezzel a címmel: „Tervek az amerikai együttműködésre az oroszországi polgári lakosság és az orosz hadsereg szellemének megóvása és megszilárdítása céljából”. Ebben a jelentésben a küldöttség széleskörű tervet dolgozott ki az országunkban kifejtendő amerikai barát propaganda megszervezésére, s erre a célra öt és félmillió dollár kiutalását javasolta. A javaslat szerint ezt az összeget többek között arra fordították volna, hogy elárásszák Oroszországot broszúrákkal, röpiratokkal és plakátokkal, széles körben terjesszék az amerikai ujságokat és folyóiratokat, és amerikai filmieket mutassanak be.

„Az 1917—1918-as évek diplomáciai okmányainak gyűjteménye” (amelyet Washingtonban adtak ki 1931—1932-ben) idézi azokat az érveket, amelyeket Root sorakoztatott fel az Oroszországban kifejtendő propaganda céljait szolgáló összegek haladéktalan kiutalása érdekében. Root szavai szerint ez az öt és félmillió dollár kiadás jóval kevesebb, mint amennyibe egyetlen amerikai ezred fenntartása kerül. „Ezt a propagandát — táviratozta Root Pétervárról Washingtonba — nem az amerikai, hanem az orosz kormány nevében kell folytatni.”

A kívánt összegeket természetesen kiutalták és a legsürgősebben megszerveztek egy külön irodát „Oroszország közvéleményének” megdolgozására, a Közvéleménytájékoztató Bizottság (a Wilson által létesített központi propagandaszerv) oroszországi fiókját. A Közvéleménytájékoztató Bizottság különmegbízottat is küldött Oroszországba Edgar Sisson, tapasztalt kém személyében. Sisson 1917 november végén érkezett Pétervárra, és a következő év márciusában történt elutazásáig főleg kémkedéssel foglalkozott.

Mint már mondtuk, az Oroszországban tartózkodó amerikai ügynökök nagyszabású propagandát fejtettek ki a Németország elleni háború folytatása érdekében. Az egyik amerikai újságíró szerint ezek az ügynökök egymillió dollárt költöttek az Összoroszági Demokratikus Tanácskozás¹ küldötteinek megvesztegetésére, hogy támogassák az Ideiglenes Kormányt és annak a háború folytatására irányuló programját.

Ellenforradalmi propagandával foglalkozott a Pétervárott működő úgynevezett Polgári Nevelési Bizottság is. Ennek tevékenységét közvetlenül az amerikai és az angol nagykövetség irányította. E bizottság 800 propagandistát toborzott a reakciós elemek soraiból. Az egyik amerikai bank pétervári fiókja 12 millió rubelt folyósított a bizottságnak a kezdeti kiadások fedezésére.

Az amerikai plutokrácia bőkezűen ellátta az orosz burzsoáziát anyagi eszközökkel a „vörös veszedelem” elleni harc céljaira. 1917 májusában folyósította az Egyesült Államok az Ideiglenes Kormány-nak az első kölcsönt 100 millió dollár összegben, amelyet rövidesen 175 millió dollárra emeltek fel. 1917 októberéig a Kerenszkij-kormány-nak folyósított amerikai kölcsönök összege elérte a 325 millió dollárt.

Az orosz burzsoázia arra számított, hogy még nagyobb kölcsönöket kap a Wall Streettől. A *Birzseviye Vedomosztyi* című pétervári burzsoá lap azt írta, hogy szó lehet egy ötmilliárd dolláros amerikai kölcsön folyósításáról is.

„Most, amikor az orosz forradalom minden erejét megfeszíti, hogy megvédelmezze vívmányait, az imperializmus pedig meg akarja semmisíteni az orosz forradalmat — az amerikai tőke milliárdokat bocsát a Kerenszkij—Miljukov—Cereteli koalíció rendelkezésére azért, hogy az orosz forradalom teljes letörése után elfojtsa a Nyugaton növekvő forradalmi mozgalmat” — írta Sztálin „Amerikai milliárdok” című cikkében, amely a *Proletarij* című újság 1917 augusztus 19-i számában jelent meg².

¹ Ezt a tanácskozást 1917 szeptemberében a mensevikek és az eszerek hívták egybe abból a célból, hogy megállítsák a forradalmat, s az országot a szocialista forradalom útjáról a burzsoá parlamentarizmus útjára tereljék.

² Sztálin Művei. 3. köt. Szikra 1950. 259. old.

Az amerikai imperialisták az eszerek pártjának számos vezetőjét felhasználták az ellenforradalmi propaganda céljaira. Így például az amerikaiak pénzelték Csajkovszkijt, az „északi kormány” későbbi fejét, Maszlovot, az Ideiglenes Kormány egyik miniszterét, Bresko-Breskovszkaját és sok más eszert. Az imperialisták aljas bérencei hatalmas összegeket kaptak gazdáiktól áruló tevékenységükért. Az amerikai imperialisták az orosz burzsoá sajtó sok lapját is megvásárolták. Amerikai pénzen adtak ki tizenhét ujságot, amelyek napról napra dühödt kirohanásokat intéztek a bolsevik párt ellen.

Az Egyesült Államok képviselői e bomlasztó tevékenységüket Anglia és más országok képviselőivel szoros kapcsolatban folytatták. Az angol katonai misszió tevékenyen résztvett a Kornyilov-lázadás megszervezésében. A Petrográd ellen vonuló Kornyilov tábornok hadjáratában angol páncélautókon angol tisztek is résztvettek.

Francis amerikai nagykövet — akárcsak az amerikai konzul és az Egyesült Államok más képviselői —, a diplomáciai sérthetetlenség jogával visszaélve, a vezetésük alatt álló hivatalokat kémközpontokká s a diverziós és terrorista cselekmények központjaivá változtatták. Az Egyesült Államok oroszországi képviselői az orosz ellenforradalmi erők központjaivá váltak. Az Egyesült Államok kémşzolgalata az amerikai Vöröskereszt missziójának leple alatt Petrográdon ügynökséget szervezett, amely információkat gyűjtött a bolsevik pártról, harcot szervezett a bolsevikok ellen és különböző lépéseket tett, hogy megakadályozza Oroszország kilépését a Németország elleni háborúból.

Francis, az Egyesült Államok nagykövete, aki fanatikusán gyűlölte a bolsevikokat, állhatatosan követelte az Ideiglenes Kormánytól, hogy a „leghatékonyabb” rendszabályokat alkalmazza a forradalom elleni harcban. „Oroszország az amerikai nagykövetség ablakából” című emlékirataiban ez a bankár cinikusan elismeri, hogy Tyerescsenkónak, az Ideiglenes Kormány külügyminiszterének azt javasolta: gyilkoltassa meg Lenint és a bolsevik párt más vezetőit. Az angol kémşzolgalat az amerikai kémşzolgalattal szorosan együttműködve merényletet készített elő Lenin ellen. Ebből a célból egy Dorian Blair nevű angol titkos ügynököt vezényeltek ki az Ideiglenes Kormány kémşzolgalatához.

A POLGÁRHÁBORÚ ÉS AZ INTERVENCIÓ ÉVEIBEN

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom és a szovjet szocialista állam megteremtése után az amerikai imperialisták még ádázabb ellenségei lettek országunk népeinek. Az Amerikai Egyesült Államok kormányzó körei mindent elkövettek, hogy megdöntsék a Szovjethatalmat. Egyik legelső kísérletük az volt, hogy a fiatal Szovjet Köztársaságot „az éhség kötelével” fojtsák meg. 1917 novemberében az Egyesült Államok kormánya éhségblokád szervezését kezdeményezte Szovjet-Oroszország ellen; megtiltotta az élelmiszerszállítást Oroszországba mindaddig, amíg „a bolsevikok vannak hatalmon és folytatják békekötési programjuk megvalósítását”.

Az amerikai imperialisták legfőbb erőfeszítése arra irányult, hogy Oroszországban egyesítsék az összes ellenforradalmi erőket és segítséget nyújtsanak nekik a Szovjethatalom elleni harcukban. Nyíltan és titokban, a legarcátlanabbul beavatkoztak hazánk belügyeibe. Carte alezredes, az Egyesült Államoknak a főhadiszálláson tartózkodó katonai képviselője, 1917 november 27-én azzal a javaslattal fordult Duhonyin tábornokhoz, hogy robbantsák ki a polgárháborút Oroszországban. Carte tevékenysége közvetlen kapcsolatban van Duhonyin ellenforradalmi lázadásának kísérletével.

Az Egyesült Államok diplomáciai és egyéb képviselői az egykori cári tábornokok lázadásainak közvetlen szervezői voltak. David Francis, az Egyesült Államok oroszországi nagykövete, saját bevallása szerint tevékenyen támogatta A Haza és a Forradalom Megmentésének Bizottsága nevű szervezet ellenforradalmi akcióját. Az Egyesült Államok pénzelte 1917 decemberében Kalegyin lázadását. Wilson utasítására a newyorki National City Bank 500 000 dollárt utalt át Kalegyinnek. 1918 januárjában az amerikai bankárok 100 millió dolláros hitelt bocsátottak Kalegyin rendelkezésére. Az amerikaiak 80 gépkocsit és páncélautót próbáltak Petrográdról Rosztovba szállítani Kalegyin megsegítésére. Az egyik amerikai ügynök — a már említett Barry mérnök (akinek kémtevékenységét 1918 elején leplezték a Vé-Csé-Ká — az Összoroszországi Rendkívüli Bizottság — szervei) azt az utasítást kapta: legyen segítségére Kalegyin petrográdi megbízottainak abban, hogy fehérgárdista tiszteket toborozhassanak és irányíthassanak délre. Az Egyesült Államok Külügy-

minisztériumának rendelkezésére Poole-t, az Egyesült Államok moszkvai főkonzulját, Kalegyinhez küldték, hogy állandó kapcsolatot létesítsen az Egyesült Államok kormánya és a lázadók között.

1917 december 23-án Anglia és Franciaország kormánya titkos megállapodást kötött Párizsban a Szovjet-Oroszország elleni fegyveres beavatkozásra. Ez az egyezmény meghatározta azokat a zónákat, amelyeket az egyes imperialista hatalmak csapatainak meg kellett szállniuk. Az Egyesült Államok formálisan nem csatlakozott ugyan a megállapodáshoz, tényleges megvalósításában azonban résztvett.

Az amerikai imperialisták az angol, a francia és a japán imperialistákkal egységfrontban működtek. Partraszálló csapataikra és a belső ellenforradalmi erőkre támaszkodva azt tervezték, hogy országunkat frontok gyűrűjével veszik körül, elvágják minden ellátási forrásától, s megfojtják a Szovjethatalmat.

A nyugati imperialisták felforgató tevékenysége különösen 1918 január-február után vált igen aktívvá. A diplomáciai testület akkoriban Petrográdról Vologdába költözött, s itt az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország nagykövetsége közös tervet dolgozott ki a Szovjethatalom megdöntésére. Semmi pénzt nem sajnáltak ellenforradalmi összeesküvések szervezésére. Az volt a tervük, hogy az ország különböző részein egyidejűleg szítanak felkeléseket. Magában Vologdában Francis amerikai nagykövet vezetésével készítették elő a fehérgárdista lázadást. Emlékirataiban Francis a következőket írja erről az időszakról: „Minden tőlünk telhetőt elkövettünk, hogy megsemmisítsük a bolsevik kormányt.”

Ennek a felforgató tervnek egyik legfontosabb láncszeme az úgynevezett „Lockhart-féle összeesküvés” volt, amelyet 1918 augusztusában leplezett le a Vé-Csé-Ká. Az összeesküvés szervezője, Lockhart, régi angol kém volt, akit az „orosz ügyek” nagy szakértőjének tartottak. Lockhart 1911-től 1917-ig különböző konzuli tisztségeket töltött be Oroszországban, azután visszatért Angliába, de csakhamar ismét Oroszországba vezényelték. Lockharttal együtt az angol kémek nagy csoportja érkezett Petrográdra mint a Lockhart vezetése alatt álló misszió tagjai.

Petrográdra való megérkezése után Lockhart hamarosan annak a kémhálózatnak a vezetője lett, amelyet a nyugati országok kémszolgálatainak képviselői létesítettek országunk számos városában.

Érintkezésbe lépett Franciaország, Olaszország és más országok kém-szolgálatainak Petrográdon tartózkodó megbízottaival, és ugyanakkor hozzálátott saját titkos ügynökségének megszervezéséhez is. Lockhart csakhamar egybehangolta több külföldi követség bomlasztó tevékenységét, s egy nagy ellenforradalmi összeesküvés szervezője lett.

Lockharttal karöltve működött egy másik hétpróbás angol kém, Sidney Reilly is.

A Lockhart-féle összeesküvés egyik vezetője Colomatiano, az Egyesült Államok kereskedelmi attaséjának munkatársa volt. (Colomatiano egy amerikai céget képviselt, amelynek Petrográdon és Moszkvában voltak irodái.)

Lockhart felforgató tevékenysége rendkívül széleskörű volt. Többek között nyomban felismerte és kellően értékelte Trockij áruló magatartását a Németországgal folytatott breszti béketárgyalásokon, és azonnal szoros kapcsolatba lépett vele, hogy megakadályozza Oroszország kilépését a háborúból. Trockij — az imperialisták ügynöke — mindent elkövetett, hogy megghiúsítsa a béketárgyalásokat, ily módon kiprovokálja a németek támadását a még meg nem szilárdult Szovjet-hatalom ellen.

Lockhart alattomos tervét hajtották végre az összeesküvők akkor, amikor provokatív célzattal — hogy háborút idézzenek elő Németországgal — meggyilkoltatták Mirbach német nagykövetet, s amikor Buharin meg Trockij tudtával és -beleegyezésével a „baloldali” eszerek megszervezték lázadásukat Moszkvában, Szavinkov vezetése alatt az eszer felkeléseket Jaroszlavlban, Ribinszkben, Muromban és más városokban. Ugyanakkor igyekeztek megakadályozni a Petrográdra irányuló élelmiszerszállítást, diverziós cselekményeket hajtottak végre katonai raktárak ellen stb.

Az összeesküvők azt tervezték, hogy ellenforradalmi céljaik szolgálatába állítják a Moszkvában állomásozó lett nemzeti alakulatokat. Lockhart és Reilly kapcsolatba léptek az alakulatok parancsnokaival, és azt az utasítást adták nekik, hogy ne szolgáltassanak ki élelmiszert katonáiknak; ezzel az volt a céljuk, hogy a lett alakulatokat a szovjet kormány ellen hangolják. Két lett lövészezredet Vologdába akarták átszállítani, hogy egyesítsék őket az Arhangelszkben és Murmanszkban partraszálló külföldi csapatokkal, hogy azután általános támadást indítsanak Moszkva ellen. A lett csapatok másik csoportjával fegy-

veres lázadást akartak szervezni Moszkvában. A kidolgozott terv szerint körülvették volna a Nagy Színházat, ahol Leninnek beszédet kellett mondania, s letartóztatták volna Vlagyimir Iljicset.

A legszorosabban együttműködött Lockharttal az amerikai kém-szolgálat is, amely a támaszpontok kiterjedt hálózatával rendelkezett Szovjet-Oroszországban. Meg kell jegyeznünk, hogy az Egyesült Államoknak Oroszországban, a nagykövetségen kívül, két főkonzulátusa volt (Moszkvában és Irkutszkban), továbbá kilenc konzulátusa (Petrográdon, Arhangelszkben, Jekatyerinburgban, Szamárában, Tifliszben, Omszkban, Tomszkban, Csitában és Vladivosztokban), egy konzuli ügynöksége (Murmanszkban) és egy katonai missziója; ezenkívül rendelkezésre állt a Vörös kereszt kirendeltsége, a Keresztény Ifjak Egyesülete, amelynek Oroszországban hetven főnyi apparátusa volt és több más képviselő is. Mindezek a szervezetek hírszerző tevékenységet folytattak.

Az Egyesült Államok moszkvai főkonzulátusa ténylegesen az összeesküvők főhadiszállása volt. A főkonzulátus helyiségében tartották illegális tanácskozásaikat, s azokon Poole főkonzul is résztvett. Az egyik ilyen tanácskozáson, 1918 augusztusában, különböző diverziós cselekmények megszervezésének tervét vitatták meg: azt tervezték, hogy felrobbantják a cserepoveci vasúti hidat és Zvanka állomás mellett a Volhov-folyón keresztülvezető vasúti hidat, hogy ily módon megakadályozzák az élelmiszerszállítást Petrográdra.

Az összeesküvők terveire 1918 májusában mérte a Vé-Csé-Ká az első csapást, amikor leleplezte A Haza és a Szabadság Védelmének Szövetsége nevű, Szavinkov vezetése alatt álló szovjetellenes szervezet összeesküvését.

Szavinkov, aki Sidney Reilly angol kém irányítása mellett működött, fegyveres felkelést akart szervezni Moszkvában, s ennek időpontját 1918 június elejére tervezte. Az összeesküvésnek az volt a célja, hogy megdöntse a szovjet kormányt, az újonnan megalakítandó burzsoá kormány pedig hadat üzent volna Németországnak, és a németek elleni hadműveletek megkezdésének céljára hivatkozva fel-szólította volna az Antant-hatalmak kormányait, hogy vonuljanak be csapataikkal Oroszország területére.

Szavinkov bandájának szétzúzása felborította az imperialisták és az orosz ellenforradalom alattomos terveit. Az összeesküvők azonban

továbbra sem adták fel azt a reményt, hogy fegyveres erővel megdönthetik a Szovjethatalmat. Az volt a tervük, hogy letartóztatják a bolsevik párt vezetőit, a szovjet kormányt, az Összoroszországi Központi Végrehajtó Bizottság tagjait, megszállják a moszkvai kormányhivatalokat és a legfontosabb középületeket. E tervek végrehajtását szeptember második hetének elejére tervezték.

Hogy milyen biztosak voltak dolgukban az összeesküvők, ezt Sidney Reillynek Angliában 1931-ben megjelent emlékiratai tanúsítják. „Mázsás kő esett le a szívemről — írta Reilly egy nappal az előtt, hogy az összeesküvők meggyilkolták M. Urickijt, a Petrográdi Rendkívüli Bizottság (Csé-Ká) elnökét és megsebesítették Lenint. — ... Egyetlen csapás — és Lenin a mi foglyunk, Moszkva a kezünkben van ... és a bolsevizmusnak egyszersmindenkorra befellegzett.”

De éppen Urickij elvtárs meggyilkolása napján kezdődött meg az összeesküvés végleges felszámolása. Dzerzsinszkij személyesen vezette az összeesküvők letartóztatását. A Csé-Ká munkatársai behatoltak az összeesküvők fészkebe: a petrográdi angol nagykövetség épületébe. Cromie angol kém időt akart nyerni, hogy megsemmisítesse a kompromittáló iratokat és tüzelni kezdett a csekistákra, de leterítették. Ugyanakkor Dzerzsinszkij utasítására Moszkvában is letartóztatásokat hajtottak végre. Az összeesküvők titkos szállásán magát Lockhartot is letartóztatták.

Amikor a bandavezérek értesültek az összeesküvés összeomlásáról, a norvég konzulátuson kerestek menedéket. A konzulátus kapujánál fogták el Colomatianót, az Egyesült Államok kereskedelmi attaséjának munkatársát. Colomatiano eleinte igen arcátlanul és hangoskodóan viselkedett. De amikor a házkutatás alkalmával lecsavarták sétabotjának díszgombját, minden magabiztossága elpárolgott. Ez a sétabot, hogy úgy mondjuk, az összeesküvő szervezet páncélszekrényének szerepét töltötte be. A sétabotban megtalálták a kém szervezet rejtjeles írásának kulcsát, a kémek nyugtáit és a harminckét személyből álló ügynöki hálózat névsorát.

Az imperialisták a véletlen művének próbálták tulajdonítani, hogy kémeik kudarcot vallottak Szovjet-Oroszországban. Sidney Reilly előbb említett könyvében a következő okokkal magyarázza az összeesküvés kudarcát: először is, a petrográdi összeesküvők elcsúszták Urickijnek, a petrográdi Rendkívüli Bizottság elnökének meggyil-

kolását (ezt a gyilkosságot Reilly a moszkvai felkelés napján akarta végrehajtatni); másodszer, Reilly egyik ügynöke, Friede, vigyázatlanságot követett el: éppen akkor jelent meg a kémanyagokkal Reilly titkos szállásán, amikor ott a csekisták házkutatást tartottak.

Vlagyimir Iljics annakidején nevetségessé tette azokat, akik efféle okokkal próbálták magyarázni az imperialisták összeesküvésének kudarcát.

„Amikor a Szovjethatalom nehéz perceket él át — mondotta Lenin 1919-ben —, amikor a burzsoá elemek körében összeesküvéseket szerveznek és amikor a válságos pillanatban sikerül ezeket az összeesküvéseket felfedni — vajjon egészen véletlenül fedik fel azokat? Nem, nem véletlenül!”³.

A Lockhart-féle összeesküvés felgöngyölítése a Vé-Csé-Ká erejének bizonyítéka volt: arról tanuskodott, hogy milyen kitűnően működik a szovjet kémelhárítás, amely a Szovjetország biztonságának megóvása érdekében kifejtett küzdelmes munkájában feltétlenül számíthatott a dolgozók osztatlan támogatására és tevékeny segítségére, Lenin és Sztálin pártja iránti hűségükre.

Az amerikai imperialisták nemcsak az ország központjában készítettek elő szovjetellenes puccsot. Emellett különös figyelmet fordítottak arra is, hogy bomlasztó tevékenységet fejtsenek ki a Szovjet Távol-Keleten és Szibériában, mert ezek a területek előkelő helyet foglaltak el rabló terveikben.

1918 őszén amerikai csapatok szálltak partra Vladivosztokban, megszállták a Tengermelléket és a szibériai vasútvonal mentén helyezkedtek el. Röviddel az amerikai csapatok partraszállása után az amerikai kémiszolgálat tizenöt tisztjét Washingtonból Graves tábornokhoz, az amerikai expedíciós hadtest parancsnokához vezényelték.

„A hozzám érkezett tiszteket — írja Graves «Amerikai kaland Szibériában» című könyvében — szétküldtem Szibéria különböző részeibe, a vasútvonal mentén fekvő városokba, hogy értesüléseket szerezzenek Szibéria katonai, politikai, társadalmi és gazdasági helyzetéről.”

A katonai kémeken kívül az amerikai kémiszolgálat számos olyan

³ *Lenin Művei*. 30. köt. Szikra 1953. 227. old.

ügynököt is küldött Szibériába, akik mint a Keresztény Ifjak Egyesületének tagjai jelentek meg ott. Az egyesület instruktorai — akiknek a száma 1919-ben több mint száz főre rúgott — a megszállt területeken sportszervezeteket, cserkészcsapatokat létesítettek. Valamennyi szervezet arra törekedett, hogy a helyi lakosság közül minél többet szervezzen be soraiba, abban a reményben, hogy majd árulókat talál köztük. A Szovjet Távol-Kelet lakóinak ideológiai megdolgozása céljából az egyesület számos klubot és több mint száz mozit létesített, ahol mintegy ötszáz különlegesen összeválogatott amerikai filmet mutattak be.

Az amerikai kémiszolgálat petrográdi megbízottai közé tartozott G. Albert Simons is. Simons 1907 óta a protestáns missziós egyházközség lelkésze volt Petrográdon. Az Októberi Forradalom után Simons Petrográdon kémcsoportot alakított, amelybe mintegy ötven embert szervezett be.

„Igen sokszor orosz ruhába öltöztem — írja Simons ebben az időszakban kifejtett kémtevékenységéről —, és csaknem térdig érő orosz-inget öltöttem magamra. Lehajtott karimájú ócska kalapot nyomtam a fejembe és nikkелkeretes pápaszemet vettem fel. Ebben az öltözkében mentem el hazulról, az emberek közé elegyedtem és kihallgattam beszélgetésüket. Minél közelebből meg akartam ismerkedni a belső helyzettel.”

Az amerikai kémiszolgálat a baptista szervezeteket is bevonta a szovjetellenes kémkedésbe. Ebből a célból 1918 júliusában Chicagóba egybehívták az amerikai és az angol baptisták kongresszusát, amelyen külön megvitatták a Szovjet-Oroszországban kifejtendő bomlasztó munka módszereit. A kongresszuson elhatározták, hogy fokozott mértékben fogják „terjeszteni a kereszténységet” Szovjet-Oroszország területén. A „hittérítőket” az Egyesült Államokban és Angliában letelepedett fehérémigránsok sorai közül szándékoztak toborozni.

A toborzott „hittérítők” különleges kiképzéséről a philadelphiai baptista intézet gondoskodott. Az intézet huszonöt főből álló, úgynevezett „kereszteslovag”-különítményt alakított, s ezt útnak indította az Oroszországi Szovjet Föderatív Szocialista Köztársaságba.

Amikor a „hittérítők” megérkeztek Londonba, Szovjet-Oroszországra szóló beutazási vízumot próbáltak szerezni, ezt azonban megtagadták tőlük. A „kereszteslovagok” ekkor angol útlevéllal

Lengyelországba utaztak, ahonnan a lengyel kémiszolgálat segítségével illegálisan jutottak be országunkba. Itt egy ideig sikerült is kémkedniök — az összegyűjtött adatokat az egyik balti állam követésén keresztül továbbították külföldre — de a Vé-Csé-Ká szervei csakhamar valamennyi „kereszteslovagot” letartóztatták.

A polgárháború éveiben a szovjet területen működő amerikai kémközpontok közül a legfontosabbak az Egyesült Államok katonai missziói voltak. Ezek közül a legjelentősebb az odesszai volt, amelyet 1919 februárjában létesítettek, s amelynek élén Riggs alezredes, az Egyesült Államok volt petrográdi katonai attaséja állt. E katonai misszió kémtevékenysége Ukrajnára, a Krimre, a Don vidékére és Észak-Kaukázusra terjedt ki. Egy másik misszió Gyenyikin tábornok vezérkara mellett működött, McCully tengernagy vezetésével.

Ugyanabban az időben, amikor Moszkvában leleplezték Lockhart összeesküvését, az Egyesült Államok megbízottai nagy ellenforradalmi zavargást készítettek elő Közép-Ázsiában. Davis, az Egyesült Államok taskenti főkonzulja már az Októberi Forradalom előtt arra törekedett, hogy Közép-Ázsiát amerikai gyarmattá változtassa. A Szovjethatalom megteremtése után Davis helyébe egy Treadwell nevű tapasztalt kémet neveztek ki az Egyesült Államok taskenti főkonzuljává. Treadwell dühödött szovjetellenes tevékenységet fejtett ki. Kapcsolatot létesített a turkesztáni „baloldali” eszerekkel — a Szovjethatalom halálos ellenségeivel — továbbá a nacionalista burzsoáziával, a feudális földbirtokosokkal, a „baj”-okkal⁴ és a papsággal.

Treadwell a többi nyugati hatalom taskenti konzuljaival szoros együttműködésben fejtette ki bomlasztó munkáját. Treadwell és titkos ügynöksége tevékenységének közvetlen következménye volt az 1919 januárjában kitört taskenti lázadás, amelynek során vadállati kegyetlenséggel tizennégy vezető párt- és szovjetfunkcionáriust gyilkoltak meg.

1918 nyarán az Egyesült Államok kormánya megalakította az Oroszország Gazdasági Megsegítésének Bizottságát, melynek az volt a feladata, hogy egybehangolja a Vöröskereszt, a Keresztény Ifjak Egyesülete és más hasonló szervezetek tevékenységét. Az amerikai

⁴ „Baj” — gazdag földbirtokos, nagykupec a forradalom előtti Turkesztánban. — Ford.

kémszolgálat azt remélte, hogy a „segélyezés” örve alatt kiszélesítheti oroszországi tevékenységének körét. A szovjetellenes földalatti tevékenység költségeit azokból a hitelekbe fedezték, amelyeket az amerikai kormány névleg „Oroszország gazdasági megsegítésére” utalt ki.

Az amerikai diplomácia szorosan együttműködött a kémszolgálattal. Akkoriban jelent meg a látóhatáron William Bullitt, a hétpróbás amerikai kém. A párizsi békekonferencián Bullitt az amerikai küldöttség titkos tájékoztató szolgálatának vezetője volt. Amikor Wilson, az Egyesült Államok elnöke, és Lloyd George, angol miniszterelnök, „megbízható” információt akartak kapni a szovjet rendszernek, s politikai, gazdasági és katonai bázisának szilárdságáról, Bullittot küldték ki Szovjet-Oroszországba, hogy ilyen értesüléseket gyűjtsön —, s választásuk nem véletlenül esett Bullittra. Bullittot elkísérte Lincoln Steffens ujságíró és Walter Pettit kapitány, az amerikai kémszolgálat ügynöke is.

Bullitt küldetésének fő célja az volt, hogy megakadályozza a Vörös Hadsereg előrenyomulását s meggyőzze a fehérgárdista seregek szétzúzására irányuló hadműveleteit.

Ezenkívül más feladatokkal is megbízták Bullittot. Először is, keresztül kellett vinnie, hogy a szovjet kormány biztosítsa a szövetséges hatalmak alattvalói számára a „szabad beutazás” jogát Szovjet-Oroszországba és garantálja „teljes biztonságukat” — más szóval: biztosítsa számukra azt a jogot, hogy szabadon kémkedhessenek és más bomlasztó tevékenységet fejthessenek ki. Másodszor, ki kellett eszközölnie a szovjet kormánytól, hogy adjon amnesztiát a nép valamennyi elítélt ellenségének és teljes szabadságot biztosítson számukra.

Lenin éberségének és zseniális előrelátásának köszönhetjük, hogy sikerült lerántani a leplet az imperialisták aljas szándékairól és Bullitt küldetésének egyetlen alattomos célját sem érte el.

A Lockhart-féle összeesküvés meggyűsülése után az angol kémszolgálat egy másik kipróbált kémeket küldött Szovjet-Oroszországba, Paul Dukes személyében.

Paul Dukes, Lockharthoz és Sidney Reillyhez hasonlóan „kitűnően ismerte Oroszországot”. 1909 óta kémkedett Oroszország ellen és

egészen a februári forradalomig értékes kémadatokat szolgáltatott Londonnak. 1917-ben Dukes-ot visszahívták Angliába, de a következő év novemberében, a finn kémvizsgáló segítségével — zsebében Ioszif Afiranko, a petrográdi Csé-Ká munkatársa nevére kiállított hamis igazolvánnyal — ismét átdobták Szovjet-Oroszország területére. Összeköttetései révén hamarosan sikerült legalizáltatnia szovjetoroszországi tartózkodását. Angol szocialistának adta ki magát, aki azért jött az Oroszországi Szovjet Föderatív Szocialista Köztársaságba, hogy anyagot gyűjtsön, amelynek alapján propagandát fejthet ki Angliában a Szovjet Köztársaság elismerése érdekében. Dukes tíz hónapig tartózkodott Szovjet-Oroszországban, s ezalatt messze szerteágazó összeesküvő szervezetet létesített.

Paul Dukes jobbkeze Petrovskaja, egy régi eszernő volt, aki Dukes utasítására 1919 januárjában beférközt az OK(b)P sorába. Petrovskaja tartotta fenn a kapcsolatot az összeesküvés fő résztvevői és Jugyenyics vezérkara között. Az angolok még azzal is megbízták Petrovskáját, hogy alakítsa meg az „ideiglenes kormányt”, amely az összeesküvők tervei szerint a lázadás sikere esetén átvette volna a hatalmat.

A Dukes vezetése alatt álló összeesküvő szervezet minden eszközzel akadályozta a szovjet szervek munkáját, hogy ily módon elégedetlenséget keltsen a lakosság körében és zavargásokat provokáljon. Így például az összeesküvésnek azok a résztvevői, akik az élelmiszerfeleslegek rekvirálásánál felügyelői tisztséget töltöttek be, az utolsó morzsát is elszedték a parasztoktól. A Katonai Szállítási Hivatalban egy külön ellenforradalmi szervezet működött, amely üzemképtelenné tette a gépkocsikat, különösen pedig a katonai alakulatok részére lőszert és élelmiszert szállító teherautókat. A katonai alakulatoknak élelmiszert szállító vasúti kocsikat szándékosan rossz helyre irányították.

Az angol kémek számos diverziós cselekményt szerveztek. Az ohtai löpőgyárban robbanást idéztek elő; a pszkovi állomáson felgyújtották a robbanóanyag-raktárt; több ízben felrobbantották a vasúti pályatestet Pszkov és Petrográd között. Hogy megakadályozzák a vörös Petrográd élelmiszerellátását és járványt idézzenek elő Petrográdon, megpróbálták feltépni a város körül a vasúti pályatestet és felrobbantani a vízvezetékét.

Az összeesküvők az angol kémiszolgálat utasítására arra készültek, hogy megnyissák a frontot Jugyenyics előtt. Jugyenyics tábornok — állapította meg Sztálin elvtárs — „nemcsak, vagy helyesebben nem is annyira saját erőire, mint inkább a csapataink hátában, Petrográdon és a frontokon működő fehérgárdista híveinek erejére számított”⁵.

Paul Dukes összeesküvését számtalan szál fűzte a belső ellenforradalom Nemzeti Központ néven ismert legfőbb centrumához, amely azt a feladatot tűzte maga elé, hogy a Szovjethatalom ellen irányuló katonai lázadások és összeesküvések szervezése útján segítséget nyújtson Jugyenyics, Gyenyikin és Kolcsak fehérgárdista seregeinek.

A Vé-Csé-Ká szervei azonban Dukes-nak és bandájának minden igyekezte ellenére is leleplezték az angol kémiszolgálat és a Nemzeti Központ összeesküvését. E kémszervezet felszámolását Sztálin elvtárs közvetlen irányítása mellett hajtották végre. Sztálin utasítására, aki ebben az időben Petrográd védelmét vezette, a Vé-Csé-Ká szervei óriási munkát fejtettek ki, hogy a tömegeket harcra mozgósítsák a kémek ellen és könyörtelenül leszámoljanak a hűtlenséggel és az árulással a fronton és a front mögött.

Sztálin elvtárs kellő időben tett erélyes intézkedéseinek eredményeképpen sikerült elnyomni a Krasznaja Gorka erődben kitört lázadást és elhárítani a kronstadti lázadást. Sztálin elvtárs utasítására a petrográdi munkások tízezreit vonták be a burzsoá lakásokon és a petrográdi villákban tartott általános házkutatásokba, s megerősítették a határ és a frontövezet védelmét a kémek és diverzánsok ellen.

Az összeesküvőknél tartott házkutatások alkalmával rengeteg különböző fajtájú fegyvert foglaltak le olyan mennyiségben, amely elegendő lett volna egy egész hadosztály felfegyverzésére.

Sztálin elvtárs a következőket közölte Leninnel az 1919 június 18-án közvetlen vonalon Petrográdról küldött jelentésében:

„Kronstadt körzetében nagyszabású összeesküvést fedeztek fel. Ebben az összeesküvésben az egész megerősített kronstadti körzet valamennyi erődjének ütegparancsnokai részesek. Az összeesküvés célja az volt, hogy kezükbe ragadják az erődöt, alárendeljék maguk-

⁵ Sztálin Művei. 4. köt. Szikra 1950. 282. old.

nak a hajóhadat, csapataink hátába tüzeljenek és a Petrográdra vezető utat megtisztítsák Rodzjankónak. Erről okmányok vannak a kezünkben . . .

Nyilvánvaló, hogy Rodzjanko és Jugyenyics kalandorterve (Jugyenyicsnál futnak össze az összeesküvésnek szálai, amelyet Anglia az olasz, svájci és dán követség útján pénzelt) ennek az összeesküvésnek sikeres kimenetelén alapult, amelyet, remélem, csírájában elfojtottunk (valamennyi résztvevőjét letartóztattuk, a vizsgálat folyik).

Az a kérésem, ne legyenek elnézőek a letartóztatott követségi tisztviselők iránt, tartsák őket szigorúan, amíg be nem fejezik a vizsgálatot, amely újabb, fontos szálakat fed fel”⁶.

Azoknak az intézkedéseknek az eredményeképpen, amelyeket Sztálin elvtárs a határ és a frontövezet védelmének megjavítására tett, több összekötő ügynököt fogtak el, ami lehetővé tette, hogy leleplezzék és felszámolják a Nemzeti Központ petrográdi fiókját, s kinyomozzák a moszkvai „Nemzeti” és „Taktikai” központokhoz, valamint Paul Dukes összeesküvő szervezetéhez vezető szálakat.

A Sztálin elvtárs utasítására végrehajtott intézkedések eredményeképpen gyökeresen megváltozott a helyzet a fronton, s a Vörös Hadseregnek sikerült megghiúsítania Jugyenyics első hadjáratát Petrográd ellen.

Dukes — hogy elkerülje a letartóztatást — 1919 augusztus végén először Lettországba, majd Finnországba szökött és Petrovszkaját, az eszernőt bízta meg azzal, hogy Petrográdon helyettesítse. Petrovszkaja Dukes utasítására tovább folytatta az összeesküvő csoportok szervezését. Az összeesküvők célja ezúttal is az volt, hogy felbomlasszák a Vörös Hadsereg hátszágát, fegyveres csapatokat szervezzenek és felkelést robbantsanak ki Petrográdon, amikor Jugyenyics csapatai másodszor is felvonulnak a város ellen.

Ebben a vörös Petrográd számára oly vészterhes órában Sztálin elvtárs a déli fronton volt, ahol Gyenyikin szétzúzását készítette elő. De a munkások és a vöröskatonák emlékezetükbe vésték azokat az intézkedéseket, amelyeket Sztálin elvtárs 1919 nyarán a város védelme érdekében tett s sztálini módon jártak el, amikor meg-

⁶ Sztálin Művei. 4. köt. 277—278. old.

szervezték a Jugenyics bandái elleni ellentámadást, valamint a megbúvó belső ellenforradalom szétzúzását. Az összeesküvők ilyen körülmények között nem is tudták megvalósítani aljas szándékaikat. Szervezeteiket felgöngyölítették.

Egy vöröskatonának az ébersége segítette elő a 7. hadsereg törzskarába befészkelődött összeesküvő szervezet leleplezését. Egy vöröskatona figyelmes lett egy nőre, aki csomagot ejtett ki kezéből, majd menekülni próbált. A nőről kiderült, hogy angol kémnő. Annak a milicistának az ébersége pedig, aki a piacon letartóztatta egy Kürc nevű kém üzérkedésen tettenért lányát, egy másik összeesküvő kémszervezet felfedezéséhez vezetett.

Az angol kémszolgálat Paul Dukes-féle összeesküvésének végleges felgöngyölítése hozzásegítette a Vörös Hadsereget ahhoz, hogy amikor az imperialisták megszervezték Jugenyics második hadjáratát Petrográd ellen — ismét visszaverje a támadást.

Abban, hogy a Vé-Csé-Ká moszkvai szerveinek sikerült lerántaniok a leplet a Nemzeti Központ bűnös tevékenységéről, óriási szerepe volt az alsóbb szovjet funkcionáriusok éberségének.

1919 június 27-én a vorhusevói (Vjatka kormányzóság, szlobodszkoji kerület) helyi miliciájának parancsnoka a községen keresztülutazó polgárok ellenőrzése során őrizetbe vett egy magát Nyikolaj Karaszenkónak nevező ismeretlen embert, mert nem tudta felmutatni az utazásra jogosító igazolványokat. A motozás alkalmával egymillió rubelt és két revolvert találtak Karaszenkónál. A letartóztatottat a milícia a szlobodszkoji kerületi Csé-Ká-ra kísértette. Kihallgatásakor azt vallotta, hogy a nála talált pénzt egy kereskedő megbízásából akarta Moszkvába juttatni. Amikor azután Karaszenkót átadták a vjatkai Rendkívüli Bizottságnak, végül bevallotta, hogy igazi neve Krasennyikov, egy földbirtokos fia, Kolcsak tengernagy főhadiszállásának felderítő osztálya számára dolgozik és a főhadiszállás megbízásából akarta a millió rubelt Moszkvába vinni, hogy ott átadja egy személynek, „aki a pályaudvaron várja őt”.

1919 augusztus 8-án Krasennyikovot beszállították a Vé-Csé-Ká-ra. A Vé-Csé-Ká fogdájából Krasennyikov két levelet próbált kicsempészni. Az egyikben beszámolt letartóztatásáról, a másikban ciankálít kért és érdeklődött, vajjon letartóztatták-e N. N. S.-et. A levelek kicsempészésénél tettenért Krasennyikov bevallotta, hogy üzenetei-

nek címzettje Scsepkin volt, az a személy, akinek részére a pénzt hozta. Vallomásában azt is elmondotta, hogy Moszkvában működik egy Nemzeti Központ nevű szervezet, amelyet Kolcsak és szövetségesei nagy összegekkel támogatnak, továbbá azt is bevallotta, hogy a Nemzeti Központnak katonai szervezete is van.

Augusztus 28-ról 29-re virradó éjjel letartóztatták Scsepkint. A lakásán tartott házkutatás alkalmával számos olyan írást találtak, amelyek azt bizonyították, hogy a Nemzeti Központ összeesküvés céljából alakult katonai és politikai szervezet.

A Csé-Ká munkatársainak ügyesen megszervezett csapdája Scsepkin lakásán lehetővé tette még néhány összeesküvő és összekötő ügynök elfogását. A nyomozás során sikerült teljesen felgöngyölíteni a Nemzeti Központ katonai szervezetét és fényt deríteni az összeesküvők és az angol kémisztólát kapcsolataira, amelyeket Paul Dukes hozott létre.

A moszkvai összeesküvő szervezetek szétzúzása — amire éppen akkor került sor, amikor teljes erővel megindult Gyenyikin támadása a szovjet főváros ellen — igen lényeges segítséget jelentett a Vörös Hadsereg hadműveletei számára.

Az Egyesült Államok kémisztólátata azokban az években élénk tevékenységet fejtett ki hazánk nyugati határain. Allen Dulles hírhedt amerikai kém, aki akkor diplomáciai téren tevékenykedett, már 1918-ban kémkedett Szovjet-Orosztország ellen. Ő volt a szerzője a „Litvánia és Lengyelország — az utolsó sorompó Németország és a bolsevikok között” című emlékiratnak, amelyben azt javasolta az Egyesült Államok kormányának, hogy használják fel Litvánia és Lengyelország területét az OSzFSzK elleni katonai támadás felvonulási területeként.

Külön meg kell emlékeznünk az amerikai imperialisták kárpát-ukrajnai próbálkozásairól. Az Egyesült Államok imperialistái Kárpát-ukrajnát a Szovjet-Orosztország elleni támadás támaszpontjává szereték volna változtatni. Az akkor Csehsztlovákiához tartozott Kárpát-ukrajna területét az imperialisták a magyar Vörös Hadsereg elleni hadműveletek céljaira is felhasználták. Ebből a célból létrehozták az úgynevezett „kárpátorosz hadsereget”, amely Hennoquet francia tábornok parancsnoksága alatt állt. Hennoquet tábornok uzsgorodi

(Ungvár) tanácsadójává Wilson elnök Benjamin Parker ezredest, a tapasztalt kémét nevezte ki.

Ez a „tanácsadó” nagy segédszemélyzettel érkezett Uzsgorodba. A segédszemélyzet tagjai amerikai tiszti egyenruhát és papi öltözetet viseltek. A tisztek mint a „különleges katonai misszió” tagjai szerepeltek, a „lelkészek” pedig az amerikai „egyházi misszió” állományához tartoztak, amelynek feje Gordon protestáns lelkész volt. Ezek az egyenruhás és reverendás kémek keresztül-kasul beutazták Kárpát-ukrajnát, hogy árulókat hajtsanak fel és beszervezzék őket az amerikai kémiszolgálatba.

Kárpátukrajnába érkezett egy Franklin Gaylord nevű kém, a Keresztény Ifjak Egyesülete nevű amerikai szervezet feje is, hogy megalapítsa a szervezet itteni fiókját. Gaylord három millió dollárt bocsátott az új fiókszervezet rendelkezésére, és azt „ajánlotta” új cinkostársainak, hogy elsősorban a demokratikus szervezetek elleni bomlasztó munkára összpontosítsák figyelmüket. Ennek kapcsán a „leghatékonyabb módszerek”, vagyis a terror alkalmazását követelte.

Parker — kárpátukrajnai befolyásának erősítésére és a kémügynökök toborzásának kiszélesítésére — megszervezte Uzsgorodban az Egyesült Államok Közvéleménytájékoztató Bizottságának kirendeltségét, amelynek messze szerteágazó ügynökhálózata volt Kárpát-ukrajna egész területén. Az amerikai kémiszolgálatnak ez az ügynöksége gazdasági kémadatokat gyűjtött és emellett fegyvereket szállított Petljura Szovjet-Ukrajna területén működő bandáinak.

Parker ezredes érintkezésbe lépett Avgusztjin Volosin pópával, egy régi provokátorral. Volosin tízezer dollárt kapott kézhez, hogy megszervezze Kárpátukrajnában az úgynevezett Orosz Néppártot, amely valójában nem volt más, mint egy amerikai ügynökség. Volosin későbbi tevékenységét az árulások újabb sorozata tette emlékezetessé.

A polgárháború és a katonai intervenció időszakában éppúgy, mint a későbbi években is, az amerikai imperialisták a Szovjetország legádázabb ellenségeinek bizonyultak. Az Egyesült Államok valamilyen formában mindig kivette a részét a Szovjet-Oroszország ellen irányuló politikai, katonai és gazdasági kalandokból. Az amerikai kémiszolgálat a szovjetellenes bomlasztó tevékenység legaktívabb résztvevője volt.

Azoknak az ellenforradalmi összeesküvéseknek kellő időben tör-

tént leleplezése és felszámolása, amelyeket az angol, az amerikai és más imperialista kémügynökségek az 1918—1920-as években szerveztek, igen nagy szerepet játszott a polgárháború győzelmes befejezésében és az intervenciósnak hazánk területéről való kiűzésében. Lenin és Sztálin személyesen vezették a harcot a külföldi kémiszolgálatok és ügynökeik bomlasztó tevékenysége ellen. A bolsevik párt a dolgozók legszélesebb tömegeit harcra mozgósította az összeesküvők, az árulók és a kémek ellen.

Az ellenforradalom szétzúzásában rendkívül nagy szerepe volt a Dzerzsinszkij vezetése alatt álló Vé-Csé-Ká-nak. A Vé-Csé-Ká segítségére volt a szovjet népnek abban, hogy győzelmet arathasson a polgárháború frontjain és megvédhesse hazánk szabadságát és függetlenségét.

Azoknak a győzelmeknek a története, amelyeket a Vörös Hadsereg a polgárháború frontjain aratott, s a külföldi kémügynökségek és ellenforradalmi összeesküvések leleplezésének és szétzúzásának egész története az 1918—1920-as évek időszakában elválaszthatatlanul egybeforrott Sztálin elvtárs nevével.

„Sztálin szervezte a párt- és a munkástömegeket, kemény kezébe vette a vezetést; a tömegekre támaszkodva kíméletlenül letörte a szabotázst, vaskézzel nyomta el az árulók, a júdások, a kémek összeesküvéseit a fronton és a front mögött; az önfeláldozó munka személyes példájával és világos forradalmi perspektívával fokozta a munkások és parasztok, a vöröskatonák harci szellemét és forradalmi lelkesedését; mindig a legrövidebb idő alatt érte el a gyökeres fordulatot és vezette győzelemre a Vörös Hadsereget.

Átlátott az ellenség legkörmönfontabb és legármányosabb tervein és izzé-porrá zúzta ezeket, felborította az ellenség egész hadi «tudományát», hadi «művészetét» és begyakorlottságát”⁷.

AZ ELLENSÉGES ÜGYNÖKÖK KÉM- ÉS DIVERZIÓS TEVÉKENYSÉGE A BÉKÉS ÉPÍTŐMUNKA ÉVEIBEN

A háború befejezése és az intervenciók kiűzése után a szovjet nép áttért a békés gazdasági építésre. A fehérgárdista seregek és az

⁷ Ioszf Visszarionovics Sztálin — Rövid életrajz. Szikra 1952. 73—74. old.

intervenciósok katonai veresége arra kényszerítette a kapitalista világ és kém szolgálatainak bandavezéreit, hogy a Szovjethatalom elleni harc új módszereit eszeljék ki. Az imperialista kém szolgálatok egyik fő célja ebben az időszakban az volt, hogy összeszedjék a belső ellenforradalomnak a szovjet területen még megmaradt kádereit, megszervezzék és a lehető legnagyobb mértékben felélénkítsék tevékenységüket, s tartós kapcsolatot teremtsenek köztük és a külföldi ellenforradalmi központok között. Ugyanakkor széleskörű kém- és diverziós tevékenységet fejtettek ki országunk fegyveres erői ellen, a szovjet vezetőkkel szemben pedig a terror fegyveréhez nyúltak.

Amikor a Szovjet Köztársaság és a kapitalista államok között helyreállt a diplomáciai és a kereskedelmi kapcsolat, egymás után érkeztek országunkba a legkülönbözőbb külföldi „küldöttségek” és „követ-ségek”. Ezek a külképviseletek gyakran a külföldi kém szolgálatok álcázott ügynökségei voltak.

Sztálin elvtárs figyelmeztette a szovjet embereket arra, hogy fokozni kell éberségüket a külföldi szervezetek kémtevékenységével kapcsolatban. „Nem szabad megfeledkezni arról — írta Sztálin 1921 decemberében —, hogy a kereskedelmi és egyéb missziók és társaságok, amelyek elárasztják Oroszországot, kereskednek vele és segítik, egyszer s mindenkorra a világburzsoázia legjobb kémei is . . .”⁸

Sztálin elvtárs e szavait tökéletesen igazolták az amerikai imperialisták cselekedetei. A két háború, a blokád és az intervenció következtében a Szovjet Köztársaság több vidékén éhínség tört ki, s ezt a körülményt az Egyesült Államok arra használta ki, hogy jelentősen fokozza kémtevékenységét országunkban. Az Egyesült Államok kormányzó körei a Volga-vidék éhezőinek nyújtott „segítség” ürve alatt arra törekedtek, hogy megkönnyítsék kémszervezetük behatolását szovjet területre és lehetővé tegyék számára, hogy ezen a területen támaszpontokat építsen ki. Erre a célra használták fel az úgynevezett Amerikai Segélyező Hivatalt (American Relief Administration — ARA). Az ARA vezérigazgatója, Herbert Hoover, a Szovjethatalom esküdt ellensége volt, aki az Októberi Forradalom előtt több mint egymilliárd dollár értékű ingatlannal rendelkezett Oroszországban. A forradalom megfosztotta Hovert oroszországi tőkéitől és meg-

⁸ Sztálin Művei. 5. köt. Szikra 1951. 128. old.

hiúsította azt a tervét, hogy az orosz nép kizsákmányolása révén még jobban meggazdagodjék.

Mint később kiderült, az Egyesült Államok imperialistáinak eszük ágában sem volt megsegíteni a Volga-vidék éhezőit, hanem egészen más, ellenforradalmi célokat követtek. Hogy biztosítsák teljes cselekvési szabadságukat, az ARA képviselői a szovjet kormány meghatalmazottaival folytatott rigai tárgyalásokon, 1921 augusztusában, makacsul ragaszkodtak ahhoz, hogy az élelmet azokon a különleges bizottságokon keresztül osszák szét, amelyeket ők szerveznek a helyszínen és amelyek nem állnak a Szovjethatalom szerveinek ellenőrzése alatt. A szovjet kormány belement bizonyos engedményekbe, hogy könnyíthessen az éhező lakosság helyzetén. (Beleegyezett abba, hogy az ARA munkatársai szabadon utazgathassanak az országban, kapcsolatot tarthassanak fenn a külfölddel stb.) Augusztus 20-án az ARA meghatalmazottai Rigában aláírták a szovjet kormány képviselőivel az erre vonatkozó megállapodást.

Röviddel azután, hogy az ARA megkezdte működését Oroszországban, a szovjet kormány meggyőződött arról, hogy az ARA az ellenforradalmi erők titkos megszervezését, a kémkedést és a szovjetellenes propagandát tekinti fő feladatának. Az éhezők „megsegítése” körül csapott egész hűhó az ARA bűnös ténykedésének álcázására szolgált. Valójában ez a „segítség” abban nyilvánult meg, hogy az amerikai monopóliumok túladtak rothadó gabonájukon és a raktáraikban heverő gyógyszereken, amelyeket sem az Egyesült Államokban, sem más országokban nem tudtak elhelyezni. Ugyanakkor az Egyesült Államok kormánya nem volt hajlandó hitelt nyújtani a szovjet kormánynak élelmiszerszállítások céljaira és megakadályozta azoknak az amerikai társadalmi szervezeteknek a tevékenységét, amelyek valóban segítséget akartak nyújtani a Volga-vidék éhező lakosságának.

Az ARA kiterjedt apparátust létesített az OSzFSzK-ban (a szervezet központja Moszkvában volt és ezenkívül vidéken tizenkét kirendeltséget állított fel). Az ARA személyzete körülbelül háromszáz amerikaiból és több ezer szovjet állampolgárból állt. Haskell ezredes — az ARA képviselője az OSzFSzK-ban — és a személyzetéhez tartozó amerikaiak javarésze tapasztalt kém volt. Az ARA szervezetének munkájába elsősorban a burzsoá, szovjetellenes elemeket igyekezett

bevonni; de megpróbálta kiterjeszteni működését olyan vidékekre is, amelyekről nem volt szó a megállapodásban.

Az ARA munkatársai szabad mozgási lehetőségüket arra használták fel, hogy az országból mindenünnen katonai, politikai és gazdasági természetű értesüléseket gyűjtsenek és kapcsolatot létesítsenek az ellenforradalmi elemekkel. Ezek sorából toborozták titkos ügynökségüket. Az ARA kötelékébe tartozó kémek a számukra hasznos emberek toborzásánál bőkezűen osztogatták csalétek gyanánt az ingyenes élelmiszer- és ruhacsomagokat.

1923 júniusában véget vetettek az ARA szovjetellenes kémtevékenységének és bomlasztó munkájának.

1924-ben, amikor Angliában konzervatív kormány került hatalomra, az angol kémszolgálat fokozta a Szovjetunió ellen irányuló aknamunkáját. Az angol kormányzó körök szovjetellenes tömböt próbáltak létrehozni, hogy újabb intervenciót szervezzenek, s ennek érdekében minden eszközzel támogatták a külföldön és a Szovjetunió belül a szovjet néppel ellenségesen szembenálló szervezeteket. A legnagyobb angol kapitalisták, különösen Urquhart, Deterding, de rajtuk kívül még mások is, nagy összegeket költöttek a Szovjethatalom elleni harcra. Így például Deterding a legkülönbözőbb szovjetellenes akciókat finanszírozta: a grúz burzsoá nacionalisták lázadási kísérletét Szovjet-Grúziában, a különböző országok szovjetellenes sajtóhadjáratait.

Még a konzervatívok hatalomrajutása előtt ismét felbukkant Sidney Reilly vésztjóslo alakja. Röviddel a génuai konferencia⁹ előtt megjelent Párizsban, ott szoros kapcsolatba lépett Szavinkovval és a fehérémigráns Kereskedelmi és Ipari Szövetséggel (Torgovo—Promislennij Szozuz—Torgprom), amelyet az Oroszországból elmenekült kapitalisták egyik csoportja alakított. Reilly buzgón hirdette, hogy a Szovjethatalom elleni harc legcélravezetőbb módszere a terror. Szavinkovval és a Torgprom megbízottaival együtt tevékenyen részt-

⁹ Nemzetközi gazdasági konferencia, amelyet Genovában (Olaszország) tartottak 1922-ben. Ezen a konferencián az imperialista hatalmak kormányai arra próbálták kényszeríteni a Szovjetuniót, hogy jelentéktelen kölcsön fejében adja vissza a külföldi tőkéseknek az államosított gyárakat és üzemeket, továbbá fizesse vissza a cári kormány minden adósságát. A Szovjetunió elutasította e követeléseket.

vett a genovai szovjet küldöttek elleni terrorcselekmények előkészítésében.

Reilly egész Európát bebarangolta, hogy az európai fővárosok „alvilágában” olyan embereket kutasson fel, akik nem riadnak vissza semmitől, mindenre kaphatók, s emellett ismerik Oroszországot, az orosz életmódot és szokásokat. Ezeket az embereket Reilly beszervezte bomlasztó munkájába. A cári titkosrendőrség egykori ügynökei, volt gárdatisztek, különböző rendű és rangú „előkelőségek”, provokátorok, tönkrement fezőrök és közönséges szélhámosok verődtek össze ebben a pizskos bandában.

Reilly Finnországot választotta ki diverziós és terrorista tevékenységének bázisául, s itt szoros kapcsolatot létesített az orosz monarchistákkal és a finn kémsszolgálattal.

1925 őszén Reilly illegálisan átlépte a szovjet-finn határt, hogy átvegye a Szovjethatalom elleni bomlasztó munka közvetlen irányítását, az OGPU szervei azonban csakhamar letartóztatták. A nyomozás során igen értékes vallomást tett, többek között az Intelligence Service (az angol kémsszolgálat) szovjetellenes tevékenységének megszervezéséről és módszereiről. Reilly megkapta megérdemelt büntetését.

Reilly letűnt a színről — de megjelent helyette Ross. Ross a finn kémsszolgálat közvetlen segítségével több terrorista csoportot dobott át Finnországból a Szovjetunióba. De az angol kémsszolgálatnak az a kísérlete, hogy terrorcselekményeket szervezzen a Szovjetunióban — a körülmények konspiráció és minden mesterkedés ellenére — ezúttal is teljes kudarcot vallott. A Szovjetunióba átdobott fehér-gárdista terroristákat csaknem kivétel nélkül elfogták az OGPU szervei.

A Szovjetunióban végzett bomlasztó munka terén rendkívül nagy aktivitást fejtettek ki ebben az időszakban az angol diplomaták. Hodgson, aki egy időben az angol követség vezetője volt a Szovjetunióban, Charnoc és Barber, a követség titkárai, Preston leningrádi angol konzul és White moszkvai angol alkonzul — egytől egyig kémek voltak, kémkedést szerveztek, bizalmas adatokat gyűjtöttek, s diverziós és terrorcselekményeket készítettek elő. Hodgson személyesen vette át informátoraitól a kémjelentéseket; Charnoc személye-

sen toborzott kémiszolgálata számára több szovjet állampolgárt és ő maga tartotta fenn velük a kapcsolatot; White robbantást készített elő a Kremlben meg a Nagy Színházban, és erre a célra a volt kolcsakista tisztek egy csoportját szervezte be.

Az angol diplomaták tervei között több terrorcselekmény megszervezése is szerepelt. Ezeknek végrehajtását az angol-szovjet kapcsolatok megszakítását követő időre tervezték, amire már akkor készült az angol kormány. Alig hogy az angol kormány visszahívta követségét és az angol követség elhagyta a Szovjetunió területét, a terroristák hozzáláttak aljas munkájukhoz.

1927 június 3-ra virradó éjjel a volt kolcsakista tisztek White által toborzott bandája megpróbálta felrobbantani az OGPU moszkvai épületének szomszédságában levő házat. A merénylet színhelyén melinittel töltött bombát találtak. Megállapítást nyert, hogy a melinit francia eredetű volt, a bomba burkolata pedig angol. Az OGPU erélyes lépéseinek eredményeképpen a fehérgárdista terroristákat, akiket az angol kémiszolgálat bérelt fel, megtalálták és tűzharcban agyonlőtték.

Június 7-én bombákat dobtak a leningrádi pártklubba; a robbanás alkalmával mintegy harminc ember megsebesült. Ugyanezen a napon Varsóban meggyilkolták Vojkov elvtársat, a Szovjetunió lengyelországi diplomáciai képviselőjét, a szovjet-lengyel határon pedig Opanszkij elvtársat, az OGPU kiváló munkatársát. Egyidejűleg a Szovjetunió különböző helyein iparvállalatokat, katonai létesítményeket stb. próbáltak felgyújtani. Mindezek a cselekmények ugyanannak az akciónak az egyes láncszemei voltak, s az angol kémiszolgálat gondosan kidolgozott terrorista tervéről tanúskodtak.

A külföldi kémiszolgálatok által megszervezett diverziós és terrorista tevékenység megélénkülésének ebben az időszakában a Szovjetország dolgozói hatékony segítséget nyújtottak az OGPU-nak ahhoz, hogy leleplezhesse és letartóztathassa a terroristákat, s ennek kapcsán nagy leleményességről és kezdeményező erőről tettek tanúságot.

A számos példa közül csupán egyet ismertetünk.

Zaharcsenko-Sulc, terrorista nő, Kutjepov hírhedt fehérgárdista tábornok unokahúga, egyik cinkostársával át akart jutni a határon és fegyveres erőszakkal elrabolt egy arra haladó gépkocsit. Grebenyuk

elvtárstól, a jármű vezetőjétől a diverzánsok azt követelték, hogy vezesse a gépkocsit a határhoz. Grebenyuk elvtárs megtagadta követelésüket, mire meggyilkolták. Golenkov elvtársat, a gépkocsiveető segédjét, aki szintén megtagadta a banditák követelésének teljesítését, megsebesítették; Golenkovban mégis volt annyi erő, hogy üzemképtelenné tegye a gépkocsit. Ekkor a terroristák otthagyták az autót és az erdőbe menekültek, de a parasztok tevékeny közreműködésével szervezett razzia hamarosan felfedte rejtekhelyüket.

A terroristák megpróbálták kijutni a gyűrűből és az erdő szélén Rovkovába, a közelben elszállásolt lövészezred parancsnokának feleségébe ütköztek. Rovkova a személyleírás alapján felismerte a körözött terroristákat és segítségért kiáltott. Zaharcsenko-Sulc rálőtt a fegyvertelen asszonyra és megsebesítette. Az odasiető vöröskatonákkal keletkezett tűzharc során agyonlőtték a terroristákat.

A nemzetközi imperialisták látták, hogy teljes kudarcot vallott minden olyan próbálkozásuk, amely arra irányult, hogy újabb intervenciót szervezzenek a Szovjetunióban, s elvesztették minden reményüket arra, hogy ellenforradalmi lázadások, diverziós cselekmények és terror segítségével alááshatják a Szovjetunió erejét. Ezért ismét megváltoztatták aknamunkájuk taktikáját és módszereit: áttértek a kártevő munka szervezésére.

A kártevő munka a huszas évek közepe előtt is a Szovjetország elleni bomlasztó tevékenység eszközei közé tartozott. Abban az időszakban azonban a kártevők beérték azzal, hogy akadályozták az iparvállalatok normális munkájának helyreállítását. A kártevő munka ebben az időben azért öltött ilyen jelleget, mert a Szovjethatalom ellenségei abban reménykedtek, hogy a Szovjetunióban hamarosan sikerül visszaállítani a kapitalizmust, s így minden gyár és üzem visszakerül a régi tulajdonosok kezébe.

Az ellenforradalmi szabotázsról az aktív kártevésre való áttérésnek az volt a célja, hogy új módszerekkel készítse elő a Szovjethatalom megdöntését: a kártevő munka szervezői belülről akarták szétrobbantani a Szovjethatalmat, azt akarták elérni, hogy az ellenséges ügynökök behatoljanak a szovjet hátország szívébe.

A külföldi kémiszolgálatok a szocialista építésbe bevont régi mérnöki és műszaki kádereket próbálták felhasználni ügynökeiként. De a szakemberek zöme nem lett hűtlen a Szovjethatalomhoz, s

tevékenyen résztvett a kártevő munka leleplezésében és következményeinek kiküszöbölésében. Csak a régi műszaki értelmiség felső rétege lépett a bűnös útra, az a réteg, amelyet a multban közvetlen kapcsolatok fűztek kapitalista gazdáihoz. Ez a réteg valódi szándékainak álcázására főleg azt a módszert alkalmazta, hogy képmutató módon „hűséget” színlelt a proletárforradalom és a szocialista építés ügye iránt.

A külföldi kémiszolgálatok azt az általános irányelvet állították fel az országunkban létesített kártevő központok számára, hogy ne csak egyes vállalatokat dezorganizáljanak és tegyenek üzemképtelenné, hanem a népgazdaság egész ágait, mégpedig a legfontosabb ágait tegyék tönkre. A tömeges kártevés szervezésével az imperialisták általános gazdasági hanyatlást akartak előidézni a Szovjetunióban, hogy ily módon megkönnyítsék az országunk ellen tervezett újabb fegyveres támadást.

Sztálin elvtárs úgy jellemezte a kártevő munkát, mint a nemzetközi tőke kísérletét a Szovjetunió népgazdasága ellen irányuló gazdasági beavatkozásra. A kártevő munka elkerülhetetlen következménye volt annak, hogy a Szovjetunióban kiéleződött az osztályharc, hogy a Szovjethatalom a város és a falu tőkés elemei elleni támadás politikáját folytatta, hogy ezek az elemek ellenállást fejtettek ki a Szovjethatalom politikájával szemben, s hogy kiéleződött a nemzetközi helyzet.

Sztálin idejében figyelmeztette a szovjet embereket a nemzetközi imperializmus szovjetellenes harcának új taktikájára. A párt moszkvai szervezetének 1928 április 13-i aktívagyűlésén mondott előadói beszédében Sztálin elvtárs a következőket mondotta:

„Azelőtt a nemzetközi tőke nyílt katonai beavatkozással akarta megdönteni a Szovjethatalmat. A kísérlet nem sikerült. Most arra törekszik, s ezután is arra fog törekedni, hogy alattomban nem mindig észrevehető, de meglehetősen nagyszabású gazdasági beavatkozással gyengítse gazdasági hatalmunkat oly módon, hogy kártevő munkát szervez, mindenféle «válságot» készítve elő egyik-másik iparágban, hogy ezzel megkönnyítse a jövőbeni katonai beavatkozás lehetőségét”¹⁰.

¹⁰ Sztálin Művei. 11. köt. Szikra 1950. 59. old.

Arra a tevékenységre, amelyet a kártevő szervezetek az egyes iparágakban folytattak, szemléltető példa a sahti ügy, az Iparpárt pere, a munkásellátás és az energiaipar területén garázdálkodó kártevők ügye.

A kártevésről, mint az osztályharc eszközéről a sahti perben rántották le először a leplet. Az OGPU szervei a munkások tevékeny közreműködésével leplezték le a sahti kerület széniparának mérnökei és műszaki dolgozói között működő kártevő szervezetet. A bírósági vizsgálat során kiderült, hogy a kártevő szervezet üzelmeinek köre messze túlterjedt a sahti kerület határain, s hogy a kártevő szervezet központja is e kerületen kívül működött.

Mint megállapították, a kártevő munka a széniparban azt a célt tűzte maga elé, hogy dezorganizálja a termelést és olyan munkafeltételeket teremtsen, amelyek mesterségesen elégedetlenséget keltenek a munkásokban a Szovjethatalommal szemben. A kártevők szándékosan megszegték a balesetelhárítás legelemibb előírásait, és ennek következtében szerencsétlenségek, sőt halálos balesetek is történtek. A munkások keresetét mesterségesen leszállították, akadályozták a kollektív szerződések végrehajtását és előre megfontolt szándékkal súlyos anyagi létfeltételeket teremtettek. A termelés terén a kártevés a széniparban úgy nyilvánult meg, hogy eltitkolták az értékes bányamezőket és szénrétegeket, ugyanakkor pedig üzembehelyezték a nem rentábilis tárnákat, rendszeresen szabotálták a széntermelést, helytelenül használták fel és nem javították ki kellő időben a gépi berendezéseket, rendszeresen üzemzavarokat idéztek elő, szabotálták a széntermelés gépesítését.

A kártevő szervezeteket a volt szénbányatulajdonosok és a külföldi tőkések pénzelték. A közvetítő szervek szerepét egyes külföldi hatalmaknak a Szovjetunióban működő hivatalos diplomáciai képviselői töltötték be.

Sztálin elvtárs röviddel a széniparban garázdálkodó ellenforradalmi kártevő szervezet leleplezése és felszámolása után a következőket mondotta az SzK(b)P Központi Bizottságának és Központi Ellenőrző Bizottságának 1929 áprilisi plenumán:

„Nem lehet véletlennek tekinteni az úgynevezett Sahti-ügyet. «Sahti-emberek» vannak ma nálunk valamennyi iparágban. Közülük már sokat kihalásztak, de még korántsem valamennyit. A burzsoá

értelmiség kártevése a fejlődő szocializmussal szemben megnyilvánuló ellenállás egyik legveszedelmesebb formája. A kártevést különösen veszedelmessé teszi az, hogy a nemzetközi tőkével van kapcsolatban”¹¹.

S valóban, az OGPU szervei nemsokára több kártevő szervezetet fedeztek fel, amelyek más iparágakban működtek: a hadi-, az olaj-, a vegyi- és a hajóépítő iparban, valamint a közlekedésben. Már a sahti ügy nyomozási adatai is arra mutattak, hogy az egész kártevő munkát egységes központ irányítja. 1930 nyarán az OGPU felfedezte és szétzúzta ezt az egyesített központot, az úgynevezett Mérnöki Központot (Iparpárt).

Az Iparpárt politikai programja a kapitalizmus helyreállítását és a burzsoá köztársaság megteremtését tervezte a Szovjetunióban, s az ellenforradalmi puccsot követő első időkben katonai diktatúrát akart létesíteni. Az Iparpárt programja a burzsoázia és a kulákság érdekeit fejezte ki. Az Iparpárt szoros kapcsolatban állt a fehér-emigráns szervezetekkel és a külföldi — francia és angol — tőkés körökkel, s elsősorban Franciaország felé orientálódott, mert abban az időben a francia imperializmus volt a szovjetellenes tömb és az új intervenció közvetlen szervezője. Az intervenciót 1930 nyarára, vagy legkésőbb 1931-re tervezték. Az Iparpárt ezekre a határidőkre számítva építette fel egész kártevő munkáját.

Az Iparpárt azon volt, hogy minél előbb megvalósuljon a katonai intervenció, s ezért vezető emberein keresztül kötelezte magát Anglia és Lengyelország kormányzó köreivel szemben, hogy átengedi nekik a Szovjetunió több területét és kielégíti más kapitalista államok pénzügyi és koncessziókra irányuló igényeit is.

Az Iparpárt bomlasztó tevékenységében jelentős helyet foglalt el a kémkedés és a diverzió. Az Iparpárt központi bizottsága a francia és az angol kémiszolgálatok megbízásait hajtotta végre. E kártevő szervezet egyes főkolomposai már 1927-ben — londoni tartózkodásuk idején — személyes kapcsolatot létesítettek Lawrence ezredessel, a hírhedt angol kémme és Patrickkal, az Intelligence Service másik képviselőjével. Később ezt a kapcsolatot különböző angol cégek moszkvai képviselőitén keresztül tartották fenn.

¹¹ *Sztálin Művei*. 12. köt. Szikra 1950. 16. old.

1929-ben az Iparpárt központi bizottsága a külföldi kémiszolgálatok utasítására hozzálátott diverziós szervezetének megteremtéséhez. Összeállították azoknak a nagy gyáraknak és erőműveknek a jegyzékét, amelyeket az intervenció megindulásának időpontjában üzemképtelenné kellett tenniük. Külön katonai szervezet is létesült az Iparpárt mellett azzal a céllal, hogy megnyissa a frontot az ellenség előtt. E katonai szervezet vezetésével a Vörös Hadsereg egyes alakulatainál is szerveztek kártevő csoportokat, amelyek főleg volt cári tisztekből álltak.

Az Iparpárt leleplezése és felszámolása nemcsak a nemzetközi imperializmus intervenciók terveit hiúsította meg, hanem előmozdította az első sztálini ötéves terv sikeres és határidő előtti teljesítését is.

Ugyanebben az időben az OGPU szervei más ellenforradalmi kém- és kártevő szervezeteket is lelepleztek és felszámoltak: a Csajanov—Kondratyev-féle eszer-kulák csoportot (az úgynevezett Dolgozó Paraszt Pártot: Trudovaja Kresztyanszkaja Partyija — TKP), az Oroszországi Szociáldemokrata (mensevik) Munkáspárt Központi Bizottságának Szövetségi Irodáját és több burzsoánacionalista szervezetet.

Külön meg kell emlékeznünk az imperialisták legáljasabb tervéről, amely arra irányult, hogy éhínséget idézzon elő országunkban és ily módon mozgítsa elő a Szovjethatalom megdöntését. E terv megvalósítására az angol kémiszolgálat 1924-ben külön „szakképzett” kártevő szervezetet létesített.

1924-ben Moszkvába érkezett a Union nevű angol húsexport-cég képviselője, Fothergill, s kapcsolatba lépett Rjazancev professzorral, a volt földbirtokossal és cári tábornokkal, valamint Karatigin professzorral, aki a forradalom előtt a *Torgovo-Promislennaja Gazeta* (Kereskedelmi és Ipari Ujság) című lapot szerkesztette. A Union cégnek az Októberi Forradalom előtt hűtőházai voltak Oroszországban. Rjazancev és Fothergill régi ismerősök voltak. Néhány találkozás után Fothergill azt javasolta Rjazancevnek, hogy létesítsenek egy kártevő szervezetet a lakosság élelmiszerellátásának megnehezítésére. Rjazancev hozzájárult a tervhez és miután előzetes kiadásainak fedezésére tízezer font sterlinget kapott, nyomban „munkához” látott.

Rjazancevnek és cinkosainak bűnös tevékenysége jelentős kárt

okozott a Szovjetállamnak és megnehezítette az ország élelmiszerellátását. A külföldi kémiszolgálatoknak ezt az ügynökségét, amely az éhség kötelével akarta megfojtani országunkat, leleplezték, és a munkásellátás negyvennyolc kártevőjét bírósági ítélet alapján agyonlőtték.

A nemzetközi imperializmus azonban a kudarcok ellenére sem csökkentette a Szovjetunió elleni aknamunkáját. Szemléltetően bizonyítják ezt azok a perek, amelyeket a harmincas években különböző angol kémek — a Metro-Vickers, Lloyd's Register, Babcock and Wilcox cégek, a Lena Goldfields és a Tetukne Mining Corporation koncessziós cégek szolgálatában álló mérnökök és műszaki alkalmazottak — ellen folytattak, valamint több más bűnper is.

Az OGPU szervei 1931-ben leleplezték és felszámolták az angol kémiszolgálat egyik kém-, kártevő és diverziós szervezetét, amelyet a Lloyd's Register angol biztosító társaság szovjetunióbeli képviselői — Cox, Heller, Ware és mások — létesítettek. Ezek az angolok egytől egyig az Intelligence Service ügynökei voltak és nagy tapasztalattal rendelkeztek a kémtevékenység terén. E bűnszövetkezet sejtéket létesített Nyikolajev, Odessza, Szevasztopol és Leningrád hajógyáraiban, a Donyec-medence kohászati üzemeiben, az olajiparban, a feketetengeri kereskedelmi flottában és a népgazdaság több más ágában.

Az angol kémiszolgálat bomlasztó munkáját talán legvilágosabban az a kártevő munka jellemzi, amelyet az erőműveknél szervezett meg az angol kémek egy csoportja. Ezek a kémek mint a Metro-Vickers angol cég mérnökei, technikusai és szerelői jutottak be a Szovjetunióba. A cég ügyvezető igazgatója egy Richards nevű ember volt, aki 1918-ban résztvett a Szovjetunió északi részén végrehajtott angol intervencióban. Richards akkor a titkosrendőrség kapitánya volt. 1923-ban kinevezték a Metro-Vickers cég igazgatójává és nyomban ezután Moszkvába utazott, hogy tárgyalásokat folytasson a Szovjetunió erőműveihez szükséges berendezések szállításáról.

Ettől fogva Richards vezetésével nagyszabású kém- és kártevő tevékenység bontakozott ki a Szovjetunió területén. Tevékenységük kezdete 1924-re nyúlik vissza, amikor a Metro-Vickers cég szerződést kötött a Volhovsztroj-jal villamosberendezések szállítására és

szerelésére. 1926-ban a cég gyárberendező irodát szervezett Lenin-grádban Monkhouse mérnök vezetésével, aki valójában az angol kémiszolgálat tisztje volt. Ugyanígy kémek voltak a cég ügyeiben a Szovjetunióba utazó, vagy a cég moszkvai képviselőjének szervezetében dolgozó szakemberek is: Thornton, Cox, Noel és a többiek. Thornton bevonta a kém- és kártevő munkába a Szovjetunió zlatouszti, cseljabinszki, ivanovói, bakui, moszkvai stb. erőműveinek több mérnökét és beosztott műszaki alkalmazottját is. Ezek szovjetellenes érzelmű emberek voltak, s legtöbbjük a múltban a Szovjethatalom aktív ellenségei közé tartozott. A Thornton vezetésével megszervezett kártevő és kémcsoportok diverziós munkát fejtettek ki, s gazdasági, katonai és politikai természetű bizalmas értesüléseket gyűjtöttek. Az angol kémiszolgálat a háború kitörésének időpontjára tartogatta a döntő csapást. A kémek és kártevők azt az utasítást kapták, hogy hadüzenet esetén diverziós cselekményeket hajtsanak végre az erőművek legdöntőbb fontosságú pontjain: a kazántelegek kiszolgálása és a szénellátás vonalán — ami a haditermelés megszakítására vezetett volna.

A szovjet nép ellenségeinek mindezek az alattomos tervei meghiúsultak.

A kapitalista környezetnek a Szovjetunió ellen irányuló ellenséges tevékenysége különösen akkor fokozódott, amikor Németországban és Japánban a fasiszták kerültek hatalomra. A kapitalista környezet hazánk elleni harcában nagymértékben felhasználta mindazokat a szovjetellenes elemeket, akiknek sikerült beférkőzniük a bolsevik párt soraiba. „A fasizmus a trockistákban és zinovjevistákban hű szolgákra tett szert, akik minden kémkedésre, kártevésre, terrorista és diverziós cselekedetre, a Szovjetunió vereségének előkészítésére kaphatók — a kapitalizmus visszaállítása érdekében”¹².

A külföldi kémiszolgálatok egyenes utasítására az összes földalatti szovjetellenes szervezetek egyesültek: a trockisták, a jobboldaliak, a zinovjevisták, a mensevikek, az eszerek, Ukrajna, Belorusszija, Grúzia, Örményország, Azerbajdzsán és a középázsiai köztársaságok burzsoá nacionalistái és a katonák ellenforradalmi csoportja. Az ellenforradalmi szovjetellenes csoportok egyesült blokkjának az volt a célja,

¹² A Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának története. Rövid tanfolyam Szikra 1953. 398. old.

hogy a Szovjethatalom megdöntése útján visszaállítsa a Szovjetunióban a kapitalizmust és feldarabolja a Szovjetuniót, elszakítsa tőle Ukrajnát, Belorusszját és más szövetségi köztársaságokat.

Mivel az ellenforradalmi tömb résztvevőinek nem volt semmiféle támaszuk a Szovjetunión belül, minden reményüket a külföldi hatalmak fegyveres segítségébe vetették. Ezért minden lehető módon siettettek az imperialisták támadását a Szovjetunió ellen.

A trockisták és a jobboldaliak — a nép leggonoszabb ellenségei — a Szovjethatalom elleni harc legterrorisztikusabb módszereihez folyamodtak, s nagyarányú diverziós, kártevő és hazaáruló kémtevékenységet fejtenek ki.

A „jobboldaliak és trockisták blokkjának” bűnperében megállapították, hogy e tömb főkolomposainak nagy része már régóta kapcsolatban állt az angol kém szolgálattal. Kiderült, hogy az Intelligence Service 1924 és 1926 között ezeket egyiket a másik után beszervezte. Rakovszkij, az egyik vádlott, a bírósági tárgyaláson tett vallomásaiban részletesen beszámolt arról, hogyan álltak a trockisták az angol imperialisták szolgálatába.

Magát Rakovszkijt Armstrong és Lockhart, az angol kém szolgálat munkatársai, akkor szervezték be, amikor ő a Szovjetunió londoni ügyvivője volt. Moszkvába való visszaérkezése után Rakovszkij közölte ezt a tényt Trockijjal. Trockij jóváhagyta az angol kém szolgálattal létesített kapcsolatot. Rakovszkij kapcsolatát az Intelligence Service-szel Londonban Farbman burzsoá ujságíró közvetítette. 1925-ben Rakovszkijt a Szovjetunió párizsi ügyvivőjévé nevezték ki. Itt bevonta az angol kém szolgálat számára végzett munkájába Mdivani grúz nacionalista elhajlót, aki akkor a Szovjetunió kereskedelmi megbízottja volt Franciaországban.

A „jobboldaliak és trockisták blokkjának” bűnperében pontosan megállapították, hogy Trockij már 1926 óta az Intelligence Service ügynöke volt. Az angol kém szolgálattal Trockij akkor lépett kapcsolatba, amikor a Koncesszióügyi Főbizottság elnöke volt; a kapcsolatot a Lena Goldfields angol cég közvetítette, amely koncessziót kapott a Szovjetunióban. 1927 elején Trockij segédkezet nyújtott az angol konzervatívoknak ahhoz, hogy megszakíthassák az angol-szovjet kapcsolatokat. Az angol hatóságok az ő „tanácsára” szervezték meg 1927 májusában azt az akciójukat, amelynek során behatoltak az

Arkosz helyiségeibe (az Arkosz szovjet kereskedelmi testület volt, ezen keresztül folytatott a Szovjetunió kereskedelmet Angliával). Az Arkoszban dolgozó trockisták csempészték be a társaság helyiségebe az angol kémiszolgálat által gyártott hamisítványokat. Ily módon Hicks, akkori angol belügyminiszternek, Trockij és cinkosai segítségével, sikerült ürügyet teremtenie az angol-szovjet kapcsolatok megszakításához.

Buharin, ez az aljas áruló is minden erejével kezére játszott az angol imperialistáknak. Cinkosai, visszaélve hivatalos beosztásukkal, mélyen áron alul adták el az angol importőröknek a legkitűnőbb minőségű épületfát. Ez a bűnös ügylet jelentős kárt okozott a Szovjetállamnak. Egyik cinkostársának, aki vezető állásba furakodott az északi határvidéken, Buharin utasítást adott, hogy minden eszközzel támogassa az angol kémiszolgálat Arhangelszkben tartózkodó ügynökét.

Igen aktív volt ebben az időben az amerikai imperialisták szovjetellenes bomlasztó munkája is. Az Ohotszki-tenger partvidékén 1924-ben és 1925-ben fehérgárdista bandák garázdálkodtak; ezeket a bandákat az amerikai monopóliumok pénzelték, szerelték fel és irányították. Rockefeller, a Wall Street egyik mágna, feltűnő „érdeklődést” tanúsított a Szovjetunióval határos területek iránt. Így például a Laura Rockefeller Alapítvány 1927-ben nagyszabású kutatást akart szervezni a Kola-félszigettel szomszédos területeken. Ebből a célból az „alapítvány” felajánlotta Fridtjof Nansen híres sarkkutatónak, hogy rendelkezésére bocsátja egy „etnográfiai expedíció” felszereléséhez szükséges anyagi eszközöket.

Két évvel később az Aero-Arctic nevű nemzetközi társaság elhatározta, hogy „tanulmányozni” fogja a Ferenc József-földet, a Novaja Zemlját és a Szevernaja Zemlját. Az volt a terv, hogy kormányozható léghajókról lefényképezik a kutatásra kijelölt sarki területet. Randolph Hearst, a hírhedt fasiszta, az Egyesült Államok egyik legnagyobb újságkonszernjének tulajdonosa, aki szintén résztvevett ebben a vállalkozásban, minden áron keresztül akarta vinni, hogy a szovjet tudósoknak és a tervezett expedíció valamennyi többi résztvevőjének tiltsák meg a légi fényképezést, s erre csak az amerikaiaknak legyen joguk. E kísérlet mögött — hogy egyedül az amerikaiak számára tegyék lehetővé a légi fényképezést — az a szándék rejlett, hogy a levegőből lefényképezzék az egész Szovjet-Sarkvidéket.

A *Contact* című folyóirat (a Repülők Nemzetközi Ligájának közlönye) 1929 februári számában megjelent egy cikk, amely leleplezte az Aero-Arctic expedíciójának valódi céljait. A folyóirat nyíltan megírta: „Az expedíció egyik fő feladata az, hogy megállapítsa, miképpen lehetne repülőtereket, támaszpontokat stb. létesíteni.” A cikk hangsúlyozta, hogy a Sarkvidéken megszervezendő különleges támaszpontoknak igen nagy stratégiai jelentőségük lesz.

Az amerikai imperialisták, akik a Szovjetunió megtámadását tervezték a Sarkvidék felől, már a huszas években meg akarták szervezni a Szovjetunió északi területeinek legalaposabb felderítését. Ezért tettek az amerikai monopóliumok oly nagy erőfeszítéseket annak érdekében, hogy megteremtsék ügynökségeiket a Csukcs-félszigeten, Kamcsatkában és a Szovjetunió más északkeleti kerületeiben. Ezeken a területeken a huszas évek elején az amerikai és kanadai társaságoknak több mint harminc képviselője tartózkodott, akik az úgynevezett „kereskedelmi tevékenységet” a szó legszorosabb értelmében vett kémkedéssel kötötték egybe.

1932-ben a Szovjetunióba érkezett Louis Rougier francia „filozófia-professzor”. „Szakmája” az ókori és középkori metafizika volt, ez azonban csak fedőszerve volt igazi tevékenységének, amelyet mint nemzetközi kém fejtett ki. Amikor ez a „tudós férfi” hazautazott, kiderült, hogy a Szovjetunióba tett utazása mögött amerikai monopóliumok állottak. Rockefeller tekintélyes összeget utalt ki Rougier-nak, hogy végezzen „kutatásokat” a Szovjetunió nyugati határán fekvő országokban.

Az Egyesült Államok és a Szovjetunió közötti diplomáciai kapcsolatok felvétele előtt (1933-ban) — és az utána következő években is — az amerikai kémisztólát szovjetellenes ügynökségeket tartott fenn a balti országokban. Számos amerikai diplomata az Egyesült Államok rigai kémközpontjában szerezte meg kémkedési gyakorlatát, mielőtt a Szovjetunióba irányították volna „diplomáciai” munkára. E diplomataik közül egyesek már az intervenció éveiben is kémkedtek a Szovjetország ellen. Így például Loy Hendersont, az Egyesült Államok mai iráni nagykövetét az amerikai Vörös kereszt képviselőjeként küldték ki a Szovjet Köztársaságba — s mint tudjuk ez a szervezet az amerikai kémek fedőszerve volt.

A balti országokban kifejtett tevékenysége idején ez a Henderson

a legjobb „orosz szakértő” hírében állt. Ezért, amikor napirendre került a Szovjetunió elismerésének kérdése, Hendersont visszahívták az Egyesült Államokba, hogy közreműködjék e lépés megfelelő „előkészítésében”. Ennek az „előkészítésnek” legfőbb célja az volt, hogy a fiatal diplomata egy csoportját kiképezze a Szovjetunióban végzendő felderítő munkára. Az erre a célra kiválasztott amerikai diplomatákat Prágába, Berlinbe, Párizsba és Rigába — a fehérgárdista emigráció akkori központjaiba küldték kiképző tanfolyamokra. Ugyanitt az orosz nyelvre is megtanították őket.

Az Egyesült Államok első nagykövete a Szovjetunióban William Bullitt lett, a hírhedt kém és a Szovjetunió esküdt ellensége, akiről már korábban is szó volt. A nagykövetség vezető munkatársai is a szovjetellenes kémkedés szakemberei lettek: Henderson, Charles Bohlen és más hozzájuk hasonló személyek.

Bullitt más külföldi követségek személyzetét is nagymértékben felhasználta szovjetellenes kémkedésre. Jean Cathala¹³, haladó francia újságíró leleplezéseiből kiderült, hogy például Charpentier, a moszkvai francia nagykövetség tanácsosa, 1935-ben „már Bullitt nagykövetsége számára dolgozott”, vagyis amerikai kém volt.

Különösen fokozódott az amerikai kémszolgálat tevékenysége a Szovjetunióban az angol, francia, német és olasz imperialisták között létrejött müncheni egyezmény időszakában. Az Egyesült Államok kormányzó körei, amelyek a müncheni politika sugalmazói voltak, ebben az időben minden eszközzel arra törekedtek, hogy kipuhatolják hazánk katonai és gazdasági erejét.

1938-ban kiküldték a Szovjetunióba Lindbergh amerikai pilótát. Küldetésének az volt a célja, hogy olyan „információkat” gyűjtsön, amelyek alkalmasak arra, hogy alátámasszák a fasiszta Németország szovjetellenes agresszív szándékait. Ez a hírhedt fasiszta kém a légi-erők napjának hagyományos szovjet ünnepségén való részvétel ürügyével ment Moszkvába.

Amikor Lindbergh visszatért az Egyesült Államokba, beszámolójában kijelentette, hogy a szovjet légierő gyöngé, a német pedig a legerősebb a világon. Hazafelé vezető útján Londonban átadta e be-

¹³ Lásd Jean Cathala. Francia diplomaták a béke ellen. Szikra 1951.

számolójának másolatát Inskipnek, aki akkor Angliában a honvédelem koordinációjának minisztere volt.

A második világháborút megelőző években az Egyesült Államok kormányzó körei diplomáciájuk, sajtójuk és kémiszolgálatuk felhasználásával a legkülönbözőbb hamisítványokat gyártották és terjesztették, hogy meggyőzzék Európa népeit a Szovjetunió „gyöngeségéről”, és arról, hogy a hitleri agressziónak lehetetlen ellenállni.

A szovjet nép és biztonsági szervei az imperialista kémiszolgálatok minden aljas próbálkozásáról lerántották a leplet. Hiába mesterkedtek az imperialisták, hogy gyalázatos jobboldali és trockista bérenciek és a nép egyéb ellenségei segítségével megghiúsítsák a sztálini ötéves tervek végrehajtását — próbálkozásaik kudarcba fulladtak. A bolsevik párt és a nagy Sztálin vezette szovjet nép bátran és magabiztosan haladt azon az úton, amely a szocialista társadalom felépítéséhez vezetett a Szovjetunióban.

Sztálin elvtárs arra tanította a szovjet népet, hogy teljes erővel fokozza éberségét a külföldi kémiszolgálatok bomlasztó tevékenysége elleni harcban.

Sztálin elvtársnak az SzK(b)P Központi Bizottsága 1937 február-márciusi teljes ülésén mondott történelmi jelentőségű előadói beszéde „A pártmunka fogyatékoságairól s a trockista és egyéb kétkulacsosok felszámolását célzó rendszabályokról” nagymértékben fokozta a szovjet emberek éberségét.



Második fejezet

A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ KULISSZÁI MÖGÖTT

Az amerikai és az európai könyvpiacra már az elmúlt világháború folyamán is, de különösen a háború befejezése után, számos olyan könyv jelent meg, amely az amerikai és az angol kémiszolgálatnak a második világháborúban kifejtett tevékenységével foglalkozik. Jelle­güket tekintve ezek a könyvek elsősorban a detektívtörténetek és a szenzációt hajhászó irodalom műfajához tartoznak, emellett azonban szerzőik állhatatosan arra törekednek, hogy úgy állítsák be a dol­got, mintha az Egyesült Államok és Anglia kémiszolgálatának egye­dűli célja a háború éveiben az lett volna, hogy „biztosítsák a szö­vetségesek háborús erőfeszítéseinek sikerét a hitleri Németország és a militarista Japán elleni harcban”, s „minden eszközzel támogas­sák az agresszorok által megszállt országok népeinek antifasiszta földalatti ellenállási mozgalmát”.

Az amerikai és az angol imperialisták így akarták elérni, hogy a demokratikus közvéleményben — különösen az európai országok demokratikus közvéleményében — teljesen hamis nézet alakuljon ki

kémszolgáataikról, s a nemeslelkűség dicsfényével övezték kémszolgáataikat. A szovjet és a külföldi progresszív sajtóban különböző időpontokban megjelent rengeteg adat azonban már régen leleplezte ezt az arcátlan hazugságot, s lerántotta az amerikai és az angol kémszolgálatról az antifasiszta álarcot, amelyre ezeknek a kémszolgálatoknak azért volt szükségük, hogy aljas céljaikat leplezzék. Az volt a céljuk, hogy a Szovjetunió háta mögött titkos kapcsolatot teremtsenek a német fasiszta kémszolgálattal és a Gestapóval. Ugyanakkor az amerikai és az angol kémszolgálat „együttműködést” igyekezett létrehozni a hitlerista tömbhöz tartozó országok fasiszta pártjainak, fegyveres erőinek és államapparátusának úgynevezett „ellenzéki” elemeivel, hogy ezeknek tevékenységét az amerikai és az angol imperialista burzsoázia érdekében felhasználja, s a számukra kívánatos útra terelje.

Az Egyesült Államok és Anglia kémszolgáatai ezenkívül a háború idején azt is feladatuknak tekintették, hogy becsempésszék ügynökeiket az európai antifasiszta földalatti mozgalomba, megbénítsák e mozgalomnak a német fasiszta megszállók ellen irányuló tevékenységét, s ezzel megkönnyítsék a hitleri hadsereg hadműveleteit a Szovjetunió ellen. Ezeknek az ügynököknek a segítségével biztosítani akarták továbbá, hogy a felszabadított keleteurópai országokban az Egyesült Államok és Anglia felé orientálódó reakciós rezsimek kerüljenek hatalomra. Végül pedig ezeken az ügynökökön keresztül akartak kémadatokat szerezni a Szovjet Hadseregről, a Szovjetunióról, valamint az európai országok demokratikus és munkásmozgalmáról.

Mindezek az előkészületek számos más hasonló lépéssel együtt végső fokon arra szolgáltak, hogy lehetővé tegyék a háború után az amerikai monopóliumok legfőbb céljának megvalósítását: az Amerikai Egyesült Államok uralmának megteremtését Európa és az egész világ felett.

Az amerikai imperialisták bomlasztó terveik végrehajtására létrehozták a Stratégiai Szolgálatok Hivatala (Office of Strategic Services — OSS) elnevezésű szervezetet. Ez a szervezet 1941 júliusában alakult és kezdetben mint a Tájékoztató Szolgálat Koordinációs Hivatala működött. Csakhamar hatalmas szervezetté fejlődött, amely több mint tizenkétezer embert foglalkoztatott és sokszáz felderítő

ügynöke volt a világ valamennyi országában. Az OSS megalapításáról szóló kormányrendelet a következőképpen határozta meg e szervezet „kényes” céljait: „Stratégiai értesülések gyűjtése és elemzése, különleges feladatok előkészítése és megvalósítása.”

Az OSS élén William Donovan, az egyik nagy newyorki ügyvédi iroda társtulajdonosa állt. Donovan magánvállalkozói tevékenységét évek hosszú sora óta egybekapcsolta kémhivatásával. A *Life* című amerikai reakciós folyóirat szavai szerint Donovan az első és a második világháború közötti időszakban „az Egyesült Államok nemhivatalos megfigyelője volt Európában”.

Az amerikai imperialisták igen nagy jelentőséget tulajdonítottak az OSS-nek és különös gonddal válogatták össze személyzetét. A leggazdagabb családok sarjai léptek az OSS szolgálatába. Az egész háború folyamán ezek az emberek irányították az amerikai kém-szolgálat tevékenységét.

„A legfőbb vezetőket — írja Ford alezredes és McBain őrnagy „Köpeny és tör” című könyvében — Donovan az olyan tekintélyes bankárok és nagyiparosok köréből válogatta össze, mint a Vanderbiltek, a du Pontok, a Morganok, akik jártasak az európai pénzügyekben és ezenfelül alaposan ismerik a különböző stratégiai övezeteket is . . .” Így az OSS munkatársainak névsora úgy festett, mint a „hatvan család” jegyzéke. Közöttük volt: Paul Mellon — Andrew W. Mellon fia, Junius S. Mellon és Henry Morgan, Alfred du Pont, Lester Armour a chicagói milliomos Armourok családjából, Gordon Auchincloss, John Auchincloss, Warwick Potter, Harold Coolidge, William Van Allen az Astor-családból és számos más nagy monopólium képviselője. A Wall Street egyik legbensőbb bizalmi embere az OSS-ben, és az Egyesült Államok európai kém-szolgálatának legtekintélyesebb vezetője Allen Dulles lett — John Foster Dulles öccse és üzlettársa.

Ily módon létrejött az amerikai kém-szolgálat hatalmas gépezete. Ez a kém-szolgálat Donovan tábornok vezetésével az egész háború folyamán aljas aknamunkát végzett, amelynek semmi köze sem volt a német fasizmus elleni felszabadító harc feladataihoz. Donovannal és a vezetése alatt álló OSS-szel szorosan együttműködött az angol kém-szolgálat is.

A HITLERI NÉMETORSZÁG BŰNTÁRSAI

A háború befejezése után számos Gestapo-ügynök és hitlerista kém az amerikai és az angol kémşzolgálathoz fűződő kapcsolataival kezdett kérkedni. A Stratégiai Szolgálatok Hivatalának egykori vezetősége viszont azzal dicsekedett, hogy kapcsolatban állt a német fasiszta kémşzolgálattal, azt hangoztatta, hogy titkos ügynöksége volt a hitleri Külügyminisztériumban, a Gestapóban és a német kémşzolgálatban. Ilyen kijelentést tett például Donovan tábornok abban a vitában, amelyet „Milyen békét akarunk?” címmel rendeztek New Yorkban 1946 áprilisában. Ugyanez a Donovan egyik cikkében beszámolt arról, hogy milyen ügyesen elhelyezkedett egy ügynöke a Gestapo biztonsági szolgálatánál.

Mindez azért „sikerült” az amerikai kémşzolgálatnak, mert kapcsolatban állt a hitlerista állam említett szerveinek vezetőivel. Sőt mi több, az amerikai kémşzolgálat a háború idején bizalmi emberein keresztül kapcsolatot tartott fenn egyes hitlerista főkolomposokkal is.

Ezzel az igen „kényes” feladattal Allen Dullest bízták meg. Allen Dulles neve oly gyakran bukkant fel a sajtó hasábjain különböző kémperekkel kapcsolatban, hogy érdemes az ő személyével kissé részletesebben foglalkozni.

Annakidején (1916 és 1926 között) Allen Dulles meglehetősen tekintélyes amerikai diplomata volt, aki tanácsadói minőségben számos nemzetközi értekezleten vett részt, az Egyesült Államok Külügyminisztériumának közeloleti osztályát vezette stb., 1926-ban kilépett a diplomáciai szolgálatból, betársult bátyjához a Sullivan and Cromwell ügyvédi irodába és a német Schröder-bankház new-yorki fiókjának igazgatósági tagja lett. A második világháború kezdetén Allen Dulles visszatért az állami szolgálatba, de ezúttal már nem a diplomáciai testületben, hanem a kémşzolgálatnál dolgozott: a Stratégiai Szolgálatok Hivatala európai fiókjának vezetőjévé nevezték ki.

1942 november végén Allen Dulles Svájcba utazott és Bernben telepedett meg. Itt a Herrengassén nyitotta meg irodáját, amely csakhamar óriási kémközponttá vált. Hivatalosan Allen Dulles az Egyesült Államok berni követségének munkatársa volt. Gisevius német kém, akiről később bővebben lesz szó, elbeszéli emlékirataiban,

hogy Dulles irodája a kémek és kalandorok valóságos találkozóhelye volt. Mint legyek a mézet, úgy lepték el a kémek és kalandorok Dulles irodáját; Dulles korlátlan anyagi eszközökkel rendelkezett és az egész európai kontinensre kiterjesztette kémhálózatát. A legkülönbözőbb nemzetiségű, a legkülönbözőbb országokhoz tartozó emberek keresték fel Dullest Bernben. „Látogatói” között egyaránt voltak németek, osztrákok, magyarok, románok, olaszok, finnek, jugoszlávok. A legfontosabb tanácskozások Dullesnek Bern régi városnegyedében levő magánlakásán zajlottak le.

Dulles megszervezte Zürichben az OSS alügynökségét, melynek vezetője Lada-Mokarsky, a hírhedt amerikai kém lett, aki azelőtt szintén vezető állást töltött be a Schröder-bank newyorki fiókintézetében. Lada-Mokarsky hivatalosan mint az Egyesült Államok alkonzulja utazott Zürichbe. Ugyanakkor az OSS nagy ügynökségeket szervezett Lisszabonban és Stockholmban is, amelyek szorosan együttműködtek Dullesszel.

Dulles elsősorban azzal a megbizatással ment Svájcba, hogy kapcsolatokat létesítsen a hitleri Németország „legjózanabb elemeivel”, és ezeknek segítségével akadályozza meg a német fasizmus teljes összeomlását. Allen Dulles a háború előtti kapcsolatai révén közel állt a német finánciókésekhez és nagyiparosokhoz, s most habozás nélkül felhasználta ezeket az összeköttetéseit.

A hitleri hadseregnek Sztálingrádnál történt szétzúzása után a fasiszta vezetőség egy része már látta a hitleri kaland elkerülhetetlen kudarcát és kivezető utat keresett a nehéz helyzetből. Ezek közé tartozott Himmler, a Gestapo vezetője és Canaris tengernagy, a német kémiszolgálat főnöke is. Himmler és Canaris megbízásából az illetékességük alá tartozó ügynökség buzgón keresni kezdte annak a lehetőségét, hogy Németország külön egyességet kössön az Egyesült Államokkal és Angliával. A hitleristák tehát a legkészségesebben előmozdították Dulles akcióinak sikerét és Dullesnek nem sok fáradságába került, hogy szoros kapcsolatot létesítsen a német kémiszolgálattal és a Gestapóval.

Hiteles okmányok bizonyítják, hogy a Gestapo több vezetője, nevezetesen Kaltenbrunner — a Birodalmi Biztonsági Főigazgatóság főnöke, a biztonsági rendőrség és a Biztonsági Szolgálat feje — és Schellenberg — a Gestapo VI. ügyosztályának főnöke, a politikai

felderítő szolgálat feje — 1943 májusa óta állandó kapcsolatot tartott fenn az amerikai kémszolgálattal. Kaltenbrunner erre a célra a Gestapo Hettel nevű munkatársát használta fel, akit az osztrák ellenállási mozgalomba is becsempésztett. Hettel és más német ügynökök rendszeresen kiutaztak Svájcba Dulleshez, hogy kémjelentéseket adjanak át neki és átvegyék utasításait.

A német háborús főbűnösök nürnbergi pere teljes mértékben megerősítette és részleteiben is pontosan felderítette ezeket a tényeket. Hettel a Nemzetközi Katonai Törvényszék előtt tett írásbeli vallomásában 1946 március 30-án a következőket jelentette ki:

„Beszámoltam Kaltenbrunnernek a lisszaboni amerikai irodával létesített kapcsolataimról. Arról is beszámoltam neki, hogy röviddel ezelőtt (itt az 1943-as évről van szó. — *V. M.*) az osztrák ellenállási mozgalmon keresztül az egyik semleges országban érintkezésbe léptem az amerikai körökkel.”

Kaltenbrunner védője, Kaufman, a nemzetközi törvényszékhez intézett egyik beadványában, amelyben Hettel tanúként való megidézését kéri, a következőket írta: „Kaltenbrunner 1943 májusa óta aktívan olyan politikát folytatott, amelynek célja a béke elérése volt, s ennek érdekében összeköttetést létesített Hettel és Dulles úr között.”

Az 1946 április 12-i törvényszéki tárgyaláson, védője kérdéseire adott válaszában maga Kaltenbrunner is kijelentette: „1943 májusa óta Hettellel és másokkal együtt lassanként elértem, hogy az osztrák politikai ellenzék a mi oldalunkra álljon, és ugyanakkor érintkezést kerestem külföldi hatalmakkal is. Ezeken a körökön keresztül hozták tudomásomra, hogy Dulles Svájcban tartózkodik.”

Kaltenbrunner a továbbiakban azt vallotta, hogy megkérte Potocki grófot, az Ausztriában tartózkodó amerikai kém, teremtsen meg az összeköttetést közte és az Egyesült Államok Svájcban működő képviselői között.

Bernadotte gróf, a közismert svéd fasisztabarát, „A vég” című könyvében — amelyben ismerteti Himmler és a nyugati hatalmak képviselői között 1945 tavaszán betöltött közvetítő szerepének történetét — megerősíti Schellenberg és az amerikaiak kapcsolatának tényét. A könyv függelékében Schellenberg beszámol arról, hogy

1945 áprilisában Himmler megbízásából többször járt Svédországban, s az volt a feladata, hogy meggyőzze a nyugati hatalmak képviselőit: az SS-alakulatokat és a Gestapo apparátusát mint „Európa rendjének támaszait” fenn kell tartani.

Schellenberg az angol kémshozzához fűződő kapcsolatait is bevallotta. Mint mondom, Kaltenbrunner már 1943-ban felfedezte, hogy kapcsolatban áll az Intelligence Service-szel.

Magának Himmlernek az amerikai kapcsolatait a következő tényből is megítélhetjük: A háború éveiben gyakran utazott Németországba egy Erik Eriksson nevű személy, aki a Texas Oil Company amerikai cég svédországi fiókjának volt a vezetője. Eriksson származására nézve svéd volt, de az Egyesült Államokban született és életének nagy részét ott töltötte. A háború előtt Eriksson nagy amerikai olajvállalatok képviselője volt Kínában, Angliában és Iránban. Később Svédországban telepedett le, s ott közeli kapcsolatba került a német nagykövetség kereskedelmi attaséjával és a hitleristákkal rokonszenvező személyekkel.

Egyik németországi útja alkalmával, 1944 októberében, Eriksson találkozott Himmlerrel, aki engedélyt adott neki arra, hogy meglátogassa a mesterséges benzint előállító gyárakat, vagyis a német ipar egyik legtitkosabb ágának üzemait. Az ily módon szerzett értesítéseket Eriksson akadálytalanul kivihette Svédországba.

A háború befejezése után az Egyesült Államok stockholmi nagykövetsége Eriksson tiszteletére külön fogadást rendezett, amelyen megemlékeztek arról, hogy Eriksson a háború kezdete óta az amerikai kémshozzá szolgáltatásban állt, és ennek megbízásából adatokat gyűjtött a német szintetikus benziniparról.

Közismert tény továbbá, hogy a Vatikán a jezsuita rend egyik vezetőjén, Ledóchowski grófon keresztül szintén erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy összeköttetést létesítsen Himmler és az amerikai kémshozzá között.

A német fasisztákkal a Stratégiai Szolgálatok Hivatalán keresztül és egyéb közvetítésekkel tartották fenn a kapcsolatot. Így például az említett hivatal szolgáltatásban álló számos gyanús személy között nem egy olyan német volt, aki közel állt a Gestapo köreihez. Még az olyan közismert hitlerista kém is tárt karokkal fogadta ez a hivatal, mint Paul Scheffert (akit annakidején lelepleztek, majd kiutasítottak

a Szovjetunióból, amikor ott mint a *Berliner Tageblatt* tudósítója működött). Paul Scheffert a Pearl-Harbor ellen intézett japán támadás után letartóztatták, de befolyásos amerikai barátainak közbenjárására csakhamar szabadon bocsátották, s végül az OSS-nél talált menedéket.

Lényegében 1943 eleje óta állt fenn az amerikai-angol kémiszolgálat és a hitleristák kémiszolgálata, illetve a Gestapo között a titkos operatív együttműködés, amely a Szovjetunió ellen irányult.

Canaris tengernagy, a német kémiszolgálat vezetője, jóval előbb lépett kapcsolatba az amerikaiakkal, mint a Gestapo vezetői. Az ő kapcsolata még a második világháború előtt keletkezett. Az amerikai sajtó (*Newsweek* stb.) állítása szerint ez a kapcsolat Turman-Smithén, az Egyesült Államok berlini katonai attaséján keresztül valósult meg, aki erre a célra titkos ügynökeket vette igénybe. Ezek az ügynökök az amerikai nagykövetség közelében egy kis kávéházban találkoztak Canaris legbeavatottabb bizalmi embereivel. Eltekintve azoktól a hivatalos találkozásoktól, amelyeken más személyek is jelen voltak (diplomáciai fogadásokon stb.), Turman-Smith nem érintkezett közvetlenül Canarisszal, ez azonban nem akadályozta őt abban, hogy Canaristól rendkívül bizalmas és jelentőségében igen értékes információkat kapjon. Canaris néhány legközelebbi munkatársát is bevonta az amerikai kémek számára végzett munkába. Ezek közé tartozott Oster tábornok, a kémiszolgálat egyik osztályának főnöke is.

Canarison keresztül az amerikai kémiszolgálat tudomást szerzett a Lengyelország, Belgium és más országok elleni német támadások terveiről, a hadműveletek megindításának időpontjáról és más adatokról. Így például egy héttel azelőtt, hogy a hitleristák betörték Lengyelországba, az Egyesült Államok berlini nagykövete titkos összeköttetései útján megkapta Canaristól annak a beszédnek jegyzőkönyvi másolatát, amelyet Hitler a legfelsőbb tábornoki kar tanácskozásán mondott, s amely ismertette a küszöbönálló hadműveletek tervét. De mindezek a rendkívül fontos információk, amelyek olyan eredeti forrásokból származtak, mint a Gestapo és a fasiszta kémiszolgálat, az amerikai imperialisták számára csupán másodrendű jelentőségűek, tájékoztató jellegűek voltak. Az Egyesült Államok imperialistái azt a fő feladatot tűzték kémiszolgálatuk elé, hogy megkönnyítse számukra a német imperializmus katonai erejének felhasználását a Szovjetunió elleni harchoz.

Amikor a Nagy Honvédő Háború folyamán teljesen nyilvánvaló lett, hogy a Szovjet Hadsereg menthetetlenül szétzúzza a hitlerista tömb fegyveres erőit, az amerikai imperialisták különböző olyan intézkedések végrehajtására használták fel kémiszolgálatukat, amelyeknek célja a német imperializmus teljes összeomlásának elhárítása volt. Arra törekedtek, hogy megőrizték Németország katonai hatalmát a Szovjetunió elleni további harchoz.

A hitleri irattárakban felfedezett titkos okmányok megcáfolhatatlanul bizonyítják, hogy Allen Dulles mint az Egyesült Államok kormányának különmegbízottja 1943 februárjában szigorúan bizalmas tárgyalásokat folytatott Svájcban Hohenlohe herceggel, a hitleristák képviselőjével. Dulles, akinek közvetlenül a Fehér Ház adott megbízást és meghatalmazást, ezeken a tárgyalásokon Bull álnéven, Hohenlohe herceg pedig Pauls álnéven szerepelt.

A hitlerista biztonsági szolgálat levéltárából előkerült okmányok egyike ismerteti e megbeszélések tartalmát. Az Egyesült Államok és a hitleri Németország képviselői az Ausztriát, Csehszlovákiát, Lengyelországot, Romániát és Magyarországot érintő lényeges kérdéseket, továbbá a Németországgal kötendő béke kérdését vitatták meg.

E megbeszélés során Dulles kijelentette, hogy „Lengyelország kiszélesítésével kelet felé, Románia és egy erős Magyarország fenntartása útján támogatni kell a bolsevizmus és pánszlávizmus elleni egészségügyi övezet létesítését.”

Dulles „egyetért Európa nagy területek alapján való állami és ipari szervezésével s úgy véli, hogy egy (az Egyesült Államokhoz hasonló) föderatív Nagynémetország a hozzácsatlakozó Dunai konföderációval a rendnek, valamint Közép- és Kelet-Európa helyreállításának legjobb biztosítója lesz”¹.

Az említett titkos okmányokból az is kiderült, hogy már korábban — 1941-ben — is titkos tárgyalások folytak Lisszabonban a Szovjetunió háta mögött Anglia és a hitleri Németország képviselői között.

1941 szeptember 13-án Lisszabonban Lord Beaverbrook fia, Aitken — az angol hadsereg tisztje, később az angol parlament

¹ Történelemhamisítók. (Történelmi megállapítás.) Szikra 1951. 76—77. old.

tagja — Anglia képviseletében találkozott a magyar Kövér Gusztávval, aki a hitlerista Külügyminisztérium megbízásából járt el. E tárgyalások során Aitken egyenesen így tette fel a kérdést: „Nem lehetne-e a közeledő telet és tavaszt arra felhasználni, hogy a kulisszák mögött tárgyaljanak a béke lehetőségéről?”²

Anglia és az Egyesült Államok képviselőinek külön megbeszélései a hitleri Németország képviselőivel természetesen a Szovjetunió tudta nélkül folytak. Az angol és amerikai kormány e lépései a szövetségi hűség és a szövetségi kötelezettségek elemi követelményeinek durva megszegését jelentették.

Az Egyesült Államok imperialistái ugyanakkor felújították ügynökeiken (Canarison és a többiekén) keresztül kapcsolataikat a német monopolizációk és militaristák ama csoportjával, amelyhez a háború előtt szoros szálak fűzték őket. Ez a csoport, amelynek vezetői Goerdeler, Beck és Schacht voltak, Dulles utasításait követve előkészületeket tett arra, hogy államcsínyt hajtson végre Németországban. Az amerikai kémiszolgálat elgondolása szerint az összeesküvőknek az lett volna a feladatuk, hogy félreállítsák Hitlert, s miután kezükbe vették a hatalmat, beengedjék Németországba az angol-amerikai csapatokat, és ugyanakkor a keleti frontra dobják át az egész német hadsereget. Dulles ragaszkodott ahhoz, hogy a puccsot a lehető leggyorsabban hajtsák végre — még mielőtt a sztálingrádi „katlanba” került hitlerista csapatokat a Szovjet Hadsereg megsemmisíti vagy foglyul ejti.

A Hitler elleni merényletet 1943 januárjára tűzték ki. Az összeesküvőknek azonban nem sikerült megvalósítaniuk terveiket. Amikor Paulus hadserege Sztálingrádnál letette a fegyvert, Dulles azt az utasítást kapta Washingtonból, hogy mindenáron siettesse a puccsot és juttassa hatalomra Goerdeler kormányát. Dulles követelésére az összeesküvők elhatározták, hogy 1943 márciusában végrehajtják az államcsínyt. Terveik azonban ezúttal is megghiúsultak: az a repülőgép, amelyen Hitlernek március 13-án utaznia kellett, nem robbant fel, mert az angol gyártmányú bombával felfegyverzett diverzánsokat a Gestapo elfogta.

² Torténelemhamisítók. (Történelmi megállapítás.) 76. old.

1944 nyarán a Goerdeler-féle csoport az amerikai és az angol kémiszolgálat legközvetlenebb közreműködésével ismét kísérletet tett arra, hogy Hitlert eltegye láb alól és olyan kormányt létesítsen Németországban, amellyel az Egyesült Államok és Anglia a Szovjetunió háta mögött különbékét köthet. 1944 júliusában, négy alkalommal (6-án, 12-én, 16-án és 20-án) is megkísérelték, hogy megöljék Hitlert, de mind a négy kísérlet kudarcot vallott. A Gestapo leleplezte és kivégezte az összeesküvőket, köztük Canarist is.

Az összeesküvés egyik résztvevője, Fabian von Schlabrendorff német ezredes, beszámol könyvében az amerikai kémiszolgálat részvételéről az összeesküvésben. Ezt a könyvet, amely 1947-ben jelent meg New-Yorkban „Nem sikerült megölniök Hitlert” címmel, az OSS európai központjának helyettes vezetője, von Gävernitz rendezte sajtó alá. A könyvhöz Donovan tábornok írt előszót és a „mű” szerkesztésében Allen Dulles is résztvett.

A könyv szerzője nyíltan megírja, hogy az összeesküvők állandó összeköttetésben álltak Dulles-szel. A tervezett puccs végső dátuma — 1944 július 20. — előtt néhány nappal, Dulles megbízásából Berlinbe érkezett Hans Bernhard Gisevius, zürichi német alkonzul és egyben amerikai kém. (Gisevius 1940-ben utazott Zürichbe, hogy konzuli védettséget felhasználva, mint a német katonai kémiszolgálat ügynöke működjék, de Dulles hamarosan megnyerte őt magának.)

Allen Dulles „A német földalatti mozgalom” című, 1947-ben megjelent könyvében maga tárja fel az említett időszakban kifejtett tevékenységének jellegét.

Dulles és von Gävernitz — az amerikai kémiszolgálat két főkolomposa — „műveikben” nyíltan elismerik: fő feladatuk az volt, hogy az „ellenzéki” elemek segítségével palotaforradalmat robbantsanak ki Berlinben, megnyissák a kaput az angol-amerikai csapatok előtt, s Németországban — meg általában Közép- és Délkelet-Európában — megállítsák a Szovjet Hadsereg előrenyomulását.

Mennél inkább közeledett a háború vége, annál élénkebb tevékenységet fejtett ki Allen Dulles a hitleristákkal való kapcsolat megteremtése érdekében. 1945 márciusában személyes kapcsolatot létesített Karl Wolff SS-tábornokkal, az északolaszországi hitlerista rendőrség főnökével, aki szintén együttműködött az OSS-szel.

Milano kellős közepén, a helyi Gestapo-parancsnokság tőszomszédságában működött az OSS titkos rádióadója. Később, amikor az olasz partizánok bekerítették Wolffot, és az SS-tábornokot halál fenyegette, Dulles a hírhedt SS-vezér megmentésére sietett: segítségére küldte Donald Jonesot, az OSS egyik ügynökét, aki azután Wolffot civilruhába öltöztetve az osztrák határra csempészte. Itt is igaznak bizonyult az a közmondás, hogy „holló hollónak nem vájja ki a szemét”.

A felsorolt tények világosan feltárják, mi volt Allen Dulles tevékenységének lényege a második világháborúban. Kétségtelen, hogy mindazokban az esetekben, amikor Dulles igénybevette a magas állású hitleristák szolgálatait, szó sem volt arról, hogy a tőlük kapott bizalmas katonai értesüléseket a hitlerizmus széttűzésére használják fel — Dullest ez egyáltalában nem érdekelte. Ellenkezőleg: azoknak az amerikai monopoltőkéseknek, akiket Dulles képviselt, az volt a céljuk, hogy megmentsek a német fasizmust a teljes megsemmisüléstől. Éppen ezért Dullest természetesen nem zavarta, hogy felfogadott titkos ügynökei közül igen sokan egyben a hitlerista kémelhárító osztályt is kiszolgálták és pontosan tájékoztatták azt Dulles tevékenységéről.

Ilyen körülmények között teljesen világossá válik, hogy mi volt az amerikai kémiszolgálat oly sokat reklámozott „sikereinek” titka az elmúlt háborúban. Nincs semmi meglepő abban, hogy valamelyik német hivatalnok rendszeresen — körülbelül hetenként egyszer — átlépte a svájci határt és a Bern felé vezető úton a hitleristák rendkívül fontos és titkos okmányainak másolatát tartalmazó aktatáskája amerikai ügynökök kezébe vándorolt. Hiszen ez a művelet, éppúgy mint a többi hozzá hasonló is, maguknak a hitleristáknak a közvetlen közreműködésével játszódott le!

Az amerikai kémiszolgálat ilyen „sikerei” közé tartozik a német Külügyminisztérium, a német kémiszolgálat és a Gestapo titkos irattári anyagának, a hitlerista párt (németországi és külföldi) tagjait nyilvántartó kartotékoknak és a német monopóliumok titkos szabadalmainak megszerzése. Ebből a célból az OSS már jóelőre külön szervezetet létesített Helm alezredes vezetésével. Ez a szervezet a német fegyverletételt megelőző nyolc hónap folyamán több mint száz kémcsoportot dobott át Németország területére. Minden egyes

ilyen csoportnak meghatározott feladata volt, amelyet a Gestapo és a hitleri birodalom más szerveinek apparátusában dolgozó amerikai ügynökök segítségével hajtott végre.

A gondosan kidolgozott terv szerint működő amerikai kémiszolgálat már kialakulása során karmaiba kaparintotta a német fasiszta titkos ügynökséget. Ennek a feladatnak az érdekében dobták át Németországba az említett kémcsoportokat és egyáltalában nem azért, hogy „stratégiai értesüléseket szerezzenek”, vagy „felkutassák a háborús bűnösöket”, mint ahogyan ezt az amerikai kémek „emlékirataikban” hazudják. Az amerikai kémiszolgálat nem azt a célt tűzte maga elé a hitleri állam összeomlásának küszöbén, hogy biztosítsa a fasiszta Németország ellen harcoló seregek háborús erőfeszítéseinek sikerét, hanem hogy megmentse azokat, akik a legsúlyosabb bűnöket követték el az európai népek ellen, besorolja őket titkos erői közé és segítséget nyújtson a hitleristáknak az előrenyomuló Szovjet Hadsereg elleni harcukban.

A TÖRTÉNELEM LEGPÉLDÁTLANABB ÁRULÁSA

A fasiszta Németország az amerikai, angol és francia imperialisták legtevékenyebb közreműködésével készítette elő és robbantotta ki a Szovjetunió elleni háborúját.

Az említett országok — és különösen az Amerikai Egyesült Államok — kormányzó körei nagy erőfeszítéseket tettek, hogy a német fasizmus agresszióját a Szovjetunió ellen irányítsák. Ennek a célnak szolgálatába állították az amerikai kémiszolgálat németországi ügynökségének tevékenységét is. Canaris tengernagy azt az egyenes utasítást kapta amerikai gazdájától, hogy minden lehető módon siettesse Hitlert. Mint a felderítő szolgálat főnöke, biztosította a „Führert”, hogy „a keleti hadjárat” legfeljebb másfél hónap alatt véget ér.

Az amerikai imperialisták megbízásának megfelelően Canaris igen aktív szerepet töltött be a Szovjetunió ellen megindított hitleri rablótámadás előkészítése terén.

Mint ismeretes, Hitler néhány hónappal a Szovjetunió megtámadása után beismerte, hogy a Canaris vezetése alatt álló katonai felderítő szolgálat súlyosan tévedett a Szovjetunió katonai és gazdasági

potenciáljának megítélésében. De ugyanígy tévedett az amerikai és az angol kémiszolgálat is a Szovjetunió katonai és gazdasági erejének megítélésében.

Az „orosz ügyek szakértői” az amerikai kémiszolgálatnál és az amerikai Külügyminisztériumban szintén biztosították kormányukat, hogy Németország heteken belül legyőzi a Szovjetuniót. Az ilyen „jósok” közé tartozott Loy Henderson, a Szovjetunió elleni politikai kémiszolgálat vezetője és a Külügyminisztérium keleteurópai osztályának főnökhelyettese is. Mindazok a Szovjetunióra vonatkozó adatok, amelyeket az amerikai és az angol kémiszolgálat a háború előtt és a háború kitörése után terjesztett, tudatosan hamisak, tendenciózusak voltak, s arra szolgáltak, hogy gyöngének tüntessék fel a Szovjetuniót és ily módon előmozdítsák a nemzetközi reakció összes erőinek mozgósítását a Szovjetunió elleni harcra.

Az Egyesült Államok és Anglia kormányát csak a fasizmust kérlelhetetlenül gyűlölő népeik nyomása kényszerítette arra, hogy koalícióra lépjen a Szovjetunióval a hitleri Németország ellen, továbbá az a körülmény, hogy Németország még a Szovjetunió megtámadása előtt háborút indított az angol-francia-amerikai tömb ellen. De nyomban azután, hogy az Egyesült Államok és Anglia imperialistái szövetségre léptek a Szovjetunióval, hozzáálltak a Szovjetunió ellen irányuló kém- és bomlasztó munkához.

A legélénkebb és legintenzívebb tevékenységet az Egyesült Államok kormányzó körei fejtették ki ezen a téren. A Stratégiai Szolgálatok Hivatalának keretében külön keleteurópai osztályt szerveztek Geroid Robinsonnak, a Columbia Egyetem történelemtanárának vezetésével, akit az Egyesült Államokban az egyik legtekintélyesebb „orosz szakértőnek” tartanak. Robinson az 1925 és 1927 közötti időszakban meglátogatta a Szovjetuniót. Az OSS említett osztályán belül az „orosz alosztály” volt a legfontosabb. Ennek az alosztálynak külön részlegei voltak, amelyek kémadatokat gyűjtöttek a Szovjetunió fegyveres erőiről, hadi és polgári iparáról, külkereskedelméről, mezőgazdaságáról stb.

Az „orosz alosztály” személyzetét szakképzett kémekkel egészítették ki. Az alosztály legfőbb szakértői olyan emberek voltak, mint Charles Bohlen (aki 1940-ben tért vissza Moszkvából), Edward Page és több más hozzájuk hasonló személy. Ezeknek legbelsőbb

munkatársai a Szovjet-Oroszországból elmenekült fehéremigránsok soraiból kerültek ki.

Az OSS-nek már megalakulásától kezdve az volt a legfőbb feladata, hogy a lehető legerélyesebb aknamunkát fejtsse ki a Szovjetunió ellen. Ebből a célból különböző intézkedéseket tartalmazó részletes tervet dolgoztak ki és hajtottak következetesen végre.

Az OSS londoni, isztambuli és csungkingi fiókjai, valamint számos ügynöksége azt a megbízást kapta, hogy lépjen érintkezésbe a Szovjetunióval határos államok felderítő szerveivel és toborozzon olyan ügynököket, akik szovjetellenes kémadatokat tudnak szolgáltatni.

Az OSS minden lehetőséget felhasznált, hogy a Szovjetunióhoz vezető utakon megszervezze kémközpontjait. Ugyanakkor az amerikai kémiszolgálat a Szovjetunióan belül is igen tevékeny volt.

Az Egyesült Államok moszkvai nagykövetségének személyzete „hivatalos utazások” ürügye alatt igyekezett minél több kéminformációhoz jutni. Annabelle Bucar, az Egyesült Államok moszkvai nagykövetségének egykori munkatársa „Az amerikai diplomaták igazi arca” című könyvében a következőket írja ezzel kapcsolatban: „Azokat az utazásokat, amelyeket a nagykövetség alkalmazottai a háború idején a Szovjetunióban állítólag azért tettek, hogy kapcsolatot tartsanak fenn az odesszai, belorusszjai, ukrainai (UNRRA), murmanszki, arhangelszki, vladivosztoki amerikai megbízottakkal... arra használták fel és használják ma is, hogy célzatos hírszerzői értesüléseket gyűjtsenek”³.

Az amerikai kémszervezet kémek kiküldésére és a Szovjetunióban kifejtendő kémtevékenységre használta fel a katonai ellátó bizottságot is, amelynek élén John Dean tábornok állt.

Amikor Dean tábornok visszatért az Egyesült Államokba, megírta emlékiratait, amelyek a háború után jelentek meg ezzel a sokatmondó címmel: „Különös szövetség”. Ebben a rágalmozó fércműben, amely a legkülönbözőbb koholmányokat hordja össze hazánkról, Dean tábornok akaratlanul is fellebbentette a fátylat a Szovjetunióban kifejtett tevékenységének valóságos tartalmáról.

A szerző elgondolása szerint az emlékiratok címe — „Különös szövetség” — azt az állítólagos körülményt hivatott kiemelni, hogy

³ Annabelle Bucar. Az amerikai diplomaták igazi arca. Szikra 1949. 81. old.

a Szovjetunió nem vette kellőképpen figyelembe az Egyesült Államok kívánságait és ezzel megsértette a háborús együttműködés alapjait. Nézzük meg, milyen jellegű kérésekkel fordult Dean a szovjet szervekhez.

Az emlékiratokból világosan kiderül, hogy Dean rendkívül állhatatosan a legkülönbözőbb titkos katonai információkat igyekezett megszerezni a szovjet katonai szervektől, mégpedig olyanokat, amelyekre szolgálati beosztása alapján semmi szüksége nem volt. Próbálkozásai azonban sorra kudarcot vallottak.

Dean a Washingtonból kapott utasításnak megfelelően arra törekedett, hogy a Szovjetuniót rávegye a légitámaszpontok kiterjedt rendszerének s meteorológiai és háromszögelési⁴ állomások hálózatának létesítésére (állítólag a megrongálódott amerikai repülőgépek leszállásának megkönnyítésére) — amerikai kezelő személyzettel.

Amikor a Szovjet Hadsereg hősie harcát vívta Sztálingrádnál, az Egyesült Államok katonai parancsnoksága azt az ajánlatot tette, hogy „segítséget” nyújt a Szovjetunióknak oly módon, hogy . . . az amerikai légierők megszállják a bakui és tifliszi szovjet légitámaszpontokat, noha ezt semmiféle katonai megfontolással nem lehetett indokolni.

Egy másik alkalommal, amikor az amerikai parancsnokság felajánlotta, hogy úgynevezett „szőnyegbombázásokkal” „katonai segítséget” nyújt a Szovjetunióknak, ezt az ajánlatát azzal a követeléssel kötötte össze, hogy a Szovjetunió területén légi fényképező felderítést végezhesen.

Az ilyen lépéseket — amelyek tudatos kémkedési kísérletek voltak — Dean úgy tünteti fel, mintha az Egyesült Államok arra törekedett volna, hogy „katonai segítséget nyújtson a Szovjetunióknak”.

Az Egyesült Államok katonai missziójának a Szovjetunió több kikötőjében — Odesszában, Vladivosztokban, Murmanszkban, Arhangelszkben — működő képviselőit szintén a kémkedés szolgálatába állították. Mindezeknek a képviselőknek hivatalosan az lett volna a feladatuk, hogy gondoskodjanak azoknak a hajóknak

⁴ Háromszögelés — a földmérési munkálatoknál alkalmazott pontos mérési módszer.

a kíséretéről, amelyek a lend-lease⁵ alapján különböző anyagokat szállítottak a Szovjetunióba, továbbá hogy más hasonló funkciókat töltsenek be. A tények azonban arról tanúskodnak, hogy az Egyesült Államok említett képviselteinek egyes tagjai egészen más jellegű tevékenységet folytattak. Igen jellemző ebből a szempontból George Rullardnak, az amerikai haditengerészeti attasé helyettesének „munkája”.

Rullardot a háború elején felettesei Arhangelszkbe küldték, hogy az ott létesített haditengerészeti képviselést vezesse. Valójában azonban főleg hírszerző értesülések gyűjtésével foglalkozott. Később azután ezt a hivatásos kémét Vladivosztokba helyezték át mint az Egyesült Államok főkonzulátusa mellett működő haditengerészeti attasé helyettesét. Rullarddal együtt Vladivosztokba utazott egy Irene Matusis nevű nő is, aki tolmács volt mellette, s akit Rullard kémnek is beszervezett. Új állomáshelyén Rullard még nagyobb arányokban folytatta kémtevékenységét. Matusis közvetítésével ismeretségekre tett szert szovjet katonák, a flottánál dolgozó személyek körében. Rullard az egész háború folyamán a Szovjetunió elleni kémkedés szervezésével foglalkozott.

De az amerikai imperialisták aknamunkája a Szovjetunió területén nem szorítkozott csupán kémkedésre. A háború éveiben aktív diverziós munkát is folytattak.

Azokban a napokban, amikor a szovjet csapatok hősies csatáikat vívták a népek szabadságáért, az amerikai imperialisták 1942-től kezdve több ízben — azzal az ürüggyel, hogy „segítséget nyújtanak” a vetési kampányokhoz — különböző kártevő rovarokat és növényeket próbáltak becsempészni a Szovjetunióba. 1942 májusában különféle rakományokkal hat hajó futott be Murmanszkba az Egyesült Államokból. A helyi vesztegzár-állomás egyik dolgozója rendkívül veszedelmes kártevőt — rizsmolyt — fedezett fel ezekben a rakományokban.

1943 januárjában megfagyott rovarokat vettek észre az egyik hajón. A hajó babot szállított az Egyesült Államokból Murmanszkba. A próbavétel alkalmával kiderült, hogy az egész babküldeményt

⁵ Lend-lease — kölcsönbérlet: hadianyagok és más anyagok átadása kölcsönbe vagy bérletbe.

megfertőzte a babzsizsik néven ismert félelmetes kártevő. Megállapították, hogy számos babszem héjában közel húsz élő zsizsik és lárvá volt. Ilyen óriási sűrűségben ez a kártevő csak mesterséges fertőzés következtében fordulhat elő.

Hogy ez a diverzió szándékos volt, azt az a tény is bizonyítja, hogy az amerikai hatóságok nem engedték meg a szovjet megbízottnak a Szovjetunióba szállított vetőanyag megtekintését a kikötőben. Az amerikai cégek arra sem adtak engedélyt a megbízottnak, hogy meglátogassa gyűjtőhelyeiket, sőt vetőmagmintákat sem adtak neki.

A háború idején amerikai hajók saláta-, sárgarépa-, borsó- és más konyhakerti növénymagvakat szállítottak az Egyesült Államokból a Szovjetunióba. E küldemények gyönyörű kis csomagokban érkeztek, amelyeken ez a felírás volt olvasható: „A Szovjetunió hős népének”. A konyhakerti növénymagvakkal együtt mind a 235 000 csomagban olyan rendkívül veszedelemes gyomnövények magvait fedezték fel, amelyek a Szovjetunióban teljesen ismeretlenek. A növényegészségügyi ellenőrzés csupán 1943-ban 96 esetben állapította meg, hogy emberre és állatra káros, mérgező gyomnövények magvait küldték a Szovjetunióba.

Meg kell jegyeznünk, hogy ezeket a magvakat az Egyesült Államokban azon a pénzen szerezték be, amelyet az Egyesült Államok dolgozói gyűjtöttek össze, hogy ezzel kifejezésre juttassák rokonszenvüket és elismerésüket a hős szovjet nép iránt.

Az amerikai imperialisták tehát újabb, igen súlyos bűnt követtek el saját népük ellen.

1944 tavaszán 2 700 tonna kukoricavetőmagot szállítottak az odesszai kikötőbe. Ez az egész rakomány fertőzve volt a kukorica baktériumos hervadása néven ismert bakteriózissal és diplodiával (a kukorica száraz rothadása). Ezek a betegségek, amelyek a növény teljes pusztulásával járnak, teljesen ismeretlenek a Szovjetunióban.

1944 végén az Egyesült Államokból Vladivosztokba befutott a „Sztjepan Razin” nevű gőzös egy rakomány arachis (földimogyoró)-maggal. Ezeket a magvakat a Krim, Észak-Kaukázus és Közép-Ázsia területein szándékoztak elvetni. A vladivosztoki növényvédelmi vesztegzár-állomás növénybetegség-szakértője az arachis-küldemény megvizsgálása alkalmával megállapította, hogy egy

veszedelmes parazita-gomba, az úgynevezett délvidéki sclerotiumos rothadás megfertőzte ezt a küldeményt. Ez a mezőgazdasági kártevő soha azelőtt nem fordult elő a Szovjetunióban. Hazája — az Egyesült Államok. E kártevő rendkívül pusztító hatású, közel kétszáz növényfajtát támad meg: a dohányt, a konyhakerti növényeket, a gyapot-cserjét, a lágyszárú növényeket stb. Gyorsan terjed és a mezőgazdasági növényültetvényeket teljesen elpusztítja.

Később megállapították, hogy az amerikai mogyorót egy másik veszedelmes kártevő is megfertőzte: a *diplopedia natalensis*, amely szintén ismeretlen a Szovjetunióban. Ez a kártevő rendkívül veszedelmes a citrusfélékre. A Szovjetunió ellenségei tudták, hogy az arachist a Kaukázus földjein akarják felhasználni, így akarták megfertőzni a kaukázusi citrusültetvényeket.

A háború után, 1946 tavaszán, befutott Odesszába a „Malcolm Steward” nevű amerikai szállítógőzös. 9 400 tonna babot hozott, amelyet az UNRRA küldött a fasiszták által feldúlt ukrainai földek részére. Noha a hivatalos okmányok arról tanúskodtak, hogy e rakomány „kitűnő állapotban” van, kiderült, hogy teljesen meg van fertőzve babzsizsikkal.

Csak a szovjetemberek éberségének köszönhető, hogy ezek a diverziós kísérletek nem zúdították a legnagyobb katasztrófát országunkra. A szovjet hazafiak, az egyszerű, áldozatkész dolgozók lan-kadatlan éberségükkel az amerikai imperialisták számos aljas tervét hiúsították meg.

Az angol imperialisták arra próbálták kihasználni a háborús idők teremtetten viszonyokat, hogy kémiszolgálatuk ügynökeit becsempészszik a Szovjetunióba, és ott központokat létesítsenek kémiszolgálatuk számára. Az angol kormány George Hillt, a hírhedt kém, a szovjet nép esküdt ellenségét küldte Moszkvába különleges katonai misz-sziójának vezetőjeként. A polgárháború és az intervenció éveiben Hill Szovjet-Oroszországban az Intelligence Service „különleges megbízásait” hajtotta végre. Segítőtársa volt a már említett Sidney Reillynek a Lockhart-féle összeesküvésben. Az összeesküvés kudarca után Hill sok más külföldi kémrel együtt sietve a távozás hímes mezejére lépett.

Londonba való visszaérkezése után Hill „Menj kémkedni” címmel „könyvet” írt életének erről a szakaszáról. Megemlékezni sem volna érdemes erről a ponyvairodalomhoz tartozó fércműről, ha nem tartalmazna néhány érdekes beismerést. Hill részletesen beszél Trockij-ról, és elmondja, hogy ez a bandita az angol imperialisták leghűségesebb ügynöke volt. Könyvének további részében pedig azokról a szoros kapcsolatokról számol be, amelyek ebben az időben az angol és az amerikai kémsszolgálat között a szovjetellenes felforgató tevékenység terén fennállottak.

Ezt a Hillt küldte ki 1942-ben az angol kormány Moszkvába — állítólag azért, hogy biztosítsa a két ország „katonai együttműködését”.

Amikor a szovjet kormány elismerte de Gaulle tábornokot a Harcoló Franciaország fejének, francia diplomáciai képviselő és katonai misszió érkezett a Szovjetunióba. De Gaulle igen különös módon használta ki a Szovjetunió kormányának a francia nép iránti baráti lépését: elhatározta, hogy ismét megindítja szovjet területen a francia kémsszolgálat bomlasztó munkáját. Ebből a célból az úgynevezett Deuxième Bureau (Második Iroda) kötelékébe tartozó hivatásos kémeket is felvettek az említett francia szervek állományába. Így például a diplomáciai képviselő tanácsosává Schmittlein őrnagyot, a francia kémsszolgálat tisztjét nevezték ki, aki a háború előtti évek folyamán a balti országokban kifejtett szovjetellenes kémtevékenységével vált ismertté.

Jean Cathala „Francia diplomaták a béke ellen” című könyvében elmondja de Gaulle-ról, hogy milyen megbízásokat adott kémjeinek: „Schmittleinnek mindenekelőtt az volt a dolga, hogy rendbehozza az egész dokumentációt, amelyet a különféle francia kémsszolgálatok korábban összegyűjtöttek, vagyis lehetőleg minél több titkos adatot kellett összeszednie a Vörös Hadsereg hadirendjéről, személyi állományáról, vezetéséről, fegyvereiről, hadviselési módjairól, a stratégiai fontosságú ipari termelésről, az élelmezésről, a csapatok és a háterszág morális állapotáról”⁶.

Kémtevékenységet fejtett ki Mirlès százados, a katonai misszió

⁶ Jean Cathala. Francia diplomaták a béke ellen. Szikra 1951. 67. old.

személyzetének tagja, továbbá Georges Gorse követségi attasé, a „Normandie” repülőkötelékhez tartozó dr. Lebedinski és több más személy is.

A Szovjet Hadsereg által kiszabadított francia hadifoglyok hazatelepítésével kapcsolatban egy tisztekből, ápolónőkből és a Társadalmi Segítő Bizottság munkatársaiból álló nagylétszámú csoportot vezényeltek a moszkvai francia nagykövetségre. A csoport valamennyi tagja Franciaországból jött és de Gaulle ezt a körülményt arra használta fel, hogy újabb kémcsoportot küldjön a Szovjetunióba.

Ezek a személyek, mint hazatelepítési megbízottak, szabadon mozoghattak az országban, ezért a francia kémshizsálgát kémadatok gyűjtésére használta fel őket. Így például Mazoyer, az egyik kém, a hazatelepítésre várók kandalaksai táborának meglátogatása alkalmával adatokat gyűjtött a murmanszki partvidék védelmi berendezéseiről.

Jean Cathala leírja, hogy a Szovjetunióba érkezett hazatelepítési megbízottak között volt egy „jóindulatú legényke”, aki elbeszélte, hogy mielőtt elutazott volna a Szovjetunióba, behívták a DGER (Direction Générale des Enquêtes et Recherches — a francia kémshizsálgát) főhadiszállására, ahol felszólították, hogy vigyen magával titkos rádióleadót és tanulmányozza egy kémhálózat létrehozásának lehetőségeit Oroszországban.

De Gaulle a hivatalos dokumentumokban igazi jezsuita képmutatással a „francia-szovjet barátságról” áradozott, valójában azonban ezek a nyilatkozatok csupán arra voltak jók, hogy leplezzék kémtevékenységét. Így például a francia haditengerészet Második Irodája tervet dolgozott ki a balti flottánál bejelentett „baráti látogatás” ürve alatt végrehajtandó kémműveletre. Az volt a terv, hogy a „Terrible” torpedóromboló meglátogatja a leningrádi hadikikötőt, amelyben a francia kémshizsálgát adatai szerint „egészen ismeretlen berendezések” voltak. Úgy gondolták, hogy ezeket a berendezéseket „legújabb típusú különleges készülékek segítségével” sikerül majd lefényképezniök. Ez a cselszövés azonban meghiúsult.

De Gaulle utasítására a francia kémshizsálgát Lengyelország területén is kémtevékenységet fejtett ki a Szovjetunió ellen. Ebből a célból nevezték ki Lublinba Christian Foucher hivatásos kémet, mint a Harcoló Franciaország diplomáciai képviselőjét a Lengyel

Nemzeti Felszabadító Bizottságnál (PKNO). Ez az „ejtőernyős százados”, akinek soha életében nem volt dolga ejtőernyővel, Gaston Palewskinek, de Gaulle egyik legbelsőbb bizalmi emberének volt a veje.

Foucher 1944 decemberében érkezett Lublinba, a PKNO akkori székhelyére és nyomban érintkezésbe lépett a lengyel fasisztákkal. A degaulle-ista kém és a lengyel nép ádáz ellenségei jóbarátok módjára kicserélték egymással kémadataikat. Foucher információkat kapott a lengyel fasisztáktól a Szovjet Hadsereg lengyel területen tartózkodó alakulatairól; a lengyel fasiszták viszont megkapták Foucher-tól azt a kéminformációt a PKNO tevékenységéről, amelyhez mint diplomata jutott hozzá.

1945 márciusában Foucher Moszkván keresztül Párizsba utazott, hogy személyesen tegyen jelentést de Gaulle-nak kémtevékenységéről.

Foucher elutazása után még nagyobb méreteket öltött a francia diplomaták kémtevékenysége. Catroux tábornoknak, az akkor kinevezett moszkvai francia nagykövetnek, igen nagy tapasztalata volt ezen a téren.

Az amerikai, angol és francia kémszolgálat a Szovjetunió ellen folytatott bomlasztó tevékenysége során a második világháború éveiben nagymértékben igénybe vette a Londonban letelepedett lengyel emigráns „kormányt”, amely a lengyel reakció képviselőiből állott. Ez a „kormány” a diplomáciai, katonai és egyéb képviselvek meglehetősen kiterjedt hálózatával rendelkezett.

A Szovjetunió területén a moszkvai lengyel nagykövetségnek húsz különleges képviselve működött, amelyeket a Szovjetunió kormányának hozzájárulásával a lengyel menekültek anyagi megsegítésének megszervezése érdekében állítottak fel. Ezen kívül a szovjet kormány engedélyt adott arra is, hogy a lengyel nagykövetség ugyanebből a célból a Szovjetunió különböző pontjaira 421 megbízottat küldjön ki.

A szovjet hatóságok azonban hamarosan megállapították, hogy a lengyel nagykövetségnek és vidéki képviselveinek egyes tagjai olyan tevékenységet fejtenek ki, amely igen távol áll a jótékony céloktól. Arlet és Zaleski, a nagykövetség első titkárai, Gruja és

Glogowski másodtitkárok, Rolja-Janicki, Slowikowski és Lickindorf attasék és a nagykövetség más tagjai valójában nem a lengyel menekültek anyagi megsegítésének megszervezésével foglalkoztak, hanem kémkedtek, szovjetellenes propagandát fejtettek ki a Szovjetunió területén és ékszerekkel törvénybe ütköző ügyleteket bonyolítottak le.

Wolikowski tábornokról, a lengyel emigráns „kormány” katonai missziójának vezetőjéről kiderült, hogy a Szovjetunió ellen irányuló kémtevékenység egyik legfőbb szervezője.

Kétségbekonhatatlanul megállapították, hogy a lengyel emigráns „kormány” egyenes utasítására kiterjedt kém- és propagandaszervezet létesült a Szovjetunió területén azzal a céllal, hogy aláássa a Szovjetunió erejét. Ezért a szovjet kormány elhatározta, hogy teljesen felszámolja a Szovjetunióban a lengyel nagykövetség képviselteinek intézményét. 1943-ban a Szovjetunió megszakította a diplomáciai kapcsolatokat a londoni lengyel emigráns „kormánnyal”.

A második front megnyitásának kérdésében az Egyesült Államok és Anglia imperialistái hitszegő magatartást tanúsítottak. Az amerikai és angol kormányzó körök — ahelyett, hogy közvetlen katonai segítséget nyújtottak volna a Szovjetunióknak és támogatták volna erőfeszítéseit a hitleri Németország ellen vívott harcában — állandóan halogatták a második front megnyitását, és mindent elkövettek, hogy meghosszabbítsák a háborút.

Az amerikai és angol kormányzó körök azért halogatták a második front megnyitását, mert abban reménykedtek, hogy a Szovjetunió a hitleri Németország elleni párharcában elgyengül és elvérzik. Az angol-amerikai csapatok csak akkor szálltak partra Észak-Franciaországban, amikor már nyilvánvaló volt, hogy a Szovjet Hadsereg az Egyesült Államok és Anglia segítségével nélkül is szét tudja zúzni a hitleri Németországot és fel tudja szabadítani az európai népeket a német fasiszta járom alól.

Hogy valamiképpen megokolják a második front megnyitásának halogatását, az amerikai és angol imperialisták felállították a Németország elleni légioffenzíva „elméletét”: azt állították, hogy a hitleri Németországot pusztán légibombázások útján is térdre lehet kényszeríteni. De az Egyesült Államok és Anglia kormányzó körei még

légierők hadműveleteiben is mindenekelőtt a különleges érdekeket tartották szem előtt.

Így például az amerikai és az angol légierők főképpen a tengeralattjárók építésével foglalkozó német hajógyárak ellen intéztek támadásokat. Ezzel szemben a tankokat, a tüzérségi és gyalogsági fegyvereket gyártó üzemeket, tehát azokat az üzemeket, amelyekben a Szovjet Hadsereg elleni hadviseléshez szükséges fegyvereket gyártották, az angol-amerikai parancsnokság szándékosan kirekesztette a légi-bombázások tervéből, kijelentve, hogy ezek „támadásra nem érdemes” célpontok.

Az Amerikai Egyesült Államokban lefolytatott stratégiai bombázási vizsgálatokról közzétett adatok szerint a német hadiipar termelése 1944-ben a bombázások ellenére is elérte átlagosan az 1942-es termelés színvonalának 280 százalékát. 1945 márciusában, amikor Németország területének jelentős része már megszállás alatt volt, a német haditermelés átlagosan még mindig több mint 45 százalékkal múlta felül az 1942-es év színvonalát. Még 1945 első negyedében is három és félszer annyi tankot gyártottak, mint 1942-ben. Németország 1942-ben 15 000 repülőgépet gyártott, 1943-ban több mint 25 000-t, 1944-ben pedig csaknem 40 000-t!

Még ezek az amerikai forrásokból merített hivatalos adatok is arról tanúskodnak, hogy az angol-amerikai katonai parancsnokság egyáltalában nem tekintette feladatának a német hadiipar megsemmisítését.

Az angol-amerikai légierő csak igen ritkán intézett támadást hadiipari üzemek ellen. E bombázások célpontjai főleg olyan területek voltak, ahol sűrű tömegekben laktak a német dolgozók. A bombázások következtében a német szén-, öntöttvas- és acéltermelés sem csökkent jelentős mértékben. Noha a Ruhr-vidék közvetlenül az angol-amerikai bombázó repülőkhöz hatósugarába esett, s a ruhr-vidéki bányák és gyárak kitűnő célpontok voltak, a légitámadások — amerikai adatok szerint — úgyszólván egyáltalában nem befolyásolták a széntermelést. A széntermelés mindössze két százalékkal csökkent, az acél- és öntöttvastermelés pedig öt százalékkal.

Ralph Ingersoll, ismert amerikai újságíró, „Szigorúan bizalmas” című könyvében leleplezte az angol kémiszolgálat tudatosan Hitler-barát tevékenységét. „Az angol felderítő szolgálat — írja — az egész

háború folyamán rendszeresen olyan információkat terjesztett, amelyek alábecsülték Németország termelési potenciálját és ezen az alapon (az amerikai légierők parancsnokságának támogatásával) azt az álláspontot képviselte, hogy felesleges a franciaországi invázió, mert a német városok bombázása «hamarosan» térdrekenyszeríti Németországot.” „Az angol kémiszolgálat — írja továbbá Ingersoll — nemcsak Németország hadviselő képességének alábecsülésével akadályozta az invázió tervét, hanem azzal is, hogy eltúlozta a La Manche francia partján levő német erődítmények erejét. A háború végén foglyul ejtett német tábornokok a mi akkori értékelésünket a partmenti német erődítésekről a német propaganda győzelmének minősítették.”

Ebben az esetben azonban természetesen nem a hitleri propaganda „győzelméről” volt szó, hanem arról, hogy amikor az amerikai és angol imperialisták szándékosan halogatták a második front megnyitását, egyéb okok mellett az úgynevezett atlanti fal állítólagos áthatolhatatlanságára is hivatkoztak. Emellett hangsúlyoznunk kell, hogy az amerikai kémiszolgálat ugyanolyan pontosan ismerte a német nyugati védelmi rendszer valóságos állapotát, mint az angol kémiszolgálat. Hiszen Canaris, az amerikaiak egyik legfontosabb németországi ügynöke szemlélte meg hivatalosan a hírhedt atlanti falat.

De az Egyesült Államok és Anglia hadseregeinek a második front megnyitása után sem volt valami komolyabb szerepük a hitleri Németország végleges szétzúzásában. A német parancsnokság továbbra is a szovjet-német fronton tartotta fő erőit. Sőt, 1944 decemberében a hitleristák — noha csak korlátozott erővel rendelkeztek a nyugati fronton — még ellentámadást is indítottak az Ardennek vidékén az amerikai-angol csapatok ellen.

Említettük már, hogyan kérkedtek az Egyesült Államok és Anglia kémiszolgálatai azzal, hogy „sikerült behatolniok” a hitlerista rablóbanda titkaiba. Vizsgáljuk meg, hogyan működtek a valóságban a nyugati harci tevékenység konkrét viszonyai között ezek a kémiszolgálatok (amelyek bővelkedtek az ellenfelükről rendelkezésükre álló legtitkosabb információkban). Vegyük például az előbb említett ardenne-i hadműveletet. Mint kiderült, az amerikai kémiszolgálatnak pontos tudomása volt a hitleristák támadásának előkészületeiről.

Az olyan jólértesült személy, mint Elliott Roosevel, aki maga is az

Egyesült Államok hírszerző szervezetének szolgálatában állott, „Apám így látta” című könyvében a következőket írja: „Információk futottak be hozzánk az Ardennektől keletre folyó ellenséges csapatösszevonásokról, ezeket az információkat átadták az »illetékes hatóságoknak«, később azonban a vezérkar felderítő osztályának valamelyik felelőtlen tisztje elsüllyesztette őket.”

Elliott Rooseveltnem ítéli meg kellőképpen ezt a tényt, de az elmondottak alapján világosan láthatjuk, milyen erős volt az Egyesült Államok kémiszolgálatában a fasisztabarát elemeknek, a Wall Street kreatúráinak befolyása: még az ellenség készülő támadásáról szóló rendkívül fontos értesüléseket is elsüllyesztették. Ez természetesen nem „véletlen” volt, hanem előre megfontolt cselekedet, amely sokszáz amerikai és angol katona életébe került, de e bűncselekmény egyetlen tettesét sem vonták felelősségre.

A háború befejezése után számos olyan tény vált ismeretessé, amely azt bizonyítja, hogy az amerikai és az angol kémiszolgálat egyenesen segítséget nyújtott az ellenségnek. Így például röviddel azelőtt, hogy a Szovjet Hadsereg felszabadította Romániát, az angol kémiszolgálat Romániába küldte egyik ügynökét, Chastellain őrnagyot, azzal a megbízással, hogy vegye fel a kapcsolatot Románia fasiszta diktátorával, Antonescu tábornokkal, és vele együttműködve akadályozza meg a szovjet csapatok bevonulását Romániába. Chastellaint, aki a törökországi angol nagykövetségen 1940-től 1943-ig a román ügyek szakértője volt, 1943 végén ejtőernyőn ledobták Dél-Románia területére. Antonescu titkosrendőrsége a látszat kedvéért letartóztatta. Valójában azonban Chastellainnek minden lehetősége megvolt arra, hogy tárgyalásokat folytathasson Maniu és Brătianu reakciós, úgynevezett „történelmi” pártjainak vezetőivel.

Ugyanakkor Barbu Stirbey és Constantin Vișoianu román fasiszta politikusokat Kairóba küldték, ahol titkos megbeszéléseket folytattak a földközi-tengeri angol-amerikai parancsnoksággal. E megbeszélések célja annak megakadályozása volt, hogy Románia fegyverszünetet kössön a Szovjetunióval.

Közismert a következő tény is: 1944 június elején az Egyesült Államok ankarai nagykövete tudomást szerzett arról, hogy a szovjet parancsnokság a legközelebbi időben nagy támadást indít a román fronton. Az Egyesült Államok nagykövete nyomban tájékoztatta

erről Antonescu kormányának ankarai katonai attaséját. Antonescu azonnal továbbadta ezt az értesülést a legfelsőbb német parancsnokságnak.

Több ehhez hasonló esetről számol be a „Csupa tiszteletreméltó ember...” című, 1950-ben Bostonban megjelent könyvében James Martin is, aki a háború idején az Egyesült Államok igazságügyminiszterének szaktanácsadója és az Igazságügyminisztérium gazdasági hadviselési osztályának főnöke volt.

Martin, az Igazságügyminisztériumban végzett munkája során birtokába került hiteles adatokra támaszkodva, elmondja, hogy milyen titkos utakon kerültek kapcsolatba az amerikai monopóliumok a németekkel.

Amikor a háborús helyzet lehetetlenné tette a közvetlen kapcsolatot a német és az amerikai cégek között, ez utóbbiak más utakat kerestek. Martin a következő tényt ismerteti.

A Philips nagy holland rádiós cégnek fióktelepei voltak az Egyesült Államokban, s fiókjai voltak az ellenséges és a megszállt országokban is. Az amerikai monopóliumok az Egyesült Államok kémiszolgálatával segítségével érintkezésbe léptek a Philips képviselőivel és arra használták fel a céget, hogy a blokád kijátszásával különböző stratégiai anyagokat szállítsanak a hitlerista tömbhöz tartozó országokba.

Különösen szoros és rendszeres kapcsolatot tartottak fenn egymással az amerikai és a német biztosító társaságok. Mint ismeretes, a kapitalista országok legnagyobb biztosító társaságai a hajórakományok és hajók viszontbiztosításának rendszere alapján működnek. Ez a rendszer a háború idején is változatlanul megmaradt. Az Egyesült Államokból útnak indított rakományokat és gőzösöket viszontbiztosították a svájci, majd... a német biztosító társaságoknál. Ez pedig a következőképpen történt: az amerikai biztosító társaság megtáviratozta Zürichbe a hajó nevét, az indulás napját, a rendeltetési helyet, a rakomány jellegét és értékét. A zürichi társaságok haladéktalanul „vizontbiztosították” a hajót Münchenben. 1945 nyarán mindezeknek a „biztosítási okmányoknak” a másolatait megtalálták a hitlerista kémiszolgálat irattárában.

Meg kell jegyeznünk, hogy a „vizontbiztosításnak” ez a rendszere az első világháborúban is fennállott. A német kémiszolgálat akkor is megkapta ezen az úton a valamennyi őt érdeklő titkos információt.

Az adatok birtokában azután a németek számos hajót elsüllyesztettek, amelyeken sokezer amerikai és angol pusztult el.

A nyugati hatalmak kormányzó körei mindezekkel a cselekedetekkel olyan szörnyű árulást követtek el a második világháború időszakában a népek ellen, amilyenhez hasonlót még nem ismert a történelem.

De a szovjet nép az amerikai és az angol imperialisták minden számítása és titkos szovjetellenes mesterkedései ellenére is ragyogó győzelmet aratott a hitleri Németország felett, s a Szovjetunió még jobban megerősödve, még egységesebben és egybeforrottabban került ki a háborúból.

A Szovjetunió fegyveres erői a kommunista párt, a nagy Sztálin vezetésével önfeláldozó harcukkal megvédték hazánk becsületét, szabadságát és függetlenségét, felszabadították Európa népeit a hitleri járom alól, s a világ valamennyi népét megmentették a fasiszta rabság fenyegető veszélyétől.

Sztálin elvtárs a Szovjetunió Kommunista Pártja XIX. kongresszusának záróülésén elmondott beszédében megállapította, hogy pártunk beváltotta a kapitalizmus jármában sínylődő népeknek azt a reményét, hogy a Szovjetunió — a világ forradalmi és munkásmozgalmának „rohambrigádja” — meg fogja könnyíteni helyzetüket. Különösen a második világháború idején váltotta valóra pártunk ezeket a reményeket, „amikor a Szovjetunió szétzúzta a német és japán fasiszta zsarnokságot, s ezzel megmentette Európa és Ázsia népeit a fasiszta rabszolgaság veszélyétől”⁷.

AZ ELLENÁLLÁSI MOZGALOM HÓHÉRAI

A hitleristák által megszállt országok népi felszabadító és anti-fasiszta mozgalma ellen folytatott harcnak igen jelentős szerepe volt abban a bomlasztó tevékenységben, amelyet az amerikai és az angol kémiszolgálat az elmúlt háború folyamán kifejtett.

Amikor ezek az országok felszabadultak a hitlerista megszállás alól, az amerikai és angol imperialisták minden eszközzel azon voltak, hogy megghiúsítsák a felszabadított országok társadalmi és állami

⁷ A Szovjetunió Kommunista Pártjának XIX. kongresszusa. Szikra 1953. 1066. old.

rendjének demokratizálását. Hogy ez a törekvésük milyen következményekkel járt, láthatjuk Franciaország, Olaszország, Belgium, Hollandia és több más állam példáján.

Az amerikai és az angol propaganda minden áron azt a benyomást akarja kelteni, hogy az Egyesült Államok és Anglia tevékenyen előmozdították a demokratikus erők antifasiszta, felszabadító mozgalmának keletkezését a hitleristák által megszállt országokban, s hogy minden eszközzel elősegítették e mozgalom fejlődését, s azt rendszeres katonai és anyagi támogatásban részesítették. De számos okmányszerűen bizonyítható tény és a szemtanúk beszámolója azt bizonyítja, hogy az amerikai-angol imperialisták politikája az antifasiszta ellenállási mozgalommal szemben ezzel homlokegyenest ellentétes irányú volt. A tények arról beszélnek, hogy ez a politika a népek felszabadító mozgalma ellen irányult, hogy e politika célja a népek felszabadító mozgalmának megbénítása és elfojtása volt, s hogy e mozgalom legdöntőbb időszakában az amerikai és az angol imperialisták az európai és egyéb országok demokratikus erői ellen folytatott nyílt harc útjára léptek. E politika végcélja az volt, hogy a fasiszta megszállás alól felszabadított országokban az imperialistáknak megfelelő reakciós kormányrendszerek jöjjenek létre.

Az Egyesült Államok és Anglia reakciós erői az ellenállási mozgalom elleni harcukat a már korábban kidolgozott terv szerint folytatták és nem fukarkodtak az anyagi eszközökkel sem.

Legnagyobb méretekben az amerikai kémiszolgálat szervezte meg ezirányú bomlasztó tevékenységét. Az amerikai kémiszolgálat mindent elkövetett, hogy belülről aláassa a leigázott európai népek antifasiszta mozgalmát. Semmiféle statisztika nem mérheti fel azoknak az áldozatoknak a nagyságát, amelyekkel az amerikai imperialistáknak ez a „stratégiája” a haladó emberiségre nézve járt.

Az amerikai sajtó sokat írt William Donovanról, a Stratégiai Szolgálatok Hivatalának (OSS) főnökéről; ő maga is eleget írt önmagáról — de a Wall Street urai előtt szerzett egyik érdemét mindezek az írások nem világították meg. Arról van szó, hogy éppen az OSS egykori főnöke volt annak a tervnek a szerzője, amelynek alapján az amerikai kémiszolgálat becsempészte ügynökeit az ellenállási mozgalom vezetőségébe. Ez a terv még az európai háború kitörése előtt keletkezett és Donovan már akkor hozzálátott annak gyakorlati meg-

valósításához. Donovan „A felderítés — a védelem kulcsa” című cikkében, amely a *Life* című folyóiratban jelent meg, elbeszéli, hogy a spanyol polgárháború idején megfigyelte a francóista csapatok támadását fedező 88 milliméteres német ágyúk működését. Arról azonban hallgat, hogy spanyolországi tartózkodása idején ennél jóval „fontosabb ügyekkel” is foglalkozott: lerakta annak a bomlasztó munkának az alapjait, melyet az amerikai kémiszolgálat az európai népek demokratikus erői ellen folytatott.

Donovan spanyolországi tevékenysége közvetlen kapcsolatban volt Franco tábornok lázadásával. Mint tudjuk, a hitleri Németországból és a fasiszta Olaszországból nagy szárazföldi csapatkötelékek és jelentős légierők érkeztek a lázadók megsegítésére. Ugyanakkor számos ország haladó erői a Spanyol Köztársaság védelmére siettek. A köztársasági Spanyolország megsegítésére irányuló mozgalom oly nagy arányokat öltött, hogy a Spanyolországba érkezett önkéntesekből úgynevezett nemzetközi brigádok alakultak.

A spanyol polgárháború volt a fasizmus és a demokrácia erőinek első összecsapása, s ezért az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország imperialistái — a hírhedt „benemavatkozási” politika leple alatt — minden eszközzel támogatták Francót és az intervenciósokat. Az amerikai, angol és francia kémiszolgálat titkos ügynököket — főleg trockistákat — csempészett a nemzetközi brigádokba, hogy belülről bomlasszák e brigádokat és aláássák harckészségüket. Az imperialista kémiszolgálatok legtapasztaltabb ügynökeit küldték Spanyolországba. Különösen élénk tevékenységet fejtettek ki ezek az ügynökök azután, hogy Franciaországban a köztársaságiak és az önkéntesek tízezreit internálták. Az amerikai, angol, német és francia kémiszolgálatok toborzó ügynökei behatoltak a koncentrációs táborokba, s ott felkutatták a hűtlenségre és árulásra kapható személyeket. Azokat, akiket be tudtak szervezni kémiszolgálatukba, szabadon bocsátották.

A francia hatóságok elviselhetetlen körülmények között tartották az internáltakat. A táborokban éhség és járvány dühöngött. Franciaország és a többi nyugati hatalom kormányzó körei mindent elkövettek, hogy a közvélemény előtt lejárássák a köztársasági Spanyolország megsegítésére irányuló mozgalma^t, torz képet fessenek céljairól, s magukat az internáltakat bérgyilkosoknak, banditáknak

tüntessék fel. Hogy ezt megvalósíthassák — nagyszámú bűnözőt, rendőrségi besúgót és provokátort helyeztek el a táborokban.

Az imperialistáknak határozott céljuk volt azoknak a borzalmas körülményeknek a megteremtésével, amelyek között az internáltakat 1939 februárjától 1941 végéig tartották: arra számítottak, hogy ezek a körülmények az internáltakat teljesen demoralizálják, s az éhség meg a nélkülözés a rendőrség és a kémszolgálatok akaratnélküli bábjaivá teszi őket.

Számos internált elpusztult az éhségtől és a betegségektől. Azokat, akik nem léptek az árulás útjára, a francia hatóságok hosszú börtönbüntetésre ítélték, másokat pedig az Idegenlégióba vagy a segédcsoportokba csalogattak. Ilyen eszközökkel törekedtek az imperialisták arra, hogy minél több élenjáró antifasisztát semmisítsenek meg fizikailag, vagy akadályozzanak meg abban, hogy visszatérhessen hazájába és folytassa a harcot az imperializmus és a reakció ellen.

A spanyol köztársaságiaknak és a nemzetközi brigádok tagjainak többsége becsülettel kiállt minden megpróbáltatást, és a demokrácia ügyének hűséges harcosa maradt. De akadtak árulók is, akik az imperialista kémszervezetek szolgálatába léptek. Ez utóbbiak mint a kémszolgálatok beszervezett ügynökei tértek vissza hazájukba, ahol a kapott utasítások értelmében működtek.

Ma már számos kémper adatai alapján megállapíthatjuk, hogy legtevékenyebben ebben az időszakban az amerikai kémszolgálat működött. Rajk László magyar áruló bűnperének tárgyalásán például kiderült, hogy az amerikai kémszolgálat éppen Spanyolországban szervezte be a régi német ügynököket és toborzott újakat, különösen a jugoszláv nép árulóinak sorából.

1940-ben, az európai háború kitörése után, Donovan Franciaországba utazott, majd ellátogatott a Balkánra, a Közel-Keletre és Észak-Afrikába. Donovan útjának eredményei világosan megmutatkoztak a vezetésével valamivel később megalakult Stratégiai Szolgálatok Hivatala (OSS) feladatainak meghatározásánál. E hivatal egyik feladata az volt, hogy minden lehető módon akadályozza az antifasiszta ellenállási mozgalom kibontakozását a megszállt országokban.

1942 szeptemberében az OSS főnöke Londonba érkezett, hogy együttműködést hozzon létre az angol kémszolgálattal a megszállt

országok ellenállási mozgalmának „vezetésével” kapcsolatos kérdésekben. A két imperialista kémiszolgálat vezetői hamarosan megértették egymást és megállapodásra jutottak. Úgy döntöttek, hogy az adott időszakban a legfontosabb feladat a néptömegek felszabadító mozgalmát a fasizmus elleni passzív harc keretei közé szorítani.

Az amerikai-angol kémiszolgálat még az említett megállapodás előtt különböző szervezeti jellegű intézkedéseket tett, hogy kezébe kaparintsa az antifasiszta mozgalom vezetését. Az OSS például külön osztályt létesített ebből a célból Arthur Goldberg őrnagy és George Pratt vezetésével. Pratt azelőtt a washingtoni Országos Munkaügyi Hivatal jogtanácsosa volt. Ez a hivatal bocsátotta az OSS rendelkezésére az európai országok munkásmozgalmában járatos személyzetet. 1942 elején az OSS-nek ez az osztálya átköltözött Londonba, hogy közelebb legyen az európai országokhoz. Rövid idő alatt különleges operatív csoportokat szervezett, amelyeknek az volt a feladatuk, hogy Franciaországban, Belgiumban, Norvégiában és Lengyelországban befurakodjanak az ellenállási mozgalomba. Hasonló tevékenységet fejtett ki Olaszországban, Magyarországon és Jugoszláviában az OSS európai központja, amely Allen Dulles vezetésével Svájcban működött.

Ezenkívül az OSS washingtoni központjában létrehozták az úgynevezett „külföldi nemzetiségek osztályát”, melynek az volt a feladata, hogy különböző szervezeteket — ahol külföldi származású amerikai állampolgárok tömörültek — a kémiszolgálat céljaira használjon fel. Ez az osztály elsősorban a progresszív szervezetekre, különösen pedig a szláv szervezetekre fordította figyelmét. Biztosan számítottak rá, hogy ezekben a szervezetekben találhatnak olyan ügynököket, akiket becsempészhetnek az európai országok antifasiszta földalatti mozgalmába.

Donovan volt az értelmi szerzője annak a tervnek, amely az Egyesült Államok érdekében akarta felhasználni az ellenállási mozgalmat, a terv gyakorlati megvalósításával pedig Allen Dulles foglalkozott. Az Allen Dulles vezette berni OSS-központ által kifejtett tevékenység egyik oldaláról már beszéltünk. Vessünk most egy pillantást a berni központ munkájának másik területére.

Bernben, a Wilson-rakpart 39. számú épületében működött az unitárius egyház jótekonysági bizottsága. A bizottság élén dr. Noel

Field, hírhedt amerikai kém, Allen Dulles régi kollégája állt. Field az állítólagos „játékonykodás” leple mögött a Svájcban élő politikai emigránsok közül titkos ügynököket toborzott az amerikai kémszolgálat számára.

A különböző kétesmultú személyek, politikai kalandorok és árulók szívesen léptek az amerikai kémek szolgálatába. A trockista söpredék lett az amerikai kémek leghűségesebb ügynöksége. Field kivette hálóját azokra az emigránsokra is, akik anyagi segítségre szorultak. Azok a nyugták, amelyeket Fieldék ezektől az emberektől kaptak, később kémügynöki kötelezvényekké váltak. De voltak olyanok, akikkel szemben a toborzó ügynökségnek sokkal bonyolultabb módszert kellett alkalmaznia, hogy a kém-alvilág rabjaivá tegyék őket.

A más európai országokban nagy számban működő amerikai kémek szintén kapcsolatot létesítettek az árulókkal, az ingatag jellemű elemekkel, a munkásmozgalomba beférkőzött különböző politikai fezőrökkel.

Az OSS ezeknek az új ügynököknek és korábban toborzott ügynökeinek (különösen a francia táborok internáltjainak sorából kikerült árulóknak) a segítségével kezdte meg behatolását az ellenállási mozgalomba és — az antifasiszta földalatti mozgalmon keresztül — az európai demokratikus és munkásszervezetekbe. Az amerikai kémszolgálat hamarosan megteremtette a kapcsolatot az ellenállási mozgalom illegális csoportjaival, ahová becsempészte ügynökeit, s egyes esetekben kezébe kaparintotta a csoportok vezetését is.

A sajtóban megjelent adatok szerint az OSS több mint ezer, az Intelligence Service pedig mintegy hétszáz titkos ügynököt küldött a fasiszták által megszállt országok területére. Ezek az ügynökök különleges kémiskolákban előzőleg alapos kiképzésben részesültek. A kiképzett ügynököket az OSS-nek Russell Forgan ezredes vezetése alatt álló híradós osztálya, az angol légierő különleges ügyosztálya és az angol női kisegítő légszolgálat juttatta rendeltetési helyükre.

Az amerikai és az angol sajtó nagy reklámot csapott annak a „hatalmas katonai és anyagi segítségnek”, amelyet az Egyesült Államok és Anglia állítólag az ellenállási mozgalomnak nyújtott. Az amerikai sajtóban közzétett adatok szerint az OSS a háború éveiben 27 000 tonna fegyvert és hadianyagot dobott le 16 ország földalatti ellenállási szervezetei részére. Az angol sajtó 15 000 tonnányi hadianyag-

ról beszél. De sehol sem említik, hogy ezeket a fegyvereket úgyszólván kizárólag azoknak a reakciós és antidemokratikus csoportoknak juttatták, amelyeket kifejezetten az igazi antifasiszta ellenállási mozgalom ellensúlyozására létesítettek. Arról is hallgatnak, hogy ezeket a reakciós csoportokat nem a fasiszták elleni harc céljából fegyverezték fel, hanem azért, hogy a „kellő pillanatban” felléphessenek az ellenállási mozgalom igazi résztvevői ellen. S arról sem beszélnek, hogy a kiküldött ügynököknek az volt a feladatuk, hogy kikémleljék az ellenállási mozgalom erőit, árulókat keressenek és toborozzanak, terrorcselekményeket szervezenek a mozgalom demokratikus vezetői ellen, s a megszállók elleni aktív lépésektől való tartózkodás taktikáját propagálják.

Minderről beszámolnak a német fasiszta elnyomás elleni felszabadító harc résztvevői a háború után megjelent munkáikban. Számos könyv hiteles képet nyújt az antifasiszta ellenállási mozgalom tevékenységéről, s bemutatja a nyugati hatalmak kormányzó köreinek viszonyát e mozgalomhoz. Ebben a vonatkozásban talán Franciaország és Lengyelország a legjellemzőbb országok.

De Gaulle tábornok, akit a francia reakció angolbarát körei emeltek a Harcoló Franciaország vezetőjévé, alkalmas személynek bizonyult arra, hogy végrehajtsa pártfogóinak elgondolásait.

De Gaulle a számára kitűzött feladatokkal összhangban szervezte meg londoni „kormányapparátusát”. Mindenekelőtt nagyszabású katonai és politikai kémszervezetet létesített, amelyet a Központi Hírszerző és Akcióiroda (Bureau Central de Renseignement et d'Action — rövidítve BCRA) és az úgynevezett Különleges Erők Parancsnoksága irányított.

De Gaulle „állami ténykedésének” legelső napjaitól kezdve arra törekedett, hogy az ellenállási mozgalmat letérítse a partizánharc legnagyobbfokú aktivizálásának útjáról. Sőt mi több, a „várakozás taktikájának” legszigorúbb betartását követelte. Utasításainak végrehajtására a BCRA külön megbízottakat küldött Franciaországba.

André Wurmsernek a „De Gaulle és cinkosai” című könyvéből kiderül: de Gaulle franciaországi képviselői ragaszkodtak ahhoz, hogy az ellenállási mozgalom szervezetei kizárólag az angol-amerikai csapatok londoni vezérkarának megbízásait hajtsák végre. Az angol-amerikai vezérkar pedig csupán azt követelte tőlük, hogy kém-

adatokat gyűjtsenek, s a vezérkar utasításai szerint „szabotázs-cselekményeket” hajtsanak végre, vagyis csak meghatározott katonai létesítményeket pusztítsanak el. A partizánharcot de Gaulle képviselői „törvénytelennek” nyilvánították.

Ez a taktika elsősorban az ellenállási mozgalomnak és a partizáncsapatoknak azok ellen az illegális szervezetei ellen irányult, amelyeknek élén a Francia Kommunista Párt tagjai álltak.

A BCRA minden eszközzel arra törekedett, hogy kezébe ragadja az ellenállási mozgalom vezetését, eltávolítsa a mozgalom vezetőségéből a becsületes hazafiakat, elsősorban pedig a kommunistákat. De Gaulle tárt karokkal fogadta mindazokat, akiket az Egyesült Államok és Anglia kém szolgálatai küldtek hozzá, mindazokat, akiket a francia reakció vezényelt hozzá. Politikai kalandorok és szélhámosok bandájával, s kozmopolita kémekkel vette körül magát, akiknek a lelkiismeretét többszörös árulás és hitszegés terhelte, ott nyüzsgötte körülötte a toll banditái, a közönséges fezőrök és spekulánsok. Az amerikai, angol, hitlerista és vichy-i⁸ kémek otthon érezték magukat de Gaulle környezetében. De Gaulle táborában tehát az imperialista kém szolgálatok egész sorának ügynökei működtek.

Az ellenállási mozgalommal kapcsolatban álló degaulle-ista ügynökök közül igen sokan — és maga de Gaulle is — a legbecstelenebb árulásokat követték el. Az ő árulásuk áldozata lett például a kommunista Jean Moulin is, az ellenállási mozgalom Nemzeti Tanácsának elnöke, az ellenállás egyik legkiválóbb vezetője. Moulin 1942-ben Franciaországból álnéven Londonba utazott, hogy találkozzék de Gaulle-lal. Amikor Jean Moulin és kísérei — az ellenállási mozgalom Nemzeti Tanácsának tagjai — visszatértek Franciaországba, a Gestapo letartóztatta és kínvallatás után agyonlőtte őket. A háború után kitudódott, hogy Frenay degaulle-ista miniszter volt irodafőnöke, egy Hardy nevű egyén árulta el őket a Gestapónak. Mint kiderült, Hardy a Gestapo provokátora és ügynöke volt.

Az ellenállási mozgalom Nemzeti Tanácsának elnöki székébe de Gaulle most saját emberét, Georges Bidault-t, a közismert reakcióst,

⁸ Vichy francia városban székelt a háború alatt a Pétain vezetésével megalakult francia bábkormány, amely teljesen eladta magát Hitlernek.

a Népi Köztársasági Mozgalom (Mouvement Républicain Populaire — MRP) nevű katolikus párt egyik vezetőjét ültette.

Amikor a hitleri Németország megindította hitszegő támadását a Szovjetunió ellen, a hitleristák által megszállt európai országokban — köztük Franciaországban is — aktívabb jelleget öltött a népi felszabadító mozgalom. A néptömegek harcra keltek a megszállók ellen, hogy erejükhöz mérten segítséget nyújtsanak a fasiszta hordák támadását elhárító Szovjet Hadseregnek. A hitleristák szétzúzása Moszkva alatt, különösen pedig a Szovjet Hadsereg nagy sztálingrádi győzelme, fellendítette az antifasiszta ellenállási mozgalmat. A szovjet partizánok hősi harca lelkes visszhangra talált a francia ellenállók és a Hitler által leigázott többi európai országban élő hazafiak szívében, akik arra törekedtek, hogy minél jobban elsajátítsák a szovjet partizánok harci tapasztalatait, s a megszállók elleni harcra buzdították a néptömegeket.

Ugyanakkor az Egyesült Államok és Anglia kormányzó körei mindent elkövettek, hogy eltitkolják a németek által megszállt szovjet területek partizánmozgalmának jelentőségét és lendületét. Az amerikai hírügynökségek megtiltották tudósítóiknak, hogy Moszkvából bármilyen jelentést közöljenek a szovjet partizánokról, mert attól féltek, hogy a megszállók ellen harcoló partizánok tevékenységének népszerűsítése az európai országokban is kiszélesítheti az antifasiszta felszabadító mozgalmat.

Ugyanebben az időszakban a londoni rádió (BBC) rendszeresen felszólította a német fasiszta területrablók elleni felszabadító mozgalom résztvevőit, hogy a második front megnyitásáig tartózkodjanak az aktív fellépéstől.

De a francia hazafiak a BBC e nyomatékos felhívásai ellenére is mindent elkövettek, hogy minél nagyobb kárt okozzanak az ellenségnek. 1944 elején az ellenállási mozgalom Franciaországban működő Nemzeti Tanácsa — de Gaulle-nak és pártfogoltjának, Georges Bidault-nak akarata ellenére — mindent elkövetett a partizánharc fokozására, hogy ily módon előkészítse a felkelést Párizsban és más francia városokban.

Ilyen körülmények közt de Gaulle, gazdái parancsára, mindenképpen gátolni igyekezett az ellenállási mozgalom erősödését. 1944 júniusában kinevezte Koenig tábornokot valamennyi francia belföldi

erő parancsnokává. Koenig tábornok első intézkedése az volt, hogy kategórikus parancsot adott a franktirőrök és más demokratikus partizánkötelékek fegyverrel való ellátásának teljes beszüntetésére. Franciaországi megbízottainak a következő szövegű utasítást küldte:

„Tekintettel arra, hogy ezidő szerint nem tudjuk biztosítani a fegyver- és lőszerellátást, a legnagyobb mértékben csökkenteni kell — ismétlem: a legnagyobb mértékben csökkenteni kell — a partizántevékenységet. Kis, szétszórt csoportokat kell létesíteni, nempedig nagy kötelékeket.”

Az ellenállási mozgalom fegyverellátásának beszüntetéséről szóló döntést azzal indokolták, hogy a fegyverekre az angol és az amerikai csapatoknak van szükségük, mert rövidesen megindítják észak-franciaországi hadműveleteiket. Ez az indokolás egyszerűen nevetséges, mert Anglia és az Egyesült Államok ebben az időben már bőséges fegyverkészletet halmoztak fel. De a francia reakciónak nem állt érdekében, hogy fegyverekkel lássa el a felszabadító harc résztvevőit.

Ugyanakkor, amikor az ellenállási mozgalomtól megvonták a fegyvereket és a lőszert, hogy ily módon fékezzék a mozgalom fejlődését — titkos reakciós csoportokat létesítettek, amelyeknek az volt a feladatuk, hogy aktív harcot folytassanak az ellenállási mozgalom ellen. Ezt a célt szolgálta az úgynevezett Titkos Hadsereg, a Polgári és Katonai Szervezet és más szervezetek. E szervezetek vezetősége a Központi Hírszerző és Akcióiroda, a BCRA ügynökeiből állt, tagjait pedig de Gaulle megbízható pribékjei közül válogatták gondosan össze. A BCRA bőkezűen ellátta fegyverekkel ezt a „földalatti mozgalmat”, de egyáltalán nem azért, hogy ezeket a fegyvereket a megszállók ellen használják fel: a fegyvereket és a lőszert titkos raktárakban halmozták fel, hogy ott heverjenek, amíg az angol-amerikai csapatok partra nem szállnak Franciaországban. De Gaulle-nak az volt a terve, hogy állig felfegyverzett hívei ezen a napon majd harcba szállnak azok ellen, akik négy éven át elszánt, véres harcot vívtak Franciaország elnyomói ellen.

Az angol és az amerikai kémiszolgálat minden lehető módon segítette a degaulle-ista klikket. E kémiszolgálatok tevékenyen résztvettek a francia reakció szervezeteinek létrehozásában, pénzelésében és felfegyverzésében. Tényleges ellenőrzést gyakoroltak a

degaulle-ista Különleges Erők Parancsnokságának munkája felett, amelynek legfontosabb osztályait az angol és az amerikai kémiszolgálat képviselői vezették: a parancsnokság első osztályát egy angol tábornok, negyedik osztályát pedig egy amerikai ezredes vezette.

Az Egyesült Államok és Anglia imperialistái számára igen kényelmes megoldás volt, hogy cselszövéseiket de Gaulle-on keresztül valósíthatják meg. Az amerikai és az angol imperialisták képviselői de Gaulle-lal karöltve a legnyiltabb propagandát fejtették ki az ellenállási mozgalom résztvevői köreiben a Szovjetunió ellen. Erre a célra használták fel például a *Fontaine* című degaulle-ista folyóirat hasábjait, amelyet Londonban adtak ki és az Intelligence Service ügynökei Franciaországban mikrofilmre másolva terjesztettek. Ugyanakkor a degaulle-ista sajtó tartózkodott minden olyan kijelentéstől, amely Pétain ellen irányult.

Az amerikai és az angol imperialisták nemcsak Franciaországban, hanem a hitleristák által megszállt többi nyugateurópai országban is az antifasiszta ellenállási mozgalom megbénítására törekedtek. Hollandiában például óriási károkat okozott az ellenállási mozgalomnak az angol kémiszolgálat Bill Overvin néven ismert ügynöke, aki kapcsolatba lépett a Gestapóval, és számos holland hazafit juttatott a Gestapo kezére.

Közép- és Délkelet-Európa országaiban, különösen Lengyelországban, az amerikai és az angol imperialisták a legkülönbözőbb árnyalatokhoz tartozó reakciókra támaszkodva folytatták az ellenállási mozgalom felbomlasztására és szétzüllesztésére irányuló áruló tevékenységüket.

Piłsudski, a lengyel fasizmus megalapítója, már az első világháborúban meghonosította a kémkedés és a provokáció módszereit a lengyel nacionalista szervezetekben. Nagymértékben megkönynyítette ezt számára először a japán, majd az osztrák-magyar kémiszolgálat „különleges megbízásainak” teljesítése során szerzett gazdag személyes tapasztalata. Piłsudski hívei hosszú időn át tartották kezükben az uralmat a háború előtti Lengyelországban és hagyományos módszerükké vált a kémkedés, a provokáció, a diverzió és a terror.

Alighogy megalakult Londonban a lengyel fasiszta klikk „kormány”, azonnal és teljes mértékben az angol-amerikai imperialisták rendelkezésére állt. Az emigráns reakciós vezető réteg a hozzá hű

tisztikar segítségével, az angol-amerikai imperialisták utasításai értelmében, behatolt azokba az illegális katonai ellenállási szervezetekbe, amelyek a hitlerista megszállás idején keletkeztek Lengyelországban.

Az 1939 végén alapított ZWZ (Związek Walki Zbrojnej — Fegyveres Harci Szövetség) fennállásának legelső napjától kezdve a lengyel reakció engedelmes eszköze volt. E szervezet később Lengyel Felkelő Szövetségre változtatta nevét, majd az emigráns „kormány” AK (Armia Krajowa — Honi Hadsereg) néven szervezte újjá. A fasiszta tishti klikk magához ragadta a Lengyelország Védőinek Parancsnoksága (Komanda Obrońców Polski) nevű illegális katonai szervezet és több más szervezet vezetését is.

Az emigráns „kormány” mindenekelőtt arra törekedett, hogy e szervezeteket visszatartsa a német fasiszta területrablók elleni aktív fegyveres harctól. A Londonból érkezett külön megbízottak elmagyarázták e szervezetek tagjainak „különleges feladataikat”, amelyeknek lényege a londoni emigráns „kormány” megbízottainak szavai szerint az volt, hogy minden eszközzel meg kell akadályozni Lengyelországban az antifasiszta földalatti tömegmozgalom kifejlődését. A Londonból hozott külön utasítások határozottan „ajánlották”, hogy e szervezetek tartózkodjanak minden néven nevezendő harctól a német fasiszta megszállók ellen, „nehogy megnehezítsék Németország helyzetét és elvonják erőit a szovjet-német frontról”.

A lengyel „kormány” úgynevezett Földalatti Harci Bizottsága a gyakorlatban közvetlen támogatást és segítséget nyújtott a megszállóknak.

E bizottság egyik titkos utasítása azt követelte a földalatti szervezetektől, hogy „őrizték meg teljes nyugalmaikat, mivel a katonai és politikai helyzet még nem érett meg”. „Még nem érkezett el a megszállók elleni nyílt harc ideje, és az ilyen harcot kerülnünk kell” — mondotta egy másik utasítás. „Minden áron a legjobb viszonyra kell törekedni valamennyi német hatósággal” — így hangzott a harmadik utasítás.

Amikor a lengyel néptömegek ezeknek az utasításoknak ellenére is megkezdtek fegyveres harcukat a német fasiszta hadsereg vonalai mögött, a lengyel emigráns klikk habozás nélkül nyílt és buzgó támogatója lett azoknak a brutális erőszakosságoknak, amelyeket

a hitleristák a lengyel néppel szemben elkövettek, és testvérgyilkos ellenségeskedést szított a lengyelek között.

Az emigráns klikk utasítása alapján külön megtorló szervezetet létesítettek Lengyelországban a partizánok elleni harcra. Ez a szervezet, az úgynevezett NSZ (Narodowa Sila Zbrojna — Nemzeti Fegyveres Erő), közvetlenül az emigráns „kormány” belügyminiszterének illetékessége alá tartozott. A NSZ rendőri-fasiszta jellegét az a jóindulatú magatartás is bizonyítja, amelyet a Gestapo e szervezet megalakulásával kapcsolatban tanúsított. Nemsokára olyan szorossá vált a kapcsolat a Gestapo és az NSZ között, hogy az NSZ tagjai — mint a *Głos Ludu* című lublini ujság annakidején közölte — nyíltan SS-egyenruhában sétálgattak. Sőt, e kapcsolat végül odáig fejlődött, hogy az NSZ banditái különleges közvetítőkön keresztül még fegyvereket is kaptak a német csendőrségtől.

A hitlerista parancsnokság az NSZ különítményeinek segítségével hajtotta végre büntető expedícióit az olyan vidékek ellen, amelyeknek lakosságáról azt gyanította, hogy résztvesz a partizánakciókban. A gyűlölt ellenséggel harcászálló antifasiszták ellen alkalmazott véres megtorlások különösen 1944 márciusa után váltak igazán tömegmértetűvé, amikor London utasítására az NSZ egyesült az Armia Krajowa-val. A hitlerista ügynökök „végleg le akarnak számolni a népi mozgalommal” — írta 1944 április 30-án a *Szoldat Ljublinsczeni* című ujság, amikor felsorolta a demokraták és antifasiszták ellen elkövetett gyilkosságok sorozatát.

Az Armia Krajowa reakciós elemei a hitleristák megbízható hűségűek voltak a lengyel nép ellen folytatott harcukban. Bór-Komorowski tábornok, az Armia Krajowa parancsnoka, 1943 szeptemberében kiadott 16. sz. külön parancsában elrendelte, hogy a vezetése alatt álló alakulatok könyörtelenül számoljanak le a lengyel és a szovjet partizánokkal. Amikor a Szovjet Hadsereg megkezdte Lengyelország területén a hitleristák elleni győzedelmes hadműveleteit, Bór-Komorowski külön parancsában azt követelte az Armia Krajowa alakulataitól, hogy fegyveres ellenállást fejtsenek ki a szovjet csapatokkal szemben. E parancsában provokációs célzattal azt állította, hogy a Szovjet Hadsereg „szovjetizálni akarja Lengyelországot”.

Az Armia Krajowa keretében messze szerteágazó konspiratív szervezetet létesítettek. E szervezetnek fegyveres csapatok, fegyver-

és lőszerraktárak, kézigránátokat előállító műhelyek, rádió-adó-vevő készülékek, illegális nyomdák, valamint titkos találkozóhelyek és más konspiratív célokat szolgáló lakások kiterjedt hálózatai álltak rendelkezésére.

Különösen nagy erőfeszítéseket tett a fasiszta lengyel emigráns „kormány”, hogy létrehozza szervezeteit Ukrajna nyugati területein, Belorusszijában és a Litván Szovjet Szocialista Köztársaságban, ahol a néptömegek partizánmozgalma rendkívül fejlett volt.

Az emigráns „kormány” nem győzte hangoztatni, hogy az Armia Krajowa a megszállók elleni földalatti harc céljából alakult. De az Armia Krajowa egész tevékenysége a hitlerista megszállás idején kétségbevonhatatlanul arról tanúskodik, hogy valójában nem volt egyéb, mint a lengyel reakció földalatti kém-, diverziós és terror-szervezete, amelyet kizárólag a Szovjet Hadsereg, a Szovjetunió elleni harc érdekében hoztak létre. Éppen ezzel magyarázhatjuk meg azt a tényt, hogy az Armia Krajowa teljes biztonságban működhetett a német fasiszta megszállás idején.

A lengyel reakciós klikk, amely határtalanul gyűlölte a Szovjetuniót és a szovjet népet, és elárulta Lengyelország nemzeti érdekeit, habozás nélkül egyességre lépett a német fasisztákkal a Szovjet Hadsereg elleni közös hadműveletek céljából. A lengyel fasiszták nyíltan kérkedtek azzal, hogy Bór-Komorowski tábornok hadsereget szervezett Németországban a Szovjetunió ellen. Még német ujságokat is mutogattak, amelyek Bór-Komorowskit ábrázolták, amint az Armia Krajowa díszszemléjén a német fasiszta parancsnokság előtt díszlépésben elvonuló csapatait vezényli.

Attól a perctől kezdve, hogy a Szovjet Hadsereg Lengyelország területére lépett, és felszabadította az országot a fasiszta járom alól, az Armia Krajowa tevékenysége egyszerre megélénkült. Az emigráns „kormány” 1944 október 14-i külön határozata kimondta, hogy az Armia Krajowa-nak szigorú illegalitásba kell vonulnia. Az Armia Krajowa-t formálisan feloszlatták, valójában azonban ez a „feloszlátás” csupán cselfogás volt, a Szovjet Hadsereg parancsnokságának megtévesztésére. A valóságos utasítás az volt, hogy az Armia Krajowa vonuljon illegalitásba, teremtsen meg illegális vezető szerveit, rejtse el fegyvereit és őrizze meg kádereit.

Ezért a legszigorúbb konspiratív elvek alapján már 1944 tavaszán

hozzáláttak a WRN (Wolność, Równość, Niepodległość — Szabadság, Egyenlőség, Függetlenség-csoport) nevű földalatti katonai és politikai szervezet megalakításához. E szervezetnek az volt a feladata, hogy fegyveres banditatámadásokat készítsen elő Lengyelország területén a szovjet csapatok ellen. A Szovjet Hadsereg ellen harcoló hitleristák megsegítésére létrehozták az úgynevezett likvidációs csoportok és diverziós osztagok kiterjedt hálózatát. E csoportok és osztagok terrorcselekményeket követtek el, s élőszóval meg a sajtó útján széleskörű szovjetellenes propagandát fejtettek ki.

Ugyanakkor tehát, amikor a Szovjet Hadsereg felszabadította Lengyelországot a német fasiszta területablók igája alól, a lengyel reakció azzal foglalkozott, hogy diverziós és terrorista különítményeket szervezett, orvul szovjet harcosokat gyilkolt meg és kémkedett a felszabadító hadsereg háta mögött.

Az amerikai és angol imperialisták azt remélték, hogy az Armia Krajowa és a lengyel fasiszták többi szervezete megdönti a Lengyel Nemzeti Felszabadítási Bizottság hatalmát és népellenes, reakciós kormányrendszert létesít az országban.

A lengyel fasiszta földalatti mozgalom ellenőrzésére és vezetésére angol és amerikai ügynököket küldtek Lengyelországba. Leonard Gribble „Titkos szolgálatban” című könyvében azt írja, hogy angol bombázórepülőgépek rádióleadókkal felszerelt hírszerző ügynököket dobtak Lengyelország területére. Az egyik ilyen ügynök — mondja Gribble — egy egész évet töltött lengyel területen, s azután igen értékes információkkal tért vissza Angliába.

Rendkívül érdekes Gribble-nek az a közlése, hogy a varsói felkelés előtt (amelyet, mint ismeretes, a lengyel reakció a katonai szempontból legalkalmatlanabb időpontban kizárólag azért provokált, hogy kezébe ragadja a hatalmat) az Intelligence Service a lengyel fővárosba csempészte Jan Nowak nevű ügynökét. Amikor a németek vérbefojtották a felkelést, Nowakot visszarendelték Londonba. Nyilvánvaló tehát, hogy az angol kémszolgálatnak már jóelőre tudomása volt a készülő varsói felkelésről és különmegbízottat küldött a felkelőkhöz.

Az amerikai és angol imperialisták nemcsak értelmi szerzői és irányítói voltak a lengyel fasiszták földalatti tevékenységének, hanem pénzelték is ezt a tevékenységet. Így például az 1941 és 1944 közötti időszakban egyedül Anglia több mint 40 millió font sterlinget bocsá-

tott az emigráns „kormány” rendelkezésére. A lengyel reakciós emigráns klikk ennek az igen tekintélyes összegnek a legnagyobb részét a Szovjetunió ellen irányuló kém-, felforgató és propaganda-tevékenység költségeinek fedezésére fordította.

De a lengyel hazafiak harci szellemét nem tudta megtörni sem a hitlerista terror, sem az a hazaáruló politika, melyet a reakciós lengyel körök folytattak, azok, akik arra szólították fel a lengyeleket, hogy „lábhoz tett fegyverrel várjanak” — vagyis tartózkodjanak a megszállók elleni aktív harctól. A lengyel munkásosztály és a lengyel nép demokratikus erői, élükön a kommunistákkal, a nyugati imperialisták próbálkozásai ellenére is minden eszközzel támogatták a Szovjet Hadsereget, amely kiűzte Lengyelországból a hitlerista megszállókat.

Legpontosabban ezzel a formulával fejezhetjük ki annak a „segítségnek” az igazi jellegét, amelyet az amerikai és angol imperialisták és kémiszolgálatuk az ellenállási mozgalomnak nyújtottak: az ellenállók élére álltak, hogy kard élére hányhassák őket. Az volt a céljuk, hogy elvéreztessék, aláássák ezt a mozgalmat, hogy megakadályozzák a népi erők tömörülését a nemzeti függetlenségért és szabadságért folytatott harcban.



Harmadik fejezet

HITLER AMERIKAI KÖVETŐI

A közelmúltban a világ tanúja volt annak, milyen szégyenletesen megbukott a totális háború hitleri stratégiája, amelyben fontos szerepet töltött be az ellenség belülről való bomlasztásának és züllesztésének taktikája. Ez a kalandortaktika azonban alkalmatlan volt arra, hogy megbénítsa az európai népek szabadságharcát, és teljes kudarcot vallott abban a háborúban, amelyet a fasiszta Németország a Szovjetunió ellen folytatott.

De az amerikai imperialisták — a világalalom új önjelöltjei — e történelmi tanulság ellenére is ugyanezekkel az eszközökkel próbálják megtörni a szabad népek ellenállását a Wall Street imperialista politikájával szemben, csak a formát modernizálták valamelyest.

Igen figyelemreméltó e tekintetben George Pettee könyve, amely 1947-ben „Az amerikai felderítő szolgálat jövője” címmel jelent meg az Egyesült Államokban. E könyv szerzője kétségtelenül szaktekintély a kémkedés terén. A háború idején Pettee az amerikai katonai és gazdasági kémiszolgálatnál dolgozott, később pedig az amerikai főiskolákon tartott előadásokat a felderítés kérdéseiről.

G. Pettee kettős feladatot tűz maga elé: egyrészt elemezni akarja az elmúlt háborúban kifejtett felderítő tevékenység bizonyos oldalait,

másrészt pedig körvonalazni akarja a kémiszolgálati vezető szervek felépítésének és működésének azokat az alapelveit, amelyeknek alkalmazását javasolja az Egyesült Államokban.

Amikor a szerző a stratégiai hírszerző szolgálatnak a második világháborúban elkövetett hibáit és felmerült fogyatékoságait taglalja, különböző „tudományos” elmefuttatásainak kódén keresztül is megmutatkozik az a törekvése, hogy feltárja mindazt, ami lényeges lehet az Egyesült Államok számára egy új világháborúban. A könyv tartalmából kitűnik, hogy Pettee mennyire kívánja ezt a háborút.

A mű olvasásakor nyomban szemünkbe ötlük, hogy szerzője számos tételét a fasiszták fegyvertárából kölcsönözte. Így például a könyv emlékezetünkbe idézi Hessnek és Nicolainak, a fasiszta kémszervezet vezetőinek azt a felfogását, hogy Németország egyebek között azért vesztette el az első világháborút, mert hiányzott az együttműködés a német felderítő szolgálat különböző központjai között, s e különböző kémközpontok a legélesebben versengtek egymással. Hess éppen ebből az álláspontból kiindulva hozta létre az úgynevezett „Verbindungsstab”-ot (összekötő szervet). Annak a rendkívül bonyolult rendszernek eredményeképpen, amelyet a hitlerista kémiszolgálat mesterei dolgoztak ki, a német fasiszta hírszerző szolgálatot szinte vagonszámra halmozták el a legkülönbözőbb értesülésekkel. A hitleristák úgy vélték, hogy ők mindenről tudnak. Ez azonban nem mentette meg a fasiszta Németországot a vereségtől.

Már régen felismerték, hogy a hírszerzés bizonyos értelemben tudomány és egyben művészet is. Ez az igazság azonban igen távol áll attól a számos áltudományos meghatározástól és tételtől, amellyel Pettee könyvében találkozunk. Az ő „tudományos” elmefuttatásait szemlátomást a hitlerista örökség hatja át.

G. Pettee a legnyíltabban követeli, hogy szervezzék meg a „totális kémkedést” az amerikai imperializmus agresszív terveinek megvalósítása érdekében. Azt írja, hogy az Egyesült Államoknak „alkalmaznia kell a modern ismereteket a társadalomtudomány területén (Pettee szerint a kémkedés a társadalomtudomány — a szociológia — egyik ága. — *V. M.*), hogy vezethesse az egész világot, annak valamennyi államformáját és társadalmi rendszerét, valamennyi faját és vallását, mindenféle társadalmi, gazdasági és politikai viszonyok közt”.

A totális kémkedés szükségességét a könyv szerzője azzal a felelősséggel próbálja „indokolni”, amely — nem tudni kinek a megbízásából — „a világ ügyeinek vezetéséért” az Egyesült Államokra hárul. Az Egyesült Államoknak — mondja a szerző — „vagy le kell mondania arról, hogy a világ elismert vezetője legyen, vagypedig új fegyverzettel kell ellátnia magát ehhez a munkához. A békeidők stratégiája a politikai és gazdasági akciók egyesítését követeli a külpolitika területén. Az ilyen stratégia nem valósítható meg egyesített felderítő szolgálat nélkül.”

Pettee könyve a mai amerikai kémiszolgálat jellegét tükrözi, amely ugyanazokra az alapelvekre épült, mint a német fasiszta „totális kémkedés”. Azt szokták mondani, hogy a kijátszott adú nem adú többé. Ez azonban nem zavarja Hitler amerikai követőit. Noha a „totális kémkedés” hitleri tervei teljes kudarcot vallottak, az Amerikai Egyesült Államok politikai és katonai vezetői nem riadnak vissza attól, hogy felújítsák Hitler szomorú tapasztalatait.

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK HÍRSZERZŐ SZOLGÁLATÁNAK RENDSZERE

Az Egyesült Államok kormányzó körei — miközben agresszív szándékaik álcázására olyan képmutató nyilatkozatot tesznek, hogy ők a „béke biztosítására” törekednek — buzgón fejlesztik kémiszolgálatukat, s azon vannak, hogy megtalálják ennek az új háború előkészítése szempontjából oly fontos intézménynek „legtökéletesebb” szervezeti formáját.

Truman, az Egyesült Államok volt elnöke, személyesen foglalkozott az amerikai kémiszolgálat átszervezésének kérdéseivel. Több hivatalos nyilatkozatában hangsúlyozta, milyen nagy jelentőséget tulajdonított annak, hogy az Egyesült Államokban hatalmas centralizált hírszerző szolgálatot szervezzenek, hogy megerősítsék e szervezet apparátusát és gyors ütemben fokozzák tevékenységét. Ugyanezt követelték bizonyos körök az Egyesült Államok Kongresszusának szenátusában és képviselőházában is.

Az amerikai hírszerző szolgálat újjászervezése terén az első intézkedés az volt, hogy az elnök 1945 szeptemberében rendeletet adott ki

a Stratégiai Szolgálatok Hivatalának (OSS) felszámolásáról. E hivatal „kutató és elemző” osztályát beolvasztották a Külügyminisztériumba, a katonai kérdéseket pedig a Hadügyminisztérium és a Haditengerészeti Minisztérium hírszerző szervezetének hatáskörébe utalták. Ugyanakkor a Külügyminisztérium mellett új hírszerző szervezet létesítettek — az Ideiglenes Hírszerző Irodát — amelynek működési határideje a rendelkezés szerint 1945 december 31-én járt le. Truman elnök ezzel az intézkedéssel kapcsolatban levelet intézett Byrnes akkori külügyminiszterhez, amelyben a következőket írta:

„Ma rendeletet írtam alá, amelynek értelmében a Stratégiai Szolgálatok Hivatalának „kutató és elemző” osztálya hatáskörét, személyzeti állományát és minden anyagát átadja a Külügyminisztériumnak... Azáltal, hogy ez a hivatal beolvad a Külügyminisztériumba, Ön megkapja azokat az eszközöket, amelyekre megbeszélésünk értelmében Önnek szüksége van ahhoz, hogy előmozdítsa az amerikai külpolitika fejlődését... Különösen az a kívánságom, hogy az Ön vezetésével dolgozzák ki a külföldi hírszerző tevékenység átfogó és egybehangolt programját minden amerikai kormányzati szerv részére, amely ilyen jellegű tevékenységgel foglalkozik. Ezt egy olyan miniszterközi csoport létrehozása útján kell megvalósítani, amely nem tartozik a Külügyminisztérium illetékessége alá, s amely alkalmas arra, hogy ezeket a terveket kidolgozza és jóváhagyás végett elém terjessze. Az ilyen módszer lehetővé teszi, hogy teljes mértékben felöleljük a hírszerző tevékenység valamennyi területét, s ugyanakkor minden műveletet úgy osszunk el és úgy ellenőrizhessünk, hogy a leghatékonyabban kielégíthessük mind az egyes szervek, mindpedig az egész kormány szükségleteit.”

Truman utasítása szerint tehát Byrnes külügyminiszterre nem csupán az a feladat várt, hogy jelentősen fokozza magának a Külügyminisztérium hírszerző szolgálatának tevékenységét, hanem az is, hogy vezesse az amerikai hírszerző tevékenység újjászervezési tervének kidolgozását; az Egyesült Államok hírszerző tevékenységének pedig Truman elgondolása szerint totális jellegűnek kellett lennie. Az elnök levelének egy másik igen jellemző pontja az az utalás, hogy a hírszerző tevékenység kibontakozása az amerikai „külpolitika fejlődésének” előfeltétele.

Négy hónappal később, 1946 január 22-én közzétették Truman újabb utasítását „a külföldi szövetségi hírszerző tevékenység egybehangolásáról”. Ennek az utasításnak az értelmében a külügyminiszter, a hadügyminiszter, a haditengerészeti miniszter és az elnök személyes képviselője — ez utóbbi Leahy tergernagy lett — megalkotották az Országos Hírszerző Szolgálat „vezető szervét”. Az újonnan létesített hírszerző központ feladatai közé tartozott „az egész külföldi szövetségi hírszerző tevékenység tervezése, tökéletesítése és egybehangolása” is. Az Országos Hírszerző Szolgálat végrehajtó szerve a Központi Hírszerző Csoport lett, élén az elnök által kinevezett igazgatóval.

A csoport igazgatójává Sidney Souers ellentengernagyot, a haditengerészeti kémiszolgálat volt helyettes vezetőjét nevezték ki.

Az új hírszerző szerv főnökét igen nagy hatáskörrel ruházták fel. Az említett utasítás kimondja, hogy „a minisztériumok és a szövetségi kormány végrehajtó szervei a Központi Hírszerző Csoport igazgatójának rendelkezésére bocsátanak minden értesülést, amely birtokukban van, vagy amelyet a Központi Hírszerző Csoport igazgatója időről időre kér tőlük”. Más szóval: bizonyos fokig az Egyesült Államok egész államapparátusa köteles kiszolgálni a hírszerző szolgálat szerveit.

Az amerikai kémiszolgálat szervezeti felépítésében újabb változások következtek be, amikor az Egyesült Államok Kongresszusa elfogadta az úgynevezett „1947. évi nemzetvédelmi törvényt”. E törvény alapján megalakult az Országos Biztonsági Tanács, amely átvette az Országos Hírszerző Szolgálat vezető szervének funkcióit. A Központi Hírszerző Csoportot Központi Hírszerző Szolgálat néven újjászervezték, s ezt az operatív szervet a katonai és haditengerészeti kémiszolgálat munkatársaival egészítették ki.

Az Egyesült Államok haladó közvéleménye helyesen értékelte ezt az intézkedést, amikor megállapította, hogy ez a hitleri mintán alapuló amerikai kémiszolgálat megszervezését jelenti.

Az amerikai kémiszolgálat felépítése ez utóbbi újjászervezés után a következő volt:

Az Egyesült Államok egész hírszerző tevékenységének legfelsőbb irányító és vezető szerve az Országos Biztonsági Tanács, amelynek öt tagja van: az elnök, az alelnök, a külügyminiszter, a hadügy-

miniszter és a nemzeti erőforrások hivatalának feje. Az elnök távollétében a külügyminiszter áll a tanács élén. A *New York Herald Tribune* című amerikai ujság 1950 április 16-i száma úgy jellemezte az Országos Biztonsági Tanácsot, hogy ez „a hidegháború legfelsőbb parancsnoksága”.

Ez a tanács a Központi Hírszerző Szolgálat (Central Intelligence Agency — rövidítve CIA) munkájának közvetlen irányítója. Azóta a CIA már igen nagy szervezetté fejlődött. A *Courier-Journal* című folyóirat 1949 október 23-i számában „Amerikai kémek — a hidegháborúban elpusztuló névtelen hősök” címmel cikk jelent meg egy Clark Beech nevű szerző tollából. A cikk rámutat arra, hogy a CIA a legteljesebb titokban működik, s ennek kapcsán a következőket írja:

„A Központi Hírszerző Szolgálat egyes osztályai New York huszonkét különböző épületében helyezkedtek el, s ezenkívül a hivatalnak számos központja működik az Egyesült Államokban és külföldön. De sehol sem láthatunk a kapu felett címtáblát ezzel a felirattal: «Központi Hírszerző Szolgálat». A newyorki törzshadiszállás bejárata felett, a régi haditengerészeti kórház épületén, csak a házsámot jelző táblácskát találjuk.”

Ugyanez a Beech cikket írt a *Post Dispatch* című ujság 1949 október 30-i számába is, amelyben ismerteti a CIA felépítését. Mint a cikk szerzője írja, ez a kémszervezet öt fő irodára oszlik. Három irodának az a feladata, hogy értesüléseket gyűjtsön. Ezt a feladatot úgy hajtják végre, hogy idegen országokban kémkednek, külföldi okmányokat tanulmányoznak és lehallgatják a külföldi rádióadásokat. Öt rádiólehallgató állomásuk naponta átlag kétmillió szót vesz fel. A negyedik iroda az értesülések osztályozásával és terjesztésével foglalkozik. Az ötödik iroda — a jelentéseket és beszámolókat kidolgozó iroda — felülbírálja és előkészíti az elnök és más magas állású hivatalos személyek elé terjesztendő kémjelentéseket.

A CIA egyes munkatársai — közli Beech — igazi tevékenységük álcázására más kormányhivatalokban is dolgoznak. A CIA térképészeti osztályának vezetője például egyidőben a Külügyminisztériumban is dolgozott. Ilymódon résztvehetett a nemzetközi konferenciákon, anélkül, hogy a CIA-hoz fűződő kapcsolatai miatt nehéz helyzetbe került volna.

Amikor Beech az Egyesült Államok központi hírszerző szervének felépítését ismerteti, hallgatással siklik el e szerv különleges „E” szekciója felett, amelyet a diverziós és terrorcselekmények irányítására létesítettek.

1950 augusztus 19-én Truman az Egyesült Államok volt moszkvai nagykövetét, Bedell Smith altábornagyot nevezte ki a CIA főnökévé. Smith hivatásos kém, aki közismert reakciós felfogásáról és a Szovjetunióval szemben táplált ádáz gyűlöletéről. Noha nem végzett semmiféle különleges katonaiskolát, mégis nagy karriert futott be az amerikai hadseregben. Lényegében véve egész katonai pályafutása a kém-szolgálat munkájával függött össze. A második világháborúban Smith, mint Eisenhower tábornok vezérkari főnöke, az Egyesült Államok európai expedíciós hadseregének katonai kém-szolgálatát irányította.

Az egyik amerikai folyóirat röviddel Smith moszkvai nagykövetté történt kinevezése után irodalmi karcolatot közölt róla, s a tábornok arcképe alatti szöveg Bedell Smith-t mint a „hírszerző munka szakértőjét és kiváló szervezőjét” mutatta be.

Annabelle Bucar „Az amerikai diplomaták igazi arca” című könyvében elbeszéli, hogy Smith moszkvai tartózkodása idején a diplomata-kém fő funkciói mellett egy pillanatra sem feledkezett meg „az élet apró-cseprő dolgairól”. Így például a követség gazdasági személyzetét rendszeresen arra használta fel, hogy öltönyöket, töltőtollakat és cigarettát értékesítsen rajtuk keresztül a piacon és aranyérmekkel is spekulált. Egy Zagorodnij nevű ügynök, aki Smith szolgálatában állt, rövid idő alatt huszonötezer rubel értékű aranyvalutát és órát értékesített az ő megbízásából.

Amikor az Egyesült Államok kormánya Smith-t visszahívta Moszkvából, ez a balkezes diplomata elhatározta, hogy „irodalommal” fog foglalkozni. „Könyvet írt” a Szovjetunióról; ez a „könyv” semmiben sem különbözik a hasonló „művek” tucatjaitól, amelyek első lapjuktól az utolsóig tele vannak a szovjet emberek életéről és kultúrájáról koholt legképtelenebb rágalmakkal. Smith — az Egyesült Államokba való visszaérkezése után, mielőtt még az amerikai kém-szolgálat vezetőjévé nevezték volna ki — egyik kezdeményezője volt annak a konferenciának, amelyet a fasiszta Amerikai Légión 1950 elején hívott össze New Yorkba a világ valamennyi kommunista

pártja ellen irányuló harc kérdésének megvitatására. Smith felszólalása ezen a konferencián a legarcátlanabb és legprovokatívabb felszólalások közé tartozott.

Amikor Smith-t kinevezték az amerikai kémiszolgálat vezetőjévé, a Szovjetunió és a népi demokratikus országok ellen folytatott aknamunkája még intenzívebbé vált. Új beosztásában Smith egész tevékenysége a harmadik világháború előkészítését és kirobbantását szolgálta.

Meg kell jegyeznünk, hogy a központi hírszerző szervnek nincs felettes hatósága és ténylegesen az elnöknek van alárendelve. Truman naponta érdeklődött a kémszervezet tevékenysége iránt, minden reggel jelentést kapott a CIA-tól. Ezenkívül a kémszervezet munkájáról heti és havi beszámolókat terjesztettek eléje.

Az elnök és az Országos Biztonsági Tanács kisegítő szerve a hírszerzési ügyek tanácsadó bizottsága. Ez tulajdonképpen koordinációs központ, amelynek tagjai a kémiszolgálatnak, a vezérkari főnökök egyesített csoportjának és az atomenergia-bizottságnak vezető képviselői.

Az Egyesült Államok valamennyi nagyobb minisztériumának és állami hivatalának megvan ezen kívül a maga speciális kémiszolgálata. Ezek közül a legfontosabbak a Hadügyminisztériumnak, s ezen belül a Szárazföldi Erők Minisztériumának, a Haditengerészeti Minisztériumnak, a Légügyi Minisztériumnak, továbbá a Külügyminisztériumnak és a Kereskedelmi Minisztériumnak a hírszolgálatai.

Formálisan mindezek a speciális kémiszolgálatok a CIA vezetése alatt állnak. A valóságban azonban mindegyikük jelentős mértékben önállóan dolgozik és állandó vetélkedés folyik köztük és a CIA között, noha a kormány mindent elkövet, hogy kiküszöbölje ezt a vetélkedést.

A legnagyobb kémszervezet az Egyesült Államok katonai kémiszolgálata, amelynek tevékenységét az S-2 néven ismert, a Szárazföldi Erők Minisztériumának vezérkara mellett működő hivatal irányítja. Ezt a hivatalt az Egyesült Államok fegyveres erőinek és a hadsereg központi szerveinek 1942 márciusában végrehajtott átszervezése során létesítették. Azelőtt a vezérkar keretében működött egy hírszerző osztály. A hivatalos rendelkezés szerint az S-2 „a területi értesülések gyűjtésével foglalkozik, beleértve az ilyen

értésüléseket beszerző szervek tevékenységének egybehangolását, továbbá az S-2 irányítja a felderítők kiképzését és hozza létre a kapcsolatot a külföldi hatalmak képviselőivel, ügyel a katonai titkok megőrzésére, résztvesz a hadseregen belüli kémelhárításban és a katonai cenzúrában". Az S-2 irányítja az Egyesült Államok katonai attaséinak testületét is. Ezek a katonai attasék az Egyesült Államok katonai hírszerző tevékenységének tényleges vezetői a külföldi államok területén.

A háború után bevett gyakorlattá vált, hogy az Egyesült Államok európai katonai attaséi évenként értekezletre gyűltek össze, rendszerint Majna-Frankfurtban. Ezek az értekezletek, amelyek a legnagyobb titoktartás mellett folynak, különleges kémkonferenciák, amelyeken az amerikai katonai kémszolgálatnak az egyes európai országokban működő vezetői beszámolnak végzett bomlasztó munkájukról. Az értekezlet résztvevői ezenkívül kidolgozzák a jövőben kifejtendő kém- és diverziós tevékenység terveit.

Az Egyesült Államoknak a földkerekség legkülönbözőbb részein nagy számban működő katonai missziói is álcázott kémközpontok. E missziók személyzetének számos tagja hivatásos kém.

Az egyes katonai kerületek vezérkara mellett működő hírszerző osztályok és a nekik alárendelt katonai szervezetek is az Egyesült Államok katonai kémszervezetének és kémelhárító szolgálatának szervei. Ezek a G-2 néven ismert osztályok az amerikai szárazföldi hadsereg valamennyi kötelékének vezérkarában is megtalálhatók. Hasonló az amerikai légierők hírszerző szerveinek felépítése is.

Egységes szervezet keretében dolgozik a haditengerészeti kémszolgálat és kémelhárító szolgálat is. E szervezet élén az Egyesült Államok haditengerészeti flottájának hírszerző szolgálata áll.

Nyugat-Németországban és Ausztriában az amerikai imperialisták a különleges hírszerző és kémelhárító szervek messze szerteágazó hálózatát szervezték meg. Ezek közé tartozik a Kémelhárító Törzs (Counter Intelligence Corps), amelyet általában rövidített nevén: CIC néven ismernek, a Polgári Tájékoztató Szolgálat (Civil Information Service) stb., amelyek Nyugat-Németország és Ausztria határain messze túl is kiterjesztették tevékenységüket.

Az Egyesült Államok Kereskedelmi Minisztériumának tájékoztató szolgálata a gazdasági kémkedés központja. E szervezetet az első

világháború után létesítették Herbert Hoover kezdeményezésére és vezetésével, akit 1921-ben kereskedelmi miniszterré neveztek ki, később pedig az Egyesült Államok elnökévé választottak. Ludwell Denny, az „Amerika meghódítja Angliát” című könyv szerzője írja: „Hoover az amerikai üzleti világ nagy hírszerző központjává és kísérleti iskolájává szervezte át egyre növekvő minisztériumát . . . Fialat embereket toborzott a főiskolákról és a műszaki iskolákról, hogy kibővítsé a háború idején általa létrehozott szervezetet külföldön (a szerző itt az ARA-ra céloz. — *V. M.*) és szétszórta őket az egész világon mint az amerikai külkereskedelem rohamosztagait.”

Denny rámutat arra, hogy amikor Hoover lett a kereskedelmi miniszter, hatalmas mértékben kifejlesztették az Egyesült Államok gazdasági kémiszolgálatát, s ezzel kapcsolatban a következőket írja: „Ahhoz a csaknem egyetemes tájékozottsághoz viszonyítva, amellyel ebben a gazdasági háborúban a hooveri hírszerző szolgálat a külföldi országokban rendelkezik, még az a nagyarányú katonai kémkedés is eltörpül, amelyet a szövetségesek és az Egyesült Államok a háború éveiben folytattak” (itt az első világháborúról van szó. — *V. M.*).

Meg kell jegyeznünk, hogy a Kereskedelmi Minisztérium tájékoztató szolgálata az amerikai kormányt és a magánvállalatokat egyaránt kiszolgálja. Az utóbbi években az amerikai gazdasági kémiszolgálat rendkívül kifejlődött, ami annak tulajdonítható, hogy a Wall Street egyre növekvő érdeklődést mutat az ilyen jellegű értesülések iránt.

Az amerikai kémiszolgálat legutóbbi újjászervezését — amelynek részleteiről az előbbieken beszéltünk — Herbert Hoover vezetésével hajtották végre, akit Truman a kormányzati végrehajtó szervek átszervezésének és egyszerűsítésének tanulmányozására kiküldött bizottság elnökévé nevezett ki. Rajta kívül még Averell Harriman, aki az Egyesült Államok elnökének a Marshall-terv végrehajtásával megbízott meghatalmazottja volt, Bridges szenátor és John Foster Dulles, a Külügyminisztérium külpolitikai tanácsadója is foglalkozott azoknak az intézkedéseknek a kidolgozásával, amelyek lehetővé tették az amerikai kémiszolgálat bomlasztó tevékenységének fokozását a keleteurópai országokban. A győzelem pálmája ez eset-

ben kétségtelenül Dullesst illeti, aki kidolgozta az egyre növekvő haladó erők elleni harc széleskörű programját.

1948 május 6-án Dulles előadást tartott a Wall Street egybegyűlt mágnásai — az előkelő „Bond Club” tagjai — előtt. Dulles azt ajánlotta, hogy létesítsenek az Egyesült Államokban külön állami szervet a világ demokratikus erői elleni harc vezetésére. „Olyan szervezetre van szükségünk — mondotta —, amely a polgári védelemnek szenteli erejét, úgy ahogy most a hadügyminiszter a katonai védelmi szervezet élén áll. Ennek az új polgári védelmi szervezetnek megfelelő káderekkel és kellő anyagi eszközökkel kell rendelkeznie...”

Az előadó „csábító” képet festett a Szovjetunió és a népi demokratikus országok ellen irányuló „totális kémkedés” és terror kiterjedt rendszerének előnyeiről.

Az elkövetkező évek folyamán azonban az Egyesült Államok imperialistái meggyőződhettek arról, hogy Dulles javaslata, amelyet megkíséreltek a gyakorlatba átültetni, nem vezetett el a kívánt célhoz.

A „KÖPENY ÉS TÖR” DIPLOMÁCIÁJA

Igen jellemző a burzsoá társadalomra, hogy a diplomatát csak mint agyafúrt, minden hájjal megkent, hazug embert tudja elképzelni, aki nem riad vissza semmiféle eszköztől, hogy elérhesse céljait. A hazugságot, a megvesztegetést, a zsarolást, a lopást, a kémkedést, az árulást a burzsoá társadalomban a diplomáciai tevékenység normális eszközeinek tekintik. A burzsoá diplomatákra vonatkoztatva még ma is megállja a helyét a diplomata kötelességeinek az a találó leírása, amelyet Beaumarchais Figaro szájába adott: „Eltagadni, amit tudsz, és tudást színlelni ott, ahol semmit sem tudsz; megérteni, amit nem fogsz fel és felfogni, amit nem értesz; . . . titokként rejtegetni, ami nem titok; zárt ajtók mögött tollat faragni; mélynek mutatkozni üres és kongó fővel; tekintélyt játszani jól vagy rosszul; kémeket küldeni szét s árulókat jutalmazni; pecsétet feltörni, leveleket sikkasztani és alkalmazni a dicső elvet, hogy a cél szentesíti az eszközt...”¹

¹ Beaumarchais. Figaró házassága. Révai 1950. 70. old.

Beaumarchais ideje óta azonban mérhetetlenül kibővült a burzsoá diplomata fegyvertára. Óriási pénzüsszegek, nyílt és titkosrendőrség, s a „közvélemény” idomítására hivatott megvesztegethető sárga sajtó hatalmas erői állnak rendelkezésére. A hitleristák megtanították diplomataikat a betörők mesterségére és a diverzánsok technikájára, az amerikai imperialisták azonban túltettek meste-reiken. A „dollárdiplomácia” a fenyegetést, erőszakot és diktátumot avatta legfőbb módszereivé. Az imperialista országok diplomáciája még sohasem kísérelt meg olyan nyílt és cinikus támadást a népek szabadsága és függetlensége ellen, sohasem foglalkozott olyan leplezetlenül egy új háború előkészítésével, mint ahogy ezt a Wall Street „totális diplomáciája” teszi.

A tények arról tanúskodnak, hogy az Amerikai Egyesült Államok egyes hivatalos képviselői a nemzetközi jog és a diplomáciai etika legelemibb szabályainak megsértésével kém- és felforgató tevékenységet folytatnak, terror- és diverziós cselekményeket szerveznek, államellenes összeesküvéseket szőnek azokban az országokban, ahol diplomáciai működést fejtenek ki. Az Egyesült Államok csatlós országainak egyes diplomatái erejükhöz és képességükhöz mérten utánózzák az amerikaiak módszereit.

Még az olyan reakciós kapitalista sajtóorgánus, mint az *Economist* című londoni folyóirat is kénytelen volt egyik — 1949 márciusában megjelent — cikkében elismerni, hogy „egyes amerikai és angol hivatalos személyek a köpeny és tör politikája felé hajlanak”. A „köpeny és tör” diplomáciája: földalatti háború, amelyet az amerikai és angol imperialisták folytatnak a Szovjetunió és a népi demokratikus országok ellen.

Az *Economist* cikkének szerzője egyáltalában nem veszi rossznéven, hogy az Egyesült Államok és Anglia diplomáciája a bomlasztó munka módszereéhez folyamodik. Ezeket a módszereket teljesen megengedhetőknek tartja, s csak a diplomatafrakkba bujtatott kémek botrányos kudarcai váltanak ki belőle elégedetlenséget.

Nem is olyan régen, Harold Nicolson angol diplomata, aki több könyvet írt a diplomáciai kérdésekről, a *Spectator* című angol folyóirat hasábjain nem kevésbé érdekes beismerést tett. A nyugati hatalmak diplomáciájáról írt cikkében a következőket olvashatjuk: „A régi időkben a nagykövet kínosan ügyelt arra, hogy tartózkodjék

minden olyan tevékenységtől, amely sérthetne vagy felfingerelhetne egy külföldi kormányt. Ma pedig tanúi vagyunk annak, hogy a nagykövetség közvetlen oltalma alatt olyan felháborító tevékenység folyik, mint a kémkedés, a szabotázs és a propaganda."

A cikk szerzője kétségtelenül túloz, amikor a „régidők” burzsoá diplomatáinak „lelkismereti aggályairól” beszél, de a mai burzsoá diplomáciáról adott jellemzése megfelel az igazságnak. Különösen egyes amerikai diplomatákra érvényesek a szerző megállapításai. De valahányszor egy amerikai diplomatát lelepleznek, az Egyesült Államok főkolomposai habzó szájjal próbálják letagadni a letagadhatatlant.

Az amerikai Külügyminisztérium kémhálózata a legkiterjedtebb és a legszerteágazóbb kémhálózatok közé tartozik. Már az az előbb említett tény is, hogy az Egyesült Államok külügyminiszterét bízták meg a kémvizsgáló átszervezésének vezetésével, arról tanúskodik, hogy a diplomáciai személyzetet nagymértékben bevonják a hírszerző tevékenységbe. Ezekre a törekvésekre McCormack ezredes érdekes esete is fényt vet. McCormack ezredes, aki 1945-ben mint a külügyminiszter különleges munkatársa a kémvizsgáló ügyeit intézte, később a sajtóban közzétett levelében bejelentette, hogy kénytelen benyújtani lemondását, mert „értelmetlennek és célszerűtlennek” tartja, hogy az OSS számos funkcióját a Külügyminisztérium politikai osztályaira vagyis egy olyan szervezetre ruházzák, amely a legközvetlenebb kapcsolatban van az Egyesült Államok külföldi diplomáciai képviselőivel. McCormack lemondása után vált ismertté, hogy a Külügyminisztérium kutatási és hírszerző osztályát a Felderítő és Híradó Szolgálat Koordinációs Központjává alakították át.

1947 február elején ismét átszervezték a Külügyminisztérium hírszerző szolgálatát. A sajtóban közlemény jelent meg arról, hogy Marshall akkori külügyminiszter a Külügyminisztérium hírszerzési ügyekkel foglalkozó osztályait egyetlen irodává egyesítette, amelynek szervezete 870 főből áll és magában foglalja a Stratégiai Szolgálatok Hivatalának számos egykori munkatársát is. Az így szervezett iroda élén a külügyminiszter különleges új munkatársa, William Eddy nyugalmazott ezredes, hivatásos kém állt.

Marshall külügyministersége idején nagymértékben kibontakozott a vezetése alatt álló minisztérium hírszerző tevékenysége. Az állandó kémtevékenységbe vagy az egyes megbízások végrehajtásába bevon-

ták az Egyesült Államok külföldi diplomáciai képviselteinek számos tagját is. A Külügyminisztérium alkalmazottainak jelentős része magánál a minisztérium hírszerző szolgálatánál dolgozott.

Annabelle Bucar „Az amerikai diplomaták igazi arca” című, már említett könyvében a következőket beszéli el:

„Az Egyesült Államok légi haderejének hírszerző szolgálatában, majd a Stratégiai Szolgálatok Hivatalában végzett munkám során gyakran mentek keresztül kezemen okmányok, amelyek arról tanúskodtak, milyen mértékben foglalkoznak a külföldi amerikai követségek hírszerző munkával. Külföldi amerikai követségektől, különböző országokból gyakran kaptunk «rendkívül bizalmas» feliratú jelentéseket. Ezek kémkedés útján szerzett adatokat tartalmaztak a különböző államok politikájáról, gazdasági helyzetéről és fegyveres erőiről. Ezeket a jelentéseket az illető követségek hivatalos alkalmazottai szerkesztették.

A hírszerző szolgálatban végzett munkám során — talán naívságból — úgy képzeltem, hogy a hírszerző munka a követség tevékenységének csak egy kis részét alkotja és alapjában véve a követség munkája arra irányul, hogy megjavítsa a kapcsolatokat az Egyesült Államok és a között az ország között, ahol a követség működik...

El kell ismernem, hogy a moszkvai nagykövetségre érkezve keserű csalódás ért ezzel a kérdéssel kapcsolatban...

A nagykövetségen rájöttem, hogy továbbra is ugyanabban a hírszerző szervezetben dolgozom, amelyben Moszkvába érkezésem előtt végeztem munkámat, csupán azzal a különbséggel, hogy korábban olyan szervezetben dolgoztam, amely külföldön szerzett hírszerző szolgálatban megtudott adatokat kapott, terjesztett és osztott szét, most pedig — ha lehet így kifejezni — az élvonalba kerültem, egy olyan szervezethez, amely külföldi hírszerző értesítéseket szerez”².

A TUDOMÁNY ÉS A TECHNIKA AZ AMERIKAI KÉMKEDÉS SZOLGÁLATÁBAN

1951 júniusában a külföldi sajtó jelentette, hogy az Egyesült Államok Országos Biztonsági Tanácsa jóváhagyta a Hadügyminisztérium

² Annabelle Bucar. Az amerikai diplomaták igazi arca. Szikra 1949. 57—60. old.

tervét az Egyesült Államok európai és latinamerikai kémhálózatának kibővítéséről. A jelentések utaltak arra, hogy e terv különös figyelmet fordít az európai és latinamerikai országok legújabb tudományos és technikai eredményeinek kikémlelésére. Az európai és latinamerikai országokban működő amerikai kémek azt az utasítást kapták, hogy erélyesebb „munkát” fejtsenek ki a tudományos kutatóintézetekben és laboratóriumokban.

Meg kell jegyeznünk, hogy az amerikai tudományos intézmények és ipari társaságok már régóta behatóan érdeklődnek a külföldi tudományos kutatások eredményei iránt. Az amerikai tudományos intézmények és ipari társaságok körében már évtizedek óta általános szokássá vált, hogy más országok állampolgárainak különféle felfedezéseit és találmányait igen sajátos módon használják fel saját kutató és termelő tevékenységük céljaira. Miért is fizessenek pénzt a külföldi szabadalmak megszerzéséért, s miért ismerjék el mások elsőbbségét, amikor sokkal egyszerűbben is eljárhatnak: eltulajdonítják azt a találmányt, amelyre szükségük van és amerikai találmánynak tüntetik fel. Százával hozhatnánk fel példákat arra, hogyan tulajdonítják el az amerikai cégek a külföldi szabadalmakat.

Az orosz tudósok számos nagyjelentőségű felfedezése ennek a rendkívül egyszerű „módszernek” a segítségével terjedt el az Egyesült Államokban. Elég, ha ezek közül csupán néhány példát ragadunk ki: a Lodigin által feltalált villanykörte, a kőolajfeldolgozás új módszere — a krakkolási eljárás —, amelyet Suhov fedezett fel, az olajkutak fúrásának tökéletesítése, mely Kapeljusnyikov szovjet mérnök felfedezése, a villamos hegesztés új módszere, amelyet Dulcsevszkij mérnök fedezett fel, vagy a Kotyelnikov által megkonstruált ejtőernyő — egytől egyig olyan találmányok, amelyet az amerikai cégek eltulajdonítottak és szabadalmaztattak az Egyesült Államokban.

Az 1914—1918-as háború előtt az amerikai cégek ilyen irányú „tevékenysége” még szűk keretek között mozgott, de attól kezdve, hogy az Egyesült Államok beavatkozott az első világháborúba, ez a „tevékenység” hatalmas méreteket öltött.

Ebben az időben alakult meg az Egyesült Államokban a Nemzeti Kutató Tanács, amelynek az volt a feladata, hogy a háborús célok érdekében mozgósítsa az amerikai tudósokat és kutatókat. E szerv tevékenységének egyik feladata az volt, hogy különböző tudományos

és műszaki értesüléseket gyűjtsön a szövetséges és az ellenséges országokban. A Nemzeti Kutató Tanács — mint ez később hivatalos beszámolóiból kiderült — a legszorosabban együttműködött az Egyesült Államok katonai és haditengerészeti kémiszolgálatával.

Az Egyesült Államok párizsi, londoni és római nagykövetségei mellé külön „tudományos attasékat” neveztek ki, akiknek az volt a feladatuk, hogy birtokukba vegyék a német vegyészeti és optikai ipar titkait és értesüléseket szerezzenek a szövetségesek haditechnikai eredményeiről. E „tudományos attaséktól” befutó értesüléseket minden héten megvitatták a Nemzeti Kutató Tanács megfelelő osztályainak bizalmas tanácskozásain. Az így szerzett tudományos és műszaki anyagot azután az amerikai cégek rendelkezésére bocsátották.

A második világháború kitörése után az Egyesült Államokban megalkotották a Tudományos Kutató Hivatalt, s valamivel később megszervezték mellette a Technikai Hírszerző és Tájékoztató Hivatalt (pontos nevén: Műszaki Tájékoztató Ügynökség — Field Information Agency Technical — rövidítve: FIAT). Hivatalosan azt állították, hogy mindkét intézmény új fegyverfajták kidolgozásával és a haditechnikával foglalkozik, s harcászati szempontból gyakorlatilag ellenőrzi az új fegyvereket.

De az említett szervezetek, különösen pedig a FIAT, már jóval a háború befejezése előtt egész más irányú tevékenységet folytattak. A rendelkezésükre álló erőkkkel és más amerikai hírszerző szervek segítségével a legpontosabban megállapították, hol fekszenek az egyes haditechnikai tudományos kutatóintézetek és laboratóriumok, és információkat szereztek be az ott dolgozó tudományos személyzetről. Még mielőtt az angol-amerikai csapatok bevonultak volna Nyugat-Németországba, a FIAT máris különleges operatív csoportokat alakított, amelyeket azután ejtőernyőn ledobtak a korábban megállapított pontokra. Ily módon óriási mennyiségű titkos iratot és felszerelést zsákmányoltak Nyugat-Németország titkos kutató központjaiban. Mindent összevéve, az amerikaiak több mint egymillió különféle iratot zsákmányoltak, amelyek a hitleri Németország katonai, tudományos és ipari titkait tartalmazták.

De az amerikai kémiszolgálat attól sem riadt vissza, hogy más államok területén is hasonló műveleteket hajtson végre.

1946 február 10-én a németországi amerikai megszálló hadsereg

kötélékébe tartozó amerikai csapatok egy különleges csoportja betört Csehszlovákia területére, a štěchovicei gát körzetébe, s azonnal hozzáfogott egy tárna kiásásához. Az amerikai különítmény fel volt szerelve minden szükséges technikai eszközzel és robbanóanyaggal. A különítmény személyzetéhez tartozott egy volt SS Sturmbannführer is, aki az ásatásokat irányította, s minden bizonnyal résztvett annakidején abban a műveletben, amelynek során e titkos rejtékhelyen elásták Štěchovicében a bizalmas német okmányokat, köztük a csehszlovákiai fasiszta ügynökök névjegyzékeit is.

Február 12-én este az amerikaiak mintegy harminc ládát hoztak elő a kiásott tárnából; a ládák a prágai német megszálló hatóságok pecsétjével voltak ellátva. Amikor a csehszlovák kormány tiltakozott e diverzió ellen, s az okmányok visszaszolgáltatását követelte, csak egyes jelentéktelen iratokat kapott vissza az amerikaiaktól.

A német szabadalmak és más titkos iratok felkutatására és elrablására irányuló lépéseket az amerikaiak „gemkapocs-műveleteknek” nevezték.

Az amerikai kémiszolgálat azonban nem elégedett meg az okmányok és felszerelések eltulajdonításával.

A titkos fegyverfajták számos hitlerista szakértőjét „meghívták” az Egyesült Államokba, hogy ott folytassák munkájukat. De azok, akik ilyen „meghívást” kaptak, korántsem voltak mind hajlandók elhagyni Németországot. Ekkor az amerikai kémiszolgálat igen egyszerű eljáráshoz folyamodott: elrabolta azokat a német szakembereket, akik megtagadták a kiutazást és erőszakkal vitte őket az Egyesült Államokba.

A második világháború befejezése után az amerikai imperialisták elhatározták, hogy a haditechnikai, tudományos és ipari titkok megszerzésére irányuló „tevékenységüket” más országokra is kiterjesztik. Ebből a célból a Külügyminisztérium vezetésével új, széleskörű amerikai kémhálózatot létesítettek. Az új kémhálózat megszervezésének részleteiről 1950 közepén beszámolt a *Nature* című angol tudományos folyóirat. A folyóirat ismertette annak az előterjesztésnek a tartalmát, amelyet a Külügyminisztérium megbízásából a Carnegie Intézet kötelékébe tartozó dr. Lloyd Berkner dolgozott ki „A tudomány és a külföldi kapcsolatok” címmel.

Berkner előterjesztésében azt javasolta, hogy létesítsenek a Külügy-

minisztérium keretében egy „tudományos hivatalt”, élén a külügy-miniszter „tudományos tanácsadói” minőségben működő különleges munkatársával. Ez a „tudományos hivatal” az előterjesztés szerint egy szűkebb körű tudóscsoportból — a fizikai, biológiai és műszaki tudományok területén működő szaktudósokból — és egy tudományos-műszaki tájékoztató osztályból állna. A hivatal tevékenységének alapja a világ legkülönbözőbb részeire szétküldött tudományos missziók széleskörű hálózata lenne. Berkner kétféle misszió megszervezését javasolta. Az első kategóriába tartozó missziók az országok egész csoportjaira terjesztik ki tevékenységüket: így például a londoni misszió egész Nyugat-Európára, a rio de janeíroi misszió Dél-Amerikára, a johannesburgi misszió Dél-Afrikára, a sydney-i (vagy canberrai) Ausztrál-Ázsiára. A második kategóriába tartozó missziókat (amelyeknek tevékenysége egy-egy országra szorítkozik) a tervezet szerint Párizsban, Brüsszelben, Hágában, Rómában, Bernben, Stockholmban, Oslóban (vagy Koppenhágában) Limában és Ottawában állítják fel.

Egy későbbi időpontban a javaslat újabb első kategóriájú missziók megszervezését irányozza elő, Kairóban a Közel-Kelet, Delhiben pedig India, Pakisztán és a délkeletázsiai országok számára. Ami a Németországban és Japánban felállítandó második kategóriájú missziók kérdését illeti, az előterjesztés azt ajánlja, hogy ezt a kérdést e területek amerikai megszálló hatóságaival közösen döntsék el.

Hogy a lehető legteljesebb képet alkothassuk magunknak az új hatalmas kémiszervezet feladatairól és funkcióiról, idézzük Berkner előterjesztésének idevágó részét. Berkner szavai szerint a következő feladatok hárulnak erre a kémiszervezetre:

„A Külügyminisztérium tájékoztatása a külföldi tudomány fontosabb célkitűzéseiről és eredményeiről; annak előmozdítása, hogy külföldi állampolgárok és szervezetek (állami és magánszervezetek) tudományos és műszaki értesüléseket gyűjtsenek és adjanak át az Egyesült Államoknak; ilyen értesülések megszerzése és továbbítása azokban az esetekben, amikor a körülmények nem teszik lehetővé a közvetlen kapcsolatot az amerikai állampolgárok és a külföldi források között; tanácsadás az amerikai követeknek és személyzetüknek tudományos kérdésekben; az amerikai tudomány és az amerikai tudósok érdekeinek képviselése és védelme külföldön; valamennyi amerikai

állami intézmény tudományos természetű megbízásainak végrehajtása; amerikai és külföldi tudósok támogatása a tudományos kutatásaikhoz szükséges tudományos apparátus, vegyi anyagok, biológiai anyagok és más tárgyak megszerzése terén; amerikai és külföldi tudósok közös tudományos kutatómunkájának megszervezése, amikor ez kívánatos; a tudományos értesülések aktív kétoldalú cseréjének megszervezése; amerikai tudósok támogatása külföldi utazásaik alkalmával."

Az előterjesztés szerzője az amerikai tudományos missziók tagjai sérthetlenségének biztosítására diplomáciai státust javasolt, mivel tevékenységük igen „kényes” jellegű.

Sajtóközlemények szerint a Külügyminisztérium jóváhagyta Berkner előterjesztését, s azóta már létrejött és működik az amerikai tudományos és műszaki kémszolgálatnak ez az új rendszere. Erről több tény tanúskodik. Az Egyesült Államok Külügyminisztériuma már 1950-ben és 1951-ben 648 embert küldött Franciaországba, Angliába, Belgiumba, Hollandiába és több más országba különféle „tudományos munkák” elvégzésére. Georges Cogniot, a francia haladó közvélemény egyik képviselője ezzel kapcsolatban azt írja, hogy ezek az amerikaiak „állítólag önzetlen tudományos kutatások érdekében utaznak ide, utazásuk valódi célja azonban az, hogy imperialista politikai propagandát fejtsenek ki, tanulmányozzák természeti kincseinket és egyben kémtevékenységet folytassanak a tudományos körökben”.

1951 elején a hivatalos adatok szerint egyedül Angliában ötszáz amerikai szakember tartózkodott, akiket az Egyesült Államok harmincöt iparága küldött ki. Természetesen mindegyik szakember elsősorban a gazdáit érdeklő értesülések gyűjtésével foglalkozik. Egész tevékenységüket az úgynevezett A Produktivitás Fokozására Alakult Angol-Amerikai Tanács, az amerikai kémkedés fedőszerve irányítja.

Az új amerikai hírszerző szolgálat működésének jellemző példája az az eset, amely 1951 nyarán történt Majna-Frankfurtban. Ebben a városban van a Dr. Schleussner Fotowerke nevű cég, amely színes filmekhez való negatív anyagot és röntgenfilmeket gyárt. E cégnek valamilyen csoda révén sikerült megmentenie gyártási titkait a „gemkapocs-műveletek” idején. De az amerikai kémszolgálatnak eszeágában sem volt, hogy nyugton hagyja ezt a céget. 1951 június

5-én egy új felszerelés titkos tervrajzaival, bizalmas iratokkal és fontos tudományos kutatások anyagával rejtélyes körülmények között eltűnt a cég dr. Bruno Wendt nevű alkalmazottja. A cég aggódó vezetői keresni kezdték alkalmazottjukat: csakhamar kiderült, hogy Wendt az Egyesült Államokban tartózkodik és St. Louisban, a Benjamin Sugarman nevű, fotocikkeket előállító cégnél dolgozik. Dr. Schleussner éppen eléggé ismerte ezt a céget: évek hosszú során át konkurrense volt a külföldi piacokon.

Később néhány más részlet is kiderült az ügyel kapcsolatban. Így megállapították, hogy az Egyesült Államok majnafrankfurti képviselői néhány órával azelőtt, hogy a nyugatnémet rendőrség letartóztatási parancsot bocsátott ki Wendt ellen, vízumot adtak neki. A rendőrség hiába fordult segítségért az amerikai megszálló hatóságokhoz.

A *Kurier* című nyugatberlini lap ismertette az esetet és azt írta, hogy itt ipari kémkedésről és gyártási titkok ellopásáról van szó, s e cselekményeket a megszálló hatóságok segítségével hajtották végre.

Berkner előterjesztésében hallgat a Szovjetunió és a népi demokráciák elleni amerikai tudományos és műszaki kémiszolgálat tevékenységének kérdéséről.

Ezzel kapcsolatban igen érdekes az Associated Press tudósítójának washingtoni jelentése. A tudósító szavai szerint a Külügyminisztérium magas állású tisztviselői is támogatják Berknernek azt az elgondolását, amely az Oroszországhoz való viszonyt érinti a tudomány területén. Berkner úgy véli, hogy az amerikai kormánynak fel kell használnia minden olyan forrást, amelyen keresztül értesülésekhez juthat a szovjet tudományról. „Berkner — írta a tudósító — kijelentette egyik munkatársának, hogy Oroszországban fontos kutatások folynak, amelyekről azonban az Egyesült Államokban semmit sem tudnak. Kijelentette a Külügyminisztériumnak, hogy véleménye szerint rendkívül veszedelemes volna, ha egy olyan korban, amikor a háborúkat a tudomány nagymérvű felhasználásával vívják, az Egyesült Államok elveszítené kapcsolatait a szovjet kutatókkal.”

A jólétesült tudósító tehát magának az előterjesztés szerzőjének szavaival pótolta azt, ami hiányzik Berkner hivatalos előterjesztéséből. Az amerikai kémiszolgálat új rendszere utat és módot keres arra

hogy behatolhasson a Szovjetunióba és a népi demokratikus országokba.

Külön kell foglalkoznunk azzal, hogy az Egyesült Államok miképpen használja fel az amerikai földrajztudósokat a kémkedésre és térképészeti hírszerzésre.

Az amerikai geopolitikusok³ — a monopóliumok ideológiai kiszolgálói — kiadták a jelszót, hogy az egész földgömb „az Egyesült Államok biztonsági szférája”. Arcátlanul az úgynevezett „mozgó határok” „elméletét” hirdetik. A hitlerista geopolitikusok nyomdokain haladva azt próbálják „bebizonyítani”, hogy az állam hatalmának megerősödésével törvényszerűen be kell következnie az államhatárok megnövekedésének is. Egy Weller nevű amerikai geopolitikus így határozza meg, hogy hol kell az „amerikai határnak” húzódnia: „Ez a határ addig terjed, ameddig elér az amerikai bomba! Ott húzódik mindenütt, ahol az amerikai ejtőernyősök le tudnak ereszkedni! Az amerikai határ a legtávolabbi repülőterektől sokezer mérföldnyire van!”

Ennek megfelelően számos amerikai geográfus gyakorlati tevékenysége ma kizárólag annak a katonai kémkedésnek és propagandának a szolgálatában áll, amelynek célja a Wall Street világuralmi harcának előmozdítása. Ezt az Egyesült Államok hadügyminiszterének 1950 elején közzétett jelentése is igazolja. A jelentésnek a földrajzi kutatásokkal foglalkozó fejezete nyíltan kimondja: „A földrajzi kutatóprogramoknak ma az a céljuk, hogy a katonai tervezés szempontjából bővítsék ismereteinket az egész környező világról.”

G. Pettee „Az amerikai felderítő szolgálat jövője” című — már említett — könyvében a következőket írja: „A szárazföldi és tengeri háború szintén jóval magasabb követelményeket támaszt a kémiszolgálattal szemben. A partraszállás az ellenséges partvidéken kimerítő topográfiai és geológiai ismereteket követel. S mind a partraszállás-

³ A geopolitika — fasiszta áltudomány, amely földrajzi tényezőkkel igyekszik megokolni az idegen területek elrablásának, más népek leigázásának és kifosztásának imperialista politikáját. Ez a „tudomány” az imperializmus korában keletkezett. Az a célja, hogy elrejtse az imperialista államok külpolitikájának osztálygyökereit és kizsákmányoló jellegét.

A geopolitika a fasiszta Németországban fejlődött ki leginkább, ahol azt hivatalos doktrínának ismerték el, és a fajelmélet mellett a hitlerista világuralmi rablóideológia egyik alapja volt. A hitleri Németországban működő geopolitikai „tudományos kutató”-intézet a fasiszta propaganda és kémkedés szükségleteit szolgálta ki.

hoz, mindpedig a légiháborúhoz a békeidők követelményeit messze túlhaladó mértékben van szükség meteorológiai adatokra.”

Az Egyesült Államok reakciós elemeinek vezetése alatt álló földrajzi szervezetek a legnagyobb készséggel állnak az amerikai kém-szolgálat rendelkezésére. 1944 októberében külön konferencia ült össze az Egyesült Államokban, amelyen összegezték a geográfusok háborús tapasztalatait. A konferencia munkájának eredményeit csak 1946-ban tették közzé a különleges bizottság jelentése formájában. A geográfusok háború utáni tevékenységének távlatairól a bizottság jelentése a következőket írta: „A háború tapasztalatai azt bizonyítják, hogy szükség lesz földrajzi munkákra a külföldi felderítés vonalán, olyan jellegű munkákra, amilyenek külföldi területekkel, különösen a Távols-Kelettel és a Szovjetunióval foglalkozó intézeteink némelyikében folynak.”

Az említett jelentés közzétételével egyidejűleg az Amerikai Földrajztudósok Társaságának vezetősége maga kezdeményezte, hogy a legsürgősebben használják fel a geográfusokat az Egyesült Államok kémszolgálatának céljaira. Az *Annals of the Association of American Geographers* című folyóirat 1946. évi 3. száma — amelyben az említett jelentést közzétették — „Korunk problémái” címmel cikket közölt Robert Plattnak, a társaság akkori elnökének a tollából. A *Wall Street* e harcias szolgája azt ajánlja cikkében a kormánynak, hogy létesítsen a geográfusokból úgynevezett „regionális felderítő” csoportokat. „Az a kívánságunk — írta Platt —, hogy a Külügyminisztérium hozzon létre egy olyan regionális felderítő szervezetet — Intelligence Service-t — amely az Egyesült Államokat és a világ többi részét is kiszolgálja, s hatalmas hírányaggal és térképanyaggal rendelkezik, amelyet a hadsereg-szolgálat és a Külügyminisztérium hivatalosan felhasználhat. Ily módon ez utóbbiaknak módjuk nyílik arra, hogy más szakemberekkel együtt szakképzett geográfusok segítségét is igénybe vegyék a terepen végzett és az irodai kutatásaikhoz.”

A szavakat tettek követték. 1947 végén az Amerikai Földrajztudósok Társasága, az Amerikai Földrajztanárok Országos Tanácsa és a Hivatásos Geográfusok Amerikai Egyesülete közös kongresszust tartott. Az egyik kém — Mason ezredes — a kongresszuson kijelentette: „Az amerikai geográfusoknak, mint felelősségteljes szerepet betöltő és szakképzettséggel rendelkező

állampolgároknak, a nemzetvédelem szolgálatába kell állítaniok tudásukat és ismereteiket: be kell lépniök a katonai felderítők tartalékseregébe és szerződést kell kötniök a megfelelő kormányzati szervekkel különféle kutatómunkák elvégzésére . . .”

Egyes amerikai földrajztudósok számára nem újdonság a kémkedés. Elég, ha például Ellsworth Huntingtonra, a Yale Egyetem professzorára hivatkozunk, aki már az első világháborúban az amerikai kémsszervezet szolgálatában állt, vagy Richard Hartshornera, aki a második világháborúban mint az OSS egyik osztályának vezetője kezdte meg működését a kémsszolgálatnál.

Különösen az elmúlt háborúban bontakozott ki az amerikai geográfusok egész sorának a kémtevékenysége, amikor az Egyesült Államok három legfontosabb katonai térképészeti intézete — a Haditengerészeti Flotta Vízrajzi Intézete, a Hadmérnöki Kar és a Légi Navigációs Térképészeti Szolgálat — valamint a megfelelő polgári intézmények nagyarányú munkát végeztek számos külföldi állam területének feltérképezése terén.

Éveken át folyt a terepfelvétel a latinamerikai országokban. Az amerikai földrajzi társaság, amely ezt a terepfelvételt végezte, lényegileg nagyarányú kémtevékenységet folytatott: a legkülönbözőbb adatokat gyűjtötte ezekről az országokról. A térképezés befejezése után Richard Light, az amerikai Földrajzi Társaság elnöke megmagyarázta, miért éppen a vezetése alatt álló szervezet vállalkozott erre a feladatra: „Amikor egy kormány saját államának határain túl akar működést kifejteni, tevékenysége gyanússá válik. Márpedig egy pontos és részletes térkép felvételéhez szükséges adatokat csak a bizalom légkörében lehet összegyűjteni . . . Ez a bizalom ösztönözte az egymással konkurráló cégeket arra, hogy rendelkezésünkre bocsássák magánértesüléseiket. S ilyen bizalomnak adták tanújelét a latinamerikai köztársaságok is, amikor megengedték, hogy felhasználjuk titkos irattáraik közzé nem tett anyagát.”

1949 nyarán a haladó finn sajtó egy svéd tudós nyilatkozatát közölte, aki több évet töltött az Egyesült Államokban. Ez a tudós nyilatkozatában rámutatott arra, hogy az Egyesült Államok Földrajzi Társaságát teljesen a kémközpont szolgálatába állították és katonai irányítás alá helyezték. Ugyanilyen módon használnak fel sok más amerikai szervezetet is, amelyeknek külföldi kapcsolataik

vannak, egyebek között a Földrajztanárok Országos Tanácsát és néhány egyetem földrajzi társaságát. Ezek a szervezetek az amerikai kémiszolgálat által kidolgozott tervek alapján kiküldik munkatársaikat külföldre, hogy értesüléseket gyűjtsenek egyes országok hadászati tartalékairól, utánpótlási vonalairól, iparvállalatainak fekvéséről stb. Valahányszor külföldre vezényelnek mostanában egy amerikai geográfust, a kémközpont pontosan megszabja feladatát és részletes jegyzéket ad át neki azokról az objektumokról, amelyeket „tanulmányoznia” kell.

Ezeket a „kutatókat” elsősorban a Szovjetunióval szomszédos államokba igyekeznek kiküldeni. Ilyen célokat szolgált az amerikai kémközpontnak az a hírhedt tévhit is, hogy Törökországban felkutassa „Noé bárkájának maradványait”. (Erről a tényről, s a szovjetellenes bomlasztó tevékenységgel kapcsolatos más hasonló esetekről később még bővebben beszélünk.)

A svéd tudós hangsúlyozta nyilatkozatában, hogy „az amerikai tudósok körében egyre nő az elégedetlenség azok miatt az ocsmány feladatok miatt, amelyekkel az Egyesült Államok katonai vezetői megbízzák őket”.

Az amerikai tudósok újabban egyre nagyobb számmal csatlakoznak az Egyesült Államok haladó erőihez és elszánt ellenállást fejtenek ki az Egyesült Államok imperialistáinak azokkal a próbálkozásaival szemben, hogy a tudományt agresszív céljaik szolgálatába állítsák.

AZ EGYESÜLT NEMZETEK SZERVEZETÉNEK LOBOGÓJA ALATT

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének központja nemrégiben Lake Successból New York centrumába, az East River melletti új székházába költözött át. A newyorki haladó újságírók köreiből az alkalomból azt mondták, hogy „az ENSZ-t amerikai falak közé zárják és rockefelleri alapra helyezik”. Az a telek ugyanis, amelyen most az ENSZ székháza áll, a Rockefeller-dinasztia tulajdona.

Az ENSZ új 39 emeletes székházának oromzatán 60 tagállam lobogója leng. Ezenkívül még egy zászlót láthatunk itt, amely kék alapon olajágakkal körülfont földgömböt ábrázol: ez az Egyesült Nemzetek Szervezetének lobogója.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetét azért alapították, hogy megszilárdítsa a békét és a nemzetközi biztonságot, fejlessze az államok közötti baráti kapcsolatokat, s gazdasági, társadalmi, kulturális és más területeken egyaránt előmozdítsa a nemzetközi együttműködést. Az ENSz tevékenysége azonban azt mutatja, hogy az Egyesült Államok kormányzó körei ezt a szervezetet agressziós politikájuk megvalósításának engedelmessé eszközzé változtatják.

Sztálin elvtárs 1951 elején a *Pravda* tudósítójával folytatott beszélgetése során mélyrehatóan jellemezte az Egyesült Nemzetek Szervezetének működését.

Az Egyesült Nemzetek Szervezete — állapította meg Sztálin elvtárs —, amelyet úgy alakítottak meg, mint a béke megőrzésének bástyáját, a háború eszközzé válik. Az ENSz agresszív magja tíz ország, a támadó jellegű Északatlanti Szövetség tagjai és húsz latin-amerikai ország.

„Az ENSz ily módon az agresszív háború eszközzé válik és egyben megszűnik az egyenjogú nemzetek világszervezete lenni — mondta Sztálin elvtárs. — A dolog lényegét tekintve az ENSz most nem annyira világszervezet, mint inkább az amerikaiak szolgálatára álló szervezet, az amerikai agresszorok szükségleteinek megfelelően működő szervezet”⁴.

Az ENSz valamennyi szervében a szavazatok többségével rendelkező Egyesült Államoknak minden erőfeszítése arra irányul, hogy aláássa a nemzetközi együttműködést és biztonságot. Az Egyesült Államok az ENSz lobogója mögé rejtőzve folytatja bűnös háborúját a szabadságszerető koreai nép ellen. Az amerikai kormányzó körök az ENSz intézményét és szervezetét, sőt az ENSz apparátusának egyes munkatársait is felhasználják a Szovjetunió és a népi demokratikus országok elleni kémkedésre és bomlasztó munkára. S hogy megkönnyítsék a maguk számára az ENSz ilyen irányú felhasználását, az amerikai imperialisták mindenekelőtt keresztülvitték, hogy az ENSz titkárságának apparátusában és az illetékessége alá tartozó hivatalokban és szervekben minden fontosabb tisztséget saját bizalmi embereikkel — főleg amerikaiakkal — töltsenek be.

1947-ben végrehajtották az Egyesült Nemzetek Szervezete vala-

⁴ Sztálin. A békéért. Második, bővített kiadás. Szikra 1952. 95. old.

mennyi hivatalának úgynevezett „szervezeti felülvizsgálását”. Ezt a lépést olyan intézkedésként tüntették fel, amelynek az a célja, hogy egyszerűsítse az ENSz titkárságának szervezetét. Valójában azonban e felülvizsgálatnak egészen más céljai voltak. A „szakértők” csoportja — amelyet az amerikai Külügyminisztériumnak és az Egyesült Államok más állami hivatalainak tisztviselőiből állítottak össze — gondosan megvizsgálta az ENSz apparátusának személyi összetételét. E „szakértők” a hírhedt amerikai „hűségvizsgáló” bizottságok példájára minden teketória nélkül kihallgatták az ENSz apparátusának minden egyes munkatársát, érdeklődtek multjuk és jelenük felől. A „felülvizsgálat” eredményeképpen eltávolították az ENSz apparátusából az olyan munkatársakat, akiknek működését az amerikai kormányzó körök nem tartották kívánatosnak. Trygve Lie, aki akkor — jogtalanul — az ENSz főtitkári állását töltötte be, 1950 végén és 1951 elején a titkárságnak még több mint hetven munkatársát bocsátotta el „megbízhatatlanság” címén. Az amerikai Price, az ENSz főtitkárának adminisztratív és pénzügyi munkatársa, az ENSz helyiségében nyomozást indított a titkárság öt munkatársának úgynevezett amerikaellenes tevékenysége ügyében.

A Szövetségi Nyomozó Iroda (Federal Bureau of Investigation — FBI) ügynökei éberén figyelik a titkárság minden haladó érzelmű munkatársát, azokat, akik nyíltan vagy közvetve elégedetlenségüket nyilvánítják az Egyesült Államok politikájával szemben, vagy bírálják az Egyesült Államok hivatalos képviselőinek ténykedéseit. Az ilyen munkatársak telefonbeszélgetéseit rendszeresen kihallgatják.

1952-ben még szigorúbb tisztogatást hajtottak végre, hogy eltávolítsák az ENSz személyzetének „rebellis” és önálló nézeteket valló tagjait. Ez a tisztogatás — mint a *Daily Compass* című ujság írta — „az emberi jogok megcsúfolása” volt. Az ENSz apparátusának több alkalmazottját — jelentette ez a lap — „kíméletlen vizsgálatnak és vallatásnak vetették alá, a Grand Jury (nyomozóhatóság — V. M.) és a washingtoni bizottságok elé idézték”. Az 1952-ben végrehajtott „tisztogatás” során az ENSz apparátusának több mint száz munkatársát bocsátották el vagy kényszerítették lemondásra.

Az amerikai imperialisták egyre erőszakosabban próbálják saját céljaik szolgálatába állítani az ENSz különböző intézményeit. Különösen feltűnő az a törekvésük, hogy a Szovjetunióra vonatkozó

kémadatok megszerzésére használják fel az ENSz olyan szerveit, mint amilyen például a leszerelési bizottság.

Közismert tény, hogy a Szovjetunió, a béke megőrzéséért következetesen harcolva, javaslatot terjesztett elő a fegyverkezés csökkentésére, az atomfegyver eltiltására és e tilalom hatékony nemzetközi ellenőrzésének megszervezésére. Az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország képviselői az Egyesült Nemzetek Szervezetében ezzel szemben végnélküli vitákat igyekeznek kiprovokálni a fegyveres erők „maximális színvonalának” megállapításáról, és a minden nép számára oly döntő fontosságú problémák helyébe a fegyverzetre és a fegyveres erőkre vonatkozó adatgyűjtés kérdését igyekeznek becsmélni. Agresszív szándékaik és a fegyverkezési hajsza álcázására a nyugati hatalmak kormányzó körei és az ENSz-be kiküldött képviselőik ahhoz a hazug állításhoz folyamodnak, hogy a fegyverzetre és a fegyveres erők létszámára vonatkozó adatok összegyűjtése az első lépés a fegyverkezés csökkentéséhez vezető úton. A nyugati imperialista hatalmaknak ez a magatartása azt bizonyítja, hogy nem kívánják a fegyverkezés csökkentését célzó szovjet javaslatok megvalósítását.

Az ENSz leszerelési bizottságának 1952 április 9-i ülésén Malik elvtárs, a Szovjetunió képviselője, megállapította: az amerikai álláspont a leszerelés kérdésében — amelyet Anglia és Franciaország is támogat — azt jelenti, hogy az atomfegyver eltiltására és a fegyverkezés csökkentésére vonatkozó kérdéseket a végtelenségig el akarják húzni. Közben pedig megfigyelők kiküldése, légifelderítés stb. útján értesítéseket akarnak gyűjteni a szabvány-fegyverzetről és a fegyveres erőkről, a fegyveres erők elhelyezkedéséről, s a különböző államok területén levő hadiüzemekről. Mindennek azonban — hangsúlyozta Malik elvtárs — semmi köze a fegyverkezés csökkentéséhez és az atomfegyver eltiltásához. Erre csak azért van szükség, hogy Eisenhower⁵ és európai vezérkara új kémadatokkal egészítse ki dossziéit a szovjet katonai egységek és a szovjet hadiüzemek elhelyezéséről.

A Szovjetunió már 1946-ban javasolta az atomfegyver eltiltását és e tilalom nemzetközi ellenőrzésének megszervezését. Az Egyesült Államok kormányzó körei feltétlenül meg akarják akadályozni e

⁵ Eisenhower akkoriban az agresszív északatlanti tömb fegyveres erőinek főparancsnoka volt.

szovjet javaslat elfogadását és mindenáron arra törekednek, hogy az atomerő ellenőrzésével megbízott nemzetközi szerv megalakításának örve alatt mindenható atomtrösztöt hozzanak létre, amelyben az uralkodó helyzetet az Egyesült Államok biztosítaná magának, s amelynek segítségével az Egyesült Államok ellenőrzést gyakorolna más országok nemzetgazdasága felett. Ezeknek a mesterkedéseknek többek között még az a céljuk, hogy olyan feltételeket teremtsenek, amelyek lehetővé tennék az amerikai kémeknek, hogy a nemzetközi ellenőrző szerv megfigyelőinek képében kémkedjenek más államok területén.

Erről elég nyíltan beszél a Wall Street egyik mágnása, Thomas, a Monsanto Chemical Company alelnöke és igazgatója a szenátusi bizottságban elmondott beszédében. „Tervezetünk szerint — mondotta Thomas — az egész orosz urániumkészlettel a nemzetközi szervezet fog rendelkezni. Más szóval: a világ minden radioaktív anyaga e szervezet — s elsősorban a mi szervezeteink — ellenőrzése alá kerül. Oroszországban geológuscsoport fog működni, amely felkutatja az ország egész területét és értesítéseket gyűjt az urániumérclelőhelyekről.” A megfelelő egyezmény aláírása után — jelentette ki végül Thomas — az egyezmény aláíróinak „bele kell egyezniük nyersanyagaik geológiai felkutatásába és az alapvető nyersanyagnak, az urániumnak az átadásába”.

Az Egyesült Államok képviselői az Atomenergia-Bizottságban azt akarták elérni, hogy a nemzetközi ellenőrző szerv megfigyelőinek joguk legyen szabadon belépni mindenhova, ahova nekik tetszik. Visinszkij elvtárs az ENSz közgyűlésének első bizottságában 1948 október 1-én elmondott beszédében leleplezte ezeknek a követeléseknek az igazi célját. „Most pedig — mondotta Visinszkij elvtárs — jámbor és kenetteljes szavakba öltöztetve átnyújtják nekünk a nemzetközi ellenőrzés tervét, amelynek az a célja, hogy ellenőrzés alá helyezze egy szuverén ország népgazdaságát. Nem elég az atomenergia, nem elég a nyersanyag — ide a kohászatoddal, ide a vegyészettel, hadd kutassuk fel földed méhének kincseit, hadd fényképezzük le rendszeresen, évről évre területedet — ezt követeli ez a «nemzetközi» szerv. Szeptember 25-i beszédemben idézeteket olvastam fel egy amerikai ujságból, amely azt mondja: a legnagyobb baj az, hogy rosszul állunk a Szovjetunió területének légifelderítésével, mert ez megnehezíti a szovjet városok hatékony légibombázását.

És bizony ugyanígy a légi fényképezéssel történő felderítés célját szolgálná a nemzetközi ellenőrző szerv légifelderítése is, a terv ügyesen leplezett pontjának végrehajtásaképpen, amely szerint egész terjedelmében nyilvántartásba kell venni minden készletet, mind a meglevőket mind a föld méhében rejlő feltételezhető készleteket, mindpedig azokat, amelyeket egyik vagy másik ország földjének méhéből már kitermeltek."

A külföldi haladó szellemű tudósok leleplezik annak a tervnek a lényegét, amelyet az amerikai imperialisták az atomenergia nemzetközi ellenőrzésére dolgoztak ki. Blackett professzor, a híres atomtudós „Az atomenergia politikai és katonai következményei” című könyvében azt írja: ha a Szovjetunió hozzájárult volna az amerikai tervhez, ez annyit jelentett volna, hogy az atomenergia ellenőrzésével megbízott szerv megakadályozhatja a Szovjetunióban az atomenergia békés alkalmazását. Blackett rámutat arra, hogy a Szovjetunió az amerikai terv elfogadása esetén köteles lett volna közölni azt, hogy hol fekszenek hadiüzemei és nehézipari vállalatai, ami „lehetővé tette volna az Egyesült Nemzetek felügyelőinek, s ugyanakkor az amerikai vezérkari főnököknek is, hogy a Szovjetunióban levő célpontok részletes térképéhez jussanak, a Szovjetunió pedig nem lenne elegendő biztosítéka arra, hogy az Egyesült Államok megsemmisítse atomfegyvereit, még ha a Szovjetunió a tervben foglalt valamennyi feltételt teljesíti is”.

Az ilyen javaslatokkal az amerikaiak csak arról tesznek tanúságot, hogy nagyon szeretnek — mint az orosz mese mondja — sóvár szemmel és ragadozó karmokkal idegen földön kóborolni. De minden ilyen és ehhez hasonló javaslatot elutasít a Szovjetunió kormánya és elutasítanak más békeszerető államok kormányai is, mert valóban meg akarják oldani a fegyverkezés és a fegyveres erők csökkentésének, s az atomfegyver meg az egyéb tömegpusztító fegyverek eltiltásának halaszthatatlan feladatát. A Szovjetunió javaslatai nemcsak a fegyverkezésnek és az öt nagyhatalom fegyveres erőinek egyharmaddal való csökkentéséről és az atombomba eltiltásáról szóló egyezmény megvalósítását indítványozzák, hanem azt is, hogy egyidejűleg alakítsanak a Biztonsági Tanács keretén belül olyan nemzetközi ellenőrző szervet, amelynek állandó felügyeleti joga van, de nincs joga beavatkozni az államok belügyeibe.

Annakidején az Egyesült Államok és Anglia követelésére az ENSz létrehozta az úgynevezett „balkáni bizottságot”, amelynek a hivatalos közlemény szerint az volt a feladata, hogy a Görögországban kitört polgárháborúval kapcsolatban foglalkozzék a görög kérdés rendezésével. Ezt a polgárháborút, mint ismeretes, a görög monarchofasisztáknak a demokratikus erők ellen alkalmazott féktelen terrorja váltotta ki. A polgárháborút az amerikai-angol imperialisták provokálták ki, akik semmibe véve a görög nép akaratát, reakciós kormányrendszert erőszakoltak rá, és megszállták az országot.

A görög nép elnyomói megpróbálták áthárítani a felelősséget a görögországi polgárháborúért a szomszédos népi demokratikus államokra — Bulgáriára és Albániára. Az ENSz közgyűlésének második ülésszakán az Egyesült Államok, engedelmes többségének segítségével, kierőszakolta a balkáni kérdésekkel foglalkozó különleges bizottság, az úgynevezett „balkáni bizottság” létrehozásáról szóló határozat megszavazását. E bizottságnak az volt az igazi feladata, hogy megkönnyítse az Egyesült Államoknak és Angliának a görög népi felszabadító mozgalom elnyomását, s mindenféle hazug vádakat koholjon Görögország északi szomszédai ellen. 1948 óta az ENSz közgyűlésének egyetlen ülésszaka sem múlt el anélkül, hogy a Szovjetunió és több más ország küldöttsége e bizottság jelentésének megvitatása során — ugyanebből a jelentésből vett tényekre hivatkozva — le ne rántotta volna a leplet a „balkáni bizottság” működésének provokációs jellegéről, és ki ne mutatta volna, hogy e bizottságnak Bulgária és Albánia megrágalmazására irányuló próbálkozásai minden esetben a népi demokratikus országokból megszökött árulók vallomásaira épülnek.

Éles fényt vetettek e hírhedt bizottság működésére az amerikai-angol kémek bulgáriai és albániai bűnpereiben felszínre került tények. A bulgáriai bűnper tárgyalásán Kocu Kojev kém- és diverziós csoportjának tagjai azt vallották, hogy amikor 1948 végén Görögországban tartózkodtak, a „balkáni bizottság” tagjai Alexandrópolisz városban kihallgatták őket. A bizottság képviselőit különösen a Bulgáriára vonatkozó kémadatok érdekelték.

A „balkáni bizottság” óriási apparátusa, s különösen a görög-albán és görög-bolgár határ mentén szétszórt „megfigyelő csoportjai” amerikai-angol kémekből álltak. Az ENSz közgyűlésének hatodik

ülésszakán, a különleges politikai bizottság 1951 november 21-i ülésén a Szovjetunió képviselője a görög kérdés megvitatása során kijelentette: „Most tehát már mindenkinek világosan kell látnia, hogy a «balkáni bizottság» valójában nem az ENSz szerve, hanem az amerikai kémiszolgálat balkáni kirendeltsége, amely az ENSz pecsétjeivel és blankettáival álcázza tevékenységét.”

Az ENSz keretein belül, mint tudjuk, tizenegy szakosított intézmény működik, amelyek — mint az ENSz Alapokmányának 57. cikkelyében olvashatjuk — „alapító okmányaik értelmében gazdasági, szociális, kulturális, nevelésügyi és egészségügyi téren, valamint rokon területeken jelentős nemzetközi feladatokat látnak el.” A tények azonban arról tanúskodnak, hogy e szervezetek és intézmények közül egyesek egészen más jellegű tevékenységet folytatnak.

Nézzük meg például az Egészségügyi Világszervezet munkáját. Ennek a szervezetnek óriási apparátusa van: egyedül a szervezet titkárságán több mint harminc osztály működik többszáz alkalmazottal, nem is szólva a négy regionális szervezetről. Vezető szervében mintegy ötszáz specialista és szakértő dolgozik, akik szüntelenül egyik országból a másikba utazgatnak. E szervezet, fennállásának egész ideje alatt, egyáltalában semmit sem tett annak érdekében, hogy előmozdítsa — amint azt az Alapokmány előírja — „minden nép lehető legmagasabb egészségügyi színvonalának” biztosítását. Tevékenysége főleg abban áll, hogy különféle értesítéseket gyűjt és „tanulmányozza” az egyes országok gyógyszergyártását és gyógyászati nyersanyagait.

Az Egészségügyi Világszervezetet az amerikai imperialisták arra használják fel, hogy ezzel leplezzék a Koreában és Északkelet-Kínában elkövetett gáztettüket: a baktériumfegyver bűnös alkalmazását. Ennek a szervezetnek a segítségével szándékoztak az amerikai imperialisták értesítéseket gyűjteni a baktériumfegyver hatékonyságáról is.

Az Egyesült Államok és más imperialista országok kémiszervezeteinek kémkedési- és diverziós céljait szolgálta az úgynevezett Menekültek Nemzetközi Szervezete is, amely ma az ENSz Menekültügyi Főbiztosának Hivatala néven folytatja működését.

Beszélnünk kell az ENSz olyan szervezeteinek tevékenységéről is, mint amilyen például a Nemzetközi Gyermekegélyezési Alap. Ez a szervezet látszólag igen nemes célokat tűzött maga elé. De az Egyesült

Államok kormányzó körei ezt a nemzetközi szervezetet is kém- és bomlasztó munkára használták fel. Ez az alap, amelynek ügyvezető igazgatója az amerikai Maurice Pate, egyidőben missziókat tartott fenn Albániában, Magyarországon, Romániában és Csehszlovákiában. Ezekben az országokban a gyermeksegélyezési alap megbízottai „a gyermekek megsegítésének” ürve alatt reakciós elemeket támogattak, ellenséges propagandát folytattak és kémkedtek.

Az alap igazgatósága azt követelte ezeknek az országoknak a kormányaitól, hogy a meghatalmazottaknak különböző felvilágosításokat nyújtsanak, olyanokat, amelyeknek semmiféle közük sem volt az alap meghatalmazottainak működéséhez. A segélyelosztó helyek mindenféle rágalmak és provokációs célzatú álhírek terjesztésének gócai lettek. Ez arra kényszerítette a népi demokratikus országok kormányait, hogy megszüntessék területükön az alap működését.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének amerikai-angol tömbje határozatot hozott „az elmaradott országoknak nyújtandó technikai segítségről”. E határozat alapján az Egyesült Államok az ENSZ cégére alatt missziókat és különféle központokat létesített egyes országokban. Ma Törökországban, Iránban, Afganisztánban, Indiában, Brazíliában, Haitiban, Peruban, Columbiában, Libériában és több más országban működnek ilyen missziók. Ezek a „segítő missziók” az amerikai gazdasági kémsszolgálat fiókjai, s az a feladatuk, hogy értesüléseket gyűjtsenek az illető ország gazdasági életéről.

Az *Asz-Szárha* című libanoni ujság 1952 májusában közölte, hogy Iránban az utóbbi időben jelentősen fokozta tevékenységét az elmaradott országok „technikai megsegítésére” alakult ENSZ-hivatal. E hivatal személyzete az Egyesült Államokból odaérkezett „szakemberekből” áll. Ezek a „szakemberek” szabadon utazgatnak az országban és olyan tevékenységet fejtenek ki, amelynek semmi köze sincs hivatalos funkcióikhoz. A hivatal munkatársai topográfiai és geológiai munkálatokat végeznek a Káspi-tenger partján fekvő Mazandaran tartományban. Különösen nagy figyelmet fordítanak Sahszavar, Nousehr és Babolszer kikötőkre, valamint az Elbursz hegygerinc hágóira. A hivatal egyes kiválasztott irániakat kiküld az Egyesült Államokba, ahol ezek különböző „technikai szakterületeken” amerikai instruktorok vezetésével egy éven át kiképzésben részesülnek. Jel-

lemző, hogy a hivatal erre a célra csak reakciós felfogásukról ismert embereket választ ki.

Igen gyanús tevékenységet fejt ki az Egyesült Nemzetek Szervezetének missziója Afganisztánban, ahova ez a misszió „technikai segélynyújtás” céljából érkezett. 1952 augusztusában a kabuli ujságok jelentették, hogy a misszió tagjai különböző ürügyekkel igen gyakran utaznak Afganisztánnak a Szovjetunió határa mentén fekvő északi kerületeibe. E kerületek iránti nagy érdeklődésnek az a magyarázata, hogy a misszió tagjai tervrajzokat készítenek katonai utak építéséhez, és kijelölik a terepet repülőtereik számára.

A Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank, az ENSz különleges nemzetközi szervezete is az Egyesült Államok gazdasági kémsszolgálatának egyik szerve lett. A bank vezető személyzetének zöme amerikai üzletemberekből áll. Ez lehetőséget nyújt az érdekelt amerikai köröknek arra, hogy a bankot a külföldi kémtevékenység szolgálatába állítsák. A bank vezetői ezért igen gyakran küldik ki vizsgálóbizottságaikat a különböző országokba. Csupán 1951-ben harminc ilyen bizottságot küldtek ki. Az ENSz közgyűlésének hatodik ülészakán a Szovjetunió képviselője az ENSz gazdasági és pénzügyi bizottságában kijelentette, hogy e bank egész tevékenységével inkább gazdasági kémkedéssel foglalkozó különleges intézményre emlékeztet, mintsem pénzintézetre.

A bank — kihasználva azt a körülményt, hogy olyan nemzetközi szervezetként léphet fel, mely a rászoruló országoknak pénzügyi segítséget nyújt — a legtüzetesebben „kivizsgálja” azoknak az országoknak gazdasági életét, pénzügyeit, közlekedését és természeti kincseit, amelyek hitelért fordulnak hozzá. Irán kormánya például kölcsönért fordult a bankhoz, hogy felépíthessen egy cementgyárat és egy duzzasztógátat a Keredzs-folyón, Teherán közelében. A bank missziót küldött Iránba, amely „tanulmányozni” kezdte az ország gazdaságát és pénzügyeit, részletes felvilágosítást követelt Irán fejlesztésének hétéves tervéről, s egyéb olyan adatokat kért, amelyeknek semmi közük sem volt az iráni kormány kéréséhez.

Az amerikai háborús gyujtogatók kémszervezetük szolgálatába állították az Egyesült Nemzetek Szervezetének több intézményét és az ENSz cégére mögé bújva fokozni próbálják a békeszerető népek ellen irányuló bomlasztó munkájukat.

A WALL STREET „ÖTÖDIK HADOSZLOPA”

Van egy orosz közmondás: „Halász a halászt messziről meglátja.” Ennek a közmondásnak magyar megfelelője így hangzik: „Minden zsák megtalálja a maga foltját.” Az amerikai imperialisták a háború befejezése óta a legsötétebb reakciós erőket gyűjtik zászlajuk alá.

Az Egyesült Államokban szívesen látott vendégek lettek a szétzúzott hitlerista tömb valamennyi kémszervezetének úgynevezett „orosz szakértői”, hétpróbás kémei, diverzánsai és provokátorai, s a hazájukból kiszökött árulók, akik az Egyesült Államokban menedékhez és segítséghez jutnak, sőt egyesek közülük még amerikai állampolgárságot is kapnak.

Az Egyesült Államok kormányzó körei megfelelő törvényekkel lehetővé teszik, hogy ez a banda az Egyesült Államokban tartózkodhasson. Az utóbbi években az amerikai Kongresszus több olyan törvényt fogadott el, amelyek felhatalmazzák a hadügyminisztert és a központi hírszerző szervet, hogy jelentős számú külföldit „importáljon” az Egyesült Államokba. Nem nehéz kitalálni, milyen szerepet szánnak ezeknek a külföldieknek.

1949 júniusában az Egyesült Államok képviselőháza törvényt hozott, amely nagymértékben kiszélesítette a központi hírszerző szerv hatáskörét. Ez a törvény azzal a joggal ruházza fel a központi hírszerző szervet, hogy tekintet nélkül a jelenleg érvényben levő bevándorlási korlátozásokra évenként száz külföldit hozzon be az Egyesült Államokba. Nem kétséges, hogy itt olyan személyekről van szó, akiket az amerikai kémszolgálatban akarnak felhasználni. Nem véletlen, hogy a törvényjavaslat képviselőházi tárgyalásán a Kongresszus vezetői nem voltak hajlandók felvilágosítani a képviselőház tagjait a törvényjavaslat különböző homályos cikkelyeiről: arra hivatkoztak, hogy a törvényjavaslat részletes és nyilvános megvitatása sértené a „közérdeket”. A képviselőház tagjai úgyszólván vita nélkül, 348 szavazattal 4 ellenében elfogadták a törvényjavaslatot.

Ugyanez a törvény feljogosította az Egyesült Államok kémszervezetét arra, hogy titkos ügynököket küldjön az amerikai és a külföldi köz- és magánintézményekbe. Meg kell jegyeznünk, hogy az amerikai kémszolgálat már régóta alkalmazza ezt a módszert, de csak most tartotta szükségesnek, hogy „törvényesítse”.

1950 januárjában az amerikai szenátus jóváhagyta a Lodge republikánus szenátor által beterjesztett törvénytervezetet, amely felhatalmazta a hadügyminisztert, hogy tízezer külföldi alattvalót toborozzon tizennyolctól harmincötéves korig. Lodge a törvényjavaslat megokolása során kijelentette, hogy az ilyen, külföldi alattvalókból toborzott csapatok az amerikai fegyveres erők kötelékeiben „jelentős segítséget” nyújtanak az amerikai katonai parancsnokoknak „külföldi hadműveleteiknél”.

Nyíltabban jelölte meg a törvény igazi céljait az Associated Press hírügyénökség tudósítója. A szenátusi vita során „célzások történtek arra — írja a tudósító —, hogy a Hadügyminisztérium ezeket az embereket, minden egyébtől eltekintve, a hírszerző szolgálatban is felhasználhatja”.

E törvény tehát lehetőséget nyújt az Egyesült Államok Hadügyminisztériumának arra, hogy jelentősen kibővítsé kém szervezetét.

1950 július 1-én Truman aláírt egy harmadik törvényt is, amely feljogosította az amerikai katonai hatóságokat, hogy kétezeröt száz külföldit toborozzanak idegen országokban. A United Press hírügyénökség tudósítója szerint ezeket a külföldieket „nyilván kémeknek fogják felhasználni a keleteurópai országokban és azok közelében”. Short, republikánus képviselő, a törvényjavaslat megvitatásakor cinikus nyíltsággal kijelentette a képviselőházban: „Beszéljünk őszintén, piszkos ügyről van szó.”

Az ismertetett tények némi fogalmat nyújtanak az amerikai kém-szolgálat titkos ügynökségének létszámáról. Említettük már, hogy a második világháborúban a Stratégiai Szolgálatok Hivatalának (OSS) tizenkétezer főből álló ügynöki hálózata volt. Most pedig, a külföldi sajtó közleményei szerint, az amerikai kém-szolgálat ügynökeinek létszáma több mint százezerre rúg. Az Egyesült Államok kormányzó körei — mint ezt törvényhozói tevékenységük tanúsítja — mindent elkövetnek, hogy jelentős mértékben növeljék kém-szervezeteik állományát.

Kikből áll voltaképpen az amerikai imperializmusnak ez a titkos hadserege?

Az Egyesült Államok imperialistái elsősorban a Szovjetunió ellen kémkedő titkos ügynökségük állományának kiegészítésére összpontosítják figyelmüket. Az Egyesült Államokban tárt karokkal

fogadnak és nyomban a szovjetellenes tevékenység szolgálatába állítanak minden fehérgárdistát, akit a Nagy Októberi Szocialista Forradalom a történelem szemétládájába dobott. Az Amerikai Egyesült Államokban talált menedéket például Kerenszkij, Popov, a „doni atamán”, A. L. Tolsztaja volt grófnő, az eszer Zenzinov, Beloszenszkij-Belozerszkij volt herceg, és számos hozzájuk hasonló személy. Ezeket az embereket a szovjet néppel szemben táplált állati gyűlölet fűzi egymáshoz és valamennyien a legnagyobb készséggel álltak az amerikai imperialisták szolgálatába.

Az amerikai reakció minden lehetőséget megadott a fehérgárdista emigránsoknak arra, hogy ne csak politikai, hanem katonai szervezeteket is létesítsenek az Egyesült Államokban. Megalakultak az úgynevezett Orosz Általános Katonai Szövetség (Russzkij Obscevojinszkij Szojuz — ROVSz) különítményei; ez a szövetség volt a közvetlen vezetője és szervezője egy fehérgárdista fegyveres bandának, amelyet az imperialisták a Szovjetunió elleni harcban szándékoztak felhasználni. A ROVSz-nak az Egyesült Államokban és más kapitalista országokban létesült helyi szervezetei és különítményei — amelyekben a legvadabb fehérgárdisták tömörültek — fehérgárdista zsoldoskötelékek megalakítását, s e zsoldoskötelékek, valamint kémek és diverzánsok kiképzését tűzték ki feladatukul. Az Egyesült Államok nyugati államaiban letelepedett fehérgárdisták San Franciscóban szervezték meg központjukat, a ROVSz 1. sz. különítményét, amelynek az élén Budberg tábornok állt. A ROVSz 2. sz. különítménye, amelyet Imnadze tábornok szervezett meg New Yorkban, az Egyesült Államok keleti államaiban élő fehérgárdistákat tömörítette. Az amerikai hatóságok biztosították a ROVSz különítményeinek azt a lehetőséget, hogy tagjaikat katonai kiképzésben részesítsék és megfelelő tervek szerint hadgyakorlatokat végezzenek.

Az Egyesült Államok reakciós körei minden eszközzel támogatják a fehérgárdista emigránsok felső rétegét, s a politikai nyomozó szervek, a kémiszolgálat és a Külügyminisztérium vezetői számos fehérgárdistát alkalmaztak.

Az amerikai plutokrácia egyes fehérgárdista szervezeteket belpolitikai céljai érdekében is felhasznált. Így például New Yorkban Nagy Péter Társaság hangzatos néven fehérgárdista szervezet alakult. E társaságnak az a feladata, hogy segítséget nyújtson az

amerikai reakciónak az Egyesült Államok haladó szervezetei ellen indított hadjáratában. A társaság vezetője Alekszandr Martinov, a cári Oroszország volt rendőrigazgatója lett, aki nemcsak ebben a társaságban működött, hanem ügynöke volt egy magánnyomozó irodának is, amely azzal foglalkozott, hogy kémeket és provokátorokat csempészett a munkásszervezetekbe. A társaság nyomozóiskolát nyitott, amely az amerikai monopóliumok szubvencióiból tartotta fenn magát.

Szoros kapcsolatban állt az említett társasággal Woll, az Amerikai Munkásszövetség (American Federation of Labor—AFL) alelnöke, Wahlen volt newyorki rendőrfőnök és Fish volt képviselő, akik valamennyien a Szovjetunióval szemben táplált vad gyűlöletükről ismeretesek.

Az Egyesült Államokban működő fehérgárdista szervezetek „politikai tevékenységének” egybehangolására a harmincas években megalakították az Egyesült Orosz Nemzeti Szervezetek Központi Vezetőségét, mely *Rosszija* címmel hetilapot adott ki.

A fehérgárdista szervezetek bűnös tevékenységének az Egyesült Államokban akkor sem vetettek véget, amikor az Egyesült Államok elismerte a Szovjetuniót, noha a két ország között létrejött megállapodás értelmében ez kötelessége lett volna az amerikai kormánynak. Sőt, az elismerés után voltak időszakok, amikor e szervezetek tevékenysége még élénkebbé vált. Kirov elvtárs galád meggyilkolásával kapcsolatban a fehérgárdista szervezetek nyíltan hirdették, hogy a terrorcselekmények hozzátartoznak a Szovjethatalom elleni harc módszeréhez.

Az Egyesült Államokban ma is számos fehérgárdista szervezet működik, amely kémeket és diverzánsokat szállít az amerikai kém-szolgálatnak. Ilyen szervezet a Tolsztoj Alap, az Orosz-Amerikai Szövetség a Szovjetunión Kívül Élő Oroszok Védelmére és Megsegítésére, a Szétszórtan Élő Orosz Pravoszlávok Segítő Bizottsága stb. Külön említést érdemel az 1933-ban alakult Orosz Nemzeti Fasiszta Párt; alapítója és vezére „gróf” Anasztáz Vonszjackij, hírhedt nemzetközi kém és kalandor, a cári hadsereg egykori tisztje, s annak a fehérgárdista terrorista bandának egyik tagja, amely a huszas évek elején a Krim félszigeten garázdálkodott.

Ez a fehérgárdista bandita az emigrációban feleségül vett egy dúsgazdag amerikai özvegyasszonyt, Marion Stephenset, akinek

vagyona sokmillió dollár volt. Vonszjackijt, aki grófnak adta ki magát, felesége révén csakhamar befogadták a Wall Street mágnásai, akik természetesen teljes mértékben támogatták szovjetellenes tevékenységét.

Vonszjackij fasiszta bandájának főhadiszállása feleségének hatalmas birtokán, Thompson város környékén van. Itt tanítják meg a fasiszta párt tagjait arra, hogyan kell diverziós cselekményeket és gyilkosságokat elkövetni. Vonszjackij bandája hosszú éveken át kiszolgált a német és a japán kém szervezetet, még pedig az FBI teljes támogatásával. Ma az Orosz Nemzeti Fasiszta Párt az amerikai kém szolgálat számára szállít kémeket és diverzánsokat.

Az Egyesült Államok egyik legnagyobb fehérgárdista szervezete, amely ugyancsak az amerikai kém szervezet szolgálatában áll — az úgynevezett Tolsztoj Alap. Ennek az „alapnak” az irodája New Yorkban, a Fourth Avenue-n van, s alapszabályai szerint az a célja, hogy „segítséget nyújtson a kulturális erőknél”. A Tolsztoj Alap valóságos tevékenységének azonban semmi köze sincs az alapszabályban megjelölt célokhoz. Az „alap” a Szovjetunió elleni háború propagálására, a kémkedés, a diverziós és terrorcselekmények pénzelésére fordítja anyagi eszközeit, amelyek az amerikai kapitalisták adományaiból gyűlnek össze.

Az „alap” élén a hazaáruló Tolsztaja áll. Ez a megvetésre méltó asszony még a hitleri agresszió előtt előadást tartott a Harvard Egyetem hallgatói és tanárai előtt „Tolsztojról és Oroszországról”, s előadását ezzel a hisztérikus felkiáltással fejezte be: „Istenem, istenem! adj nekünk háborút... háborút!... háborút!”

Tolsztaja után Henry Longfellow Dana, az orosz irodalom híres amerikai szakértője lépett a szónoki emelvényre és felháborodva kijelentette: „Micsoda tragikus paradoxon! Az orosz zseninek és a háború elvi ellenségének lánya, apja köpenyének szárnyai alá bújva, háborúra szólít fel Oroszország ellen!”

Tolsztaja környezete teljesen méltó hozzá — hírhedt reakciósból, sötétfejúekből és kémekből áll. Legközelebbi tanácsadója és segítőtársa az eszer Zenzinov — az Ideiglenes Kormány egykori minisztere — és Saufusz bárónő, a volt cári közlekedésügyi miniszter rokona.

Az „alapot” a harmincas években az amerikai reakció legbefolyá-

szosabb képviselői vették pártfogásukba: Wheeler és Reynolds fasiszta szenátorok, valamint Fish és Clare Luce, a képviselőház tagja. Tolsztaja a német és az amerikai kémiszolgálat régi, kipróbált ügynöke, a Szovjetunióból 1934-ben kiutasított Eugene Lyons révén került kapcsolatba az amerikai kémiszolgálattal.

A második világháború idején a Tolsztoj Alap kapcsolatokat létesített a Szovjetuniónak az európai országokban tartózkodó esküdt ellenségeivel. Vitalij newjersey-i érsek, a hírhedt hitlerista, volt segítségére Tolsztajának abban, hogy érintkezésbe léphessen a fasizmussal rokonszenvező egyházi személyekkel és más, Németországban élő szovjetellenes közéleti tényezőkkel.

Az „alap” ezeknek a személyeknek rendszeresen küldött élelmiszer-csomagokat, mégpedig a hitlerista kémiszolgálat szerveinek közvetlen közreműködésével (melyeknek tudta nélkül ezeket a csomagokat természetesen sem Németországba, sem a megszállt országokba nem lehetett volna eljuttatni).

E küldemények címzettjei nemsokára egymás után New Yorkba érkeztek és — ami igen jellemző — minden nehézség nélkül megkapták az engedélyt arra, hogy állandóan letelepedjenek az Egyesült Államokban. A Külügyminisztérium és a többi amerikai hatóság rendkívül előzékeny volt ezekhez a személyekhez. Ez az előzékenység nyomban érthetővé válik, ha figyelembe vesszük, hogy az „alap” az amerikai kémiszolgálat megbízásából járt el, amely mindenütt igyekezett felkutatni a Szovjetunió elleni aknamunkára alkalmas embereket.

A háború befejezése után a Tolsztoj Alap az amerikai kémiszolgálat egyik legfontosabb toborzó központja lett: kémeket, provokátorokat és diverzánsokat toboroz a Szovjetunió elleni bomlasztó tevékenység számára. Az Egyesült Államok hatóságainak segítségével az „alap” New Yorkba csábítja a szovjet állampolgárok soraiból kikerült úgynevezett „hontalan személyeket”, agitációt fejt ki köztük, hogy ne térjenek vissza a Szovjetunióba, megdolgozza és hazaárulásra veszi rá őket.

E megdolgozás színhelye a Reed-farm, amelyet egy gazdag amerikai nő ajándékozott az „alapnak”. A Reed-farm, amely New York államban, a Hudson-folyó felső folyásánál, sűrű erdős vidéken fekszik, a lehető legalkalmasabb erre a célra.

Valamikor ezen a farmon menhelyet akartak létesíteni orosz gyermekek számára, de Tolsztaja a legbűnösebb célokra használja fel a farmot. Az Európából érkező sötét alakok, szédelőgők és kalandorok raja egyenesen a Reed-farmra utazik, ahol vendégszerető fogadtatás várja őket és mindjárt gondoskodnak jövőjükéről is, amely minden esetben az amerikai kémiszolgálat ölelő karjaiba vezet a jövevényeket.

A Tolsztoj Alappal szorosan együttműködik egy másik fehér-gárdista szervezet, a Közös Úgy is, amelynek tevékeny résztvevője a már említett Clare Luce.

1946-ban az Egyesült Államokban működő fehérémigráns szervezetek gazdáik parancsára ismét kísérletet tettek az „egyesülésre”, mert az Egyesült Orosz Nemzeti Szervezetek Központi Vezetősége időközben feloszlott. Az egyesülés megvalósítására létrehozták az Amerikai Bizottság az Egyesült Államokba Irányuló Orosz Bevándorlás Előmozdítására nevű központot, amelynek vezetőségében helyet foglalt többek között az eszer Zenzinov, a mensevik Vejnbaum és Tolsztaja is. De e banda tagjainak nem sikerült „közös platformra” jutniok, s így ismét meghiúsult az a kísérlet, hogy megteremtsék az Egyesült Államokban élő fehérémigránsok egységes vezető központját.

A huszas évek fehérémigrációjához tartozó káderek csak viszonylagos értéket jelentenek az amerikai kémiszolgálat számára. Nagymértékben felhasználja ugyan őket olyan szerepekre, amilyent például Tolsztaja tölt be, de részben koruk miatt, részben pedig azért, mert nem ismerik a szovjet életet, kevésbé alkalmasak gyakorlati kém- és diverziós tevékenységre.

Ezért az amerikai kémiszolgálat mindent elkövet, hogy zsarolás, provokáció és más módszerek segítségével hazaárulásra bírja azokat a szovjet állampolgárokat, akik hivatalos ügyben érkeznek az Egyesült Államokba. De a szovjet embereket az amerikai kémiszolgálat legkörmönfontabb cselfogásai sem tudják levenni lábukról: minden körülmények között becsületes és hűséges fiai maradnak hazájuknak. Annál nagyobb utálattal és haraggal értesültek a szovjet emberek 1944-ben Kravcsenkónak, az Egyesült Államokba kiküldött szovjet bevásárló bizottság egykori munkatársának aljas árulásáról.

1944 április 4-én a *New York Times* első oldalán rágalmazó „nyi-

latkozat" jelent meg „Kravcsenko kapitány” aláírásával. Ez a „dokumentum”, amelyet az amerikai kémiszolgálat kotyvasztott össze, tele volt aljas kirohanásokkal az egész világ haladó közvéleményének képviselői ellen és nyíltan háborúra szólította fel az Egyesült Államokat a Szovjetunió ellen.

Ettől a pillanattól fogva ez a becstelen renegát és gyalázatos áruló buzgó „tevékenységet” fejtett ki a szovjetellenes propaganda és rágalomhadjárat terén. 1946-ban Rockefellerék kiadványának kiadásában egy szovjetellenes könyv jelent meg, amelyen Kravcsenko neve szerepelt szerzőként. Ez a könyv felülmúlhatatlan bőséggel ontotta a legképtelenebb hazugságokat.

Egy évvel később, 1947 november 13-án a *Lettres Françaises* című haladószellemű francia hetilapban cikk jelent meg „Hogyan állították elő” Kravcsenkót?” címmel. A cikk szerzője az amerikai kémiszolgálat egyik ügynökével folytatott beszélgetésére támaszkodva beszámolt Kravcsenko árulásának egyes részleteiről.

Amikor Kravcsenko mint a szovjet bevásárlási bizottság tagja megérkezett Washingtonba, nyomban belevetette magát az amerikai főváros éjszakai életének örvényébe. Törzsvendég lett az éjszakai lebujokban, ahol részeg tivornyákat és kártyacsatákat rendezett. Egyik balul végződött kártyacsatája után az amerikai kémiszolgálat kifizette Kravcsenko adósságát, s ettől fogva kezében tartotta ezt az árulót. Kravcsenko 1944 április 3-án dezertált a szovjet bevásárlási bizottságból, hazaárulóvá és egy külföldi hatalom fizetett kémjévé lett. A cikk megállapította, hogy a „Kravcsenko könyvének” nevezett szennyíratot az amerikai kémiszolgálat állította össze, s azután az ő becstelen nevét írták rá szerzőként.

Kravcsenko, akit ez a cikk ilymódon teljesen leleplezett, gazdái parancsára keresetet nyújtott be a francia bírósághoz, amelyben kijelentette, hogy a *Lettres Françaises* cikke „nem felel meg a valóságnak”.

Annak a pernek a tárgyalásán, amelyet a francia reakció indított a *Lettres Françaises* ellen — a per tengerentúli szervezőinek nagy megdöbbenésére — megcáfolhatatlanul bebizonyították, hogy Kravcsenko az amerikai kémiszolgálat állandó ügynöke, aki az amerikai kémiszolgálat ügynökeinek névsorában Paul Kedrin fedőnéven szerepel, de aki ezen kívül még tizenöt különböző álnevet is használt.

Mint kiderült, ez a becsstelen áruló Paul Kedrin névre kiállított hamis személyi iratokkal utazott az Egyesült Államokból Franciaországba, hogy résztvegyen a per tárgyalásán, ami csak az FBI és az amerikai Külügyminisztérium tudtával történhetett.

A törvényszéki tárgyaláson végül megállapították, hogy Kravcsenko nem szerzője annak a könyvnek, amely az ő nevén jelent meg. Ez a példátlanul aljas koholmány a szovjetellenes hamisítványok két közismert szakemberének tollából került ki: az egyik Isaac Don Levine, Hearst *Cosmopolitan* című folyóiratának munkatársa, a másik pedig Eugene Lyons. Ez a két jómadár bizonyos körök megbízásából járt el.

Kravcsenko, miután rábizonyították valamennyi gáztettét, nemcsak azt volt kénytelen bevallani, hogy az amerikai kémisztólát ügynöke, hanem arra is kényszerült, hogy elárulja a per szervezőinek célját és tervét. Az a kísérlet tehát, hogy ezt a pert a szovjetellenes rágalom-hadjárat érdekében használják fel — kudarcot vallott.

Nem hagyhatjuk említés nélkül azt az újabb fontos bizonyítékot sem, amelyet René Lyre belga költő tett közzé a Kravcsenko-per idején a *Front* című belga ujságban. René Lyre azt írta, hogy a belga írók 1949 február 20-i összejövetelén az egyik író kijelentette: Kravcsenko könyvének igazi szerzője Eugene Lyons. „Lyons — mondotta ez a belga — azzal dicsekedett, hogy ő maga gyűjtötte össze az okiratokat, s ő készítette el a könyv kéziratát angol — vagy hogy pontosabbak legyünk — angol-amerikai nyelven.”

Amikor Kravcsenkóról, erről a korcsról beszélünk, önkéntelenül is eszünkbe jut Gorkij híres mondása: „Az árulót senkihez és semmihez sem lehet hasonlítani. Azt hiszem, hogy még a tífuszt terjesztő tetűre nézve is sértő volna, ha az árulót hozzá hasonlítanánk.”

A Szovjetunió elleni bomlasztó munkára szeretné felhasználni az amerikai kémisztólát az Egyesült Államokban élő ukránokat is, akiknek a száma körülbelül egymillió. Az amerikai állampolgárokká vált ukránok túlnyomó többsége haladó nézeteket vall. Csak egy elenyésző kisebbségük tartozik a különböző ukrán burzsoá-nacionalista és fasiszta szervezetekhez: az OUN-hoz (Organizacija Ukrajinszkih Nacionalisztov — Ukrán Nacionalisták Szervezete), az ODVU-hoz (Organizacija Druzzej Vozrosgyenyija Ukraini — Ukrajna Újjászületése Barátainak Szervezete), a Hetman-hoz (Szko-

ropadszkij volt „hetman” híveinek szervezete) és más hasonló szervezetekhez.

Az OUN — amely e szervezetek közül a legszerteágazóbb és a legnagyobb létszámú — több imperialista kémszervezet szolgálatában álló kémek, diverzánsok és terroristák nemzetközi bandája.

A második világháborút megelőző időszakban és a második világháború folyamán az OUN főleg a német, a japán és az angol kémszervezeteket szolgálta ki. A háború után az OUN lényegében az amerikai kémszolgálat fiókja lett.

Az OUN főhadiszállása ezidőszereint Münchenben, vagyis Németország amerikai megszállási övezetében van. Az OUN „központi igazgatóságnak” nevezett vezetőségében az ukrán nép legaljasabb árulói foglalnak helyet: Sztyepan Bangyer, Andrej Melnyik, Jaroszlav Moroz és más hozzájuk hasonlók. A háború éveiben ezek az elfajzott árulók egytől egyig a Gestapo ügynökei, hitlerista hóhérok voltak, akiknek nevéhez Szovjet-Ukrajna átmenetileg megszállt területének lakossága ellen elkövetett véres mészárlások emléke tapad. Amikor a háború végetért, az amerikai és az angol kémszolgálat összeszedte és felkarolta ezeket a banditákat.

1946 februárjában az OUN „központi igazgatósága” Münchenben értekezletet tartott, amelyen az amerikai kémszolgálat utasításai értelmében határozatot hoztak kém- és felforgató tevékenységük fokozásáról.

Az Egyesült Államok valamennyi ukrán fasiszta-nacionalista szervezete ma teljesen az amerikai kémszervezet szolgálatában áll, amely ezeknek az ukrán szervezeteknek a soraiból toboroz megfelelő embereket szovjetellenes ügynöksége számára. Ezek a szervezetek külön iskolákban képezik ki az ügynököket. Az egyik ilyen „tanintézet” a pittsburgi amerikai-ukrán pedagógiai intézet.

Meg kell emlékeznünk még a Kanadában működő ukrán fasiszta szervezetről, a Kanadai Ukránok Bizottságáról (Komityet Ukraincev Kanadi — KUK) is. A KUK vezető embere Vaszil Kusnyir, a hitlerista, angol és amerikai kémszolgálatok régi ügynöke.

Az amerikai kémszolgálat ügynöksége a fehérgárdista egyházi emigráció is, amelynek élén Anasztaszij Gribanovszkij metropolita áll. Anasztaszij metropolita 1920-ban, a polgárháború befejezése és az intervenciók kiűzése után elmenekült Szovjet-Oroszországból.

A második világháború alatt Gribanovszkij tevékenyen együttműködött a hitleristákkal és a Gestapóval. Egy ideig Jugoszláviában tartózkodott, ahol támogatta a hitlerista megszállókat, amikor pedig ezeket szétszúzták, Genfben helyezte át tevékenységének színhelyét. A háború befejezése után az amerikaiak átvitték Gribanovszkijt Németország amerikai megszállási övezetébe, s Gribanovszkij ekkor Münchent választotta székhelyéül. Itt megszervezte az úgynevezett külföldi „főpapi szinódust”. A vén hitlerista kém számára az amerikai kémvizsgálat védőszárnyai alatt tág lehetőségek nyíltak arra, hogy folytassa bűnös szovjetellenes tevékenységét. Gribanovszkij metropolita tekintélyes pénzüsségeket kap az amerikai imperialistáktól, akik villát és gépkocsit, valamint külön nyomdát is bocsátottak rendelkezésére, hogy szovjetellenes propagandaközlönyeit kinyomathassa. Az amerikai kémvizsgálat arra is felhasználja Gribanovszkijt, hogy kém- és bomlasztó tevékenységet fejtsen ki a „hontalan személyek” táborában, ahol szovjet állampolgárokat tartanak fogva.

Az amerikai kémvizsgálat más országokban is toboroz ügynököket a fehérgárdista emigránsok közül, különösen Franciaországban, ahol a fehérgárdista emigránsok jelentős hányada él.

A második világháború éveiben a Franciaországban tartózkodó fehéremigránsok egyes rétegei élesen elhatárolódtak egymástól. Sokan közülük tevékenyen résztvettek a német fasiszta megszállók elleni harcban és csatlakoztak az ellenállási mozgalomhoz. A háború befejezése után az egykori fehéremigránsok közül több mint tízezren megkapták a szovjet állampolgárságot. A többi fehérgárdista emigráns körében az amerikai kémvizsgálat a francia hatóságok egyenes támogatásával fokozta szovjetellenes tevékenységét. A tengerentúlról kapott utasítás értelmében megalakult Franciaországban az úgynevezett Orosz Népi Mozgalom. A fehérgárdisták *Russzkaja Misztr* címmel fasiszta szenny lapot indítottak, sőt még . . . „orosz nemzeti kormányt” is alakítottak. A Boulevard Suchet-n és Párizs más divatos lakónegyedeiben ragasztja ki szovjetellenes proklamációit ez a kalandor banda, amely „orosz nemzeti kormánynak” nevezi magát. Az amerikai kémvizsgálat Franciaországban szovjetellenes fehérgárdista „egységfrontot” létesített, amely magában foglalja ezt az egész gonosztevő bandát a mensevikektől és eszerektől egészen

a német fasiszta lakájokig — Arhangelszkij és von Lampe tábornokokig. Sztolipinnak, a rosszemlékű cári miniszternek egyik ivadéka, aki annakidején a német fasiszták szolgálatában állt, az amerikai kémiszolgálat megbízásából „akcióprogramot” dolgozott ki, amely saját bevallása szerint „Hitler tanításán” alapszik.

Mint ismeretes, a háború idején a hitlerista megszállók a szovjet állampolgároknak és más európai országok állampolgárainak millióit hurcolták el Németországba rabszolgamunkára. A Szovjetunió, az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország kormányai még a háború folyamán külön megállapodásokat kötöttek az úgynevezett „hontalan személyek” hazaszállításáról. E megállapodásoknak az volt a céljuk, hogy biztosítsák mindazoknak a hazatérését, akiket elhurcoltak hazájukból.

A szovjet kormány becsülettel teljesítette kötelezettségeit és mindazoknak az idegen állampolgároknak, akik az ellenőrzése alá tartozó területen tartózkodtak, lehetővé tette, hogy visszatérjenek hazájukba. Ezzel szemben az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország kormányai számos szovjet állampolgárt erőszakkal visszatartanak meg szállási övezeteikben.

A nyugati hatalmak röviddel a háború után létrehozták a már említett Menekültek Nemzetközi Szervezetét (International Refugee Organization — IRO), amely valójában nem egyéb, mint a rabszolga-kereskedelem nemzetközi központja.

Bad Kissingenben, Németország amerikai megszállási övezetében levő kis fürdőhelyen rendezkedett be rabszolgáinak kiárúsítására a Menekültek Nemzetközi Szervezete. A „Kurhaus” nevű luxusszállóban, amelyet az IRO különböző ügyfeleinek fogadására rendeztek be, egymásnak adták a kilincset a kapitalista országok képviselői, akik azért utaztak ide, hogy megalkudjanak az „élő árura”.

Az IRO tucatjával szervezte meg Németország és Ausztria nyugati övezeteiben a táborokat a „hontalan személyek” részére. Az amerikai és az angol imperialisták még ma is erőszakkal, zsarolás, megfélemlítés, terror és fegyveres erő segítségével tartanak vissza ezekben a táborokban számos becsületes szovjet embert, aki vissza akar térni hazájába.

Ugyanakkor menedéket találtak ezekben a táborokban a háborús

bűnösök, s a hazaárulók, akik a hitleri hadsereg soraiban a Szovjetunió ellen harcoltak, továbbá az SS-ek, a Gestapo és a hitleri kém-szolgálat, valamint a többi fasiszta „tengelyhatalom” kémszolgálatának ügynökei. Ma ezek az elfajzott árulók egykori gazdáik örököseinek, az amerikai és az angol kémszervezeteknek szolgálatába léptek. A táborok vezető személyzetét kizárólag ilyen emberekből állították össze, s ez meghatározott célból történt.

Ezekben a táborokban, amelyek az IRO felszámolása után a Menekültügyi Főbiztos Hivatalának illetékessége alá kerültek, rendszeres propaganda folyik a Szovjetunió ellen. Szovjetellenes propagandával foglalkoznak a különféle fasiszta és nacionalista szervezetek is, amelyek nagy számban alakultak Nyugat-Németországban és Ausztriában.

Ezeket a szervezeteket megrögzött háborús bűnösök vezetik. Egyedüli céljuk az, hogy megszervezzék a hazaárulók és közönséges bűnözők nyugatra menekült fasiszta söpredékét, beszervezzék az imperialista kémszolgálatokba és kiképezzék őket a Szovjetunió és a népi demokratikus országok elleni bomlasztó munkára.

A Németország angol, amerikai és francia megszállási övezeteiben működő fahérgárdista felforgató szervezeteket szoros szálak fűzik az Egyesült Államokban, Angliában és Franciaországban tartózkodó fehéremigráns körökhöz. Így például a Tolsztoj Alap képviselőket állított fel Nyugat-Németországban és Ausztriában, amelyek a „hontalan személyek” beszervezésével foglalkoznak.

Truman elnök is „törődött” a „hontalan személyek” problémájával. 1947 július 7-én a Kongresszushoz intézett üzenetében külön törvényjavaslat jóváhagyását kérte, amely „jelentős számú hontalannak” megengedi a bevándorlást az Egyesült Államokba. Truman ezeket a személyeket „bátor” és „leleményes” embereknek nevezte. Azokról a különféle fasiszta gonosztevőkről, kalandorokról és szélhámosokról, akiket e törvényjavaslat értelmében „importálni” akartak az Egyesült Államokba, Truman kijelentette, hogy ezek az emberek az Egyesült Államok „egyéni szövetségesei”. Ugyanebben az évben az amerikai Kongresszus 73 500 000 dollárt szavazott meg a Menekültek Nemzetközi Szervezete céljaira. Nem kevésbé jelentős összeget bocsátott az Egyesült Államok kormánya a rákövetkező években is az IRO rendelkezésére. Egyes adatok szerint 1951 elejéig 230 000

„hontalan személyt” hoztak be az Egyesült Államokba. John Gibson, a „hontalanok” ügyével foglalkozó amerikai bizottság elnöke kijelentette, hogy még legalább százezer „hontalant” szándékoznak behozni Európából az Egyesült Államokba.

A „hontalan személyek” százezreire egyrészt az a sors vár, hogy rendkívül olcsó munkaerőül szolgáljanak, másrészt pedig az, hogy kiegészítsék az Egyesült Államok, Anglia és más kapitalista országok titkos ügynökeinek állományát. Ezenkívül az angol-amerikai imperialisták a „hontalan személyek” táboraikban próbálnak embereket toborozni a Szovjetunió ellen tervezett katonai kalandjaikhoz. A táborokban különböző — orosz, ukrán, lengyel és más nemzeti-ségű — fehérgárdista katonai alakulatok működnek. Ezek a banditák-ból összeválogatott fasiszta katonai kötelékek, amelyeket be akarnak illeszteni az úgynevezett atlanti tömb fegyveres erőinek keretébe, katonai kiképzésben részesülnek és modern amerikai fegyverekkel szerelik fel őket.

Nyugat-Németország területén egy másik messze szerteágazó katonai szervezet is létesült Labour Service Company (Munkás-osztagok) néven. Ez a szervezet a népi demokratikus országokból megszökött különböző nemzetiségű árulókat és háborús bűnösöket egyesíti. A Labour Service Company az amerikai hadsereg tartaléka. Tagjai amerikai katonai egyenruhát viselnek, amerikai fegyvereket kapnak és volt hitlerista tisztek vezetésével katonai kiképzésben részesülnek. E katonai osztagok soraiból az amerikai és angol kém-szolgálat kémeket és diverzánsokat toboroz — többek között külön-leges ejtőernyős csoportjai részére. Az úgynevezett Munkásosztagok egyik legfontosabb központja München.

A táborok vezetősége terrorizálja és kegyetlenül kizsákmányolja azokat a becsületes embereket, akik vissza akarnak térni hazájukba. Ezzel szemben mindazok a „hontalan személyek”, akik a „hazatérni nem kívánó emigránsok” és a „politikai üldözöttek” kategóriájába tartoznak — vagyis az árulók — mentesülnek a kényszermunka alól és kiváltságokat élveznek. A táborokban működő különböző fasiszta „bizottságok” az amerikai-angol megszálló hatóságok segítségével számos ujságot, folyóiratot és brosúrád adnak ki, amelyek a legvadabb rágalmakat terjesztik a Szovjetunióról és a népi demokratikus orszá-gokról. Münchenben a tábori szennylapok részére úgynevezett

„nemzetközi bulletint” adnak ki, amelyben rendszeresen közlik az amerikai és angol lapokból merített különféle szovjetellenes koholmányokat.

Az amerikai kémiszolgálat fokozott erőfeszítéseket tesz, hogy ügynöki hálózatát kiegészítse a közép- és délkelet-európai népi demokratikus országokból elmenekült árulókkal, akik „politikai emigránsoknak” nevezik magukat.

„A holt lelkek bizonyos tekintetben szóra sem érdemes hitványságok” — így fejezte ki magát Manyilov, Csicsikovval folytatott beszélgetése során⁶. Pavel Ivanovics — mint tudjuk — nem értett egyet Manyilov e megállapításával és nagy bölcsen kinyilatkoztatta: „Világért sem hitványságok.” Az amerikai kémiszolgálat vezetői szemmel láthatóan teljes szolidaritást vállalnak Csicsikovval, és nagymértékben igénybe veszik a különböző politikai hullák szolgálatait.

Ezekről a „holt lelkekről” — Gemetoról, Mikołajczykról, Nagy Ferencről és más hasonló árulókról —, akik az Egyesült Államokban találtak menedéket, később fogunk beszélni. Most csupán annyit jegyzünk meg, hogy az amerikai imperialisták nagy reményeket fűznek szövetségeseik e kategóriájához. Így például az *American Legion* című folyóirat — a leszerelt katonák hasonló nevű fasiszta szervezetének közlönye — cikket tett közzé ezzel a címmel: „Akik az Egyesült Államok számára kémkednek.” E cikk nyíltan dicsőíti az amerikai kémiszolgálat ügynökeit, akik katonai értesülések gyűjtésével foglalkoznak, s a közép- és délkelet-európai országok népi kormányrendszereinek úgynevezett „ellenzékét” szervezik.

A cikk egyébként a következő sokatmondó felhívással végződik: „Azok, akiket képességeik alkalmassá tesznek a külföldön végzendő titkos munkára és az Amerikában végzendő nyomozó munkára, forduljanak a washingtoni központi hírszerző szervhez.” A folyóirat „teljes elfoglaltságot biztosító állást” ígér mindazoknak, akik eleget tesznek ennek a felhívásnak. Ilyen különös módon igyekszik az amerikai kémiszolgálat embereket toborozni titkos ügynöksége számára.

Az Amerikai Egyesült Államokban köztudomás szerint egyre nagyobb méreteket ölt a munkanélküliség. Az emberek hatalmas

⁶ Gogol „Holt lelkek” című művének hősei. — Szerk.

tömegei bolyonganak országszerte munkát keresve, s nyomorúságosan tengetik életüket. Az Egyesült Államok munkapiacán a kínálat sokszorosan felülmúlja a keresletet, s a munkanélküliség a fizikai és a szellemi munka valamennyi ágára egyaránt kiterjed. Csak két „foglalkozási ághoz” tartozó emberek iránt növekszik napról napra a kereslet az Egyesült Államokban: azok iránt, akik az Egyesült Államok fegyveres erőinek soraiba akarnak lépni és azok iránt, akik készek arra, hogy mint provokátorok, kémek, diverzánsok és terroristák keressék meg kenyerüket.

A KÉMEK INTERNACIONÁLÉJA

Az amerikai-angol imperialisták az új háború előkészítése során különösen nagy reményeket fűznek a jobboldali szocialistákhoz. Az Egyesült Államok és Anglia kormányzó körői mindjobban bevonják a jobboldali szocialistákat a népi demokratikus országok ellen irányuló kémkedésbe és más bomlasztó munkába. A washingtoni és londoni reakciósök nagyon jól tudják, hogy a jobboldali szocialisták gazdag tapasztalatokkal rendelkeznek ezen a különleges területen. A német, a francia és különösen a lengyel jobboldali szocialista vezetők már az első világháborúban és utána is tanújelét adták annak, hogy igen alkalmasak a politikai és katonai kémkedésre. Így például Jules Moch francia jobboldali szocialista már a huszas évek végén a francia Tengerészeti Minisztérium Második Irodájának (kémirodájának) ügynöke lett. Ez a kémiroda Jules Moch-ot Rigába vezényelte, amely akkor a nemzetközi szovjetellenes kémhálózat legfőbb központja volt.

A második világháborúban a jobboldali szocialisták igen nagy szolgálatot tettek az amerikai és az angol kémszolgálatnak azzal, hogy becsempészték ügynökeiket az antifasiszta földalatti ellenállási mozgalomba. Az amerikai-angol imperialisták nagy szerepet szántak a jobboldali szocialistáknak abban a nagyszabású akcióprogramjukban, amelynek keretében Európában, s különösen a közép- és délkelet-európai országokban, meg akarták szilárdítani a reakció állásait, miután ezeket az országokat a Szovjet Hadsereg felszabadította. Az Egyesült Államok és Anglia imperialistái azt remélték, hogy

a jobboldali szocialista vezetők segítségével ellenőrzésük alá vethetik a népi demokratikus országok szocialista pártjait és kiszoríthatják e pártok vezetőségéből a baloldali szociáldemokratákat, akik a kommunistákkal akartak együttműködni.

Az angol labourista vezetők — akik az Attlee—Bevin-kormány hatalomrajutása után még buzgóbban szolgálták ki az imperialista reakciót — vállalkoztak arra a feladatra, hogy ebben a szellemben „megdolgozzák” a népi demokratikus országok szocialista pártjait. A háborút követő első években labourista küldöttek meg is látogatták Csehszlovákiát, Magyarországot és Romániát. A labourista küldöttek rekedtre kiabálták magukat, hogy „nem időszerű” a munkásosztály egységének megvalósítása, s olyan politikai irányvonalat követeltek a szocialista pártok vezetőitől, amely megfelelt volna az amerikai és az angol imperialisták politikai és gazdasági érdekeinek. De az angol labouristáknak azok a próbálkozásai, hogy befolyásuk alá vonják Közép- és Délkelet-Európa szociáldemokrata pártjait, teljes kudarcot vallottak. A szociáldemokrácia baloldali elemei félreállították a jobboldali vezetőket és figyelembevétel a munkásosztály egységtörekvéseit — megvalósították a szociáldemokrata pártok egyesülését a kommunistákkal. A jobboldali szociáldemokrata vezető réteg — az amerikai-angol imperialisták ügynöksége — ezután a népi hatalom elleni harc illegális módszereire tért át.

Az európai szocialista pártok 1947 júniusában tartott zürichi konferenciáján létrehozták az úgynevezett Nemzetközi Szocialista Konferenciák Bizottságát (COMISCO). A COMISCO tevékenysége lényegében abban merült ki, hogy bomlasztó munkát szervezett és végzett a népi demokratikus országokban.

A labouristák kezdeményezésére megalakították a COMISCO mellett a keleteurópai országokból megszökött jobboldali szocialista vezetők bizottságát, melynek a lengyel Zaremba, a cseh Vilim és a magyar Peyer lettek a tagjai. A bizottság vezetőjévé Vorrinkot, a holland munkapárt alelnökét nevezték ki. E bizottság hosszú hónapokon át tartó „munkájának” eredménye egy részletes terv lett a COMISCO keleteurópai kém- és diverziós tevékenységéről. E terv egyik legfontosabb része a kommunistá- és munkáspártokon belül kifejtendő bomlasztó tevékenység megszervezése volt. Ezt a feladatot a terv szerint azoknak az álcázott jobboldali szocialistáknak

kellett végrehajtaniok, akik a kommunista és a szocialista pártok egyesülése alkalmával beözönlöttek ezekbe a pártokba.

Ugyanakkor azt is elhatározták, hogy különleges iskolákat szerveznek a népi demokratikus országokból kiszökött kémek és diverzánsok kiképzésére.

A Vorrink és társai által kidolgozott tervet egy titkos bizottságban vitatták meg, amelyet külön erre a célra alakítottak a COMISCO 1948 szeptemberében tartott bécsi konferenciáján. A bizottság jóváhagyta és megerősítette az eléje terjesztett tervet. A bizottság ülésein megoldották az említett akciók finanszírozásának kérdését is, s ezzel kapcsolatban Morgan Phillips, az angol Labour Párt egyik vezetője rendkívül bőkezűnek mutatkozott. Kijelentette, felhatalmazták annak közlésére, hogy az angol Labour Párt végrehajtó bizottsága hajlandó fedezni a diverziós iskolák szervezésével kapcsolatos költségek nyolcvan százalékát és kész minden más „technikai segítséget” is megadni ezeknek az iskoláknak.

Ugyanezen év novemberében összehívták Londonba a népi demokratikus országokból megszökött emigránsok csoportjának értekezletét. Az értekezleten, amelyet Dennis Healy, az angol Labour Párt végrehajtó bizottsága külpolitikai osztályának feje vezetett, megvitatták a különböző keleteurópai szociáldemokrata emigránscsoportok egyesülésének kérdését, mert erre az egyesülésre a bomlasztó munka fokozása érdekében szükség volt. Healy javaslatára az értekezlet elhatározta, hogy Londonban megszervezi a szociáldemokrata pártokhoz tartozó emigránsok központi sajtóirodáját. Erre az irodára hárult az a feladat, hogy megszervezze a népi demokratikus országok valóságos helyzetét meghamisító propagandát, megfelelő sajtótermékeket adjon ki és terjesszen titokban ezekben az országokban, s minden más tekintetben is segítséget nyújtson az angol Labour Párt vezetőségének ezen a téren.

Az angol labouristák Menekülteket Segélyező Szervezet néven egy nemzetközi szervezetet létesítettek, amelynek az a feladata, hogy elősegítse bűnös elemek szökését és értékek kicsempészését a keleteurópai országokból. E szervezet központja az angol labouristák londoni székházában, a Transport House-ban van. A szervezetnek Ausztriában is működik egy fiókja, amelyet az osztrák jobboldali szocialisták létesítettek. Ezek az árulók és államellenes bűnözők

kicsempészésére alakult nemzetközi központok két külön tábort szerveztek gyámolítottjaik részére: az egyiket Ausztriában, a másikat Nyugat-Németországban.

Az angol Labour Párt vezetősége azonban nem elégedett meg ezekkel az intézkedésekkel. A COMISCO 1949 májusában tartott baarni (Hollandia) konferenciáján újabb határozatot hoztak, amely azt ajánlja a népi demokratikus országokból megszökött renegátoknak, hogy fokozzák bomlasztó tevékenységüket. Morgan Phillips indítványára röviddel a baarni konferencia után külön irodát alakítottak az angol Labour Párt végrehajtó bizottsága mellett: a Kelet-európai Szocialista Pártok Irodáját. Ennek az irodának tagja lett maga Morgan Phillips, továbbá Noel-Baker és Dennis Healy is. A *Ny Dag* című svéd lap jelentése szerint ez az iroda azt tekinti legfőbb feladatának, hogy a kelet-európai országokból elmenekült különböző árulók segítségével minden eszközzel előmozdítsa a titkos értesülések gyűjtését az angol kémsholgalat részére.

Ily módon „az elevenen elrothadt II. Internacionále korcshszűlötto, az úgynevezett Nemzetközi Szocialista Konferenciák Bizottsága (COMISCO), a munkásmozgalom leghitványabb szakadárainak és bomlasztóinak gyűjtőhelyévé vált. Ez a szervezet az angol és amerikai imperialista felderítő szervek szolgalatában álló kémközponttá lett”⁷.

1951 nyarán a COMISCO-hoz tartozó szocialista pártok konferenciát tartottak Frankfurtban, amelyen elhatározták a hírhedt Szocialista Internacionále megalakítását.

A Szocialista Internacionálénak — amely a csődbejutott II. Internacionále utódja — az a rendeltetése, hogy segítségére legyen az Egyesült Államok imperialistáinak az új háború előkészítésében, különösen pedig a béke, a demokrácia és a szocializmus tábora ellen irányuló bomlasztó tevékenységük további kifejlesztésében. A Szocialista Internacionále úgynevezett Keleti Irodája az amerikai imperialisták megbízásából kém- és diverziós tevékenységet folytat a népi demokratikus országokban.

Külön meg kell emlékeznünk arról, hogyan használja fel az amerikai kémsholgalat a német jobboldali szocialistákat, akiknek vezetője

⁷ A Kommunista és Munkáspártok Tájékoztató Irodájának határozatai. Második kiadás. Szikra 1951. 39—40. old.

a legutóbbi időkig Kurt Schumacher volt. A német szociáldemokrata párt (SPD) jobboldali vezetősége egész politikáját az amerikai-angol imperialisták érdekeinek rendeli alá. Schumacher pártjának apparátusa a szovjetellenes propaganda s a Német Demokratikus Köztársaság ellen irányuló kémkedés, provokáció és diverziós cselekmények központja lett. Erre a célra Schumacher külön szervezetet létesített, amelyet szintén Keleti Irodának hívnak. Ez az iroda az Egyesült Államok nyugatnémetországi kémiszolgálatának irányítása mellett dolgozik.

„A mai jobboldali szociáldemokrácia — állapította meg Malenkov elvtárs a Szovjetunió Kommunista Pártjának XIX. kongresszusán mondott előadói beszédében —, ráadásul régi szerepéhez, a nemzeti burzsoáziát szolgáló lakáj szerepéhez, a külföldi amerikai imperializmus ügynökségévé vált és minden országban teljesíti annak legszennyesebb megbízásait, amelyek a háború előkészítését és a saját népe elleni harcot szolgálják”⁸.

KÉMEK, DIVERZÁNSOK ÉS GYILKOSOK KIKÉPZÉSE

Az Egyesült Államok kormányzó körei mindig nagy figyelmet fordítottak kémiszolgálatuk kádereinek kiképzésére. Bizonyos fokig még az amerikai cserkészek szervezetét, a gyermekek kaland- és utazási vágyát is felhasználják erre a célra. Az Egyesült Államok cserkész-szervezeteit militarizálják. A gyermekeket a fajelmélet szellemében, más népek gyűlöletére nevelik. A cserkész-szervezetek vezetőségének élén sokszor tapasztalt kémek állnak, akik a gyermekek oktatását és kiképzését úgy irányítják, hogy érdeklődést keltsenek bennük a besúgók, a kémek stb. „hivatása” iránt.

George Pettee „Az amerikai felderítő szolgálat jövője” című „könyvében” propagandát fejt ki annak érdekében, hogy a főiskolát végzett amerikaiak soraiból toborozzanak tömegesen kémeket. Nézete szerint azokat a főiskolai végzettségű amerikaiakat, akik nem válnak hivatásos kémekké, tartalékban kell tartani, s háború idején ezeknek a szolgálatait is igénybe kell venni. Pettee azt ajánlja,

⁸ A Szovjetunió Kommunista Pártjának XIX. kongresszusa. Szikra 1953. 38. old.

hogy a kémtevékenység iránti hajlam fejlesztésére minél több ilyen irányú irodalmi terméket adjanak ki.

Az amerikai kémiszolgálat kádereinek kiképzését a legszorosabban egybekapcsolják a főiskolai oktatás rendszerével. Egyes amerikai egyetemeken „különleges kádereket” képeznek ki a világ különböző országaiban végzendő „kutatómunkára”. Így például a Columbia Egyetem öt intézete „szakképzett pedagógusokat és szervezőket” nevel, akik a Brit Birodalommal, Kelet-Ázsiával, Latin-Amerikával, Franciaországgal és Németországgal kapcsolatos „politikai, gazdasági és társadalmi kérdések terén különleges ismeretekkel és érzékkel rendelkeznek”.

Az utóbbi időben az Egyesült Államok főiskoláinak és egyetemeinek végzett növendékei közül kiválogatják azokat, akik alkalmasak arra, hogy a kémiszolgálat szerveiben fejtsenek ki tevékenységet. A *New York World-Telegram and The Sun* című lap jelentette, hogy az Egyesült Államok Központi Hírszerző Szolgálatára már megkezdte a végzett növendékek első, száz főből álló kiválogatott csoportjának különleges kiképzését. Ezeknek a tanfolyamoknak az a feladata — jelentette ki nyíltan Matthew Byrd ezredes, a tanfolyamok vezetője —, hogy „hivatássá tegyék a külföldi hírszerző munkát”. E tanfolyamokon külön tantárgyként adják elő az orosz nyelvet.

A *Collier's* című folyóirat közlése szerint az Egyesült Államokban külön csoportokat alakítanak a hivatásos „szuper-kémekből”. Az Allen Dulles vezetése alatt álló bizottság tekintélyes amerikai tudósokat — szociológusokat, közgazdászokat, történészeket, híradástechnikai és közlekedésügyi szakértőket — igyekszik bevonni ezekbe a csoportokba.

Az amerikai kémiszolgálat az Egyesült Államok határain túl is gondoskodik kémügynökeinek kiképzéséről, s erre a célra nagymértékben felhasználja azoknak a különböző amerikai tanintézeteknek a hálózatát, amelyeket még jóval a második világháború előtt létesítettek Európa, a Közel- és a Távol-Kelet országaiban.

Ezeknek az elemi iskoláknak, fiú- és leányfőiskoláknak, pedagógiai főiskoláknak, egyetemeknek és számos más szakosított tanintézetnek a létesítését az amerikai imperialisták úgy harangozták be, mint „gondoskodást” a helyi lakosság „kulturális színvonalának emeléséről”. Valójában azonban az imperialisták e tanintézetek cégére alatt

kémtanfolyamaik hálózatát teremtették meg, amelyeken a helyi nemzetiségek képviselőiből ügynököket képeztek ki kémiszolgálatuk számára.

A népi demokratikus országokban lezajlott kémpercek során számos olyan külföldi kémet leplezték le, akik az ilyen tanintézetekben végezték el tanulmányaikat. Így például az amerikai kémek 1950-ben lezajlott bulgáriai bűnperében megállapították, hogy az egyik vádlott, Zsivka Rindova, amerikai elemi iskolát és amerikai főiskolát végzett Lovecs bulgáriai városban. A kollégium vezetője Melanie Turner hírhedt amerikai kémnő volt. Amikor Turnert leleplezték Bulgáriában, az Athén közelében levő amerikai egyházi iskola igazgatójává nevezték ki, helyettesét, Woolfot pedig az Isztambul közelében levő egyházi iskolában helyezték el.

Tiranában 1931-ben amerikai műszaki iskolát nyitottak, amelynek igazgatójává egy Fultz nevezetű személyt neveztek ki. Ez az iskola két éven át működött. 1947-ben az albán fasiszta bűnözők bírósági tárgyalásán kiderült, hogy az iskola „műszaki” cégére kémtanfolyamok álcázására szolgált, s Fultz, az iskola igazgatója, amerikai kém volt, akit különleges megbízással küldtek Albániába. Betyin Szela vádlottnak (az iskola volt növendékének) vallomása szerint „a kémtanfolyam óráit éjszaka tartották Charles Hollinsheadnek, a tanintézet igazgatóhelyettesének házában”. Fultz személyesen is foglalkozott a leendő kémek oktatásával. A második világháborúban, Olaszország kapitulációja után, Fultz Bari olasz városba költözött, s itt tanfolyamokat szervezett, amelyeken amerikai kémeket és diverzánsokat képeztek ki albániai bomlasztó munkára. Az ő vezetésével képeztek ki Bariban egy huszonöt albán fasisztából álló csoportot.

A népi demokratikus országokban, mint tudjuk, minden amerikai tanintézetet bezártak, más országokban azonban — különösen a Közel-Keleten — ma is működnek ezek a tanintézetek. Isztambulban működik például az amerikai Roberts College. Ebben az intézetben képezték ki a Balli Kombötar nevű albán fasiszta szervezet vezetőit és tagjait, akiknek bűnös tevékenységét 1947-ben leplezték le a tiranai bűnperben. A Roberts College ma is olyan amerikai iskola, ahol a népi demokratikus országok elleni kémkedésre és diverziók elkövetésére képeznek ki „szakértőket”.

A kémek kiképzése az amerikai „totális kémkedés” megszervezésének egyik legfontosabb feladata lett.

Az Egyesült Államok Hadügyminisztériuma 1947-ben bejelentette, hogy megkezdí a külföldi munkára beosztandó tisztikar kiképzési programjának végrehajtását. E program értelmében a tiszteknek el kell sajátítaniok az orosz nyelvet és Japán, Kína, Görögország, Irán, Törökország és több más ország nyelvét, s tanulmányozniok kell ezeknek az országoknak a politikai és gazdasági életét. A kiképző tanfolyamokat az Egyesült Államok Yale, Columbia és Princeton Egyetemein, továbbá a Beirutban (Libanon) levő amerikai egyetemen és több más szakiskolán tartják.

Ezenkívül azt is bejelentették, hogy gyorsított tanfolyamokat szerveznek az előbb említett országok nyelvének, valamint a koreai, spanyol, francia és portugál nyelv elsajátítására. Az utóbbi időben különösen nagy figyelmet fordítanak a népi demokratikus országok nyelvének — a lengyel, cseh, bolgár, magyar, román, albán és kínai nyelvnek, továbbá a német nyelvnek a tanulására.

Egyre növekszik azoknak az amerikai tiszteknek a száma, akiket külföldön végzendő munkára képeznek ki.

A Közel-Keleten Jeruzsálemben, Beirutban és Kairóban szerveztek tanfolyamokat az amerikai hadsereg tisztjei részére. E tanfolyamok tantervében az arab nyelv és a keleti népek története is szerepel. A tanfolyamok hallgatói be fogják utazni a közelkeleti országokat, hogy „tűzetesebben megismerkedjenek” ezekkel az országokkal.

Az ilyen jellegű tanfolyamokon kívül — amelyek félig álcázott formában képezik ki az amerikai hadsereg tisztjeit kémszolgálatra — a katonai kémiskolák kiterjedt hálózatát is létrehozták az Egyesült Államokban a titkos ügynökök kiképzésére. Vandenberg altábornagy (Vandenberg közismert reakciós szenátor unokaöccse), a központi hírszerző szerv akkori elnöke, már 1946 közepén kijelentette a *New York Times* tudósítójának adott nyilatkozatában, hogy 1946 szeptemberében megkezdődik a hadsereg illetékessége alá tartozó katonai kémiskolák hálózatának kibővítése. Később az amerikai sajtóban közlemények jelentek meg új katonai felderítőiskolák létesítéséről. Többek között Shreveport városában (Louisiana állam) is szerveztek ilyen felderítőiskolát, ahol az úgynevezett „hontalanokat” részesítik különleges kiképzésben.

Meg kell jegyeznünk, hogy a Szövetségi Nyomozó Iroda iskolahálózata ugyancsak szállít külföldi titkos ügynököket az amerikai katonai kémszolgálatnak.

Az Egyesült Államokban több különleges tengerészeti hírszerzőiskola működik, közülük az egyik Boulder városában (Colorado állam). 1946-ban új tengerészeti hírszerzőiskolát létesítettek az Egyesült Államokban; az új iskola hallgatóinak létszámát kezdetben ötvenöt főben állapították meg. A hallgatók több ország — a Szovjetunió, Németország, Japán, Olaszország, Kína, Spanyolország, Franciaország és Portugália — tanulmányozásával foglalkoznak (az iskola megszervezésekor ötvenöt hallgató közül tizennégyet a Szovjetunió tanulmányozására jelöltek ki). A haditengerészeti hírszerző szolgálat vezetőjének nyilatkozata szerint az iskola tananyagát tizennégy-tizenhét hónap alatt szándékoznak átvenni, s megjegyezte, hogy az iskolában olyan megfeszített lesz a foglalkoztatás, hogy a hallgatóknak legalább napi tizennégy órát kell tanulniuk. Hathónaponként új hallgatókat vesznek fel az iskolába.

Az amerikai kémszolgálat az Egyesült Államok határain túl is nagy arányokban folytatja titkos ügynökeinek kiképzését: így Svájcban, Nyugat-Németországban, Olaszországban, Franciaországban, Svédországban és Jugoszláviában.

A legnagyobb szabású tevékenységet ezen a téren talán Svájcban fejtik ki. A külföldi sajtó jelentéseiből kiderül, hogy négyszáz amerikai diákot, akik Genfben és környékén laknak, arra képeznek ki, hogy az amerikai kémhálózat számára a népi demokratikus országokban dolgozzanak. Ezek a „diákok” külön erre a célra szervezett főiskolákban tanulnak. Az egyik ilyen kollégium az „Hôtel de Russie” két emeletét foglalja el. Más főiskolákat a városkörnyéki villákban helyeztek el. E „diákok” genfi tartózkodásának költségeit az Egyesült Államok Hadügyminisztériuma fedezi.

Ugyancsak Svájcban — Tessinben — amerikai „egyetemet” is létesítettek „a keleteurópai országok elleni politikai hadviselés” kádereinek kiképzésére. A *Libération* című francia ujság jelentése szerint ilyen „egyetemet” létesítettek Franciaországban is.

Az *Avanti* című olasz ujság érdekes részleteket közölt a Genfi-tó partján működő amerikai iskoláról, ahol provokátorokat képeznek ki. Ennek az iskolának mintegy ötven tanulója van; legnagyobb részük

volt német SS, olasz és jugoszláv fasiszta, degaulle-ista stb. Az iskola tanszemélyzetét az amerikai kémszolgálat tisztjeiből állították össze. Igazgatója a svájci Frank Buchman (az „Erkölcsei Újrafelfegyverkezés” néven ismert svájci fasiszta szervezet vezetője). Az iskolának az a feladata, hogy ügynököket képezzen ki a népi demokratikus országokban és a nyugateurópai kommunista pártokban végzendő bomlasztó munkára.

Nyugat-Németországban az amerikai kémiskolák és tanfolyamok kiterjedt hálózata foglalkozik az ejtőernyős diverzánsok kiképzésével. Ezeket az iskolákat rendszerint a lakosság számára tilos övezetekben helyezik el. Az egyik ilyen iskola például Berchtesgaden közelében, Hitler egykori nyaralójában működik. Ezt az iskolát Smith amerikai ezredes vezeti. Egy másik iskola München közelében, Wertarhofban nyílt meg Henry amerikai őrnagy vezetésével. 1951 októberéig ebben a két iskolában több mint negyven ejtőernyős diverzánst képeztek ki abból a célból, hogy átdobják őket a népi demokratikus országokba.

Olaszországban, Bari és Nápoly körzetében működnek különleges kém- és diverziós tanfolyamok, amelyek titkos ügynököket és ejtőernyős csoportokat képeznek ki az Albánia elleni akciókra. Az Albániában leleplezett amerikai kémek bűnperének 1950 májusában megtartott tiranai törvényszéki tárgyalásán az egyik vádlott, Ethem Csako elbeszélte, hogy miután nyilatkozatot irattak vele alá, amelyben kötelezte magát, hogy tíz évig az amerikai kémszervezetben szolgál, a „Fiore Giuseppe” fedőnevet adták neki és Bariba küldték kiképző tanfolyamra.

A Lettországból megszökött árulók kis csoportja Svédországban telepedett le. Az amerikai imperialisták ezeket az árulókat a svéd reakció segítségével a Szovjetunió elleni bomlasztó munkára használják fel. Ezek az árulók Svédország területén „rendőrosztagokat” létesítettek kémek és diverzánsok kiképzésére.

Az amerikai kémszolgálat már jóelőre hozzálátott a keletnémetországi bomlasztó munkára szánt ügynökök kiképzéséhez. Az Egyesült Államokba átszállított német hadifoglyok soraiból a hadifogolytáborok parancsnoksága rendszeresen kiválogatta a „politikailag megbízható” elemeket. A leghírhedtebb hitleristákat különleges iskolákba küldték, ahol rendőröket, bűnügyi nyomozókat stb. képeznek ki. Mississippi államban az Egyesült Államok Hadügyminisztériuma

két különleges iskolát létesített: az egyiket az Abwehr — a német kémiszolgálat — volt ügynökeinek kiképzésére, vagy pontosabban továbbképzésére, a másikat pedig a Gestapo volt ügynökei számára, hogy azután mint provokátorokat alkalmazhassák őket.

Az amerikai kémiszolgálat iskoláinak és tanfolyamainak tantervében az egyes iskolák és tanfolyamok különleges jellegének megfelelően más-más tantárgyakat helyeznek előtérbe. A kémiskolákban például a kémértesülések megszerzésének módszereit tanítják. Az úgynevezett „aktív kémiszolgálat” kádereinek kiképzésénél különös figyelmet fordítanak a diverziós és terrorcselekmények megszervezésének tanulmányozására. Ezekkel az ügynökökkel olyan gyakorlatokat végeztetnek, amelyeken megtanulják, hogyan kell embereket és okmányokat elrabolni, megtanítják őket különböző fogásokra, hogyan kell az őrkisérettől megszökni stb. A gyakorlati foglalkozásokon az iskola hallgatói különleges fegyverek kezelési módját sajátítják el (például hangfogóval ellátott pisztolyok kezelését), s bemutatják nekik, hogyan kell különböző eszközöket diverziós célokra felhasználni.

E technikai eszközök között néhány érdekes szerkezettel találkozunk. Vannak például nyomásra és húzásra működő robbanószerkezetek, amelyek fehérnemű- vagy papírcsiptetőkre hasonlítanak. Ezt a robbanószerkezetet nehezék alá rakják, amelynek eltávolításakor bekövetkezik a robbanás. Vannak továbbá időzített robbanószerkezetek, amelyek jóval elhelyezésük után működnek.

De minden esetben tanulmányozzák az ilyen iskolák hallgatói a rádiótechnikát, tantárgyaik közé tartozik a földrajz, a történelem, a közgazdaságtan, a politika, s megismertetik őket annak az országnak a szokásaival, ahol majd „dolgozniok” kell. Kötelezőek a terepgyakorlatok is (nappali és éjszakai, csoportos és egyéni menetelés, derús vagy borús időben, tájékozódás a környező tárgyak és a csillagok állása alapján). Az idegen nyelveket a kémiskolákban főleg az úgynevezett „gyorsított módszer” alapján tanítják, amely azon alapszik, hogy csak az élő beszédet sajátítják el. A „gyorsított módszer” alapján történő nyelvoktatás tananyagát — aszerint, hogy melyik nyelvről van szó — kilenc—tizenegy hónap alatt végzik el.

Az amerikai kémiskolák hallgatóit számos zsebkönyvvvel látják el, amelyek felvilágosításokat tartalmaznak az illető országokról, ahol később működniök kell.

„AZ OROSZ ÜGYEK SZAKÉRTŐI”

1941-től kezdve az Egyesült Államok közvéleménye fokozott érdeklődéssel fordult a Szovjetunió felé. Számos főiskola diákjai oroszul kezdtek tanulni. Az Egyesült Államok néptömegeinek az a törekvése, hogy kibővítsék a Szovjetunióra vonatkozó ismereteiket — természetes következménye volt annak a hősi harcnak, amelyet a Szovjetunió népei a hitleri agresszió ellen folytattak. Az egész haladó emberiséget fellelkesítette a szovjet emberek példa nélkül álló harca hazájuk becsületéért, szabadságáért és függetlenségéért, s minél többet akart megtudni arról az országról, amely ilyen embereket nevelt fel.

A háború utáni időszakban még tovább fokozódott az Egyesült Államokban ez az érdeklődés „minden iránt, ami orosz”. Az Amerikai-Szovjet Barátság Országos Tanácsának oktatásügyi bizottsága 1946 nyarán megjelent bulletinjében közölte, hogy nyolcvanegy amerikai tanintézetben tanulják az orosz nyelvet és a Szovjetunióra vonatkozó különféle tantárgyakat. A bulletin ezenkívül megállapította, hogy körülbelül negyven főiskolán tanulmányozzák az orosz történelmet, a Szovjetunió földrajzát és gazdasági rendszerét, továbbá az orosz nyelvet és irodalmat.

Az amerikai haladó közvéleménynek ez az érdeklődése a Szovjetország iránt riadalmat váltott ki a reakcióból, amely erre sürgősen ellenőrzése alá vette a Szovjetunió tanulmányozását, hogy ezek a tanulmányok ne a két ország közötti barátság és kölcsönös megértés kifejlődését, hanem egészen más célokat szolgáljanak.

Hogy mik ezek a célok, azt csalahatatlanul megítélhetjük abból, hogy az Egyesült Államokban milyen szervezetek és milyen emberek vették kezükbe a Szovjetunió tanulmányozásának megszervezését. Különösen a Rockefeller Alapítvány érdeklődött igen élénken e kérdés iránt. A Wall Streetnek ez az intézménye, amelyet állítólag „kulturális és felvilágosító” célok érdekében hoztak létre, a legszorosabb kapcsolatban van az amerikai kémsszolgálattal és gyakran finanszírozza annak akcióit. 1945 júniusában a Rockefeller Alapítvány 250 000 dollárt utalt ki a Columbia Egyetem „orosz intézetének” megteremtésére.

Az intézet vezetésére a Rockefeller Alapítvány Robinson „pro-

fesszort" nyerte meg. Ez a „professzor” az Egyesült Államokban az egyik legjelentősebb „orosz szakértő” hírében áll, és több „munkája” is jelent már meg e területre eső kérdésekről. Mint már említettük, Robinson a háború éveiben a Stratégiai Szolgálatok Hivatala orosz osztályának vezetője volt. Persze, nem véletlen, hogy a Columbia Egyetem „orosz intézetének” élére olyan hírhedt kémet állítottak, mint Robinson, aki évek hosszú sora óta „tanulmányozza Oroszországot”.

Robinson méltó társai az „orosz intézet” más „professzorai” és „előadói” is — Mosley, Simmons, Brazul és a többiek. Külön kell foglalkoznunk Borisz Brazullal, az Egyesült Államokban élő fehér-gárdisták egyik legaktívabb képviselőjével. Brazul, a cári hadsereg egykori főhadnagya, még 1916-ban utazott az Egyesült Államokba, mint Oroszország képviselője. Régebben a pétervári járásbíróság vizsgálóbírája, majd a cári titkos politikai rendőrség munkatársa volt. A cári kormány New Yorkban hagyta Brazult mint különleges ügynökét. Az Októberi Forradalom után Brazul szervezte meg az Egyesült Államokban a Cári Hadsereg és Hadiflotta Tisztjeinek Szövetsége néven az első fehérémigráns szervezetet, amely az Egyesült Államokba emigrált feketeszázasokból állt.

Brazul hamarosan kivívta magának az Egyesült Államokban az „orosz ügyek szakértőjének” pozícióját és szoros kapcsolatba került az amerikai Külügyminisztériummal. „B-1” fedőnéven az amerikai kémszervezet szolgálatába lépett és számos saját szerzeményű szovjetellenes hamisítvánnyal látta el az amerikai kormányszerveket.

Brazul a Columbia Egyetemen és más amerikai főiskolákon előadásokat tartott az „orosz irodalomról” és egyéb, Oroszországgal kapcsolatos témákról. Ugyanakkor „tanácsadói” minőségben a Coudert Brothers ügyvédi irodájának alkalmazottja volt.

Az „orosz intézet” megalapításával kapcsolatban Butler, a Columbia Egyetem rektora, kijelentette: az intézetnek az a feladata, hogy „képezze az orosz ügyek amerikai szakértőit és olyan kutatómunkát folytasson, amely előmozdítja, hogy jobban megértsük a Szovjetuniót”. Robinson a sajtó képviselői előtt tett nyilatkozatában azt mondta, hogy az „orosz intézet” főleg azzal foglalkozik, hogy szakértőket képezzen ki a nemzetközi kereskedelem, pénzügyek, kor-

mányzati tevékenység, oktatási és kutatómunka terén. A diákoknak legalább két éven át kell tanulniuk.

Meg kell emlékeznünk Raymond B. Fosdicknak, a Rockefeller Alapítvány elnökének nyilatkozatáról is. „Oroszországhoz való viszonyunk rendkívül fontos — mondotta. — . . . Pontos értesülésekre van szükségünk, olyanoknak kell látnunk a dolgokat, amilyenek azok a valóságban.”

A Columbia Egyetem „orosz intézete” 1946 július 1-én nyílt meg. Ma már az intézet számos volt hallgatója állami szolgálatban áll.

1951-ben a Rockefeller Alapítvány bejelentette, hogy újabb 420 000 dollárt juttatott a Columbia Egyetem „orosz intézetének” „orosz szakértők” kiképzésére. Ez már a harmadik pénzsegély, amelyet a Rockefeller Alapítvány ebből a célból a Columbia Egyetem rendelkezésére bocsát.

Az Egyesült Államokban igen nagy méreteket öltött az „Oroszországgal kapcsolatos állami, gazdasági, zszurnalisztikai és elméleti kérdések” úgynevezett „szakértőinek” kiképzése. A Columbia Egyetemen kívül az ország több más főiskoláját is bevonták ebbe a munkába: a Harvard, a Pennsylvania, a Yale, a Syracuse, a Minnesota, a Michigan Egyetemet és a Northwestern egyetemet. Mindezek az egyetemeken tanítják az orosz történelmet, a Szovjetunió földrajzát és gazdasági rendszerét, továbbá az orosz nyelvet és irodalmat. Orosz tanszékeket állítottak fel a Vassar és Smith amerikai leányfőiskolákban is.

Az Egyesült Államok Hadügyminisztériuma is foglalkozott az „orosz ügyek szakértőinek” kiképzésével. Így például 1947 őszén az amerikai hadsereg tisztjeinek egy nagyobb csoportja megkezdte az orosz nyelv tanulását, s a Szovjetunió politikai és gazdasági rendszerének tanulmányozását. Az Egyesült Államok országos katonai főiskolája a Szovjetunió kérdéseivel foglalkozó két polgári „szakértőt” hívott meg előadónak: Durbrowot, az Egyesült Államok volt moszkvai nagykövetségi tanácsosát és Morrisont, a Szovjetunió földrajzának „szakértőjét”.

Durbrownak — a Szovjetunióban folytatott amerikai kémtevékenység egyik szervezőjének — és Robinson „professzornak” a neve elég ékesszólóan tanúsítja, mire tanítják az orosz ügyek e leendő „szakértőit”.

A hadsereg Monterey városában levő „nyelviskoláját” — mely állítólag tolmácsokat nevel és a „megszálló hatóságok tisztviselőit” képezi ki — nagymértékben felhasználják az amerikai hadsereg állományába tartozó kémek nevelésére, akikre az a feladat vár, hogy bomlasztó munkát végezzenek a Szovjetunió ellen. Az iskola élén Charles Barnwell ezredes, hírhedt amerikai kém áll. Az iskola tantestülete különlegesen összeválogatott személyekből áll; az orosz nyelv tanítója például egy fehérgárdista tábornok ivadéka.

A *Time* című folyóirat 1951-ben fényképet közölt, amely bemutatja, hogyan folyik a tanítás ebben a „nyelviskolában”. A fényképen az egyik tanár és a hallgatók egy csoportja látható; az egyik hallgató ejtőernyős kezeslábasban a padlón fekszik, mellette pedig egy nő, valamint egy orosz parasztnak öltözött férfi áll, aki kalapácsát az ejtőernyősre emeli. Az előtérben falitáblát látunk ezzel az orosz felirattal: „Ejtőernyős ugrás ellenséges területen.” Az itt leírt jelenet félreérthetetlenül bizonyítja, hogy a tanár a szovjet területen kifejtendő diverziós tevékenységükkel kapcsolatban részesíti oktatásban hallgatóit.

A *New York Times* jelentése szerint 1952 elejétől ugyanilyen „szemléltető módszerrel” tanítanak a haditengerészeti flotta Columbia államban működő „nyelviskolájában”.

Az Egyesült Államok légihaderői is széleskörű program keretében képeznek ki ejtőernyős diverzánsokat a Szovjetunió elleni akciókra. Az amerikai sajtó jelentései szerint 1951 december 21-én a légihaderők kilencvenhárom tisztje és közkatonája végezte el a Syracuse Egyetem (New York állam) különleges tanfolyamát; ez volt az „orosz nyelvszakértők” első csoportja, amely elvégezte az orosz nyelviskola tizenegyhónapos gyorsított tanfolyamát. Az iskola tanári és előadói testülete csaknem kizárólag fehérgárdistákból áll. Az orosz nyelven kívül a hallgatók külön tanórákon a Szovjetunió történetével, földrajzával és gazdasági életével is foglalkoztak; ezekre az ismeretekre — mint a *New York Times* írta — „a légihaderők feladatainak teljesítésénél” van szükségük.

A Syracuse Egyetemen folyó orosz nyelvtanítás programjának végrehajtása az amerikai légihaderők technológiai intézetének közvetlen irányítása mellett történik. „A Syracuse Egyetemen folyó orosz nyelvtanítási program — írta ugyanez a lap — az első és legnagyobb szabású program a légihaderők technológiai intézetének

jelenleg folyamatban levő tizenkét hasonló programja között. Ezt a programot a Cornell Egyetem, az Indiana és a Pennsylvania Egyetem, a Georgetown Egyetem és a Yale Egyetem is elfogadta.”

Ebből az újságközleményből világosan kiderül, hogy az amerikai egyetemeken az amerikai légihaderők parancsnokságának vezetésével kémeket és diverzánsokat képeznek ki, akiket szovjet területen szándékoznak bevetni. Ez a kiképzés az „orosz nyelvtanítás” leple alatt folyik.

Az itt felsorakoztatott tények megcáfolhatatlanul tanúsítják, hogy a háború után milyen óriási arányokban folyik az Egyesült Államokban azoknak a bérenceknek a kiképzése, akiket hírszerzésre és kémkedésre akarnak felhasználni. Egyre több embert képeznek ki erre a célra, egyre újabb és újabb iskolákat, tanfolyamokat és különböző egyéb tanintézeteket létesítenek, s ugyanakkor jelentősen megrövidítik a kiképzési időt.

Az Egyesült Államok hírszerző szolgálatának kém-, diverziós és terrorista tevékenységét bizalmi embereiken keresztül az amerikai monopóliumok — az Amerikai Egyesült Államok igazi urai — irányítják, amelyek kezükben tartják az egész államgépezetet. A monopóliumok dolgozzák ki az Egyesült Államok „bomlasztó stratégiájának” a tervét, ők finanszírozzák a hírszerző szerveket és azok „segéd”-szervezeteit.

Az Egyesült Államokban a nagytőkések különleges „alapítványokat” létesítettek, állítólag üdvös célokból, hogy fejlesszék az országban a kulturális-felvilágosító tevékenységet és támogassák különböző tudósok kutatómunkáját. Valójában azonban ezeket az „alapítványokat” jelentős mértékben olyan célokra használják fel, amelyeknek sem a jótékonyasághoz, sem a kultúrához, sempedig a tudományhoz nincs semmi közük. Rockefeller, Carnegie, Ford, McCloy és más amerikai monopoltőkések „alapítványai” sokmillió dollárt fordítanak a különböző kutató-, tudományos és egyéb intézményeknek álcázott kém- és diverziós központok finanszírozására. A Rockefeller Alapítvány szerepéről a szovjetellenes akciók finanszírozása terén már korábban beszéltünk.

Az Egyesült Államok kormányzó köreinek „bomlasztó stratégiájá-

val" kapcsolatos tervek megvalósításában fontos szerepe van a Ford Alapítványnak, amelynek igazgatója Paul Hoffman nagyiparos és bankár. A Ford Alapítvány 1948 óta finanszírozza a Rand Társulat kutatótevékenységét, amelynek egyebek között az a célja, hogy a Szovjetunió és a népi demokratikus országok „tanulmányozásának” ürügyével kémkedjék ezekben az országokban. A *Fortune* című amerikai folyóirat megírta, hogy a Rand Társulat egyik legjelentősebb osztálya a Szovjetunió gazdasági életét, politikáját, kultúráját, technikáját és tudományát „tanulmányozó” osztály.

A Ford Alapítvány a McCloy Alapítvánnyal és a Rockefeller Alapítvánnyal együtt pénzügyi támogatásban részesíti azokat az amerikai szervezeteket, amelyek a Német Demokratikus Köztársaság, a Kínai Népköztársaság és a többi népi demokratikus ország ellen kémkednek.

A Wall Street több egyház és vallási szekta antidemokratikus, bomlasztó tevékenységét pénzeli igen bőkezűen. Az evangélikus egyházi vezetők egy csoportjának bulgáriai kémperében például megállapították, hogy az egyesült evangélikus egyházak legfelsőbb tanácsa és a baptisták szövetsége az amerikai monopóliumoktól kapta anyagi eszközeit a bulgáriai bomlasztó tevékenység céljaira: a baptista egyház Rockefellertól, a metodista egyház Fordtól.

Az amerikai monopóliumok számos olyan szervezetet létesítenek és pénzelnek, amelyeknek cégére alatt a béke és a demokrácia táborának országaiból megszökött árulók összeesküvést szőnek népeik ellen. Ilyen wallstreeti szervezet az úgynevezett Szabad Európáért Harcoló Országos Bizottság, amely 1949-ben alakult az Egyesült Államokban. A bizottság megalakítását Lawrence Giannini, a Bank of America elnöke, Arthur Page, a Rockefeller-féle Chase National Bank igazgatósági tagja és más pénzmágnások kezdeményezték. A bizottság tanácsadói és szervezői közé tartozik John Foster Dulles is. Mindezek az emberek a bizottság vezető szerveiben is helyet foglalnak, s ők irányítják annak egész tevékenységét.

A Szabad Európáért Harcoló Országos Bizottság az Egyesült Államokban és más kapitalista országokban különböző segédszervezeteket létesített. Ezek közé tartozik az úgynevezett nemzetközi mentőbizottság is, melynek vezetője Carl Spaatz, aki a második világháborúban az Egyesült Államok légihaderőinek vezérkari főnöke

volt. Nyíltan hirdetik, hogy ennek a New Yorkban székelő bizottságnak a hivatalos célja a keleteurópai országokból érkezett „menekültek”, vagyis az amerikai kémszervezet szolgálatába lépett árulók segélyezése. A bizottság kilenc „állomást” létesített különböző kapitalista országokban, hogy ily módon megszervezze az árulók szökését a népi demokratikus országokból. Az egyik ilyen állomás Nyugat-Berlinben van, a másik Isztambulban stb.

1951 decemberében a *New York Times*-ben megjelent az úgynevezett Menekülteket Segélyező Szervezet felhívása, amely arra kért pénzadományokat, hogy „fogadóállomásokat” építhessen a népi demokratikus országokból megszökött különféle rendű és rangú gonosztevők számára. A felhívás aláírói között szerepel Sumner Welles volt külügyminiszterhelyettes, Carl Spaatz tábornok, Herbert Hoover volt elnök, George Marshall volt hadügyminiszter, Tom Clark, a Legfelsőbb Bíróság tagja, Warren Austin, az Egyesült Államok állandó képviselője az ENSz-ben, Thomas Dewey, New York állam kormányzója, Rayburn, a képviselőház elnöke és több más amerikai államférfi.

Az árulók anyagi támogatására a Szabad Európáért Harcoló Országos Bizottság létrehozta az úgynevezett Keleteurópai Alapot. A Ford Alapítvány 1951 májusában ötszázezer dollárt bocsátott a Keleteurópai Alap rendelkezésére. A Keleteurópai Alap élére Ruggles amerikai kémét állították, aki annakidején a Szovjetunióban kémkedett.

A Szabad Európáért Harcoló Országos Bizottság központi szervezete számos osztályból áll; minden egyes ilyen osztály „munkaköre” egy-egy meghatározott népi demokratikus országra terjed ki. A *New York Herald Tribune* megírta, hogy kétszáz keleteurópai emigráns százötvenhárom amerikai vezetésével „fontos kutatómunkát végez”. Ezt a „tevékenységet” Adolf Berle volt amerikai külügyminiszterhelyettes irányítja.

„A KÉMEK ÚTJA”

Az amerikai kémszolgálat és más imperialista kémszervezetek a legális és illegális utakat egyaránt igénybe veszik, hogy felforgató ügynökeiket a Szovjetunióba és a népi demokratikus országokba

csempésszék. Legális úton mint diplomáciai és konzulátusi funkcionáriusokat, kereskedelmi megbízottakat, napilapok, folyóiratok és távirati ügynökségek tudósítóit küldik be ügynökeiket ezekbe az országokba. A külföldi kémapparátus vezetésével rendszerint diplomáciai sérthetatlenséget élvező személyeket bíznak meg.

Az Egyesült Államok és Anglia kémszervezetei a Nagy Honvédő Háború éveiben hazájukból elkerült szovjet állampolgárok hazatelepítését is fel akarják használni arra, hogy titkos ügynököket csempésszenek a Szovjetunióba. Olykor ez sikerül is nekik, de a hazájukba visszatérő szovjet állampolgárok túlnyomó többsége nem hajlandó az imperialisták eszközévé válni. A szovjet hazafiak hazájuk iránti hűségének egyik jellemző példája J. J. Sztjefanovics szovjet állampolgár esete. Sztjefanovics 1944-ig Vilnában élt, ahonnan azután a hitleristák elől Franciaországba menekült. Itt erőszakkal besorozták Andersnek, a hazaáruló lengyel tábornoknak a hadseregébe. Sztjefanovicsot e hadsereg egyik alakulatával Angliába vitték, ahol a Szovjetunióba és Lengyelországba irányítandó kémek és diverzánsok iskolájába küldték. Sztjefanovics azonban nem akart áruló lenni és megszökött az iskolából. Jelentkezett a Szovjetunió londoni nagykövetségén és kérte, hogy küldjék őt vissza hazájába. Sztjefanovics kérését teljesítették, és egy szovjet gőzösön Leningrádba vitték.

Sztjefanovics elutazása nyugtalanságot keltett bizonyos angol körökben. E körök utasítására különböző hazug közlemények jelentek meg az angol sajtóban Sztjefanovicsról, még közönséges bűncselekmény elkövetésével is megvádolták. Az angol hatóságok attól sem riadtak vissza, hogy a szovjet nagykövetséghez forduljanak és Sztjefanovics kiadatását követeljék. Amikor a „Szesztrerek” gőzös, amelyen Sztjefanovics utazott, áthaladt a kieli csatornán, az angol hatóságok a gőzös kapitányához fordultak ugyanezzel a kéréssel. Ezeket a teljesen alaptalan követeléseket azonban elutasították.

A titkos ügynökök átdobása a Szovjetunió és a népi demokratikus országok területére úgy történik, hogy az ügynökök titokban átlépik a szárazföldi határt, vagy valahol a tengerparton lépnek az illető ország területére. De a határőrség és a határsávban élő lakosság ébersége következtében olyan nehézségekkel jár a Szovjetunió és a népi

demokratikus országok szárazföldi és tengeri határainak illegális átlépése, hogy az amerikai kémiszolgálat egyre gyakrabban egy másik módszerhez kénytelen folyamodni: légi úton dobja át ügynökeit.

Az átdobott ügynököket különleges lőszerekkel és diverziós cselekmények végrehajtásához szükséges eszközökkel, térképekkel, iránytűvel, kézifegyverrel, rádió-adó-vevővel stb. szerelik fel. Ezenkívül különféle hamis személyi iratokkal és pénzzel is ellátják őket.

A *Der Abend* című bécsi újság „Hogyan lett belőlem amerikai kém” című cikkében nyilatkozatot közölt a magyar Ario Gyulától. Ariót, aki az úgynevezett „hontalan személyek” közé tartozott, Tirolban beszervezték az amerikai kémiszolgálatba, hogy a Magyar Népköztársaság területére küldjék.

„Június 20-án — írta Ario — átadtak nekem egy Julius Artner névre kiállított hamis osztrák személyazonossági igazolványt. A „személyazonossági igazolvány” a salzburgi rendőrkapitányság körbélyegzőjével volt ellátva. Ezt az igazolványt anélkül kaptam, hogy akár csak egyetlenegyszer is elmentem volna a rendőrkapitányságra. Az igazolvány minden adata hamis volt... Azután — folytatta nyilatkozatát Ario — kétszázötven schillinget és száz forintot nyomtak a kezembe és megkaptam a pontos utasításokat, mit kell majd tennem. Az amerikai, akitől az utasításokat kaptam, a következőket közölte: „Stremben (Burgenland) forduljon Kapui volt magyar földbirtokoshoz, aki ott jelenleg malomtulajdonos. Hivatkozzék ránk és ő majd átjuttatja magát a határon Magyarországra.”

Egyes amerikai ejtőernyős diverzánsoknál igen érdekes okmányt találtak — az „Ejtőernyős naplót” („Parachute Log-Record”). Ez a kis sárga notesz alig nagyobb egy gyufásdoboznál, s a fedőlapján az Egyesült Államok katonai hatóságának bélyegzője és az okirat osztályozásának megjelölése látható: „46. sz. nyomtatvány”. A könyvecske első oldalán a következő szöveg olvasható: „Ezzel a nyomtatvánnyal, amely a kiszolgáltatót eszközök számontartására szolgál, minden ejtőernyőst el kell látni, a nyomtatványt az ejtőernyős titkos zsebben tartozik őrizni, amíg szolgálatban áll.” A könyvecskében számos bevételi és kiadási rovat van az ejtőernyősnek átadott pénzösszegek, technikai anyagok és élelmiszerek elszámolására. Minden egyes tétel kiszolgáltatását az amerikai kémiszolgálat tisztjeinek bélyegzői és aláírásai igazolják. A könyvecske birtokosa minden

kiadásáról a legrészletesebb számadással tartozik. A wallstreeti cápák nem csak azt kívánják a demokrácia és a szocializmus táborába küldött titkos ügynökeiktől, hogy ezekben az országokban gyilkosságokat és diverziós cselekményeket kövessenek el, hanem minden egyes kiadott fillérről elszámolást is követelnek.

Az utóbbi időben az Északatlanti Szövetség fegyveres erői parancsnokságának légivezérkara irányítja a kémek, diverzánsok és terroristák átdobását azokba az országokba, ahol működniük kell. E célra különleges szállító repülőgépeket használnak. Mint megállapították, e repülőgépek Nyugat-Németországban, Jugoszláviában, Görögországban és egyes más országokban levő támaszpontokról indulnak el. A kémeket, diverzánsokat és terroristákat különböző útvonalakon dobják át: a „Conrad-úton”, „Guderian-úton” stb. Egyes sajtóközleményekből ítélve az utóbbi időben Jugoszlávia és Görögország lettek a legfőbb támaszpontok, ahonnan az amerikai kémszolgálat légi úton átdobja ügynökeit a Szovjetunióba és a népi demokratikus országokba. „A kémek útja” most elsősorban Belgrádból és Athénből indul ki — ma ezek a legfontosabb „titkos” útvonalak.

Ezt számos tény bizonyítja.

Így például az Albániában leleplezett amerikai-angol kémek és diverzánsok egyik csoportjának 1951 októberében tárgyalt tiranai bűnperében részletesen megállapították, hogyan dobták át ezt a csoportot Albániába. Mohamed Hodzsa vádlott azt vallotta, hogy a nyugatnémetországi kémiskola elvégzése után más albánokkal együtt — akik ugyancsak elvégezték ezt a kémtanfolyamot — amerikai repülőgépen Athénbe szállították. Mielőtt a kémeket Athénből útnak indították, az amerikaiak három csoportra osztották őket, hogy Albánia más-más övezetében dobják le ejtőernyővel: az első csoportot — Mohamed Hodzsa csoportját — Gyirokasztra térségében, a második csoportot Mallakaszktra térségében, a harmadik csoportot pedig Skodra térségében. A vádlott vallomásából kiderült, hogy minden csoportot elláttak rádió-adó-vevő készülékkel, s minden kém harminc font sterlinget, géppisztolyt, revolvert, kézi-gránátokat, rejtjelkulcsot, térképeket, iránytűt stb. kapott.

A másik vádlottat, Szelim Daszit, a wertarhofi kémiskolát elvégzett kémek csoportjával Majna-Frankfurtba vitték, onnan pedig amerikai repülőgépen Athénbe szállították. Mielőtt elindították

Albániába — vallotta Szelim Daszi — az amerikai instruktorok és az albán emigráció vezetői utasították, hogy gyilkolja meg az Albán Munkapárt vezetőit és az albán kormány tagjait, kövessen el szabotázscselekményeket, gyűjtsön katonai és gazdasági jellegű kémadatokat. Megadták a jelszót is, amelynek felhasználásával szükség esetén segítségért fordulhatott a jugoszláv vagy a görög határ-őrséghez.

1951 december elején egy amerikai katonai szállító repülőgép Resica térségében megsértette a román államhatárt, majd Románia területe felett végzett repülés után Gyula térségében megsértette Magyarország határát, és repülést kísérelt meg magyar terület felett. Miután azonban abba az övezetbe jutott, ahol a békeszerződés értelmében szovjet légierő állomásozik Magyarországon, a repülőgépet a szovjet vadászgépek a pápai repülőtéren leszállásra kényszerítették.

A személyzet tagjainak kihallgatásakor kiderült, hogy a repülőgép a 12. amerikai légihadsereg 85. csoportjához tartozik.

A repülőgép átvizsgálásakor megállapították, hogy a repülőgépnek jó állapotban levő navigációs berendezése, híradó eszközei és más felszerelése van, amely lehetővé teszi a repülőgép vezetését nehéz időjárási viszonyok között és éjjel is. Mindez — valamint a repülőgép menetirányának megállapítása, továbbá az a tény, hogy a repülőgép fedélzetén szakképzett személyzet tartózkodott — azt bizonyította, hogy az adott esetben Románia és Magyarország határainak előre megfontolt megsértésével volt dolgunk, amelyet az amerikai repülőgép meghatározott célból követett el.

A repülőgép fedélzetén többek között a következőket találták: a Szovjetunió igen fontos területeinek, köztük az Ukrán Szovjet Szocialista Köztársaságnak és a Volga-vidéknek katonai hadműveleti térképeit, Csehszlovákia, Románia és Magyarország térképeit, hordozható rádióállomást rugalmas csomagolásban, ejtőernyővel való ledobásra alkalmasan, tábori használatra szánt berendezéssel ellátva. Ezenkívül hat ejtőernyőt, húsz, kötegbe göngyölt meleg takarót és egyéb holmikat is találtak a repülőgépben.

Mindez kétségbevonhatatlanul azt bizonyította, hogy a repülőgépet kémeknek és diverzánsoknak a népi demokratikus országokban való ledobására szánták. A repülőgép személyzete bevallotta,

hogy az amerikai parancsnokságtól kapott utasítás értelmében Jugoszláviát is útba kellett volna ejteniök.

„A szovjet parancsnokság illetékes személyiségeinek véleménye szerint — jelentette a TASzSz erről kiadott közleménye — a magyar határnak az amerikai repülőgép által történt megsértésével kapcsolatos tények és körülmények tisztázásának eredményeképpen minden alap megvan annak állítására, hogy a repülőgép jugoszláviai útjának az volt a célja, hogy jugoszláv kémeket és diverzánsokat vegyen fel fedélzetére, és ezeket azután felforgató tevékenység végzése végett ledobja a Szovjetunió és a népi demokratikus országok területén”⁹.

Azt lehetett volna hinni, hogy miután a tények ennyire vitathatatlanok, a diverzió szervezői csendben maradnak. De az amerikai imperialistáknak ez még akkor sem szokásuk, amikor tetten érik őket. Így az Egyesült Államok Külügyminisztériuma ebben az esetben is nyomban kiagyalta azt a legendát, hogy itt „eltévedt repülőgépről” van szó, s hogy a repülőgépen talált különleges diverziós és ejtőernyős felszerelés olyan „mentőfelszerelés”, amilyen általában megtalálható az ilyen repülőgépek fedélzetén.

Röviddel a külügyminisztérium e képtelen nyilatkozata előtt a *Coronet* című amerikai folyóiratban megjelent egy cikk az Egyesült Államok központi hírszerző szervének tevékenységéről. Ez a cikk nyíltan beszélt arról, hogy repülőgépekről rendszeresen ledobnak a népi demokratikus országok területére amerikai ügynököket, fegyvereket és rádióleadókat.

Az amerikai kémsszolgálat — ha módja van rá — megfelelő „átvevő állomásokat” is szervez a ledobás helyén a diverzánsok és a nekik szánt rakományok részére. Erre a célra külön ügynököket toboroz, akiknek az a feladatuk, hogy tanulmányozzák a terepet és gondoskodjanak megfelelő rejtekhelyről a leszállási hely közelében.

1951 végén a magyar államvédelmi szervek letartóztatták Weisen-gruber János tatabányai lakost és három cinkosát. A letartóztatott éppen ilyen jellegű „munkával” foglalkozott. Azt a megbízást kapta, hogy szervezzen be olyan személyeket, akik segítséget tudnak nyújtani a határon átdobott amerikai ügynököknek, és gondoskodni tudnak a rádió-adó-vevő készülékek javításáról és összeállításáról is.

⁹ Szabad Nép. 1951 december 4.

Az amerikai kémşzolgálat egyik legbonyolultabb problémája talán a népi demokratikus országokba átdobott titkos ügynökeivel való összeköttetés megteremtése. Ezt az amerikai kémşzolgálat vezetőinek nyilatkozatai is tanúsítják. Sherman Kent, az Egyesült Államok kémşzolgálatának egyik vezetője például az amerikaiak mai kémkedési rendszerének jellemzése során a következöket írta a *Reporter* című folyóiratban:

„A hatékony kémhálózat kiépítése rendkívül nehéz feladat... Fontos, hogy a leendő kémnek valóságos vagy kitalált, de alaposan átgondolt «álczó» foglalkozása legyen, amelynek leple alatt kifürkészheti más országok titkait, anélkül, hogy elárulná megbízatását. Amikor végül elérkeztünk oda, hogy átdobhatjuk az illető országba megbízottunkat, gondoskodnunk kell arról, hogy érintkezni tudjon velünk. Ha erre a célra hivatalos külföldi képviselőiteinket (a nagykövetségeket, a követségeket, a konzulátusokat stb.) használja fel, és tevékenységét leleplezik, nagyon megnehezítheti külpolitikai kapcsolatainkat minden más országgal. Más érintkezési módokat találni azonban oly nehéz vagy oly kockázatos, hogy talán keresztülvihetetlennek is bizonyul.”

Az amerikai ügynökök leggyakrabban a diplomáciai szerveken keresztül érintkeznek központjaikkal. Emellett azonban az utóbbi időben egyre inkább alkalmazzák a rádióon keresztüli érintkezés módszerét is. Ausztria területén például, a Magyarországgal és Csehszlovákiával határos vidékeken repülőgépről ledobott rádió-adó készülékeket találtak. Az osztrák sajtó jelentése szerint 1951-ben, Hollabrunn kerületben öt amerikai rádió-adó készülékre bukkantak. Ezeket a készülékeket — írta a *Der Abend* című lap — nyilván azoknak a kém- és diverziós csoportoknak szánták, amelyek az amerikai kémşzolgálat megbízásából Csehszlovákiában működnek, de a pilóták tévedésből osztrák területen dobták le a rádiókészülékeket.

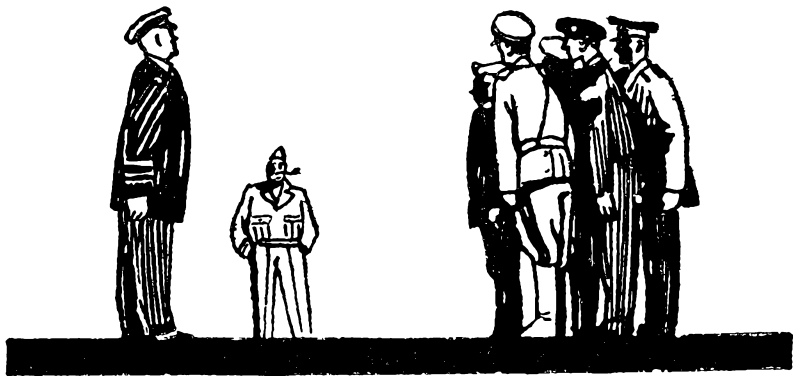
A különböző országokba átdobott ügynökök főképpen rádió útján érintkeznek a kémközpontokkal. Hogy az ügynökök működésében milyen nagy szerepe van a rádióösszeköttetésnek, megítélhetjük Ethem Csako, az albán államvédelmi szervek kezére került diverzáns vallomásából is. Ethem Csako, vallomása szerint, rövid időn belül százöt rádióüzenetet váltott az olasz belügyminisztériummal, amely bomlasztó munkáját irányította. A Rómából küldött

rádiótávíratokból kiderült, hogy olasz katonai repülőgépek ismételten megjelentek albán terület felett, hogy küldeményeket dobjanak le a diverzánsoknak. A diverzánsok azonban ekkor már az albán államvédelmi hatóság szerveinek kezei között voltak.

Az amerikai kémiszolgálat méreggel is ellátja a népi demokratikus országokba átdobott ügynökeit. Az amerikai kémszervezet a mérget elsősorban mint diverziós fegyvert „ajánlja” ügynökeinek. De ha az ügynök „kudarcot vallott” és letartóztatás fenyegeti, az utasítások szerint magának kell bevennie egy ampulla mérget, hogy ily módon önkezével vessen véget életének. Az amerikai kémiszolgálat azt reméli, hogy így elkerülheti a leleplezést.

Meg kell jegyeznünk, hogy az amerikai kémiszolgálat a legkíméletlenebbül leszámol azokkal az ügynökeivel, akik valamilyen okból nem nyerték el megelégedését.

Az ilyen ügynököket vagy „öngyilkosságra” kényszerítik, vagy más módszerekkel gyilkolják meg. Több ilyen „öngyilkosság” történt például Ausztria amerikai megszállási övezetében.



Negyedik fejezet

AZ IMPERIALISTA KÉMSZERVEZETEK SZÖVETSÉGE

A második világháborúban az amerikai és az angol hadsereg közös hadműveleteinek vezetésére megalakították az amerikai és az angol fegyveres erők főparancsnokságának egyesített szerveit. Formálisan ezeknek a szerveknek rendelték alá a két ország katonai felderítő szolgálatát is. Az Egyesült Államok hadseregének vezérkari főnöke az 1946-ban Washingtonban közzétett hivatalos beszámolójában a következőképpen jellemzi ezt a háborús együttműködést: „A két nemzet minden erejének stratégiai irányítása, az emberállomány és a fegyverek elosztása, az összeköttetés egybehangolása, a katonai hírszerző szolgálat ellenőrzése és az elfoglalt területek igazgatása egyaránt közös felelősség mellett történt.”

Az egyesített angol-amerikai vezető szervek parancsnokainak elosztása a következő elv alapján történt: ahol egy törzskarnak vagy annak valamelyik osztályának főnöke amerikai, ott a helyettes angol, és megfordítva. Ami a katonai kémszervezet tevékenységének irányítását illeti, az angolok az egész háború folyamán állhatatosan arra törekedtek, hogy a vezetés az ő kezükben legyen és az egyesített

hírszerző szervek parancsnoki tisztségeire a Military Intelligence (az angol katonai kémisztolgálat) képviselőit nevezzék ki.

Az Egyesült Államok kormányzó körői, akik elhatározták, hogy hitleri mintára kiépítik a „totális kémkedés” rendszerét, azt a célt tűzték maguk elé, hogy a többi kapitalista ország kémisztolgálatát saját kémszervezetük alá rendeljék. Az első lépés ebben az irányban az angol Intelligence Service-szel való együttműködés további megszilárdítása volt. Az együttműködés már a második világháború előtt megkezdődött és a háború éveiben különösen szorossá vált. A háború után ez először abban nyilvánult meg, hogy az amerikaiak és az angolok tiszteket delegáltak egymás kémisztolgálataihoz, később pedig abban, hogy Washingtonban és Londonban egyesített angol-amerikai hírszerző szerveket létesítettek. De az egyenlőség és a teljes szervezeti önállóság elvét, amely a háború éveiben még érvényesült, most már kiszorította az Egyesült Államok diktátuma, s az amerikai hírszerző szervek teljesen saját befolyásuk alá akarják vonni az angol kémisztolgálatot. Megállapíthatjuk, hogy az amerikai imperialisták jelentős mértékben el is érték céljukat.

AZ INTELLIGENCE SERVICE

„A kémkedés művészete a labdarúgásra emlékeztet. A labdarúgás szép játék. De a labdarúgásnál és minden más játéknál is jobb játék az embervadászat” — így jellemezte a kémtevékenység lényegét néhány évtizeddel ezelőtt Baden-Powell tábornok, a kémkedés egyik angol „teoretikusa”. Az angol kémisztolgálat, amelynek angol neve Intelligence Service (magyarul: Hírszerző Szolgálat), évtizedek hosszú sora óta foglalkozik ilyen „embervadászattal”.

Az Intelligence Service nem egyetlen meghatározott intézményt jelent. Az Intelligence Service magában foglalja mindazokat a szerveket, amelyek kémkedéssel és kémelhárítással foglalkoznak és szervezetiileg különböző hatóságok illetékessége alá tartoznak. Az utóbbi évtizedek folyamán az Intelligence Service-t többször átszervezték. A különböző időpontokban közzétett adatok alapján az Intelligence Service jelenlegi felépítését nagyjából a következőkben ismertethetjük:

Az Egyesült Hírszerző Bizottság az a központ, amely valamennyi kém- és kémelhárító szerv tevékenységét irányítja. Ennek élén egy testület áll, amelynek tagjai: a Külügyminisztérium képviselője (aki egyben a bizottság elnöke is) és a hadsereg, a légierők és a haditengerészet kémszolgálatainak főnökei. Az Egyesült Hírszerző Bizottság elnöke — ez rendszerint a külügyminiszter állandó helyettese vagy a Külügyminisztérium tanácsadója — az Intelligence Service tényleges feje.

Az említett bizottságnak az a feladata, hogy biztosítsa az együttműködést és az állandó érintkezést a különböző hatóságok illetékesége alá tartozó kém- és kémelhárító szervezetek között.

Az Egyesült Hírszerző Bizottságnak van egy hírszerző osztálya, egy kémelhárító osztálya és egy olyan osztálya, amelynek feladata a (jelenlegi vagy majdani) hadszínterek tanulmányozása.

A birodalmi vezérkarban, továbbá a légierők és a haditengerészet vezérkarában önálló kém- és kémelhárító hivatalok (vagy osztályok) működnek, s ezeknek az illető fegyvernem minden alsóbb felderítő szerve alá van rendelve. E specializált kémszolgálatok közül a legszerteágazóbb a katonai kémszolgálati és biztonsági hivatal (Military Intelligence — MI).

Messze kinyújtja csápjait a Politikai Hírszerző Szolgálat is (Political Intelligence Department — PID). A háború alatt a PID vezetője Reginald Leeper volt, aki később Anglia görögországi követe lett és a görög nemzeti szabadságmozgalom harcosai ellen hozott megtorló intézkedéseivel szerzett „hírnevet” magának. 1939-ben a már ismert Bruce Lockhartot is kinevezték a PID-be. Később Lockhart a keleteurópai és balkáni kémosztály vezetője lett.

Angliában több különleges iskola működik, ahol kémeket képeznek ki. Így például a Magyarországon leleplezett Edgar Sanderst a sheernessi és winchesteri angol kémiskolákban képezték ki, ahol 1940 májusától augusztusáig tanult. Később, 1943 nyarán, még egy különleges kémiskolát is elvégzett Hilván városában, Kairo mellett, s itt arra képezték ki, hogyan kell ügynököket toborozni, kémhálózatot szervezni és titkos értesüléseket gyűjteni.

A Szovjetunió elleni felforgató tevékenységre az angol kémszolgálat a fehérgárdista emigránsokat és a háborús bűnösöket is felhasználja, akik annak idején a hitleristák szolgálatában álltak. Rövid-

del a háború után Olaszországból Angliába hozták az ukrán népárulóinak egy csoportját, melynek tagjai a háború alatt SS-kötélékekben szolgáltak. A közülük toborzott kémek és diverzánsok kiképzésére meghívták a kanadai légierők kémşzolgálatának egyik tisztjét.

Az utóbbi időben egyes angol körök odaadóan „gondoskodnak” az Angliában élő fehérgárdistákról. 1952 tavaszán Londonban megnyílt egy úgynevezett „orosz otthon”. Ebből az alkalomból az angol fővárosban megjelenő fehéremigráns bulletin a következőket írta: „Az angol szervezetek és hatóságok a legbőkezűbb segítséget nyújtották nekünk az otthon berendezésekor...” Később az angol hatóságok jóváhagyták egy új szovjetellenes szervezet megalakítását, amely ezt a nagyhangú nevet vette fel: Nagybritanniai Orosz Nemzeti Egyesület. Mindezeknek az „otthonoknak” és „egyesületeknek” az a rendeltetésük, hogy tömörítsék a szovjetellenes elemeket.

Az angol kémşzolgálat számos olyan szervezetet is felhasznál céljaira, amelyek társadalmi és politikai „hírnevük” alapján olyan „komoly” szervezeteknek számítanak, hogy a felületes szemléző nem tételezne fel semmiféle kapcsolatot köztük és az angol kémşzolgálat között.

Ilyen szervezet például az úgynevezett British Council. Hivatalos állítás szerint a British Council-nak az a feladata, hogy megszervezze a kulturális kapcsolatokat Anglia és más országok között. Valójában azonban a British Council kémértesüléseket gyűjt a tudomány területén és képviselőinek álarcában angol kémeket küld szét a különböző országokba.

Nagy angol kémşzervezet a világszerte ismert Cook turistaügynökség.

Beszéljünk néhány szóval az Intelligence Service költségvetéséről. Az angol imperialisták mindig bőségesen ellátták kémşzolgálatukat anyagi eszközökkel. Az európai háború első évében (az 1940 március 31-ével végződő pénzügyi évben) az angol kémşzolgálat költségvetése 1 100 000 font sterling volt, vagyis tízszerese az 1914-es költségvetés összegének. A háborút követő első évben két és félmillió font sterlinget utaltak ki az Intelligence Service szükségleteire. Az 1950—1951-es évben az Intelligence Service céljaira már hárommillió font sterlinget költöttek, az 1952—1953-as pénzügyi évre pedig az angol parlament négymillió font sterlinget szavazott meg a „külföldi és más titkos szolgálatok” fenntartására.

SDECE

A második világháború előtt Franciaország a kapitalista világ egyik legerősebb államának számított. A francia kormányzó körök nagy figyelmet fordítottak egy messze szerteágazó és jól működő kémsszolgálat megszervezésére. De amint az 1939—1940-es évek eseményei bebizonyították, a francia kémsszolgálat még csak kísérletet sem tett arra, hogy elhárítsa Franciaország fő ellenségének, a német imperializmusnak a kémtevékenységét. Számos tény azt mutatja, hogy a francia vezérkar „második” és „ötödik irodája”, éppúgy, mint más hatóságok hasonló szervei, amelyek a kémsszolgálatot irányították, valamint ezeknek a titkos ügynökségei is — politikai kalandorok, többszörösen hazaáruló kozmopolita kémek és könnyű meggazdagodásra törekvő kétesjellemű fezőrök bandájának gyülekezőhelyei voltak. Ezek az emberek a francia tőkések, a „kétszáz családot” szolgálták ki, akik Franciaországot eladták Hitlernek, nagyban és kicsinyben árusították az ország államtitkait, s elősegítették Franciaország ellenségeinek bomlasztó munkáját. A háború előtti Franciaország kémsszolgálatát 1940 nyarán végleg megszűnt.

De Gaulle Londonban, angol pénzen megszervezte az úgynevezett Bureau Central du Renseignements et d'Action-t (BCRA), amely alig különbözött párizsi elődjétől. A BCRA, mint már megállapítottuk, nem a német fasiszta megszállók ellen harcoló francia nép érdekeinek szolgálatát tekintette fő céljának, hanem azt, hogy minden eszközzel akadályozza az antifasiszta ellenállási mozgalom fejlődését és a mozgalom leghaladóbb vezetőit fizikailag megsemmisítse.

A háború befejezése után a BCRA-t Vizsgálati és Nyomozási Ügyek Főigazgatósága (Direction Générale des Enquêtes et Recherches — DGER) néven újjászervezték. Ez az új hírszerző szerv azonban nem sokáig állt fenn; 1946 márciusában egy újabb átszervezés eredményeképpen megalakult a Külföldi Tájékoztatás és Kémelhárító Szolgálat (Service de Documentation Extérieure et de Contre-Espionnage — SDECE). Az új szervet közvetlenül Franciaország miniszterelnökének rendelték alá, és mint a miniszterelnöki iroda egyik osztálya működik.

A francia sajtóba kiszivárgott hírek leleplezték a BCRA és a DGER egykori vezetőségének csalásait és sikkasztásait. A lapok beszámoltak

arról, hogy Dewavrin ezredes, az említett szervek volt vezetője, titkos valutaalapokat létesített, amelyeket személyes céljaira használt fel; más jelentések Dewavrin húszmillió frankos sikkasztásáról és arról a hamis könyvelésről adtak hírt, amelyre Dewavrin adott utasítást, hogy leplezze sikkasztását és egyéb törvénytelen műveleteit. Ribière, a SDECE főigazgatója, a miniszterelnök elé terjesztett jelentésében kénytelen volt elismerni, hogy Dewavrin ezredes nemcsak jelentős összegű közpénzeket sikkasztott, „hanem odáig süllyedt, hogy erkölcsi szempontból elárulta a felszabadulás ügyét”.

Mindehhez még hozzáfűzhetjük, hogy a fasiszta Dewavrin, akire rábizonyították, hogy tolvaj és áruló, négyhónapi fogsággal megúszta a dolgot!

A francia kémszolgálat — éppen úgy, mint a multban — minden „művészetét” és erejét a haladás és a demokrácia elleni harc szolgálatába állítja. Ezért különös figyelmet fordít a közép- és délkelet-európai országokra, ahol a francia imperialisták érdekében már jóval a háború előtt kiépítette támaszpontjainak messze szerteágazó hálózatát. Albert Musset „Franciaország a külföldről nézve” című könyvében, amely még a huszas évek közepén jelent meg, eléggé részletesen beszámol a különböző francia „kulturális-felvilágosító” intézményekről, amelyeket az évtizedek során külföldön létesítettek. A könyv szerzője nem győzte hangoztatni, hogy ezeket az intézményeket, amelyek a francia nyelvtanítás, irodalmi, zenei és tudományos előadások, hangversenyek, felolvasások, „ismerkedési esték” stb. rendezésének leple alatt folytatják tevékenységüket, „feltétlenül” fejleszteni kell. A francia kormány a háború előtt huszonhárom európai országban fejtett ki ilyen jellegű „kulturális” tevékenységet, és sokmillió frankot fordított erre a célra.

Az említett könyv szerzője jobbnak látta, ha elsiklik az általa leírt „kulturális-felvilágosító” intézmények tevékenységének rejtett oldala felett. De amikor kitört a háború, sok titokról fellebbent a fátyol: az 1939-es mozgósítás alkalmával a külföldi francia tanintézetek nem egy előadója egyenruhát öltött és Franciaország kémszolgálatának vagy katonai-diplomáciai képviselőiteinek rendes állományába került. A később nyilvánosságra került tények egész sora kétségbevonhatatlanul megmutatta, mi az igazi rendeltetésük mindezeknek a francia iskoláknak, intézeteknek, kluboknak, milyen célokat szolgálnak

valójában „Franciaország barátainak” egyesületei és más hasonló intézmények. A francia kémiszolgálat a „francia kultúra terjesztésének” örve alatt, ezeknek az intézményeknek a felhasználásával toborzott magának ügynököket és fejtett ki kémtevékenységet.

A mai francia kémiszolgálat lényegében az Egyesült Államok titkos szolgálatának fiókja lett és egész tevékenysége a Washingtonból kapott utasításokhoz igazodik.

A MARSHALL-TERV ÉS AZ AMERIKAI KÉMSZOLGÁLAT

1948 júliusában az Olasz Kommunista Párt lapja, az *Unità* a következőket írta: „Elérkezett az a pillanat, amikor rá kell mutatnunk arra, hogy a Marshall-terv végrehajtását nem csupán az Európai Gazdasági Együttműködés Szervezetének igazgatóságában ülő nagyiparosok irányítják, hanem katonai szakértők és az amerikai vezérkar kémiszolgálatának főnökei is.”

Az amerikai kémiszolgálat valóban rendkívül nagy érdeklődést tanúsított a Marshall-terv iránt. Ezt bizonyította többek között Donovannak, a Stratégiai Szolgálatok Hivatala egykori vezetőjének felszólalása is a szenátus külügyi bizottságában, a Marshall-terv megvitatása során. Ez a newyorki ügyvéd, aki csak formálisan vonult vissza az Egyesült Államok kémiszolgálatának vezetésétől, de továbbra is teljesíti annak különösen fontos megbízatásait, azt követelte, hogy a Marshall-terv végrehajtását bízzák a Hadügyminisztériumra, s azt közvetlenül kapcsolják egybe az amerikai katonai tervekkel. Ez alkalmalmon Donovan azt is hangoztatta, hogy „tanulmányozni” kell mindazokat az övezeteket, amelyekhez az Egyesült Államok érdekei fűződnek, és nem szabad csupán Nyugat-Európára szorítkozni. Más szóval, a „totális kémkedésért” szállt síkra.

A nyugateurópai országok és az Egyesült Államok között létrejött úgynevezett „kétoldalú megállapodások” a Marshall-terv megvalósításának módozatairól tág lehetőségeket nyitottak az amerikai monopóliumoknak arra, hogy kikémleljék Nyugat-Európa gazdasági életét. S ennek a kérdésnek a megállapodásokban különös figyelmet szenteltek: valamennyi ország kötelezte magát, hogy minden felvilágosítást megad az Egyesült Államoknak, s feljogosította az

Egyesült Államokat arra, hogy vizsgálóbizottságokat, egyes megfigyelőket és különböző tanácsadókat küldjön ezekbe az országokba. Az amerikai Kongresszus tagjai egyenként és csoportosan valósággal megrohanták Európát információért. Egymásután rendezték a villásreggeliket és ebédeket, fogadásokat és bankettekét az amerikai üzleti zárandokok tiszteletére. Ők pedig mindenütt „kimerítő felvilágosításokat” követeltek a tanulmányozott országok gazdasági és katonai helyzetéről. A háborúra készülődő Wall Street igyekszik a legkimerítőbb értesüléseket megszerezni azokról az országokról, amelyek a béke és demokrácia tábora elleni támadás esetén felvonulási területek lennének.

Hogy milyen nagy méreteket öltött ebben az időben az amerikai Kongresszus tagjainak hírszerző tevékenysége, megítélhetjük Lovett amerikai külügyminiszterhelyettesnek az 1947 október elsejei sajtókonferencián tett nyilatkozatából. Lovett nyilatkozata szerint a Kongresszus 215 tagja tartózkodott akkoriban külföldön.

A Kongresszus kíváncsiskodó tagjai a Szovjetunióba is el akartak látogatni, az tudomásukra hozták, hogy a Szovjetunió nem olyan ország, amely „vizsgálódásaik” tárgyául szolgálhatna. Értésükre adták, hogy „kívül tágasabb”.

Később még nagyobb méreteket öltött az Egyesült Államok hírszerző tevékenysége a marshallizált államokban. Rövid idő alatt négy—ötezer ember érkezett az Egyesült Államokból Nyugat-Európába, hogy mint különleges felügyelők résztvegyenek az úgynevezett Európai Gazdasági Együttműködés Szervezete különböző vezető szerveinek munkájában. Ezek között — különböző gazdasági ágak szakértőinek álcázva — igen sokan az amerikai kémsszolgálat ügynökei voltak.

Arra vonatkozóan, hogy az amerikai kémsszolgálat milyen eszközökkel szerzi meg az őt érdeklő értesüléseket, igen jellemző a következő példa: 1949 őszén az amerikai szervek — azzal az ürüggyel, hogy tanulmányozni kívánják a Marshall-terv hatását Dánia gazdaságára — különböző cégeknek kérdőíveket küldtek szét, amelyekben adatokat kértek a cég forgalmáról, tőkéjéről, külföldi fióktelepeiről stb. Sajtóközlemények szerint ugyanilyen kérdőíveket kaptak más nyugat-európai cégek is. Ezzel kapcsolatban még a dán pénzügyi körök folyóirata, a *Finanstidende* is aggodalmát fejezte ki. „Az a szokatlan

kíváncsiság — írta —, amely a segély ellenőrzésére hivatott amerikai bizottságok részéről megnyilvánul, nyugtalanságot kelt.”

1949 tavaszán az amerikai kémszolgálat Tájékoztató Ügynökség néven külön gazdasági hírszerző szervet létesített Párizsban. Ennek az ügynökségnek az a feladata, hogy rendszeresen értesüléseket gyűjtsön és dolgozzon fel a marshallizált országokról, de a népi demokratikus országokról is. Az említett országokban működő különböző amerikai képviseltek kötelesek rendszeresen ellátni a Tájékoztató Ügynökséget minden szükséges adattal. A Tájékoztató Ügynökség egyik különleges feladata, hogy olyan értesüléseket gyűjtsön, amelyek Angliának a marshallizált országokba való behatolására vonatkoznak, s hogy állandóan figyelemmel kísérje Anglia tevékenységét ezeken a területeken.

Azok a szervezetek és intézmények, amelyeket az Egyesült Államok kormánya a Marshall-terv végrehajtására hozott létre, a legkülönbözőbb gazdasági értesülések gazdag anyagát adják át az amerikai kémszolgálatnak. Ezekre az értesülésekre a Wall Streetnek van szüksége ahhoz, hogy kiterjeszthesse uralmát a nyugateurópai országok gazdaságára, és felhasználhassa azt az új háború előkészítésének céljaira. Ugyanakkor a Marshall-terv hozzásegítette az amerikai kémszolgálatot ahhoz is, hogy a nyugateurópai országok kémszervezeteivel való „együtműködését” elmélyítse.

AZ „EGYÜTMŰKÖDÉS” ELMÉLYÜL...

Az amerikai imperialisták nemcsak központi hírszerző szerveik részére keresnek „tökéletesebb” szervezeti formákat, hanem „Európa periferiáján” is. Az amerikai kémszolgálat már az úgynevezett Nyugati Szövetség létrejötte előtt is jelentékenyen megerősítette az angol Intelligence Service-szel való kapcsolatát, aminek eredményeképpen egyesített angol-amerikai hírszerző szervet létesítettek Németország és Ausztria megszállt övezeteiben. Ezek a szervek 1947-ben alakultak meg Majna-Frankfurtban és Bécsben, és fő feladatuk, hogy egybehangolják a Szovjetunió és a népi demokratikus országok elleni felforgató tevékenységüket.

A rákövetkező év nyarán tovább mélyült az „együtműködés” a két

kémszervezet között a „kommunistaellenes tevékenység” terén. Az angol katonai kémszolgálat egyik vezető funkcionáriusa, Sillitoe, az MI-5 főnöke, az Egyesült Államokba utazott, ahol többek között John Foster Dulles-szal is tanácskozott az egyesített angol-amerikai hírszerző szolgálat keleteurópai tevékenységének fokozásáról.

Ugyanakkor az amerikaiak folytatták Nyugat-Európában saját kémhálózatuk kiépítését. 1948 nyarán új kémközpontot szerveztek Svájcban. Ennek a kémközpontnak — mint a *Lidová Demokracie* című csehszlovák ujság közölte — az a feladata, hogy megszervezze a felforgató tevékenységet a népi demokratikus országokban és eltávolítsa az útból az amerikaellenes érzelmű, befolyásos nyugateurópai politikusokat és államférfiakat. Az újonnan felállított központ fiókot létesített Nyugat-Berlinben és Isztambulban. A svájci központ vezetőjévé Allen Dullest nevezték ki, a berlini fiók élére Donovannak, az OSS egykori főnökének helyettesét, Helfert állították.

1949 elején amerikai hírszerző törzskart szerveztek Párizsban. Ugyanakkor a nyugateurópai országok fővárosaiban úgynevezett „tájékoztató központokat” szerveztek, amelyeket ennek a törzskarnak rendelték alá. Minden egyes ilyen központnak kirendeltsége van az illető ország valamennyi kerületében. A „tájékoztató központok” kémértesüléseket gyűjtenek és dolgoznak fel az ország belpolitikai helyzetéről, figyelemmel kísérik a politikai pártok, a szakszervezetek és a parlamenti frakciók tevékenységét, elhelyezik ügynökeiket a felsőbb kormányzati szervekben stb. Franciaországban és Olaszországban a „tájékoztató központok” vezetői állandó kapcsolatot tartanak fenn a reakciós pártokkal és a Vatikánnal. Feladataik közé tartozik a baloldali pártok és a szakszervezetek bomlasztása, vezetőinek diszkreditálása, s ugyanakkor az is, hogy pénzügyi és más segítséget nyújtsanak az amerikai imperialisták politikáját támogató pártoknak, szervezeteknek és egyéneknek.

1949 április 4-én az Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Franciaország, Kanada, Olaszország, Portugália, Belgium, Hollandia, Luxemburg, Izland, Dánia és Norvégia képviselői Washingtonban aláírták a támadó célzatú Északatlanti Egyezményt. Az amerikai kémszolgálat, az angol kémszolgálattal együtt ekkor is igen nagy aktivitást fejtett ki, hogy a skandináv országokat az északatlanti tömbbe való belépésre „ösztönözze”. Külföldi sajtójelentésekből

tudjuk, hogy erre a célra külön tervet dolgoztak ki. Az Egyesült Államok és Anglia diplomáciai képviselői, a két ország kémszolgálatának vezetői és a sajtó azt az utasítást kapták, hogy minden eszközzel — propagandával, hazug és provokációs célzatú hírek terjesztésével stb. — igyekezzenek elhitetni a közvéleménnyel, hogy a Szovjetunió fenyegeti Skandináviát.

Az északatlanti tömbben — a kapitalista országoknak ebben az újonnan létesített agresszív katonai szövetségében — az amerikai imperialisták ragadták magukhoz az irányító és végrehajtó szervek vezetését. Ezt a helyzetet az amerikai kémszolgálat felhasználta arra, hogy „befejezze „totális kémkedési” rendszerének megszervezését, s végleg kiterjessze befolyását a nyugateurópai országok kémszolgálataira. Az amerikai kémszolgálat nyomban az északatlanti tömb megszervezése után — 1949 május közepén — tárgyalásokat kezdett az északatlanti tömbhöz tartozó országok kémszolgálatainak központi szerveivel a „kapcsolat” megteremtése ügyében. Ezek a tárgyalások olyan megállapodások aláírásával végződtek, amelyek feljogosították az Egyesült Államok kémszolgálatát arra, hogy állandó képviselőket küldjön az említett kémszolgálatok valamennyi szervébe, s e képviselőin keresztül politikai, katonai és gazdasági értesítéseket kapjon Közép- és Délkelet-Európa országairól és a Szovjetunióról.

Ezután még gyorsabb ütemben folyt az egyezményben résztvevő országok kémszolgálatainak amerikai mintára történő átszervezése. E tekintetben a kanadai kémszolgálat különösen buzgónak mutatkozott.

Kanadának a háború befejezéséig nem volt a szó tulajdonképpeni értelmében vett kémszolgálat. 1946-ban — ugyanakkor, amikor amerikai mintára átszervezték a kanadai hadsereget — Kanadában létrehozták a katonai kémszolgálatot is, amely most igen tevékenyen kiszolgálja „rangidős partnerét” — az Egyesült Államok kémszervezetét.

Még 1947-ben történt, hogy a szovjet határőrök letartóztattak Kalinyingrádtól délnyugatra két ismeretlent, akik illegálisan átlépték a Szovjetunió határát. A letartóztatottak azt állították, hogy a Varsóból Gdańskba vezető útjukon eltévedtek, és arra kérték a határőröket, hogy mutassák meg nekik az utat. Irataik megvizsgálásakor kiderült, hogy az ismeretleneket Weldnek és Claytonnak

hívják, s a németországi Szövetséges Ellenőrző Tanács mellett működő kanadai katonai misszió munkatársai. Teljesen nyilvánvaló, hogy a két kanadai nem azért került Kalinyingrád körzetébe, mintha eltévedt volna. Kitűnően tudtak tájékozódni és pontosan ismerték útvonalukat, de úgylátszik nem számítottak arra, hogy a szovjet határőrök ilyen éberek.

A holland reakciósook sem akarnak elmaradni a kanadaiak mögött abban a törekvésükben, hogy kiszolgálják Washington.

Egy van Wageningen nevű holland, egy holland hajó kapitánya, 1947 nyarán Leningrádba hajózott. Gőzösén egy rakomány virághagymát szállított a leningrádi kikötőbe; a virághagymát a holland kertészek küldték a Szovjetunióba, hogy ezzel is kifejezzék hálájukat a szovjet népnek a német fasizmus ellen vívott hősie harcáért. Úgylátszott, mintha minden rendben lett volna.

De amikor a hajó kapitánya hazaérkezett Groningenbe, a *Nieuwsblad van het Noorden* című újság 1947 július 15-i számában beszámolt a Szovjetunióban tett utazása során szerzett „benyomásairól”. Ennek az interjúnak elolvasása után nyomban világóssá válik, milyen célt szolgált valójában ennek az úrnak az utazása. Ez a bőbeszédű mükedvelő kém (a hivatásos kémekek rendszerint tartózkodóbbak) igen átlátzó célzásokat tett arra, hogy elutazása előtt a kémkedés körébe eső különleges megbízásokat kapott.

A szovjet vizeken hajózó van Wageningen kapitány nem a hivatalosan megállapított útvonalakon vezette hajóját, hanem ott, ahol a szovjet hadihajók legénységének katonai kiképzése folyt. „Amikor Naissaar szigetéhez közeledtünk — közölte a kapitány az újságíróval —, a hivatalosan megszabott útirány szerint oda kellett volna hajóznunk. Mivel azonban ez a hivatalosan megszabott útirány hasznavehetetlen volt számunkra... magunk választottuk meg utunkat a tengeren...”

A Leningrád felé haladó gőzösok százainak megfélel a hivatalos útirány, de ez a holland úgy találta, hogy ez az út neki „hasznavehetetlen”.

Amikor a kapitány visszatért Hollandiába, saját bevallása szerint valamiféle jelentést tett „a holland haditengerészeti flottának”. Világos tehát, hogy elutazása előtt különleges megbízást kapott a holland kémszolgálattól. Nyilatkozata végén a holland beismerte:

„Hat igen feszült napot töltöttünk Leningrádban.” Ebben nincs semmi meglepő: a külföldi kémeknek minden okuk megvan arra, hogy reszkessenek, amikor szovjet területen folytatják bűnös üzemüket.

1949-ben a *De Waarheid* című holland lap közzétette a holland Hadügyminisztérium egyik titkos parancsának fényképmásolatát. E titkos parancsban utasították a minisztérium központi lajstromozási osztályát, hogy írjon össze minden olyan katonát és tisztet, aki valamilyen szláv nyelvet tud. Akik a parancsot kiadták, figyelmeztették a parancs végrehajtóit, hogy a szláv nyelvismerettel rendelkező katonák összeírásakor „igen tapintatosan” kell eljárniok. Hogy eltereljék a közvélemény figyelmét az összeírások valódi céljáról, azt ajánlották, hogy „más nyelvek — például a spanyol vagy az olasz nyelv — ismerete iránt is érdeklődjenek”. A körkérdés eredményét a vezérkar „G-3” osztályának főnökével kellett közölniök.

1949 őszén a holland demokratikus sajtó jelentette, hogy amerikai mintára újjászervezik a holland kémiszolgálatot, melynek további hárommillió holland forintot utalnak ki „különleges munkák” elvégzésére. 1950 márciusában az Egyesült Államok hadügyminiszterével Hágába érkezett az amerikai kémiszolgálat vezetője. Hágában felülvizsgálta a holland kémiszolgálat szervezetét a támadó jellegű Északatlanti Egyezmény feladatai szempontjából. E látogatás után a holland kémiszolgálat még alaposabban bekapcsolódott az amerikai kémhálózatba. A külföldi kémek 1950-ben lezajlott prágai perében bebizonysodott, hogy Hollandia kormányzó körei még csehszlovákiai diplomáciai személyzetüket is az amerikai kémszervezet rendelkezésére bocsátották.

Az Északatlanti Szövetség fegyveres erői legfelsőbb parancsnokságának megalakítása során új, nagy amerikai kémközpontot létesítettek. Az *Action* című francia hetilap 1951 április 5-i számában megjelent közlemény szerint Durne ezredes, az Északatlanti Szövetség legfelsőbb parancsnoksága tájékoztató szolgálatának főnöke kijelentette: a legfelsőbb főparancsnokság vezérkara mellett szervezett különleges osztálynak az a feladata, hogy egybehangolja az Északatlanti Szövetségben résztvevő országok kémszervezeteinek tevékenységét.

Ugyanakkor a külföldi sajtó jelentései hírül adták, hogy Európában

más amerikai kémszervezetek is létesültek, amelyek minden eszközzel arra törekednek, hogy nagyobbarányú kém- és felforgató tevékenységet fejtsenek ki a népi demokratikus országokban.

Igy például Bécsben új amerikai kém- és diverziós központot lepleztek le, amely csehszlovákiai, lengyelországi, magyarországi és romániai osztály néven működött. Anna Bartusek, az egyik letartóztatott amerikai kémnő, azt vallotta, hogy „szerződéses alapon” dolgozott az amerikai kémszolgálat számára és a fentemlített osztály megbízásait hajtotta végre. Az is kiderült, hogy a salzburgi Európa-szállóban működik az amerikai kémszolgálat egyik központja, amely „Magyarországgal foglalkozik”. E központ vezetője a magyar származású Visnyicy Ferenc, aki Inzingben (Salzburg elővárosa) lakik.

Az a körülmény, hogy az Egyesült Államok rákényszeríti akarátát az északatlanti tömb valamennyi résztvevőjére, még nagyobb lehetőségeket nyújt az amerikai kémszolgálatnak még a legtitkosabb értesülések megszerzésére is.

1949 novemberében, amikor Norvégiába érkezett egy amerikai katonai misszió, a *Friheten* című norvég lap a következőket írta: „Feltűnő, hogy az amerikaiak a katonai létesítmények megtekintésével kezdik működésüket. Úgy látszik, az amerikai tisztek előtt ezen a téren nem létezik titok. Az amerikai megbízottak számára az sem titok, ami még a helyi hatóságok és a Storting (a norvég parlament. — V. M.) tagjai előtt is szigorúan őrzött titok.”

Az amerikaiak ma már vízum nélkül utazhatnak Franciaországba és annak minden gyarmatára, de nincs szükségük vízumra az Egyesült Államoktól függő többi országban sem. Ezzel végleg kitárult az amerikai kémszolgálat előtt az északatlanti tömbhöz tartozó országok valamennyi kapuja, s az amerikai hírszező szolgálat egyre erélyesebben hálózza be ezeket az országokat saját kémszervezeteivel. Most még nagyobb számban érkeznek a különféle missziók, katonai ellenőrök és instruktorok, mint a Marshall-terv megvalósításának éveiben. E jövevények között rendszerint igen sok a szakképzett kém. S ezt még csak nem is titkolják. A *Berlingske Aftenavis* című dán újság newyorki tudósítója például jelentette, hogy az amerikaiak James Hodgsont, az Egyesült Államok kémszolgálatának tisztjét nevezték ki a Norvégiának nyújtandó „katonai segítség” programjának végrehajtásával megbízott legfőbb katonai képviselőjükké.

A fáradhatatlan amerikai kémszolgálat a legkülönbözőbb intézkedéseket hozza, hogy növelje az európai országokban működő ügynökeinek létszámát.

A *Land og Folk* című dán demokratikus lap érdekes adatokat közölt arról, hogy milyen módszerekkel toboroz ügynököket s szerez kémértésüléseket Nyugat-Európában az amerikai kémszolgálat. Az Egyesült Mérnöki Tanács (amerikai magántestület, amely azonban az Amerikai Katonai Intézet nevében jár el) — írta ez a lap — különleges bizottságot nevezett ki azzal a feladattal, hogy névjegyzékeket állítson össze meghatározott szempontok szerint kiválogatott, különböző nemzetiségű mérnökökről. Az Egyesült Mérnöki Tanács kérdőíveket küldött szét dán és svájci mérnököknek. A kérdőívhez csatolt kísérőlevél nyíltan kimondja, hogy „ez az érdeklődés a haditengerészeti flotta hírszerző hivatalának megbízásából, a hadsereg, a hadiflotta és a légierők közös tervének keretében történik”. A kérdőív 15. pontja világosan elárulja, hogy a kérdőívet kémkedési célokból állították össze. Ez a pont ugyanis arra szólítja fel a mérnököket, hogy nevezzék meg azokat az országokat és területeket, ahol ismerik a terepet, a nyersanyagforrásokat, az ipart, a középületeket, a vasútvonalakat, az erőműveket, a kikötőket stb.

A *Land og Folk* ezzel kapcsolatban a következőket írta: „Ez a legarcátlanabb kísérlet arra, hogy dán mérnököket nyerjenek meg kémeknek és az amerikai ötödik hadoszlop ügynökeinek.”

Az amerikai kémszolgálatnak ez a lépése nagy felháborodást keltett a svájci közvéleményben. A svájci Belügyminisztérium a közvélemény nyomására kénytelen volt az ország valamennyi tudományos intézetéhez és főiskolájához külön levelet intézni, amelyben azt javasolta, hogy ne válaszoljanak a kérdőívre. De a svájci felsőbb fórumok visszavonták a minisztérium körlevelét. Kijelentették, hogy az Egyesült Mérnöki Tanács „magántestület”, s ezért annak akcióihoz a hivatalos amerikai szerveknek semmi közük sincs.

Az amerikai kémszolgálat nagymértékben felhasználja kémek toborzására az Egyesült Államok és más kapitalista országok közötti mérnök- és technikus-cserét, valamint az amerikai diákok gyakorlati kiképzését külföldi iparvállalatoknál. 1949-ben a Massachusettsi Technológiai Intézet kötelékébe tartozó amerikai mérnökök egyik

csoportja huszonkét országot utazott be, hogy „tisztázza e gyakorlati kiképzés kiszélesítésének lehetőségét”.

Kérdezhetnénk — mi a magyarázata annak, hogy az amerikai kém-szolgálat, amelynek ilyen tág lehetőségei vannak arra, hogy nyíltan behatoljon az északatlanti tömbhöz tartozó országokba, s az Egyesült Államoktól függő sok más országba, egyéb módokat is keres arra, hogy kiszélesítse kémtevékenységét ezekben az országokban?

Az amerikai imperialisták nagyon jól tudják, hogy nem nagyon erősek azok a láncok, amelyekkel ezeket az országokat hadiszekerük-höz kötötték. Világosan látják, hogy a csatlós országok és az Amerikai Egyesült Államok közötti ellentétek egyre fokozódnak és mindjobban kiéleződnek. Ezért építi ki oly lázasan gondosan álcázott támaszpontjait az amerikai kém-szolgálat, s ezért fokozza „illegális” kémtevékenységét „szövetségesének” területén.

A *Daily Worker*, Nagy-Britannia Kommunista Pártjának lapja, 1951 májusában igen érdekes tényekre hívta fel a figyelmet. A lap közölte, hogy az amerikai titkosrendőrség angliai ügynökeit miniatűr fényképezőgépekkel látták el, amelyekkel észrevétlenül lefényképezhetik a „gyanús” és a „politikailag nem kívánatos” személyeket s a legkülönbözőbb tárgyakat. Ez akkor derült ki, amikor ötven fényképezőgépet a burtonwoodi (Lancashire grófság) amerikai támaszpontról az amerikai Szövetségi Nyomozó Iroda londoni fiókjába való szállítás közben elloptak. A lap szerkesztőségi cikke a következő megjegyzést fűzte ehhez: „Vajjon miért van szükségük az amerikai titkos szolgálat ügynökeinek ezekre a fényképezőgépekre, ha nem azért, hogy angol állampolgárok után kémkedjenek? És biztosak lehetünk-e abban, hogy az Angliában kiépített hatalmas amerikai kémhálózat nem használja-e fel ezeket a készülékeket — és nyilvánvaló büntetlenségét, bármit művel is —, hogy angol katonai titkokat közöljön Amerikával?”

Az amerikai kém-szolgálat nem szorítkozik a „politikailag megbízhatatlan egyének” megfigyelésére. A „biztonság kedvéért” kémkedik (mégpedig igen alaposan) a fegyveres erők magasrangú vezetői és a polgári kormányzat élén álló személyek után is a kapitalista országokban. Svájcban „két kémközpont foglalkozott ezzel. E kémközpontok leleplezése diplomáciai botrányt okozott, mert megállapították, hogy a központok állandó kapcsolatot tartottak fenn a Bernben székelő

diplomáciai képvisellel. A botrány következtében az Egyesült Államok svájci katonai attaséjának azonnal el kellett hagynia az országot. Az Egyesült Államok kormányát felháborította a svájci hatóságoknak ez az „önfejtése”, vagyis az, hogy zavarni merészték az amerikai kémek „normális tevékenységét”. Az Egyesült Államok követsége éles hangon tiltakozott a svájci kormánytól azzal kapcsolatban, hogy Frick ezredes, a svájci hadsereg kémelhárító osztályának főnöke irányította az amerikai kémszervezetek leleplezését. A svájci kormány, attól tartva, hogy az Egyesült Államok gazdasági szankciókat alkalmaz, meghátrált és Frick ezredest elbocsátotta szolgálatából. Ezt követően eltávolították a svájci hadseregből az Egyesült Államok szempontjából „megbízhatatlan” elemeket.

Amikor az „atlanti együttműködésről” beszélünk, rá kell mutatnunk még egy meglehetősen jelentős tényre.

A nyugatnémetországi amerikai, brit és francia megszálló hatóságok szorosan együttműködnek ugyan a szovjetellenes kém- és diverziós tevékenységek megszervezése terén, de a kémszolgálat megszervezésével kapcsolatos számos más kérdésben éles vetélkedés folyik köztük. A három nyugati hatalom mindegyike megteremtette Nyugat-Németországban a maga kémhálózatát és valamennyien szorosan együttműködve folytatják kém- és diverziós tevékenységüket a Német Demokratikus Köztársaság ellen. Ugyanakkor azonban a kémszolgálatok egymást is szemmel tartják. Az amerikai kémszolgálat például állandóan lehallgatja az angol megszálló hatóságok telefonbeszélgetéseit. De az angol kémszolgálat sem maradt adósa. Sikerült kémkedést szerveznie a nyugatnémetországi amerikai parancsnokság központi szerveiben. Az ADN hírügynökség jelentése szerint az amerikai hatóságok 1949 decemberében angol kémszervezetet fedeztek fel a berlini legfelsőbb szövetséges bizottság amerikai osztályának főhadiszállásán. Letartóztatták az egyik tekintélyes gazdasági szakértőt és több más amerikai tisztviselőt, aki az angol kémszervezet szolgálatában állt. Az volt a vád ellenük, hogy rendkívül fontos értesüléseket szolgáltatott ki az angoloknak. John Pitt angol újságíró ezzel kapcsolatban a következőket írta: „Az amerikai ügynökök lehallgatják az angolok telefonbeszélgetéseit, s mint hírül adták, egyes felelős állásban levő angol tisztviselők pénzt fogadtak el az amerikaiaktól; a francia Deuxième Bureau munkatársairól kiderült, hogy három-

oldalú kémkedésbe keveredtek és a nyugati hatalmak három berlini parancsnoka még a legjelentéktelenebb apróságokban sem bízott meg egymásban.”

Valóban, a „szövetséges” kapcsolatok igen színes képe tárul itt elénk!

Az amerikai imperialisták, valamint az angol, francia és más háborús gyujtogatók Északatlanti Egyezménynek nevezett bűnös összeküvése a Szovjetunió és a népi demokratikus országok elleni támadó háború előkészítését tűzte célként maga elé. Az Egyesült Államok kormányzó körei ugyanakkor arra is felhasználják az Északatlanti Egyezményt, hogy befejezhessék a „totális kémkedés” rendszerének megszervezését, s azt az új világháború kirobbantásának egyik eszközeként használják fel.



Ötödik fejezet

A „SZENTSZÉK” KÉMSZERVEZETE AZ AMERIKAI IMPERIALIZMUS SZOLGÁLATÁBAN

A Vatikán — a katolikus egyház irányító központja — buzgón támogatja az amerikai monopóliumokat, hogy kirobbanthassák az új háborút. Az Egyesült Államok kormányzó körei nemcsak a pápaság politikai befolyását használják fel, hanem a Vatikán igen kiterjedt kém- és propagandaszervezetét is szolgálatukba állítják.

A Vatikán már az európai háború kezdetén igyekezett megteremteni az „együttműködést” saját kémszolgálatával és a megfelelő amerikai szervek között. Ryan, az Egyesült Államok egyik katolikus püspöke 1940 május 12-én cikket írt a *New York Times* című lapba, s cikkében azt bizonygatta, hogy az Egyesült Államok számára igen „célszerű” volna diplomáciai kapcsolatokat létesíteni a Vatikánnal. E lépés politikai előnyeit ecsetelve, a püspök hangsúlyozta, hogy a Vatikán a világ legtájékozottabb szervezete, s hogy a különlegesen kiképzett hivatalos és nemhivatalos személyek ezrei hajtják végre a Vatikán megbízásait.

Szavainak alátámasztására Ryan a hírszerző munka egyik amerikai szakértőjét idézte: „A Vatikán hírszerző szolgálata a legjobb a vilá-

gon. E hírszerző szolgálat tisztjei — a klérus tagjai — a legkülönbözőbb társadalmi rétegekhez tartozó emberekkel érintkeznek.” Befejezésül a püspök rámutatott arra, hogy a Vatikánnal való kapcsolatok felvétele esetén a Vatikán kémiszolgálatát és a rendelkezésére álló lehetőségeket mind fel lehetne használni az Egyesült Államok javára.

Meg kell jegyeznünk, hogy a katolikus egyház egyik legnagyobb propagandaszervezetének — a Katolikus Jótékonyági Egyesületek Országos Konferenciájának — szociális akcióosztályát maga Ryan vezeti. E szervezetnek úgynevezett „tájékoztató szolgálata” is van, amelynek különösen az a feladata, hogy szovjetellenes propagandát fejtsen ki a latinamerikai országokban.

Az amerikai imperialisták szívesen létesítettek nemhivatalos diplomáciai kapcsolatokat a Vatikánnal. 1940 elején megérkezett a Vatikánba Myron Taylor, az Egyesült Államok elnökének személyes megbízottja — a United States Steel Corporation acéltröszt volt elnöke, a newyorki First National Bank igazgatója és a Morgan-bankház ellenőrzése alatt álló több más cég vezetője. A Wall Streetnek ez a tekintélyes mágnása fáradhatatlanul dolgozott annak érdekében, hogy a Vatikán propaganda- és kémszervezetét az amerikai imperializmus szolgálatába állítsa.

A VATIKÁN KÉMSZOLGÁLATA

A Vatikán kémiszolgálata valóban óriási lehetőségekkel rendelkezik a tőkés országokban. A katolikus főpapság — valamilyen formában — ténylegesen kiszolgálja a Vatikán kémszervezetét. Több mint ezer-ötszáz érsek és püspök — a világ különböző részein élő katolikus papok vezetői — rendszeresen a legkülönbözőbb tájékoztató anyagokat gyűjtik össze a beosztott papoktól, s ezeket az értesüléseket aztán a Vatikánba továbbítják. Kémadatokat gyűjt a Vatikán által alapított számos szerzetesrend is. Végül a Vatikán felhasználja erre a célra az Actio Catholicá-ban egyesült nagyszámú katolikus tömegszervezetet is, továbbá a katolikus politikai pártokat: Olaszországban a kereszténydemokrata pártot, Franciaországban a Népi Köztársasági Mozgalmat (Mouvement Républicain Populaire — MRP).

A vatikáni kémszolgálat külföldi szervező központjai ezenkívül a pápa diplomatáinak — a nunciosoknak (nagykövetek), az internunciosoknak (követek) és az apostoli legátusoknak (akik állítólag csak a pápa „egyházi” képviselői) — rezidenciái is.

A katolikus papság által gyűjtött értesülések egész áradata a Vatikán egy külön hivatalához, a Sant'Offizio kongregációhoz (a hírhedt „szent inkvizíció” jogutódjához) fut be. Hatalmas tisztviselői kar tanulmányozza és osztályozza itt napról napra a beérkező értesüléseket. Thomas Morgan könyvet írt a Vatikánról ezzel a találó címmel: „Lehallgató állomás”, s a következőket mondja: „Éjjel-nappal szakadatlanul érkeznek a Vatikánba a világ legtávolabbi zugaiból a rossz és a jó hírek.”

A Vatikán politikai kémszolgálatára már jóval az első világháború előtt szervezett formát öltött. A Vatikán már ekkor hozzáfogott az imperialista hatalmak kémszolgálatával való kapcsolatai kiépítéséhez, és ahhoz, hogy tevékeny segítséget nyújtson e kémszolgálatoknak. Az első világháború kitörése után — 1914 végén — XV. Benedek pápa egy „jótékonyági” szervezetet létesített, amely „a hadifoglyok segélyezésének” leple alatt nagyarányú kémtevékenységet folytatott.

A második világháborúban XII. Pius pápa nemcsak XV. Benedek tapasztalatait használta fel a Vatikán ilyen jellegű tevékenységének kifejlesztésére, hanem saját tapasztalatait is, amelyekre még akkor tett szert, amikor mint müncheni nuncius a Vatikán megbízásából a Németországban levő hadifoglyok „segélyezését” irányította.

1939 októberében — egy hónappal az európai háború kitörése után — a vatikáni államtitkárság mellett úgynevezett „tájékoztató irodát” létesítettek, melynek élére Jevreinovot, a cári Oroszország egykori katolikus püspökét, a Vatikán egyik legrégibb kémjét állították. A „tájékoztató iroda” nyomban megszervezte fiókjait a legfontosabb városokban, különösen pedig ott, ahol hadműveletek folytak. A fiókhálózatot rendszeresen bővítették. A „tájékoztató irodának” fiókjai voltak Washingtonban és Tokióban, Kairóban és Bangkokban, a semleges országokban és a hitleristák által megszállt városokban.

A különleges ügynökök százai és a katolikus papság helyi képviselőinek ezrei hajtották végre napról napra az iroda megbízásait.

A „tájékoztató iroda” a „hadifoglyok és menekültek felkutatásának” az „éhezők megsegítésének” ürügyével valamennyi hadszíntérre kiterjesztette tevékenységét. A Vatikán ügynökei „jótekonny célok” örve alatt behatoltak a hadifogoly- és internálótáborokba, kapcsolatot létesítettek a menekültekkel és emigránsokkal, ellátták őket rádióval, irodalmi termékekkel, hangszerekkel. Mindez a kémtevékenység álcázására szolgált. A háború végére a Vatikán „tájékoztató irodája” az egyik legjelentősebb kémszervezetté vált, amely az Egyesült Államokat és Angliát éppúgy kiszolgálta, mint a fasiszta Németországot, s amelynek központi apparátusában százötven ember dolgozott. Ez az iroda a Vatikán legfőbb kémközpontjának, az úgynevezett Pro Deo Tájékoztató Központnak a segédszerve volt.

A háború befejezése után újjászervezték a Vatikán kémszolgálatát, s egyesítették a jezsuita rend hírszerző szolgálatával. Az újonnan létesített szervet, amelynek élére Janssen jezsuita rendfőnököt állították, Montini vatikáni helyettes államtitkárnak rendelték alá. Janssen helyetteseivé a Pro Deo Tájékoztató Központ igazgatóját, a belga származású Morlion dominikánus szerzetest és Schmiedert, a jezsuiták kémszervezetének igazgatóját nevezték ki.

Minden egyes nagyobb országot, vagy a kis országok egy-egy csoportját a vatikáni kémközpont megfelelő osztálya vagy szekciója „veszi kezelésébe”.

A vatikáni kémszolgálat újjászervezésének az volt a célja, hogy fokozza a Vatikán aknamunkáját a Szovjetunió és a népi demokratikus országok ellen. Ezért a Vatikán új hírszerző központjának legfontosabb osztálya a Schmieder által vezetett „kelet- és délkeleteurópai osztály” lett. Schmieder legközelebbi munkatársává egy régi kém, a jezsuita Preserent nevezték ki, akit a Vatikánban „a szláv országok nagy szakértőjének” tartanak.

Igen nagy szerepet játszik a Vatikán kémszolgálatában az úgynevezett „belső osztály”, amelynek a Vatikán összes helyi képviselőinél fiókjai vannak. A „belső osztályok” a Szentszék hírszerző szolgálatának legtitkosabb szervei, és ezért a legtekintélyesebb katolikus prelátusokat bízzák meg vezetésükkel. Így például a Vatikán hírszerző szolgálatának innsbrucki képviselőjénél a „belső osztály” vezetője Regents, az ottani jezsuita kollégium rektora, Koblenzben

(Németország) Poyler a Katholische Presskorrespondenz hírügynökség igazgatója.

„A vatikáni diplomácia titkos okmányai” című, 1948 áprilisában Olaszországban megjelent könyv névtelen szerzője írja, hogy a katolikus egyház hírszerző tevékenységét közvetlenül és személyesen XII. Pius pápa irányítja. XII. Pius gyakran rendez értekezleteket Montini helyettes államtitkárnak és a Vatikán más, tekintélyes vezető személyiségeinek részvételével. Ezeken az értekezleteken megvitatják a kémkedés kifejlesztésére és a politikai diverziók szervezésére vonatkozó terveket. Az értekezletek állandó résztvevője Vincent McCormick, az amerikai jezsuiták képviselője.

Az Egyesült Államok kormányzó köreinek nagy befolyásuk van a Vatikán kémszolgálatának tevékenységére. Éppen Myron Taylor, az Egyesült Államok képviselője volt az, akinek utasítására átszervezték a Vatikán hírszerző apparátusát, hogy az jobban szolgálhassa az amerikai imperializmust. Ezenkívül a háború után nagyszámú amerikaival egészítették ki a Vatikán diplomáciai személyzetét és hírszerző ügynökségét.

1948 elején az Egyesült Államok kormánya és a Vatikán titkos megállapodást kötött, amelynek tartalma hitelt érdemlő forrásból származó közlés alapján nyilvánosságra került. E megállapodás értelmében az Egyesült Államok kormánya magára vállalta a Vatikán „kommunistaellenes” (értsd: kém- és felforgató) tevékenységének finanszírozását. Meg kell jegyeznünk, hogy az Egyesült Államok ténylegesen már előzőleg is pénzelte a Vatikán kémszolgálatát. A sajtóközlemények szerint 1947-ben a Vatikán kémtevékenységének fedezésére csupán Európában mintegy ötszázezer dollárt költöttek. XII. Pius viszont arra kötelezte magát, hogy a Vatikán maximális kémtevékenységet fog kifejteni a népi demokratikus országok és a Szovjetunió ellen.

1948 április végén az egyik román ujságban „A Vatikán kémszolgálatának tevékenysége” címmel cikk jelent meg. A cikk ismertette azoknak az új irányelveknek lényegét, amelyeket XII. Pius pápa dolgozott ki kémszolgálatára részére. A pápa azt követelte, hogy minden katolikus szervezet, minden szerzetesrend és minden egyes egyházi vezető a legteljesebb mértékben használja ki a rendelkezésére

álló lehetőségeket kémértesülések gyűjtésére, s hogy a vatikáni kémiszolgálat egész külső hálózata haladéktalanul létesítsen összeköttetést az amerikai és az angol kémszervezetek helyi megbízottai-val és bocsássa rendelkezésükre mindazokat az általános jellegű értesüléseket, amelyek felhasználhatók a kommunizmus elleni harc fokozására. A különlegesen bizalmas természetű értesüléseket a pápa rendelkezése szerint a vatikáni kémiszolgálat központjához kellett továbbítani.

Az Egyesült Államok kormányzó körei a jelentős számú amerikai-ból álló jezsuita renden keresztül is befolyást gyakorolnak a Vatikán kémiszolgálatára. 1946 végén az egész világon 28 234 jezsuita volt; ezek közül 6 282 az Egyesült Államokban élt (a jezsuita rend newyorki szervezetének 1 200 tagja volt), 4 973 Spanyolországban, 4 566 Angliában, Kanadában, Írországban és Belgiumban, 3 154 Németországban és Hollandiában, 3 100 Franciaországban, 2 450 Latin-Amerikában, 2 353 Olaszországban és 1 356 egyéb országokban.

A Szentszék messze szerteágazó propagandaszervezete szorosan együttműködik kémiszolgálatával. A vatikáni propaganda irányító központja a „hitterjesztő kongregáció” — a pápa propaganda-minisztériuma. A kongregáció illetékessége alá tartozó intézmények — különféle intézetek, kollégiumok, missziók stb. — a legkülönbözőbb jellegű bomlasztó munkát végzik. Így például a Collegio Germanico (a német anyanyelvű papok vatikáni kiképző központja) olyan „istennek tetsző” dologgal foglalkozik, mint a volt hitlerista tisztek toborzása a vietnami francia megszálló hadsereg kötelékeibe.

A Collegio Germanico egyik legtevékenyebb vezetője egy igen furcsa nevű katolikus pap: Pax Bibliothekar. Nemrégiben még Friedrich Büchnernek hívták és a „halálfejes” SS-hadosztály tisztje volt. A hitleri Németország összeomlása után Büchner a katolikus egyház karjai közé menekült és a Collegio Germanico tagja lett. Ez a tény is meggyőzően mutatja, mivel foglalkoznak a Vatikán propagandaszervezetének vezetői.

Noha a katolikus egyháznak sokévszázados tapasztalata van a haladó mozgalmak elleni titkos harc legkülönbözőbb válfajaiban, a klérust ma mégis egyik vereség a másik után éri ezen a fronton. Hogy változtasson ezen a helyzeten, a Vatikán nagy figyelmet fordít

a kémhálózata számára szükséges káderek kiválogatására és kiképzésére.

A katolikus tanintézetek hálózatában — a számos szemináriumban, főiskolán és egyetemen, a szerzetesi kollégiumokban és missziós iskolákban — gondosan kiválogatják azokat a diákokat, akiket képességeik alkalmassá tesznek a kémtevékenységre. A kiválogatott diákokat szakszerű kiképzés céljából külön iskolákba küldik, melyeket Olaszországban és más országokban szerveztek.

A Vatikán kémszolgálatát az tekintik legfőbb feladatának, hogy ügynököket képezzen ki a népi demokratikus országokban és a Szovjetunióban végzendő bomlasztó munkára.

A Vatikán kém- és diverziós ügynökei külön központi tanintézetekben szereznek „magasabb képzettséget”. Ebben a tanintézetben képezik ki azokat a hazudozókat és rágalmazókat is, akiket a katolikus sajtóorgánumoknál és az úgynevezett „suttogó propaganda” terjesztésére alkalmaznak. Rómában erre a célra külön „ujságíró-főiskolát” nyitottak. Az itt előadott tárgykört hivatalosan valamilyen okból „a negyedik dimenzió zszurnalisztikájának” nevezik. A hallgatók „filozófián” és „publicisztikán” kívül még egy „tudománnyal” foglalkoznak, amelyet „az apostoli tevékenység módszertanának” neveznek. Előadásokat tartanak a főiskola hallgatóinak „a hivatás-etika alapjairól” is, hogy jövőendő működésük során ne terheljék őket fölösleges lelkiismereti aggályok a legelemibb emberi erkölcs és az ujságírói etika követelményeit illetően (az utóbbinál az objektivitásra és az igazmondásra gondolunk).

A vatikáni „ujságírók” kiképzésének egész rendszerét velejéig áthatja a gengszterizmus és az embergyűlölet. Mint a „diplomácia” és a „zszurnalisztika” mintaképeit állítják e főiskola „hallgatói” elé azokat a módszereket, amelyeket az amerikai monopóliumok szolgálai a nemzetközi kapcsolatok terén és a sajtóban alkalmaznak.

Az intézet elvégzése után a növendékek előtt széles távlatok nyílnak a politikai ranglétrán való előléptetésre. A Vatikán kémszolgálatának érdeke fűződik ahhoz, hogy ügynökei befolyásos politikai állásokat töltsenek be, s ezért előmozdítja karrierjüket.

Meg kell emlékeznünk a vatikáni kémszolgálat ügynökeinek egy újabb, nemrég létesített kategóriájáról is. Azokról a misszionáriusokról van szó, akik különleges kiképzésben részesülnek, hogy

munkásoknak álcázva fejtsenek ki bomlasztó tevékenységet az üzemekben.

1949 közepén az olaszországi Bolognában egy új papi szeminárium épületének alapkövét rakták le, ahol olyan fiatal papokat fognak kiképezni, akik majd ipari üzemekben tevékenykednek. A *Catholic Herald* című angol lap e hírhez a következő kommentárt fűzte: „Teológiai ismereteiken kívül ezeknek az embereknek (a szeminárium hallgatóinak — V. M.) kellő gyakorlati tapasztalatuk is lesz ehhez a munkához. A szokásos elméleti ismeretek mellett a szeminaristák bizonyos ipari szakképzettségre is szert tesznek, s ilyen irányú kiképzésük ugyanolyan körülmények között történik, mint a szakmunkások kiképzése.”

A szeminárium egyik professzora a *Catholic Herald* tudósítójával folytatott beszélgetése során kijelentette, hogy a tanfolyam elvégzése után növendékei egy éven át főleg a munkások „gondolkodásmódjának tanulmányozásával” foglalkoznak. Ez a közlés nem hagy kételet afelől, hogy milyen szerepet szánnak e leendő „misszionáriusoknak”. A Vatikán kém szolgálata, washingtoni gazdáinak parancsára, kémkedést szervez a munkásmozgalomban.

A VATIKÁN FELFORGATÓ TEVÉKENYSÉGE A NÉPI DEMOKRATIKUS ORSZÁGOKBAN

A Vatikán feladatként tűzi maga elé, hogy felforgató tevékenységet fejtsen ki a népi demokratikus országokban. A népi demokráciák közül talán Csehszlovákia áll leginkább a Vatikán figyelmének középpontjában.

A burzsoá Csehszlovákiában igen erősek voltak a katolikus reakció hadállásai. A csehszlovák kapitalistákkal és földbirtokosokkal együtt a katolikus „egyházfejedelmek” is közreműködtek abban, hogy a hitleri Németország elfoglalja az országot és a megszállás éveiben tevékenyen támogatták a német fasisztákat. Ugyanakkor azonban a Vatikán kém szolgálata — miután előre látta a fasiszta Németország összeomlását — kém- és diverziós hálózatot is szervezett Csehszlovákia területén, hogy majd a háború után felhasználhassa azt.

E hálózat megszervezésére 1943-ban antifasisztának álcázva Cseh-

szlovákiába küldték Dimiszlav Kolakovicsot, az egyik legtapasztaltabb jezsuita kém. A horvát nemzetiségű „teológiaprofesszor” Szlovákiában telepedett le, ahol rövidesen rendkívül élénk tevékenységet fejtett ki. Az 1944-ben kitört szlovákiai népi felkelés idején Škrábik katolikus püspök segítségével befurakodott a felkelők sorai közé. Kolakovics a gyónások alkalmával katonai titkokat csikart ki a sebesültekből, s ezeket, éppúgy mint más úton szerzett értesüléseit, a püspöki palotában felállított kémközponton keresztül kiszolgáltatta a német fasiszta megszállóknak.

Ez az elvetemült jezsuita kém „Család” fedőnéven kém- és diverziós hálózatot létesített Szlovákiában. E kémszervezet tagjai kiszolgálták mind a Vatikán, mind a hitleristák kémszolgálatát.

Amikor a Szovjet Hadsereg felszabadította Csehszlovákiát, Kolakovicsnak sikerült elkerülnie a leleplezést és tovább folytatta bomlasztó tevékenységét. 1945 decemberében illegálisan Rómába utazott, ahol új utasításokat kapott. Majd visszatért Prágába és ott földalatti csoportokat szervezett. Több állami alkalmazottat sikerült beszerveznie, akik bizalmas értesítéseket szállítottak neki. A Belkereskedelmi Minisztériumban például Václav Vaško és František Szabó voltak az ügynökei. Bogdan Chudoba, az *Obzory* című katolikus folyóirat szerkesztője is Kolakovics aktív ügynöke volt.

A Vatikán a népi demokratikus Csehszlovák Köztársaság megalakulása óta fáradhatatlanul szötte intrikáit, hogy megdöntse a népi hatalmat és amerikai-angol uralmat létesítsen Csehszlovákiában. A katolikus egyház vezető rétege köré tömörültek a felosztatott és betiltott fasiszta és fasisztabarát pártok politikusai.

Az 1948 februári események idején, amikor a csehszlovák reakció államcsínyt készített elő, a Vatikán ügynöksége tökéletesen együttműködött az összeesküvőkkel. Beran prágai érsek a pápa teljes támogatásáról biztosította az összeesküvőket. Miután meghíúsultak a reakció összeesküvő tervei, a Vatikán tovább fokozta a Csehszlovákia ellen irányuló kém- és diverziós tevékenységét. A pápa a csehszlovák kormány hozzájárulása nélkül új nunciust küldött Prágába — Verolinót, aki a népi demokratikus Magyarországon folytatott aknamunkájával tette ismertté nevét. Verolino utasítására összehívták Csehszlovákia valamennyi katolikus püspökének titkos értekezletét, amelyen Beran érsek Verolino nevében a felforgató tevékenység

haladéktalan fokozását követelte. Azt javasolta a püspököknek, hogy gondoskodjanak a földalatti kém- és diverziós csoportok megszervezéséről. A vatikáni ügynökök kémtevékenységének nagy aktivitását bizonyítja például az a tény is, hogy a bratislavai központi katolikus kancellária pontos nyilvántartást vezetett Szlovákia iparáról.

A termés betakarításának időszakában Verolino titokban beutazta Szlovákiát és személyesen oktatta ki a helyi plébánosokat, hogy milyen módszerekkel hiúsítsák meg a gabona begyűjtését és az állammal szemben fennálló gabonabeszolgáltatási kötelezettség teljesítését. De a pápai nuncius az alsópapság részéről nem mindenütt tapasztalhatta „a hulla engedelmességét” (így fejezi ki a jezsuiták jelszava a feltétlen engedelmességet). Sok plébános megtagadta a vatikáni küldött utasításainak végrehajtását. Verolino az ilyen papokra különböző büntetések kiszabásával akart nyomást gyakorolni, ami azonban viharos tiltakozást váltott ki az egyszerű katolikusok tömegeiből.

Ilyen körülmények között a Vatikán csehszlovákiai ügynöksége kénytelen volt megváltoztatni aknamunkájának taktikáját. Miután reményei, hogy „tömegbázisra” tehet szert a katolikus lakosság körében, szertefoszlottak, teljes illegalitásban folytatta bomlasztó munkáját. A Szentszék képviselői egy messze szerteágazó, s jól álcázott kém- és diverziós hálózat megszervezésére összpontosították erőfeszítéseiket. E hálózat egyes csoportjainak élén tapasztalt, hivatásos kémek álltak. A katolikus főpapság most még az eddiginél is fokozottabban törekedett arra, hogy maga köré tömörítse a reakció még megmaradt erőit.

1950 februárjában Klement Gottwald köztársasági elnök, a katolikus egyház és az állam közti viszonyt jellemezve, a következőket mondotta: „Egyre nyilvánvalóbbá lesz, hogy a katolikus egyház főpapsága a reakció szócsöve. Körülötte összpontosulnak és csoportosulnak mindazok, akik valamilyen módon kifejezésre akarják juttatni ellenszenvüket mai népi demokratikus rendszerünkkel szemben”¹.

Gottwald elvtárs szavait egyértelműen megerősítették az 1950-ben és 1951-ben lezajlott bűnperek, amelyeknek vádlottai a Csehszlovákiában leleplezett titkos vatikáni ügynökök voltak. Ezek az ügynökök

¹ Klement Gottwald. Válogatott cikkek és beszédek. Szikra 1951. 433. old.

felforgató tevékenységet fejtettek ki a köztársaság ellen, de tetten érték őket.

1950 április 1-től 5-ig tárgyalta a prágai törvényszék a csehszlovákiai katolikus kolostorok tíz volt szerzetesének ügyét, akiket külföldi kém-szervezetek részére folytatott kémkedéssel és a népi demokratikus rend elleni más főbenjáró bűnökkel vádoltak. A vádlottak padján papok ültek — fekete, barna és fehér reverendában, aszerint, hogy melyik rendhez tartoztak és milyen egyházi méltóságot viseltek.

A bíróság megállapította, hogy a német fasiszta megszállás idején a vádlottak közül többen ugyanakkor, amikor a Vatikán ügynökei voltak, a Gestapóval is együttműködtek. A Gestapo és a vatikáni kémszolgálat között igen szoros volt a kapcsolat a népi felszabadító mozgalom elleni harcban. A Vatikán a Gestapo segítségével szabadult meg a számára kellemetlen papoktól. Így például 1939-ben a Gestapo letartóztatta és koncentrációs táborba hurcolta Lacinát, a sztragovi kolostor apátját, hogy helyét Jarolimka apát foglalhassa el, aki arról volt közismert, hogy gyűlölte mindazt, ami haladó. A Gestapo ügynöke volt Josef Urban vádlott is.

A bírósági tárgyaláson bebizonyosodott, hogy Csehszlovákia számos katolikus kolostorában és templomában fegyvereket rejtgettek. Ez a sok kolostor és templom volt a külföldi kémeknek és terroristáknak a menedékhelye. Így például a znajmi katolikus templom volt az ember-csempészet központja. Itt szervezték a csehszlovák nép árulóinak kiszöktetését, akiket azután megfelelő kiképzés után visszaküldtek, hogy az országban kém- és diverziós tevékenységet fejtsenek ki.

Machalka apát, a premontrei kolostor előljárója, a kolostor félre-eső zugaiban fegyvereket és lőszert rejtgetett, az orgona fujtatóiban és más helyeken pedig körülbelül egymillió cseh koronát, nagymennyiségű amerikai dollárt, olasz lírát, arany és ezüst tárgyakat dugott el. Saját pisztolyát a gyóntatószékben rejtette el. Silvester Brajn dominikánus szerzetes, az olmtüzi katolikus szeminárium tanára, államellenes röpiratokat terjesztett, és szemináriumi katedráját arra használta fel, hogy a hívők körében elégedetlenséget szítson, és népellenes cselekményekre bujtogassa őket.

Rendkívül tevékeny aknamunkát fejtettek ki a csehszlovák nép ellen a jezsuiták, akiknek csehszlovákiai főnökére, František Šingalra rábizonyították, hogy rendszeresen kémkedett.

Említettük már, hogy az 1948 februári események után a Vatikán csehszlovákiai ügynöksége fokozta tevékenységét. 1948 tavaszán a premontrei kolostorban az apátok és más katolikus főpapok értekezletet tartottak, amelyen kidolgozták a Csehszlovák Köztársaság ellen irányuló ellenséges akciók tervét. Az egyik vádlott — Tajovský — szerint az értekezlet résztvevői azt remélték, hogy rövidesen „történik valami”. A bíróság megállapította: a vádlottak arra számítottak, hogy 1949 májusában, a Csehszlovák Kommunista Párt IX. kongresszusa idején államellenes fegyveres puccs végrehajtására kerülhet sor.

1951 januárjában tárgyalták Bratislavában három szlovák püspök — Jan Vojtaššák, Michal Buzalka és Gojdič — bűnperét. Ezek az „egyházfők” Lengyelországból megszökött banditákat rejtegettek, fegyverraktárakat rendeztek be, ellenforradalmi sajtótermékeket nyomtattak ki, titkos rádióadókat állítottak fel palotáikban, és terrorcselekményeket készítettek elő.

Ezek az emberek — „isten szolgálói” — nem riadtak vissza attól, hogy a legsötétebb gaztetteket kövessék el népük ellen.

A szlovák püspökök a pápa „öszentségétől” és amerikai gazdáiktól egyaránt megkapták bérüket gaztetteikért. 1949-ben például az amerikai kémvizsgálat két ízben is nagyobb pénzüsségeket utalt át cinkosainak. Gojdič vádlott bevallotta a bíróságon, hogy az amerikaiak kétszázezer koronát fizettek ki neki készpénzben kémtevékenységéért, s ezenkívül egy személyautóval is megajándékozták.

Meg kell emlékeznünk a tizennégy külföldi kém és diverzáns bűnperéről is, amely 1951 márciusában zajlott le Hodonín városában. A per tárgyalásán kiderült, hogy a vádlottak közül sokan egyidejűleg három kémvizsgálat — az amerikai, a francia és a vatikáni kémvizsgálat — megbízásait hajtották végre. Az egyik bandavezér, Jaroslav Vetejška elmondotta, hogy őt egy bécsi templomban szervezték be a Vatikán kémvizsgálatába, utána pedig az innsbrucki amerikai kémiskolában kapott különleges terrorista kiképzést. „Tanulmányainak” befejezése után Vetejškát átdobták Csehszlovákiába, ahol bűntársaival együtt meggyilkolta az államvédelmi hatóság egyik munkatársát.

Igen jellemző az a vallomás, amelyet a per másik vádlottja, Majmir Bečka tett. Bečka vallomása szerint Goracsek katolikus pap, aki őt Olaszországban beszervezte, arra hívta fel a figyelmét, hogy ha Csehszlovákiában nem sikerül közvetlen összeköttetést létesítenie a Vatikán

képviselőivel, az amerikai kémszolgálat képviselőin keresztül is továbbíthatja a Vatikán részére szánt kémértesüléseit.

Még számos tényrt idézhetnénk, amelyek megcáfolhatatlanul bizonyítják, hogy a Vatikán az Egyesült Államok érdekében az amerikai kémtevékenység és az amerikai politika eszközévé változtatta valamennyi egyházi szervezetét. Különösen jellemző ebből a szempontból Mindszenty magyarországi bíboros ügye.

Esztergomban, egy kis dunamenti városkában van Magyarország prímásának rezidenciája. Több éven át — 1945 szeptemberétől 1948 decemberéig — itt lakott Mindszenty József bíboros, a magyar nép esküdt ellensége. A magyarországi katolikus egyház egykori feje német származású, eredeti neve Pehm. Már az 1919-es magyar forradalom idején is a reakció hűséges szolgája volt.

Amikor a Szovjet Hadsereg felszabadította Magyarországot, Mindszenty minden befolyását latbavetette, hogy a fennhatósága alá tartozó magyarországi katolikus főpapságot a Vatikán kém- és diverziós ügynökségévé, a templomok szószékét pedig a rágalmazó, népellenes propaganda tribünjévé változtassa.

1948 decemberében a magyar Államvédelmi Hatóság véget vetett Mindszenty bíboros bűnös üzelmeinek. A bíborossal együtt őrizetbe vették titkárát, Zakar Andrást és néhány más katolikus egyházi személyiséget is. A bírósági vizsgálat feltárta Mindszenty és bűntársai felforgató tevékenységének részleteit.

December 23-án, a bíboros esztergomi palotájában tartott házkutatás során a hatóságok a palota pincéjében mélyen a földbe elásva egy fémtokot fedeztek fel. Ebben az „irattárban”, amely többszáz titkos okmányt tartalmazott, megtalálták Mindszenty sajátkezűleg írott leveleit, amelyekben sürgette a nyugati hatalmakat, hogy avatkozzanak be a Magyar Köztársaság belügyeibe, s megtalálták azokat az eredeti válaszleveleket is, amelyeket ezeknek az országoknak a követei intéztek a bíboroshoz. Ott voltak az irattárban azoknak a kémjelentéseknek másolatai is, amelyeket Mindszenty több külföldi kémszolgálatnak küldött.

A letartóztatottak vallomásai, s a náluk lefoglalt okmányok alapján megállapították, hogy Mindszenty már 1945-ben monarchista szervezetet létesített a Habsburg-dinasztia magyarországi uralmának helyreállítása érdekében. Ifjabb Pallavicini György őrgróf, majd

pedig van Roey belga bíboros útján érintkezésbe lépett Habsburg Ottóval. 1947 júliusában Mindszenty az Egyesült Államokba utazott, és ott egy Chicago melletti zárdában egyórás megbeszélést folytatott Habsburg Ottóval. Megállapodtak, hogy egyesíteni kell a magyar monarchista erőket és fokozni kell tevékenységüket.

E megbeszélésen tevékenyen résztvett maga Spellman bíboros is, az Egyesült Államok katolikus egyházának feje.

Hazatérése után Mindszenty azonnal hozzálátott az illegális monarchista szervezet létrehozásához. E szervezet vezetői később a bíboros hozzájárulásával még a kormány névsorát is összeállították, amelynek meg kellett volna alakulnia Magyarországon, miután az országot a népellenes államcsíny eredményeképpen a nyugati hatalmak csapatai megszállták volna.

Mindszenty állandó és szoros személyes kapcsolatot tartott fenn az Egyesült Államok budapesti követével. 1948 februárjában a bíboros utasította titkárát, Zakart, hogy lépjen érintkezésbe az amerikai követség tanácsosával.

A magyarországi katolikus egyház a hazai reakció egyik legfőbb központja és az amerikai imperializmus eszköze lett. Ezért az esztergomi palotában működő kémközpont leleplezése és felszámolása rendkívül súlyos csapás volt a háborús gyujtogatók terveire, akik abban reménykedtek, hogy Magyarországon visszaállíthatják a kapitalista rendet és bevonhatják az országot az imperializmus táborába.

Az Egyesült Államok kormányzó körei a Mindszenty-féle összeesküvés leleplezése után sem mondtak le arról, hogy felhasználják a magyarországi katolikus egyház vezetőit a népi hatalom elleni harcra. Erre a célra most Grósz József kalocsai érsek szolgálatait vették igénybe, akit Mindszenty még jóval az ellene indított bírósági eljárás előtt utódjává jelölt ki. Az új összeesküvés résztvevői, akik államcsínyt akartak végrehajtani, terrorista csoportokat szerveztek és összeállították a hatalomrajutásuk esetén megalakítandó kormány névsorát is. Az ideiglenes államfő maga Grósz lett volna, aki azután később a Habsburg-háznak adta volna át a hatalmat.

A magyar Államvédelmi Hatóság szervei idejekorán leleplezték és felszámolták a Grósz-féle összeesküvést, amelyet közvetlenül az Egyesült Államok budapesti követsége irányított.

A Vatikán a többi népi demokratikus országban is igyekezett és ma

is igyekszik előmozdítani az amerikai imperialisták rabló terveinek megvalósítását, így különösen Lengyelországban és Albániában. A Vatikán titkos és nyílt képviselői mindenütt az amerikai imperialisták leghűségesebb ügynökei.

Külön meg kell emlékeznünk arról a felforgató tevékenységről, amelyet a Vatikán az Albán Népköztársaság ellen folytat. A Vatikán ügynökei befolyásuk alá akarják vetni ennek az országnak katolikus kisebbségét, amely az ország lakosságának mindössze tíz százaléka. Jellemző, hogy az albániai reakció legbefolyásosabb képviselői az albániai katolikus egyház volt vezetőinek soraiból kerülnek ki. Musztafa Kruja, Ernest Kolityi, Anton Arapi és más albániai katolikus vezetők különböző időpontokban hol az olasz, hol a német fasisztákat szolgálták ki, a háború után pedig az amerikai-angol imperialisták ügynökei lettek.

A Vatikán az Albán Népköztársaság megalakulásának legelső napjaitól kezdve felforgató tevékenységet fejt ki ebben az országban. A Vatikán ügynökei már 1945 elején összeesküvést készítettek elő Albániában a népi hatalom ellen, és fegyveres puccsot kíséreltek meg. Az összeesküvők szoros kapcsolatban álltak az amerikai és az angol kémszolgálattal. De az összeesküvést idejekorán leleplezték, és az összeesküvőket bíróság elé állították. 1946-ban a katolikus papok egy újabb csoportját leplezték le Albániában. Bebizonyosodott, hogy ezek a papok a Vatikán ügynökei, akik kormányellenes tevékenységet folytattak. Az utóbbi évek folyamán a Vatikán számos olyan ügynökét leplezték le, akik Albániában garázdálkodtak. E kémek és diverzánsok bűnperének tárgyalása során megállapították, hogy a Vatikán Albán Szövetség néven külön szervezetet létesített az albániai népi demokratikus rendszer elleni harcra. A szövetség élén Daniel Danani jezsuita és Giovanni Fausti katolikus pap állt. Az összeesküvő szervezet főhadiszállása a szkutari jezsuita szeminárium volt, ahol ügynököket képeztek ki a bomlasztó munkára, s népellenes röpiratokat nyomtattak. Az Albán Szövetség vezetői kidolgozták a Fekete Kéz nevű terrorista csoport megalakításának tervét; e csoportra az a feladat várt, hogy terrorcselekményeket készítsen elő és hajtson végre a népi demokratikus Albánia vezetői ellen. Stefan Kurti tiranai katolikus püspök szoros kapcsolatot tartott fenn az angol, az amerikai és a francia követséggel. A Vatikán tevékenyen résztvett a Balli

Kombötar és a Legalitet nevű földalatti felforgató szervezetek működésében is, amelyeket külföldi kémiszolgálatok hoztak létre.

1950 elején külön értekezletet hívtak össze a Vatikánban, hogy megvitassák a népi demokratikus országokban folyó kém- és diverziós tevékenység fokozásához szükséges intézkedéseket. E tanácskozáson elhatározták, hogy Rómában külön kétéves iskolát szerveznek a „magasabb szakképzettségű” kémeik kiképzésére. Az iskola végzett növendékei az amerikai kémiszolgálat megbízottai lesznek a népi demokratikus országokban, ahová hivatalosan mint papok érkeznek. Ezenkívül elhatározták, hogy Milanóban és Velencében egyéves kémtanfolyamokat nyitnak rádiósok és rejtjelezők kiképzésére. E tanfolyamok hallgatóinak is azt a szerepet szánták, hogy az amerikai kémügynökségek számára dolgozzanak a népi demokratikus országokban.

Mindenekelőtt a „tanintézeteket” a legmodernebb amerikai felszereléssel látták el, s előadó tanszemélyzetük az amerikai kémiszolgálat tisztjeiből regrutálódott. A hallgatókat a Vatikán elsősorban a papok közül válogatja össze.

Az amerikai monopóliumokat azonban távolról sem elégíti ki a kémügynökök kiképzésének az a programja, amelyet a Vatikán hajt végre, s maguk is több intézkedést tesznek e téren. 1949 december végén a *New York Times*-ban megjelent egy cikk a lap stamfordi (Connecticut állam) tudósítójától ezzel a címmel: „Küszöbön áll a papok behatolása a kommunista övezetekbe.” A cikk beszámolt arról, hogy a katolikus papok egy gondosan összeválogatott csoportja különleges kiképzésben részesül egy amerikai kolostorban, ahol arra készítik elő őket, hogy „titokban, illegális úton behatoljanak a népi demokratikus országokba, s ott különleges megbízásokat hajtsanak végre”. Azt is közölte a cikk, hogy a kolostort, ahol e csoport kiképzése folyik, Thomas Watsonnak, az International Business Machines Corporation elnökének pénzügyi támogatásával alapították.

A kolostorban kiképzett diverzánsokat Angyali Szent Mária Bizánci-Szláv Szerzetesú Franciskánus Kommisszariátusa tagjainak nevezték. Az előadók közül négyen a Vatikán által kijelölt egyházi személyek voltak, egy „világi személy” pedig a „kommunista

ideológiából tartott kollégiumot” és azoknak az országoknak „nyelvét, vallását, szokásait és hagyományait” tanította, ahová az amerikai kémszolgálat ki akarja küldeni „szent” növendékeit. A tudósító megjegyezte, hogy az említett „tanintézet”, amelyet két évvel azelőtt szerveztek, „az Egyesült Államokban létesítendő katolikus keleti egyházak első egyházközsége”.

1951 október közepén a Vatikánban úgynevezett laikus apostoli világkongresszust tartottak. A vatikáni sajtó megpróbálta a meg rögzött népbutítók és reakcióso k e gyülekezetének összehívását fontos vallási intézkedésnek feltüntetni, amelynek az a rendeltetése, hogy megszilárdítsa a katolicizmus alapjait. Valójában azonban a kongresszus alig foglalkozott vallási kérdésekkel. Egyes sajtójelentések alapján megállapíthatjuk, a kongresszus legfőbb feladata az volt, hogy minden eszközzel fokozza a katolikus szervezeteknek a Szovjetunió és a népi demokratikus országok ellen irányuló bomlasztó tevékenységét, s a világ valamennyi többi országának progresszív szervezetei és haladó közéleti személyiségei elleni harcot. A kongresszuson „a katolikus egyház elitcsapatának” megteremtéséről és „a katolikus egyház tartalékainak mozgósításáról” beszéltek, hogy kommunistaellenes propagandistákat, kémeket és diverzánso kat toborozhassanak az egyház híveinek soraiból. XII. Pius pápa kihallgatáson fogadta a kongresszus résztvevőit.

Az amerikai imperialisták és vatikáni zsoldosaik meg akarják hiúsítani a közép- és délkelet európai országok népeinek békés építőmunkáját. Azt hiszik, hogy néhány tucat „magasabb szakképzettségű” kém és diverzán s, vagy az úgynevezett „tömegügynökség” egyik csoportját alkotó néhány ezer áruló figyelemreméltó eredményt érhet el ezen a téren. Nagyon szá nalmas és nevetséges erőfeszítések ezek!

A VATIKÁN FONDORLATAI A SZOVJETUNIÓ ELLEN

A Vatikán a Nagy Októberi Szocialista Forradalom első pillanatától fogva kérlelhetetlen, élesen ellenséges álláspontra helyezkedett a Szovjetállammal szemben. Liszakovszkij, az ideiglenes kormány vatikáni képviselője, a Szovjet Köztársaság megalakulása után

még több éven át megtartotta állását, s a Vatikán rajta keresztül tartotta fenn az összeköttetést a különböző fehérhárdista szervezetekkel. Ugyanakkor Liszakovszkij „képviselte” kémértésüléseket szállított a Vatikánnak Szovjet-Oroszországról. A Vatikán ugyanebben az időszakban különböző akciókat indított, hogy aláássa a Szovjetország nemzetközi és belpolitikai helyzetét.

Ebben az aknamunkában különösen nagy szerepe volt — és van ma is — a keleti egyházak kongregációjának, amely még 1917 májusában alakult meg a Vatikán mellett, hogy irányítsa a „keleti szertartású katolicizmus” terjesztését a pravoszláv lakosságú országokban. Az Októberi Forradalom után a „keleti kongregáció” „a keresztény világnak az egységes (vagyis katolikus — *V. M.*) egyház kebelében történő újraegyesítését” irányító központból a kommunizmus elleni harc és a szovjetellenes cselszövések szervezésének vatikáni törzskarává alakult át.

1918-ban XV. Benedek pápa kinevezte Achille Ratti püspököt „oroszországi apostoli vizitátorrá”. A szovjet kormány megtagadta Rattitól a beutazási engedélyt. Ekkor a Vatikán varsói „rendkívüli nunciussá” nevezte ki. Ratti — egy milanói gyáros fia — a szovjet-lengyel háború napjaiban a szovjetellenes kémkedés agyafúrt és alattomos szervezőjének bizonyult.

Ratti, a burzsoá Lengyelország vezérkarának „második osztályával” (az úgynevezett „dwójka”-val) szorosan együttműködve fejtette ki felforgató tevékenységét a Szovjetország ellen. Varsóban Ratti közvetlen közreműködésével külön tanfolyamokat szerveztek a katolikus papok soraiból toborzott kémek és diverzánsok kiképzésére. Lvovban nyomdát létesítettek, ahol orosz és ukrán nyelven szovjetellenes röpiratokat és felhívásokat nyomtattak. A szovjet csapatok mögöttes területeire ügynököket csempészték, akik érintkezésbe léptek a helyi lengyel katolikus papokkal, és segítségükkel kémértésüléseket gyűjtöttek, s különféle provokációkat készítettek elő.

Ratti szovjetellenes tevékenysége nem szorítkozott Lengyelország területére. Meghatalmazottai és titkos ügynökei a Szovjet-Oroszországgal határos valamennyi államban és a balkáni országokban is élénk tevékenységet fejtettek ki. Ratti és ügynökei szoros kapcsolatot létesítettek számos emigráns fehérhárdista szervezettel. Ezen-

kívül Ratti irányította a pápa által kinevezett „ukrajnai apostoli vizitátorok” tevékenységét is.

1920-ban Ratti visszatért Rómába, a következő évben pedig „érdemei” elismeréséül elnyerte a bíborosi címet és a pápai trón legesélyesebb jelöltje lett.

Szovjet-Belorusszija területén a lengyel katolikus papok kém- és diverziós munkájának fő szervezője báró Roop mogilevi katolikus érsek volt. A szovjet hatóságok 1918-ban kénytelenek voltak letartóztatni Roopot, 1919 márciusában pedig kiutasították Szovjet-Oroszországból.

1921—1922-ben országunk sok vidékén rossz volt a termés és éhínség tört ki. A Vatikán ekkor felajánlotta a szovjet kormánynak, hogy külön bizottságot küld Oroszországba, mert „segíteni akar az éhezőkön”.

1922 augusztus 25-én a Krimbe érkezett az „éhezők megsegítésére” kiküldött vatikáni misszió. A misszionak tizenegy tagja volt, köztük három jezsuita. Vezetője Edmund Walsh, amerikai jezsuita, „a filozófia doktora”, az Egyesült Államok egyik jezsuita kollégiumának igazgatója volt. Amikor a szovjet kormány hozzájárult a misszió beutazásához, külön megállapodásban kötelezte a misszió tagjait, hogy tartózkodni fognak a politikai tevékenységtől. A misszió vállalta is ezt a kötelezettséget, de csakhamar teljesen nyilvánvaló lett, hogy a Vatikán meg akarta téveszteni a szovjet kormányt. A misszió tagjai, élükön Walsh-sal, kém- és felforgató tevékenységet fejtettek ki, szovjetellenes agitációt folytattak.

Mindez megcáfolhatatlanul bizonyította, hogy a Vatikánnak távolról sem az éhezők megsegítése volt a célja. Az e célra gyűjtött pénzt és élelmiszert a Vatikán főleg a szovjetellenes elemek megsegítésére és illegális ügynökök toborzására használta fel.

1924 elején a szovjet kormány Walsh-nak, a misszió vezetőjének visszahívását követelte, mert kiderült róla, hogy szovjetellenes tevékenységet folytat. Walsh helyére a Vatikán Herman „tisztelendő atyát” küldte ki, de a katolikus „segítő misszió” vezetésében végrehajtott személycsere egy fikarcnyit sem változtatott a misszió „munkájának” jellegén és tartalmán, sőt, még fokozódott is a misszió felforgató tevékenysége. A szovjet kormány ezért 1924 nyarán kénytelen volt kiutasítani az országból a misszió egész személyzetét.

Ezzel a Vatikán elvesztette legfontosabb támaszpontját a szovjet területen. 1924 december 18-án a pápa a konzisztóriumon² kijelentette, hogy továbbra is segíteni fogja „az arra rászoruló oroszokat, hazájukban éppúgy, mint hazájuktól távol”. A pápa tehát mindenki füle hallatára megerősítette, hogy a jövőben is támogatni fogja a Szovjethatalommal szembenálló elemeket.

Már említettük, hogy propagandalehetőségeinek növelése és szovjetunióbeli bázisának kiszélesítése érdekében a Vatikán létrehozta az új, úgynevezett keleti-bizánci szertartást, amely igen közel áll a pravoszláv szertartáshoz, s amelynek istentiszteletei és imakönyvei orosz nyelvűek.

A katolikus reakció ezekkel az intézkedésekkel kapcsolatban nagyszabású tervet szőtt a Szovjetország belülről való bomlasztására. De a Vatikánnak azok a reményei, hogy megnyerheti magának a katolicizmussal rokonszenvező szovjet állampolgárokat, s közülük ügynököket toborozhat kém-, felforgató és propagandamunkája számára, szertefoszlottak mint a szappanbuborék. A vatikáni kém-szolgálatnak csak egyes személyeket, a nép és a Szovjethatalom közismert ellenségeit sikerült beszerveznie.

A Vatikánnak — s ez igen jellemző — még a pápok Lengyelországban sem sikerült elérnie, hogy az ortodox lakosság tömegesen áttérjen a katolicizmusra, pedig itt az államapparátus egész erőszak-szervezete rendelkezésére állt. A Vatikán minden ilyenirányú erőfeszítése úgyszólván teljesen eredménytelen maradt.

A katolikus reakció különböző ürügyekkel a Kaukázusontúl is megpróbálta kiépiíteni támaszpontjait. A Vatikán már a grúziai mensevik uralom időszakában ki akarta terjeszteni befolyását a grúz ortodox egyházra. 1918 szeptemberében a Vatikán tárgyalásokat folytatott II. Kironnal, Grúzia katolikoszával³ az ortodox és a katolikus egyház egyesüléséről. II. Kiron árulása folytán a Vatikán jogot nyert arra, hogy Tifliszben katolikus érseket nevezzen ki. Erre a tisztségre a pápa a dominikánus Moriondót nevezte ki; ő lett „a Kaukázus apostoli vikáriusa és adminisztrátora”. Ugyanakkor a pápa megbízta a jezsuita rend „nápolyi tartományát”, hogy terjessze ki tevékenységét Grúziára.

² Konzisztórium — a bíbornokok tanácskozása a pápa elnökletével. — *Ford.*

³ Katolikosz — a grúz ortodox egyház patriarcháinak címe. — *Ford.*

1921-ben, a grúziai szovjet hatalom megteremtése után, Moriondót Smuts érsekkel váltották fel, aki 1924 augusztusáig tartózkodott Tifliszben. Smuts tevékenységének semmi köze sem volt „isten igéjének” hirdetéséhez; működésének az vetett véget, hogy résztvett a mensevik kalandban, amelynek felszámolása után a szovjet kormány kiutasította Smutsot az országból, aki ezután Teheránban ütötte fel székhelyét.

A Vatikán 1924-ben, Akinjan vezetésével katolikus szerzetes-csoportot küldött Szovjet-Örményországba, állítólag azzal a céllal, hogy tudományos kutatómunkát végezzenek az örmény ókori régiségek tanulmányozása terén. A Vatikán tízezer lírát bocsátott Akinjan rendelkezésére, hogy Örményországban „jótékonyági” egyesületeket és más olyan társaságokat szervezzen, amelyek elősegíthetik a Vatikán befolyásának kiterjesztését. A nép ekkor még le nem leplezett ellenségeinek segítségével, akik Örményország Köznevelésiügyi Népbiztosságát és a köztársaság több más kormányhivatalát vezették, Akinjannak sikerült befészkelnie magát Jerevanban. A Vatikán itt persze olyan célokat követett, amelyek igen távol álltak az archeológiai kutatásoktól. Erről tanúskodik többek között Akinjan levélváltása a Vatikánnal. 1926-ban Akinjan a következőket írta egyik jelentésében, amelyben beszámolt a Vatikánnak működése eredményeiről: „Hogy biztosítsuk első lépéseink sikerét ezen a megműveletlen talajon, misszionáriusainknak meg kell ismerkedniök a nemzeti ügyekkel, állandóan figyelemmel kell kísérniök, hogy megnyerhessék maguknak a kormány vezetőinek jóindulatát. Ilymódon a misszionáriusok nevét egyaránt tiszteletben tartják barátaink és ellenfeleink, akik irdalmi munkásságunkra fordítják figyelmüket, és elsiklanak a misszió egyéb dolgai felett...” 1926 végén, a Vatikánhoz intézett későbbi jelentésében, Akinjan leszögezte: „Észszerűen, lassú, de biztos léptekkel kell előrehaladnunk, anélkül, hogy felhívnánk magunkra a figyelmet... Ki akarom használni a jelenlegi pillanatot, amikor a kormány pártfogását élvezem. Más időpontban, más személy számára aligha kínálkozik ehhez hasonló alkalom.”

Az itt idézett részletek feltárják azokat a módszereket, amelyeket a Vatikán kémszolgálatának ügynöksége Örményországban alkalmazott. Akinjan, a tapasztalt kém, jól tudott az adott helyzetben eligazodni, s kihasználta a maga érdekében az egyes helyi vezető

funkcionáriusoknak — a nép később leleplezett ellenségeinek — burzsoá-nacionalista érzelmeit. Igen óvatosan járt el, „nem hívta fel magára a figyelmet”, és bomlasztó tevékenységét „irodalmi munkásságával” álcázta.

De a vatikáni kémnek nem adtak módot arra, hogy gyümölcsöztesse „tehetségét”. Csakhamar véget vetettek Örményországban a vatikáni „tudományos kutató”-misszió tevékenységének.

Miután a Vatikán meggyőződött arról, hogy lehetetlenség „békésen behatolni” a Szovjetunióba, megpróbálta fokozni a Szovjetunió belül működő katolikus papság kártevő és kémtevékenységét, s hozzálátott a Szovjetországba irányítandó különleges kémek és diverzánsok kiképzéséhez.

A Vé-Csé-Ká munkatársai egy Puszevics nevű egyénnél tartott házkutatás alkalmával már 1920-ban megtalálták a katolikus főpapok titkos üléseinek jegyzőkönyveit, amelyekből kiderült, hogy ezek a főpapok nagyszabású tervet dolgoztak ki a szovjetellenes tevékenységre. Roop mogilevi érsek és Jan Cepljak leningrádi érsek e terv alapján titkos körleveleket küldtek szét a fennhatóságuk alá tartozó papoknak, s utasították őket, hogy minden eszközzel igyekezzenek megakadályozni annak a dekrétumnak a végrehajtását, amelyben a szovjet kormány elrendelte az egyház és az állam szétválasztását.

1923 márciusában Cepljakot és a neki alárendelt tizenhat papot szovjet bíróság elé állították. Megállapították, hogy szovjetellenes munkájukat közvetlenül a Vatikán irányította, amellyel Cepljak Lavrentyij varsói pápai nunciuson keresztül tartotta fenn a kapcsolatot. Az a katolikus kémszervezet, amelyet Cepljak röviddel 1917 októbere után létesített, nemcsak a vatikáni, hanem a lengyel kém-szolgálat megbízásait is végrehajtotta.

A Szovjetunióban működő katolikus papok kémkedésének és más szovjetellenes bűneinek ocsmány képe tárul elénk a katolikus egyházi személyek 1928-ban megtartott bűnperéből. A Szovjetunióval határos egyházmegyék lengyel katolikus püspökei kémeket és diverzánsokat toboroztak a lengyel katolikus papok és híveik köréből, s átcsempészték őket a Szovjetunióba. A határon való átcsempészésükkel külön szervezet foglalkozott, élén Sobolewski lengyel pappal; a kémeknek szovjet oldalról Lengyelországba való

visszacsempészését pedig egy másik szervezet hajtotta végre, amelyet Zilinski lengyel pap vezetett.

A kémek és diverzánsok egyik legfőbb toborzója Dubowski, a Łuck-Zsitomir egyházmegye püspöke volt. Dubowski rengeteg papnak álcázott kémeket küldött a Szovjetunió területére. Egy Lovejko nevű kém, több mint négy éven át „dolgozott” az Ukrán Szovjet Szocialista Köztársaságban, és amikor éppen kereket akart oldani, letartóztatták. Az ő működésével kapcsolatban leplezték le Tyeofil Szkalszkijnak, a kievi Sándor-templom előjárójának felforgató tevékenységét is. Szkalszkijjal szoros kapcsolatot tartott fenn a Fedukevics zsitomiri katolikus pap vezetésével működő nagy kémszervezet is, melynek volt egy belső és egy politikai kémosztálya, továbbá egy olyan osztálya, amely büntetéseket szabott ki azokra, akik hibákat követtek el, s végül egy külön köre, amely azzal foglalkozott, hogy a gyermekeket és az ifjúságot is berántsa a kémkedés mocsarába. Szkalszkij kievi lakása a külföldről érkező kémek titkos találkozóhelye volt.

A Szovjetunió állambiztonsági szervei a következő évek folyamán is többször bukkantak olyan tényekre, amelyek a katolikus papok bomlasztó tevékenységét bizonyították. A leleplezett kémektől és diverzánsoktól valamennyi esetben a Vatikánhoz vezettek a szálak, s ezenkívül igen gyakran valamelyik — sőt olykor több — külföldi kémszolgalat központjához is.

A Vatikán már a huszas évek elején foglalkozott a Szovjetunióba küldendő különleges titkos ügynökök kiképzésének és az „Oroszország tanulmányozását” szolgáló „kutatómunka” megszervezésének kérdésével. 1923 november 12-én a pápa Kuncewicz plocki érsek halálának háromszázadik évfordulója alkalmából küldött üzenetében rámutatott arra, hogy szükség van egy olyan „keleti katolikus intézet megalapítására és állandó támogatására”, amelynek az volna a feladata, hogy „Kelet tanulmányozásával” foglalkozzék és katolikus hitszónokokat képezzen ki a Szovjetunió részére.

Az intézet megalapítását a jezsuiták kezdeményezték. A jezsuita rend mellett meg is alakult az úgynevezett Keleti Intézet, élén Michel d'Herbigny apáttal, egy francia bankár fiával. 1925 végén d'Herbigny a Szovjetunióba utazott, és három hetet töltött Moszkvában. D'Herbigny-nek nyilván azért volt szüksége erre az utazásra,

hogy személyesen megismerkedjek az országgal. Az utazás eredménye egy szennyirat volt, tele a legarcátlanabb rágalmazó koholmányokkal országunkról.

D'Herbigny ezután a pápa megbízásából beutazott több országot, hogy pénzt gyűjtsön a Keleti Intézet keretén belül megnyitandó „orosz kollégium” számára. A nagytőkések és szervezeteik szívesen bocsátottak jelentős összegeket d'Herbigny rendelkezésére. 1928-ig a jezsuita rend erre a célra már négymillió lírát kapott, melyből mintegy kétmilliót a Kolumbusz Lovagjai nevű amerikai fasiszta katolikus szervezet bocsátott rendelkezésére.

A Vatikán és a jezsuiták igen alaposan felkészültek az „orosz kollégium” megnyitására, mert a katolikus reakció e kollégium megszervezésének igen nagy jelentőséget tulajdonított. Rómában a Santa Maria Maggiore székesegyház mellett külön háromemeletes épületet emeltek a kollégium számára. 1930-ban megnyitották a Szent Teréz Orosz Katolikus Kollégiumot. (A kollégium védőszentjévé a pápa Normandiai Szent Terézt választotta, akinek temploma Lisieux francia városban, a textilipar egyik központjában áll. A francia textilipar mágnásai ugyanis nagy összegeket adományoztak a kollégium felállítására.) A pápa utasítást adott arra, hogy a Russicum (ez az említett kollégium rövidített neve) megnyitásának tiszteletére verjenek külön ezüstérmét, amellyel azokat tüntette ki, akik a legnagyobb összegeket adományozták a kollégium céljaira.

A Russicum első igazgatójává d'Herbigny-t, helyettesévé pedig Volkonszkij herceget, a volt cári tisztet nevezték ki, aki áttért a katolikus vallásra. A kollégium tanárai közé a jezsuita Javorno, az osztrák-magyar hadsereg volt tisztje, Nyikolaj Bratko bernátrendi szerzetes (volt vrangelista tiszt), Szipjagin katolikus pap és mások tartoztak.

A Russicum első „hallgatóit” csaknem kizárólag fehéremigránsokból válogatták össze.

A felvétel előtt minden egyes „hallgató” megbízhatóságát a leggondosabban megvizsgálták.

A pápa már előzőleg, 1929-ben, külön szervet létesített „a bolsevizmus tanulmányozására”. Ez a szerv — az Oroszország Ügyeivel Foglalkozó Bizottság (Pro Russia bizottság) — szintén a jezsuita rend állományához tartozott. Ennek a bizottságnak az élén is d'Her-

bigny apát állt. A pápa azzal a feladattal bízta meg ezt a bizottságot, hogy „tanulmányozza a vallás helyzetét” a Szovjetunióban és fejtsen ki szovjetellenes propagandát. A Pro Russia bizottság csakhamar a Szovjetunió elleni galád rágalmak terjesztésének egyik legfontosabb központja lett.

Csaknem ugyanakkor, amikor Rómában megnyitották a Russicumot, Lengyelországban, a nowogródi vajdaságban fekvő Albertyn községben, a lengyel-szovjet határ közelében, „keleti-bizánci szer-tartású” jezsuita kolostort alapítottak. Ez a kolostor a „Lengyelország ortodox lakosságának körében végzendő missziós munkamódszerek” tanulmányozásának és az „Oroszországba küldendő misszió-náriusok” kiképzésének központja lett.

Röviddel azután, hogy Japán elfoglalta Mandzsúriát, a pápa utasítást adott a Russicum harbin fiókjának megnyitására. A hall-gatókat a szerzetesi csuhába bujtatott fehérhárdisták soraiból tobo-rozták.

1925-ben, a Szovjetunió és Franciaország közötti kapcsolatok újrafelvétele után a Vatikán — hogy megkönnyítse titkos ügynökeinek becsempészését a Szovjetunióba — a francia Külügyminisztériummal titkos szerződést kötött, ami módot adott a Vatikánnak arra, hogy a francia diplomáciai szolgálat felhasználásával küldje ki titkos ügynökeit a Szovjetunióba. Jean Cathala „Francia diplomaták a béke ellen” című könyvében rámutat arra, hogy ettől kezdve a vatikáni kémszolgálat ügynökei mint francia diplomaták vagy mint katolikus egyházközségek (a moszkvai Szent Lajos és a leningrádi Szent Lajos római katolikus egyházközségek) plébánosai tevékeny-kedtek a Szovjetunióban.

A Vatikán első olyan titkos ügynökei, akik ezen az úton kerültek a Szovjetunióba, Néve és Tisserant voltak. Moszkvai „tevékenysége” során Tisserant nagy karriert futott be: később bíborosi rangra emelték és a „keleti ügyek kongregációjának” vezetőjévé nevezték ki.

A katolikus reakciónak azok a vezetői, akik kitűnnek „a kom-munizmus elleni harc” terén, a vezető imperialista körök különös rokonszenvét élvezik. Az imperialisták csak olyan bíborosokat helyeznek a katolikus egyház élére, akik már bebizonyították, hogy a Szovjetunió legádázabb ellenségei. Ezek közé tartozott Ratti bíboros, a későbbi XI. Pius pápa is.

Ugyanezek a tulajdonságok jellemzik XI. Pius utódját, Pacelli bíborost — a mai XII. Pius pápát —, aki a pápai trónra történt megválasztása előtt vatikáni államtitkár volt. E tisztségében Pacelli bíboros a Szovjetunió esküdt ellenségének bizonyult és a legkülönbözőbb szovjetellenes intrikák szervezője volt.

1936 novemberében Pacelli az Egyesült Államokba utazott. A német fasiszta sajtó akkoriban megállapította, hogy a vatikáni államtitkár amerikai utazásának célja egy bolsevikellenes tömb létrehozása. Az Egyesült Államokban Pacelli és az amerikai pluto-krácia vezető körei hamarosan megértették egymást. Ettől az időponttól kezdve a Vatikán külpolitikájában az amerikai barát törekvések kerültek előtérbe. Ez a körülmény feltétlenül nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy 1939-ben, XI. Pius halála után, Pacelli került a pápai trónra.

Pacelli, aki a XII. Pius nevet vette fel, a német fasizmus kreatúrája is volt; 1917-től 1930-ig ugyanis mint nuncius Németországban tartózkodott, s e minőségében buzgón egyengette a fasiszták számára a hatalomhoz vezető utat.

Pacelli, az új pápa, különös buzgalommal foglalkozott a vatikáni hírszerző szolgálat tevékenységének felélénkítésével, s e tevékenységet elsősorban a Szovjetunió elleni harcra összpontosította. Így például 1940 elején a vatikáni államtitkárság mellett külön osztályt alakítottak, amely az „orosz és lengyel menekültek” kérdésével foglalkozott. Még ezt megelőzően, nyomban az európai háború kitörése után, Luigi Sento, volt litvániai pápai nuncius vezetésével megalakították a „kommunizmus elleni harci bizottságot”. Ennek a bizottságnak kellett a különböző szovjetellenes akciókat egybehangolnia.

Néhány héttel a fasiszta Németországnak a Szovjetunió ellen intézett támadása után a Vatikán megállapodást kötött Hitlerrel, hogy különlegesen kiképzett papokat fog a megszállt szovjet területre küldeni. A megállapodás értelmében ezt a területet a berlini nunciatura hatáskörébe utalták. A német fasiszták igen értékes segítőtársakat láttak a Vatikán küldötteiben; azt remélték, hogy segítségükkel sikerül majd „kibékíteniök az oroszokat a német megszállással”.

Igen jellemző, hogy amikor a fasiszta Németország megtámadta a Szovjetuniót, a Vatikánnak már megvoltak a kinyomtatott imakönyvei, amelyeket a Szovjetunió állampolgárainak szántak, s ame-

lyeknek első imája ... XII. Piusért és az orosz cárért szolt. Már jóelőre gondoskodott a Vatikán egy folyóirat kiadásáról is, amely *Pravoszlavnaja Rusz* címmel először Szlovákiában jelent meg, de szerkesztőségét később áthelyezték a Szovjetunió átmenetileg megszállt területére. Mindezek a tények arról tanúskodnak, hogy a Vatikánnak tudomása volt a Szovjetunió ellen készülõ fasiszta német támadásról, s a maga részéről is hozzá akart járulni ehhez a pizskos vállalkozáshoz.

A háború idején a Vatikán hírszerző szolgálata szoros kapcsolatot tartott fenn a hitlerista „biztonsági szolgálattal” (Sicherheits-Dienst — SD). Az SD egyházügyi megbízottja, Bauer, rendszeresen — minden hónapban — Rómába utazott, ahol Montinival, a vatikáni kémiszolgálat vezetőjével tanácskozott. E tanácskozások során kicserélték értesítéseiket és megállapodtak a két kémiszolgálat együttműködésének további módozataiban.

A háború után a népi demokratikus országokban leleplezett vatikáni ügynökök bűnperei feltárták a Vatikán kémiszolgálatának szovjetellenes tevékenységét. Az egyik ilyen ügynök — a már említett Kolakovics „teológia-professzor”, aki számos csehszlovák hazafit juttatott a Gestapo kezére — 1945-ben illegálisan átlépte a Szovjetunió határát. A Vatikán megbízta Kolakovicsot, hogy lépjen érintkezésbe az Ukrán Szovjet Szocialista Köztársaság nyugati területein élő görögkatolikusok reakciós elemeivel, lássa el őket pénzzel és fegyverrel, hogy azután felhasználhassák Sztjepan Bangyer Nyugat-Ukrajnában garázdálkodó szovjetellenes bandáinak támogatására.

A szovjet területre behatolt Kolakovicsnak a Kárpátok északi lejtőjén találkozója volt Bangyerrel. Ez a bandita, a hitleristák bérence, akinek lelkiismeretét az ártatlan és békés szovjet emberek ezreinek legyilkolása, rablások és fosztogatások terhelik, Peremisl (Przemysl) közelében egy nagy erdei tisztáson találkozott valakivel, aki a lengyel katolikus papok reverendáját viselte. Valóban, sokatmondó találkozás volt ez: a „római anyaszentegyház” képviselője rábeszéli a gyilkosok bandavezérét, hogy fokozza rabló hadműveleteit. Kolakovics fegyvert, lőszert, élelmiszert, rádió-adó készüléket és dollárt ígért a banditáknak.

A Vatikán a csehszlovákiai görögkatolikus egyház képviselőit is felhasználta, hogy segítséget nyújtson a szovjet területen és Lengyel-

országban garázdálkodó bangyerista bandáknak. A Vatikán csehszlovákiai ügynökeinek közvetlen közreműködésével szervezték meg a bangyeristák futár-, tájékoztató és hírszerző szolgálatát. Az erre a célra külön kijelölt „út” mentén — amely a lengyel határtól Csehszlovákia egész területén végigvezetett és Németország amerikai megszállási övezetében ért véget — állomásokat szerveztek, ahol a keresztülutazó futárok elrejtőzhettek, s ahol élelmiszerrel és igazoló iratokkal látták el őket.

Ilyen támaszpont volt Gojdič görögkatolikus püspök prešovi (eperjesi) rezidenciája, a város közelében levő zárda, a prágai görögkatolikus templom és számos más egyházközség. A görögkatolikus papok támogatták a bangyerista bandákat a szovjet, a lengyel és a csehszlovák seregek elleni hadműveleteikben. E papok közvetlen részvételével dolgozták ki a bangyeristák rablótámadásainak tervét, a papok szereztek számukra kémértékesítéseket, ők hamisították igazolójrataikat, ők gondoskodtak arról, hogy a bangyeristák illegális úton átjuthassanak a határon stb.

A Vatikánnak érdeke fűződött ahhoz, hogy támogassa a bangyeristákat, és meghívta Rómába képviselőjüket, Miskiv görögkatolikus papot, akit ott a Szent Vazul rend tagjává avattak. A Szent Vazul rend főnöke, Kinach, szintén emigráns volt: Csehszlovákiából szökött meg a prágai görögkatolikus plébánián készült hamis személyazonossági iratokkal.

A Vatikán ügynökeinek 1950 áprilisában lezajlott prágai perében a vádlottak között szerepelt Jan Mastilka „teológia-professzor”, az oboricei hittudományi főiskola rektora. Jan Mastilka pályafutása igen jellemző az „orosz ügyek” vatikáni specialistáira. 1937-től 1944-ig Mastilka Rómában tanult, először a Gregoriánus Intézetben, majd a Keleti Intézetben, amely — mint már mondtuk — a Szovjetunió elleni akciókra szánt kémek, diverzánsok és terroristák kiképző központja volt.

1944-ben Mastilkát Rómából Szlovákiába küldték azzal a megbízással, hogy furakodjék be a szlovák partizáncsapatok sorai közé.

Mastilka a partizánok által felszabadított területről kémértékesítéseket szállított a Vatikánnak a szlovák partizánokról. Később a Szovjet Hadsereg elleni kémkedés lett Mastilka fő feladata.

Amikor a Szovjet Hadsereg Sztálingrádnál szétzúzta a hitleri

hordákat, a Vatikán fokozta szovjetellenes aknamunkáját, mégpedig annál nagyobb mértékben, minél inkább kibontakozott a szovjet fegyveres erők győzelmes előrenyomulása. A Vatikán kémszolgálatát támaszpontokat létesített a Szovjetunióval szomszédos országokban, ahonnan kényelmesebben tudta átcsempészni kémeit a Szovjetunióba. Ugyanakkor szovjetellenes propagandáját is fokozta. 1943 április 20-ától kezdve a vatikáni rádió orosznyelvű leadásokat rendszeresített, amelyek szinte tájékoztak a Szovjethatalom elleni gyűlölködő kirohanásoktól és a provokációs célzatú, rágalmozó koholmányoktól.

A háború után, amikor a Vatikán kémszervezetét az amerikai imperialisták szolgálatába állította, az új gazdák azt követelték a vatikáni kémszervezettől, hogy fokozza szovjetellenes aknamunkáját. A külföldi sajtó több közleménye tanúsítja, hogy milyen készséggel hajtja végre a Vatikán a Wall Streetnek ezt az utasítását. A *Linzer Volksblatt* című osztrák lap például a következőket közölte az úgynevezett „orosz kollégiumról” (a Russicum-ról): „Ez Róma egyik legfurcsább épülete. Ablakait sohasem nyitják ki és kapui mindig zárva vannak. A növendékeknek a tanulmányi idő egész tartama alatt — tehát két—három évig — nincs joguk sem látogatókat fogadni, sem hozzátartozóikkal levelezni. A Carlo Albertón emelkedő komor épületbe csak a jezsuita rendhez tartozó egyes személyek léphetnek be.” Az iskola végzett növendégeit — írja a lap — „álnéven a szovjet övezetekbe irányítják”, ahova „nem szerzetesi öltözékben, hanem mint közönséges turisták utaznak”. Elutazásuk előtt a pápa mindegyiküket külön kihallgatáson fogadja. Az „orosz kollégiumot” Schweiger osztrák jezsuita vezeti, aki a lap szerint hosszú ideig a Szovjetunibóan élt. Schweiger munkatársa Vetter osztrák jezsuita. A kollégium hallgatóit főleg az orosz emigránsok közül válogatják össze.

A sajtóközleményekből az is kiderül, hogy az Orosz Ügyek Bizottságát a Vatikánban ezidőszereint Filippo de Règis francia jezsuita vezeti. Ez a bizottság újabban jelentősen fokozta szovjetellenes propagandatevékenységét. Különböző amerikai „tájékoztató” szervezetek, mint például az *Intercatholic Press Agency* — az Egyesült Államok katolikus hírügynöksége — a legképtelenebb szovjetellenes koholmányokkal látják el a bizottságot.

Az utóbbi időben az amerikai imperialisták fokozott tevékenységet fejtettek ki az úgynevezett „egyetemes” keresztény egyház meg-

teremtése érdekében. Egységes vallási szervezet keretében akarják egyesíteni a katolikus, a protestáns és a pravoszláv egyházat, hogy ezt a szervezetet azután az Egyesült Államok világuralmi terveinek megvalósítására használhassák fel. Ebből a célból az Egyesült Államok imperialistái kezükbe veszik az úgynevezett ökumenikus vagy „egyetemes” mozgalom irányítását.

A multban az ökumenikus mozgalmat az angol imperialisták sugalmazták, hogy megszilárdítsák befolyásukat a protestáns és pravoszláv lakosságú országokban. A második világháború befejezése után az Egyesült Államok kormányzó körei a legtevékenyebben bekapcsolódtak az ökumenikus mozgalom fejlesztésébe. 1946-ban Genfben és Cambridge-ben ökumenikus konferenciákat tartottak. A cambridge-i konferencián John Foster Dulles, a közismert amerikai háborús gyujtogató elnökölt. Dulles kezdeményezésére a konferencián megalakították az ökumenikus mozgalom ideiglenes központja — az Egyházak Világtanácsa — mellett működő „külügyi bizottságot”. E bizottság vezetését — érthető okokból — Dulles vállalta magára.

1948 augusztusában Amsterdamban összeült az ökumenisták első közgyűlése, amelyen százharminc protestáns egyház részéről több mint ezer küldött vett részt.

Az Egyházak Világtanácsának vezetősége megpróbálta rávenni a Szovjetunió pravoszláv egyházait is, hogy vegyenek részt a közgyűlésen, küldjék el képviselőiket az amsterdami közgyűlésre. A Szovjetunió egyházi körei azonban elutasították a meghívást. Ekkor az Egyesült Államok imperialistái Nyikolaj Bergyajevet, a közismert reakcióst akarták megtenni az „orosz pravoszláv egyház” képviselőjének. Bergyajev a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelme után emigrált Oroszországból, de azért ő képviselte volna az Egyházak Világtanácsában az „orosz pravoszláv egyházat”. Csak időközben bekövetkezett halála akadályozta meg ebben a vén reakcióst.

Az ökumenikus mozgalmat bőkezűen pénzelik a legnagyobb amerikai kapitalisták. John Rockefeller például igen tekintélyes összeget adományozott az Egyházak Világtanácsának. Dr. John Mott, amerikai milliomos vállalta a tanács alelnöki tisztségét. Az amerikai imperialisták a Szovjetunió és a népi demokratikus országok elleni bomlasztó munkára használják fel az ökumenikus mozgalmat és

annak vezető szerveit. Az erre a feladatra kiszemelt ügynökök kiképzésére az Egyházak Világtanácsa külön intézetet létesített.

Az amerikai reakció szem melláthatóan igen fontosnak tartja, hogy kiterjessze befolyását az amerikai tömbhöz tartozó országok pravoszláv egyházaira. Így például nagy erőfeszítéseket tett annak érdekében, hogy Athenagoras érsek, az észak- és délamerikai görög ortodox egyház New Yorkban székelő prímása legyen Maximosz konstantinápolyi ökumenikus patriarcha utóda. Az amerikai kémszolgálat Athenagoras segítségével próbálja kinyújtani csápjait a balkáni és közelkeleti ortodox egyházak felé.

A katolikus egyház vezető rétege az amerikai imperializmus egyik támasza. Rajta keresztül igyekszik egyesíteni a reakciós erőket Olaszországban, Franciaországban és számos más kapitalista országban. Az amerikai imperialisták a Vatikán segítségével próbálnak bomlasztó tevékenységet folytatni a Szovjetunióban és a népi demokratikus országokban.

XII. Pius pápa a Wall Street legbuzgóbb szolgájának bizonyult. Rendkívüli buzgalommal igyekszik végrehajtani amerikai gazdáinak minden megbízását a demokrácia és a haladás erői ellen irányuló aknamunka terén.

Rendkívül szemléltetően szimbolizálja ezt a viszonyt a következő tény: 1950-ben a Vatikánba érkezett az amerikai rendőrök küldöttsége, s XII. Piusnak egy emlékérmét nyújtott át, amelyen az állt, hogy XII. Pius pápa . . . „New York és Chicago tiszteletbeli rendőre”. Ezzel a „tiszteletbeli címmel” az amerikai rendőrök chicagói kongresszusa ruházta fel „isten földi helytartóját”.

A Vatikán a népek legádázabb ellensége, az amerikai imperializmus leghűségesebb segítőtársa.



Hatodik fejezet

A FŐ CSAPÁS IRÁNYA

Az egész haladó emberiséget örömmel töltik el, s még jobban megszilárdítják a béke és a demokrácia legyőzhetetlen frontját azok a világtörténelmi jelentőségű győzelmek, amelyeket a szovjet nép a kommunizmus felépítéséért vívott harcban a kommunista párt vezetésével arat. A Szovjetállam hatalmának szakadatlan növekedése és erősödése a szocializmus felé haladó népi demokratikus országok függetlenségének és sikeres fejlődésének alapja és tartós biztosítóka. A Szovjetunió vezet a egész haladó emberiséget a békéért, az új háború gyújtogatói ellen folytatott szent harcában.

Mindez veszett gyűlöletet vált ki az amerikai imperialistákból a világ valamennyi népének nemzeti függetlenségéért és az egész világ tartós békéjének biztosításáért küzdő Szovjetunióval szemben. Ezért az amerikai imperialisták minden akciójának éle — katonai, politikai és gazdasági téren egyaránt — a Szovjetország ellen irányul. Ezek között az akciók között jelentős helyet foglalnak el a bomlasztó tevékenység különböző formái, melyek segítségével az Egyesült Államok azt reméli, hogy megkönnyíti a maga számára a Szovjetunió ellen tervezett katonai támadást.

A FINN ÉSZAKI TÁJAK ÉS A FEHÉR ÉJSZAKÁK RAJONGÓI

Az amerikai kémiszolgálat ügynökeinek ezrei a legkülönbözőbb álarcokat öltve magukra — „geográfusok”, „archeológusok”, „etnográfusok”, „folkloristák” és egyéb „kutatók” képében — egyenként és csoportosan, szakadatlan áradatban özönlenek az Egyesült Államokból a világ minden részébe. Ezek a „tudósok” olyan titkos értesüléseket gyűjtenek, amelyekre a Wall Streetnek van szüksége ahhoz, hogy megvalósíthassa agresszív szándékait.

Ezeket a „kutatókat” az amerikai kémiszolgálat elsősorban a Szovjetunióval szomszédos burzsoá államokba küldi, ahol az Egyesült Államok támaszpontokat igyekszik létesíteni a Szovjetunió ellen irányuló kém- és diverziós tevékenysége számára. A Szovjetunió határaihoz vezető északi utakon különösen Finnország vonja magára az amerikai imperialisták figyelmét.

A finn reakciók már a második világháború befejezése előtt megkezdték kiépíteni szovjetellenes kapcsolataikat az amerikai kémiszolgálattal. E tekintetben igen jellemző az úgynevezett „Stella Polaris”-ügy.

1944 szeptember végén Härnösand és Gävle svéd kikötőkbe titokban befutott három finn gőzös, katonai felszereléssel megpakodva. E gőzösökhöz érkeztek meg Svédországba a finn hadsereg főhadiszállásának hírszerző osztályához tartozó munkatársak családtagjaikkal együtt — összesen hétszázötven ember. A hajók rádióállomásokat és a kémiszolgálat céljait szolgáló más különleges berendezéseket szállítottak, továbbá a finn katonai hírszerző szolgálat irattárát is ezek a hajók csempészték át. Az „utasok” között háborús bűnösök is voltak, akiket a Szovjetunió ellen elkövetett bűneikért büntetőjogi úton felelősségre kellett volna vonni.

Ezt a „Stella Polaris” néven ismert expedíciót Paasonen ezredes, a finn hadsereg főhadiszállása hírszerző osztályának főnöke és Hallamaa ezredes, a vezérkari főnökség egyik osztályfőnöke szervezte. De a két ezredes mögött a finn hadsereg akkori vezetői — Heinriks tábornok, vezérkari főnök, Walden tábornok, Öhqvist, Martola és mások — álltak.

A reakciós finn militarista klikk titokban Svédországba szállíttatta

át a kémiszolgálat iratait és értékes felszerelését, hogy ily módon Finnország katonai veresége és a fegyverszüneti egyezmény aláírása után is megtarthassa hírszerző központjának kádereit, s megőrizhesse a különleges felszerelést és az irattárat, hogy a kémiszolgálat azután folytathassa szovjetellenes bomlasztó tevékenységét. Ez volt Hallamaa ezredes útjának célja, ezért szervezte meg Stockholmban a finn hadsereg Főhadiszállásának Irodáját.

1945-ben és 1946-ban a finn vezérkar Svédországban tartózkodó képviselői folyamatosan kiárusították az odaszállított felszerelési cikkeket, a kémiszolgálat iratait pedig megfelelő helyekre szállították. Az iratok jelentős részét a nyugati imperialista országokba továbbították, a felszerelési tárgyak és az anyag egy részét pedig a svéd katonai parancsnokság szerezte meg több mint kétszázötvenezer svéd koronáért.

1946 végén a Svédországba érkezett finn kémek közül sokan visszatértek Finnországba. Ugyanakkor visszavitték Finnországba a finn kémiszolgálat felszerelésének és irattárának maradványait is.

Ez a botrányos történet széles körökben köztudomásúvá lett. A svéd vezérkar is kénytelen volt elismerni azt a tényt, hogy három finn gőzös „különleges rakománnyal” titokban Svédországba érkezett. A vezérkari főnök 1946 november 6-i közleményében elismerte, hogy a svéd katonai hatóságok még a finn fegyverszüneti egyezmény megkötése előtt beleegyezésüket adták a „Stella Polaris”-expedíció svédországi útjához. A közleményből többek között az is kiderült, hogy a finn kémiszolgálat irattárát tartalmazó ládákat „finn szervek képviselői vették át, akik azután ezeket a ládákat megőrzés céljából svéd polgári személyekhez továbbították”.

A svéd vezérkar főnökének igen szűkszavú és semmitmondó közleményét a svéd sajtó bő részletekkel egészítette ki. A lapok nyíltan megírták, hogy a finn kémiszolgálat vezetői Svédországban a Szovjetunióra és a Szovjet Hadseregre vonatkozó kémadatokat adtak el az amerikai, angol és francia kém szervezeteknek.

A finnországi titkos fegyverraktárak megszervezését leleplező anyagból és más adatokból kiderült: a finn reakció arra számított, hogy nyomban a hitleri Németország leverése után fegyveres kon-

fliktusra kerül sor a nyugati hatalmak és a Szovjetunió között. Ezért siettek a „Stella Polaris”-expedíció szervezői és a Szovjetunió más ellenségei kiszélesíteni korábbi kapcsolataikat az amerikai és az angol imperialistákkal.

Az amerikai és az angol imperialisták utasítására a finn reakciók már jóelőre felkészültek arra, hogy a hadműveletek beszüntetése után is folytassák szovjetellenes bomlasztó és kémtevékenységüket. Paasonen, Hallamaa és Kekkonen, a finn katonai kémsszolgálat vezetői, még a fegyverszünet megkötése előtt arról tárgyaltak, hogy a hírszerző funkciókat egy polgári intézményre — az úgynevezett statisztikai főhivatalra — fogják átruházni. A finn hadsereg leszerelése során Kekkonen megkérdezte a kémsszolgálat leszerelő tisztjeit, hajlandók lennének-e folytatni hírszerző tevékenységüket, s továbbra is szállítani neki különböző kémértésüléseket. Számos tiszt beleegyező választ adott.

1944 őszén Kekkonen magához hívatta Castrént, a kémsszolgálat volt tisztjét, aki később a Külügyminisztérium munkatársa lett, s azt a megbízást adta neki, hogy szervezze meg Helsinkiben a politikai és a katonai kémsszolgálatot; ugyanakkor azt is közölték Castrénnal, hogy ez a munka a Szovjetunió elleni fegyveres akciók titkos előkészítését, később pedig a fegyveres akciók végrehajtását hivatott szolgálni. Castrén, a megrögzött fasiszta, vezetőségi tagja volt a Karéliei Akadémiai Társaságnak, később pedig belépett a Hazafias Népi Mozgalom (IKL) nevű fasiszta szervezetbe.

Castrén lett a vezetője a statisztikai hivatalnak, melynek cégére alatt illegális hírszerző központot létesítettek. Castrén már 1944 végén — 1945 elején titkos hírszerző szervezetet hozott létre a helsinki katonai kerület területén, s személyesen és munkatársai útján rengeteg ügynököt toborzott e szervezet részére. Ezeknek az ügynököknek a segítségével értesüléseket szerzett a finnországi Szövetséges Ellenőrző Bizottság működéséről, lehallgattatta a Szövetséges Ellenőrző Bizottság munkatársainak telefonbeszélgetéseit és különböző kéminformációkat kapott a Szovjetunióról.

Castrént arra is utasították felettesei, hogy gyűjtsön értesüléseket a kormány és a Szejm¹ tagjainak s a kormányhivatalok tisztviselőinek

¹ Szejm — a parlament elnevezése Finnországban. — Ford.

politikai érzelmeiről, az ország helyzetéről. Malvivaar lelkes, tartalékos kapitány, a Szejm képviselője tájékoztatta Castrént a Szejm tagjainak hangulatáról. Castrén másik ügynöke, Huhtamies kapitány a baloldali szervezeteket tartotta szemmel. Ugyanezzel foglalkozott Kurkela kapitány is. Reiman magiszter a finnországi svéd lakosság hangulatáról számolt be Castrénnek.

Különös figyelmet fordított a kém szervezet arra, hogy kém-értésüléseket gyűjtsön a Finnországban állomásozó szovjet haditengerészeti erőkről, a porkkala-uddei szovjet haditengerészeti támaszponton tartózkodó szovjet fegyveres erők létszámáról és fegyverzetéről.

Az egyik ügynök azt a megbízást kapta, hogy kémlelje ki, milyen jellegű és mennyiségű rakományokat raknak ki Helsinki kikötőjében a szovjet hajókról porkkala-uddei rendeltetéssel. Lehto vasúti tisztviselő a szovjet támaszpont területén keresztülhaladó rakományokról szolgáltatott adatokat.

Az összegyűjtött kémadatokat Ursin alezredesnek, a finn kém-szolgálat tisztjének adták át, aki jelentést tett ezekről Heinrichs tábornoknak. A fegyveres erők vezetői több ízben elismerésüket fejezték ki a kém szervezetnek működéséért.

Castrén különböző forrásokból kapott pénzt kémtevékenységéhez, többek között Paasonentól is. A statisztikai hivatalt hivatalosan a vezérkaron keresztül finanszírozták, amely jelentős összegeket utalt ki a hivatal céljaira. Castrén a vezérkarnak küldte be a kiadásokról szóló elszámolásokat, melyeket átolvasás után elégettek.

A hírszerző központnak saját rádióleadói voltak, továbbá kis hajói a titkos külföldi futárszolgálat számára.

Röviddel a fegyverszünet megkötése után Kekkonen alezredes titkos tanácskozássra hívta meg Pajari ezredest és rávette, hogy vegyen részt a szovjetellenes kémkedés titkos rádiószolgálatának megszervezésében. Erre a Szövetséges Ellenőrző Bizottság finn rádióadóit és több olyan rádióadót használtak fel, amelyekkel Hallamaa ezredes vagy egyes magánszemélyek rendelkeztek. A rádióállomások adatokat közöltek a finn határ közelében állomásozó szovjet csapatokról. A rádióállomásokat többnyire a hírszerző osztály épületeiben helyezték el.

A finn hadsereg leszerelése után a katonai rádió-kémszolgálatot arra használták fel, hogy értesüléseket szerezzenek a Balti-tengeren állomásozó szovjet haditengerészeti erők mozdulatairól és a szovjet határőrségről. A leszerelés során a legjobb készülékeket nem a raktárakba küldték, hanem olyan személyeknek adták át „házi megőrzésre”, akik már hosszú ideje a hírszerző osztályon teljesítettek szolgálatot. Ez Kekkonen utasítására történt, s az utasítást Lundquist altábornagy, a finn fegyveres erők akkori parancsnoka is jóváhagyta.

A katonai rádióberendezések egy részét átadták egy rádiókereskedelmi cégnek, amely magára vállalta a kémszervezet kiadásainak fedezését.

Leino harmadosztályú kapitány, a haditengerészeti kémszolgálat tisztje, megbízást kapott Kekkonentől, hogy keressen egy „megfelelő tisztet”, aki jól ismeri a szirteket és a partokat, s vezetni tudná az Uusikaupunki szigeteken állomásozó külön motorosnaszád-flotillát, amelynek majd a titkos futárszolgálatot kellene fenntartania a kémközpont és a külföld között. Erre a célra Karing harmadosztályú kapitány bizonyult alkalmasnak.

Leino a katonai rádiótávírászok rendelkezésére bocsátotta lakását, s tőlük kapott jelentéseket a szovjet balti flottáról, a szovjet hadihajók mozdulatairól stb.

1944 végén, amikor a szovjet fegyveres erők kiűzték Finnország területéről a német fasiszta hadsereg alakulatait, a finn kémszolgálat aljas módon kapcsolatot létesített a hitlerista csapatok parancsnokságával és tájékoztatta őt az északon állomásozó szovjet csapatok elhelyezéséről, hadmozdulatairól, s Finnország belpolitikai helyzetéről. Ezeket a kémadatokat Paarma őrnagy, a vezérkar munkatársa, rádión keresztül és a német ügynökökkel való személyes találkozásai alkalmával juttatta el a hitlerista parancsnoksághoz. A német ügynökökkel Paarma őrnagy Svédország területén találkozott.

Mint már említettük, a finn reakció arra számított, hogy rövidesen fegyveres konfliktus tör ki a Szovjetunió és a nyugati hatalmak között. Ezért a finn kémközpont igyekezett megszilárdítani kapcsolatát az amerikai és az angol kémszolgálattal. Az imperialista kémszervezetek később a finn kémközpontot is bevonták segítőitársaik közé a szovjet-ellenes kémkedés és diverziós tevékenység megszervezésére.

Az első időben az amerikai kémszolgálat még nem működött olyan

leplezetlenül Finnországban, mint később, amikor ügynökei vérszemet kaptak és annyira elszemtelenedtek, hogy a Finnország létérdekeit sértő bűnös tevékenységük lépten-nyomon érezhetővé vált.

Washington parancsára a finn reakció egymás után hajtotta végre azokat a különböző intézkedéseket, amelyeknek szovjetellenes célzata teljesen nyilvánvaló volt.

Finnországban évről évre megszervezték nyaranta az úgynevezett „szántóföldtisztító táborozásokat”. A *Vapaa Sana* című demokratikus lap „Mi a céljuk a szántóföldtisztító táborozásoknak a keleti határ közelében” című cikkében erre vonatkozóan a következőket írta: „A finn diákszövetség indítványára megszervezték országunkban az úgynevezett „szántóföldtisztító táborokat”, amelyekre a nyugati országok diákjait is meghívták. E kampány során semmiféle szelekciót nem alkalmaztak, és ezért ezekbe a táborokba könnyen bekerülhettek olyan «diákok» is, akiket talán bizonyos meghatározott céllal küldtek országunkba . . . Különös, hogy ezeket a «szántóföldtisztító táborozásokat» éppen a keleti határ közvetlen közelében szervezték meg. A határsértések, amelyeket a burzsoá lapok «puszta kíváncsiság» következményének próbálnak feltüntetni, azt bizonyítják, hogy az adott esetben igenis minden ok megvan a gyanakvásra.”

Az imperialista kém szolgálatok „diákoknak” álcázott ügynököket küldtek ezekbe a táborokba, hogy kémkedjenek és diverziós cselekményeket szervezzenek a Szovjetunió ellen. A „diákok” felettébb gyanús kíváncsisága többízben határincidensekre vezetett.

Nagy aggodalmat váltott ki a finn haladó közvéleményből az Észak-Finnországban s a Lappföldön rádió, légi fényképezés és repülőgépek igénybevételel megrendezett úgynevezett „farkasvadászat”, amelyen külföldiek és a finn hadsereg főparancsnokságának képviselői vettek részt. Ha a farkasok kiirtása szempontjából ítéljük meg ezt a vállalkozást — a „hajtóvadászat” igen szerény eredménnyel járt: mindössze négy farkast ejtettek. A finn demokratikus sajtó megállapítása szerint az a tény, hogy ez az olyan alaposan előkészített expedíció ilyen szegényes eredménnyel járt, azt bizonyítja, hogy e vállalkozásnak egészen mások voltak a céljai.

Egyes amerikai körök különösképpen érdeklődtek a „farkasvadászat” iránt. „Ajánlásukra” egy amerikai „fotoriportert” is bevettek az enontekiői tundrákra induló expedícióba. Az expedíció-

ban ezenkívül egy angol is résztvett, akit rendkívül érdekelt ez a „hajtóvadászat”.

A gyermekmesék kedvelői talán elhitték, hogy itt csakugyan „farkasvadászatról” van szó. Valójában azonban ez a vállalkozás nagyszabású katonai felderítő expedíció volt, amelynek a finn-norvég és a finn-szovjet határövezet felderítése volt a célja.

Minthogy a „farkasvadászat” nem hozta meg a várt eredményeket, a hiányzó adatok megszerzésére megszervezték egy új „nemzetközi kirándulást” a Lappföldre és Észak-Norvégiába. A visszafelé vezető utat Kelet-Finnországon keresztül tervezték. A „kiránduláson” — amelynek ezt a hangzatos nevet adták: „Utazás a Jeges-tengerre” — amerikaiak és angolok vettek részt.

E „vadászatok” és „kirándulások” emlékezetünkbe idézik, hogy a második világháború előtt a hitlerista kémiszolgálat is végrehajtott ilyen akciókat, mert a nácikat is szerfelett érdekelte Finnország északi vidéke. A Németországból Lappföldre érkezett „tudományos expedíció” például két hónapon át „kutatta” a finn-szovjet határ közvetlen közelében fekvő saariselkäi hegyvidéket. A történelem megismétli önmagát.

Ma ismét sűrűn látogatják Finnországot a külföldi „turisták”, ezúttal főleg amerikaiak. Évről évre növekszik e „turisták” száma. A sajtóközlemények szerint 1949-ben mintegy hatvanezer külföldi „turista” érkezett Finnországba. 1950 első felében a „turisták” száma több mint negyvenháromezer főre rúgott.

S mi mindent ki nem talál ez a népség, hogy meglátogathassa Finnországot: egyesek azt állítják, hogy azért jönnek ide, mert gyönyörködni akarnak a természetben és a finnországi fehér éjszakákban; mások kijelentik, hogy ellenállhatatlan vágyat éreznek a finnországi fürdők után; ismét mások horgászoknak nevezik magukat.

Az amerikai „turistákat” rendszerint az Åland-szigetek (Åhvenanmaa) és Finnország északi vidékei vonzzák legjobban. Észak-Lappföldön állítólag az ottani aranyelőhelyek érdeklik őket. Már említettük azonban, mi az, ami — az állítólagos „aranymezőktől” függetlenül — az amerikai kémiszolgálatot valójában érdekli. Az Åland-szigeteken a sziklák és szirtek vonzzák annyira az amerikai „turistákat”. 1950 elején a *Työkönsan Sanomat* című finn ujság azt írta, hogy az Åland-szigetek ismét a külföldi kémiszolgálatok „figyelmének”

középpontjába kerültek. 1949 nyarán az Egyesült Államok fegyveres erőinek képviselői több ízben meglátogatták ezeket a szigeteket. 1950 nyarán több mint húszezer külföldi „turista” kereste fel az Åland-szigeteket.

Az amerikai „vendégeket” szerfelett érdeklik Finnország kikötői és repülőterei, de minden esetben arra törekednek, hogy minél közelebb férkőzzenek a Szovjetunió határaihoz.

Azokon a „turistákon” kívül, akik tömegesen tesznek alkalmi kirándulásokat Finnországba, az utóbbi években igen sok olyan külföldi állampolgár is látogatta meg az országot, akik már hosszabb időre rendezkedtek be. És igen sok közöttük az úgynevezett amerikai „misszionárius”.

Finnországban többek között néhány száz mormon is letelepedett. A mormonok egy amerikai vallási szekta tagjai, akik megalapították Finnországban saját közösségeiket. A finn demokratikus sajtó ezzel kapcsolatban azt írta, hogy Finnország aligha tekinthető olyan országnak, ahova hittérítőket szoktak küldeni, s így nyilvánvaló, hogy e vallási törekvések mögött valójában egészen más célok rejlenek.

Az amerikai mormonok vezetői igen vállalkozó szellemű üzletemberek, s már régóta köztudomású, hogy az Egyesült Államok kémyszervezetét éppen olyan buzgalommal szolgálják ki, mint ezt annakidején más szektákhoz tartozó társaik tették, akik a német fasiszta kémiszolgálat megbízásait hajtották végre.

A Finnországban alapított mormon közösségek élén harminchat amerikai „pap” áll. Ezek a „papok” — és a szekta Finnországba érkezett egyszerű tagjai — általában huszonhét — harmincöt évesek, s nem annyira a vallási kérdésekben, mint inkább a kémügyekben jártasak. A Finnországban tartózkodó amerikai „misszionáriusok” vezetője, Henry Mathes azelőtt az Egyesült Államok Központi Hírszerző Hivatalában működött.

A mormon „misszionáriusok” először Észak-Finnországban telepedtek meg, de fokozatosan kiterjesztették tevékenységüket más vidékekre is, főleg a Szovjetunióval határos területre, mint például Kuusamo, Suomussalmi városokra, Lieksa kerületére. A „misszionáriusok” gyakran felkeresik a Szovjetunióval határos vasútállomásokat, megpróbálnak kapcsolatot létesíteni a finn határőrség tisztjeivel és katonáival, s nagy érdeklődést tanúsítanak beosztásuk iránt.

Szerfölött érdekli őket, milyen úton-módon lehet átlépni szovjet területre.

A „misszionáriusok” szoros kapcsolatot tartanak fenn az aktív revansistákkal, a betiltott fasiszta pártok volt tagjaival, s kapcsolatot létesítettek az úgynevezett „tartalékos tisztek klubjaival” is, ahol mint „angol nyelvtanárok” szerepelnek.

A *Vapaa Sana* című ujság 1949 áprilisában a „mormon papok” finnországi tevékenységét jellemezve a következőket írta: „A mormon egyháznak ezek az ügynökei fiatal amerikai tisztek, akiket főleg a légihaderőknél képeztek ki. Két ilyen amerikai ügynök például azzal foglalkozik, hogy különféle brosúrák eladásának örve alatt kapcsolatot igyekszik teremteni a helyi lakosokkal. Az ügynökök fiatalok, katonatisztekre emlékeztető fellépésük van és jól beszélnek finnül.”

Vallásos tevékenységük leple mögött a mormonok háborúra uszítanak a Szovjetunió ellen és revanshangulatot igyekeznek kelteni a lakosság körében. Szovjetellenes irodalmat és mindenféle hazugságokat terjesztenek a Szovjetunióról, a népi demokratikus országokról, a finn demokratikus szervezetekről, s agitációt fejtenek ki a szovjet-finn békeszerződés ellen. Ezenkívül a mormonok a legkülönbözőbb módon igyekeznek kémértesüléseket szerezni a lakosságtól.

1951 elején a béke híveinek második országos kongresszusára szovjet küldöttség érkezett Finnországba. A szovjet küldöttek az országban tett utazásuk során a tamperei Grand Hotel-ben egy „misszionárius” szomszédságában laktak.

A. Szofronov író, a küldöttség egyik tagja „Finnországi útirajzaiban” a következőket írta: Alig érkeztünk meg Tamperébe, ebbe a csendes városba, nyomban három amerikai „misszionáriusba” botlottunk . . . A Tamperében eltöltött napok folyamán nem egyszer találkoztunk amerikai „misszionáriusokkal”, akik az utóbbi időben valósággal elárasztották Finnországot. Volt valami ezeknek az embereknek a külsejében, ami az amerikai filmreklámokról úton-útfélen ránkmeredő mozihősökre emlékeztet.”

A mormonok egy amerikai szekta tagjai. A szekta 1830-ban keletkezett az Egyesült Államokban. Tanítása csaknem valamennyi mai és régi ismert vallás keveréke. A mormonok vallási alkalmazkodó-

képessége a szekta vezetőinek nagy üzleti vállalkozó szellemével párosult. Társadalmi helyzetüket tekintve a szekta vezetői az Egyesült Államok uralkodó osztályaihoz tartoznak.

Az amerikai mormonok külföldi bűnös üzelmei már régebben is közismertek voltak. Conan Doyle híres angol író félévszázaddal e szekta megalakulása után a mormonok Londonban elkövetett bűncselekményeit választotta egyik detektívregénye témájául. A Londonban élő mormonok bűncselekményeket követtek el, a Finnországban letelepedett mai mormonok foglalkozása pedig: a Szovjetunió ellen irányuló tevékenység.

Az amerikai kémiszolgálat Finnországban kifejtett szovjetellenes bomlasztó tevékenysége során a legkülönbözőbb árnyalatokhoz tartozó reakciókra támaszkodik, s különösen a volt finn „bajtársi” szövetségekből és más fasisztabarát szervezetekből kikerült revansvágyó elemeket használja fel. E fasisztabarát szervezetek közé tartozik a finnországi Tartalékos Tisztek Szövetsége, amelyet az amerikai kémek nagy figyelemben részesítenek, mert ez a szervezet legálisan működik. A szövetségben olyan hírhedt reakciók és fasiszták is dolgoznak, akiket a titkos fegyverraktárak ügyével kapcsolatban bíróság elé kellett állítani — így Airo tábornok és Huhkala ezredes, Martola és Talvela tábornokok és sok más katonatiszt, akit annakidején eltávolítottak a hadseregből.

A svéd sajtó közleményeiből vált közismertté, hogy a Finnországban működő amerikai megbízottak a finn kivándorlás szervezésének ürügyével fiatal finn állampolgárokat toboroznak, hogy az Egyesült Államokban majd különleges ejtőernyős-diverziós rohamosztagekat alakítsanak belőlük. A toborozásban résztvevő személyek közül a *Ny Dag* című lap megnevezte Olinnen bankárt, a Tartalékos Tisztek Szövetségének vezetőjét és Lehteenkorvot, egy ügyvédi iroda tulajdonosát. Ezek az emberek már többszáz volt Schützkorpsistát² és más fiatal finnt toboroztak, orvosi vizsgálatnak vetették őket alá és megszervezték kiutazásukat az Egyesült Államokba.

Az Egyesült Államokban megjelent *Industrialisti* című finn nyelvű lap 1951 novemberében szintén jelentette, hogy az Egyesült Államok-

² Schützkorps-nak nevezték az egyik fegyveres fasiszta szervezetet, amelyet a Finnországgal kötött békeszerződés értelmében betiltottak.

ban finn nemzetiségű kémeket képeznek ki, hogy azután visszaküldjék őket Finnországba.

A reakciós finn körök meg akarják akadályozni a népnek azt a törekvését, hogy megszilárdítsa barátságát a Szovjetunióval, előmozdítják a Wall Street agresszív terveit s az amerikai ügynökök bomlasztó tevékenységét a Szovjetunió és a népi demokratikus országok ellen.

„AZ AMERIKAIÁKNAK SVÉDORSZÁGBAN MINDENT SZABAD”

Svédország szintén az amerikai kémszolgálat figyelmének közép-pontjában áll. Az amerikai imperialistákat különösképpen érdekli Svédország mint a Szovjetunió ellen irányuló kém- és diverziós munka számára igen alkalmas támaszpont.

Svédországban már a második világháború idején számos olyan hitlerista ügynök és kalandor talált menedéket, aki a balti szovjet köztársaságokból szökött meg. Svédországban telepedett meg például Balodis Šejnius, Rej és más lettországi fasiszta. Ezek az árulók már 1944—1945-ben anyagi támogatást kaptak Johnsontól, az Egyesült Államok svédországi követétől. Az Egyesült Államok stockholmi követségének egyik tisztviselője több mint kilencszáz-ezer svéd koronát folyósított arra a célra, hogy létrehozzák Svédországban a balti hitleristák titkos fasisztabarát, szovjetellenes szervezetét. Ezt a szervezetet egyes svéd kereskedelmi cégek és vállalatok, a svéd Vöröskereszt és különböző vallási társulatok is ellátták anyagi eszközökkel. Sőt, a balti fasiszták megsegítésére még külön bizottság is alakult, amelynek élén Sejl svéd bankár, Rej volt stockholmi lett követ és Steinbock grófnő álltak. A bizottság újabb fasiszta szökevények kicsempészését szervezte meg a balti államokból, s ezért motorcsónakokkal szerelte fel magát, a balti országok egyes kerületeiben pedig ügynökségeket állított fel.

Az amerikai kémszolgálat már a második világháború folyamán igénybe vette a balti országok fasiszta szervezeteinek szolgálatait a Szovjetunió elleni kémkedésre. A háború befejezése után a Svédországban befészkelődött amerikai kémszolgálat még fokozottabb mértékben használta fel a balti kémeket.

Az amerikai kémek — az Egyesült Államok diplomáciai képviselőit — munkatársai — szüntelenül utazgatnak Svédországban, hogy „alaposan megismerjék” az ország területét. A „helyi nyelvjárások, dalok és táncok tanulmányozásának” és más „tudományos kutatásoknak” az ürügyével felkutatják Svédország számos vidékét, a legrejtettebb zugokat is.

Svédország haladó közvéleménye felháborodással szemléli az amerikai diplomátáknak ezt a tevékenységét. A *Ny Dag* című svéd lap Elmer Becknek, az amerikai követség „tájékoztatási szakértőjének” és kollégáinak ilyen jellegű „kirándulásairól” a következőket írta: „Képzeli csak el, milyen viharos tiltakozást váltana ki a burzsoá és szociáldemokrata sajtóból, ha más országok diplomáciai képviselőinek alkalmazottjai ilyen utazásokat tennének országunkban. De az amerikaiaknak Svédországban mindent szabad.”

Jellemző „doktor” Edmund Sala német kémnek, az „orosz ügyek szakértőjének” tevékenysége is. Sala a háború alatt Finnországban tartózkodott, ahol a Szovjetunió elleni felforgató tevékenységet fejtett ki. 1944 októberében a német és a finn kémek egy csoportjával együtt Norvégiába költözött. Ugyanakkor érintkezésbe lépett az S-irodával (a svéd vezérkari főnökség hírszerző osztályával), amely szívesen hozzájárult ahhoz, hogy Salát alkalmazza, mihelyt megszűnik a hitlerista kémiszolgálat.

Előlegként Sala átadta jövődöbéli gazdáinak azokat a Szovjetunióra vonatkozó titkos adatokat, amelyekre még finnországi működése idején tett szert. 1945 áprilisában Sala ötszázezer koronát utalt át Svédországba „a kommunizmus elleni harc céljait szolgáló alap” megteremtésére. Sala azonban nem érkezett meg Svédországba: az S-iroda elől elcsípte őt az amerikai kémiszolgálat, amely nagyra értékeli a volt hitlerista kémeknek — az „orosz ügyek szakértőinek” szolgálatait.

Az amerikai kémiszolgálat most azzal kísérletezik, hogy megszervezze titkos ügynökeinek átcsempészését Svédországból a Szovjetunióba és Lengyelországba.

1950 szeptemberének második felében Nynäshamn svéd kikötő tiltott övezetében feltartóztattak egy motorcsónakot, két főből álló személyzetével. A svéd reakciós sajtó nagy zenebonát csapott, amikor ez az eset kitudódott. Azt állította, hogy a motorcsónak utasai

lengyelek és „orosz kémek”. Az *Aftonbladet* című stockholmi lap egész első oldalát elfoglalta az óriási betűkkel szedett cím és a cikk, amelyben kijelentette, hogy „a két lengyel utazása kémkedéssel függött össze, amire keleti szomszédunk utasította őket”, hogy tanulmányozzák „a svéd partvédelmet, elsősorban pedig azokat a hajózható utakat, amelyeken át támadást lehet végrehajtani Stockholm ellen.”

A svéd újságok napokon keresztül tele voltak a legkülönbözőbb szovjetellenes koholmányokkal és a Lengyel Köztársaság ellen irányuló sértésekkel. Néhány nap múlva azonban kiderült, hogy a motorcsónakon letartóztatott egyének amerikai és angol ügynökök voltak, akik Svédországot használták fel a Szovjetunió és a népi demokratikus Lengyelország elleni kém- és diverziós tevékenységük támaszpontjául.

Mindkét ügynök Anders hadseregének egykori tisztje volt. — A *Dagens Nyheter* című lap erről szóló közleményében kénytelen volt elismerni, hogy egyiküket Angliában képezték ki „diverziós cselekmények megszervezésére és ugyanott különleges ejtőernyős tanfolyamot is végzett”.

A motorcsónak átkutatása alkalmával tengerészeti térképeket találtak a Balti-tenger szovjet és lengyel kikötőibe vezető utak megjelölésével, különleges búvárfelszerelést, amely huzamosabb időn át lehetővé teszi a víz alatti úszást, rejtjeles feljegyzéseket különböző füzetekben és tengerészeti térképeken, továbbá jelentős összegű dollárt és svéd koronát. Azt is megállapították, hogy a letartóztatott kémek mindketten egy messze szerteágazó szervezet tagjai, amely Svédországban működik, ahol kémkedést és diverziós cselekményeket szerveznek a Lengyel Köztársaság ellen.

Österdahl stockholmi kormányzósági rendőrfőnök e leleplezések ellenére is külön nyilatkozatot tett közzé a *Morgen-Tidningen* című lapban: rokonszenvét fejezte ki az elfogott amerikai-angol kémek iránt és kijelentette, hogy azok „valószínűleg teljesen ártatlanok”. Sőt mi több, ugyanez az újság a két kémet „lelkes hazafiaknak” (!) nevezte.

Az amerikai imperialisták egészen a legutóbbi időkig úgy vélték, hogy a szovjet Baltikum egész övezete olyan terület, ahol szabadon kémkedhetnek. Egy „B-29”-es amerikai katonai repülőgép (úgy-

nevezett „repülő erőd”) Libavától délre még a Szovjetunió légiterebé is behatolt.

Az amerikai sajtó jelentéseiből is megállapítható, hogy ez a repülőgép radarkészülékkel és a légi fényképezéshez szükséges különleges berendezéssel is fel volt szerelve. Az Egyesült Államok kormánya ugyan tagadni próbálta e berepülés igazi céljait, de az amerikai kormány hivatalos nyilatkozataival szemben Joseph Harsch, a *Christian Science Monitor* washingtoni tudósítója megírta, hogy ebben az esetben a szovjet védelmi berendezések kikémleléséről volt szó. „A lehető legpontosabban tudni akarjuk — írta Harsch — mi történik az orosz haditengerészeti támaszpontokon . . .”

Neal Stanford, ugyanennek a lapnak egy másik tudósítója, még nyiltabban fejezte ki magát: „A nyugati hatalmak katonai körei — írta — rendkívül nagy érdeklődést mutatnak a szovjet radarzárak fejlődése iránt. A jelek szerint a Balti-tenger partja az a hely, ahol elsősorban létesítenek ilyen zárat, melyeket az Egyesült Államok — s ez nem titok — a rendelkezésére álló minden eszközzel ki akar fürkészni.” Stanford arra is rámutatott, hogy a repülőgép fedélzetén olyan személyek is tartózkodtak, akik szakemberek az elektronikus felszerelések terén.

Amikor az amerikai háborús gyujtogatók felderítő repülésre vállalkoztak a szovjet terület felett, arra számítottak, hogy ezt az újabb arcátlanságot is büntetlenül megússzák. De az elbizakodott kalandoroknak körműkre koppintottak.

NYUGAT-NÉMETORSZÁG ÉS AUSZTRIA — A SZOVJETUNIÓ ELLENI BOMLASZTÓ MUNKA TÁMASZPONTJAI

Az amerikai-angol imperialisták a Szovjetunió és a népi demokratikus országok elleni aknamunkájuk során támaszpontokként használják fel Nyugat-Németországot, Nyugat-Ausztriát, de különösen Berlin nyugati övezeteit, mert a német főváros — ahogy cinikusan megjegyezték — „igen alkalmas hely Kelet-Európa megfigyelésére”.

John Pitt jólértelmezett angol újságíró ezzel kapcsolatban a következőket írta: „A Német Demokratikus Köztársaság szívében fekvő város földrajzi helyzete megkönnyíti a legkülönfélébb kémkedés és diver-

ziós cselekmények megszervezését: a nagyüzemekben történt gyujtogatásoktól kezdve az olyan próbálkozásokig, hogy az ipar számára rendkívül fontos fémhulladék jogtalan kivitelével és eltékozlásával megrendítsék a köztársaság gazdasági alapjait. De ugyanakkor olyan támaszpont is Nyugat-Berlin, amelyet az amerikaiak, angolok és franciák a Szovjetunió ellen irányuló kémkedés céljaira akarnak felhasználni."

Pitt a továbbiakban elbeszéli, hogyan bukkant rá egész véletlenül egy ilyenfajta kémkedésre. El kellett adnia gépkocsiját, s ezzel kapcsolatban meglátogatta a németországi angol katonai közigazgatás egyik tisztviselőjét. Pitt észrevette, hogy a tisztviselő dolgozószobájának falai tele vannak aggatva a Szovjetunió térképeivel, asztalán pedig egymás hegyén-hátán hevernek a szovjet városok, sőt üzemek tervrajzai is. A tisztviselő elmagyarázta Pittnek, hogy ő hallgatja ki a Szovjetunióból Nyugat-Berlinbe visszatért volt német hadifoglyokat. „Elsőrangú értesüléseket tudunk tőlük szerezni azokról a városokról és üzemekről, ahol dolgoztak” — világosította fel Pittet, és megmutatta neki az egyik szovjet gyár részletes tervrajzát, amelyen fel voltak tüntetve az iparvágányok, és meg volt jelölve, hogy minden egyes műhely milyen termékeket állít elő.

A német demokratikus sajtó számos példát hozott fel arra, hogyan próbált az amerikai kémsszolgálat kémértesüléseket szerezni a Szovjetunióról azokon a németeken keresztül, akik hadifoglyok voltak a Szovjetunióban. A *Berliner Zeitung* közleménye szerint Neukölln (Berlin amerikai megszállási övezete) hadifogságból visszatért lakói közül többen idézést kaptak, amely felszólította őket, hogy egy meghatározott időpontban jelenjenek meg a Buttestrasse 10. számú ház 39. számú szobájában. Az idézéseket az amerikai katonai közigazgatás egyik hivatala nevében egy százados írta alá.

A beidézeteket két, katonai egyenruhát viselő amerikai fogadta. Nyomban megkezdtek a kihallgatást. Megkérdezték a volt hadifoglyokat, hogy a német hadsereg melyik kötelékében szolgáltak, mikor és hol estek fogságba, s a Szovjetunióban melyik táborban őrizték őket. A kihallgatást vezető amerikaiak felvilágosítást követeltek arra vonatkozóan, hogy hol és milyen munkánál foglalkoztatták a hadifoglyokat, milyen ellátást kaptak stb. Különösen azok után a szovjet iparvállalatok után érdeklődtek, ahol a hadifoglyok

dolgoztak. „Az egyik kihallgatott — írta az újság — azt felelte a tisztnek, hogy egy szénbányavállalatnál dolgozott. Ez a válasz nem elégítette ki a tisztet. Minden áron azt akarta tudni, nem látott-e a hadifogoly a közelben új üzemi építkezéseket.”

Beszámolt a német demokratikus sajtó arról is, hogy ugyanilyen kihallgatásnak vetették alá a volt hadifoglyokat Münchenben. Itt a Szovjetunióból hazatért hadifoglyokat az amerikai légierők 5. számú csoportja vezérkarának úgynevezett „történelmi osztályára” idézték be, a Ludwigstrasse 28-as számú házba. Az egyik volt hadifoglyot egy szobába vezették, amelynek falain a Szovjetunió térképei függtek. Felszólították, hogy mondja meg, hány gyár volt abban a városban, ahol lakott, s adjon pontos felvilágosításokat e gyárak kapacitásáról, különösen pedig a hidakról és azok szerkezetéről.

A hazatért hadifoglyoktól az amerikaiak azt is követelték, hogy adjanak vázlatokat és tervrajzokat a szovjet iparvállalatokról.

Az amerikai kémiszolgálat a legkisebb alkalmat sem szalasztja el, hogy kémadatokat szerezzen Berlinben a Szovjetunióról, amit többek között Richard Grundig munkás 1948-ban megtörtént esete is bizonyít.

Grundig kazánfűtő volt a Szovjet Katonai Közigazgatás (Szovjet-szkaja Vojennaja Adminisztracija — SzVAG) karlshorsti (Berlin) épületében. Egy alkalommal Grundig hibájából felrobbant a gőzkazán, s Grundig, attól tartva, hogy meg kell térítenie az okozott kárt, otthagyta munkahelyét. Új munkát keresett, s ennek során az amerikai övezetbe ment, ahol különböző hatóságoknál kilincsel, míg végül egy Mr. Gabelin nevű amerikai elé került, aki Berlin-Dahlem, Ehrenburgstrasse 26—28. szám alatt fogadta Grundigot.

Grundig a sajtóban közzétett levelében később ezt írta: „Mr. Gabelin a következő kérdéseket tette fel: «Mióta dolgozik a SzVAG-nál? Ismeri-e az egyes hivatalokat Karlshorstban, az ott dolgozó tisztek nevét és munkakörét?» Különösen az érdekelte Mr. Gabelint, hogy hol vannak azok a hivatalok, amelyeknek hatáskörébe tartozik a gépkocsiigazolványok kiadása, s névszerint kik e hivatalok munkatársai. Általában nagy érdeklődést tanúsított az iránt, hol vannak az egyes hivatali épületek, s arra kért, hogy lehetőleg adjam meg az illető utcák nevét és a házszámokat.” A beszélgetés végén Gabelin felszólította Grundigot, térjen vissza régi munkahelyére, kazán-

fűtőnek Karlshorstba, hogy ott végrehajtsa az amerikai kémiszolgálat megbízásait, „Arra akart rávenni — írta Grundig —, hogy az elégetésre szánt iratokat csempésszem ki és adjam át neki. Ezért pénzt, élelmiszert és cigarettát ígért. Azt is megígérte, hogy ha az oroszok levonnak valamit a béremből a felrobbant kazánért, ő megtéríti nekem ezt az összeget.

Csak amikor e beszélgetés után hazaértem — írta Grundig — eszméltem rá, hogy szorult helyzetemet kihasználva milyen szerepet szántak nekem az amerikaiak. Ahelyett, hogy munkát adtak volna nekem, hogy eltarthassam családomat, kémükké akartak beszervezni.

Felfogásom és meggyőződéseim nem engedte meg, hogy amerikai kém legyen belőlem, s ezért elhatároztam, hogy nyíltan és becsületesen elmondom, ami velem történt.”

Ausztriában is foglalkozott az amerikai kémiszolgálat a Szovjetunióból visszatért volt hadifoglyok „megdolgozásával”. Az amerikai kémiszolgálat ügynökei részletesen kihallgatták a volt hadifoglyokat. Ezek a kihallgatások olykor a volt hadifoglyok lakásán folytak, többnyire azonban beszállították őket a bécsi amerikai parancsnokság épületébe, amelynek pincéjében több fülkét rendeztek be az emberek egyénenkénti kihallgatására.

A kihallgatást vezető személyek a megfélemlítés minden eszközét felhasználták, hogy megszerezzék azokat a felvilágosításokat, melyek az amerikai katonai és gazdasági kémiszolgálatot érdekelték. Részletes információkat követeltek a Szovjet Hadseregről, alakulatainak elhelyezéséről, fegyverzetéről és katonai kiképzéséről, a közlekedésről, s azoknak a különböző iparvállalatoknak a termeléséről, ahol a hadifoglyok dolgoztak. Azokkal, akik minden megfélemlítés ellenére sem voltak hajlandók felvilágosítást adni, közölték, hogy a kihallgatás az osztrák kormány beleegyezésével történik.

Az amerikai kémiszolgálat szervei rendszerint arra törekednek, hogy a Szovjetunióból visszatért volt hadifoglyokat fizetett ügynökeiké tegyék.

Ausztria területén — Bécsben és más városokban — megszervezték az úgynevezett „statisztikai hivatalok” hálózatát. Ezek a hivatalok az amerikai kémiszolgálat szervei és a Szovjetunióra vonatkozó kémadatok gyűjtésével foglalkoznak. Jellemző, hogy ezek a „statisztikai hivatalok” egyes osztrák bírósági szervek mellett működ-

nek. Az osztrák sajtó adatokat közölt erre vonatkozóan. Az *Österreichische Zeitung* jelentette, hogy a Szovjetunióból hazatért hadifoglyok egy csoportját beidézték Ried város (Felső-Ausztria) járásbíróságára, ahol a „statisztikai hivatal” munkatársainak álarca alatt működő amerikai kémek kihallgatták őket. A kihallgatott személyektől felvilágosítást követeltek a szovjet üzemek berendezéséről, a Szovjetunió vasutainak állapotáról és egyéb kérdésekről.

Az amerikai kémiszolgálat Ausztria nyugati övezeteiben az osztrák hatóságok segítségével csaknem nyíltan folytatja szovjetellenes kémtevékenységét, Ausztria szovjet megszállási övezetében azonban más módszerekhez nyúl. Egy Edinger nevű ügynök beszámolt arról, hogyan dolgozott a szovjet zónában. Edingernek átadtak egy névjegyzéket a Szovjetunióból visszatért és Bécs második kerületében (a szovjet megszállási övezetben) lakó volt hadifoglyokról. A névsorban szereplő személyeket Edinger — rendszerint a lakásukon — mind felkereste, hogy megpróbáljon kémertesületeket szerezni tőlük. Az amerikai parancsnokság által kiállított igazolvány szerint Edinger „a gazdasági kutatással foglalkozó történelmi osztály meghatalmazottja, akinek az a megbízatása, hogy összegyűjtsön minden olyan adatot, amelyre feladatának elvégzéséhez szüksége van”.

Az amerikai kémiszolgálat igyekszik becsempészni ügynökeit a egyes szovjet-osztrák társaság (USzIA) irányítása alá tartozó vállalatokba, hogy diverziós cselekményeket hajtson ott végre. Egy Cofka nevű ügynök bevallotta, hogy az amerikai kémiszolgálat megbízásából az üzemi őrseg alkalmazottjaként befurakodott e társaság egyik olajvállalatába. Cofka az amerikai kémiszolgálat Wilcock nevű tisztjének parancsára adatokat gyűjtött erről a vállalatról és az ott dolgozó emberekről. Később az amerikai kémiszolgálat egy másik tisztje, Paulsen, fényképezőgépet adott át Cofkának és utasította, hogy készítsen fényképfelvételeket az USzIA üzeimeiben. Anthony, az amerikai kémiszolgálat munkatársa, azt követelte Cofkától, hogy bocsássa rendelkezésére az olajvállalat és a hozzá vezető utak részletes tervrajzát, s különösen a tűzoltócsapat elhelyezése iránt érdeklődött.

Az amerikai kémiszolgálat annyira nem ismert korlátokat Ausztria területén, hogy még a szovjet megszálló csapatok katonáinak elrablására is kísérletet tett. 1948 június elején Bécs kellős közepén az

angol katonai rendőrség egyik őrzője, amelyet egy polgári ruhás ismeretlen személy irányított, megtámadta Alekszejev szovjet tisztet. A támadók leütötték Alekszejevet és erőszakkal beültették a közelben várakozó, már jóelőre készenlétbe helyezett gépkocsiba. Véletlenül szovjet katonák hajtottak arra a közelben, meghallották a segélykiáltásokat és a tett színhelyére siettek. Ahhoz már túl későn érkeztek, hogy segítséget nyújthassanak Alekszejevnek, ezért üldözőbe vették a nagy sebességgel száguldó gépkocsit, amelyen Alekszejevet elhurcolták. Az emberrablók az osztrák rendőrség épületének udvarára vitték a szovjet tisztet, ahol megmotozták, elvették tőle személyazonossági igazolványát és a rendőrség épületébe akarták bevonszolni.

Ebben a pillanatban két katona kíséretében egy szovjet tiszt rohant be az udvarra. Kiszabadították Alekszejevet és őrizetbe vették a polgári ruhás ismeretlent, aki az emberrablást irányította. Az ismeretlent beszállították a bécsi központi szovjet parancsnokságra, ahol megállapították, hogy Eduard Kerznek hívják és az amerikai kémiszolgálat ügynöke. Megtalálták nála a CIC 070971. számú igazolványát is.

Ezek csak elenyésző töredékei annak, ami az amerikai kémiszolgálat által Nyugat-Németország és Ausztria területén szervezett kém- és diverziós tevékenységet jellemzi.

A SZOVJETUNIÓN DÉLI HATÁRAINÁL...

Az amerikai imperialisták Törökországot legmegbízhatóbb csatlósuknak tekintik a Közel- és Közép-Keleten, és a törökökre támaszkodva szerveznek agresszív tömböt a Földközi-tenger keleti medencéjében. Törökország, ahol már régóta az amerikai imperialisták az urak, mindinkább fokozza háborús készülődéseit. Az ország kormánykörei különböző katonai intézkedéseket hoznak, amelyek egytől-egyig a Szovjetunió és a népi demokratikus országok ellen irányulnak. Hasonló feladatokat tűz maga elé a török kémiszolgálat is, amelynek bomlasztó tevékenységét már régóta az amerikaiak irányítják. Ezzel kapcsolatban figyelemre tarthat számot néhány olyan adat, amely a török kémiszolgálat szervezeti rendszerét érinti.

A hivatalos török források tagadják, hogy Törökországnak olyan stratégiai kém szolgálatja volna, amely ügynökökön keresztül igyekszik értesítéseket szerezni. Csak a katonai felderítő szolgálat létezését ismerik el. A tények azonban azt bizonyítják, hogy a török hadsereg hírszerző szolgálat, amely a külföldi sajtó adatai szerint a vezérkar „második hírszerző osztályának” vezetése alatt áll, stratégiai hírszerzéssel is foglalkozik.

Hírszerző funkciókat tölt be ezenkívül az úgynevezett Nemzetbiztonsági Szolgálat (Milli Emniyet Hizmeti — rövidítve MEH) is. Ez a szervezet a legnagyobb titokban működik, és közvetlenül a belügyminiszternek van alárendelve. A sajtóba igen kevés hír szivárog ki tevékenységéről. Csupán azt tudjuk, hogy a MEH kirendeltségek az egész országot behálózzák, külföldön pedig nagyszámú jólfizetett ügynököt tart.

A háború után bizonyos fokig átszervezték a török titkosrendőrséget, mégpedig az amerikai tapasztalatok és az Egyesült Államokból küldött „szakértők” „javaslatai” alapján. Az Egyesült Államok Szövetségi Nyomozó Irodája 1950 júliusában Isztambulba vezényelte hét „különleges ügynökét”: 1951-ben újabb négy amerikai „szakértő” érkezett Törökországba. A *Kudret* című török ujság tiltakozott az ellen, hogy amerikaiakat neveznek ki a török rendőrség szervezetébe és azt írta, hogy ezek a „szakértők” magukkal hozzák a hírhedt amerikai rendőrségi módszereket.

Az amerikai kém szolgálat saját kémközpontjait is megszervezi Törökország területén. Isztambulban már 1949 októberében felállították az amerikai központi hírszerző szerv európai (és mint tudjuk, Svájcban székelő) vezérkarának fiókját. E kémközpont élén Lamborn áll, aki annakidején a Stratégiai Szolgálatok Hivatalának helyettes főnöke volt.

1949 októberében az *Al-Ahval* című beiruti lap „Kétszáz náci kém dolgozik az Egyesült Államok törökországi kémközpontjában” című cikkében a következőket írta: „Kairói tudósítónk az Egyesült Államok egyiptomi nagykövetségéhez közel álló körökből azt az értesülést szerezte, hogy az amerikaiak ez év szeptemberében New Yorkban a központi hírszerző szerv főnökénél tartott tanácskozáson nagy törökországi kémközpont felállítását határozták el.

Ugyanott azt is elhatározták, hogy kétszáz fasiszta ügynököt,

akik azelőtt mint német kémek az arab országokban működtek, Törökországba küldenek, továbbá kétszáznyolcvan úgynevezett „hontalan személyt” is, akik az Egyesült Államok központi hírszerző szervének törzskara mellett szervezett tanfolyamokon Shreveportban (Louisiana állam) különleges kiképzésben részesültek.

Tények bizonyítják, hogy az Isztambulban felállított kémközpontnak fiókjai vannak Törökország más városaiban is. 1951-ben letartóztattak a Szovjetunióban két amerikai diverzánst. E diverzánssok azt az utasítást kapták, hogy feladatuk elvégzése után lépják át a szovjet-török határt és Kars városában jelentkezzenek. Ebben a török városban kellett volna találkozniuk az amerikai kémsszolgálat egyik tisztjével. Teljesen nyilvánvaló tehát, hogy Kars az amerikai kémsszolgálat egyik megbízottjának tartózkodási helye.

Törökország diplomáciai képviselteinek és konzulátusainak több munkatársa is kapcsolatban állt a kémsszolgálattal. Erre már abból a tényből is következtethetünk, hogy a diplomáciai és konzulátusi személyzet tagjai közül egyesek nagy tapasztalattal rendelkeznek és hosszú szolgálati multra tekinthetnek vissza a hírszerző munka terén. Így például Dzsemal Genent, az isztambuli vilajeti (területi) kémelhárító osztály vezetőjét annakidején főkonzullá nevezték ki az egyik legnagyobb európai fővárosba.

A Nacional Skiptare Demokratik (NSD) albán illegális fasiszta szervezet bűnperében megállapították, hogy e szervezet tevékenységében Emin Verf Gercsek szkopljai (Jugoszlávia) török konzul is résztvett. Az egyik banditának, Hazim Szopijának Gercsek görög vízummal ellátott hamis török útlevelet adott és egy jelentkezési igazolványt egy másik kémhez, a szaloniki török konzulhoz. Szopijának ez utóbbitól kellett volna megkapnia a további utasításokat.

A török kémsszolgálat felhasználja felforgató tevékenységének céljaira a „pántörök mozgalom” néven ismert reakciós nacionalista mozgalmat is, amely harcot hirdet valamennyi mohamedán népnek egyetlen török államban való egyesítéséért.

Az *Ettalaat* című iráni lap még 1941 októberében részletesen ismertette a török kémsszolgálat felforgató tevékenységét Iránban, különösen pedig a Szovjetunióval határos iráni Azerbajdzsánban. Mint a lap közölte, e felforgató tevékenységet Oszman Nasi-aga ezredes, a teheráni török katonai attasé és munkatársa, Oszman Nuri Konberk

százados, az iráni Azerbajdzsánban pedig Ali-bej ezredes, tebrízi török főkonzul, Szaim Utku alkonzul, és a rezájei és mákúi konzulok irányították. E személyek vezetésével fejtett ki az iráni Azerbajdzsánban kém- és felforgató tevékenységet a Beluri nevű földalatti pántörök csoport, amelyet vezéréről neveztek így el. A kémek, diverzánsok és terroristák többszáz főből álló bandáját 1940—1941-ben azzal szervezte meg a török kémiszolgálat, hogy akkor használja fel majd őket, amikor a második világháború menete lehetővé teszi Törökországnak a török kormányzó körök tervének megvalósítását, az iráni Azerbajdzsán megszállását. E területtrablás előkészítése a nagy pántörök állam megteremtésére irányuló terv egyik láncszeme volt. Erről az említett csoport programjában is szó van.

A török reakció hódító tervei még ennél is messzebb terjedtek. 1941 augusztusában Gerede berlini török követ nyíltan bejelentette Törökország „igényét” . . . Bakura, a szovjet városra. A török reakció még olyan terveket is szövögetett, hogy Törökország fennhatósága alatt „egyesíti” a Volgától és a Káspi-tengertől keletre élő „keleti törököket”.

A kaukázusontúli szovjet köztársaságok — különösen Azerbajdzsán, Adzsária és Abházia — meghódítása a török reakció régi álma. A török kémiszolgálat már évekkel ezelőtt megkezdte felforgató tevékenységét ezeken a szovjet területeken. 1937 szeptemberében az adzsáriai kém-, összeesküvő, diverziós és terrorista szervezet bűnperében megállapították, hogy e szervezet vezetői 1928 óta a török hírszerző szolgálatnak kémkedtek. A törökök utasítására ez a bűn-szövetkezet külön központot létesített az adzsáriai fegyveres felkelés előkészítésére.

1937 októberében Szuhumiban tárgyalták az abháziai kém- és terrorista szervezet bűnperét, amelynek során megállapították, hogy e szervezet vezetői, a nép ádáz ellenségei, már 1919 és 1921 között a török kémiszolgálat ügynökei lettek, s a Szuhumiban letelepedett Izmet Kade-zade nevű török kém segítségével tartották fenn a kapcsolatot a török kémiszolgálattal.

A török kémiszolgálat a szultáni kémiszolgálat ügynökeit és régi összeköttetéseit is felhasználja a Szovjetunió ellen irányuló felforgató tevékenységéhez. E régi ügynökök közé tartozott a már említett Beluri is. Beluri már 1914-ben a szultáni kémszervezet szolgálatába

állt. Az első világháború idején kifejtett „eredményes” tevékenységéért érdemrenddel tüntették ki. Később Beluri különböző felelősségteljes közigazgatási és politikai állásokat töltött be az iráni Azerbajdzsánban. 1933-ban az iráni állambiztonsági szervek leleplezték Törökország számára kifejtett kémtevékenységét, s elbocsátották az állami szolgálatból. 1941 augusztusában Beluri váratlanul mint a tebrízi rendőrkapitányság főnöke bukkant fel; igaz ugyan, hogy két hónappal később, Teheránból érkezett utasításra, elmozdították ebből a tisztségből.

A török kémiszolgálat a pántörök mozgalom más vezetőit is bevonta a Szovjetunió elleni bomlasztó munkába. Törökországban erre egy külön szervezetet is létesítettek, amely azt a megbízást kapta, hogy puhatolja ki, milyen lehetőségei vannak a pántörök mozgalom kifejlesztésének a Szovjetunió területén, s toborozzon szovjetellenes ügynököket. A szervezet élén Sukrü Jeni-bakcsa, az isztambuli medzslisz tagja, továbbá a pántörök mozgalom olyan befolyásos vezetői álltak mint Enver pasa³ fivére, Nuri pasa, aki 1918-ban az úgynevezett „kaukázusi muzulmán hadsereg” parancsnoka, egy időben pedig az Iszlám Ordu (Iszlám Hadsereg) nevű — Törökországban ma is működő — pántörök szervezet egyik vezére volt, Zeki Velidi fehéremigráns professzor, az isztambuli egyetem volt tanára, aki a multban a baskiriai szovjetellenes földalatti szervezkedés egyik résztvevője volt, és a krimi tatár származású Ahmed Dzsafer-ogli.

A török kémiszolgálat nemcsak Törökországban toboroz ügynököket a Szovjetunió elleni bomlasztó munkára, hanem a Törökország határán túl élő szovjetellenes elemek soraiból is. Régi ügynökei nagy segítséget nyújtanak ebben a török kémiszolgálatnak, így a Muszavat nevű azerbajdzsáni burzsoá nacionalista szervezet tagjai is, akik a szovjet hatalom megteremtése után menekültek el Azerbajdzsánból.

A második világháború éveiben a legszorosabb kapcsolat állt fenn a török és a német kémiszolgálat között. Többek között a botrányairól „híres” Husszejn Erkilet nyugalmazott török tábornok és német kém is buzgón szállította a kémeket a hitleristáknak. Erkilet közvetítésével 1941 telén szervezték be Müsztegib Fagilt és Edige Kemalt,

³ Enver pasa annakidején Törökország hadügyminisztere volt és a huszas években ő irányította közvetlenül az ellenforradalmi (baszmacs) mozgalmat Szovjet Közép-Ázsia területén.

két pántörök ügyvédet a kémiszolgálatba azzal a céllal, hogy a Krimbe küldjék őket. A két ügyvédet azzal bízták meg, hogy segítsenek a német kémiszolgálatnak megteremteni a kapcsolatot a Krimben élő szovjetellenes elemekkel.

1942 május közepén von Papen, törökországi német nagykövet jelentette von Ribbentrop hitlerista külügyminiszternek, hogy Müsszel Baku pasa járt nála. A pasa beszámolt neki a török vezérkari főnökkel folytatott beszélgetéséről, aki a beszélgetés során — mint von Papen jelentéséből kiderült — biztosította a pasát arról, hogy „a kérdésben számunkra fontos polgári személyek haladéktalanul engedélyt kapnak arra, hogy kiutazhassanak Németországba”. Itt azokról a török ügynökökről volt szó, akiknek az volt a feladatuk, hogy végrehajtsák a Kaukázusban a német kémiszolgálat megbízásait. Müsszel Baku pasa ígéretet kapott arra is, hogy sok „volt kaukázusi, különösen azerbajdzsáni tisztet bocsátanak majd a német kémiszolgálat rendelkezésére, olyanokat, akik kitűnően ismerik az országot”, vagyis a Kaukázust, s akik a török hadsereg szolgálatában álltak. Ugyanakkor Baku pasa több olyan adatot is átadott von Papennek, amelyet a török vezérkartól kapott a szovjet védelmi berendezésekről. A török kémiszolgálat tehát, amely kémadatokat kapott ügynökeiktől a Szovjetunióról, sietve megosztotta értesüléseit a német kémiszolgálattal. A tények — kérlelhetetlenek, s ez esetben világosan arról tanúskodnak, hogy a török vezetők a második világháború éveiben buzgón támogatták a hitleri agressziót.

A második világháború idején Törökország azok közé az úgynevezett „semleges” országok közé tartozott, amelyeket a legnagyobb számban leptek el a német fasiszta ügynökök, akik a Szovjetunió ellen irányuló legkülönbözőbb bomlasztó akciók támaszpontjául szemelték ki Törökország területét.

A hitlerista ügynököknek minden módon lehetővé tették, hogy bejuthassanak a török rendőrségre és a török kémelhárító szervezetbe. Ezekben a szervezetekben dolgozott például Aziz, a német kémiszolgálat régi ügynöke is. A török állambiztonsági szervek számos munkatársát Berlinbe, Hamburgba és Bécsbe vezényelték, hogy a Gestapónál tapasztalatra tegyenek szert a demokratikus mozgalom elleni harc terén.

A török kormány nyíltan kimutatta jóindulatát von Papen török-

országi német nagykövet iránt. Az utcán mindenütt egyenruhás rendőr- és polgáriruhás kémelhárító ügynökök csoportja követte von Papent. „Leghelyesebb — jegyezte meg találóan egy külföldi újságíró, aki 1944-ben meglátogatta Ankarát —, ha az ember átmegy a túlsó oldalra, amikor meglátja, hogy Papen jön vele szemben. Más-különben megtörténhetik, hogy a rendőr, aki Papent kíséri, először lelövi a gyanútlan járókelőt, s csak azután vizsgálja meg útlevelét.”

A hitleristák, kihasználva a török hatóságok jóindulatát, úgy viselkedtek Törökországban, mint saját birtokukon, és Törökország területét a Németországgal hadban álló országok elleni kémkedésre használták fel. Von Papen külön nyomozó szolgálatot létesített Ankarában egyes külföldi diplomáciai képviselők megfigyelésére. Nem kevesebb mint kétszáz, megfelelő számú gépkocsival rendelkező külső megfigyelő ügynöknek az volt a feladata, hogy állandóan szem-meltartsa a külföldi diplomatákat.

A háború után Törökország az Egyesült Államok és Anglia kém-ügynökségeinek központja lett. Isztambul például valósággal el-árasztják a külföldi kémek. Közülük igen sokan a hitlerista kém-szol-gálat, és a második világháború eredményeképpen megdöntött más-fasiszta kormányok kém-szolgálatainak ügynökei voltak. Ez a fasiszta söpredék egy ideig munka nélkül volt és természetesen készséggel eladta magát bármely kapitalista állam kém-szolgálatának. Most e nép-ség legnagyobb része az amerikai és az angol kém-szol-gálat ügynöke lett.

Isztambulban és Ankarában valóságos „hírszerző tőzsdék” van-nak, amelyeken — néhány dollártól sokszáz, sőt sokezer dollárig ter-jedő — jutányos áron folyik a legkülönbözőbb kémértésülések adásvétele. Még a legmagasabb ár sem biztosítja azonban az eladásra kínált „áru” jó minőségét — írja a *Collier's* című reakciós amerikai folyóirat tudósítója —, s a tapasztalatlan vevőre gyakran nemcsak nyereszkesedés, hanem megtevesztés céljából is magas áron, szándéko-san hamis híreket sóznak rá. Törökországban, úgylátszik, olyan megszokott jelenség az efféle „tőzsdék” működése, hogy a török hatóságok mintha észre sem vennék őket. Ez pedig igen előnyös az amerikai kémeknek, akik nagymértékben igénybe veszik az ilyen „tőzsdéken” működő gyanús személyek szolgálatait.

Egyes imperialista kémiszolgálatok Törökországban működő képviselői a legarcátlanabb módszerekhez folyamodnak, hogy kémért üléseket szerezzenek. A legügyesebbnek azt a titkos ügynököt tekintik, akinek sikerül elrabolnia egy diplomáciai postát tartalmazó táskát. Törökország területén számos olyan eset fordult elő, amikor különböző országok diplomáciai futárai „elvesztették” a diplomáciai postát. Az ilyen zsákmány utáni hajsza gyakran gyilkosságokkal jár együtt. Egy ízben például Isztambul közelében meggyilkoltak az expresszvonat hálófülkéjében egy svájci diplomáciai futárt. Jellemző, hogy a török állambiztonsági szerveknek rendszerint „nem sikerül kinyomozniok” az ilyen diverziós cselekmények szervezőit és végrehajtóit, noha azok az így elrabolt okmányokkal nyíltan és szabadon kereskednek.

Törökország a Bulgáriából, Romániából és más népi demokratikus országokból megszökött fasiszták egyik legbiztosabb menedékhelye. A török hatóságok a legnagyobb készséggel lehetővé tették a fasiszták számára a korlátlan tartózkodást Törökország területén. Az emigránsok közül meglehetősen sokan, hogy úgy mondjuk, nem üres kézzel jöttek az amerikai és az angol kémiszolgálathoz. Kiderült, hogy többen már hosszú ideje dolgoztak az Egyesült Államok és Anglia kémszervezetei részére.

Az amerikai kémszervezet gyakran igénybe veszi a török kémszervezet szolgálatait más közel- és középkeleti országokban folytatott bomlasztó tevékenységéhez.

1951 márciusában Williams amerikai hadmérnök a török vezérkari tisztek egy csoportjának kíséretében beutazta egész Észak-Íránt, és az egész Törökországgal határos vidéket. Csaknem ugyanakkor, amikor Williams megérkezett Iránba, a teheráni török katonai attasé megsejmlélt több iráni katonai kiképző központot és katonai alakulatot. Az egyik távirati ügynökség tudósítójának jelentése szerint a teheráni amerikai nagykövetség köreiből nem is titkolták, hogy a törökök iráni tevékenysége közvetlenül összefügg az Egyesült Államok közelkeleti terveivel.

A *Doon* című pakisztáni ujság 1950 május 18-án jelentette, hogy Dr. Ifkler török etnográfus Pakisztán északnyugati határtartományába érkezett, hogy megismerkedjék szvat és csitral fejedelemségek „néprajzával” (e fejedelemségek Pamir körül, a Szovjetunió határának

közelében fekszenek). A lap utalt arra, hogy a török „etnográfust” az egyik amerikai tudományos társaság küldte erre a vidékre.

Törökország urai, akik elárulták Törökország nemzeti érdekeit, a Wall Street szolgálatába állították az ország egész gazdasági életét, hadseregét és egész államgépezetét, beleértve a kémiszolgálatot is.

Az amerikai imperialisták Iránt is szovjetellenes katonai-stratégiai támaszponttá, s a Szovjetunió ellen irányuló bomlasztó tevékenység bázisává igyekeznek változtatni.

Az Iránban tartózkodó amerikai ügynökök nagy érdeklődést tanúsítanak a szovjet határ mellett fekvő övezetek iránt. Az Egyesült Államok katonai képviselői nagy számban és egyre gyakrabban utaznak ezekbe az övezetekbe, elsősorban az iráni Azerbajdzsánba s Khorasszán és Gorgan tartományokba. 1950 szeptemberében például az Egyesült Államok iráni nagykövetségének légügyi attaséja helyettesével együtt hosszabb utazást tett Gorgan tartományban, hogy megismerje az iráni-szovjet határt.

Az amerikai ügynökök helyszíni felvételeket készítenek a határ-övezetről, lefényképezik a szovjet-iráni határon levő különböző létesítményeket, megvizsgálják az utak állapotát és a repülőterek építésére alkalmas helyeket. A Káspi-tengernél megvizsgálják a kikötőket és a partmenti szigeteket, s megméri a tenger mélységét.

Nagy erőfeszítéseket tesz az Egyesült Államok kormánya annak érdekében, hogy ráerőszakolja Iránra úgynevezett „gazdasági segítség”. A „gazdasági segítség előkészítésének” ürügyével az Egyesült Államok minél több ügynököt szeretne becsempészní Iránba.

Az *Ettalaat* című iráni lap jelentése szerint az amerikai kormány bejelentette, hogy hajlandó ötszáz amerikai szakértőt küldeni Iránba, s amikor az iráni kormány elutasította ezt az ajánlatot, az amerikaiak saját felelősségükre kétszáz amerikai farmer kiküldését határozták el, hogy „együttműködjenek” az iráni parasztokkal.

Akárcsak Finnország, Irán is sok magasállású amerikai és angol „turista” figyelmének középpontjába került. Oldalakra volna szükségünk ahhoz, hogy felsoroljuk azoknak az „előkelő külföldieknek” a nevét, akik a második világháború után felkeresték Iránt. Ezért csupán néhány tény ismertetésére szorítkozunk.

1949-ben egyes angol diplomaták, amerikai „archeológusok”, sőt magasrangú bírák is szokatlan érdeklődést tanúsítottak... Noé bárkájának felkutatása iránt. Legelőször Egerton Sykes, a teheráni angol nagykövetség sajtóattaséja érdeklődött a kérdés iránt. 1949 tavaszán egyszerre ellenállhatatlan vágyat érzett, hogy felmásson az Ararát csúcsára, ahol a bibliai legenda szerint Noé bárkája megrekedt a vízözön idején. A sajtónak adott nyilatkozatában Sykes kijelentette: „Az utóbbi kétezeröt száz év folyamán többen állították, hogy az Ararát hegyén megtalálhatók Noé bárkájának maradványai. Az emberek «szerencsét hozó» maradványokat hoztak magukkal a bárka roncsaiból. Arra számítok, hogy tizenegyezer láb magasságban megtalálom a bárka maradványait.”

Sykes expedíciója, amely egy fényképezésből, egy filmoperatőrből, egy alpinistából és egy archeológusból állt, három hónapon át kereste „Noé bárkáját” Törökország északkeleti határvidékén. Ez a terület a Szovjetunió közelében fekszik és igen nagy stratégiai jelentősége van.

1949 augusztusában két amerikai „ujszágíró-kutató” utazott át Iránon, hogy „kirándulást” tegyen Marco Polónak, a középkor híres velencei utazójának útvonala mentén. De amikor Iránba érkeztek, kedvük támadt kissé eltérni Marco Polo útvonalától, s elhatározták, hogy kutatóútra indulnak a Demávend hegyre és a Káspi-tenger partvidékére.

Külön meg kell emlékeznünk az egyik washingtoni „alpinista” kalandjairól, aki az utóbbi években a különböző északkeleti vidékek gyakori látogatója lett. William Douglasról, az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságának tagjáról van szó. Az amerikai sajtó igen sokat ír Douglas szolgálaton kívüli ténykedéséről. A nagyhangú sajtóközlemények szerint Douglas szenvedélyes „alpinista” és „utazó”, aki nyári vakációját évről évre annak szenteli, hogy tanulmányozza a különböző országok földrajzát, állat- és növényvilágát.

1949 júliusában Douglas ellátogatott Iránba, ahol tizenkét munkatársának kíséretében az olajlelőhelyekben gazdag Lár város környékét „tanulmányozta”. Később Douglas az iráni Azerbajdzsánba tett kirándulást, valamivel már közelebb a Szovjetunió határához. Ezen az útván az iráni rendőrség főnöke is elkísérte.

1950-ben Douglas ismét meglátogatta Iránt, s ezúttal is kivált-

képpen az iráni Azerbajdzsán északi, a Szovjetunióval határos vidékei iránt érdeklődött. Ezenkívül a hárommillió nomádot számláló nagy iráni törzsekhez is ellátogatott.

Vajjon mivel foglalkozott ott „az állat- és növényvilág nagy kedvelője”?

A kaskai törzsek által lakott területen kétezer fegyveres kaskai részvételével díszszemlét rendeztek Douglas tiszteletére. Az amerikai bíró a nomádokhoz intézett beszédeiben „a kommunizmus elleni háborúra” szólította fel a nomádokat, s pénzt és fegyvert ígért nekik.

Az iráni nomádokat „ismeretlen” forrásokból már régóta bőségesen ellátják fegyverrel, lőszerrel és pénzzel. Nem nehéz kitalálni, milyen célok vezérlik ebben az esetben az amerikai imperialistákat. Az Egyesült Államok kormányzó körei azért támaszkodnak a nomádokra, és azért uszítják őket az iráni központi kormány ellen, mert azt remélik, hogy ily módon megerősíthetik Iránban az amerikai befolyást. Razmara tábornok, iráni miniszterelnök meggyilkolása szemléltetően mutatja, milyen módszerek segítségével próbálják az amerikaiak elérni ezt a célt.

Amikor Douglas iráni útjáról visszatért az Egyesült Államokba, beszámolt „turisztikai” vállalkozásainak céljairól. Iránt cinikusan papírsárkányhoz hasonlította, amelynek zsinegét, szerinte, az Egyesült Államoknak kell megragadnia.

Az amerikai kémvizsgálat arra törekszik, hogy kézben tartsa Irán állambiztonsági rendszerét. Az iráni csendőrség fő tanácsadója, pontosabban tényleges vezetője éveken át az amerikai Schwarzkopf volt, Hoovernek, az amerikai Szövetségi Nyomozó Iroda főnökének egykori munkatársa.

Schwarzkopf „működésének” eredményeképpen a külföldi kém-szervezetek számos ügynökét felvették az iráni állambiztonsági szolgálatába.

„TUDNUNK KELL MINDAZT, AMI OROSZORSZÁGBAN TÖRTÉNIK”

1948 május 30-án a *New York Times Magazine* című amerikai folyóiratban cikk jelent meg, amely mélységesen fájlalta, hogy az Egyesült Államok ténylegesen nem rendelkezik jó térképekkel a

Szovjetunió legtöbb vidékéről. „Ez a körülmény — állapította meg a cikk — talán a legnagyobb gyengéje bombázó repülőinknek, ha támadást kísérelnek meg Oroszország ellen. «Vak» bombázásoknál igen pontos térképekre van szükség.”

Visinszkij elvtárs az ENSz harmadik közgyűlésének teljes ülésén elmondott beszédében a következőket mondotta: „Nem felejtjük el, hogy az amerikai sajtóban olyan cikkek jelennek meg, amelyek egész nyíltan „mélységesen fájlalják”, hogy rosszul áll a Szovjetunió területének légi felderítése, ami gyengíti a szovjet ipari központok esetleges bombázásainak hatékonyságát.” Visinszkij elvtárs utalt a *New York Times Magazine* említett cikkére, majd így folytatta: „A hírhedt Alsop-fivérek, a *Saturday Evening Post* című amerikai folyóirat egyik szeptemberi számában, szintén hangsúlyozzák, hogy a Szovjetunió levegőből való megtámadásának sikeres végrehajtásához a nehézségek egész sorát kell leküzdeni, többek között az olyan nehézségeket, mint «Oroszország pontos térképeinek hiánya». Ebben az örült cikkükben a rablófivérek újra meg újra latolgatják, hogy melyik támaszpont volna a legalkalmasabb arra, hogy onnan támadják majd a szovjet városokat, a szovjet ipart, a szovjet vasútvonalakat. De a legfontosabb talán, ami miatt bánkódnak az, hogy még nem derítették fel pontosan a szovjet terület valamennyi sajátosságát — mert ez a fogyatékoság a nullával teheti egyenlővé a rádióaktív fegyverek, az atombomba és a légibombázás minden más formájának előnyeit.”

Az amerikai imperialisták nyugtalankodnak amiatt, hogy nincsenek kellő kémértesüléseik a Szovjetunióról. Az amerikai sajtóban időnként cikkek jelennek meg, amelyek ezt a nyugtalanságot tükrözik. Igen érdekes ebből a szempontból egy Harry Schwartz nevű ujságíró cikke, amely ugyancsak a *New York Times Magazine* hasábjain jelent meg. Harry Schwartz az amerikai Külügyminisztériumban az „orosz szakértők” között szerepel, s ezenkívül egy amerikai egyetem „professzora”.

Ez a „professzor” — vagy pontosabban: amerikai kém — rossznéven veszi a szovjet sajtótól, hogy nem hoz olyan közleményeket, amelyek értékesek lehetnének az amerikai kémszolgálat számára. Schwartz a „hírközlés szabadságának” bajnokaként tetszelegve felháborodik azon, hogy a szovjet lapok és folyóiratok nem közölnek

adatokat a szovjet fegyveres erőkről, hogy a szovjet sajtóban hiába keres részleteket az atomerő felhasználása terén végzett munkáról stb.

De bármennyit fecseg is Schwartz a „hírközlés szabadságáról”, mégis elszólta magát és elárulta fellépésének céljait. „Erős és hatékony hírszerző szolgálatra van szükségünk — írja —, amely sikeresen meg tud birkózni a szovjet biztonsági szervekkel és el tudja látni tervezőinket a nélkülözhetetlenül fontos értesülésekkel”.

Igen, az amerikai kémiszolgálatnak és gazdájának minden okuk megvan arra, hogy keseregyenek a Szovjetunióban elszenvedett kudarcaik miatt. Bármennyit mesterkednek és bármilyen erőfeszítéseket tesznek is, hogy kémértesüléseket szerezzenek a Szovjetunióról, vagy diverziós cselekményekkel kárt okozzanak hazánknek, nem érik el a kívánt eredményt.

Pedig mennyit mesterkedtek a háború alatt és a háború után! 1946 augusztusában az Egyesült Államok kormánya azzal a kéréssel fordult a szovjet kormányhoz, adjon engedélyt az Egyesült Államok helyettes haditengerészeti attaséjának arra, hogy mint az Egyesült Államok képviselője, Odesszában, a tengeri szállításokkal és az odesszai kikötőbe befutó amerikai tehergőzösök legénységének ellátásával kapcsolatos ügyeket intézze. A szovjet kormány eleget tett a kérésnek.

S ime — Dreher hadnagyot, az amerikai haditengerészeti kémiszolgálat hivatásos tisztjét, kinevezték az Egyesült Államok képviselőjévé. Dreher hadnagy Odesszában beszervezte az odesszai vámhivatal J. nevű munkatársát, aki — munkaköre révén — hivatalos kapcsolatban állt vele.

Dreher Odesszából való elutazása után is fenntartotta a kapcsolatot a vámhivatali alkalmazottal, s találkozott vele, amikor J. hivatalos ügyben Moszkvába utazott. Az illetékes szovjet szervek figyelmesek lettek J.-re, aki titkos katonai értesítéseket gyűjtött, s időről időre felutazott a fővárosba. A szovjet szervek figyelni kezdték J.-t.

1948 áprilisában J. ismét Moszkvába érkezett. Itt a vámhivatal bejáratánál találkozott egy polgári ruhás személlyel. J. a polgári ruhás személlyel együtt a vámhivatal egyik szobájába ment, ahol rajtuk kívül senki sem tartózkodott. Valamivel később azonban belépett a szobába az államvédelmi szervek képviselője, a moszkvai vámhivatal egyik munkatársának kíséretében.

Amikor J. és a polgári ruhás ismeretlen meglátták a belépőket, gyorsan a zsebükbe dugdostak különböző iratokat. Az államvédelmi szervek képviselője felszólította őket, hogy adják át neki ezeket az iratokat, és felvett az asztalról néhány papírlapot, amelyeket már nem volt idejük elrejtetni. Ekkor J. társa ki akarta tépni az államvédelmi szervek képviselőjének kezéből az iratokat, dulakodni kezdett vele és apró darabokra tépte a feljegyzéseket.

A polgári ruhás egyénről kiderült, hogy Robert Dreher hadnaggyal, az Egyesült Államok helyettes haditengerészeti attaséjával azonos. A J.-nél talált notesz szigorúan bizalmas katonai értesülésekről szóló feljegyzéseket tartalmazott, a többi írás pedig részletesebb, angol nyelvű feljegyzéseket ugyanezekről az értesülésekről.

Az államvédelmi szervek letartóztatták J.-t, aki a következőket vallotta: „Mivel tettenértek, kénytelen vagyok bevallani, hogy Dreher megbízásából kémértesüléseket gyűjtöttem és adtam át neki. A nálam lefoglalt feljegyzések azokat az általam gyűjtött titkos értesüléseket sorolják fel, amelyeket ma adtam át Drehernek. Ezt megelőzően ez év januárjában találkoztunk Moszkvában, s ez alkalommal is katonai kérdésekre vonatkozó titkos értesüléseket adtam át Drehernek.”

Dreher hadnagy a következőket vallotta: „Beismerem, hogy J.-től titkos értesüléseket kaptam, amelyeket sajátkezűleg jegyeztem fel noteszembe. Ez év januárjában valóban találkoztam vele a vámhivatal épületében, s ekkor is kaptam tőle bizalmas információkat.”

A Dreher elleni bizonyítékok annyira kétségbevonhatatlanok voltak, hogy amikor a Szovjetunió Külügyminisztériuma Dreher hadnagy haladéktalan visszahívását követelte a Szovjetunióból, az Egyesült Államok nagykövetsége minden ellenvetés nélkül teljesítette ezt a követelést.

Az Egyesült Államok Külügyminisztériuma azonban, semmibevéve a teljesen nyilvánvaló tényeket, mégis vállalkozott arra az otromba szerepre, hogy védelmébe vegye a póruljárt kémet. McDermott, a Külügyminisztérium szóvivője, rendkívüli sajtókonferenciát hívott egybe, amelyen azt bizonygatta, hogy Dreher nem titkos értesülésekért ment a moszkvai vámhivatalba, hanem a nagykövetség ingóságait érintő ügyeket intézte ott, s hogy az egész Dreher-

féle kémkedési ügyet a szovjet hatóságok „koholták” és Dreher nem is a Külügyminisztérium követelésére hagyta el a Szovjetuniót, hanem azért, mert moszkvai megbízatása véget ért.

Ez az állítás teljes ellentétben állt a szovjet sajtóban közzétett tényekkel, s ezért McDermott a nagyobb meggyőző erő kedvéért egy nyilatkozatra hivatkozott, amelyet Smith, az Egyesült Államok moszkvai nagykövete tett ebben az ügyben 1945 április 26-án Visinszkij előtt.

Mivel az Egyesült Államok Külügyminisztériumának szóvivője tudatosan elferdítette a tényeket, a *Pravda* tisztázta a helyzetet. A közleményből kiderült, hogy Smith amerikai nagykövet Visinszkijjal folytatott beszélgetése során elismerte: Dreher éppen katonai jellegű értesüléseket vett át, amikor letartóztatták. Az amerikai nagykövet még olyan nyilatkozatot is tett közzé: a jövőben arra fogja kérni Külügyminisztériumát, hogy értelmesebb és körültekintőbb embereket küldjön a Szovjetunióba, olyanokat, akik nem fecsegnek.

Teljesen érthető, hogy az amerikai Külügyminisztérium megpróbálta fehérre mosni a leleplezett kémeket: az Egyesült Államok Külügyminisztériuma ugyanis közvetlen kapcsolatban van a Szovjetunió ellen kifejtett kémtevékenységgel.

Annabelle Bucarnak, „Az amerikai diplomaták igazi arca” című könyv szerzőjének szavai szerint Dreher az amerikai hírszerző szolgálat „felkelő csillagának” tartották és az Egyesült Államok moszkvai nagykövetségének vezetői különleges érdeméül tudták be, hogy beszervezett egy kémeket, aki az odesszai vámhivatal alkalmazottja volt.

A Szovjetunióban működő amerikai kémiszolgálat másik „csillagáról”, Rullardról már beszéltünk. 1947-ben a Szovjetunió állambiztonsági szervei felszámolták azt a kémügynökséget, amelyet Rullard mint az amerikai főkonzulátus mellett működő haditengérszeti attasé helyettese szervezett Vladivosztokban. Irene Matusis — Rullard legközelebbi segítőtársa — ki akart szökni az Egyesült Államokba, de letartóztatták.

Több amerikai tudósító is kémkedett a Szovjetunióban. Egyikük, Robert Magidoff, a *National Broadcasting Company* amerikai rádiótársaság és az *Exchange Telegraph* angol hírügynökség tudósítója,

régi, hivatásos kém, s éveken át „a Szovjetunió barátjának” adta ki magát.

Magidoff leleplezése alkalmával megállapították, hogy a McGraw-Hill kiadvállalat — amelynek szintén Magidoff volt a moszkvai levelezője — az amerikai kémisztólát fiókja. A McGraw-Hill a legnagyobb könyvkiadó monopólium; mintegy hatvan képviselője van külföldön, akik könyvkiadói működésüket ugyanolyan jellegű tevékenységgel kapcsolják egybe, mint amilyenel moszkvai kollégájuk foglalkozott.

Magidoff személyi titkára, Cecily Nelson leplezte le. Nelson szavai szerint azok a kémjellegű megbízások, amelyeket Magidoff az Egyesült Államokban kapott (és amelyeket a McGraw-Hill kiadvállalat levélpapírjain írtak) egyes esetekben még arra vonatkozóan is útbaigazítást adtak, hogyan ismerkedhetik meg Magidoff legkönnyebben az egyik vagy másik szovjet emberrel, és miképpen szerezheti meg a szükséges információkat.

Milyen kémértésüléseket kívántak Magidofftól a „könyvkiadó” konszern gazdái?

1947 június 26-i levelükben például azt követelték, hogy az emelőberendezésekről közöljön adatokat a következő kérdések alapján: „Hol vannak ilyen létesítmények? Milyen ezeknek a területeknek a stratégiai fekvése (bombázásnak kevésbé kitett területek stb.)? Biztosítható-e védelmük mérgezőgázok ellen? Biztosítható-e védelmük rádióaktív mérgezőanyagok ellen?”

Más esetekben az atomerővel kapcsolatos kutatómunkákról kértek adatokat Magidofftól (s külön hozzátették: „Lehetőleg pontos adatokat kérünk”), továbbá a szovjet légiszállításról és repülőterekről stb. vártak információkat. Magidoff az általa gyűjtött kémadatokat diplomáciai postával továbbította.

1949 elején a Szovjetunió államvédelmi szervei leleplezték Anna Louise Strong amerikai kémnőt, aki ujságírónak és írónak álcázva jutott be a Szovjetunióba. Ez a hírhedt amerikai kémnő több évtizeden át a „haladó közéleti személyiség” álarcát viselte, a Kínai Népi Felszabadító Hadsereg harcát dicsőítő és más hasonló jellegű cikkeket és könyveket írt.

Annabelle Bucar könyve az Egyesült Államok moszkvai nagykövetségének számos olyan munkatársát leplezte le, aki a Szovjet-

unióra vonatkozó különböző kémértesülések gyűjtésével foglalkozott. A könyv beszámol arról, hogy a nagykövetségnek ezek a munkatársai hosszú utazásokat tettek ebből a célból a Szovjetunióban. Így például Luke, a nagykövetség attaséja, aki a multban az Egyesült Államok haditengerészeti kémszolgálatának állományához tartozó tiszt volt, a diplomáciai posta szállításának ürügyével Vladivosztokot kereste fel (ahol akkoriban amerikai főkonzulátus működött). Freers, a nagykövetség harmadik titkára, a Kaukázust, Közép-Ázsiát és az Uralt utazta be. A nagykövetség más munkatársai Odesszát, Murmanszket, Arhangelszket és a Szovjetunió egyéb helyeit járták be.

Az Egyesült Államok diplomáciai személyzetének e tagjai utazásaik során minél több ismeretséget igyekeztek kötni, megpróbáltak újdonsült ismerőseiktől értesüléseket szerezni, és személyes megfigyelés útján is gyűjtöttek katonai jellegű kémadatokat. Visszaérkezésük után kimerítő „memorandumokat” szerkesztettek, amelyeket beküldtek a Külügyminisztériumba, hogy ezeket az adatokat azután a különböző hírszerző szervek feldolgozzák.

A könyv szerzője közli, hogy a nagykövetség fontosabb osztályai — a politikai, a gazdasági, a mezőgazdasági és a konzuli osztályok — egyaránt gyűjtik a hatáskörüknek megfelelő kémértesüléseket. A konzuli osztály arra törekszik, hogy e célra mindazokat felhasználja, akik valamilyen ügyben megfordulnak a konzulátuson. A kémértesülések szerzésével foglalkozó legfontosabb nagykövetségi szervek: a katonai és haditengerészeti attasék hivatalai, melyeknek munkatársait a szovjet hatóságok nem egyszer kapták már rajta kémkedésen. Ugyanilyen tevékenységet fejt ki lényegében a nagykövetség mellett működő tájékoztató iroda is. Ennek az irodának személyzetét általában hivatásos kémekből állítják össze.

Annabelle Bucar megírja könyvében: az Egyesült Államok Külügyminisztériuma és központi hírszerző szerve azt követeli a moszkvai nagykövetségtől és a Szovjetunióban működő hírszerző ügynökségeitől, hogy olyan jelentéseket küldjenek, amelyek összhangban vannak az Egyesült Államok kormányzó köreinek szovjetellenes törekvéseivel és lehetővé teszik számukra, hogy ezekre a jelentésekre hivatkozva igazolják a fegyverkezési hajsztát és az új háború előkészítését.

A Szovjetunióban az amerikai hírszerző szolgálat kémtevékenységének legfőbb szervezője Bedell Smith altábornagy, az Egyesült Államok moszkvai nagykövete volt. A nagykövetség személyzete Smith egyenes utasítására végigjárta az áruházakat, vendéglőket, kávéházakat, piacokat, pályaudvarokat, színházakat stb. — mindenütt szimatolva, leskelődve, hallgatózva. Az ilymódon szerzett adatok feldolgozásával és rendszerezésével a nagykövetség egyik külön munkatársát, Martha Hallerant bízták meg.

A nagykövetség munkatársai Smith Moszkvából való elutazása után is lankadatlanul folytatták kémtevékenységüket.

1951-ben a Rütten und Loening berlini kiadóvállalat kiadásában megjelent Richard Squires volt angol tisztnek „A háború gyujtogatói” című könyve (a könyv 1952-ben magyar fordításban is megjelent. — *Ford.*⁴). E könyv „Szavak és tettek” című, hatodik fejezetében a szerző részleteket közöl Grow vezérőrnagy, az Egyesült Államok moszkvai katonai attaséja naplójából. A tábornok naplója fotokópia formájában került a szerző kezébe.

A naplófeljegyzésekből kiderül, hogy Grow egyik legfontosabb feladata a Szovjetunióban a hírszerző tevékenység volt.

Az alábbiakban néhány szemelvényt közlünk az amerikai katonai attasé naplójából:

„Hétfő, január 8.

Elkocsiztam déli irányban, AAA-k (Anti Aircraft Area — légelhárító ütegállás) felkutatására, de a most bejárt területeken semmit sem találtam.”

„Péntek, január 12.

Egész délelőtt Thornallemel és Abellel a délkeleti városrész új utcáit jártuk felderítés céljából. Nem találtunk AAA-kat, de néhány értékes terepadathoz jutottunk.”

„Péntek, január 19.

Pope járt erre. Azt állítja, hogy mi még nem láttuk az összes ütegállásokat. Ebben igaza van, ezzel szemben mi négy olyat fedeztünk fel, amelyekről ő nem tud.”

„Szombat, január 20.

Bush-sal három óra hosszat nagy hóviharban úton voltunk keleti

⁴ Richard Squires. A háború gyujtogatói. Egy angol tiszt feljegyzései. Szikra 1952.

és délkeleti irányban, három légelhárító ütegállást fedeztünk fel.”

„Szombat, január 27.

Fagyos köd akadályozta a látást, ezért ma nem voltunk felderítésen. Még egy-két levelet kell írnom a helyi AAA-állásokról felvett jelentéssel együtt, hogy még belekerülhessenek a diplomáciai futárpostába.”

„Vasárnap, január 28.

10 órakor felkeltem és megreggeliztem, azután a Metrón a „B”-körútig utaztam és egy óra hosszat a Frunze Akadémia környékén sétáltam. Semmi újat sem észleltem, de a jelek arra mutatnak, hogy néhány lovat tartanak a régi lovassági istállókban.”

„Csütörtök, február 15.

Thornallem alaposan végigkutattuk az északi ipari területet, de nem fedeztünk fel újabb AAA-állásokat.”

„Szerda, március 21.

Pope járt itt . . . Tudósított bennünket a leningrádi AAA-állásokról és megerősítette itteni megfigyeléseinket. Délután jelentés céljából tervrajzokat készítettem arról az ipartelepről, amelyet már hat hónap óta megfigyelés alatt tartottunk.”

„Szombat, március 24.

Thornallem AAA-állásokat ellenőriztünk; úgy láttuk, hogy két ütegállást üzemen kívül helyeztek, egy most épülő ipartelepre való tekintettel.”

Grow tábornok szovjetunióbeli tartózkodása során gyakran és sokat utazott. Meglátogatta Tifliszt, Rosztovot, Pszkovot, Orelt, Vlagyimirt, Muromot és számos más várost. Naplófeljegyzéseiből kiderül, hogy a meglátogatott városokban különösen a bombázó repülők számára alkalmas célpontok érdekelték. Így például Murom városáról, amelyet 1951 májusában keresett fel, Grow csalódottan írja: „Katonai berendezések szempontjából jelentéktelen.” Később azonban felfedezett Muromban egy olyan objektumot, amely felkeltette érdeklődését. Naplójában ezt írta: „Egyedülálló vasúti híd, kitűnő célpont.”

Murom után Grow Saturát kereste fel, amelynek megszemlélése után a következőket jegyezte fel naplójában: „Satura mellett nagy tűzgefűtéses erőmű. Terjedelmes tőzeglelőhelyek. Jó célpont.”

1951 május 23-án Grow Rosztovban volt. „Rosztov szép város”, sőt „ez az orosz város tette rám a legmélyebb hatást” — írta naplójában. De Rosztov szépsége csak mellékesen érdekelte. Egészen más volt az, ami Rosztovban megragadta figyelmét. „Az itteni híd Dél-Oroszország legfontosabb célpontja. E híd, valamint a Kavaskazkaja melletti Kubán-híd (felrobbantása) az egész Kaukázust elvágna, a jelentéktelen asztraháni vonaltól eltekintve, amelyet könnyen meg lehet szakítani. Az eddig feljegyzettek között ez a legnagyobb forgalmú oroszországi vonal.”

1951 áprilisában Grow ellátogatott Jasznaja Poljanába. Azt hihetnők, hogy az amerikai katonai attasé az érdekelte: hogyan élt és dolgozott itt Lev Tolsztoj, a nagy orosz író. A katonai attasé érdeklődését azonban nem ez kötötte le. Április 16-án ezt írta naplójában:

„A Tolsztoj-múzeum ma, hétfőn, zárva volt. De mi ezzel nem törődtünk, hiszen nem is azért mentünk oda, hogy megnézzük.” A következő feljegyzés pedig így hangzik: „Számos katonai jármű számát jegyeztem fel. Láttam néhány AAA-felszerelést is.”

Grow naplójából kiderül, hogy egyes Moszkvában működő külföldi képviseltek munkatársai rendszeres kémtevékenységet fejtettek ki az ő megbízásából. Ezért ők is beutazták a Szovjetuniót és minden alkalommal jelentést tettek Grownak megfigyeléseikről.

„Március 2.

Délután két órán át hallgattam Bush őrnagy és Guimond kanadai ezredes jelentését Tifliszbe tett utazásukról. Nem láttak semmiféle szokatlan katonai tevékenységet.”

A napló olyan feljegyzéseket is tartalmaz, amelyekből kiderül, hogy Grow szoros kémkapcsolatot tartott fenn Kir Oglu századossal, a török katonai és tengerészeti attaséval. „Az attasé pompás fickó — írta Grow — és ég a vágytól, hogy velünk dolgozhasson.”

Március 9-én Grow ismét a törökről ír: „A török attasétól kapott megfigyelésekről szóló jelentés elment.”

Különös rokonszenvvel viseltetett Grow Szgourdaiosz görög diplomata iránt, akiről január 26-án ezt írta: „Egyike a kevés harcos szellemnek Európában.”

Grow naplójának egyes feljegyzései arról tanúskodnak, hogy moszkvai tevékenysége nem szorítkozott a „folyó ügyekre”. Előrelátó akart lenni. 1951 február 26-án a következőket írta naplójába:

„Levelet kaptam Geo Kingtől, aki megmutatta leveleimet Smithnek, nagyon érdekelte az ügy. Fontosnak tartom, hogy felkészüljünk a következő háború utáni időre . . . Azt mondja, Smith-t érdekli a dolog . . . Ugyancsak az a véleménye, hogy ez az év nagyon kritikusnak ígérkezik.”

Naplójának egy másik helyén Grow világosan megmagyarázza, mire gondolt, amikor arról írt, hogy „fel kell készülni a háború utáni időre”:

„Hogy másképp tegyük fel a kérdést: hogyan töltsük ki az úrt a szovjet uralom szétzúzása után? Az új vezetést nem lehet sebtében előteremteni. Megfelelő propagandának kell ezt megelőznie.”

Grow többször hangsúlyozza, hogy a háborúban „minden eszközt” fel kell használni. „Ezt a háborút — írja — nem lehet Queensbury márkí szabályai szerint folytatni.” „Hírszerző ügynökségeinknek fáradhatatlanul arra kell törekedniök, hogy az erős és a gyenge pontokat egyaránt felderítsék, és azokról jelentést tegyenek. A bomlasztás minden eszközét fel kell használnunk, hogy aláássuk a szovjet polgárok bizalmát és hűségét rendszerük iránt. El kell náluk érni, hogy elveszítsék a kommunista vezetésbe vetett bizalmukat.”

Grow arra is javaslatot tett, hogyan kell ezt a feladatot elvégezni: „Mindent fel kell használni a nép gondolkodásának megmérgezésére.” Ugyanakkor azonban az amerikai katonai attasé kénytelen megállapítani:

„Nem szabad azt képzelnünk, hogy az orosz nép gyűlöli a kormányát . . . támogatni fogja azt.”

S Grow, aki ezt teljesen tisztán látja, ezek után a következőket írja:

„Támadásunkat az ellenség gyenge pontjai ellen kell irányítanunk. Bár a hadsereg elsősorban katonai fegyverekkel és katonai módszerekkel foglalkozik, meg kell értenünk, hogy ez totális háború, amelyben mindenféle fegyvert kell alkalmazni.

Meg kell tanulnunk, hogy ebben a háborúban a mélyütés is megengedett.”

Grow naplójából kétségbevonhatatlanul kiderül, hogy Kirk, az Egyesült Államok volt moszkvai nagykövete, személyesen ellenőrizte mind a nagykövetség katonai attaséjának, mindpedig személy-

zetének „különleges tevékenységét”. Naplójának egyik helyén Grow feljegyzi, hogyan értékelte Kirk az ő jelentését:

„1951 március 27.

Bombasikert értem el, amikor felolvastam memorandumunkat, amely szerint egészen biztos, hogy még ebben az évben, vagy az 1952 júliusát megelőző időpontban fogunk lecsapni a hadviselés minden eszközével; a tervezet Európát is magában foglalja. A memorandumot alátámasztottuk az erőviszonyok és okok mérlegelésével.

Nagykövetünk magáévá tette memorandumunkat, mert azt jól megalapozottnak és komoly megfontolásra érdemesnek találta.”

1951 február 23-án Grow látható elégtétellel a következőket írja naplójában:

„Bolling leveléből világos, hogy leveleim eljutnak minden vezető helyre, sőt az elnökhöz is.”

1951 június 4-én Grow tábornokot meghívták Majna-Frankfurtba, az amerikai kémszolgálat európai vezetőinek évi konferenciájára. Grow alaposan felkészült erre a konferenciára: saját bevallása szerint a konferencián előterjesztendő jelentését már egy hónappal a megbeszélés előtt gondosan előkészítette. Jelentésének tervezetein vörös fonálként húzódik végig ez a gondolat: „A kommunizmust pedig el kell pusztítani!”

Grow — mint 1951 március 27-i feljegyzéséből látható — azt követelte, hogy „a hadviselés minden eszközének” felhasználásával még abban az évben indítsák meg a hadműveleteket.

Naplójában kitér azokra a megjegyzésekre és javaslatokra, amelyeket az amerikai titkos szolgálat többi képviselője terjesztett elő a frankfurti konferencián. Grow így foglalja össze ezeket a felszólalásokat: „Felszólalásaiknak lényege: jobb munkát Washingtonban, és a CIC-kémszervezet nagyarányú kibővítése.”

Úgy látszik, Grow „tevékenységét” kellőképpen méltányolták a frankfurti értekezlet résztvevői; legalábbis erre következtethetünk abból, hogy a „kritikus pontokkal foglalkozó bizottság” elnökévé őt szemelték ki. Grow feljegyzéseiből kiderül, miféle „kritikus pontokat” vitattak meg e bizottságban. A bizottság egyik albizottsága például az atomfegyver, valamint a vegyi és baktériumfegyverek alkalmazásának kérdéseit tanulmányozta. Egy másik albizottság a „sebezhetőség” meglehetősen sokat sejtető nevét viselte; ez az elne-

vezés azt fejezte ki, hogy az albizottság a diverziós cselekmények szempontjából figyelembejövő létesítmények kiválogatásával foglalkozik.

Grow többször is hangsúlyozza naplójában azt az óhaját, hogy még 1951-ben indítsák meg a háborút. Január 8-án ezt jegyzi be naplójába: „Egyre inkább arra a következtetésre jutok, hogy beköszöntött a kritikus év.” Másnap ismét ezt írja: „Elérkezett a kritikus év.” Március 29-én megint csak erre tér vissza: „Úgy vélem, az idő megérett a lecsapásra még ebben az évben.”

Amikor Squires, „A háború gyujtogatói” című könyv szerzője, ezeket a szemelvényeket Grow naplójából idézi, igen helyesen állapítja meg:

„Grow naplóját úgy olvassuk, mint egy kórleírást. A baj, amiben a beteg szenved, szükségessé teszi minden egészséges ember éberségét. Betegsége a vérszomj. Tanulmányozni kell, mint minden veszélyes fertőzést, és meg kell találni a módot és eszközöket a kórokozó elszigetelésére.

E háborús őrült rögeszméjét, amelyben már közveszélyessé vált betegsége megnyilvánul, így fogalmazza meg:

„Háborút! Háborút! amilyen gyorsan csak lehet!! Most, azonnal!!”

Squires „A háború gyujtogatói” című könyvére erősen reagált az Egyesült Államok monopolizált sajtója. A *Washington Post* című lap azon háborodott fel, milyen határtalan „Grow bárgyúsága”, aki „nemcsak saját gondolatait jegyzi fel iskoláslány módjára, hanem hírszerző jellegű megfigyeléseit is.”

Washingtonban nem tagadták a napló hitelességét. Ezt már abból is megítélhetjük, hogy Pace, az Egyesült Államok hadügyminisztere bejelentette: Grow ellen vádat emelnek azon a címen, hogy „a fennálló szabályok megsértésével magánjellegű írásaiban bizalmas katonai értesüléseket jegyzett fel és nem őrizte meg kellőképpen a titkos katonai értesüléseket”. Bolling tábornok pedig, a Hadügyminisztérium hírszerző hivatalának főnöke azt ajánlotta felettes hatóságának: tiltsák meg, hogy az Egyesült Államok hadseregének szolgálatában álló személyek — különösen külföldi tartózkodásuk idején — naplót vezessenek.

1952 nyarán az amerikai haditörvényszék, amelynek nyolc tábornok volt a tagja, ítélezett Grow felett. A törvényszéki tárgyalás a

legszigorúbb titoktartás mellett zajlott le. A haditörvényszék ítélete, amelyet az amerikai sajtó is közölt, így hangzott: „A haditörvényszék bűnösnek találta Robert Grow vezérőrnagyot abban, hogy nem tartotta kellőképpen titokban a bizalmas katonai értesüléseket. A haditörvényszék úgy döntött, hogy Grow-t feddésben részesíti és hat hónapra megfosztja attól a jogától, hogy vezető állást töltsön be.”

Az amerikai haditörvényszék tehát nyíltan elismerte azt a tényt, hogy Grow Moszkvában kémtevékenységgel foglalkozott, és azért ítélte el, mert ezt a tevékenységet nem a kellő óvatossággal fejtette ki.

1951 júniusában a Majna-Frankfurtban egybegyűlt amerikai kémek — köztük Grow is — kijelölték diverziós cselekményeik célpontjait a Szovjetunióban és a népi demokratikus országokban, s ugyanezen év augusztusának egyik éjszakáján két diverzánst, Oszmanovot és Szarancevet, egy amerikai repülőgépről a Moldova Szovjet Szocialista Köztársaság területén ejtőernyőn ledobták a Szovjetunió területére.

A Szovjetunió államvédelmi szervei letartóztatták a diverzánsokat. A motozás alkalmával hamis okmányokat, fegyvert, mérget, diverziós és terrorcselekmények elkövetéséhez szükséges egyéb eszközöket, továbbá jelentős pénzösszegeket találtak náluk. Azon a környéken, ahol Oszmanovot és Szarancevet letartóztatták, megtalálták a nyitott ejtőernyőket is, amelyeken ledobták őket.

A két diverzáns vallomásaiban elmondotta, hogy az amerikai kém-szolgálat Nyugat-Németországban, a „hontalanok” táborában szervezte be őket, s hogy az amerikai kém-szolgálat tisztjeinek vezetése alatt különleges kiképzésben részesültek a helyszínrajzi ismeretek, az éleslövészet, a diverziós és terrorcselekmények szervezése, a kémkedés és az ejtőernyős ugrás terén.

Oszmanov és Szarancev vallomása szerint a felforgató munkára való kiképzés befejezése után Görögországba vitték őket, onnan pedig amerikai repülőgépen és amerikai tisztek kíséretében a szovjet területnek arra a pontjára, ahol ejtőernyőn leugrottak.

A Szovjetunió Legfelsőbb Bíróságának katonai törvényszéke a két diverzánst a legsúlyosabb büntetésre — golyó általi halálra ítélte.

E tények ismeretében ostobák és arcátlanok az amerikai sajtó pró-

bálkozásai, hogy ezt a szándékos kémkedést az „egyszerű kíváncsiság” megnyilvánulásának tüntesse fel. Jellemző, hogy erről az „amerikai kíváncsiságról” elsősorban maguk az amerikai kémek beszélnek. Az egyik ilyen kém, Thomas Johnson, például meg se gondolva, hogy mit mond, a következőket írja: „Az amerikai mindig tudásra szomjas nép volt, s ma több okuk van rá, mint valaha, hogy világviszonylatban kíváncsiak legyenek. Nem engedhetjük meg magunknak, hogy ne tudjunk mindenről, ami a világon az atommaghasadás, az automatikus és önirányító lövedékek, valamint az elektronfizika új eredményeinek területén történik. Mindent tudnunk kell a világ valamennyi országának légihaderejéről is . . . Így például tudnunk kell mindazt, ami Oroszországban történik . . .”

Itt van a kutya eltemetve: megismerni a Szovjetunió véderejét — íme, ez az „amerikai kíváncsiság” igazi célja. Johnson panaszkodik, hogy a Szovjetunióban . . . kevés az amerikai, és az amerikaiakat megfosztják attól a lehetőségtől, hogy mindenhol megforduljanak és mindent lássanak, ami nekik jól esik. Más szóval, Johnson rossznéven veszi, hogy a Szovjetunió nem hajlandó az amerikai kémek paradicsomává válni, mint ahogy az néhány országban már megtörtént. S emiatt siránkoznak Johnsonhoz hasonlóan mindazok, akik eladták tollukat a Wall Streetnek — a Baldwinek, Elliotok és Alsopok, akik az amerikai reakciós sajtó hasábjain tevékenykednek.

Az amerikai imperialisták valóságos dührohamokat kapnak, amiért a szovjet kormány megakadályozza őket abban, hogy az úgynevezett „kulturális kapcsolatok” létesítésének ürügyével kiépítsék azokat a utakat, amelyeken keresztül a Szovjetunióba csempészhetik kém- és diverziós ügynökeiket és szovjetellenes propagandát fejthetnek ki. Az Egyesült Államok képviselői az ENSz közgyűlésének szószerűen azt állították, hogy a Szovjetuniót nem érdekli a kulturális kapcsolatok fenntartása országukkal.

Visinszkij elvtárs az ENSz közgyűlésének negyedik ülésén, a politikai bizottság ülésén megadta a méltó választ az amerikai háborús gyújtogatónak. „Önök panaszkodnak — mondotta Visinszkij —, hogy mi nem akarjuk a kulturális kapcsolatokat felvenni. Önök fenntartanak úgynevezett kulturális kapcsolatokat mindenféle csalóval és árulóval, mint amilyen Kravcsenko, Kaszjenkina és mások, akiket önök az egekig dicsérnek, annak ellenére, hogy csalók és árulók, és

ezeket a semmirekellőket önök nagymértékű szovjetellenes propagandára használják fel. És ilyen körülmények között önök még kívánják, hogy kulturális kapcsolatokat tartsunk fenn önökkel? Tanuljanak előbb meg valóban kulturális kapcsolatokat fenntartani a Szovjetunióval, Austin⁵ úr, és akkor mi ugyanúgy fogunk önöknek válaszolni.”

Az angol kémiszolgálat a Szovjetunió elleni kém- és felforgató tevékenység terén ugyanolyan módszereket alkalmaz, mint az amerikai.

Nem hagyhatjuk említés nélkül Richard Hilton vezérőrnagynak, 1947—1948-ban Anglia moszkvai katonai attaséjának az angol kémiszolgálat egyik legszínesebb multú szereplőjének szovjetunióbeli „kalandjait” sem.

Hilton alaposan felkészült útjára, mielőtt elindult volna a Szovjetunióba. Tanult oroszul, és saját szavai szerint még Marx „A tőke” című művét, s Lenin és Sztálin műveit is elolvasta. Igaz ugyan, hogy szellemi korlátoltsága folytán nem ért el különösebb sikereket: orosz nyelvtudása sok kívánnivalót hagyott hátra, a marxizmus-leninizmus-sal pedig egyáltalában nem tudott megbirkózni — „A tőke” és az emberiség legnagyobb gondolkodóinak egyéb alkotásai hétpecsétetes könyvek voltak a számára.

Hiltont a már említett fontos állásra nevezték ki Moszkvába. De egy olyan eset következtében, amely példátlan a diplomácia történetében, váratlanul megszakadt működése a Szovjetunióban. A dolog a következőképpen történt:

1947 október 30-án az egyik gyár dolgozói észrevették, hogy egy ember üzemüket fényképezi. Külső megjelenése után napszámosnak lehetett volna vélni: rongyos ködmön, viseltes félcsizma . . . Amikor az ismertetlen észrevette, hogy felhívta magára a figyelmet, gyorsan odébb akart állni, de a gyári őrség feltartóztatta és bekísérte a gyár igazgatóságára. Kihallgatása alkalmával kiderült, hogy a feltartóztatott személy Hilton tábornokkal, az angol katonai attaséval azonos. Közben megérkezett a gyárba a Szovjetunió Fegyveres Erői Minisztériumából a külső kapcsolatok osztályának egyik munkatársa és megerősítette, hogy a rongyos ködmönt viselő ember valóban Hilton tábornok.

⁵ Austin az Egyesült Államok egyik küldötte volt az ENSz közgyűlésének negyedik ülészakán.

Amikor megkérdezték tőle, hogy mit keresett a gyár közelében, Hilton azt a felvilágosítást adta, hogy „síelésre alkalmas helyet akart kiválasztani magának a Lenin-hegyen”. Ezt a magyarázatot érthető csodálkozással fogadták, mivel Hiltont a Lenin-hegytől jókora távolságban tartóztatták fel, még hozzá esős őszi időben, amikor senki sem foglalkozik síelésre alkalmas hely kiválasztásával.

Hilton még azt is megpróbálta letagadni, hogy fényképezőgép van nála, s csupán egy távcsövet vallott be.

Hilton csakhamar köznevetség tárgya lett Moszkvában, és kénytelen volt elhagyni a szovjet fővárost.

1949-ben ez a pórujlárt kém „Egy katonai attasé Moszkvában” címmel „könyvet” adott ki Angliában. A szerző e kétszáz oldalas, rágalmakban és rosszindulatú hazugságokban bővelkedő zagyalékában beszámol a Szovjetunióban szerzett „benyomásairól”.

Nem térünk ki Hilton rágalmazó koholmányaira és csupán azokra a tényekre szorítkozunk, amelyek közvetlen kapcsolatban vannak kémtevékenységével.

Hilton arcátlanul azt állítja, hogy a Szovjetunióban a külföldiek egyetlen lépést sem tehetnek anélkül, hogy ne figyelnék őket. Nyomban ezután azonban arról számol be, hogy az ország tanulmányozásának és a szovjet életmóddal való megismerkedés szándékának ürügyével fáradhatatlanul bebarangolta Moszkva környékét, még hozzá többnyire nem a meglevő utakon, hanem iránytűje segítségével erdőn-mezőn átvágva.

Ezek a „turisztikai kiruccanások” — amelyek során senki sem figyelte Hiltont — valamilyen oknál fogva minden esetben a különböző védelmi berendezésekhez és repülőterekhez vezették el az angol tábornokot.

A moszkvakörnyéki mezőkön és erdőkben kószálva Hilton megpróbált ismeretségeket kötni a szovjet emberekkel. Kísérlete azonban mindenütt kudarcba fulladt. Bár mindig álruhát öltött, a szovjet emberek hamarosan felismerték benne a rendkívül tolakodó és ostoba külföldi kémét.

Jellemző, hogy Hilton emlékiratnak szánt iskolai dolgozatait még Angliában is — enyhén szólva — tartózkodóan fogadták, pedig ott, éppen úgy, mint az Egyesült Államokban, igen nagy a kereslet az effajta „irodalom” iránt. A *New Statesman and Nation* című angol

hetilap Hilton könyvéről írt bírálatában azt írta: „Hilton szeretett hosszú sétákat tenni, hogy — mint mondja — «tanulmányozza a társadalmi viszonyokat».” „Valójában — állapítja meg a hetilap — Hilton a jelek szerint egyetlen házba sem lépett be és nem beszélgetett sok emberrel (orosz nyelvismerete kissé korlátozott), de szemügyre vette a házak külsejét és az emberek öltözkését.”

A szerkesztőség végül ezt a teljesen észszerű következtetést volt kénytelen levonni: „Alapbenyomásunkat erről a haragos, de naiv könyvecskéről talán abban foglalhatjuk össze, hogy ezt az írást a bosszúérzet sugallta.”

Hallgatással is mellőzhetnénk ezt a gyalázkodó szennyíratot, ha minden célzatossága mellett nem lenne egyben világos tanúbizonysága annak, milyen nehéz a külföldi kémeknek kém- és bomlasztó munkát kifejtteni a Szovjetunióban, milyen nagy az egyszerű szovjet emberek ébersége.

1951 októberében a *Paris Match* című francia folyóiratban megjelent Eisenhower tábornok válasza arra a tizennégy kérdésre, amelyeket a háborúra és a békére vonatkozóan tettek fel neki. Eisenhower válaszából látható, hogy az atlanti tömb úgynevezett fegyveres erőinek vezérkara, amelynek élén akkoriban Eisenhower tábornok állt, olyan hadműveleti tervet dolgozott ki, amelynek értelmében e vezérkar „északeurópai parancsnoksága” Leningrád alatt folytatna hadműveleteket, a „déleurópai parancsnokság” Magyarországon vagy Ausztriában, s az egyelőre még csak tervbevetett „középkeleti parancsnokság” a Szovjetunió déli részén.

E háborús tervekkel összhangban az amerikai imperialisták — mint látjuk — bomlasztó munkát szerveznek a Szovjetunió határainál és a Szovjetunión belül. Az amerikai kémiszolgálat tevékenysége Finnországban és Svédországban, Németországban és Ausztriában, Törökországban és Iránban — mind megannyi láncszeme annak a tervnek, amelyet a demokrácia és szocializmus táborának, a nagy Szovjetunió vezette tábornak megtámadására dolgoztak ki. Az amerikai plutokrácia elérhetetlen álmokat szövöget arról, hogy a belülről való bomlasztás hírhedt „stratégiájának” segítségével meggyengítheti, alááshatja a Szovjetunió hatalmát. Valóban, akit az istenek el akarnak pusztítani, annak először az eszét veszik el!



Hetedik fejezet

AZ IMPERIALISTA REAKCIÓ TITKOS HÁBORÚJA A NÉPI DEMOKRATIKUS ORSZÁGOK ELLEN

Az amerikai és angol imperialisták arra számítottak, hogy az elmúlt háború során sikerül bevonulniok fegyveres erőikkel Közép- és Délkelet-Európa országaiba, s ezzel megakadályozhatják, hogy ez országok népei a fejlődés új útjára lépjenek. Abban reménykedtek, hogy ezeknek az országoknak amerikai-angol megszállása lehetővé teszi a régi, az Egyesült Államok és Anglia kormányának mindenben engedelmeskedő reakciós kormányrendszerek visszaállítását. Közép- és Délkelet-Európa népei azonban, amelyeket a Szovjet Hadsereg szabadított fel a hitleri zsarnokság alól, felborították a nyugati imperialisták számításait. A Szovjetunió által felszabadított népek megdöntötték „saját” kizsákmányoló osztályaik politikai hatalmát, szakítottak a kapitalista rendszerrel, népi demokratikus kormányzatot alakítottak, s a munkásosztály, a kommunista és munkáspártok vezetésével hozzáfogtak az új élet építéséhez.

A dolgok ilyen állása természetesen semmiképpen sem volt ínyére az imperialista reakciónak, mely a nemzeti szabadságmozgalmak elfojtása terén szerzett óriási tapasztalataira támaszkodva nyomban

harcot indított a népi demokratikus országok ellen. Ez a harc évről évre élesebb formákat ölt. Az amerikai-angol imperialisták, feldühödve Lengyelország, Csehszlovákia, Magyarország, Románia, Bulgária és Albánia szocializmust építő, szabad népeinek sikereitől, a legaljasabb eszközökhöz és módszerekhez folyamodnak az ellenük folytatott harcban. Abban a hiú reményben ringatják magukat, hogy kémkedés, diverziók és más bomlasztó cselekmények segítségével sikerül visszafelé fordítaniok a fiatal népi demokratikus államok történelmi fejlődésének menetét. Az imperialista reakció, a népi hatalom ellen folytatott harcában, a belső reakciós erőkre támaszkodik — a városi burzsoázia maradványaira, a kulákságra, a reakciós papságra, a burzsoá nacionalistákra, a jobboldali szocialistákra és más hasonló elemekre.

A Balkánon és Kelet-Európában az elmúlt évtizedek folyamán a külföldi államok — Anglia, az Egyesült Államok, Németország, Franciaország, Olaszország és a Vatikán — kémiszolgálatainak pénzén és irányításával különféle rakciós politikai pártok, s a legkülönbözőbb „kulturális-felvilágosító”, „vallási”, „sport-”, „jótékony-sági” s más egyesületek és szervezetek százai alakultak, amelyeknek egyedüli feladatuk az volt, hogy kiszolgálják a nyugati imperialistákat s megszilárdítsák befolyásukat ezeknek az országoknak politikai és társadalmi életében. A külföldi kémiszolgálatok a különböző egyetemek, kollégiumok, internátusok, tanintézetek és iskolák kiterjedt hálózatát létesítették, ahol a „különleges tevékenység” különböző válfajaira kiszemelt fiatalok ezreit képezték ki. A nemzetközi imperializmus így szélesítette ki évről évre „tömegbázisát” Kelet- és Délkelet-Európában, és erre a bázisra támaszkodva szilárdította meg pozícióit ezekben az országokban.

Az első és második világháború közötti időszakban az imperialista hatalmak a tőlük függő keleteurópai és balkáni államokat felhasználták a Szovjetunió ellen irányuló cselszövéseikre. A külföldi kémiszolgálatok egymással vállvetve hajtották végre ezekben az országokban szovjetellenes intézkedéseiket.

A második világháború éveiben ez az együttműködés nemcsak hogy nem bomlott fel, hanem ellenkezőleg, az angol-amerikai kém-

szolgálatok és a hitleri kémiszolgálat közötti gyakorlati együttműködés formáját öltötte. Mindkét fél, erejéhez mérten, arra törekedett, hogy akadályozza a néptömegeknek a német fasizmus és a vele szövetséget kötött „hazai” tőkések és földbirtokosok ellen irányuló felszabadító mozgalmát.

A háború végén a közép- és délkelet-európai országokban az amerikai és angol imperialistáknak már kiterjedt ügynökhálózatuk volt, amely azután a különféle árulók, renegátok és a hitleri kémiszolgálat egykori állományához tartozó hivatásos kémek beszerzése révén rohamosan bővült. E hálózat vezetésével az amerikai és az angol katonai missziókat s politikai képviselőket bízták meg, amelyek akkor érkeztek ezekbe az országokba, miután a Szovjet Hadsereg felszabadította őket.

A „LEGÁLIS ELLENZÉK” ÁLARCA MÖGÖTT

Az 1946. évtől kezdődően a világsajtóban számos olyan közlemény jelent meg, amely leleplezte az Egyesült Államok és Anglia hivatalos képviselőinek és e hatalmak illegális kémügynökségeinek közvetlen részvételét a népi demokratikus országok ellen irányuló üzemekben. Az amerikai és az angol kémiszolgálat felforgató tevékenységet szervezett és kormányellenes összeesküvéseket irányított Csehszlovákiában, Magyarországon, Romániában, Bulgáriában, Lengyelországban és Albániában. Azoknak a különböző népellenes csoportoknak vezéreiről, akik ezeknek az országoknak népi demokratikus kormányrendszere ellen harcoltak, rendszerint kiderült, hogy az amerikai és az angol kémiszolgálat ügynökei.

Az Egyesült Államok és Anglia kormányzó körői, miután megghiúsult az a tervük, hogy katonai intervenciót szervezzenek Közép- és Délkelet-Európa országai ellen, más eszközökkel próbálták visszaállítani a népek által megdöntött reakciós kormányrendszereket. Minden eszközzel gáncsolták az új népi hatalom intézkedéseit, bujtogattak és polgárháborút szítottak, s erre a célra a belső reakciót használták fel.

A népi demokrácia fejlődésének első szakaszában, amikor a néptömegek a munkásosztály vezetésével az antifeudális, imperialista-

ellenes forradalom feladatait oldották meg és előkészítették a következő szakaszba — a szocialista forradalom szakaszába — való átmenet feltételeit, az amerikai-angol imperialisták legfőbb erőfeszítése arra irányult, hogy létrehozzák a népi demokratikus országokban az új hatalom úgynevezett „legális ellenzékét”. Ennek érdekében Londonból Varsóba exportálták Mikołajczykot és a vele egyívású emigránsok nagyszámú csoportját. Lassanként Mikołajczyk és az általa alapított párt — a Polske Stronnictwo Ludowe (PSL) — köré tömörült Lengyelországnak minden reakciós eleme. Bulgáriában a „legális ellenzék” Nikola Petkov, Gemeto Dimitrov és Koszta Lulcsev vezették, Romániában pedig az úgynevezett „történelmi” pártok vezetői — Maniu, Brătianu és mások — álltak az ellenzék élén.

Az ellenzéki pártok tömegesen vonták be soraikba valamennyi felosztatott és betiltott fasiszta párt és csoport egykori tagjait. Ily módon próbálta a reakció legális alapon tömöríteni az új renddel ellenségesen szembenálló, azideig egymástól elszigetelt elemeket, s közös vezetés alatt egyesíteni őket. Ugyanakkor a „legális ellenzék” kapcsolatot létesített azokkal a fasiszta elemekkel is, amelyek földalatti szervezeteket alakítottak a népi hatalom elleni harcra. E szövetség eredményeképpen a „legális ellenzék” a fasiszta földalatti mozgalom legális felépítménye lett.

Ismeretes, hogy a közép- és délkelet-európai országok gazdasági élete a hitleri megszállás következtében a háború végén általános csődbe került. A „legális ellenzék” a legnagyobb mértékben kihasználta ezt a körülményt a népi demokrácia elleni harcában, s arra törekedett, hogy még súlyosabbá tegye a gazdasági nehézségeket. Az „ellenzék” felszólította a parasztokat, hogy dugják el a gabonát, vágják le az állatokat és szabotálják a beszolgáltatást; az elosztó szervezetben működő ügynökeik megghiúsították az ipari központok ellátását, a raktárakban rothadni hagyták az élelmiszert. Ugyanakkor a nép ellenségei behatoltak az iparba és a pénzügyi szervezetbe, és úgy akarták megbénítani a gazdasági életet, hogy elrejtették a gyárak és üzemek ellátására szánt nyersanyagkészleteket, megvonták a gyáraktól és üzemektől a szükséges hiteleket, s szántszándékkal visszatartották a munkások és alkalmazottak bérét.

Romániában a Nemzeti Parasztpárt (Maniu pártja) vezetősége,

kihasználva a súlyos élelmezési helyzetet, külön e célra szervezett provokátorcsoportok segítségével népi zavargásokat próbált szítani. Csehszlovákiában a fasiszta ügynökök Ústí nad Labem városában nagyszabású diverziót szerveztek: felrobbantották és felgyújtották a krásno-březnói hatalmas cukorgyárat és több más nagy üzemet.

Nem volt olyan aljas eszköz, amelyet a reakciók fel ne használtak volna, hogy súlyosbítsák az élelmezési helyzetet és megghiúsítsák a népi demokratikus országok iparának és mezőgazdaságának helyreállítását. Az éhség csontkeze s a gazdasági összeomlás segítségével reméltek olyan viszonyokat teremteni, amelyek lehetővé teszik a népi hatalom megdöntését.

Lengyelországban a PSL reakciós vezetői, élükön Mikołajczykkal, az anarchia és a rettegés légkörét igyekeztek megteremteni. A fasiszta ügynökök beszivárogtak a biztonsági szervekbe, hogy hivatalos pozíciójukkal visszaélve különböző túlzásokat provokáljanak és ilyen módon elégedetlenséget keltsenek a hatalommal szemben. Amikor ez a tervük megghiúsult, Mikołajczyk és bandája azt követelte, hogy számolják fel a Közbiztonsági Minisztériumot mint önálló hatóságot, s a biztonsági szerveket rendeljék a Közigazgatási Minisztérium alá, amelynek élén akkor Kernik, a PSL egyik vezetője állt.

A lengyel reakció felforgató tevékenysége különösen az első lengyelországi Szejm-választások előkészítésének idején (1946) fokozódott. Mikołajczyk pártja úgy akarta biztosítani a maga jelöltjei számára a szavazatok többségét, hogy szövetkezett a földalatti fasiszta szervezetekkel és terrorizálta azokat a választókat, akik a demokratikus pártok tömbjének jelöltjeire akarták adni szavazatukat. A fasiszta bandák meggyilkolták a választási bizottságoknak a Lengyel Munkáspártot (PPR) képviselő tagjait, s itt-ott még a szavazatszedő bizottságok helyiségeit is megszállták.

A „legális ellenzék” és a fasiszta földalatti szervezetek választási hadjáratának egybehangelésére a reakciók megalakították a „földalatti szervezetek és pártok koordinációs bizottságát”, amely közvetlen kapcsolatot teremtett a varsói angol és amerikai nagykövetségekkel. Az Egyesült Államok és Anglia nagykövetei személyesen támogatták e bizottság tevékenységét. Egyikük résztvett a bizottságnak egy Varsó közelében fekvő erdőben megtartott illegális értekezletén, a

másik nagykövet pedig azt ajánlotta a bizottságnak, hogy agyaljanak ki egy panaszt a népi demokratikus Lengyelország kormánya ellen és nyujtsák azt be az Egyesült Nemzetek Szervezetéhez.

De a reakciónak mindezek a próbálkozásai kudarcot vallottak. A Szejm-választásokon döntő győzelmet aratott a demokratikus pártok tömbje, élén a PPR-rel. Mikołajczyk pártja súlyos vereséget szenvedett.

A közép- és délkeleteurópai országok demokratikus fejlődése szempontjából óriási jelentősége volt az agrárreform végrehajtásának. E reformnak az volt a rendeltetése, hogy a földbirtokosok földjét a dolgozó parasztság kezére juttassa, a földbirtokosokat pedig megfossza gazdasági bázisuktól és őket mint osztályt felszámolja. A földbirtokosok érdekeit képviselő reakciós pártok minden eszközzel megakarták akadályozni az agrárreformot. Egyes helyeken — mint például Csehszlovákiában — sikerült is fékezniök az agrárreform végrehajtását. 1947 közepéig Csehszlovákiában csak a németek és a németekkel együttműködők földjét kobozták el, ezzel szemben négyszáz nagybirtokot, amelyeknek területe félmillió hektár volt, teljesen érintetlenül hagytak. A legtöbb országban azonban a reakció kétségbeesett ellenállása sem tudta megakadályozni a földreform teljes végrehajtását.

Ugyanilyen kétségbeesett erőfeszítéseket tettek a reakciók, hogy megakadályozzák az ipar és a bankok államosítását, a gazdasági élet és a kultúra területét érintő más demokratikus reformok végrehajtását.

Külpolitikai téren a belső reakció — az amerikai-angol imperialisták utasításait követve — azt tűzte ki céljául, hogy megbontsa a népi demokratikus országok baráti kapcsolatait a Szovjetunióval, elszakítsa ezeket az országokat a béke, a demokrácia és a szocializmus táborától, s bevonja őket az Egyesült Államok és Anglia befolyási körébe.

Megalakulásának pillanata óta a „legális ellenzék” szorosan együttműködött a fasiszta földalatti szervezetekkel. Romániában például nyomban azután, hogy a Szovjet Hadsereg felszabadította az országot, a Nemzeti Parasztpárt vezetőségének utasítására úgynevezett „szabadcsapatokat” alakítottak. E szabadcsapatoknak az igazságszolgáltatás elől elmenekült vezérei hozták létre 1945 elején a Feketedarócosok, Avram Iancu hajdúi, a Sinajai Fegyveres Csoport nevű szervezeteket és más földalatti terrorista bandákat. Mindezek a

szervezetek felvették a közvetlen kapcsolatot a Nemzeti Parasztpárttal és a Nemzeti Liberális Párttal.

A román népi demokratikus rend megdöntését célzó összeesküvés vezetésére két központot alakítottak: az egyiknek az élén Maniu állt, a másiknak pedig Max Auschnitt, az egyik legnagyobb román kapitalista volt a vezére. Az összeesküvők kapcsolatot létesítettek Burton Berry-vel, az Egyesült Államok bukaresti politikai képviselőjével és Melbourne-nel, az amerikai követség tanácsosával. Az utóbbi személyesen vette át az összeesküvőktől az őt érdeklő kémértésüléseket. Az egyik kém, Serdici, a Nemzeti Parasztpárt tagja, például adatokat szolgáltatott neki a román hadsereg állapotáról, a gabonabegyűjtésről és elosztásról és más bizalmas kérdésekről.

Az összeesküvők bandavezérei az amerikai kémvizsgálat képviselőivel közösen dolgozták ki kormányellenes akcióprogramjukat és illegális politikai s katonai csoportokat kezdtek létesíteni az országban és külföldön. A bukaresti amerikai követség kötelékében a katonai kémvizsgálat két tisztje dolgozott: Hamilton és Hull. Ők voltak az összeesküvők felforgató tevékenységének közvetlen irányítói. Többek között három rádióadót, fegyvereket és katonai felszerelést adtak át a Feketedarócosok földalatti katonai szervezetének és ígéretet tettek a szervezetnek arra, hogy a jövőben is ellátják mindennel, amire csak szüksége van.

Az összeesküvők és az amerikai kémvizsgálat között szabályos megállapodás jött létre; a megállapodás megvitatására külön értekezletet hívtak egybe, amely Știrbej ismert román kapitalista villájában zajlott le. Az összeesküvők belföldi aknamunkájának vezetésére „titkos politikai bizottság” létesítését határozták el, amelyet az összeesküvők bizalmi embereinek legszűkebb köréből állítottak össze.

Az amerikai és angol kémek által vezetett terrorista csoportok tervet dolgoztak ki a népi hatalom és a kommunista párt vezetőinek meggyilkolására. Fel akarták robbantani azt a vonatot, amelyen a kormány tagjai moszkvai útjukról hazatértek Bukarestbe. Ez a terv azonban kudarcba fulladt, mire az összeesküvők egy másik merényletet készítettek elő.

Gh. Manu, az egyik terrorista vallomása szerint, az összeesküvőknek az volt a szándékuk, hogy „a parlament ünnepi ülése alkalmával, amelyen a kormány valamennyi tagjának és az összes képviselőnek,

köztük a Román Kommunista Párt és az Általános Munkásszövetség egész vezetőségének megjelenését várták, felrobbantják a parlament üléstermét... Az volt a terv, hogy a szomszédos ház pincéjéből mintegy háromszáz méter hosszú alagutat ásnak a parlament ülésterméhez. Az alagút végén megfelelő mennyiségű robbanóanyagot helyeztek volna el, hogy az ünnepi ülés időpontjában levegőbe röpítsék az üléstermet."

A kommunista pártnak, a népi demokratikus kormánynak és biztonsági szerveinek ébersége mindezeket a pokoli terveket kudarcra kárhoztatta.

A „legális ellenzék” Bulgáriában is a népi hatalom elleni titkos összeesküvés útjára lépett. A bolgár ellenzékiek különösen a tisztikar fasiszta érzelmű részéhez fűztek nagy reményeket. Nikola Petkov utasítására alakították meg a Katonai Szövetség, a Semleges Tiszt, és a Krum Cár nevű fasiszta földalatti katonai szervezeteket. E szervezetek célja a kormánynak fegyveres lázadás útján való megdöntése volt. 1947 elején Petkov utasítást adott a diverziós és terrorcselekmények megindítására, hogy ily módon rendzavarásokat, elégedetlenséget és anarchiát idézzenek elő az országban és ezzel olyan helyzetet teremtsenek, amely lehetővé teszi az amerikai-angol imperialistáknak, hogy csapataikkal bevonuljanak Bulgária területére. Nikola Petkov, Koszta Lulcsev és a bolgár ellenzék más vezetői kapcsolatot tartottak fenn Barnes amerikai és Boswell angol diplomáciai képviselőkkel és az ő utasításai szerint jártak el.

Lengyelországban, mint már említettük, 1944 nyara óta messze szerteágazó kém-, diverziós és terrorista szervezetek működtek: a Wolność, Rowność, Niepodległość (WRN), a Narodowa Sila Zbrojna (NSZ) és a Lengyel Szervezet (OP). Az NSZ és az OP a Regensburgban működő külföldi központjuk utasításait követték. A Lengyelországgal való összeköttetés érdekében ez a központ megszervezte az úgynevezett „Konrád-utat”, amelyen mindkét irányban — Plzeňen, Prágán és Těšínen keresztül — rendszeresen vitték a postát az átcsempésztett titkos ügynökök és futárok.

Mikołajczyk volt az eszmei vezetője ezeknek a szervezeteknek, melyek a demokratikus rend megdöntését tűzték ki céljukul Lengyelországban. A WRN ezért úgynevezett „önvédelmi különítményeket” szervezett, amelyek ötven—ötszáz banditából álltak. A különítmé-

nyek merényleteket követtek el a biztonsági szervek munkatársai és a demokratikus politikusok ellen, diverziós cselekményeket hajtottak végre, fosztogattak stb. Ugyanakkor e szervezetek kémtevékenységet is folytattak. A WRN-ben például külön hírszerző szervet létesítettek — az úgynevezett Tanácsadó Bizottságot —, amely értesítéseket gyűjtött a demokratikus politikai pártokról és társadalmi szervezetekről. Külön osztályt létesítettek a lengyel hadseregre vonatkozó kémadatok gyűjtésére is. Mindezeket az adatokat átadták az angol és az amerikai kémşzolgalatoknak.

A lengyel fasiszta földalatti szervezetek hatalmas pénzösszegekkel rendelkeztek, amelyeket külföldről kaptak. E pénzösszegek nagyságáról fogalmat nyújt a lengyel közbiztonsági miniszter 1946 júliusi nyilatkozata. Az állambiztonsági szervek a letartóztatások során csupán hat hónap folyamán (1945 utolsó hónapjaiban és 1946 első hónapjaiban) 440 000 amerikai dollárt és 19 kilogramm aranyat találtak az új rend illegalításban működő ellenségeinél.

Az Egyesült Államok és Anglia lengyelországi képviselői hatékony segítséget nyújtottak a fasiszta földalatti mozgalomnak. Janusz Kazimierczak, a WRN lublini bűnperének egyik vádlottja, aki Derek Selby-nek, a *Sunday Times* című angol lap tudósítójának tolmácsa volt, vallomásában előadta, hogy Derek Selby rajta keresztül tartotta fenn a kapcsolatot a WRN bandáival. Selby még az egyes banditacsoportok szemléjét is megszervezte. Ezek a bandák teljes fegyverzetben vonultak el Selby előtt, aki valósággal extázisba jött, amikor látta, hogy e csapatoknak tankelhárító ágyújuk is van. Az angol „tudósító” azt követelte a bandáktól, hogy erélyesebben lépjenek fel a lengyel kormány ellen.

Különös figyelmet fordított és fordít ma is az imperialista reakció a Csehszlovákia ellen irányuló aknamunkára. A csehszlovák reakciós pártok, amelyeknek képviselői 1948 februárjáig tagjai voltak a kormánynak, külföldi pártfogóikra támaszkodva vad dühvel igyekeztek elgáncsolni a Nemzeti Front demokratikus programjának megvalósítását. A csehszlovák reakciósok népellenes tevékenysége hónapról hónapra arcátlanabb lett, teljesen nyíltan aknáztak ki minden lehetőséget, hogy árthassanak a dolgozók érdekeinek.

1948 februárjában a csehszlovák reakció, amely összeesküvést szőtt a köztársaság ellen, áttért a nyílt tettekre. Február 20-án a reakciós

pártokhoz tartozó miniszterek benyújtották lemondásukat, arra számítva, hogy ily módon felrobbanthatják a Nemzeti Front kormányát.

Az összeesküvők a legapróbb részletekig kidolgozták akcióprogramjukat. Az volt a tervük, hogy mindenekelőtt hatalmukba kerítik a prágai rádiót, s megszállják az állami és egyéb közhivatalok épületeit. Az összeesküvők azt remélték, hogy különleges fegyveres alakulataik segítségével magukhoz ragadhatják a hatalmat.

Csak a Csehszlovák Kommunista Párt éberségének és idejekorán megtett intézkedéseinek volt köszönhető, hogy sikerült elhárítani azt a veszélyt, amely a csehszlovák népet fenyegette.

Meg kell emlékeznünk néhány igen jellemző tényről, amelyek fényt derítenek arra, hogy ki állt 1948 februárjában a csehszlovák reakció háta mögött. Prágai lapok jelentése szerint a februári események előtt a csehszlovák-bajor határ egyik szakaszán több tehervonat állt az összeesküvők részére szánt nagymennyiségű fegyverrel. Amikor megérkeztek az első hírek arról, hogy az események az összeesküvők számára kedvezőtlenül fejlődnek, a fegyverrel megrakott vonatokat elírányították a csehszlovák határról. Az összeesküvés felfedezését megelőző napokban valósággal elárasztották Csehszlovákiát a Németország amerikai megszállási övezetéből érkező különböző „turisták-nak” álcázott amerikai katonák. Amikor azonban leleplezték az összeesküvőket, a „turisták” áradata nyomban megszakadt, a „turisták” sürgősen hazautaztak.

A népi demokratikus rendszerek fennállásának első időszakában tehát az imperialista reakció — amely azt a célt tűzte maga elé, hogy Közép- és Délkelet-Európa országaiban visszaállítsa a tőkés rendet és ne engedje ezeket az országokat a szocialista fejlődés útjára — számításait elsősorban az úgynevezett „legális ellenzékre” építette. Az Egyesült Államok és Anglia kormányzó körei arra számítottak, hogy a „legális ellenzék” segítségével sikerül majd szétfűzniük a népi demokratikus országokban a dolgozók egységét, elszigetelni a kommunista és munkáspártokat, antidemokratikus többséget biztosítani a törvényhozó testületekben s ily módon megdönteni a népi kormányokat. „Legális” tevékenységét a belső reakció az egész idő alatt fegyveres akciók nagyarányú előkészületeivel, kémkedéssel, provokációkkal és terrorral kötötte egybe. Mindez azonban nem vezette el az

amerikai-angol imperialistákat a kívánt célhoz. Egyik vereséget a másik után szenvedték, és alattomos cselszövéseik kudarcba fulladtak.

Ennek ellenére tovább folytatták a népi demokratikus rendszerek ellen irányuló mesterkedéseiket. Mennél nagyobb sikereket értek el a népköztársaságok, mennél eredményesebben oldották meg a szocializmus alapjainak építésére irányuló feladataikat, annál inkább fokozódott a nemzetközi és a belső reakció bomlasztó tevékenysége.

AZ „X-TERV”

1948 június közepén Majna-Frankfurtban értekezletet tartottak az amerikai kémek. Az értekezletet a keleteurópai országok részére felállított — s az előbbieken már említett — egyesült angol-amerikai hírszerző szerv hívta egybe. A konferencia egyes ülésein Guderian és Halder volt hitlerista tábornokok is résztvettek. Az értekezlet megvitatta, milyen okokra vezethetők vissza az amerikai kémszolgálat kudarcai a népi demokratikus országokban és kijelölte a felforgató munka új módszereit.

Az értekezlet meghallgatta Chamberlin tábornoknak, az Amerikai Egyesült Államok hírszerző szolgálata képviselőjének beszámolóját. A beszámoló tartalmát megítélhetjük a benne felsorolt problémák alapján: a) a katonai kémkedés megszervezése; b) a politikai kémkedés megszervezése; c) új ügynökök beszerzése és a volt hitlerista kémszolgálat ügynökeinek felhasználása; d) intézkedések, amelyek segítségével fokozni lehet az ügynökök becsempészését a népi demokratikus országokba; e) új földalatti szervezetek létesítése ezekben az országokban; f) a kommunistaellenes tevékenység egybehangolása; g) a diverziós és terrorista tevékenység kifejlesztése, s többek között a kommunista pártok vezetői és más vezető államférfiak elleni merényletek megszervezése.

Abban a titkos háborúban, amelyet az imperialisták a népi demokratikus rendszerek ellen folytatnak, előtérbe került a kémkedés és az úgynevezett „aktív felderítés” több módszere, így a diverzió és a terror.

Az amerikai kémszolgálat erősen felhasználta kémkedésre a közép- és délkeleteurópai országokba érkező „turistákat”. Ezek a „turis-

ták” rendkívül barátkozó természetű embereknek mutatkoztak és szakadatlanul utazgattak az országban, felkeresték a vendéglőket és színházakat, mindenütt ismeretségeket kötöttek, és ily módon szereztek meg az őket érdeklő különböző információkat. A „turistáskodásnak” és a helyi lakossággal való ismerkedésnek ez a szenvedélye oly leplezetlenül magán viselte a kémkedés bélyegét, hogy a hatóságok kénytelenek voltak megfelelő rendszabályokat hozni.

Ilyen „turistaszenvedély” jellemezte az amerikai diplomáciai képviselőket hivatalos személyiségeit is, különösen az Egyesült Államok katonai attaséit. Így például Jessic ezredes, az Egyesült Államok lengyelországi katonai attaséja, rendkívül szerette az „autókirándulásokat”. Az ilyen kirándulások alkalmával nemcsak a tájat fényképezte, hanem olyan tárgyakat is, amelyeknek semmi közük nem volt a táj szépségeihez. Jelenia Górába tett „kirándulása” azután véget vetett a lengyel kormány türelmének. Az ezredestől elkobzott „Leica”-fényképezőgép filmszalagja világosan elárulta, mire irányult ennek a kémnek a figyelme. Az attasét kémkedésen kapták rajta és ezért ideiglenesen őrizetbe vették.

Noha Jessicet a tett színhelyén fogták el, az Egyesült Államok varsói nagykövetsége mégis tiltakozó jegyzéket nyújtott át a lengyel Külügyminisztériumnak. Az ezt követő tárgyalások eredményeképpen azután Jessic ezredest visszahívták Varsóból. Ez pedig mindennél ékesszólóbban beszél!

Az egyik csehszlovák város lakóinak feltűnt, hogy milyen gyakran láthatók diplomáciai gépkocsik az egyik utcában. Közölték gyanújukat a nemzetbiztonsági szervvel. Néhány nappal később őrizetbe vettek ebben az utcában egy ismeretlent, aki különböző írásokat húzott elő az útburkolat köve alól. A letartóztatott — Jack Novak kapitány, az Egyesült Államok légügyi attaséjának munkatársa volt. A kémkedésen tettenért kapitányt visszahívták Csehszlovákiából.

Az imperialista államok kémiszolgálatai, hogy ügynököket toborozhassanak és kémértésüléseket szerezhessenek — lebujokat szerveztek, ahová odacsábították az ingatag erkölcsű állami alkalmazottakat. Ezekben a „szalonokban” könnyűvérű lányok részvételével tivornyákat rendeztek, amelyek alkalmával a züllött erkölcsű emberek a kém-szervezet hálójába kerültek. Hasonló célokból — az Egyesült Államok diplomáciai képviselői gyakran osztogattak ajándékokat.

Az amerikai kémiszolgálat a Majna-Frankfurtban kidolgozott tervekkel összhangban fokozta a diverzánsok, terroristák és kémek kiképzését, hogy felhasználja őket a népi demokratikus országokban. Fokozott mértékben folyt az amerikai kémiszolgálat irányítása mellett a keleteurópai országokból disszidált reakciós csoportok megszerzése is.

A *United States News and World Report* című amerikai folyóirat 1948-ban közölte, hogy az Egyesült Államokban kidolgozott különleges „X-terv” felkelő bandák megszervezését irányozta elő „amerikai vezetéssel”. „Támogatni fogják — írta a folyóirat — a tekintélyes kommunisták elleni merényleteket. Ejtőernyőn ledobott amerikai ügynököket . . . fognak felhasználni a kommunistaellenes tevékenység egybehangolására. Már is egymás után érkeznek Washingtonba az ilyen munkára vállalkozó önkéntes jelentkezők — köztük a második világháború földalatti tevékenységeinek számos veteránja — és várják, hogy kijelöljék őket ezekre a feladatokra.”

A népi demokratikus országokból az amerikai hatóságok vendégszerető hajlékába szökött hazaárulók már 1946-ban tömörülni kezdtek és hozzáálltak bomlasztó szervezeteik megalakításához. E csoportok tevékenységének egybehangolására Washingtonban Közép- és Kelet-Európa száműzetésben élő politikusainak konferenciája néven központot létesítettek. E központban vezető helyet töltenek be az olyan hírhedt árulók, mint Gemeto, Mikołajczyk, Nagy Ferenc, Niculescu-Buzești és mások. Később az úgynevezett keleteurópai „parasztpártok” e volt vezetői megalakították a Nemzetközi Agrárbizottságot, amelyet az amerikai hatóságok hivatalosan elismertek és az Egyesült Államok Igazságügyminisztériumában bejegyezték mint „több, emigrációban levő vagy földalatti tevékenységet kifejtő kelet-európai politikai párt szervezeteit”.

Az amerikai kémiszolgálat következő lépése a közép- és délkelet-európai országokból megszökött árulók megszervezése érdekében a linzi (Ausztia amerikai megszállási övezete) kongresszus volt. A politikai kalandorok, fasiszta kémek és hivatásos provokátorok néhány száz főnyi bandájának e gyülekezete „a nemzetközi parasztszövetség első kongresszusává” nyilvánította magát és Központi Irodát létesített. Az újonnan létesített központ nyíltan kihirdette, hogy legfőbb célja a Szovjetunió és a népi demokratikus országok ellen folytatott harc.

Egyáltalában nem véletlen, hogy mindezek a szervezetek „paraszt”-szervezeteknek álcázzák magukat. Az amerikai reakció, amely tevékenységüket sugalmazza, a kulákságra számít, amellyel szemben a népi demokratikus kormányok most a korlátozás és kiszorítás politikáját követik. A kulákság csődbejutott vezetői — a Mikołajczykok, Nagy Ferencnek, Gemetók és egyéb emigránsok — a népi demokrácia ellen irányuló bomlasztó munkájukban erre a kizsákmányoló osztályra támaszkodnak, amely ellenségesen áll szemben az új renddel.

Gemeto multja alapján némi fogalmunk lehet arról, hogy milyen a kulákság főkolomposainak politikai arculata. Ez a kalandor az angol kémiszolgálatnál kezdte meg munkáját 1940-ben. A háborút mindvégig a közeloleti brit fegyveres erők vezérkara hírszerző osztályának szolgálatában töltötte. De ugyanakkor, amikor az angol kémiszolgálat számára dolgozott, a német fasiszta kémszervezetet is kiszolgálta. Ebben az időszakban Gemeto egyebek között a Jeruzsálem melletti titkos rádióállomást irányította, amely a Balkán részére közvetített adásokat. Ezen a rádióadón éveken át folyt a hazug reakciós propaganda.

Amikor a Szovjet Hadsereg szétzúzta a német fasiszta megszállókat, s ennek eredményeképpen a bolgár nép megdöntötte a monarchofasiszta kormányrendszert, hadat üzent a hitleri Németországnak, Gemeto szenvedélyesen ellenezte, hogy a bolgár hadsereg résztvegyen a felszabadító háborúban.

Bulgáriába visszatérve, Gemeto az amerikai-angol befolyás legbuzgóbb közvetítője lett. Abban az időben már a harmadik — az amerikai — kémiszolgálat nyerte meg őt a maga számára. Gemeto — miután rábizonyították, hogy a német fasiszták cinkosa volt és a bolgár nép ellen irányuló tevékenységet fejtett ki — attól tartva, hogy törvényes úton felelősségre vonják, az Amerikai Egyesült Államok bulgáriai diplomáciai képviselőjének, Barnesnek a villájába menekült, majd az ő segítségével külföldre szökött.

Ez tehát a Nemzetközi Agrárbizottság egyik vezetőjének a portréja. Ilyen emberek vezetik a Nemzetközi Agrárbizottságot, amely az amerikai kémiszolgálat egyik legfontosabb operatív központja a népi demokratikus országok elleni aknamunka irányítása terén. Az amerikai imperializmus lakájaiból álló banda többi résztvevője is méltó társa Gemetónak.

Az amerikai imperialisták hatalmas összegeket fordítottak a „kommunistaellenes agrármozgalom” fejlesztésére, mert arra számítottak, hogy a Nemzetközi Agrárbizottság és fiókjai segítségével fokozhatják a kulákság harcát a népi demokratikus rend ellen.

De mindezek a tervek kudarcra vannak kárhozthatva. A népi demokratikus országok dolgozó parasztsága szilárdan a kommunista és munkáspártok köré tömörült és a munkásosztály vezetésével lerakja a mezőgazdaság szocialista átalakításának alapjait. A szocializmus pozíciói megszilárdulnak a falun, aminek eredményeképpen a kulákság egyre inkább elszigetelődik a parasztság nagy tömegétől; a kulákság elvesztette egykori erejét.

DIVERZIÓS, KÁRTEVŐ ÉS TERRORCSELEKMÉNYEK SZERVEZÉSE

Kártevés, diverzió, terror és lázadások szervezése, íme — ezekre építik most számításaikat az amerikai imperialisták a népi demokratikus kormányzatok elleni harcukban. Számos tény bizonyítja ezt Csehszlovákiában, Magyarországon, Lengyelországban, Albániában és más népi demokratikus országokban.

1951 júniusában az egyik amerikai ügynöknek, Plocek mérnöknek és bűntársainak prágai bűnperében megállapították, hogy az amerikai International Standard Electric Corporation (ISEC) hosszú időn át bomlasztó munkát végzett Csehszlovákia területén. A társaság meg akarta kaparintani a csehszlovákiai gyengeáramú ipart, amely a háború előtt a német Siemens-cég birtokában volt. Mindenekelőtt arra törekedett, hogy ezt az ipart, valamint a tényleges hírközlést (a telefont, a távírót és a rádiót) az amerikai rendszerre állítsa át.

Ennek az egész műveletnek a megszervezésére Prágába érkezett az ISEC egyik vezetője — egyben az amerikai kémisztolgálat tisztje — Brown ezredes, aki utasította a Standard Electric Doms & Co. amerikai kereskedelmi cég (az ISEC fiókja) prágai kirendeltségének igazgatóját, Plocek mérnököt, hogy tegye üzemképtelenné Csehszlovákia távíró- és távbeszélőhálózatát, tegye lehetetlenné a gyengeáramú ipar munkáját. Plocek és cinkosai több üzemben diverziós cselekményeket és kártevést szerveztek s kémkedéssel is foglalkoztak.

Jellemző, hogy e banda tagjai Csehszlovákia hitlerista megszállásának éveiben a német fasiszta kém szervezet szolgálatában álltak.

Ugyanilyen jellegű tevékenységet fejtettek ki a Magyar Népköztársaságban az amerikai International Telephone and Telegraph Corporation (Nemzetközi Távbeszélő és Távíró Részvénytársaság) megbízottai is: Ogilvie, Iglauer, Pinkney, Vogeler és Sanders. Bomlasztó munkájukba bevontak néhány magyar állampolgárt is, akik vállalatuk szolgálatában álltak, így többek között Geiger Imrét, a budapesti Standard-gyár igazgatóját.

Bűnperének törvényszéki tárgyalásán Geiger elmondotta, hogy 1947-ben e társaság vezetői az Egyesült Államokba hívták és a társaság egyik vezetője, Caldwell, utasította őt, hogy szervezzen szabotázst, kártevést és fejtsen ki kémtevékenységet. Geiger ennek megfelelően több éven át folytatott ilyen tevékenységet.

Egy Josef Koch nevű egyén, akit a csehszlovák államvédelmi szervek letartóztattak, azt vallotta, hogy őt az amerikai kém szolgálat küldte Csehszlovákiába azzal a megbízatással, hogy nagyszabású terrorcselekményt hajtson végre. Azt az utasítást kapta, hogy robbantsa fel a parlamentet, amikor a Nemzetgyűlés a kormány tagjainak részvételével ott ülést tart, és egyetlen csapással fossa meg vezetőitől a csehszlovák népet. Kochnak az volt a feladata, hogy behatoljon a parlament épülete alatt húzódó csatornahálózatba és ott nagymennyiségű robbanóanyagot helyezzen el.

1949-ben Csehszlovákiában földalatti központot lepleztek le, amely az 1948 februári események után feloszlott reakciós politikai pártok tizenhárom képviselőjéből állt. Ezek az emberek vezetőiknek — Zenklnek, Ripkának és az amerikai-angol imperialisták más, külföldre szökött ügynökeinek — utasítására illegális szervezetet létesítettek, amelynek élén Milada Horáková és Josef Nestaval, a nemzeti szocialista párt vezető személyiségei álltak. E földalatti szervezetnek az volt a feladata, hogy az imperialisták Csehszlovákia elleni katonai támadása esetén az „ötödik hadoszlop” szerepét töltsék be, és fegyveres puccsot hajtsanak végre.

Amikor Horáková új embereket szervezett be az összeesküvésbe, mindenekelőtt megmutatta nekik a „Hirosima” című, cseh nyelvre lefordított brosúrát, amely szándékosan eltúlozta az amerikaiak által Hirosimára ledobott atombomba pusztító hatását. Teljesen nyilván-

való, hogy mi volt ezzel Horáková célja: meg akarta félemlíteni és lelkileg megtörni az újonnan toborzottakat, s azt akarta elérni, hogy higgyenek az amerikai atomfegyver „legyőzhetetlen” erejében.

Az összeesküvő központ az amerikai kémiszolgálat utasítására nagyszabású diverziós és terrorista tevékenységet igyekezett kifejteni és több terrorista csoportot létesített (Ostravában, Mostban, Chomutovban). Az összeesküvés egyik résztvevőjét, Gostičkát, megbízták, hogy rabolja el a Csehszlovák Köztársaság belügyminiszterét és szállítsa át Németország amerikai megszállási övezetébe. Gostička vallomása szerint bőséges jutalmat ígértek neki, ha végrehajtja megbízásukat.

A köztársaság államvédelmi szervei ezúttal is leleplezték a csehszlovák reakciónak ezt az összeesküvő szervezetét, s véget vetettek működésének.

1951 júliusában a csehszlovák lapok közölték, hogy a Jihlava terület, Moravské-Budějovice kerületében levő Babicében meggyilkolták a helyi nemzeti bizottság három tagját. Két fegyveres terrorista behatolt abba az iskolaépületbe, ahol a falusi nemzeti bizottság (a helyi közigazgatási szerv) ülésezett. Tarkólövésekkel meggyilkolták Tomáš Kuchtík tanítót, a bizottság elnökét, helyettesét, Josef Roubec munkást, és Bohumír Netolický munkást, a bizottság pénztárosát. František Bláha munkás, a Nemzeti Front helyi akcióbizottságának elnöke megsebesült.

Ez az aljas gyilkosság a felháborodás viharát váltotta ki a kerület dolgozóiból. A nemzetbiztonsági szervek a lakosság támogatásával csakhamar felfedezték a terroristák rejtékhelyét, s az egész bandát elfogták. A banda vezére Vladislav Malý volt, aki annakidején Csehszlovákiából Németország amerikai megszállási övezetébe szökött. Itt egykori gestapósok kiképezték terroristának, majd átdobták Csehszlovákiába.

Lengyelországban 1952 februárjában a katowicei kerületi katonai törvényszék négy amerikai kém ügyét tárgyalta, akiket Sziléziában tartóztattak le. Hárman közülük — Teodor Wyrwasz, Franciszek Bartosz és Viktor Marszałek — régi hitleristák voltak, a negyedik pedig Franciszek Szturek — egy rablóbanda tagja. A tárgyaláson megállapították, hogy ezeket az embereket azért küldték Lengyelországba, hogy megszerezzék az amerikai kémiszolgálat számára a lengyelországi

kohászati üzemek és bányák terveit, tervrajzait, s fényképfelvételeket készítsenek hidakról, gyárakról, katonai létesítményekről. Wyrwasz elmondotta a bíróságon: az amerikai kémsszolgálat megbízta, hogy szerezze meg a „Katowice” bánya és más bányák szellőztető berendezésének pontos tervrajzát. Az ügyésznek arra a kérdésére, miért volt szükség ezekre az adatokra, Wyrwasz azt válaszolta, hogy egy későbbi időpontban az amerikai kémsszolgálat parancsára el kellett volna pusztítania a bányák szellőztető berendezését. Diverziós cselekményeket készített elő Franciszek Bartosz is, aki erre a célra robbanóanyagot rejtegetett.

Nagyarányú diverziós cselekményeket készítettek elő a görög fasiszták részvételével az Albán Népköztársaság ellen. A „Szabad Görögország” rádióállomás 1951 február 2-án jelentette, hogy az Albánia elleni támadást egy partraszálló diverziós brigádnak kellett volna végrehajtani, amely megszökött albán háborús bűnösökből és a Balli Kombëtar albán fasiszta szervezet tagjaiból állt. Különösen Lavrion görög kikötőben folytak az előkészületek az albán területre irányított banda kihajózására. A Szpiromiliosz kapitány parancsnoksága alatt álló görög hajónak kellett volna a banda tagjait albán vizekre szállítania. A partraszállók azt a feladatot kapták, hogy Albánia több kerületében hajtsanak végre diverziós cselekményeket.

Diverziós és kártevő cselekményeket követtek el az imperialista kémszervezetek bérencei a Duna—Fekete-tenger csatorna építkezésénél is. Miután sikerült e kémeknek vezető állásokba beférkőzniük, a román nép e nagy építkezésénél, üzemképtelenné tették a Szovjetunióból küldött berendezést, tönkretették az anyagokat, sabotálták a javítási munkát, s arra törekedtek, hogy dezorganizálják az építkezést és elégedetlenséget szítsanak a munkások közt. A kártevők szoros kapcsolatban álltak az amerikai kémekkel és az ő utasításait követték.

A „BURZA”-TERV

Az amerikai-angol imperialisták és kémsszolgálataik a népi demokratikus kormányok ellen irányuló felforgató tevékenységük megszervezése során nem egyszer próbáltak titkos szervezeteket létesí-

teni a népköztársaságok hadseregeiben. Attól a pillanattól fogva, hogy megalakultak a népi demokratikus államok fegyveres erői, az imperialista kémszolgálatok nyomban hozzáláttak, hogy behatoljanak a hadsereg és a flotta vezető központjaiba s a katonai egységek törzskarába. Ezt a belső reakció segítségével szeretnék volna elérni, igénybevéve a kizsákmányoló osztályokkal egybeforrt, volt tisztikarhoz tartozó népellenes elemek szolgálatait.

Az imperialistáknak sikerült is ilyen kém- és diverziós szervezetet létesíteni a Lengyel Népköztársaság hadseregében, de a Lengyel Egyesült Munkáspárt ébersége ártalmatlanná tette ezt az összeesküvő bandát.

1951 augusztusában Varsóban bíróság elé állították a szervezet vezetőit: Tatar dandártábornokot, az Armia Krajowa (AK) főparancsnoksága hadműveleti osztályának volt főnökét, Herman dandártábornokot, az AK vezérkara II. Ügyosztályának volt főnök-helyettesét, Kirchmayer dandártábornokot, Mossor hadosztály-tábornokot, Utnik ezredest és több társukat.

A Londonban megtelepedett lengyel reakciós emigráció már Lengyelország hitlerista megszállásának legelső hónapjaiban sem a német fasisztákat tekintette fő ellenségének, hanem a néptömegek felszabadító mozgalmát és a Szovjetuniót. A lengyel emigráns „kormány” utasította lengyelországi képviselőit, hogy dolgozzanak ki hadműveleti tervet a lengyel népi felszabadító mozgalom és a Szovjet Hadsereg elleni harcra. Ezt a tervet „Burza” („vihar”)-tervnek nevezték el. Már 1944-ben hozzáláttak a terv megvalósításához.

A lengyel reakció igen alaposan szervezte meg bomlasztó munkáját az újjászületett lengyel hadseregben, amely a Szovjet Hadsereggel együtt résztvett Lengyelország felszabadításában. E munka irányításával az Egyesült Államokból és Angliából kapott utasításoknak megfelelően Kopański tábornokot, a londoni lengyel „vezérkar” főnökét bízták meg. Igen jellemző, hogy 1951-ben, amikor Tatarnak és bűntársainak pere folyt, Kopański tábornok az angol Hadügy-minisztérium állományaához tartozott.

A „Burza”-terv részleteinek kidolgozásával Tatar és legközelebbi munkatársa, Kirchmayer foglalkozott. Elhatározták, hogy amint az ország felszabadul a hitlerista megszállás alól, Kirchmayer belép a lengyel hadseregbe, amelybe becsempészik az AK tisztjeinek egy

csoportját. Erre a csoportra kellett Kirchmayernek támaszkodnia bűnös tevékenysége során.

1944 áprilisában Tatar Londonban találkozott Mikołajczykkal. Tatar és Mikołajczyk megismertették Anglia és az Egyesült Államok képviselőit azokkal a tervekkel, amelyeket ők a népi Lengyelország elleni harcra dolgoztak ki. A terveket jóváhagyták és 1944 júliusában az Egyesült Államok képviselői tízmillió dollárt utaltak ki megvalósításukra.

1944-ben az AK vezérkarának II. Ügyosztálya által létesített földalatti szervezet tagjai kezdtek beszivárogni a lengyel hadseregbe. Hűségüket hangoztatták, hogy ennek leple mögött bomlasztó munkát végezhessenek a hadseregben. Ugyanakkor a kidolgozott tervnek megfelelően Kirchmayer is belépett a hadseregbe.

Az angol kormány — amelyet katonai szövetség fűzött a Szovjet-unióhoz — félt, hogy leleplezhetik azt a támogatást, amelyben Anglia a Szovjet Hadsereg és a lengyel fegyveres erők ellen irányuló tevékenységet részesíti. A bűnper során kiderült, hogy az angol Külügyminisztérium képviselője 1945 január 16-án tudomására hozta Raczyński lengyel nagykövetnek és Tatarnak: az angol kormány hajlandó ugyan támogatni a lengyel emigráció bomlasztó tevékenységét, de az a kívánsága, hogy ezt a tevékenységet a legnagyobb titokban fejtsék ki.

E követelés figyelembevételével a londoni emigráns vezérkar létrehozta a „Hel” nevű titkos központot, és 1945 májusától kezdve ennek rendelték alá a lengyel emigrációnak a különböző európai országokban működő diverziós és hírszerző központjait. Ezt a központot az angol kémiszolgálat Perkins alezredesen keresztül irányította és pénzelte.

Ugyanakkor Londonban tervet dolgoztak ki Mikołajczyk és a lengyelországi fasiszta földalatti szervezetek tevékenységének egybehangolására. Ezért a „Hel” központon belül külön csoportot alakítottak, amelynek tagjai Tatar, Utnik és Nowicki voltak. E csoport működésének irányelveit Tatar és Mikołajczyk közösen dolgozták ki Londonban, 1945 áprilisában és májusában.

A lengyel hadseregben működő illegális központ a „szervezett erők” megteremtését tekintette fő feladatának. Kirchmayer vallomásából kiderült, hogy Tatar parancsot adott „olyan erők megszer-

vezésére a hadseregben, amelyek alkalmasak arra, hogy a megfelelő helyzetben keresztezzék a népi Lengyelország jelenlegi útját... s ezt a munkát hosszú időre szóló feladatnak kellett tekinteni. Az összeesküvés általános célja diverziós szervek titkos előkészítése volt, amelyek a politikai szempontból kedvező időpontban diverziós cselekményeket hajtanak végre a hadseregben, ezzel aláássák erejét, s ilyen módon puccsot készítenek elő az országban. Politikai szempontból kedvezőnek az az időpont volt tekintendő, amikor a nyugati hatalmak, élükön az Egyesült Államokkal, határozott politikai támadást, különösen pedig katonai támadást indítanak.”

Az összeesküvő szervezet becsempészte saját embereit a hadsereg felelős pozícióiba, és arra készült, hogy alkalmas pillanatban magához ragadja a hadsereg parancsnokságát. Nagy lehetőségek nyíltak meg az összeesküvők előtt, amikor Hermant, az illegális központ egyik tagját, a lengyel hadsereg szárazföldi haderőinek vezérkari főnökévé nevezték ki. A tervek szerint 1948-ban fejeződtek volna be a fegyveres akció előkészületei.

Az összeesküvők az Egyesült Államok és Anglia javára kémkedtek. Kémtevékenységük az amerikai és az angol kémszolgálat követelésének megfelelően a háború után évről évre nagyobb méreteket öltött. Herman megbízta Romant, az összeesküvés egyik résztvevőjét, hogy szervezzen kémhálózatot a lengyel hadsereg vezérkarában, s gyűjtsön értesüléseket a lengyel hadsereg szervezeti felépítéséről, fegyverzetéről, alakulatainak elhelyezéséről és létszámáról.

Roman először a tüzérségi felügyelőségben, majd ezt követően a lengyel hadsereg egészségügyi központjában szervezett kémsejttet. 1947-ben Roman a vezérkar más osztályain is alakított kémsejteket, így a hadsereg politikai főcsoportjánál és a Sluzba Polsce szervezetének főparancsnokságán. Kémsejteket szerveztek ezenkívül a katonai kerületek és a hadosztályok törzskaraiban is.

Pełczyński, a flotta volt tüzérségi parancsnoka, bevallotta, hogy a kém- és diverziós szervezet vezetőségének kiszolgáltatta a lengyel tengerpart védelmi terveit, és Kirchmayer tábornok megbízásából kidolgozta a külföldi csapatok lengyel partraszállási tervét. Kirchmayer utasítására adatokat gyűjtött a szovjet haditengerészeti flottáról.

Az összeesküvés egy másik résztvevőjét, Jungrafot — aki a háború

alatt Angliában tartózkodott — azzal bízták meg, hogy a lengyel légihaderőnél álljon szolgálatba s ott gyűjtsön adatokat a lengyel és a szovjet légierőkről, és helyezzen el a lengyel sajtóban olyan cikkeket, melyek az amerikai-angol légierők „fölényét” hirdetik. Mielőtt Jungraf elutazott Lengyelországba, Stevens, az angol kémiszolgálat munkatársa, beszervezte őt az angol titkos szolgálatba.

Lengyelországba való megérkezése után Jungrafot a vezérkar II. Ügyosztályára nevezték ki. 1947-ben az angol kémiszolgálat a varsói kereskedelmi akadémia Parker nevű angol nyelvtanárnőjén keresztül teremtette meg a kapcsolatot Jungraffal, aki a továbbiak folyamán Parkernek adta át az összegyűjtött kémadatokat.

Jurecki, a szervezet egyik tagja, azt vallotta a bíróság előtt, hogy őt 1946 végén Angliában vonták be a szervezetbe. Lengyelországba való elutazása előtt Jurecki azt a megbízást kapta, hogy férközzék be a lengyel hadsereg vezérkarának II. Ügyosztályába és szervezze ott meg a kémhálózatot. Jurecki a vezérkarnak ezen az osztályán tizenöt tisztet szervezett be, akik közül tizennégyen a régi lengyel hadseregben is szolgáltak.

Kirchmayer tábornok, aki attól félt, hogy Jureckit letartóztatják, igazolványt adott neki, amelynek segítségével Varsóban kapcsolatot teremtett az amerikai nagykövetség egyik munkatársával. Jurecki rendszeres találkozási alkalmával ennek az amerikainak adta át titkos értesüléseit. 1950 áprilisában Jureckit és az általa beszervezett tiszteket elbocsátották a II. Ügyosztály szolgálatából.

Kirchmayer az ügynökeiktől kapott adatok alapján három példányban beszámoló szemléket készített; az egyik példányt megküldte Tatarnak Londonba, a másik kettőt pedig átadta az Egyesült Államok és Anglia varsói katonai attaséinak. 1947 szeptemberében Kirchmayer személyesen találkozott Varsóban Betts ezredessel, az amerikai nagykövetség katonai attaséjával, aki őt a további kémtevékenységben irányította. Kirchmayer 1950 tavaszáig működött együtt Bettszel, és ez idő alatt különböző kémadatokat adott át neki. Kirchmayer tolmácsa Jungraf volt, akinek vallomása szerint az attasé e találkozásokon adatokat kért Kirchmayertől Lengyelország nyugati területeiről, az ország légvédelméről. Kirchmayer letartóztatása után Jungraf tartotta fenn a kapcsolatot az amerikai katonai attaséval.

1951 januárjában adta át neki utolsó jelentését, mely az országban levő repülőcsapatok elhelyezéséről szólt.

A külföldi kémek különösen a Szovjetunióra és fegyveres erőire vonatkozóan követeltek adatokat az összeesküvőktől. Ezzel kapcsolatban Kirchmayer utasította az összeesküvő központ vezetőit, hogy minden eszközzel igyekezzenek kiterjeszteni a Szovjet Hadsereg ellen irányuló hírszerző tevékenységüket.

A lengyel hadseregben létesült összeesküvő szervezettel szorosan együttműködött az a kém- és diverziós csoport, amely Pluta-Czehowski és Mazurkiewicz vezetésével a közhivatalokban tevékenykedett. Ez a csoport konkrét terrorcselekmények terveit dolgozta ki a népi Lengyelország államférfiai és vezető pártfunkcionáriusai ellen. Emellett ez a csoport volt az összekötő láncszem az összeesküvők és a Lengyel Szocialista Párt (PPS) jobboldali elemei között.

Mikołajczyk leleplezése után a lengyel reakció, különösen pedig a lengyel hadseregben működő illegális központ, a munkáspártokban — a PPS-ben és a Lengyel Munkáspártban (PPR) — levő jobboldali csoportok felé kezdett orientálódni. Kopański utasítására az Angliában tartózkodó Tatar, Nowicki és Utnik formálisan kiváltak a „Hel” vezetőségéből, mert azt a látszatot akarták kelteni, hogy megszakították kapcsolataikat az emigráns klikkel. Ennek az volt a célja, hogy könnyebben visszatérhessenek Lengyelországba a felforgató tevékenység irányítására. E kétszínű játékukat Hankey, az angol Külügyminisztérium osztályfőnöke is jóváhagyta.

A Lengyel Munkáspártban ebben az időben volt egy jobboldali nacionalista csoport, melynek vezetője Gomułka volt. Az összeesküvők Gomułkában látták azt az erőt, amely szerintük alkalmas volt arra, hogy letérítse Lengyelországot a szocialista fejlődés útjáról és elszakítsa a demokrácia és szocializmus Szovjetunió vezette táborától.

Az imperialista reakció tervei szerint Gomułka jobboldali nacionalista csoportjára az a feladat hárult volna, hogy illegális politikai mesterkedéseivel Lengyelországban Jugoszlávia példájára fasiszta rendszert létesítsen, amely teljesen az amerikai-angol imperialistáknak lett volna alávetve. Gomułka csoportja arra számított, hogy Lengyelországban ugyanolyan ellenforradalmi fordulatot hajthat végre, mint Jugoszláviában a júdás Tito bandája.

Ezzel kapcsolatban külön ki kell térnünk a Gomulka-féle jobboldali nacionalista csoport egyik tagjának, Marian Spsychalski volt lengyel nemzetvédelmi miniszterhelyettesnek a szerepére, aki közvetlen összeköttetésben állt az összeesküvőkkel. Kopański tábornok megbízásából Tatar több ízben találkozott Spsychalskival, akinek Tatar bevallása szerint, tudomása volt a diverziós szervezet tevékenységéről. Spsychalski kijelentette Tatarnak, hogy Lengyelországban megváltozik a helyzet, ha Gomulka csoportjának sikerül fokozatosan megerősítenie befolyását a pártban és a kormányban, s hatalomra kerül. Ellenállás esetén — mondotta Spsychalski — a katonai összeesküvő szervezetnek kell támogatnia Gomulka csoportját. Tatar biztosította Spsychalskit, hogy számíthat a szervezet teljes támogatására.

Kirchmayer azt vallotta a bíróság előtt, hogy az összeesküvő szervezet vezetőségi ülésén Tatar jelentést tett Spsychalskival kötött megállapodásáról, amelynek értelmében az államcsíny sikere esetén a lengyel reakciós emigráció bizonyos személyei is bekerülnek az új kormányba.

A földalatti szervezet minél több reakciós tisztet igyekezett becsempészni a lengyel hadsereg vezető tisztségeibe. Spsychalski árulása megkönnyítette e reakciós tisztek beszivárgását a hadseregbe. Így például 1945 júliusában felvette a lengyel hadseregbe Germant és munkatársainak csoportját, tudatosan eltitkolta, hogy Lengyelország német fasiszta megszállása idején milyen áruló szerepet játszottak. German később személyesen mutatta be Spsychalskinak azokat a tiszteket, akik cinkosai voltak, s akiket aztán Spsychalski felelős tisztségekre nevezett ki a lengyel hadseregben.

„Spsychalski tábornok elegendő időt adott nekünk, és bőségesen ellátott bennünket friss és értékes erőkkel” — mondotta vallomásában Kirchmayer vádlott.

Spsychalski támogatása következtében a lengyel hadseregbe befészkelődött diverziós szervezet jelentősen ki tudta bővíteni hírszerző hálózatát. Sikerült kémsejteket létesítenie Lengyelország különböző központi katonai intézményeiben.

A lengyel hadseregbe beférkőzött összeesküvők és cinkosaik — a jobboldali nacionalista elemek — fékezni akarták a szocialista építés ütemét, s lázadás útján meg akarták dönteni Lengyelországban a népi demokratikus rendet. Emellett az volt a szándékuk, hogy — az össze-

esküvők szavai szerint — mindazokat tervszerűen „elszigetelik”, vagyis meggyilkolják, akik terveiknek útjában állnak. Az összeesküvők egyik legfőbb célja az volt, hogy aláássák a lengyel-szovjet szövetséget, a lengyel nép függetlenségének legfontosabb biztosítékát.

Az összeesküvők tervei kudarcba fulladtak. Szervezetüket leleplezték és tagjait bíróság elé állították.

A Lengyel Munkáspárt — és annak utóda, a Lengyel Egyesült Munkáspárt — Bolesław Bierut vezetésével leleplezte és szétzúzta Gomulka jobboldali nacionalista csoportját is.

AZ AMERIKAI IMPERIALISTÁK NYUGATEURÓPAI LAKÁJAI KISZOLGÁLJÁK GAZDÁIKAT

Az Egyesült Államok és Anglia imperialistái a népi demokratikus országok elleni harcukban a belülről való bomlasztás „stratégiáját” alkalmazzák, aminek megvalósításában az amerikai és az angol hírszerző szolgálatok mellett az Egyesült Államoktól függő több más kapitalista ország kémiszolgálata is résztvesz.

Az alábbiakban megemlítünk néhány különösen jellemző esetet, amelyeknek alapján némi képet alkothatunk magunknak arról, hogyan fejtenek ki Franciaország, Olaszország, Görögország és több más burzsoá állam kémiszolgálatai bomlasztó tevékenységet a közép- és délkeleteurópai országokban.

Az 1948 februári események után Šrámek és Hala volt csehszlovák reakciós miniszterek sikertelen kísérletet tettek arra, hogy kiszökjenek az országból. A csehszlovák államvédelmi szervek megállapították, hogy a szökést a francia nagykövetség egyes tisztviselői készítették gondosan elő. Új rendszámmal és a diplomáciai testület jelzésével ellátott csehszlovák gépkocsin vitték a szökevényeket a rakovníki repülőtérre, ahol a francia kémiszolgálat repülőgépe készen állt arra, hogy a két volt minisztert külföldre vigye. A műveletet Georges Vincentnek, a prágai katonai attasé helyettesének közvetlen közreműködésével zajlottak le, aki kint volt a repülőtéren és beszélgetett a szökevényekkel. A repülőtér közelében észrevették a francia nagykövetség több más munkatársát is. Párizsban a francia Külkereskedelmi Minisztérium egyik tisztviselője segített a két ex-miniszter-

nek, hogy érintkezésbe lépjen a már korábban külföldre szökött csehszlovák reakciókkal.

A francia kémügynökök wrocławai és szczecini (Lengyelország) bűnpereiben megállapították, hogy ezek az ügynökök már 1946 óta folytatták lengyelországi kémtevékenységüket. A francia kémek, akiket először Hurm őrnagy, a varsói francia katonai attasé helyettese, majd pedig de Méré, a francia nagykövetség irattárosa és titkára irányított, nem csupán kémadatok gyűjtésével, hanem diverziós cselekmények szervezésével is foglalkozott. A francia kémiszolgálat egyik ügynöke azt a megbízást kapta, hogy toborozzon tíz embert a Wałbrzych szénmedence bányáiban végrehajtandó diverziós cselekmények megszervezésére; e diverziós cselekményekkel üzemképtelenné akarták tenni a bányákat.

E francia kémek ügyében folytatott nyomozás során kiderült, hogy Franciaország lengyelországi diplomáciai és konzuli képviseleteinek számos munkatársa kém- és diverziós munkára használta fel jogait és diplomáciai kiváltságait.

1952 februárjában a gdański kerületi katonai törvényszéken lezajlott per során a francia kémiszolgálat lengyelországi kém- és diverziós tevékenységének újabb eseteire derítettek fényt. E tevékenység szervezője ezúttal Bardet gdanski francia alkonzul volt. Az ő irányítása mellett működött az a kém- és diverziós banda, amelynek élén Jean Bastard francia állampolgár állt. Az 1949 július 17-re virradó éjjel ez a banda diverziós cselekményt hajtott végre az elblägi Swerczewski-gyárban. A banda tagjai felgyújtották a gyár egyik műhelyét. A gyújtogatást maga Bastard irányította. A tett előkészítése során a vádlottak ellopták az üzem tervrajzát, a robbanóanyagot és pokolgépeket Bardet francia alkonzul segítségével szerezték meg. A tűzvészt követő napon Bardet elhagyta Lengyelországot.

Az utóbbi időben ismét feltűnt a nemzetközi porondon az olasz katonai kémiszolgálat (Servizi Informazioni Militari — rövidítve: SIM), amelyet annakidején Mussolini utasítására Roatta tábornok, a hírhedt olasz kém szervezett meg. A SIM-et most az amerikai imperialisták hozzájárulásával feltámasztották és az ő utasításukra ez a szervezet elsősorban Albánia ellen folytat aknamunkát.

Olaszország területén az albán nép árulóinak és adáz ellenségeinek több szervezete működik: az úgynevezett Függetlenségi Blokk, a Balli Kombëtar fasiszta szervezet, amelyet most Albán Demokratikus Agrárpárt névre kereszteltek át, és amely az amerikai kém szervezet szolgálatában áll, a Legalitet nevű szervezet, amely az angol kém szolgálatnál áll kapcsolatban, a Szabad Albánia Bizottsága és mások. Mindezek a szervezetek az olasz kém szolgálattal is együttműködnek.

A Függetlenségi Blokk nevű áruló szervezetet — amelyhez olyan albán gonosztevők tartoznak mint Musztafa Kruja, Erneszt Kolityi, Kol Bib Mirakaj és társaik — közvetlenül az olasz reakciós körök szervezték, ők pénzelik és a szervezet az ő megbízásait hajtja végre. Az albán árulók valamennyi szervezetének vezetői kapcsolatot tartanak fenn egyes hivatalos személyekkel, akik az albán sajtó jelentései szerint támogatják e szervezeteket és Olaszország területén több iskolát létesítettek a kémügynökök és diverzánsok kiképzésére. Az iskola hallgatóinak oktatását és kiképzését Agostino, az olasz kém szolgálat képviselője irányítja.

Az egyik ilyen olasz kémiskola a Baritól hat kilométerre fekvő Linda nevű nyaralóban van. Az iskola hallgatói tereptant, földrajzot és Albánia történelmét tanulják, kiképzik őket a rádióhírközlési eszközök és az iránytű használatára, fegyverek, robbanóanyagok és a tűr kezelése. Az iskola tanárai olaszok: a rádiótechnikát Giovanni tanítja, a rejtjeles írást De Agostino és Grilli, az olasz nyelvet doktor Patrizi, Albánia történelmét Meloni. A második világháború előtt Meloni skodrai olasz konzul volt, s amikor Mussolini csapatai megszállták Albániát, Giacomininek, Albánia fasiszta helytartójának jobbkeze lett.

1950-ben és 1951-ben olasz repülőgépek több ízben uszító propaganda anyagot, továbbá kémeket és diverzánsokat dobtak le Albánia területére.

A tények arról tanúskodnak, hogy a görög Gestapo is (az Aszfalia) már régóta az amerikai imperialisták szolgálatában áll, és az ő utasításainak megfelelően folytat bomlasztó munkát Albánia ellen. Az Albániában leleplezett kémek és diverzánsok közül sokat az Aszfalia csempésztett Albánia területére. A Zamblak albán faluban (Korcsai kerület) 1951 márciusában megtartott törvényszéki tárgyaláson Abdul Kalali, Foud Kula, Sefket Sali és Mehmed Nevruz vádlottak — valamennyien zsírosparasztok, akik a háború alatt együtt-

működtek a Balli Kombötar szervezettel — beismerték, hogy görög ügynökök. A vádlottak bevallották, hogy az Aszfaliától kémértésülések gyűjtésére kaptak megbízást, s arra, hogy kövessenek el terrorcselekményeket az albániai népi hatalom ellen. A vádlottak többek között azt is beismerték, hogy az Aszfalia megbízásából ők gyújtották fel a helyi szövetkezet épületét.

Az Albániában leleplezett görög ügynökök közé tartozott Iliasz Toptani, megrögzött áruló, kalandor és kém, aki már több imperialista ország kémszervezetében dolgozott. Toptanit, aki egy feudális nagybirtokosnak volt a fia és Zogu volt albán királynak volt a rokona, 1936-ban lopáson érték, és ezért kénytelen volt külföldre utazni. Franciaországban beszervezték a francia kémszolgálatba, s két ízben Marokkóba küldték kém megbízásokkal. 1948-ban az angol Intelligence Service szervezte be és Olaszországba küldte, ahol az Albániában kifejtendő aknamunkára képezték ki. Iliasz Toptani jellegzetes figurája volt az Albánia ellen harcoló áruló bandának, és jellemrajza világosan mutatja, milyen határtalanul aljas, alvilági elemek közül kerülnek ki az albán fasiszták káderei.

Az amerikai kémszolgálat a Bolgár Népköztársaság ellen irányuló felforgató tevékenységre is felhasználja Görögország területét. Az amerikai kémügynökök 1952 márciusában lezajlott szófiai perében bebizonyosodott, hogy az amerikai imperialisták Görögországban külön kémközpontot létesítettek, amely kémeket és diverzánsokat toboroz a bolgár nép Görögországba szökött árulóinak sorából és kiképezi őket. 1951 augusztusában egy diverzáns ejtőernyős csoportot dobtak le amerikai katonai repülőgépről: a csoport tagjai Kirill Petronov, Nikola Petkov és Mladen Mladenov, a bolgár cári hadsereg egykori tisztjei voltak. A diverzánsokat ellátták hordozható rádióadó-vevővel, fegyverekkel, tekintélyes pénzüsszeggel és hamis okmányokkal.

Egyre élénkebb tevékenységet fejtenek ki az utóbbi időben az Egyesült Államok más csatlós országainak kémszolgálatai is. Így például az egyik prágai kémperben megállapították, hogy a prágai holland követség diplomáciai személyzete — többek között Merens volt követ, Van der Gaag ügyvivő és Haselman katonai attasé is — kémkedett Csehszlovákia ellen. A holland diplomáciai képviselők szoros kapcsolatot tartottak fenn a csehszlovák reakció maradványai-

val, hamis útlevelekkel látták el a csehszlovák nép árulóit, és elősegítették szökésüket.

Az amerikai imperialisták francia, olasz, görög és más szolgálataikhoz mértén igyekeznek kiérdemelni gazdáik elismerését és megszolgálni a nekik odavetett dollár-alamizsnát.

AZ ABWEHR ÉS A GESTAPO ISMÉT AKCIÓBA LÉP

Attól a pillanattól kezdve, hogy Kelet-Németországban létrejött a demokratikus rendszer, és megalakult a Német Demokratikus Köztársaság, a fasiszta elemek az amerikai-angol imperialisták vezetésével és támogatásával mindent elkövetnek, hogy akadályozzák a német nép demokratikus fejlődését. Egyre nagyobb erőfeszítéseket tesznek, hogy megghiúsítsák Kelet-Németországban a békés szocialista építést, s e cél érdekében a kémkedéstől, diverziótól és kártevéstől sem riadnak vissza.

Németország szovjet megszállási övezetébe kémeket és diverzánsokat küldtek, akiket a háború idején az Egyesült Államokba szállított német hadifoglyok táboraiiban képeztek ki.

Az amerikai megszálló hatóságok már 1946-ban megkezdték Nyugat-Németországban a német fasiszta kémiszolgálat feltámasztását. Allendorf városában megszervezték a német hírszerző törzskart, amelynek élére Guderian volt hitlerista vezérezredes állították. Guderian helyettesévé Schäffer őrnagyot nevezték ki. Ugyanakkor megalakult a volt hitleri hadsereg tisztjeiből az első illegális fasiszta szervezet. Az amerikai kémiszolgálat ezeket az elemeket a Kelet-Németországban kifejtendő kém munkára használta fel.

1948 elején a szovjet megszálló hatóságok lelepleztek egy kém-csoportot, amelyet Pinkert, a hitleri hadsereg volt ezredese vezetett. A nyomozás során Pinkert beismerete, hogy csoportja a fentemlített fasiszta szervezet fiókja; őt magát 1946-ban nyerték meg a szervezet számára. Pinkert vallomása szerint az illegális szervezet központja kezdetben Majna-Frankfurtban volt, majd később áthelyezték Münchenbe. A szervezet élén akkoriban Halder tábornok, volt német vezérkari főnök állt. Pinkert azt vallotta, hogy a szervezetet az amerikai kémiszolgálat és a német nagyiparosok pénzelik.

Pinkert több ízben utazott illegálisan a szovjet övezetbe, ahol beszervezte a volt hitleri hadsereg általa ismert tisztjeit, s katonai, gazdasági és politikai természetű kémadatokat gyűjtött az amerikai kémiszolgálat számára, különösen a Szovjet Hadsereg alakulatairól, a repülőterekről és a katonai parancsnokságokról.

A fasiszta kémiszolgálat feltámasztásával párhuzamosan, az amerikai-angol megszálló hatóságok az egykori fasiszták vezetésével különböző kémközpontokat és szervezeteket is létesítettek. E kémközpontok és szervezetek irányítására az amerikai CIC mellett felállítottak egy „német osztályt”, amely fiókot létesített Nyugat-Berlinben.

A bonni bábkormány a Német Demokratikus Köztársaság elleni felforgató tevékenység irányítására megalakította az úgynevezett Össznémet Ügyek Minisztériumát. Jakob Kaiser, aki e minisztérium élén áll, nyíltan utalt arra, milyen feladatokkal foglalkozik a vezetése alatt álló minisztérium. Bejelentette, hogy a minisztériumban külön „keleti osztályt” létesítettek, amely lajstromozza és kihallgatja a „keletnémetországi menekülteket”. Kaiser emellett hangsúlyozta, hogy különösen azokról kíván gondoskodni, akik megítélése szerint „valóban mint politikai emigránsok jöttek Keletről”.

E minisztérium költségvetésének vitája során Walter Fisch kommunista képviselő leleplezte a bonni „parlamentben” az Össznémet Ügyek Minisztériuma létesítésének igazi célját. E minisztériumnak az a feladata, állapította meg Fisch, hogy a Német Demokratikus Köztársaságban megszervezze a földalatti mozgalmat és szabotázsakciókat szervezzen az ott folyó gazdasági építés ellen. Az Össznémet Ügyek Minisztériuma tehát egyszerűen az Egyesült Államok és Anglia kémiszolgálatainak segédszerve.

Az amerikai megszálló hatóságok megengedték a bonni kormánynak, hogy ismét megalakítsa a titkos politikai rendőrséget a „radikális elemek” elleni harcra. Ezzel a munkával az amerikaiak a hitleri biztonsági szolgálat 4-ik osztályának volt főnökét, Müllert bízták meg, aki mint poraiból megelevenedett Főnix, váratlanul felbukkant Nyugat-Németország politikai horizontján.

A Német Demokratikus Köztársaság Állambiztonsági Minisztériuma a bonni Gestapo és kémiszolgálat számos olyan ügynökét leplezte le, akiknek az volt a megbízásuk, hogy diverziós és terrorcselekményeket kövessenek el a köztársaság területén. A bonni kém-

szolgálat elsősorban Kelet-Németország népgazdaságára igyekszik csapást mérni. Egy gnaschwitz gyárban az ellenséges kémek diverziós cselekménye következtében robbanás történt, amelynek során három műhely elpusztult. A robbanás két embert megölt, az okozott kár ötszázezer márkára rúgott. A gyár két hónapra üzemképtelenné vált. Néhány hónappal később ugyanebben az üzemben újabb robbanás történt, amelynek következtében három ember elpusztult. Robbanás következett be az Elba melletti Schönebeckben is egy gyárban. A robbanásnak kilenc ember esett áldozatul. A „Véregek” nevű, tizenöt főből álló terrorista banda azt a megbízást kapta, hogy robbantsa fel az OST kohászati kombinát nagyolvasztóját és a burgi hengerművet.

A Német Demokratikus Köztársaság elleni felforgató tevékenység egyik központja Nyugat-Berlin, ahol az Egyesült Államok és más nyugati hatalmak kém szolgálatait, valamint a bonni hatóságok által létesített különböző kém- és diverziós szervezetek tucatjai működnek.

Kaiser utasítására 1949 második felében FPO néven kém- és diverziós központ létesült Nyugat-Berlinben. A Hohenzollerndamm 81. számú épületében székelő szervezetet két bűnöző, Werner Ehren és Otto Künzel vezeti. Az FPO ügynöki osztályának élén Horst Galun áll (aki „Deider” fedőnéven szerepel). E kémközpontnak az a feladata, hogy ügynököket csempésszen a Német Demokratikus Köztársaságba, hazaárulókat toborozzon a köztársaság területén, s kém- és diverziós cselekmények elkövetésére Nyugat-Berlinbe gyűjtse azokat a bűnözőket, akik a Kelet-Németországban elkövetett bűneikért rájuk váró büntetés elől menekültek nyugatra.

Az FPO vezeterei ügynököket toboroznak a bűnözők között, s a Német Demokratikus Köztársaság elleni kém- és diverziós tevékenységre kényszerítik őket. Az ügynököket elsősorban az úgynevezett „menekült-táborokban” toborozzák. Mindazoktól, akik be akarnak kerülni egy ilyen táborba, esküvel megerősített nyilatkozatot zsarolnak ki, amelyben kijelentik, hogy a Német Demokratikus Köztársaságban „üldözték” őket. Csak az ilyen „esküvel” megerősített nyilatkozat aláírása után engedik be őket a táborba.

A *Berliner Zeitung* egyik cikke leleplezi azokat a módszereket, amelyeknek segítségével ügynököket toboroznak a „menekült-táborokban”. „Három-négy hét elteltével — írja a lap — a tábor

minden új lakóját egy amerikai tiszt elé vezetik, aki felmutatja a me- nekült „esküvel” megerősített nyilatkozatát és közli vele, hogy az „eskü” hamisnak bizonyult. Közben mellesleg megemlíti, hogy ezért a bűncselekményért három évig terjedhető börtön jár. A halálra rémült áldozatnak azután az amerikai tiszt azt ajánlja, hogy térjen vissza a szovjet övezetbe és igyekezzék elhelyezkedni valamelyik népi tulajdonban levő vállalatnál vagy furakodják be a népi rendőrség kötelékébe, — más szóval: kémkedjék.”

Berlin amerikai övezetének egyik kerületében, a Lichterfelde-Süd- ben van egy tábor, ahol fiatal németek tartózkodnak, akik valamiféle bűncselekményt követtek el. Ezeket először az első pillanatban ártalmatlannak látszó Guard nevű katolikus szervezetbe vonják be, később azonban megfélemlítéssel arra kényszerítik őket, hogy bom- lasztó munkát végezzenek a Német Demokratikus Köztársaság terü- letén.

Igen jellemzők e tekintetben az amerikaiak módszerei. A fiatal németek megfélemlítésére megmutatják nekik azokat a helyiségeket, amelyeket a legmodernebb kínzóeszközökkel rendeztek be. Az „ismer- kedés” alkalmával értésükre adják, hogy saját bőrükön fogják tapasztalni e kínzó szerszámok hatását, ha nem hajlandók az amerikai szer- vek számára dolgozni.

A fentebb említett Werner Ehren vezetése alatt áll a CDU Keleti Irodája is, amelyet Nyugat-Berlinben állítottak fel, hogy földalatti kém- és diverziós bandákat szervezzen a Német Demokratikus Köz- társaság területén.

Nyugat-Berlinben működik a Szabad Jogászok Nyomozó Bizott- sága nevű kém- és diverziós csoport, melynek vezetője Horst Erd- mann ügyvéd, az amerikai kémisztólát régi ügynöke, aki „Theo Friedenau” fedőnéven szerepel. A Német Demokratikus Köztársas- ág elleni bomlasztó munkára ez a csoport főleg az egykori hitlerista bírói szervek és a Gestapo munkatársait használja fel. A csoport főkolomposai nem riadnak vissza a zsarolás, a vesztegetés és a fenye- getőzés módszereitől sem, hogy ügynököket toborozhassanak. Így például provokatív célzatú leveleket küldözgetnek a lakosoknak, ame- lyekben arra figyelmeztetik a címzettet, hogy a „letartóztatás veszélye” fenyegeti, s azt ajánlják neki, hogy szökjön át Nyugat-Berlinbe.

Woltorf, e kém- és diverziós csoport belbiztonsági osztályának

vezetője, közvetlen kapcsolatban áll Wayne-nal, az amerikai kémsholgát osztályfőnökével, aki kijelentette a csoport vezérének, Erdman-nak: „Diverzióval és terrorral kell bebizonyítani, hogy helyesen használják fel azokat az összegeket, amelyeket az Egyesült Államok Kongresszusa a «vasfüggöny mögötti országokban» kifejtendő bomlasztó tevékenység céljaira szavazott meg.” (Wayne itt az amerikai Kongresszus „1951. évi törvényére” céloz.)

1952 júliusában a berlini demokratikus sajtó közölte Ruth Schrammnak, a Szabad Jogászok Nyomozó Bizottsága volt titkárának levelét. Ez a szervezet — állapította meg levelében Schramm — álnéven rejtőzködő bűnözők gyűlévész hada. A „bizottság” legfőbb célja: szabotázs- és diverziós cselekmények végrehajtása a Német Demokratikus Köztársaságban.

Nyugat-Berlinben működik egy banda, amely képmutató módon az „embertelenség elleni harci csoportnak” nevezi magát. E szervezetet Hildebrandt amerikai kém alapította, aki szoros kapcsolatban áll a CIC-vel. A berlini Harmadik Világifjúsági Találkozó idején, majd 1951 szeptemberében, ez a banditacsoport a provokációk egész sorát szervezte Weddingben (francia övezet), s e kerület és Berlin demokratikus övezetének határán. A csoport pisztollyal, boxerrel és foszforfiolákkal volt felfegyverkezve, és megtámadta a népi rendőrség tagjait, demokráciaellenes nyomtatványokat terjesztett és megtámadta a demokratikus német szervezetek helyiségeit. Mindezeket a merényleteket az amerikai és a francia kémsholgát utasítására és a nyugatberlini rendőrség támogatásával hajtották végre.

1952 januárjában a csoport egyik vezére, Saalmann, utasítást adott a terror- és a diverziós cselekmények szervezésének fokozására. Többek között azt javasolta, idézzenek elő vasúti szerencsétlenségeket, hogy elégedetlenséget keltsenek a lakosság körében. A csoport tagjai e megbízás értelmében előkészületeket tettek az erkneri és spindlersfeldi vasúti hidak felrobbantására, amit arra a pillanatra akartak időzíteni, amikor keresztülhalad rajtuk a „kék expressz”, s ily módon az emberek százai pusztuljanak el. Ernst Wagner, a csoport egyik tagja, két tehervonat karambolját szervezte meg, aminek következtében öt munkás súlyosan megsebesült.

Egy Anita nevű kém- és kártevő bandát — amely ugyancsak az „embertelenség elleni harci csoport” vezetésével működött —

Drezdába küldték, hogy diverziós cselekményeket szervezzon a Sachsenberg-gyárban.

Az „embertelenség elleni harci csoport” azt követeli tagjaitól, hogy állítsanak össze a Német Demokratikus Köztársaság politikusaírók és aktivistáírók névjegyzékeket. Ezeket a névjegyzékeket azután a „harcí csoport” átadja az amerikai kémszolgalatnak, amely rávezeti a neveket a maga általános „feketelistájára”.

1952 januárjában a Német Demokratikus Köztársaság állambiztonsági szervei Mecklenburg területén letartóztatták Alfred Weigelt, e kém- és diverziós szervezet egyik tagját. Mint a nyomozás során megállapították, Weigel 1951 novemberében azt a megbízást kapta a csoport egyik — Stark nevű — vezetőjétől, hogy gyűjtsa fel a parasztlakok széna- és szalmakazlait, továbbá idézzon elő robbanást az egyik nagy vasútállomáson, illetve robbantsa fel az ott álló és az ötéves terv építkezéseíhez szükséges értékes felszerelésekkel megrakott vasúti szerelvényeket. Stark ellátta Weigelt a diverzió elkövetéséhez szükséges robbanóanyaggal, és tíz gyújtópalackot, ezenkívül több mint húsz „acélsünt” is adott Weigelnek, hogy szórja szét azokat az utakon, s ílymódon kárt okozzon a gépkocsikban.

1951 végén az amerikai kémszolgalat megbízta Weigelt, hogy tegye üzemképtelenné a warnemündei hajógyárat és robbantsa fel a Güstrow városát ellátó nagyfeszültségű távvezeték egyik oszlopát. E diverziós cselekmények végrehajtására az „embertelenség elleni harci csoport” vezetői robbanóanyagot és két különleges robbanószerkezetet adtak át Weigelnek. A második diverziós cselekményt a karácsonyi ünnepek előestéjén kellett volna Weigelnek végrehajtania, hogy Güstrow lakosai világítás és villamosenergia nélkül maradjanak.

Weigel 1952 januárjában többször ellátogatott Warnemündébe, hogy előkészítse a hajógyári diverziót és tanulmányozza a hajógyári üzemőrség szolgalati rendjét. Behatolt a hajógyár területére, a tűzveszélyes helyeken eldobálta a gyújtópalackokat, s óraművel ellátott robbanószerkezetet helyezett el. Ebben a pillanatban Weigelt az Állambiztonsági Minisztérium munkatársai letartóztatták. Weigellel együtt letartóztatták cinkosait is: Weigel apját, aki a multban aktív fasiszta volt és egy Milita-Anna Babette nevű nőt. A nyomozás során Weigel beismerte, hogy az említett bűncselekményeken kívül rendszeresen gyűjtött kémadatokat a Német Demokratikus Köztársaság

gazdasági helyzetéről, iparvállalatokat fényképezett le, új ügynököket toborzott, s fasiszta nyomtatványokat és provokációs célzatú híreket terjesztett.

Az amerikai kémiszolgálat ügynökeinek egy csoportja Kaiser és Müller vezetésével arra készült, hogy felrobbantsa a Paretz Pieder—Neuendorf-csatorna zsilipjét, s ezáltal áradást idézzon elő, amely elpusztította volna a községeket, és tömeges áldozatokat követelt volna a lakosság köréből. A szakértők véleménye szerint e gonosztett következtében ötvenezer hektár megművelt földterület került volna víz alá. Kaiser az „embertelenség elleni harci csoport” vezetőinek utasítására megszervezte Nyugat-Berlinben a diverziós és terrorcselekmények elkövetéséhez szükséges bombák, gyújtópalackok, mérgek és egyéb eszközök előállítását.

Berlin nyugati övezeteiben működik a Berlini Demokratikus Ifjúsági Szövetség Kommunistaellenes Községe nevű szervezet, amely nem más, mint a nyugati hatalmak hírszerző szerveinek egyik kémközpontja. Mint a német sajtó közölte, Eduard Grosse, a szervezet első elnöke, 1948 márciusától májusáig Angliában volt, ahol megbeszéléseket folytatott az angol kémiszolgálat tekintélyes képviselőivel, s akiktől azután megfelelő utasításokat kapott.

A Német Demokratikus Köztársaság területén működő kém- és diverziós ügynököket külön „üzemek” látják el speciális készülékekkel és felszereléssel. Nyugat-Berlinben, a Kurfürstendamm 106. számú épületben és a Kaiser Wilhelmstrasse 9. szám alatt laboratóriumok működnek, amelyek a kémjelentések megírásához szükséges vegytintát, erős hatású mérgeket, robbanóanyaggal töltött táskákat, gyújtógránátokat gyártanak és a diverzió és terror egyéb eszközeit állítják elő.

Nyugat-Berlin területén működik a RIAS nevű amerikai rádióállomás, amely ugyancsak jelentős kémközpont. E rádióállomás segítségével tartják fenn a kapcsolatot a Német Demokratikus Köztársaságban tartózkodó felforgató ügynökökkel. A RIAS külön adásokat közvetít, amelyek rejtjelek útján utasításokkal látják el az ügynököket a kémkedésre, valamint a terror, a diverzió és a kártevés megszervezésére vonatkozóan.

Az amerikai-angol imperialisták mindezeket a szervezeteket igénybe veszik, hogy kémhálózatokkal fonják körül a fiatal Német Demo-

kratikus Köztársaságot, amely megkezdte a szocialista társadalom alapjainak építését, s hogy diverziós cselekményeket és provokációkat szervezzenek ellene. Minden eszközt felhasználnak, hogy gátolják a köztársaság népgazdaságának fejlődését és megnehezítsék élelmezési helyzetét.

A határincidensek és a különböző provokációk igen elterjedt formái annak a felforgató tevékenységnek, amit a nyugatnémet revansisták a Német Demokratikus Köztársaság ellen folytatnak.

A bonni hatóságok 10—15 kilométer széles tilos övezetet létesítettek a Német Demokratikus Köztársaság határa mentén. Itt vannak azok a támaszpontok, ahonnan átdobják a kémeket, diverzánsokat és csempészeket a Német Demokratikus Köztársaság területére. Ezeket a bomlasztó akciókat az is megkönnyítette, hogy a Német Demokratikus Köztársaság részéről nem volt megfelelő határvédelem. A Német Demokratikus Köztársaság kormánya — hogy véget vessen ennek az egészségtelen helyzetnek — 1952 május 26-án elhatározta, hogy szigorú intézkedéseket hoz a köztársaság határainak fokozott védelme érdekében. E határozatban a Német Demokratikus Köztársaság kormánya leszögezte, hogy nyomban hatálytalanítja ezeket a intézkedéseket, ha megegyezés jön létre a szabad öszt német választások megtartásáról, aminek az a célja, hogy demokratikus és békés alapon helyreálljon Németország egysége.

1952 áprilisában az ADN hírügynökség bonni jelentése közölte, hogy a nyugati hatalmak és a bonni szövetségi kormány között létrejött katonai kölönszerződés feltételei értelmében megalakítják a „német szövetséges titkos szolgálatot”, amelynek feladata a népi demokratikus országok elleni kémkedés és szabotázs megszervezése. E titkos szolgálat vezetőjévé *Gehlen* tábornokot, a német kémelhárító központ orosz osztályának volt főnökét nevezték ki. Az *Aachener Nachrichten* című lap közölte, hogy 1945-ben, amikor a hitleri Németország összeomlott, *Gehlen* nyugatra menekült és magával vitte a legfontosabb titkos iratokat, köztük a külföldi német ügynökök névjegyzékét is. Ezeket az adatokat mind átadta az amerikai kémiszolgálatnak, amely *Gehlent* egy különleges iroda vezetésével bízta meg, hogy helyreállítsa a volt fasiszta kémiszolgálat apparátusát. *Gehlen*

számos volt kémelhárító tisztet vont be az iroda munkájába. Az iroda kiadásainak fedezésére az amerikai kémszolgálat évi 3—3,5 millió dollárt bocsátott Gehlen rendelkezésére.

De bármilyen erőfeszítéseket tesznek is az amerikai-angol imperialisták és bonni szolgálók, a Német Demokratikus Köztársaság népe sikeresen megbírkózik az előtte álló feladatokkal. Az állambiztonsági szervek, a népgazdaság védelmi szervei és a népi rendőrség rendszeresen leleplezik és megsemmisítik az ellenséges kém- és diverziós szervezeteket.

KÉMEK DIPLOMATAFRAKKBAN ÉS LAPTUDÓSÍTÓK ÁLARCÁBAN

A nemzetközi jog legelemibb elvei megkövetelik, hogy egyetlen állam se folytasson és ne mozdítson elő semmiféle felforgató tevékenységet egyetlen olyan állam ellen sem, amellyel diplomáciai kapcsolatot tart fenn. Az Amerikai Egyesült Államok és Anglia kormányzó körei már nem egyszer durván megsértették ezeket az elveket.

A varsói amerikai nagykövetség munkatársai a Lengyel Népköztársaság és az Amerikai Egyesült Államok közötti diplomáciai kapcsolatok felvételének pillanata óta tevékenyen résztvettek a lengyel nép elleni bomlasztó munkában. Bliss Lane, az Egyesült Államok első varsói nagykövete, könyvében nyíltan beismerte, hogy a kapott megbízás értelmében olyan államrendszert és kormányt akart ráerőszakolni Lengyelországra, amely megfelelt volna a Wall Street érdekeinek.

A varsói amerikai nagykövetségen állandóan menedéket találtak a különböző kémek, diverzánsok és terroristák, akiknek ott segítséget nyújtottak, s elrejtették őket az igazságszolgáltatás keze elől. Az Egyesült Államok varsói nagykövetségének számos felelős állásban levő munkatársa — így Mrozinski ellentengernagy, Rudziak ezredes, Erickson ezredes, McNelly őrnagy, Brasy kapitány és mások — lengyelországi terrorista bandák tevékenységét irányították és kémhálózatot szerveztek Lengyelország területén. A nagykövetség két alkalmazottját, Dmochowskát és Michalowskát a lengyel bíróság elítélte demokratikus közéleti személyiségek meggyilkolásában való bűnrészességért.

Egyes amerikai diplomaták, akik kém- és diverziós tevékenységgel kompromittálták magukat, önszántukból hagyták el Lengyelország területét, másokat pedig — mint például Jessicet, Andrewst és Blacket, akik megszervezték Mikołajczyk szökését Lengyelországból — a lengyel kormány követelésére hívtak vissza.

A Lengyelországban leleplezett amerikai vagy angol kémektől csaknem minden esetben az illetékes nagykövetséghez vezettek a szálak.

1950 május 15-én egy angol kereskedelmi gőzös futott be Gdynia kikötőjébe. Néhány nappal később a kikötőhelyen szolgálatot teljesítő határőr észrevette, hogy a hajóról kötélhágcsót dobznak le, amelyen egy nő kapaszkodik fel a hajó fedélzetére. A gőzösre kiszálló lengyel hatósági szervek meg is találták a hajón ezt a nőt, Barbara Bobrowska lengyel állampolgárt, aki meg akart szökni Lengyelországból. Vele együtt letartóztatták a hajón a szökés szervezőit is: Turner ezredest, a varsói angol nagykövetség légügyi attaséját és a hajón szolgálatot teljesítő Nelmes és Upperton angol tiszteket.

A bírósági vizsgálat során megállapították, hogy az angol „diplomata” rendszeresen cserélték át angol kémvizsgálati ügynököket a lengyel határon. Turner beismerte a bíróság előtt, hogy Varsóban elsősorban kémkedéssel foglalkozott. Megnevezett több más amerikai, angol és kanadai hivatalos személyiséget, akik szintén kémkedtek Varsóban; ezek közé tartozott Holliday volt angol kereskedelmi attasé, Winch, az angol nagykövetség első titkára, Winton katonai attasé, Ruck Keen haditengerészeti attasé, Dingle ezredes, az amerikai nagykövetség munkatársa, Catbill kanadai attasé és még több más „diplomata”.

1950 júliusában tárgyalták Varsóban Władisław Śliwiński angol kémügynök bűnperét. Śliwiński azt vallotta a bíróság előtt, hogy Portnowski, a háború előtti lengyel kémelhárító osztály egykori munkatársa szervezte be őt angliai tartózkodása idején az angol katonai kémvizsgálóba. 1947-ben az angol kémvizsgáló az Angliából visszatelepülő lengyelek egy csoportjával Lengyelországba küldte kém munkára.

Lengyelországban Śliwiński több embert kém munkára vont be, akik titkos állami és katonai értesüléseket és iratokat szolgáltatottak ki neki a csapatok elhelyezéséről és fegyverzetéről, különösen pedig a légi, tüzérségi és páncélos alakulatokról, a lengyel hadsereg parancs-

noki állományáról, a biztonsági és igazságügyi szolgálatról, a vasutakról és a vasúti szállítmányokról, fontos ipari létesítmények elhelyezéséről, azok termeléséről. Ezeket az értesítéseket Śliwiński rejtjeles jelentésekben egy londoni fedőcímre továbbította. Tizenegy hónap alatt negyvennyolc kémjelentést küldött Londonba.

Az angol kémvizsgáló utasítására Śliwiński ügynökeivel együtt terrorcselekményeket készített elő lengyel államférfiak és politikusok ellen.

Lengyelországi kémtevékenysége idején Śliwiński kapcsolatot tartott fenn az angol nagykövetség Sneddon nevű munkatársával és Turner volt angol légügyi attaséval; ezenkívül érintkezésbe lépett a francia kémvizsgálattal és az amerikai nagykövetség munkatársaival is.

1951 júliusában a prágai bíróság Oatis amerikai újságírónak, az Associated Press hírügynökség tudósítójának és bűntársainak ügyét tárgyalta; valamennyiüket a Csehszlovák Népköztársaság elleni felforgató tevékenységgel vádolták. A nyomozás során megállapították, és maga a vádlott is beismerte, hogy az Associated Press prágai fiókja hosszú időn át fontos kémközpont volt. A prágai fióknak Csehszlovákiából már korábban kiutasított vezetői, Goldberg, Kasishke és Polovecki szintén az amerikai kémvizsgáló ügynökei voltak és évek hosszú során át gyűjtöttek különböző kémadatokat.

Oatis különleges kiképzésben részesült az Egyesült Államokban, mielőtt Csehszlovákiába utazott volna: 1944-ben elvégezte Minnesotában a hírszerző iskolát, majd 1945-ben a michigani katonai hírszerző iskola hallgatója volt. Ennek elvégzése után Oatist — mint lap-tudósítót — Csehszlovákiába küldték. Oatis vallomásában elmondotta, hogy az ő esete nem kivétel, s hogy e hírszerző iskolák számos hallgatóját küldték ki munkára a külföldön működő különböző amerikai állami és magánképviseltekhez.

Csehszlovákiába vezető útján Oatis találkozott Londonban elődjével, Poloveckivel, és megkapta tőle a szükséges felvilágosításokat az Associated Press hírügynökség kirendeltsége által Csehszlovákia területén létesített kémhálózatról.

Prágába érve, Oatis szoros kapcsolatba lépett az amerikai és az angol nagykövetségek munkatársaival, különösen pedig Atwood ezredessel, az Egyesült Államok katonai attaséjával. Polovecki taná-

csára érintkezésbe lépett egy földalatti terrorista szervezettel, amely különböző bizalmas értesüléseket szolgáltatott Oatisnek, s az ő útmutatása szerint félretette az útból azokat az embereket, akik akadályozták az amerikai kémek tevékenységét.

Oatis a törvényszéki tárgyaláson azt hozta fel „mentségéül”, hogy a nyugati hatalmak Prágában tartózkodó diplomatáinak és ujságíróinak javarésze szintén kémkedik. Ezek közül személy szerint megnevezte Briggset, az Egyesült Államok prágai nagykövetét, Thompson-t, az Egyesült Államok prágai nagykövetségének tanácsosát, Schnee nagykövetségi első titkárt, Wheelert, az angol nagykövetség katonai attaséját, Snellgrowe-ot, az angol sajtóattasét, Russel Jonest, a United Press amerikai sajtóügynökség prágai tudósítóját, a Reuter angol hírügynökség, az Agence France Press francia hírügynökség tudósítóit és számos más, hivatalos pozíciót betöltő külföldit.

Oatis az általa gyűjtött értesüléseket Attwood ezredesnek, az Egyesült Államok katonai attaséjának adta át. Ezenkívül az angol katonai attasénak is szolgáltatott kémértesüléseket.

Oatis vallomásában elmondotta, hogyan gyűjtötte az őt érdeklő értesüléseket. Megfigyeléseit bejegyezte noteszébe, majd feldolgozta és eljuttatta rendeltetési helyére.

Az amerikai és az angol kémiszolgálat vezető köreiben nagy nyugtalanságot keltett Šling, Clementis és a többi áruló leleplezése Csehszlovákiában. Később kiderült, hogy ezek az árulók annak az államellenes összeesküvő központnak a vezető magvához tartoztak, amelynek élén Rudolf Slánský, a Csehszlovák Kommunista Párt Központi Bizottságának volt titkára állott. Oatis utasítást kapott, hogy tisztázza az összeesküvés felfedezésének körülményeit. Értésére adták, hogy ez a megbízás különösen fontos az Egyesült Államok és Anglia számára. Oatisnak azonban már nem sikerült végrehajtania feladatát. Ezt az ujságírónak álcázott kém leleplezték és a vádlottak padjára ültették.

SLÁNSKÝ ÉS BÜNTÁRSAI ÖSSZEESKÜVÉSE

1952 novemberében tárgyalták Prágában Rudolf Slánskýnak és cinkosainak bűnperét. A nyomozás és a bűnper tárgyalása során megállapították, hogy ezek az aljas árulók a csehszlovák nép adáz ellen-

ségei, az amerikai imperialisták szolgálatába léptek, s az Egyesült Államok és más imperialista hatalmak kémiszolgálatainak irányításával államellenes összeesküvő központot létesítettek Csehszlovákiában. Az összeesküvő központ azt tekintette végcéljának, hogy elszakítsa Csehszlovákiát a béke, demokrácia és szocializmus Szovjetunió vezette táborától, felszámolja az országban a népi demokratikus rendet, helyreállítsa a kapitalizmust, és a Csehszlovák Köztársaságot bevonja az imperializmus táborába.

Amikor a Szovjet Hadsereg 1945-ben felszabadította Csehszlovákiát, a nyugati imperialisták fő ügynökei ebben az országban a csehszlovák nép árulói, az imperialista hatalmak régi ügynökei lettek: Eduard Beneš, Peter Zenkl, Hubert Ripka, Bogumil Laušman, Jan Šrámek és Josef Lettrich. De — mint a Slánský és bűntársai ügyében kiadott vádirat megállapítja, az imperialisták e nyílt ügynökségük mellett a Csehszlovák Kommunista Párton belül egy másik ügynökséget is szerveztek a munkásosztály árulóinak sorából. Az imperialisták ismerték a kommunista párt erejét, s ezért háború utáni terveikben nagy jelentőséget tulajdonítottak ennek az ügynökségnek. Az imperialista kémiszolgálatok ennek az ügynökségnek a megszervezéséhez már a München előtti időszakban hozzáláttak, s ezt a tevékenységüket különösen fokozták a második világháború küszöbén. Ezzel az üggyel közvetlenül Allen Dulles legközelebbi munkatársai, Herman Field és Noel Field foglalkoztak.

A Csehszlovák Kommunista Párton belül működő álcázott árulók bandájának élére az amerikai imperialisták Rudolf Slánskýt állították. Választásuk nem véletlenül esett éppen őrá. Slánský — egy nagykereskedő család sarja — előre megfontolt, bűnös szándékkal furakodott be a kommunista pártba. 1927-ben trockista lett, s noha később kommunistának álcázta magát — a burzsoázia hűséges szolgálója maradt. A harmincas évek elején az amerikai kémiszolgálat megnyerte Slánskýt a maga számára, s Slánský ezután együttműködött Geiringer-Granville-lel, a nemzetközi cionizmus egyik képviselőjével, a hírhedt amerikai kémme. A második világháború időszakában Slánský Pika tábornokkal, az amerikai-angol imperialisták egyik fő ügynökével létesített kapcsolatot.

Amikor Slánský a Csehszlovák Kommunista Párt főtitkára lett, pozícióját arra használta fel, hogy a párt- és államapparátus vezető

állásaiba helyezze azokat, akiket különböző időpontokban szintén beszerveztek az amerikai és más imperialista kémiszolgálatokba. Az ő segítségével tért vissza Csehszlovákiába Frejka, Šling, Löbl, Simone, Gajda és több más kém, aki kijárta Allen Dulles iskoláját. Ezenkívül Slánský maga köré gyűjtötte a háborús bűnösöket, a hitleri Gestapo egykori ügynökeit, a cionistákat, hazaárulókat és mindenféle kalandorokat — az olyan embereket, mint Frank, Šváb, Reicin, Fischl stb.

1948 februárjáig az államellenes összeesküvő központnak az volt a legfőbb feladata, hogy Beneš klikkjét támogassa. 1948 februárjában, amikor elfojtották Csehszlovákiában az ellenforradalmi puccsot és szétzúzták a reakciós pártokat, az amerikai imperialisták azt a feladatot tűzték Slánský vezetése alatt álló csehszlovák bérenceik elé, hogy a népi demokratikus köztársaság megdöntésére szervezzenek ellenforradalmi összeesküvést a kommunista párton belül és gyilkolják meg Klement Gottwaldot, a csehszlovák nép vezérét.

A csehszlovákiai államcsíny előkészítésében Tito is résztvett, aki erre a feladatra az amerikai imperialistáktól kapott megbízást.

Az összeesküvők bomlasztó tevékenysége igen sokoldalú volt. Először is kémkedtek. Slánský bandája lakájokhoz méltó buzgalommal teljesítette imperialista gazdáinak aljas megbízásait. Az összeesküvők irányítására az amerikai és az angol kémiszolgálat nagykövetek, katonai attasék, laptudósítók, kereskedelmi képviselők képében tapasztalt kémeket küldött Csehszlovákiába. Az összeesküvők kémtevékenységük során kapcsolatba léptek Steinhardt volt amerikai nagykövettel, Nichols, Dixon és Jebb volt angol nagykövetekkel, Zilliacus-szal, a hírhedt angol kémme, Lyes, Alexander Werth, Willert ujságírókkal. Összeköttetésben állt az összeesküvő központ a francia kémiszolgálattal is, különösen Dejean nagykövettel.

A csehszlovák ötéves népgazdasági terv kidolgozásánál és a terv végrehajtása során az összeesküvők a legkülönbözőbb módszerekkel szabotálták a szocializmus építését, kártevő szándék vezérelte őket a gazdaság fejlesztési tervének összeállításánál, s minden eszközzel arra törekedtek, hogy megghiúsítsák az ország mezőgazdaságának szocialista átszervezését. Szabotálták Csehszlovákia gazdasági kapcsolatait, külkereskedelmét a Szovjetunióval és a népi demokratikus országokkal, s ezzel nagy kárt okoztak az ország népgazdaságának. A kártevést a gazdasági élet és a külkereskedelem területén Frank, a CsKP

Központi Bizottságának volt főtitkárhelyettese, Frejka, az elnöki hivatal népgazdasági osztályának volt vezetője, Löbl és Margolius volt külkereskedelmi miniszterhelyettesek és az összeesküvés más résztvevői irányították.

Az összeesküvésben részt vett Clementis volt külügyminiszter, Beneš benső barátja, a fanatikus szlovák burzsoá nacionalista, akit még 1938-ban szervezett be a francia kémvizsgálat, s aki később az amerikai és angol kémszervezet szolgálatában állt. Slánskýnak sikerült külügyminiszterhelyettesi állásba csempésznie a Trockista Londont, az Egyesült Államok és Anglia kémügynökét, s a cionista Gaydát, egy milliomos fiát, aki 1941 óta az Intelligence Service ügynöke volt. Az összeesküvők Csehszlovákia diplomáciai képviselőivé a népi demokratikus országokba a béketábor ellenségeit és az imperializmus ügynökeit nevezték ki, akik magas tisztségüket arra használták fel, hogy aknamunkát fejtsenek ki ezeknek az országoknak a népei ellen.

Reicin, az összeesküvés egyik résztvevője, nemzetvédelmi miniszterhelyettesé nevezte ki magát és Slánskýval együtt szabotálta a néphadsereg szervezését. Reicin 1939-ben lett a Gestapo ügynöke, és a provokációk egész sorát hajtotta végre, amelyeknek következtében letartóztatták és kivégezték a CsKP illegalitásban működő Központi Bizottságának több tagját. Reicin juttatta a hitleristák kezére Julius Fučíkot, Csehszlovákia nemzeti hőst.

Slánský és társai igen tevékenyen támogatták és buzdították a cionistákat, az amerikai imperializmus megbízható ügynökeit. A háború után Slánský egyre szorosabb kapcsolatba került a cionista központokkal. Slánský segítségével számos cionista ügynök furakodott be felelős állásokba; Gemindert — egyik legbensőbb barátját — Slánský a CsKP Központi Bizottsága nemzetközi osztályának vezetőjévé nevezte ki, Simone-t pedig a *Rudé Právo* munkatársává. A csehszlovákiai cionisták központi szövetsége — amelyet kezdetben Zilliacus, később pedig Izrael csehszlovákiai követei irányítottak — óriási károkat okozott Csehszlovákiának. 1947-ben Slánský érintkezésbe lépett Langerrel, az amerikai cionisták képviselőjével —, akit különleges megbízással küldtek Csehszlovákiába — és kijelentette neki, hogy a gazdasági, politikai és társadalmi élet területén a fontos állásokra cionistákat és burzsoá nacionalistákat fog kinevezni.

Slánský mindent elkövetett, hogy megrövidítse Klement Gott-

waldnak, a csehszlovák nép szeretett vezérének életét — és maga foglalja el az elnöki széket.

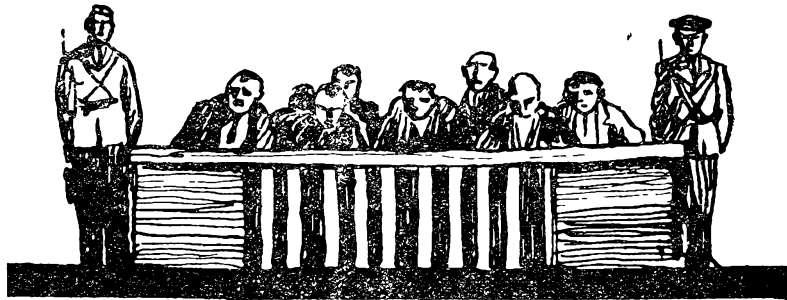
A Slánský vezetése alatt álló összeesküvő központ huzamos időn át folytathatta bomlasztó munkáját, mert tagjainak sikerült befurakodniuk a biztonsági szervekbe is. Šváb, nemzetbiztonsági miniszter-helyettes — aki a multban a háborús bűnösök közé tartozott — pozíciójával visszaélve segítséget nyújtott az összeesküvőknek.

Amikor az összeesküvő központot leleplezték és legtöbb tagját már letartóztatták, az amerikai imperialisták megkísérelték, hogy kém-szolgálatuk segítségével Slánskýt külföldre szöktessék.

A Csehszlovák Kommunista Párt és vezetője, Klement Gottwald elvtárs éberségének, a csehszlovák nép hazafiságának, a szovjet és a csehszlovák nép közti megingathatatlan szövetségnek és barátságnak köszönhető, hogy az összeesküvést szétzúzták, a demokrácia és a szocializmus ellenségeinek aknamunkáját megghiúsították. Ilymódon szertefoszlott az amerikai-angol imperialistáknak az a reménye, hogy ügynökeiknek — élükön Slánskýval — Tito példájára sikerül magukhoz ragadniuk a hatalmat a pártban és az államban, elszakíthatják Csehszlovákiát a Szovjetuniótól és visszaállíthatják az országban a kapitalizmust.

Az amerikai-angol imperialisták és kémszerveik a háború befejezése óta mindent elkövetnek, hogy fokozzák bomlasztó munkájukat a népi demokratikus országokban. Alattomos terveik azonban kudarcra vannak kárhozthatva. A demokrácia és szocializmus táborának népei, a szovjet nép példáját követve, éberen őrködnek vívmányaik felett, s megvédik szabadságukat, függetlenségüket és békés építőmunkájukat.

A népi demokratikus országok — a világ forradalmi és munkásmozgalmának új rohambrigádjai — a Szovjetunió segítségével sikeresen építik a szocialista társadalmat.



Nyolcadik fejezet

TITO FASISZTA KLIKKJE — AZ AMERIKAI-ANGOL IMPERIALISTÁK ÉS KÉMSZOLGÁLATAIK ÜGYNÖKSÉGE

A népi demokratikus államokban számos olyan per zajlott le, melyeknek vádlottai az imperialisták szolgálatában álló hazaárulók voltak. A világ közvéleményének figyelmét elsősorban a Slánský-, Rajk- és Kosztov-perек vonták magukra.

A budapesti és szófiai perek még Slánský és bűntársai pere előtt fellebbentették a fátylat azokról a legnagyobb titokban előkészített bomlasztó akciókról, amelyeket az amerikai és az angol kémiszolgálat szervezett a demokrácia és szocializmus tábora ellen, s amelyeknek végrehajtásával a nyugati imperialisták legfőbb balkáni ügynököket, Titót bízták meg.

Amikor a titóista ügynököknek a népi demokratikus országokban kifejtett bűnös tevékenységéről beszélünk, meg kell világítanunk több igen fontos körülményt, amelyek a nemzetközi méretű titóista kém- és diverziós szervezet keletkezésével kapcsolatosak.

NÉHÁNY TÉNY A KÖZELMÚLTBÓL

Szerbia, majd Jugoszlávia felé az imperialisták mindig vágyakozva tekintettek. A nyugati hatalmak Belgrádba és az ország más városaiba kinevezett diplomáciai és konzuli képviselői rendszerint tapasztalt kémek és a legkülönbözőbb politikai cselszövések mesterei voltak. Irányításuk mellett Jugoszláviában nagyszámú titkos ügynökség működött, mely olyan külföldiekből állt, akik tulajdonképpen tevékenységüket tényleges vagy fiktív kereskedelemmel és számos más „hivatással” álcázták.

Jugoszlávia fővárosa, Belgrád volt az imperialista kémszolgálatok számára az a központ, ahonnan kinyújtották csápjaikat a többi balkáni állam felé.

A második világháború előtt úgy lepték el Belgrádot a különféle rangú és nemzetiségű kémek, mint legyek a mézet. A Párizs—Milano—Trieszt—Belgrád útvonalon — a „keleti expressz” kényelmes kupéiban ülve — utazgattak ide-oda ezek a kémek. A háború előtti Belgrád valóságos nyüzsgő kémtanya volt, ahol elkeseredett és szívós harc folyt Anglia, Franciaország, Németország és Olaszország imperialistái között. Mindezeknek az országoknak az ügynökei arra törekedtek, hogy minél teljesebben behálózzák és befolyásuk alá kerítsék Jugoszlávia kormányzó köreit. A velejéig rothadt Karagyorgyevics-dinasztia, amely terrorral és katonai diktatúrával kormányozta Jugoszláviát, könnyen kapható volt arra, hogy eladja az országot. Az uralkodó osztályok körében általános volt a züllöttség, a korrupció és az intrika.

Természetesen ilyen körülmények között a külföldi kémszolgálatok minden különösebb nehézség nélkül toborozhatták a számukra legmegfelelőbb embereket az állami hivatalokból, a hadseregből és a politikai pártokból. A titkosrendőrség — a Karagyorgyevics-ek egyik legfőbb támasza — egyáltalán nem zavarta ezt a bűnös tevékenységet, sőt, mindenképpen előmozdította, mert a titkosrendőrség vezetői maguk is külföldi kémek voltak. Így például Dragomir Jovanovics belgrádi rendőrfőnök, aki egyben Pál régensherceg személyes testőrségének főnöke is volt, 1938 óta a német kémszolgálat ügynöke volt. Az ő közvetlen közreműködésével hozták létre Jugoszláviában a német hírszerző központot. Ez a körülmény azonban cseppet sem gátolta

Dragomir Jovanovicsot abban, hogy szemet húnyjon az Intelligence Service tevékenysége felett.

Jugoszláviában a külföldi kémszervezetek támaszai a burzsoá politikai pártok voltak. Milan Grol, a liberális szerb burzsoáziát magában tömörítő demokrata párt vezére, Vladko Macsek, a kulákok és kispolgári elemek érdekeit képviselő horvát parasztpárt vezére, Cvetkovics, a jugoszláv radikális párt vezére és más politikai pártok (szlovén nemzeti párt, független demokrata párt, jugoszláv muzulmán párt stb.) vezetőinek tucatjai nemcsak a jugoszláv király leghűségesebb szolgálói voltak, hanem egyben az imperialista hatalmak hírszerző szolgálatainak ügynökei is. Grol az Intelligence Service-t szolgálta ki, Macsek először az olasz fasisztákkal, majd a hitleristákkal állt összeköttetésben, Cvetkovics a német fasiszta kémszolgálat ügynöke volt.

A német kémszolgálat mellett különösen az angol titkos szolgálat fejtett ki élénk tevékenységet Jugoszláviában. Még jóval a második világháború kitörése előtt telepedett meg Jugoszláviában Baillie ezredes, az angol kémszolgálat képviselője. Baillie hivatalosan a rézbányák igazgatója volt (övé volt a bányák részvényeinek jelentős hányada), valójában azonban a balkáni angol hírszerző szolgálatot irányította. Az imperialista kémszolgálatok ügynökeinek a népi demokratikus országokban lezajlott bűnperei során számos olyan tény került napvilágra, amely Baillie tevékenységének különböző időszakaira vonatkozik — a háború előtt és annak folyamán, valamint a háború befejezése után kifejtett tevékenységére. Ezek a tények arról tanúskodnak, hogy az angol kémszolgálat balkáni bomlasztó akciói rendkívül szerteágazóak voltak.

A második világháborút megelőző időszakban Anglia jugoszláviai képviselőinek nem a német fasiszta területablókkal szembeni ellenállás megszervezése volt a fő gondjuk, hanem az, hogy gátat vessenek a népi felszabadító mozgalomnak, amelynek a háború folyamán elkerülhetetlenül ki kellett fejlődnie. Az angol kémszolgálat ezért mindent elkövetett, hogy becsempéssze ügynökeit Jugoszlávia munkásszervezeteibe és más haladó szervezetekbe.

Ralph Parker, angol haladó újságíró, akinek 1939—1940-ben alkalma volt megfigyelni Jugoszláviában az angol diplomaták tevékenységét, „Összeesküvés a béke ellen” című könyvében ezt írja: „A brit titkos diplomácia számolt a Németország és a Szovjetunió

közötti háború és a szovjet győzelem eshetőségével, s így főként arra törekedett, hogy ügynököket gyűjtsön magának megbízhatatlan elemekből, s ezekkel a háború alatt az «antifasiszták» és «nemzeti hősök» szerepét játszassa el¹.

A Jugoszláv Kommunista Párt — amely 1919-ben alakult meg — egyre jobban magára vonta a királyi titkosrendőrség és az imperialista kémiszolgálatok figyelmét. Harminc év alatt több mint tízszer változott a Jugoszláv Kommunista Párt vezetősége. Nem egyszer osztályidegen elemek, hitszegők és árulók furakodtak a párt vezető tisztségeibe. Gorkics, Martinovics és Miletics, a Jugoszláv Kommunista Párt Központi Bizottságának titkárai, provokátorok és rendőrségi besúgók voltak.

A Jugoszláv Kommunista Párt csaknem állandó válsággal küszködött és éles pártonbelüli frakcióharcok marcangolták. A párt soraiban rendőrügynökök vetették meg a lábukat. De a királyi titkosrendőrség minden erőfeszítése ellenére is egyre fokozódott az országban a forradalmi erjedés és egyre erősödött a tömegek nemzeti szabadságmozgalma. A munkásosztály mind szorosabbra zárta sorait, mind aktívabban szállt harcba a királyi zsarnokság ellen. A JuKP forradalmi elemei leleplezték és kiűzték a pártból a burzsoázia ügynökeit.

A jugoszláv reakció fokozottabban alkalmazta a JuKP belülről való aláásásának és felbomlasztásának módszereit, hogy megakadályozza a tömegek további forradalmasodását és elfojtsa a munkásosztály egyre növekvő aktivitását. Olyan renegátot keresett, aki alkalmas arra, hogy tartósan befészkelje magát a JuKP vezetőségébe.

A királyi titkosrendőrség gondosan tanulmányozta kém- és provokátor-állományát és azokat az egyéneket is, akik ugyan nem tartoztak még állományához, de könnyen kaphatók voltak hitszegésre és a nép elárulására. Csakhamar meg is találták az alkalmas jelöltet.

1927-ben Horvátország fővárosában, Zágrábban Tito lett a JuKP helyi szervezetének titkára. Olyan időszak volt ez, amikor az országban kegyetlen terror dühöngött és minden forradalmárt a legkíméletlenebbül üldöztek. Az illegális mozgalomnak azokat a tagjait, akik a királyi csendőrség kezére kerültek, megkínózták és megpróbálták

¹ *Ralph Parker*. Összeesküvés a béke ellen. Szikra 1950. 44. old.

árulásra kényszeríteni, azokat pedig, akik nem voltak hajlandók a titkosrendőrség szolgálatába állni, meggyilkolták, vagy a legjobb esetben sokéves börtönbüntetésre ítélték. Ez volt a sorsuk a JuKP vezető funkcionáriusai közül mindazoknak, akik a csendőrök karmai között is hívek maradtak a munkásosztályhoz.

Tito életrajzában — melyet cinkosai kotyvasztottak össze — azt olvashatjuk, hogy Tito 1920-ban lépett be a JuKP-ba és nyomban „a munkásmozgalom kimagasló aktivistája lett”. Jellemző, hogy hét éven át, olyan körülmények között, amikor egymás után göngyölítették fel a JuKP illegális szervezeteit, ez az „élenjáró aktivista” elkerülte azt a sorsot, amely a forradalmárok százait érte utól. Életrajzírói szerint ezekben az években őt csupán „a letartóztatás állandó veszélye” fenyegette.

1927-ben — amikor a JuKP zágrábi szervezetének titkára volt — kétszer tartóztatta le Titót a titkosrendőrség. Mindkét esetben rövid szabadságvesztéssel úszta meg a dolgot és csakhamar kiszabadult. A börtönből is tovább „vezette” a helyi pártszervezetet.

Miután a titkosrendőrség alaposan megfigyelte Titót és alkalmasnak találta a párt „vezetőjének” szerepére, előre megrendezett komédiát játszott el vele. Meg kell jegyeznünk, hogy volt egy olyan körülmény, amely rendkívül megkönnyítette a jugoszláv titkosrendőrség és a Tito közötti kapcsolat kialakulását: Tito már akkor trockista volt, s ezt a titkosrendőrség igen jól tudta.

1928-ban a titkosrendőrség ismét letartóztatja Titót és szántszándékkal hangos feltűnést keltő bírósági tárgyalást rendez ügyében. Ellentétben a szokásos gyakorlattal, amely szerint a kommunistákkal a legnagyobb titokban számoltak le, ezúttal szándékosan beavatták a nyilvánosságot mindenbe, ami ebben a perben történt. A tárgyalás folyamán a bűnper szervezői teljes lehetőséget nyújtottak a „vádlottak” arra, hogy bebizonyítsa, meg tudja-e oldani a rábízott feladatot. A titkosrendőrség mindent elkövetett, hogy minél népszerűbbé tegye ezt az árulót a dolgozók körében. Így vált Tito neve „ismertté” Jugoszláviában.

Azt várhatnánk, hogy az ilyen „engesztelhetetlen forradalmárt” kemény büntetéssel sujtják. De a fasiszta bíróság ezúttal irgalmas volt: Titót mindössze ötévi börtönre ítélte.

A börtön Titó számára tulajdonképpen iskola volt, ahol felkészült

arra a szerepre, amelyet a jövőben mint renegátnak és nemzetközi kémnek kellett betöltenie. 1934-ben kiszabadult, és mint politikai emigráns elhagyta az országot. Ekkor már hétpróbás trockista volt, akit gyűlölet töltött el a Szovjetunióval és saját országának munkáosztyáival szemben és kész volt minden gaztetre hazája, népe és a nemzetközi kommunista mozgalom ellen.

Ebben az időben szervezték meg a trockisták — az imperialisták utasításait végrehajtva — bandáikat, és mindenütt arra törekedtek, hogy bevigyék a munkásmozgalomba ügynökeiket s az egyes országok kommunista pártjainak vezető állásaiba csempésszék őket. A trockisták már régóta az imperialista kémiszolgálatok ellenőrzése alatt folytatták aljas tevékenységüket.

Tito egy ideig Franciaországban élt emigrációban. Nagyúri viselkedésével, költekező életmódjával, aranygyűrűivel és piperkőc szokásaival semmiben sem különbözött a közönséges francia burzsoától. Természetesen az ilyen „politikai emigráns” hamarosan megnyerte a francia kémiszolgálat kegyeit.

Később Tito Moszkvába utazott és itt több hasonszőrű emberrel találkozott: álcázott trockistákkal, akik felelős állásokat töltöttek be a Komintern balkáni titkárságában. Ezek az árulók küldték ki Titót vezető pártmunkára Jugoszláviába.

Amikor visszatért Belgrádba, Tito ismét felvette a kapcsolatot a királyi titkosrendőrséggel. Ebben az időben Titót az angol kémiszolgálat is felkarolta. Ettől fogva Tito — most már mint a JuKP vezetője — olyan „személyiségnek” számít, akihez az imperialista reakció nagy reményeket fűz. Saját embereivel veszi magát körül, vagyis ugyanolyanokkal mint ő maga: provokátorokkal és spiclikkel, akiket a JuKP központi apparátusának és vidéki szervezeteinek vezető tisztségeiben helyezett el. Egyik ilyen embere — ma Jugoszlávia belügyminisztere — Rankovics, aki már jóval a háború előtt a királyi titkosrendőrség ügynöke lett, és számos kommunista forradalmárt juttatott rendőrkézre.

Franco tábornok lázadása idején Tito cinkosainak egy nagy csoportja az Intelligence Service utasítására Spanyolországba utazott, hogy „önkénteseknek” álcázva beférkőzzenek a Nemzetközi Brigád soraiba, belülről szétbomlasszák azt, és kémadatokat szállítsanak az imperialista hírszerző szolgálatoknak.

Amikor kitört az európai háború, a nemzetközi kémháborúban egyszerre felszökött Tito ázsiója. Az imperialisták nagyon jól tudták, hogy a néptömegek nem maradnak az események tétlen szemlélői, s hogy a kellő pillanatban hallatni fogják súlyos szavukat. Ezért hirtelen megnövekedett a kereslet a munkásmozgalom vezetőségébe befurakodott árulók iránt, különösen pedig az olyanok iránt, mint Tito, aki már hírnevet szerzett magának nagyszabású bomlasztó műveleteivel.

Tito a második világháborúban kezébe kaparintotta a Jugoszláviában élő népek felszabadító mozgalmának vezetését. Ez a mozgalom, amelynek ihletője a szovjet nép fasiszmus elleni hősi harca volt, a titóisták nélkül, a titóisták akarata ellenére keletkezett. Ma már nyilvánvaló, hogy Tito egész „tevékenysége” az amerikai-angol imperialisták sugalmazására végrehajtott diverzióban merült ki. Tito azt a feladatot kapta, hogy a mozgalmat az imperialisták által megkívánt mederbe terelje, s fizikailag irtsa ki a valóban forradalmi elemeket, akik harcba vezették a néptömegeket a fasiszta megszállók ellen és fegyveres ellenállást szerveztek ellenük. Tito ezért arra törekedett, hogy minél előbb parancsnoksága alá vesse az országszerte spontán megalakult partizánosztagokat. „Legfelsőbb parancsnokságot” létesített és a népi felszabadító hadsereg „főparancsnokának” címét adományozta magának.

Tito első dolga volt, hogy a népi felszabadító hadsereg parancsnoksági szerveinek keretében kiterjedt kémelhárító szolgálatot szervezzen, teljes mértékben érvényesítve képességeit a spicliszkedés és provokáció terén. A Tito által 1941—1942-ben szervezett úgynevezett Népvédelmi Osztály (OZNA) felépítése pontosan olyan volt, mint a kapitalista országok politikai nyomozó szerveié.

Felépítését és titkos tevékenységének módszereit az OZNA teljes egészükben a régi jugoszláv titkosrendőrségtől, a Gestapótól és a nyugati hatalmak rendőri szerveitől vette át, amelyekkel Tito évek hosszú során át szoros összeköttetésben volt.

Az imperialisták hivatásos ügynökökkel és gyakorlati irányítással egyaránt segítették Titót. Tito közvetlen környezetét azok a provokátorok és kémek alkották, akiket az imperialista kémszolgálatok toboroztak a franciaországi koncentrációs táborokban, s akik kiszorították a vezetésből a becsületes és népükhöz hű jugoszláv partizánokat.

Tito tehát már a háború folyamán nagy rendőri és hírszerző apparátust létesített Jugoszláviában, hogy végrehajtsa az imperialisták által kidolgozott nagyszabású tervet a Szovjetunió s a közép- és délkelet-európai országok demokratikus erői ellen irányuló bomlasztó tevékenységre.

A második világháború éveiben — mint már említettük — az amerikai és angol kormányzó körök minden eszközzel akadályozni igyekeztek a kommunisták vezetése alatt álló ellenállási mozgalom szervezeteinek harci tevékenységét. Titónak azonban az imperialisták bizonyos mennyiségű fegyvert és hadianyagot bocsátottak rendelkezésére, s emellett az amerikai-angol propaganda és maguk a titóisták nagy reklámot csináltak ennek a segítségnek, eltúlozva valóságos méreteit.

Amikor megindult Jugoszlávia népeinek felszabadító harca a fasiszta elnyomás ellen, az Egyesült Államok és Anglia imperialistái nyomban azt a feladatot tűzték Tito elé, hogy akadályozza meg Jugoszláviában a valóban demokratikus rend megteremtését, ragadja magához az államhatalmat, változtassa azt az agresszív imperialista hatalmak eszközévé és fejtsen ki bomlasztó tevékenységet a nemzetközi élet küzdőterén.

Az angol és az amerikai kémiszolgálat Fitzroy Mclean dandártábornok vezetésével nagy csoport kémeket vezényelt Titóhoz, hogy támogassák őt e feladat elvégzésében. Ez az angol parlamenti képviselő ekkor már jelentős multra tekinthetett vissza a hírszerző munka terén. Valamivel később Mclean mellé vezényelték Winston Churchill fiát, Randolph Churchillt is. Mclean helyettesévé Farish amerikai őrnagyot nevezték ki.

A Mclean-misszió kezdetben mindössze tizenöt főből állt, de nem sokára minden egyes partizánalakulathoz angol és amerikai „összekötő tiszteket” vezényeltek. Így végülis London és Washington több mint száz, rádió-adó-vevőkkel felszerelt megbízottja furakodott be a jugoszláv Népi Felszabadító Hadseregbe. Tito tárt karokkal fogadta az angol-amerikai kémeket. S ez igen érthető volt: hiszen saját gazdáinak megbízottait fogadta.

Mclean „Közeledés Kelethez” című könyvében, amely 1949 őszén jelent meg Londonban, elbeszéli, hogyan létesített kapcsolatot Titóval. „Mindenekelőtt — írja — meg kellett találnunk a közös nyelvet.

Ez, mint meggyőződtem róla, nem okozott semmiféle nehézséget. Jugoszláviai tartózkodásom alatt mindig módom volt arra, hogy bármikor meglátogathassam Titót, s ezt a lehetőséget habozás nélkül ki is használtam . . . Végeredményben mindig megállapodásra jutotunk."

Ennél nyíltabban egy kém a nagy nyilvánosságnak szánt könyvében nemigen írhat. De már ezekből a szavakból is világosan láthatjuk, milyen szoros volt a kapcsolat Tito és az angol misszió feje között.

Meg kell jegyeznünk, hogy az Intelligence Service első képviselője már azelőtt megjelent Jugoszláviában, hogy Mclean megérkezett Tito főhadiszállására. Ez az ember Baillie ezredes volt. Baillie 1942-ben érkezett meg Mihajlovics tábornoknak, az imperialista kémiszolgálatok másik régi ügynökének főhadiszállására, aki ugyanúgy az imperialista kémiszolgálatok utasításait hajtotta végre, mint Tito. Baillie első utasítása Mihajlovics számára így hangzott: „Ki kell irtani a kommunistákat, hogy megtisztítsuk a hátszínigot arra az esetre, ha a szövetségesek csapatai partraszállnak Dalmáciában."

Tito és Mihajlovics, az állítólagos ellenfelek, ugyanannak a gazdának szolgáltak és mindenben az ő utasításait követték. Az angol-amerikai imperialisták egyformán építettek Mihajlovicsra és Titóra.

A háború folyamán Tito az amerikai kémiszolgálattal is összeköttetésbe lépett. S noha az amerikaiak valamivel később kezdtek érdeklődni a „jugoszláv ügyek" iránt, mint az angol kémiszolgálat, mégis sikerült második helyre szorítaniok angol partnerüket. Huntington ezredes vezetésével különleges amerikai katonai küldöttség érkezett Tito főhadiszállására. E küldöttségen kívül más különleges amerikai megbízottakat is delegáltak: a szerbiai jugoszláv csapatok fővezérkarához Grimm kapitányt, a horvátországi fővezérkarhoz Reid kapitányt, a szlovéniai fővezérkarhoz Coodwin őrnagyot és Visz-szigetére Urban őrnagyot.

1944-ben Tito — hogy szorosabbra fűzze kapcsolatait az amerikai kémiszolgálattal — Svájcba küldte különmegbízottját, M. Lompart, akit jugoszláv konzullá nevezett ki. Svájcban Lompart találkozott Allen Dulles-szel és megállapodott vele a Tito-klikk és az amerikai kémiszolgálat közötti együttműködés ügyében. Ugyanakkor Lompart titkos kapcsolatot létesített a Svájcban tartózkodó trockista csoportokkal is.

Tito azért küldte képviselőit az európai országokba, hogy más külföldi kémszolgálatokkal is megteremtse az összeköttetést. Ilyen megbízott volt Latinovics marseille-i jugoszláv konzul (később svájci jugoszláv követ), Velebit tábornok, régi angol kém, a londoni jugoszláv katonai misszió főnöke és több más személy.

1945 áprilisában Tito hivatalosan felvette a kapcsolatot az amerikai főparancsnoksággal: Rukavina tábornok vezetésével állandó katonai missziót küldött Eisenhower tábornok főhadiszállására. Ugyanezen év októberében Belgrádba érkezett a közismerten reakciós Karl Mundt, az Egyesült Államok Kongresszusának és az „amerikaellenes tevékenységet” vizsgáló hírhedt amerikai képviselőházi bizottságnak a tagja. Vele együtt érkezett Frances Bolton kongresszusi képviselő is. Tito nyomban fogadta a Wall Street e meghatalmazottait és hosszas megbeszélést folytatott velük.

Igy fejlődtek ki Tito kapcsolatai az amerikai imperialistákkal. Az áruló Trajcsó Kosztov a bíróság előtt tett vallomásában elmondotta, milyen okok késztették Titót arra, hogy az amerikaiak zsoldjába lépjen. A vele folytatott beszélgetés során Tito kijelentette, hogy az angolok már eljátszották kisdud játékaikat, szerepük véget ért, s most át kell engedniök a helyet az előretörő amerikai kapitalizmusnak. Ezért Tito már a háború folyamán elhatározta, hogy a Wall Street szolgálatába lép át.

Az amerikai és angol kémek vezetésével működő Tito-klikk tízezerével irtotta ki azokat a jugoszláv hazafiakat, akik hűségesen harcoltak hazájuk szabadságáért és függetlenségéért. A sajtóban közzétett adatokból tudjuk, milyen aljas eszközökkel hajtotta végre a Tito-klikk ezt a gáztettet. A legjobb partizánkötelékeket, amelyek a legállhatatosabb harcosokból — főleg munkásokból — alakultak (s amelyeknek soraiban számos kommunista küzdött), szándékosan azokra a frontszakaszokra küldték, amelyeken a megszállók sokszoros túlerőben voltak, aminek következtében ezeket a kötelékeket csaknem az utolsó emberig megsemmisítették.

A mögöttes területeken a titóista kémelhárító, az OZNA foglalkozott a hazafiak legyilkolásával. Az OZNA-tisztek valóságos hajtóvadászlatot indítottak az olyan harcosok és parancsnokok ellen, akik igazi antifasiszták és a Szovjetunió barátai voltak. Ezeket az embereket „kémeknek”, „a nép ellenségeinek” minősítették és minden

bírói eljárás és vizsgálat nélküli agyonlőtték. Olykor „szökési kísérlet” közben lőtték őket agyon. Ugyanilyen módon számolt le az OZNA a megszállás alól felszabadult területek polgári lakosai közül is mindenkivel, aki tanújelét adta a Szovjetunió iránti rokonszenvének.

Kegyetlenül irtották a Lenin és Sztálin ügyéhez hű, becsületes kommunistákat. Az illegális JuKP-nek a háború előtt tizenkétezer tagja volt, s ezek közül a titóisták több mint tízezret kiirtottak; meggyilkolták a JuKP Központi Bizottsága tagjainak kétharmadrészét és a helyi pártszervezetek vezetőinek százait. Tito parancsot adott az OZNA-nak, hogy gyilkoltassa meg a JuKP olyan kiváló vezetőit, mint Lola-Ribar és Ivan Milutinovics, akik a szocializmusnak és a Szovjetunióval való barátságnak lelkes harcosai voltak. Lola-Ribar a jugoszláviai komszomol főtitkára és a JuKP Politikai Irodájának tagja volt, Ivan Milutinovics pedig a JuKP Politikai Irodájának és a jugoszláv vezérkarnak a tagja. Tito parancsát végrehajtották.

A titóistáknak mindezeket a „rendszabályait” az amerikai és angol kémiszolgálatok toborzótevékenysége kísérte. Az amerikai és az angol kémiszolgálatok arra törekedtek, hogy egytől-egyig mindenkit beszervezzenek, akit Tito vezető állásra nevezett ki a hadseregben és az államapparátusban. Nemsokára egyetlen olyan embert sem lehetett találni Tito környezetében, aki ne lett volna külföldi kém.

Lazar Brankovnak, a jugoszláv kémiszolgálat volt magyarországi főmegbízottjának vallomásából tudjuk, hogy az amerikaiak és az angolok kémügynökeik sorába elsősorban Gyilaszt, Kardelj, Rankovicsot, Kidricset szervezték be. Az amerikai és az angol kémiszolgálatot nem érhetette csalódás, amikor kivetette hálóját Tito környezetének tagjaira, mert a Gestapótól és a hitleri kémiszolgálattól szerzett adatok birtokában tudta, hogy számíthat rájuk.

Az imperialisták messzemenő terve az volt, hogy Tito segítségével belülről mérnek csapást a demokratikus erőkre, és megdöntik a közép- és keleteurópai országokban létrejött népi demokratikus rendszereket.

Az angol-amerikai imperialisták teljes mértékben meg voltak elégedve Tito tevékenységével, s nem véletlen, hogy a Tito főhadiszállásán tartózkodó Randolph Churchill, 1944 júniusában adott sajtónyilatkozatában kijelentette: „Itt, Jugoszláviában, miniatűr formában látható az eljövendő Európa, és Jugoszlávia a politikai

átalakulás nagyszerű példája lehet más európai országok számára is."

Washingtonban és Londonban már előre dörzsölték a kezüket arra a gondolatra, hogy Kelet-Európában, a Szovjetunió térszomszédságában, Tito vezetésével a terror uralmán alapuló rendőrállamok fognak létesülni.

ÁRULÓK ÉS KÉMEK

Amikor az európai országokat a német fasiszta területrablók igája alól felszabadító Szovjet Hadsereg átlépte Jugoszlávia határát, Tito, aki mindaddig nem mozdult ki Visz szigetéről, nyomban elhatározta, hogy visszatér Jugoszláviába, ahová őt és embereit angol repülőgép szállította.

Ettől a pillanattól fogva a titóisták bomlasztó tevékenysége mind az országban belül, mind annak határain kívül egyre fokozódott.

1946-ban Állambiztonsági Hatóság (UDB) néven újjászervezték az OZNA-t. Abban a messze szerteágazó kém- és diverziós szolgálatban, amelyet Tito szervezett, az UDB tölti be a legfontosabb szerepet. Ezért igen érdekesek azok az adatok, amelyek ezt a hatóságot jellemzik.

Az UDB a Belügyminisztérium állományába tartozik, ténylegesen azonban teljesen önálló szervezet, amely közvetlenül Rankovics vezetése alatt áll. Az UDB-nek van alárendelve a rendőrség, a határőrség és a különböző különleges rendeltetésű rendőri alakulatok.

Belső felépítését tekintve, az UDB úgynevezett „referátokra” (ügyosztályokra) oszlik, amelyeknek mindegyike egy-egy népi demokratikus ország elleni aknamunkára specializálja magát. A „referátok” vezetésével Rankovics az imperialista kémiszolgálatok legmegbízhatóbb embereit bízta meg, olyanokat, akik mint imperialista kémügynökök jelentős multra tekinthetnek vissza. A lengyel és csehszlovák köztársaságok ügyeivel foglalkozó „referát” vezetője Baldzsics őrnagy, volt Gestapo-ügynök, aki 1943-ban számos jugoszláv kommunistát és hazafit jelentett fel. Baldzsics egy ideig a romániai jugoszláv diplomáciai képviselő tagja volt, de kém- és felforgató tevékenységének leleplezése után kiutasították Romániából. Az albán „referát” vezetője Szvetiszlav Tomics, a cári Bulgária titkosrendőrségének és a fasiszta Gestapónak egykori ügynöke. Amikor

börtönben volt, számos antifasisztát feljelentett, akiket aztán kivégeztek. A Román Népköztársaság ügyeivel foglalkozó „referát” vezetője Kavcsics százados, az UDB régi ügynöke, aki „különleges megbízatásokkal” több ízben külföldön is járt. A többi „referát” élén olyan személyek állnak, mint Max Batye, annak a százötven kémből és provokátorból álló bandának az egyik tagja, amelyet a Gestapo a spanyolországi polgárháború idején toborzott, s később Jugoszláviába küldött, továbbá Edo Brajnik, aki a szlovéniai fehérgárdában szolgált és ugyancsak a Gestapo ügynöke volt. Az UDB központi apparátusához többszáz tiszt és több mint húsz tábornok tartozik. Legtöbbjük a jugoszláv királyi titkosrendőrség volt hivatalnok, rendőrségi provokátor és külföldi kém.

Rankovics, aki az UDB — a titóista Gestapo — élén áll, gazdag multra tekinthet vissza kémkedés és a politikai nyomozás terén. A régi jugoszláv titkosrendőrségen töltött szolgálatán kívül a magyarországi horthysta rendőrség és a hitlerista Gestapo besúgója volt, majd pedig az angol és az amerikai kémiszolgálatoknak adta el magát.

1941 nyarán a Gestapo letartóztatta Rankovicsot és az egyik belgrádi kórházban helyezte el, ahonnan hamarosan „sikerült megszöknie”. Rankovics letartóztatása és szökése a Gestapo trükkje volt, amely azt a célt szolgálta, hogy elhárítsa Rankovicsról a gyanút, amikor Rankovics árulása következtében sor került a belgrádi illegális kommunista szervezet széttűzésára. Rankovics árulása folytán pusztult el a Gestapo kíznókamráiban Gyuro Sztrugar és Jelena Csetkovics — a belgrádi illegális antifasiszta mozgalom vezetői — és számos más kiváló antifasiszta harcos.

Tito Rankovicsnak rendelte alá a hadsereg kémelhárító szolgálatát is, és őt állította a mai, fasiszta típusú párttá változtatott jugoszláv „kommunista” párt káderosztályának élére. Ezeknek a funkcióknak Rankovics kezében való egyesítése azt a határozott célt szolgálja, hogy őt az ország rendőrdiktátorává tegyék. Rankovics janicsárjai börtönné és kíznókamrává változtatták Jugoszláviát. Jugoszlávia legjobbjait tömegesen gyilkolták le s vetették börtönökbe és koncentrációs táborokba. Azokat pedig, akiknek sikerült elkerülniök ezt a sorsot, arra kényszerítették, hogy elrejtőzzenek a hegyek közt vagy illegálitásba vonuljanak; innen irányítják a néptömegek egyre erősödő harcát a fasiszta rendszer ellen, amely Jugoszláviát az amerikai imperia-

listák rabszolgájává tette. Mélyen a föld alatt születik újjá a munkásosztály forradalmi pártja, amely hűségesen kitart Lenin és Sztálin tanítása mellett és a proletárnemzetköziség zászlaja alatt tömörül.

A jugoszláv nép árulói — mint az imperialista kémiszolgálatok ügynöksége — már a háború éveiben „nemzetközi tevékenységet” fejtek ki. Így például 1944 novemberében, Allen Dulles utasítására, a magyar Trockista emigránsokból Svájcban szervezett amerikai kémeket Tito megbízottainak segítségével dobták át Belgrádon keresztül Magyarországra, az előrenyomuló szovjet csapatok háta mögé.

A hazaáruló Rajk bűnperében Szőnyi Tibor, e kémcsoport vezetője, a következőket vallotta:

„Hazautazásunkkal kapcsolatban... Dulles... azt mondta, hogy az utazást Lompar Mihajlo fogja megszervezni... a költségek fedezéséről pedig az ő utasítására Noel H. Field (az amerikai kémiszolgálat ügynöke — *V. M.*) fog gondoskodni. Én magam közvetlenül a Dulles-szal folytatott tárgyalásom után Lompar Mihajlóhoz fordultam, aki... bennünket... hamis papírokkal látott el. Ezek az igazolványok azt bizonyították, hogy mi jugoszláv tisztek vagyunk... Azonkívül Lompar Misa adott egy bizalmas levelet a belgrádi belügyi hatóságokhoz, amelyben közölte, hogy az amerikai titkos szolgálat megbízottaiként utazunk Magyarországra és továbbutazásunkat Belgrádból támogatásuk”².

A kémcsoportot amerikai katonai repülőgépen szállították Belgrádba.

„Belgrádban — mondta vallomásában Szőnyi Tibor — a Lompar Misától kapott levéllel a belügyi hatóságoknál, Kovacsevics őrnagynál jelentkezünk, átadtam a levelet. Ennek alapján Kovacsevics összekötött engem Kalafatics Nikolaj OZNA-őrmaggal, aki azután megszervezte továbbutazásunkat Magyarországra. Egy külön autót, az OZNA autóját bocsátotta rendelkezésünkre, kísérendőül egy OZNA-tisztest adott, aki... Szegedre vitt bennünket az autón. Amikor Szegedre érkeztünk, annak az utasításnak megfelelően, amit Kalafa-

² Rajk László és társai a népbíróság előtt. Szikra 1949. 126. old.

tics Nikolajtól kaptam, utasítottam csoportomnak tagjait arra, hogy a hamis jugoszláv papírokat semmisítsék meg . . .”³

Később a kém- és diverziós ügynökök átcsempészése a népi demokratikus országokba s az ilyen ügynökök toborzása magukban ezekben az országokban egyre szervezettebbé és rendszeresebbé vált. A trockisták és más reakciósök soraiból toborzott kémek, vagy az amerikai kémiszolgálat által Tito rendelkezésére bocsátott régi provokátorok Belgrádból azt az utasítást kapják, hogy igyekezzenek befurakodni az állam- és pártapparátus, a fegyveres erők és a gazdasági szervek vezető állásaiba.

A jugoszláv hazaárulók az angol-amerikai imperialisták megbízásából tervet dolgoztak ki Jugoszlávia „fokozatos áthangelására”, és a balkáni országokból álló úgynevezett „balkáni államszövetség” megteremtésére, amelynek feje Tito lett volna. Ezzel kapcsolatban természetesen felszámolták volna a népi demokratikus rendet, amelynek helyét fasiszta rendszer foglalta volna el. Ennek az „államszövetségnek” az lett volna a rendeltetése, hogy felvonulási területe legyen annak a katonai támadásnak, amelyet az imperialisták a Szovjetunió ellen készítettek elő.

A budapesti bűnper során elhangzott vallomásában a hazaáruló Rajk idézte Rankovicsnak erre vonatkozó kijelentését:

„Oda kell hatni, hogy a felszabadulás után keletkezett népi demokratikus országok népi demokratikus kormányzati rendszerét megbuktassuk, szocialista fejlődésüket megakadályozzuk, a demokratikus forradalmi erőket részint elhódítsuk, elszakítsuk a Szovjetunió oldala mellől . . . Polgári demokratikus rendszereket kell létrehozni, azaz a . . . kapitalizmust kell visszaállítani. Ezek a polgári demokratikus kormányok a Szovjetunió helyett az Egyesült Államokra orientálódnának és pediglen olyképpen, hogy Jugoszlávia köré tömörülve, Jugoszlávia, illetőleg Tito, a jugoszláv kormány vezetése alatt egy államközi szövetséget képeznének, amely államszövetség az Egyesült Államokra támaszkodna. Ez az államszövetség egyszersmind egy katonai blokkot is képezne az Egyesült Államok oldala mellett a Szovjetunió ellen”⁴.

³ Rajk László és társai a népbíróság előtt. 126. old.

⁴ Ugyanott, 52—53. old.

E rövid és cinikusan nyílt „programban” élénk tárul a Wall Street titokzatos „stratégiájának” egész rejtett lényege.

E program megvalósítása érdekében Rajk, a régi rendőrségi provokátor, először a Magyar Köztársaság belügyminiszteri, majd később külügyminiszteri állásába furakodott, Pálffy, az egykori magyar fasiszta, honvédelmi miniszterhelyettes lett. Ez a banda azt tervezte, hogy az „alkalmas pillanatban” Magyarországon államcsínyt hajt végre és helyreállítja a kapitalista rendet. Ebből a célból különleges katonai alakulatot létesítettek, amelynek tagjait a volt horthysta csendőrök és rendőrök soraiból toborozták.

Rankovics cinikusan kijelentette Rajknak, hogy Tito ellenségei közül jónéhányan beszélhetnének azokról a módszerekről, melyekkel Tito és ő (Rankovics) ellenségeiket eltüntetik. Amikor Rankovics megbízást adott a magyar dolgozók vezetőinek, Rákosi Mátyásnak, Farkas Mihálynak és Gerő Ernőnek „fizikai megsemmisítésére”, azt javasolta Rajknak, hogy gondolkozzanak ennek a likvidálásnak a változatain, és pedig úgy, hogy egyiknél valamilyen szerencsétlenséget okoznának, a másik öngyilkosságot követne el, a harmadik hirtelen betegségben halna meg, vagypedig megölnék őket a lakásukon, s később megfelelő magyarázatot adnának, például, hogy szökés közben lőtték le őket⁵.

Bulgária ügynökének, Trajcsó Kosztovnak, Tito azt az utasítást adta, hogy gyilkolja meg Georgi Dimitrovot, a bolgár nép vezetőjét.

Nagyszabású kém- és diverziós tevékenység, terror és lázadások szervezése — ezekkel a módszerekkel remélték a jugoszláv nép árulói elérni bűnös terveik megvalósulását. Magyarország lett volna az első népi demokratikus ország, amely saját bőrén érezte volna, mit jelent ez a kombinált támadás.

Tito a különböző balkáni szervezetek kiterjedt hálózatát hozta létre, hogy leigázhassa a többi balkáni országot és a Wall Street vazallusaivá tehesse őket. Ilyen szervezetek voltak többek között a Balkáni Sportszövetség, a Balkáni Szakszervezeti Szövetség, a Balkáni Ifjómunkás Szövetség, a Balkáni Nőszövetség. Mindezeknek a szervezeteknek központja természetesen Belgrádban volt és valamennyit kém- és diverziós célokból hozták létre.

⁵ Lásd Rajk László és társai a népbíróság előtt. (2. old.)

Tito és hívei hosszú időn át álcázni tudták a munkásosztály ügye ellen elkövetett árulásukat és azt a tényt, hogy átpártoltak az imperializmus táborába. De, mint a közmondás mondja: „Végén csattan az ostor.” A Szovjetunió Kommunista Pártjának, a párt lenini-sztálini Központi Bizottságának ébersége leleplezte a fasiszta Tito-bandát. A Kommunista Pártok Tájékoztató Irodájának 1948 júniusi határozata lerántotta az álarcot Titóról és cinkosairól. Az ezt követő perek Rajk, Kosztov és más titóista ügynökök bűnügyeiben feltárták a belgrádi fasiszták és amerikai-angol gazdáik alattomos cselszövéseit.

Ezek a perek bebizonyították, hogy egyes magyar és bolgár árulók már a harmincas évek elején az amerikai kém szervezet szolgálatába léptek, majd az angol kém szolgálat szervezte be őket. Az elmúlt háború során a Gestapo vette igénybe szolgálataikat, amely azután a titóistáknak adta át őket. Maga Trajcsó Kosztov, éppúgy, mint Rajk László is, nemcsak külföldi kém szolgálatok ügynöke, hanem rendőrségi provokátor is volt.

A népi demokratikus országokban kifejtett felforgató tevékenységük céljaira a titóisták más rendőrségi besúgókat is felhasználtak.

Boarovot, a budapesti jugoszláv követség sajtóattaséját, kinevezése előtt a titóisták mint a jugoszláv királyi titkosrendőrség egykori besúgóját ismerték. 1947 áprilisában Boarovot beidézték az úgynevezett „jugoszláv kommunista párt” központi bizottságának káderosztályára, ahol közölték vele, hogy leleplezték multját és csak abban az esetben számíthat kegyelemre, ha hajlandó a titóista kém szolgálat számára dolgozni. Boarov szívesen beleegyezett ebbe. Nyomban kinevezték Magyarországra, ahol az volt a feladata, hogy jugoszláv kémhálózatot szervezzon.

Boarov a nyomozás során azt vallotta: a kapott utasítások értelmében többek között „olyan tevékenységet kellett kifejtenie, amelynek az volt a célja, hogy csökkentse Magyarországon a Szovjetunió politikájának népszerűségét”. E megbízás értelmében Boarov megpróbálta dezorganizálni a Magyar-Szovjet Művelődési Társaság munkáját. Az UDB utasítására Boarov meggyilkolt egy Moics nevű jugoszlávot, mert az támogatta a Kommunista Pártok Tájékoztató Irodájának a Tito-klikk árulását leleplező határozatát.

Rendőrségi besúgó volt két másik befolyásos jugoszláv kém is, akik szintén Magyarországon működtek: Rob Anton és Bán Antal.

Rob Antonnal és Bán Antallal szemben a magyar hatóságok részéről már korábban felmerült az a gyanú, hogy a multban rendőrügynökök voltak és több embert a fasiszták kezére juttattak. Mivel ez Jugoszlávia területén kifejtett multbeli tevékenységükkel függött össze, az ügyet a jugoszláv kormány képviselőinek adták át kivizsgálásra. Ezek azonban azt a választ adták, hogy „a gyanú alaptalan”, s hogy Rob és Bán „teljes bizalmat érdemelnek”.

Rob a Magyarországi Délszlávok Demokratikus Szövetségének vezetője volt, s ezt a szervezetet kémkedési célokra használta fel. Sikerült bejutnia a magyar parlamentbe is, Bán pedig a magyarországi Szociáldemokrata Párt képviselőjeként iparügyi miniszterré nevezette ki magát. A Tájékoztató Iroda határozatának közzététele után Rob Jugoszláviába szökött, s csak ekkor derült ki, hogy ugyanolyan megbízással küldték Magyarországra, mint Boarovot. Leleplezték Bánt is, aki időközben Svájcba menekült.

A titóisták azt a megbízást adták magyarországi ügynökeiknek, hogy kémkedjenek a Szovjetunió ellen. Cicmil ezredes, a budapesti jugoszláv katonai misszió egykori vezetője, Tito egyenes utasítására már 1945-ben kémkedést szervezett a Szövetséges Ellenőrző Bizottság mellett működő szovjet diplomáciai képviselő és a Szovjet Hadsereg ellen. Javorszki és Kovács, a jugoszláv katonai misszió tagjai, ugyanakkor azt az utasítást kapták, hogy folytassanak hírszerző tevékenységet a magyarországi szovjet megszálló csapatok ellen. Kovács őrnagy e tekintetben szakembernek számított, mert annakidején a jugoszláv vezérkarban éppen ezekkel az ügyekkel foglalkozott.

Brankov, a jugoszláv kémsszolgálat magyarországi főmegbízottja, bevonta a szovjetellenes kémkedésbe a határőrség vezérkari főnökét, Némethet is. Brankov elsősorban azt a megbízást adta neki: állapítsa meg, melyek a szovjet-magyar határ gyengén őrzött pontjai, amelyeken keresztül a jugoszláv kémsszolgálat kémeket és diverzánsokat dobhat át a Szovjetunióba. A titóisták nagyon meg voltak elégedve Németh kémtevékenységével és azt ajánlották ügynököknek, Pálffy altábornagynak, hogy nevezze ki katonai attasénak a Szovjetunióba. Pálffy magához hívatta Némethet s azt tanácsolta neki, hogy tanuljon meg oroszul s létesítsen Moszkvában szoros kapcsolatot más országok katonai attaséival, hogy tőlük is titkos értesüléseket szerezhessen a jugoszláv kémsszolgálat számára. Pálffy utasította Némethet, hogy

próbáljon értesüléseket gyűjteni a Szovjet Hadsereg felépítéséről és fegyverzetéről s a legnagyobb óvatosságot ajánlotta neki, nehogy gyanút keltsen a szovjet emberekben.

Moszkvába érve, Németh érintkezésbe lépett Jugoszlávia képviselőjével, Mrazovics-csal, akivel a hivatalos fogadásokon találkozott. Mrazovics megbízta Némethet, hogy fejtsen ki kémtevékenységet a Szovjetunió ellen, s Németh teljesítette is ezt a megbízást. A szerzett értesüléseket átadta Mrazovicsnak. A Tájékoztató Iroda határozatának közzététele után Mrazovics az egyik találkozás alkalmával azt mondotta Némethnek, hogy a változott körülmények között igen nehéz lett a jugoszláv kémszolgálat munkája a Szovjetunióban, s ezért Némethnek kell az így keletkezett hézagot betöltenie.

Jugoszlávia diplomáciai és egyéb képviselői a népi demokratikus országokban kém- és propagandaközpontokká váltak. Rajk, Kosztov és a Tito-klikk számos más ügynökének bűnpereiben leleplezték a jugoszláv diplomaták e kém-, diverziós és propagandatevékenységét.

Így például annak a nagy diverzáns bandának a bűnperében, amelyet 1950 március végén tárgyaltak Bulgáriában, felháborító tények kerültek napvilágra a titóista diplomaták bűnös tevékenységéről. A per folyamán megállapították, hogy Szavics, a szófiai jugoszláv nagykövetség konzuli osztályának volt főnöke, utasította az UDB egyik ügynökét, szervezzen bombamerényletet a Georgi Dimitrovmauzoleum tribünjén helyetfoglaló szovjet küldöttek és bolgár vezető személyiségek ellen. Szavics Tito és Rankovics egyenes utasítására járt el.

Ugyanez a Szavics azt a megbízást adta az UDB Zvierac nevű ügynökének, akit Jugoszláviából Bulgáriába dobtak át, gyűjtsön értesüléseket a bolgár hadsereg fegyverzetéről, alakulatainak elhelyezéséről, s repülőtereinek és más katonai létesítményeinek fekvéséről, hogy majd szükség esetén diverziós cselekményeket követhessenek el. Szavics azt ajánlotta továbbá egyik munkatársának, lépjen kapcsolatba olyan személyekkel, akik nagy üzemekben dolgoznak és szervezzen három—öt főből álló csoportokat, amelyeket azután a jugoszláv nagykövetség robbanóanyaggal fog ellátni, hogy a vállalatokat elpusztítsák.

A titóista kémek és diverzánsok 1951 júniusában tárgyalt szófiai bűnperében megállapították, hogy e kémek és diverzánsok vezetője és

szervezője Koszta Ugrica őrnagy jugoszláv katonai attasé volt. Az ő utasítására robbantották fel 1950 augusztus 2-án Iszker állomáson, Szófia közelében a „Geo Milev” állami iparvállalatot, aminek következtében tizenegy munkás elpusztult.

Csehszlovákiában Drndics helyettes katonai attasé volt a jugoszláv kémiszolgálat fő megbízottja. Drndics a fasiszta Hlinka-Gárda volt tagjait és a csehszlovák nép egyéb árulóit szervezte be a kém- és diverziós munkába.

Drndics leleplezése és visszahívása után Sefik Kevics bratislavai jugoszláv alkonzul vette át a titóista kémiszolgálat bomlasztó munkájának irányítását. Kevics már 1945 óta folytatott kémtevékenységet Csehszlovákiában. A csehszlovák állampolgárok sorából toborzott árulók segítségével messze szerteágazó kémhálózatot létesített, amely gazdasági, katonai és politikai természetű bizalmas adatokat gyűjtött számára. Arra az esetre, ha megszakadna a diplomáciai kapcsolat Jugoszlávia és Csehszlovákia közt, Kevics több titkos rádióadót állított fel s azt remélte, hogy ezek segítségével akkor is tovább irányíthatja az általa létrehozott kémszervezetet, ha el kell hagynia Csehszlovákiát.

A jugoszláv diplomaták tevékenysége a legdurvább beavatkozás volt Csehszlovákia belügyeibe. Megállapították, hogy a diplomáciai rendszámmal ellátott gépkocsikon utazgató jugoszláv diplomaták a Szovjetunió, Csehszlovákia és a többi népi demokratikus ország ellen irányuló, ellenséges hangú röpiratokat és brosúrákat terjesztettek a falvakban. A brosúrákat Jugoszláviában adták ki cseh nyelven, s azután illegálisan továbbították Csehszlovákiába.

Ezenkívül rengeteg brosúrát küldtek szét az egyik csehszlovák minisztérium feliratával ellátott borítékokban különböző címekre.

Romániában hosszú időn át M. Lompar, a jugoszláv nagykövetség titkára volt a titóista kémhálózat vezetője, aki — mint tudjuk — már 1944-ben is azzal foglalkozott, hogy árulókat toborzott az ott élő keleteurópai emigránsok közül. E hétpróbás kém két segítőtársát — Boszko Lacicsot és Nikola Medicset, a bukaresti jugoszláv nagykövetség munkatársait — a román főváros polgárai tettenérték, amint éppen fasiszta röpiratokat dobáltak be a Viitorului-utca házainak előkertjeibe.

Ennek az esetnek kapcsán a román hatóságok megállapították, hogy

Belgrádban bomlasztó tartalmú röpiratokat adnak ki más országokban való titkos terjesztésre. A titóisták diplomáciai futárok útján csempészik át ezeket a röpiratokat a határon és terjesztik a népi demokratikus országokban.

A lengyel kormány 1948 szeptemberében jegyzéket intézett Jugoszlávia kormányához, s e jegyzékben felsorolta azokat a tényeket, amelyek Tito lengyelországi ügynökeinek kém- és diverziós tevékenységét bizonyítják. A jegyzék többek között rámutatott arra a kémtevékenységre, amelyet Petrovics, a jugoszláv Közlekedésügyi Minisztérium megbízottja fejtett ki Lengyelországban. Petrovics a jugoszláv kémszolgálat megbízásából Lengyelország területén kémhálózatot szervezett, ügynököket toborzott, s utasította őket, hogy gyűjtsenek a részére titkos adatokat és bizalmas iratokat, szerezzék meg a lengyel üzemek és vasutak tervrajzait, tervezeteit stb. Különös figyelmet fordított Petrovics az olyan adatok gyűjtésére, amelyek Lengyelországnak a Szovjetunióval, Bulgáriával és más országokkal fennálló gazdasági kapcsolataira vonatkoznak.

Petrovics bomlasztó propagandával is foglalkozott. Személyesen és beszervezett ügynökei segítségével olyan illegális jugoszláv kiadványokat terjesztett, melyek a népi demokratikus Lengyelországot és szövetségeseit, a Szovjetuniót s a népi demokratikus országokat rágalmazták.

Amikor a lengyel kormány megállapította, hogy a jugoszláv nagykövetség által irányított kém-, diverziós és propagandatevékenység Lengyelország védelmi és gazdasági erejének aláásására és rendezavarások szervezésére irányult — a jugoszláv hivatalos képviselők egy nagy csoportjának azonnali visszahívását követelte Lengyelországból.

Különleges helyet foglal el a Tito-klikk terveiben Albánia. Tito még 1943-ban Albániába küldte Tempo (Vukmanovics) nevű különmegbízottját, s azt az utasítást adta neki, hogy albán Trockistákból szervezzen az országban egy olyan csoportot, amelyre később támaszkodni tud. Vukmanovics végre is hajtotta a megbízást: ő szervezte meg a Kocsi Dzodze és Pandi Kriszto vezetése alatt álló árulók csoportját.

E két züllött fasisztának sikerült vezető állami pozíciókba furakodnia Albániában. Dzodze és Kriszto, hivatalos pozíciójukkal

visszaélve, bomlasztó tevékenységet folytattak az albán nép ellen. Számos igen fontos közigazgatási és gazdasági állásba becsempészték titkos cinkosaikat és segítségükkel szabotázst és diverziót szerveztek az ország népgazdaságában. Jugoszláviából technikai segélynyújtás ürügyével különleges kiképzésben részesített diverzánsokat küldtek Albániába. Ezek a diverzánsok Kocsi Dzodze ügynökeinek védelmével és az ő segítségükkel fejtették ki működésüket.

Bármennyire igyekeztek is a titóista banditák álcázni aljas tevékenységüket, az Albán Munkapárt leleplezte és elszigetelte őket. Kocsi Dzodze és cinkosai bűnperének tárgyalása során kiderült, hogy végső fokon Albániának jugoszláv gyarmattá való változtatását és az imperializmus táborához való csatlakozását tűzték ki célul. Bűnös szándékaik megvalósítására az összeesküvők meg akarták dönteni a népi demokratikus kormányzatot és Enver Hodzsának, az albán nép vezetőjének meggyilkolására készültek.

Belgrádba vezettek a szálak Gomulka és Spychalski lengyelországi burzsoá-nacionalista csoportjától. Ugyanígy kapcsolatban állt a Tito-klikkel az a csehszlovákiai államellenes összeesküvő központ is, amelyet Slánský, az áruló és kém vezetett. 1948-ban Tito különleges megbízással Csehszlovákiába küldte egyik segítőtársát, Mose Pijadét, aki Tito megbízásából utasításokat adott Slánskýnak a bomlasztó munka fokozására. Slánský a beszélgetés során biztosította Pijadét, hogy ugyanazt a vonalat követi mint Tito, a Tito-fasisztáktól átvett „tapasztalatokra” támaszkodik és azokat alkalmazza Csehszlovákiában.

„Jugoszlávia vezetői pedig, a mindenféle Titók, Kardeljek, Rankovicsok, Gyilaszkok, Pijadék és mások — mondotta Malenkov elvtárs a XIX. pártkongresszuson a Központi Bizottság beszámolójában —, már régen amerikai ügynököknek szegődtek el, s amerikai «főnökeik» megbízásából kémtevékenységet és aknamunkát folytatnak a Szovjetunió és a népi demokratikus országok ellen»⁶.

Jugoszlávia, amelyet a Tito-klikk az amerikai imperialisták gyarmatává és katonai támaszpontjává változtatott, s amely gyakorlatilag csatlakozott az északatlanti tömbhöz, az imperialista kémszolgálatok bázisa, a fasiszta és reakciós elemek, a trockisták, kémek, diverzánsok, terroristák, mindenféle bűnözők és egyéb söpredék gyülekezőhelye

⁶ A Szovjetunió Kommunista Pártjának XIX. kongresszusa. Szikra 1953. 38. old

lett. Ebből a csőcselékből merítik a titóisták új kádereiket az UDB és annak külföldi ügynökségei számára.

Mivel a titóisták kém- és diverziós tevékenysége egyre fokozódik és igen nagy a kereslet az új „káderek” iránt, ezeknek utánpótlására különleges intézkedéseket hoznak. Nyugat-Németországban például a jugoszláv katonai misszió volt SS-eket toborzott Rankovics Gestapója számára. A sajtóban olvashattuk, hogy ötszáz német fasiszta zsoldos szolgál már az UDB szervezetében. Tito megállapodást kötött az angol kormánnyal, amelynek értelmében visszahozták Jugoszláviába Mihajlovics egykori csetnik tisztjeit, akik ma az angol és az amerikai kémszolgálat ügynökei. Jellemző, hogy angol részről ismét a már említett Baillie ezredes vezette a tárgyalásokat.

Magában Jugoszláviában tízezrével engedték ki a börtönökből és a koncentrációs táborokból a nép legádázabb ellenségeit, akik együttműködtek a hitlerista megszállókkal. A szabadon engedett gonosztevők legnagyobb részét az UDB belföldi és külföldi ügynökségeinek kiegészítésére használja fel. Úgylátszik azonban, hogy mindez elégtelennek bizonyult, s 1952 elején ötvenezer csetniket és usztasát hoztak vissza Ausztriából és Nyugat-Németországból. Ezeket a Pavelics, Mihajlovics, Ljotics és Nedics bandáiból való gyilkosokat Jugoszláviában ünnepélyesen fogadták és minden lehetőséget megadtak nekik arra, hogy újabb gaztetteket követhessenek el a jugoszláv nép ellen. Ebből a csőcselékből alakítják a titóisták többek között azokat a diverziós bandákat, amelyek hol itt, hol ott betörnek a népi demokratikus országok határterületeire és határprovokációkat szerveznek. A kémeket többnyire egyenként dobják át a jugoszláv határon, olykor azonban egész csoportokban is. Voltak időszakok, amikor egyetlen hét folyamán több mint száz kémét dobtak át Magyarországra.

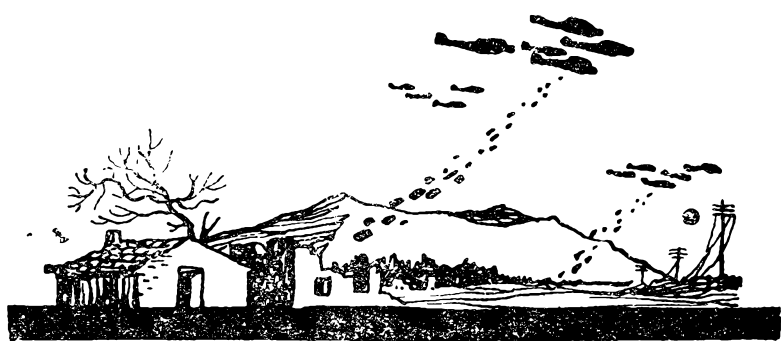
A titóisták számos tanfolyamot és iskolát létesítettek kém- és diverziós ügynökeik kiképzésére. Számos ilyen kiképző központot az albán határ mentén helyeztek el, ezenkívül Montenegróban, Makedóniában és az ország más övezeteiben. Jugoszláviában ezidő szerint a kémiskolák tucatjai működnek amerikai tisztek vezetésével.

A jugoszláv kémszolgálat különlegesen kiképzett ügynökeit illegálisan átdobják a népi demokratikus országokba. Itt érintkezésbe lépnek a jugoszláv diplomáciai képviselők személyzetéhez tartozó meg-

határozott személyekkel, akik az UDB megbízottaiként működnek. Ezeknek irányításával kémkednek, diverziós és terrorcselekményeket szerveznek, elrabolják és meggyilkolják azokat a jugoszláv emigránsokat, akik magukévá teszik a Kommunista és Munkáspártok Tájékoztató Irodájának álláspontját.

Az amerikai és angol kémiszolgálat különösen jól használható ügynökökre tett szert a jugoszláv árulókban. Belgrád ma a népi demokratikus országok ellen irányuló amerikai kémkedés és propaganda legfőbb központja. A belgrádi amerikai nagykövetség, amely a Titofasiszták felforgató tevékenységét irányítja, ügynökeinek létszámát jelentősen kibővítette a közép- és délkelet európai országokból megszökött árulókkal.

Az amerikai imperialisták, akiket felbőszítettek a Szovjetunió és a népi demokratikus országok elleni titkos háború frontján elszenvedett kudarcaik, egyre újabb módszereket keresnek a demokrácia és a szocializmus táborá ellen folytatott harcukhoz. Nem hajlandók tudomásul venni a vitathatatlan tényeket — azt, hogy a kémkedés és a diverzió mérgezett fegyvere sem tudja aláásni azoknak az államoknak hatalmát, amelyekben a kommunista és munkáspártok köré tömörült néptömegek maguk intézik sorsukat.



Kilencedik fejezet

A TÁVOL-KELETEN

A Távol-Kelet országai hatalmas és rendkívül értékes nyersanyagforrásaikkal és roppant kiterjedésű piacaikkal már régóta felkeltették az amerikai monopolizációk érdeklődését. A Morganok, Rockefellerek, du Pontok már régóta arra törekednek, hogy leigázzák és gyarmatukká változtassák ezeket az országokat, s ily módon még jobban növeljék maximális profitjukat.

E rabló tervek legfőbb tárgya Kína volt, amelynek gyarmatosítását az amerikai imperialisták a reakciós elemek — a feudális földbirtokosok, a komprádor burzsoázia és a militarista klikkek — segítségével már sok évtizeddel ezelőtt megkezdték. A legutóbbi évtizedek folyamán a Wall Street főleg az áruló Csang Kaj-seknek, az imperialista bérencek fasiszta klikkjére alapozta kínai terveit. Az egész kuomintangista állam-, párt-, katonai és rendőri apparátus ténylegesen az Egyesült Államok szolgálatában állt. Valamennyit az amerikaiak irányították. Ennek az apparátusnak a segítségével az Egyesült Államok kezébe kaparintotta az ország gazdasági életének kulcspozícióit: az ipart, a bankokat, a közlekedést stb. Csang Kaj-sek huszonnégy éven át a legszörnyűbb terror, a politikai titkosrendőrség és provokációk segítségével tartotta fenn uralmát a kínai nép felett.

A csangkajsekista rezsim támaszai közé tartoztak az úgynevezett „kékingesek” (Lan Ji Sö). Ezt a fasiszta jellegű kém- és terror-szervezetet Csang Kaj-sek a haladó és forradalmi elemek ellen irányuló kémkedés és terror céljából létesítette. Tagjai közé katonatisztek, Kuomintang-funkcionáriusok, s az értelmiség és a diákság reakciós körei tartoztak.

A kékingesek szervezete a legkülönbözőbb kalandorok, politikai törtető, konjunktúralovagok, kétes egzisztenciák, a kikötővárosok alvilágából kikerült söpredék, csempészek, ópiumkereskedők és különféle egyéb népellenes elemek gyűjtőhelye lett, akik számára Csang Kaj-sek rendszere rendkívül tág lehetőségeket nyitott.

Csang Kaj-sek a harmincas évek elején a rendőri nyomozás, a provokáció és a terror hatvan fasiszta „szakértőjét” hívta meg Németországból és Olaszországból, hogy a kékingeseket kiképeztesse a nép ellen irányuló aknamunka módszereire. A kékingesek segítségével Csang Kaj-sek nemcsak legfőbb ellensége, a kommunista mozgalom ellen harcolt, hanem minden más haladó, demokratikus elem ellen is.

A Csang Kaj-sek féle Kuomintang-klika uralmának éveiben az imperialista kémszolgálatok valósággal behálózták egész Kínát. A legélénkebb tevékenységet e tekintetben az amerikai kémszolgálat fejtette ki. Az amerikai imperialisták kezdeményezésére létrehozták az úgynevezett Kínai-Amerikai Együttműködési Szervezetet (SACO). E szervezet hivatalosan abból a célból alakult, hogy egybehangolja Kínában a két ország kém- és kémelhárító szolgálatainak tevékenységét, ténylegesen azonban az amerikai és a Kuomintang-kémszolgálatok egyesített központja volt.

AZ IMPERIALISTÁK BOMLASZTÓ AKCIÓI A NÉPI KÍNA ELLEN

Amikor a Szovjetunió fegyveres erői szétzúzták az imperialista Japánt, az Egyesült Államok kormányzó körei a nyílt fegyveres beavatkozás útjára léptek Kínában. Így akarták megakadályozni a kínai népet abban, hogy megteremtse országában a demokratikus rendet és megszabaduljon az imperialisták túlsúlyától. Kínában ismét fel-

lángolt a polgárháború. Csang Kaj-sek minden haderejét bevetette, hogy szétzúzza a Népi Felszabadító Hadsereget, amelyet a Mao Ce-tung vezetése alatt álló Kínai Kommunista Párt irányított.

Az amerikaiak csaknem százezer főnyi hadsereget, három légi-flottát, nagyszámú hadihajót küldtek Csang Kaj-sek segítségére. Az amerikai fegyveres erők ténylegesen megszállták Pekinget, Nankingot, Sanghajt, Tiencsint, Csingtaót, Hankout és az ország más nagy központjait. Wedemeyer amerikai tábornok közvetlen irányítása mellett lázasan folyt a munka, hogy új fegyverzettel lássák el, kiképezzék és átszervezzék a Kuomintang fegyveres erőit, a rendőrséget és a titkosrendőrséget. Az amerikai instruktorok hetven Kuomintang-hadosztályt és számos más különleges alakulatot képeztek ki. A Kuomintang-tisztek ezreit magában az Egyesült Államokban képezték át a külön erre a célra létesített katonaiskolákban. Amerikai repülőgépek és az amerikai flotta segítségével szállították a frontra a Népi Felszabadító Hadsereg ellen harcoló Kuomintang-csapatokat.

Az amerikai parancsnokság sok esetben saját fegyveres erőit is közvetlenül harcba vetette a Népi Felszabadító Hadsereg ellen. Az amerikai katonai kémiszolgálat Kínát előzőnlő ügynökei egész nyíltan segítették a Kuomintang-csapatokat. 1947 áprilisában a Népi Felszabadító Hadsereg alakulatai Mandzsúriában foglyul ejtették Rigg őrnagyot és Collins kapitányt, az amerikai katonai attasé helyetteseit. Az Egyesült Államok képviselői ez alkalommal kémkedni próbáltak a Népi Felszabadító Hadsereg egyik alakulata állásainak övezetében.

A kínai polgárháború éveiben a SACO valóságos irtóhadjáratot folytatott az ország haladó erői ellen. A SACO ügynökei számos kínai demokratát tartóztattak le és gyilkoltak meg. 1949 november végén, Csungking felszabadítása előtt, a SACO hóhérai és ügynökei több mint háromszáz kínai hazafit mészároltak le vadállati kegyetlenséggel.

Az amerikai kémiszolgálat Kína felszabadított területein is megpróbált aktív működést kifejteni, s kém- és diverziós hálózatot akart itt szervezni, amelynek az lett volna a rendeltetése, hogy segítséget nyújtson a csangkajsekista rezsimnek a kínai nép elleni harcában. Ebben az időben két nagy amerikai kémközpontot fedeztek fel —

az egyiket Hopej tartományban, a másikat pedig a mandzsúriai Mukdenben.

De hiába nyújtott az amerikai imperializmus hatalmas katonai, anyagi és pénzügyi segítséget Csang Kaj-sek klikkjének, hiába költött erre a célra hatmilliárd dollárt, a Népi Felszabadító Hadsereg szétzúzta a Kuomintang fegyveres erőit, s 1950 tavaszára Tibet és Tajvan kivételével egész Kínát felszabadította.

Az Egyesült Államok imperialistáit felbőszítette kínai politikájuknak ez a példátlan kudarca, s ezért fokozták a titkos háborút a Kínai Népköztársaság ellen, és rendkívül nagyarányú bomlasztó munkát fejtettek ki ellene. Az Egyesült Államok továbbra is támogatja a Kuomintang-bandák maradványait és harcra szűjtja a földesurakat és a komprádor elemeket a népi kormányzat ellen. A *United States News and World Report* című folyóirat már 1949 október 14-én írta, hogy az Egyesült Államok bizonyos katonai szervei segítséget szándékoznak nyújtani a Kínai Népköztársaság területén garázdálkodó banditáknak.

Csang Kaj-sek uralma idején rengeteg rablóbanda garázdálkodott Kínában. A Kuomintang-hatóságok nemcsak hogy nem üldözték a városi és falusi lakosságot terrorizáló bandákat, de gyakran még szorosan együtt is működtek velük. A csangkajsekesták ezeket a bandákat is felhasználták a felszabadulásukért harcoló nép ellen.

A kuomintangisták már jóelőre felkészültek a banditaháborúra. Minden olyan tartományban, amelyet a Népi Felszabadító Hadsereg felszabadított, földalatti diverziós és terrorosztagokat létesítettek. Az illegális kuomintangista banditacsoportokat szigorúan katonai alapokon szervezték meg. A bandákat külön alosztályokba osztották, amelyek a szétvert kuomintangista hadsereg tisztjeinek parancsnoksága alatt álltak.

Az amerikai imperialisták minden támogatást megadtak a kuomintangista földalatti szervezeteknek, és fegyverekkel látták el őket. 1949 december elején Mao Hszen, a Kuomintang kémiszolgálatának egyik főkolomposa, tanácskozássra hívta egybe a bandavezéreket és közölte velük, hogy a Kuomintang földalatti szervezetei minden segítséget megkapnak „nemzetközi barátaiktól”, értsd: az Egyesült Államoktól.

De nemcsak az amerikai kémek nyújtottak aktív segítséget Csang

Kaj-sek banditáinak, hanem az Egyesült Államok kínai diplomáciai képviselői is. Paxton volt amerikai konzul és MacKiernan alkonzul, Tihuában (Hszincsiang tartomány székhelyén), szoros kapcsolatot létesítettek az ebben a tartományban garázdálkodó banditákkal. Paxton 1949 márciusában és júliusában külön meglátogatta a hszincsiangi bandák Uszman nevű vezérét, és utasítást adott neki a népi Kína elleni felforgató tevékenység fokozására. 1949 szeptember 29-én, Hszincsiang felszabadítása előtt, MacKiernan a konzulátus két munkatársának kíséretében Tihuából titokban a tartomány keleti részébe utazott, ahol a banditák főfészke volt. Itt találkozott a banda-vezérekkel, utasításokkal látta el őket, s két rádióállomást és huszonöt uncia aranyat adott át nekik.

Fox-Holmes tihuai angol konzul sem maradt el amerikai kollégája mögött. 1948-ban, közvetlenül Hszincsiangba érkezése után szoros kapcsolatba lépett MacKiernannal és vele együtt folytatott népellenes és kémtevékenységet. Hszincsiang tartomány felszabadítása után Fox-Holmes lehetővé tette, hogy a kuomintangista háborús főbűnösök egy csoportja, köztük a Hszincsiang és Csinghaj tartományokban működő Ötödik Kuomintang-hadsereg főparancsnoka Indiába szökjék, s angol útleveleket adott a szökevényeknek. Fox-Holmes segítette elő MacKiernan szökését is. Ugyanakkor MacKiernantól fontos kémértesüléseket, két rádióállomást, robbanóanyagot és egyéb lőszereket vett át megőrzésre.

Amikor a Népi Felszabadító Hadsereg csapatai bevonultak Hszincsiangba, Fox-Holmes még inkább fokozta felforgató tevékenységét, maga köré gyűjtötte a helyi reakciós elemeket és kémadatokat gyűjtött. 1950 december 4-én a Kínai Népköztársaság közbiztonsági szervei házkutatást tartottak Fox-Holmes lakásán, s különböző kémanyagokat, két rádió-adó-vevőt és más, hírszerzéshez szükséges tárgyakat találtak nála.

Az amerikai imperialisták utasítására a kuomintangisták földalatti ellenforradalmi mozgalmat szerveztek Kína legnagyobb városaiban. Felszabadításuk előtt Pekingben, Tiencsinben, Nankingban, Sanghajban, Kantonban, Mukdenben és Hankouban reakciós elemekből álló földalatti csoportok alakultak.

A Kuomintang kémszolgálatra röviddel Nanking és Sanghaj felszabadítása után utasítást kapott Leighton Stuarttól, az Egyesült

Államok volt kínai nagykövetétől, hogy használja fel bomlasztó munkájához mindazokat az amerikai titkos ügynököket, akik a SACO szolgálatában álltak. 1949 november elején Csen Kaj-min, a kuomintangista kémiszolgálat képviselője, repülőgépen az Egyesült Államokba utazott, ahol találkozott Leighton Stuarttal és Wedemeyer tábornokkal, s megállapodott velük abban, hogy teljes mértékben felújítják a SACO tevékenységét, s megszervezik a SACO fiókjait Hongkongban és a Fülöp-szigeteken.

A kuomintangisták, amerikai gazdáik parancsára, most a népi hatalom elleni harcra szervezgetik a nyílt harcban vereséget szenvedett reakció sötét erőit. Tevékenységük arra irányul, hogy diverziós cselekmények, gyilkosságok, kémkedés és rémhírek terjesztése útján meghiúsítsák Kína demokratikus átalakulását. A kuomintangista ellenforradalmi földalatti szervezetek az amerikai kémiszolgálat vezetésével arra törekednek, hogy megbontsák az egységet és együttműködést a különböző nemzetiségek, demokratikus pártok és haladó szervezetek között, s a munkát fejtetik ki az ország népgazdasága ellen. A csangkajsekista ügynökök szabotázscselekményeket szerveznek az államosított iparvállalatokban, gyújtogatnak, robbantanak és hamis pénzt hoznak forgalomba.

Az amerikai kémiszolgálat vezetői személyesen irányítják a felforgató szervezetek tevékenységét. 1950 január 2-án Hongkongba érkezett William Donovan. Ezzel kapcsolatban az Associated Press hírügynökség január 8-án közölte, hogy Pearson amerikai újságíró szerint „Donovan Hongkongban egy titkos egyezményről tárgyal a kuomintangisták által a kontinentális Kínában kifejtendő kommunistaellenes tevékenység vezetése ügyében”.

A Kínai Népköztársaság elleni felforgató tevékenység terveinek kidolgozására és e tevékenység egybehangolására még Donovan megérkezése előtt megalakult Hongkongban az egyesült angol-amerikai-kuomintangista központ, amelynek munkáját közvetlenül a Japánban állomásozó amerikai megszálló csapatok vezérkarának hírszerző osztálya ellenőrzi. Ez a központ kémkedésre használja fel azokat az amerikai és angol üzletembereket, akiknek kereskedelmi és ipari vállalataik vannak a Távol-Keleten, s akik közül sokan csupán a látogatás kedvéért folytatnak kereskedelmi tevékenységet. A hongkongi központ Hongkongi és Dél-tengervideki Külkereskedelmi Társaság

néven „kereskedelmi” társaságot létesített Hongkongban. A társaság élére Je Csi-csiang kuomintangistát állították, aki a multban a japán kémvizsgálathoz tartozott. Ez a „kereskedelmi” társaság, kihasználva „üzleti kapcsolatait” a Kínában működő egyes kereskedelmi és ipari cégekkel, amerikai és angol kémügynököket küld Kínába.

1950 elején még sok nagy angol vállalat működött Kínában. E vállalatok vezető pozícióiba akkor a hongkongi kémközpont által kiküldött ügynököket ültették. Rájuk hárult az a feladat, hogy irányítsák Kínában a kém- és felforgató tevékenységet, adatokat gyűjtse- nek a kínai gazdasági életéről, az államosított vállalatok termelési kapacitásáról stb.

Az új Kína elleni kémkedéssel foglalkozik Chennault, az Egyesült Államok légierőinek nyugalmazott vezérőrnagya, egy hongkongi légi- forgalmi társaság vezetője is. Chennault — a kínai nép ádáz ellen- sége, a *Collier's* című folyóirat hasábjain közzétette „a távolkeleti orszá- gok népi felszabadító mozgalma elleni harci programját”. A szoro- sabb értelemben vett katonai intézkedéseken kívül Chennault azt ajánlotta gazdáinak, hogy a legaktívabban folytassák Kínában a „belső zavargások előidézését célzó kampányt”, vagyis szervezzék meg a reakciós elemek népellenes lázadásait. Annak a rögeszméjének alátámasztására, hogy Kínában polgárháborút kell szítani, Chennault hangsúlyozza, hogy „ez az amerikaiak részéről nem kívánna túlságo- san nagy dolláráldozatot és nem kerülne amerikai vérbe”.

A Kínai Népköztársaság elleni felforgató tevékenységgel foglalko- zik az Egyesült Államok Külügyminisztériumának kezdeménye- zésére Hongkongban létesített úgynevezett „kínai menekülteket segé- lyező bizottság” is. A *Paese* című olasz lap szerint e bizottság költség- vetése tízmillió dollárra rúg, s ebből az összegből ötmillió dollárt az Egyesült Államok kormánya vállalt magára a béke és demokrácia táborá elleni felforgató tevékenység pénzeléséről szóló szégyenletes „1951. évi törvény” alapján; a többit a Rockefeller- és Ford-„alapít- ványok” bocsátják a bizottság rendelkezésére.

A Kínai Népköztársaság elleni agresszió előkészítése terén jelentős szerepet szántak az amerikai imperialisták a Tibetben kifejtendő bom- lasztó munkának.

Tibet ősi kínai terület. Területe 900 000 négyzetkilométer, lakói-

nak száma három—négymillió. Nepallal, Indiával és Bhutannal határos, s éppen ez határozza meg stratégiai jelentőségét.

Az amerikai kémiszolgálat Tibetben már a második világháború idején működésbe lépett. 1942-ben az Egyesült Államokból Tibet fővárosába, Lhaszába érkezett a Stratégiai Szolgálatok Hivatalának különleges ügynöke, hogy megteremtse a kapcsolatot a helyi reakciós elemekkel. 1949 augusztusában — „rádióhírmagyarázónak” álcázva — Tibetbe érkezett L. Thomas amerikai kém is.

Thomas lázas tevékenységet fejtett ki Tibetben, hogy az országot elszakítsa Kínától és az új Kína elleni harc felvonulási területévé tegye. Az Egyesült Államok és Anglia hadianyagokat és fegyvereket kezdtek Tibetbe szállítani, és terveket dolgoztak ki a Tibet területén létesítendő repülőterek és műutak gyorsított ütemű építésére.

1950 áprilisában az Egyesült Államok Külügyminisztériuma „titkos megbízással” még egy küldöttet irányított Tibetbe, Kermith Roosevelt személyében.

Az amerikai kémiszolgálat a tibeti határ közelében, a Lhaszából Indiába vezető út mentén fekvő Kalimpong városkában állította fel kémközpontját. Csang Kaj-sek hatalmának összeomlása után számos „misszionárius” érkezett ide; ezek az amerikai kémiszolgálat ügynökei voltak, akiknek sürgősen el kellett hagyniok Kínát.

Az amerikai ügynökökön kívül Anglia megbízottai is felforgató tevékenységet folytattak Tibetben Kína ellen.

De az amerikai-angol ügynököknek mindezek a próbálkozásai meddők maradtak. A kínai és tibeti nép közös akarata kiűzte az imperialistákat, s Tibet ma is változatlanul a Kínai Népköztársaság elválaszthatatlan része.

A nagy kínai nép lerázta magáról az évszázados külföldi elnyomás jármát, s hiába próbált a nemzetközi imperialista reakció támadást indítani ellene a titkos háború frontján, nem tudta kijátszani éberségét. Mao Ce-tung, a kínai nép vezére, már 1949 nyarán figyelmeztette az országot, hogy a nép ellenségeivel vívott harcban a legnagyobb éberségre és könyörtelenségre van szükség. „Az imperialisták és láncos kutyáik, a kínai reakciók — mondta — nem fognak belenyugodni Kínában elszenvedett vereségükbe. Egymással együttműködve minden eszközt igyekeznek majd felhasználni a kínai nép elleni harcra.”

Az amerikai és a kuomintangista kémek és diverzánsok belföldi felforgató tevékenységének gyors felszámolása érdekében a Központi Népi Kormány olyan intézkedéseket hozott, amelyek megszilárdították az állambiztonságot és mozgósították a dolgozó tömegeket a külföldi ügynökök elleni harcra. Tucatjával leplezték le és számolták fel a földalatti kém-, diverziós és terrorista szervezeteket, amelyek közül igen sok Kína nagy városaiban működött.

Mukdenben 1949 novemberében az amerikai konzulátus vezetése alatt álló kémközpontot göngyölítették fel. E kémszervezet vezetője Szaszaki, egy japán nemzetiségű amerikai állampolgár volt. A kémközpont katonai és politikai természetű kémadatokat gyűjtött Belső-Mongóliában és Mandzsúriában. A banda letartóztatása alkalmával két hordozható rádióállomást, rejtjelkulcsokat, utasításokat tartalmazó leveleket és tizennégy rúd aranyat foglaltak le.

Sanghajban, 1950 márciusában, az államvédelmi szervek leleplezték a „Csiangszu—Csöcsiang—Anhui határterület rohamhadserege” nevű kuomintangista földalatti katonai szervezetet. 1950 júniusában Tiencsinben a kuomintangista titkos ügynököknek egy harminchat főből álló fegyveres bandáját fedezték fel. A banda tagjainál letartóztatásuk alkalmával hordozható rádióállomásokat, ellenforradalmi röplapokat, hamis iratokat és pecséteket koboztak el. A banditák, akik Tiencsinben gyilkosságokat követtek el és kémkedtek, más városokban is meg akarták szervezni fegyveres bandáikat. Ezek a banditák közvetlenül a tajvani kuomintangista parancsnokság hírszerző központjának voltak alárendelve.

1950 tavaszától — amikor az egész kínai szárazföld felszabadult — 1951 január 1-ig, a Kínai Népköztársaság államvédelmi szervei több mint húszezer kémét és diverzánst tartóztattak le, akik az amerikai-kuomintangista, az angol és más imperialista kémszervezetek szolgálatában álltak. A letartóztatottaknál mintegy kétezer titkos hordozható rádióállomást találtak, amelyeknek segítségével állandóan érintkeztek kémközpontjaikkal, továbbá robbanóanyagot, robbantószerkezeteket, amelyeket az Egyesült Államokból szállítottak Kínába, és rengeteg más — köztük számos különleges rendeltetésű — fegyvert is. A terrorcselekmények elkövetésére az amerikai kémszolgálat miniatűr gépfegyverekkel, hangtompítóval ellátott pisztolyokkal, mérgezett golyóval töltött „töltőollakkal” s „ceruzavédőkkel”, séta-

pálcákkal és különböző mérgező folyadékokkal szerelte fel ügynökeit. A kémek és diverzánsok különleges felszereléséhez tartoztak olyan fényképezőgépek, amelyekkel egy gomblyuk apró nyílásán keresztül csinálhattak felvételeket, továbbá jelzőrakéták, rakétapisztolyok és a „titkos ügynökök kelléktárának” számos más tartozéka.

Az amerikai ügynököknél lefoglalt fegyverek, pokolgépek, valamint a diverziós és terrorcselekmények elkövetéséhez szükséges egyéb tárgyak között különös figyelmet érdemel egy különleges készülék, amelyet emberrablásoknál használnak fel. Ez a készülék három kis elemből, egy apró indukciós tekercsből és egy pár szarvasbőrkesztyűből áll, amelynek felületén alig észrevehető, hajszálvékony vörösréz-drótok húzódnak. Az emberrablásra készülő diverzáns mellényzsebébe dugta az elemeket, s összekötötte azokat az indukciós tekercscsel, amelyből vékony és jól szigetelt rugalmas kábel húzódott a ruha-ujjon keresztül a belülről ugyancsak megbízható szigeteléssel ellátott kesztyűig. Amikor a diverzáns találkozott a kiszemelt áldozattal, kezét szorította vele, s az abban a pillanatban, mintha letaglózták volna, ájultan rogyott össze az elektromos áram hatására. Az elrablott áldozatot azután az amerikai kémisztólát ügynökei titkos szállásukra hurcolták, s ott egy másik különleges elektromos gép segítségével kinnvallatásnak vetették alá, hogy megszerezzék tőle a szükséges felvilágosításokat.

A Kínában garázdálkodó amerikai ügynököknek ezt a változatos felszerelését és fegyverzetét Pekingben az Állambiztonsági Minisztérium 1950 októberében egy kiállításon mind bemutatta. Számos kiállított tárgyon volt olvasható a jelzés: „Made in USA” — „Készült az Egyesült Államokban”. A kiállításon kilencezer megbízólevelet és különféle kémutasítást is bemutatnak, amelyeket az amerikai és más kémisztólátok küldtek kínai ügynökeiknek.

A szabad kínai nép óriási sikereket ért el az amerikai imperializmus felforgató tevékenysége ellen folytatott harcában, s e sikerek eredményeképpen jelentősen megszilárdult a Kínai Népköztársaság belpolitikai és gazdasági helyzete. Ezeket a sikereket az tette lehetővé, hogy az egész kínai nép lelkesen támogatja a Kínai Kommunista Pártot, a Központi Népi Kormányt és a Népi Felszabadító Hadsereget. Kína dolgozói segítik a népi hatalom szerveit az amerikai kémisztólát ügynökeinek leleplezésében, és ezeknek az ügynökségeknek

a felszámolásában. A munkások lefűlelik azokat a kémeket és diverzánsokat, akik diverziós és szabotázscelemekenyeket szándékoznak szervezni az üzemekben, a parasztok letartóztatják a nép ellenségeit, akik provokációs célzatú és rágalmazó híreket próbálnak terjeszteni.

A Kínai Kommunista Párt Központi Bizottságának 1950 június elején tartott harmadik teljes ülésén Mao Ce-tung elvtárs előadói beszédében rámutatott azokra az első eredményekre, amelyeket a kínai nép az ország építésének valamennyi területén elért. Mao Ce-tung felszólította a kínai népet az imperialista ügynökök elleni harc folytatására és fokozására. Minden bandita, kém, despota és más ellenforradalmi elem — mondotta Mao Ce-tung — a nép ellensége és ezért a legerélyesebben le kell velük számolni. Mao Ce-tung rámutatott arra, hogy az egész pártnak és az egész kínai népnek fokozott éberséggel kell harcolnia az ellenforradalmi elemek felforgató tevékenysége ellen.

Az amerikai imperialisták, amikor a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság megtámadására készülődtek és az volt a szándékuk, hogy az agressziót később kiterjesztik a Kínai Népköztársaságra, fokozták a Kína elleni felforgató tevékenységüket. Tajvan szigetén Kínai-Amerikai Összekötő Csoport néven új kémszervezetet létesítettek; a szervezet élére Cooke-ot, a Csendes-óceán nyugati részén állomásozó amerikai haditengerészeti erők volt parancsnokát és Cseng Kaj-minget, a kuomintangista kémszolgálat vezetőjét állították. Egy másik kémszervezet Hongkongban alakult meg Távolkeleti Egyesült Nemzetközi Tájékoztató Iroda néven.

MacArthur tábornoknak, a távolkeleti amerikai fegyveres erők volt főparancsnokának utasítására számos kínai áruló vezető állást kapott az amerikai kémszervezetekben. Így például a kuomintangista Zsen Jüan-taut az úgynevezett „csendesóceáni stratégiai vezérkar” dél-kínai osztályának vezetőjévé nevezték ki. Segítőtársai az áruló Vang Csi-kuj, Cseng Csung-fu és Po Li-fu voltak.

De az amerikai kémszolgálatnak azok a reményei, hogy Észak-Korea megtámadásával egyidejűleg sikerül aktivizálnia Kínában, különösen pedig Északkelet-Kínában a kém- és diverziós tevékenységet, füstbementek. A Kínai Népköztársaság államvédelmi szervei

éppen ebben az időszakban mérték az újabb súlyos csapások egész sorát az amerikai kémiszolgálatra. Tiencsinben felgöngyölítettek egy tizenkilenc volt kuomintangista titkos ügynökből álló földalatti szervezetet. A szervezet reakciós röplapokat terjesztett, hogy zavargásokat idézzon elő a városban, diverziós cselekményekre készült a Peking—Tiencsin vasútvonal ellen, és zavargásokat akart szítani a város ipari üzemeiben.

Tiencsinben ezenkívül még két földalatti szervezetet számoltak fel. Egyikük a csangkajsekista kémiszolgálat központi szervének irányítása mellett működött, s megpróbált beférkőzni a diákság soraiba, hogy megbénítsa a demokratikus diákszervezetek munkáját, reakciós nézeteket terjesszen a diákok között és felborítsa a társadalmi rendet.

A *Tungpejsipao* című mukdeni lap szerint Északkelet-Kína különböző kerületeinek államvédelmi szervei 1950 folyamán az amerikai-csangkajsekista titkos szervezeteknek összesen 3 794 ügynökét tartóztatták le és 1 749 banditát tettek ártalmatlanná. E rendszabályok eredményeképpen Kínának Észak-Koreával szomszédos területein sikerült megőrizni a teljes nyugalmat és biztosítani az ipar munkájának folyamatosságát, pedig az amerikai imperialisták abban reménykedtek, hogy ezeken a területeken zavargásokat szíthatnak, tűzvészeket idézhetnek elő és megnehezíthetik a békés gazdasági építést.

Az ország egyéb vidékein is kudarcba fulladtak az ellenséges próbálkozások. Tihua városában például nagy kém- és diverziós szervezet fedeztek fel, amelyet egy Liao Cseng nevű diverzáns vezetett. Liao Cseng Tihuában beállt munkásnak egy ottani konfekcióüzembe, és azonnal hozzálátott bomlasztó munkájához. Az amerikai kémiszolgálat azt az utasítást adta Liao Cseng bandájának, hogy szervezzen sztrájkokat és szabotázs cselekményeket, terjesszen rémhíreket, gyilkolja meg az aktivistákat és hamis pénz forgalombahozatalával ássa alá az ország pénzrendszerét.

1950 szeptembere és 1951 májusa között göngyölítették fel a Kínai Népköztársaság államvédelmi szervei a legnagyobb amerikai kém- és terrorista szervezetet, s megállapították, hogy az amerikai imperialisták bérencei ezúttal halálos csapást akartak mérni a kínai népre: meg akarták gyilkolni vezetőjét, Mao Ce-tungot és a Kínai Kommunista Párt, s a Központi Népi Kormány más vezetőit. Ehhez a titkos szervezethez hat hírhedt nemzetközi kém tartozott: az olasz Antonio

Riva, a James Walter and Sons Co. tiencsini cég pekingi képviselője, a multban az olasz és a csangkajsekista kémiszolgálatok ügynöke; a japán Rjuicsi Jamagucsi, egy pekingi francia könyvkereskedés kínai katalógusának szerkesztője, aki 1938 óta a japán különleges szolgálat kínai ügynöke volt; az olasz Tarciscio Martina, a pekingi pápai internunciátúra képviselője, aki 1947 óta a japán és csangkajsekista kém-szervezetek szolgálatában állt; a francia Henri Vetch, a pekingi francia könyvkereskedés igazgatója; az olasz Quirino Victor Lucy Gerli, a Jardine Matheson and Co. cég igazgatója, 1943 óta a japán kém-szolgálat ügynöke; és a német Walter Genthner, a Robert Bosch stuttgarti cég pekingi képviselője. A második világháború befejezése után ezek a bérencek az amerikai kémiszolgálatnak adták el magukat és David Dean Barrett ezredesnek, az Egyesült Államok kínai katonai attaséjának utasítására rendszeresen kémkedtek, s terrorcselekmények elkövetésére készültek a Kínai Népköztársaság vezetői ellen.

Peking felszabadítása után Riva és Jamagucsi, Barrett megbízásából, kartotékokat kezdtek összeállítani, amelyek a Központi Népi Kormány vezetőinek, a Népi Politikai Tanácskozó Testület tagjainak, s a Kínai Kommunista Párt és más demokratikus pártok és népi szervezetek ismertebb tagjainak életrajzi adatait, személyleírását, címét, telefonszámát, gépkocsirendszámát és egyéb adatait tartalmazták. Ezeket az adatokat terrorcselekmények előkészítése céljából gyűjtötték.

Az amerikai kémiszolgálat megbízta a diverzánsokat, hogy a pekingi Tienanmen-téren 1950 október 1-én megtartandó nagy kínai nemzeti ünnepen terrorcselekményt hajtsanak végre. A gonosztevő banda tagjai tudták, hogy a nagy ünnepeken a köztársaság kormányának vezetői a népi felvonulások alkalmával rendszerint a téren felállított tribünön tartózkodnak, s az volt a szándékuk, hogy egy 60 milliméteres aknavetőből tűz alá veszik a tribünt.

Jamagucsi személyesen tanulmányozta a Tienanmen-tér környékét, és részletes térképet készített, amelyen feltüntette, hogy a tribün melyik részén szokott állni Mao Ce-tung, és kijelölte a tüzelőállást is az aknavető számára. E térkép egyik példányát, a merénylet kilátásait mérlegelő jelentéssel és a további tevékenység tervével együtt Jamagucsi Tokióba küldte, másik példányát pedig megtartotta magának. Ezt a másodpéldányt a kémkedésre vonatkozó egyéb bizonyító anyaggal együtt a letartóztatás alkalmával megtalálták nála.

1951 július 27-én Jamagucsi a nyomozás során a következőket vallotta: „Beismerem, hogy a szövetséges hatalmak tokiói főhadiszállása (vagyis MacArthur. — *V. M.*) számára elkészítettem a Tienanmen-tér és környéke térképét, amelyen megjelöltem, hol áll a tribünön Mao Ce-tung. Tudomásom volt arról, hogy Antonio Rivának van egy aknavetője, amelyet fel tudtunk volna használni.”

A gonosztevő banda felszámolása alkalmával a banda tagjainál 1 640 kémjelentés-másolatot és számos más bizalmas iratot találtak. A népbíróság Rivát és Jamagucsit halálra, a többi vádlottat pedig különböző időtartamú börtönbüntetésre ítélte.

E kém- és terrorista szervezet leleplezése során néhány tény ismertté vált Barrett ezredes, volt amerikai katonai attasé tevékenységéről. Barrett már 1922-ben elkezdte a Kína ellen irányuló aknamunkáját. Miután egy pekingi iskolában elsajátította a kínai nyelvet, visszaküldték az Egyesült Államokba, hogy ott különleges kiképzésben részesítsék. Később ismét visszatért Kínába és kémtevékenységet fejtett ki Kína különböző vidékein — Kunmingben, Kujlingben, a burmai út vidékén és Északkelet-Kínában. Barrett Peking felszabadítása után is tovább vezette azt a kémszervezetet, amelyet 1945—1947 között hozott létre. 1950 áprilisában elutazott Kínából.

Az amerikai imperialisták könnyű és gyors győzelemre számítottak Koreában, ami lehetővé tette volna számukra, hogy felvonulási területet létesítsenek a Kína ellen tervezett támadásuk számára. Amikor terveik összeomlottak, új módszereket kellett keresniök, amelyeknek segítségével aktivizálhatják a Kínai Népköztársaság elleni felforgató tevékenységüket és helyreállíthatják a kínai államvédelmi szervek által szétszakított kém- és diverziós hálózatukat.

1951 elején MacArthur és Csang Kaj-sek között külön megállapodás jött létre a kuomintangista csapatmaradványok felhasználásáról a távolkeleti amerikai agresszió kiszélesítése érdekében. E megállapodás egyik pontja értelmében az Egyesült Államok kötelezte magát, hogy Csang Kaj-sek támogatására amerikai ügynököket küld Kínába, hogy ott új felforgató szervezeteket létesítsenek. Elhatározták, hogy a legnagyobb mértékben fokozzák a SACO-nak, ennek az amerikai kuomintangista kémszervezetnek a tevékenységét, s megfelelő technikai eszközöket bocsátanak rendelkezésére, hogy diverziókat és különböző szabotázsakciókat szervezhessen.

MacArthur és Csang Kaj-sek megállapodása a Távol-Keletre érkező John Foster Dulles közreműködésével jött létre.

Ezzel csaknem egyidőben az amerikai sajtó közleményeiből köz tudomásúvá vált, hogy 1951 január 12-én az Egyesült Államok vezérkari főnökeinek egyesített csoportja „memorandumot” dolgozott ki „az Egyesült Államok távolkeleti politikájáról”. Ezt a tizenhat pontból álló okmányt MacArthurnak is megküldték miheztartás végett. A memorandum egyik pontja korlátlan légifelderítést irányzott elő Kína partvidékei felett.

1951 január végén Hightower, az Associated Press hírügynökség washingtoni tudósítója jelentette, hogy jól értesült hivatalos személyektől származó hírek szerint az Egyesült Államok kormánya a Kínában működő kuomintangista bandák komolyabb megsegítésének tervét vitatja meg.

Az Egyesült Államok imperialistáinak mindezek az intézkedései arról tanúskodtak, hogy újabb támadásra készülnek Kína ellen a titkos háború frontján. Ezzel kapcsolatban meg kell emlékeznünk azokról a vallomásokról, amelyeket a Liaohszi tartományban (Északkelet-Kína) 1951 végén leleplezett illegális fegyveres banda vezetői, Csao Vej-csing és Tung Kuo-csi tettek a nyomozó hatóságok előtt. A két bandavezér felettes kémközpontjától azt az értesítést kapta, hogy az amerikai csapatok Koreában 1951 november 10-én támadást indítanak, átkelnek a Jalu határfolyón és megszállják Északkelet-Kínát. Ezért a csangkajsekista klikk már októberben parancsot adott északkeletkínai titkos ügynökeinek, hogy készüljenek fel az amerikai csapatokkal való találkozásra.

Noha az amerikai agresszorok mindent elkövettek és hatalmas pénzáldozatot hoztak, 1951—1952-ben sem sikerült eredményt elérniök a Kína elleni titkos háborúban. A kínai nép és államvédelmi szervei továbbra is leleplezték és megsemmisítették az amerikai kém-szolgálat által létesített kém- és diverziós szervezeteket.

1951 áprilisában felszámolták Kínában az Új Kínai Szociálforradalmár Párt nevű ellenforradalmi csoportot, amelynek megszervezésére Leighton Stuart, a volt amerikai nagykövet adott utasítást, s amely a népi kormány megdöntését tűzte ki céljául. E szervezet főkolomposait — Li Csi-vut, Liu Hszi-huangot és Vang Szint — a bíróság halálra ítélte.

1951 novemberében az amerikai kuomintangista kémek és diverzánsook újabb csoportját tartóztatták le Csangcsunban. E diverziós banda vezérei a nyomozás során azt vallották, hogy az amerikai kém-szolgálattól kapott utasításaik értelmében kémkedniök kellett a Kínai Népköztársaság ellen és szabotázsakciókat kellett szervezniök, hogy aláássák és széttzilálják a Kínai Népköztársaság gazdasági életét. A csoport kapcsolatot tartott fenn az Északkelet-Kínában garázdálkodó hordákkal, s alvilági elemekből fegyveres bandákat alakított, amelyek megtámadták a lakótelepeket.

1952 nyarán a közbiztonsági szervek Sanghajban több földalatti kuomintangista kém- és diverziós csoportot fedeztek fel, amelyeknek tagjai kémértesüléseket gyűjtöttek a város légvédelméről, s más ellen-séges tevékenységet fejtettek ki.

A kínai nép a legközvetlenebbül és a legtevékenyebben résztvesz az amerikai-kuomintangista ügynökök elleni harcban és kemény ököllel lesújt rájuk. 1951 nyarán a lakosság minden rétegét képviselő mintegy 5 500 ember gyűlt egybe a pekingi Csungsan-parkban, hogy ítéletet mondjon a kínai nép megrögzött ellenségeinek egyik csoportja felett. A nép képviselői öt órán át tartó tárgyaláson pontosan felderítették azokat a bűncselekményeket, amelyeket a kuomintangista bérencek követek el: Li Szu-hou például az isuji járásban, Tung Hung-csang és Li Cse-hsziang, a Peking—Tiencsin vasútvonalon és a mozdonyjavító-üzemben folytattak kártevő tevékenységet stb. Amikor a hatóság képviselője a jelenlevőkhöz fordult és megkérdezte tőlük, milyen ítéletet szabjanak ki a gonosztevőkre, az egybegyűltek egyhangúlag válaszolták:

— Halál!

Az egyik — Kínában igen közkedvelt — újévi lampionos ünnepségen a Hupej tartományban levő Csangsienben a csangkajsekiista diverzánsook szörnyű gáztettet követek el. Kihasználva azt a körülményt, hogy a város egész lakossága az utcán volt, hogy résztvegyen az amerikai agresszió elleni tüntetésben, a kuomintangista diverzánsook felgyújtották a lakóházakat. Az erős szél lehetetlenné tette a tűz gyors lokalizálását, és így a városnak több mint kétezer lakója vált hajléktalanná. Másnap a város lakói elfogták a gyújtogatókat, akiknél benzint, foszforos gyújtótesteket és amerikai gyártmányú gyújtó-bombákat találtak. Ugyanezek az amerikai bérencek — akiknek banda-

vezére Csang Csing-hszing, a Kuomintang járási bizottságának egykori vezetője volt — újabb bűncselekményt is terveztek: fel akarták gyujtani több kormányhivatal épületét.

Nanking város lakóinak gyűlése, amelyen a város húszezer lakója vett részt, egyhangúlag halálbüntetést követelt tizenkilenc kuomintangista banditára, akik véres gatzetteket követtek el Kuanghszi tartományban.

Az ilyen példák felsorolását még sokáig folytathatnók.

Az amerikai kémiszolgálatnál Kínában (és általában a Távol-Keleten) igen fontos szerepük van az amerikai és európai hittérítőknek s a vallási és „jótékonyági” szervezeteknek. A régi Kínában különösen sok hittérítő és vallásos egyesület működött.

Ezek a szervezetek a lakosság rokonszenvének elnyerésére iskolákat, kórházakat, gyermekotthonokat, tanintézeteket létesítettek. Ezeknek az intézményeknek a nagyrésze amerikai volt, s az amerikai monopóliumok pénzéből tartották fenn őket. Kínában több ezer amerikai „kultúrintézmény” működött. Legtöbbjük álcázott kém- és propagandaközpont volt. Amerikai tanintézetekben képezték ki azokat az ügynököket, akiket azután a kínai állami hivatalokban és közintézményekben helyeztek el, vagy más módon használtak fel.

Különösen nagy figyelmet fordítottak az amerikai imperialisták a kínai ifjúság „nevelésének” kérdésére. Az Illinoisi Egyetem rektora annakidején jelentést terjesztett az Egyesült Államok elnöke elé, amelyben nyomatékosan sürgette az amerikai tanintézetek kínai hálózatának kibővítését. Jelentésében azt hangoztatta, hogy „a józan megfontolást követő kereskedelem megbízhatóbb, mint a hadilobogó megjelenése nyomán kifejlődött kereskedelem”.

A kínai népnek Csang Kaj-sek klikkje és e klikk amerikai gazdái ellen folytatott felszabadító háborúja idején számos külföldi vallási szervezet és „jótékonyági” intézmény nyújtott nagy segítséget az Egyesült Államok kémiszolgálatának. Kína felszabadulása után még nagyobb méreteket öltött ezeknek a szervezeteknek és intézményeknek a tevékenysége, különösen pedig a katolikus egyház főpapságának, az amerikai imperializmus ügynökségének az aknamunkája.

Élénk tevékenységet fejtett ki a Vatikán legfőbb kínai képviselője

Antonio Riberi érsek, a kuomintangista kormányhoz akkreditált pápai nuncius (akit 1951 szeptember 4-én kiutasítottak Kínából). Riberi 1946 decemberében érkezett meg Kínába és azóta tevékenyen támogatta az amerikai imperialistákat az ország demokratikus erői ellen folytatott harcukban. 1947-ben Riberi elkísérte Wedemeyer amerikai tábornokot pekingi és mukdeni szemleútjára. Amikor a Népi Felszabadító Hadsereg Tajjüant ostromolta, ez a főpap repülőgépen az ostromlott városba utazott, hogy mozgósítsa a helyi katolikus papságot és híveit a kuomintangista helyőrség megsegítésére. Riberi külön utasításokkal látta el az illetékessége alá tartozó északkeleti katolikus papokat a Népi Felszabadító Hadsereg elleni bomlasztó munka módszereire vonatkozóan. Védelmébe vette azokat a katolikus papokat, akikről tudta, hogy külföldi kémek. Pekingi képviselőjévé Riberi Tarciscio Martinát nevezte ki.

Ennek az „egyházfejedelemnek” a tevékenységével kissé bővebben kell foglalkoznunk. Martina 1926-ban érkezett Kínába, ahol a Hopej tartományban levő Jihszien katolikus egyházmegye püspökévé nevezték ki. Ebben a minőségében Martina hatékonyan támogatta Csin Hszing-hsziang helyi kuomintangista hatalmasságot. A kínai nép felszabadító harca idején Martina fegyveres bandát szervezett egyházmegyéjében és a papokat arra kényszerítette, hogy toborozzanak a banda számára helyi lakosokat, katolikusokat és nemkatolikusokat egyaránt. Martina utasítására e banda tagjai a Népi Forradalmi Hadsereg katonáinak egyenruhájába öltözve hitszegő módon elfogták e hadsereg több parancsnokát és átadták őket a kuomintangistáknak. Martina minden alkalmat felhasznált arra, hogy papjait kiküldje azokba a falvakba, ahol a Népi Felszabadító Hadsereg alakulatai állomásoztak. A papok állítólag azért mentek a falvakba, hogy prédikációkat tartsanak a lakosságnak, valójában azonban az volt a feladatuk, hogy kémadatokat gyűjtsenek, amelyeket azután átadtak a kuomintangista parancsnokságnak. 1947 novemberében Martina felvette a kapcsolatot Barrett-tel, az Egyesült Államok kínai katonai attaséjával, s azután rendszeresen kémkedett. Később Martinát mint a Mao Ce-tung elleni merényletet előkészítő amerikai kém- és terrorista csoport egyik résztvevőjét leleplezték és letartóztatták. A házkutatás alkalmával megtalálták nála Riberinek és az amerikai kémszolgálatnak küldött kémjelentések másolatait, amelyek többek

között a Népi Felszabadító Hadsereg alakulatainak hadmozdulatairól és elhelyezéséről szolgáltatott részletes adatokat. A népbíróság életfogytiglani börtönre ítélte Martinát.

Kínában még sok más katolikus főpapot is lelepleztek, akik az amerikai imperializmus aktív bűntársai voltak.

Johannes Schütte, aki 1944 óta Hszinhszieni püspök volt, kapcsolatot létesített a Kuomintang titkos ügynökeivel és segédkezet nyújtott diverziós tevékenységükhöz. 1950-ben Schütte Istenanya Gárdája néven reakciós vallási szervezetet alakított. Gustav Blank és Alois Baumeister katolikus plébánosok, akik 1944 óta szintén Hszinhszienben éltek, Schütte püspök aktív segítőitársai voltak a népi Kína ellen folytatott aknamunkájában.

Az amerikai kémiszolgálat legfőbb ügynökei közé tartozott Ford püspök is, a Mejhszien városban működő délkinai amerikai misszionárius szervezet vezetője, aki 1918 óta élt Mejhszienben. Ford szoros kapcsolatban állt a szvatoui amerikai konzullal, aki ellátta őt utasításokkal. 1944-ben tervet dolgozott ki „a kommunista lázadások felszámolására Kuangtung tartományban”. Az amerikai konzulhoz írt egyik levelében Ford a következőket írta: „A kerületemben kitört kommunista lázadások felszámolásáról szóló tervezet kidolgozása alkalmat adott nekem arra, hogy kifejtsem nézeteimet a jelenlegi helyzetről, s most, hogy befejeztem ezt a munkát, boldog öröm tölt el.” Ford tervét az amerikai konzul végrehajtásra átadta a helyi csangkajseki vezetőnek, aki azonban nem tudta megvalósítani, annál az egyszerű oknál fogva, hogy a Népi Felszabadító Hadsereg kikergette Csang Kaj-sek bandáit Kuangtung tartományból.

A mandzsúriai amerikai kémiszolgálat egyik központja a cicikari katolikus templom volt. A templomban titkos rádióleadót állítottak fel, amelyen keresztül jelentéseket továbbítottak az Egyesült Államokba a felszabadított területek helyzetéről. A cicikari katolikus hittérítők kommunistaellenes propagandát folytattak, olyan híreket terjesztettek, hogy a Népi Felszabadító Hadsereg veresége elkerülhetetlen, és rövidesen megérkeznek a kuomintangisták, továbbá igyekeztek megghiúsítani a földreform megvalósítását.

A koreai háború megindulása előtt az amerikai kémiszolgálat még erősebb munkára készítette a hittérítők soraiból kikerült ügynökeit. A hongkongi amerikai kémközpont külön utasította a misszionáriusok

kat, hogy „semmi körülmények között” se hagyják el Kínát, és részletes utasításokat küldött szét a katolikus misszióknak a népi hatalom elleni tevékenységük módszereire és jellegére vonatkozóan. Azt ajánlotta, hogy e tevékenység céljaira nagymértékben vegyék igénybe az egyház jómódú híveinek szolgálatait, s alakítsanak belőlük — különösen a vállalkozókból és földbirtokosokból, továbbá az egykori kuomintangista lakájokból — „vallási és jótékonyági egyesületeknek” álcázott felforgató csoportokat. Az amerikai kémközpont azt javasolta, hogy amennyiben nem volna lehetséges ezeket az egyesületeket hivatalosan megalapítani, úgy alapítsák meg azokat illegálisan.

De teljes kudarccal végződött az amerikai imperialistáknak az a próbálkozása is, hogy a vallásos embereket bűnös céljaik szolgálatába állítsák. A hívők nagy tömege aktív segítséget nyújtott abban, hogy leleplezzék a reverendás kémek és diverzánsok bomlasztó munkáját. A hívők kezdeményezésére tiltották be a sanghaji hatóságok a Mária Hadserege nevű katolikus szervezetet, amely népellenes, ellenforradalmi tevékenységet fejtett ki.

1951 tavaszán az államvédelmi szervek a hívők támogatásával leleplezték az amerikai kémisztólát három ügynökének — Bonningue, Pollet és Watine francia misszionáriusoknak, a tiencsini Csinku kereskedelmi és ipari főiskola dékánjainak — kémtevékenységét. A három francia hittérítő a kémjelentések továbbítására titkos rádióleadót állított fel, amelyet a főiskola egyik falába építettek be. A kémek megpróbálták céljaik szolgálatába állítani a vallásos hírben álló diákokat, s azt követelték tőlük, hogy férkőzzenek be a város hivatalaiba, üzemeibe és gyáraiba. Bonningue, aki a jezsuita rend tiencsini missziójának vezetője volt, szovjetellenes propagandát fejtett ki és provokatív célzatú híreket terjesztett a harmadik világháború elkerülhetetlenségéről.

1950 őszén Sicsiacsuangban kuomintangista kémek és diverzánsok bandáját leplezték le, amely az úgynevezett „katolikus honmentő testület” cégére alatt működött. A banda egyik vezére, Vu Ja-ko fegyveres banditákból álló csoportot szervezett, amely az alkalmas pillanatban lázadást szándékozott kirobbantani. A banditák gazdáik rendelkezésére bocsátották azoknak a vidékeknek a térképeit, ahol éppen működtek, s a légitámadások idején jelzéseket adtak le az ellenes repülőgépeknek, aminek következtében számos helyi lakos el-

pusztult. A banda tagjai ezenkívül merényleteket készítettek elő a helyi politikai és katonai vezetők ellen.

1950 decemberében a pekingi városi tanács elrendelte a Jikuantao vallási társaság feloszlatását. A rendelet megállapította, hogy a társaság vezetői a multban japán ügynökök voltak, majd pedig Csang Kaj-sek és az amerikai kém szervezet szolgálatába álltak. Peking felszabadítása után ellenséges propagandát fejtettek ki a népi kormány ellen és ellenforradalmi lázadást készítettek elő. Amikor e társaság egyszerű munkás- és kézműves-tagjai felismerték, milyen bűnös útra próbálják őket téríteni, maguk is segítségére voltak a hatósági szerveknek az imperialista ügynökök leleplezésében.

Csupán 1951 májusa és augusztusa között száztizenhárom olyan imperialista ügynököt lepleztek le Kínában, akik az egyház palástjában folytatták bűnös, népellenes tevékenységüket. Ezek a Pekingben, Tiencsinben, Mukdenben, Csingtaóban, Nankingban és Kína más városaiban működő „szentéletű” papok az Egyesült Államok, Franciaország, Spanyolország, Olaszország, Belgium, Hollandia és más kapitalista országok kém szolgálatának ügynökei voltak.

1951-ben a Kínai Népköztársaság Állami Közigazgatási Tanácsa — hogy egyszersmindenkorra véget vessen a külföldi vallási és „kulturális” szervezetek felforgató tevékenységének — határozatot hozott „a kulturális és vallási szervezetek, valamint az amerikaiak által finanszírozott segélyszervezetekkel szemben követendő politikáról”. Minden hittérítő jellegű kulturális-felvilágosító és jótékonyági intézményt a kínai Központi Népi Kormány illetékessége alá rendelték, s a vallási szervezeteket felszólították, hogy ne fogadjanak el amerikai pénzügyi támogatást. A külföldi egyházak vagy keresztény szervezetek vezetése alatt álló egyetemeket és más tanintézeteket elválasztották az egyházaktól, s az épületek és ingóságok a tanintézetek tulajdonává lettek.

A Vatikán és az Egyesült Államok katólikus egyházának főpapsága képmutató felháborodással cáfolni próbálja azt a kétségbekonthatatlan tényt, hogy a misszionáriusok közül igen sokan az amerikai imperialisták felforgató ügynökei, de az amerikai misszionáriusok — különösen pedig a Kínában működő amerikai hittérítők — valóságos szerepe és tevékenysége közismert. Erről számol be például Mark Hein és John Caldwell „Amerikai ügynök” című könyve, amely a

Henry Holt and Co. kiadásában jelent meg New Yorkban 1947-ben. A könyv egyik szerzője — Caldwell, az egykori „misszionárius” — részletesen leírja 1943-tól kezdve Kínában kifejtett kémtevékenységét.

Sztálin elvtárs 1926-ban „A kínai forradalom távlatairól” című beszédében leleplezte azokat a fogásokat és módszereket, amelyeknek segítségével a nemzetközi imperializmus megvalósítja kínai intervencióját. „Az imperializmus — mondotta Sztálin elvtárs — a mai viszonyok között inkább olymódon avatkozik be, hogy polgárháborút szervez a függő országban, pénzeli az ellenforradalmi erőket, erkölcsi és pénzügyi támogatást nyújt kínai ügynökeinek a forradalom ellen”¹.

Az e fejezetben idézett tények világosan szemléltetik Sztálin szavainak igazságát.

Hazánk és a népi demokratikus országok példájából tudjuk, hogy ha a nép kezébe veszi a hatalmat és saját sorsának irányítását, akkor mindent elkövet országa védelme és biztonsága érdekében, — s az imperialisták agresszív tervei szét pattannak, akár a szappanbuborék.

A kínai nép, a Kínai Kommunista Pártnak és vezetőjének, Mao Ce-tungnak az irányításával döntő győzelmet aratott belső ellenségei, az amerikai imperialisták ügynökei felett. A kínai nép sikerének az az alapja, hogy a forradalmi agrárreformok eredményeképpen felszámolta a komprádor burzsoázia gazdasági pozícióit, felszámolja a földbirtokososztályt, helyreállítja a teljesen tönkrement ipart és mezőgazdaságot, szakadatlanul növeli a dolgozók anyagi jólétét és emeli kulturális életszínvonalukat.

A kínai nép, amely szorosan a Kínai Kommunista Párt és a Központi Népi Kormány köré tömörül, erőt és fáradságot nem kímélve fellendíti országa gazdasági és kulturális életét, megszilárdítja külső és belső biztonságát. Megtanulja a szovjet néptől, hogyan kell éberséget és határozottságot tanúsítani az ellenség ellen vívott harcban. A kommunista párt és a kormány megteremtette az 5,5 millió főből álló népi milíciát. Minden kis faluban megszervezték már a népi milícia fegyveres osztágát és a népfelkelőket.

Mindez határozottan biztosítja, hogy a kínai nép maradéktalanul szétzúzza a belső ellenforradalom maradványait.

¹ Sztálin Művei. 8. köt. Szikra 1952. 385. old.

A 38-IK SZÉLESSÉGI FOKTÓL ÉSZAKRA

Az Egyesült Államok kormánya röviddel az imperialista Japán kapitulációja után kiküldte a Távol-Keletre az úgynevezett Pauley-bizottságot, állítólag azoknak a károknak megállapítására, amelyeket a háború Koreában és Mandzsúriában okozott. Valójában e bizottság előtt álló feladatok az amerikai imperialisták távolkeleti hódító terveivel függtek össze. A haladó amerikai sajtó többek között jelentette, hogy a Pauley-bizottság tagjai koreai és mandzsúriai tartózkodásuk idején részletes térképeket és tervrajzokat készítettek e terület valamennyi fontosabb hadászati jelentőségű létesítményéről. A koreai intervenció megindulása után az amerikai parancsnokság a bizottság által összegyűjtött adatokat, tervrajzokat és térképeket az Észak-Korea és Mandzsúria elleni repülőtémadások céljaira használta fel.

Az amerikai imperialisták már Dél-Korea megszállásának legelső napjaiban készülődni kezdtek az ország északi részének meghódítására. Terveikben egész Koreának azt a szerepet szánták, hogy a Szovjetunió és a Kínai Népköztársaság elleni új háború előkészítésének támaszpontja legyen.

Az amerikai háborús gyujtogatók agresszív terveik előkészítése és végrehajtása során jelentős szerepet szántak azoknak a módszereknek, amelyekkel belülről akarták aláásni a szabad és független Koreai Népi Demokratikus Köztársaságot. Ezzel a szennyes munkával az Egyesült Államok kormányzó körei dél-koreai bábjukat, a koreai nép legádázabb ellenségét, Li Szin Mant bízták meg, aki élete folyamán nem egyszer mocskolta már be nevét hazaárulással.

Li Szin Mant először a japán kémiszolgálat karolta fel a kilencvenes évek végén, amikor a rabló agresszió útjára lépő imperialista Japán erőszakos úton Korea meghódítására készült. A koreai császári udvarban és a magas állású szöuli állami tisztviselők között sok titkos japán ügynök egyengette akkoriban az agresszor útját, de Li Szin Man — aki akkor a császári titkos tanács tagja volt — valamennyinél buzgóbb volt. 1898-ban leleplezték Li Szin Man hazaárulását és életfogytiglani kényszermunkára ítélték. A szöuli japán követ közbelépésére azonban büntetését hétévi börtönre enyhítették.

Börtönbüntetésének letöltése után Li Szin Man jobbnak látta, ha új gazdához szegődik — s elutazott az Egyesült Államokba. Itt a

princetoni egyetem „a filozófia doktorává avatta”. Disszertációjának, amely a hírhedt amerikai „semlegességet” dicsőítette, az „Amerika és a semlegesség” címet adta. Nem kisebb személyiség, mint Woodrow Wilson, az Egyesült Államok későbbi elnöke, aki abban az időben a princetoni egyetem rektora volt, segítette hozzá Li Szin Mant ahhoz, hogy a Wall Street „bizalmi embere” legyen.

1910-ben Li Szin Man visszatért Koreába, ahol két éven át a Keresztény Ifjak Egyesületének az amerikaiak által megszervezett fiókegyesületénél dolgozott, amely az Egyesült Államok kémsszolgálatának álcázott ügynöksége volt. Koreában megpróbálta felújítani régi kapcsolatait a japánokkal, sőt — mint egy másik koreai áruló, Szin Hin U közli — még arra is kísérletet tett, hogy „közös nevezőre jusson” Japán „nagy politikusaival”. Ez utóbbiak azonban óvatossak voltak és nem akarták ismét igénybe venni egykori ügynökük szolgálatait, aki új gazdái utasítására be akart férközni a japán kémsszolgálat bizalmába. Ilyen körülmények között Li Szin Mannak semmi oka sem volt arra, hogy továbbra is Koreában maradjon.

1912-ben ez az áruló visszatért az Egyesült Államokba. Itt 1920 és 1922 között a Hearst-sajtó hasábjain jelentek meg cikkei, amelyekben azért hadakozott, hogy adjanak az Egyesült Államoknak mandátumot Korea igazgatására. Ugyanakkor az Egyesült Államokban élő koreai emigránsok soraiból toborzott titkos ügynököket képezett ki az amerikai kémsszolgálat számára.

1945-ben, az imperialista Japán kapitulációja után, az amerikai kormányzó körök a dél-koreai bábkormány „vezetőivé” léptették elő Li Szin Mant és klikkjét. „Az ilyen emberre — mondotta Visinszkij elvtárs az ENSz közgyűlésének hetedik ülészakán, a politikai bizottság ülésén — persze szükségük volt az amerikai megszálló hatóságoknak, akik tudták, mit tesznek, amikor Li Szin Mant támogatják: hiszen ez az ember jártas a gyarmati kormányzás művészetében, amely a népek elnyomásának rendszerét és a néptömegek kifosztásával és barbár kizsákmányolásával párosuló hallatlan brutalitást egyesíti magában.”

1945 októberétől — amikor egy amerikai katonai repülőgépen Szöulba szállították — egészen 1950 júniusáig, Li Szin Man lázasan készülődött a koreai nép elleni újabb, minden eddiginél aljasabb árulásának végrehajtására: az Észak-Korea elleni katonai támadásra.

Röviddel a koreai háború kitörése után minderről tudomást szerzett a világ.

1950 augusztusában a koreai sajtó több bizalmas okmány tartalmát ismertette, amelyeket a Koreai Néphadsereg alakulatai Szöul felszabadítása alkalmával zsákmányoltak. Ezekben az okmányokban, amelyeket a liszinmanista hadsereg vezérkarának hírszerző irodájában találtak, feltárult a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság elleni kém- és diverziós tevékenység 1950. évi terve, melyet a hírszerző iroda 3. osztálya dolgozott ki. E terv rendkívül nagyszabású diverziós cselekmények, gazdasági kémkedés, népgazdasági kártevés, és terror-cselekmények megszervezését irányozta elő.

A terv szerzői a következő utasításokat adták ügynökeiknek: „Szétrombolni a hidakat; üzemképtelenné tenni a vízvezetékhalózatot; kisiklatni személy- és tehervonatokat; tönkretenni a legfontosabb vasúti berendezéseket; elpusztítani az üzemeket, középületeket, rádióállomásokat, lapszerkesztőségeket; üzemképtelenné tenni a rotációs gépeket; felgyújtani a lakóházakat, klubokat, előadótermet, tanintézeteket.”

Az „A”-terv (egyéves terv) értelmében kémügynökségeket kell szervezni Észak-Korea huszonhárom legnagyobb városában és járási központjaiban, s különleges ügynököket kell kiküldeni Kína és Japán kikötővárosaiba, hogy kémadatokat gyűjtsenek Észak-Koreáról. A tervnek egy külön fejezete kémügynökök, diverzánsok és terroristák kiképzését irányozta elő a Szöulban, Teguban, Puszanban és Dél-Korea más városaiban felállított különleges hírszerző iskolákban. A távolkeleti amerikai megszálló csapatok vezérkara hatalmas összeget utalt ki a dél-koreai kémiskolák fenntartására.

A negyedéves tervek („B”-terv) a legapróbb részletekig kidolgozták az amerikai ügynökök kém- és diverziós rablótevékenységét. A tervek felsorolták azoknak a koreai árulóknak a nevét, akiket azzal bíztak meg, hogy átcsempésszék a kémeket Észak-Korea meghatározott pontjaira. Így például öt—öt ember volt felelős azért, hogy kellő időben átcsempéssze a titkos ügynököket Phenjanba, Vonszanba, Hedzsuba, három—három ember volt megbízva az ügynökök átcsempézésével más városokba stb. Minden egyes ilyen „felelős” bandita költségeire havi 50 000 vont utaltak ki. Az áruló Kim Jon Szukot azzal bízták meg, hogy szervezzen merényleteket a Koreai Munkapárt

vezetői ellen. Erre a célra 2 400 000 vont folyósítottak. Ugyanilyen összeget kapott egy másik áruló, Pak Csak Gin is, akinek az volt a feladata, hogy terrorcselekményeket készítsen elő a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság nemzetgyűlésének és kormányának tagjai ellen. No Men Unak, az egyik ügynöknek 1 200 000 vont utaltak ki, hogy szervezzen diverziós cselekményeket a köztársaság állami szerveiben.

Az 1950. év első negyedére kidolgozott terv előírta Kim Csaknak, a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság miniszterelnökhelyettesének a meggyilkolását. 1950 második negyedében kellett volna felgyújtani Phenjanban a Nemzetvédelmi Minisztérium és a Nemzeti Színház épületeit, s meggyilkolni Kim Ir Szent, a koreai nép vezérét. 1950 január 1. és július 1. között az amerikai kémiszolgálat a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság négy politikai és négy katonai vezetőjét akarta „likvidáltatni”.

E bűnös tervek szerzői nem csupán azt jelölték meg, hogy kik ellen kell terrorcselekményeket elkövetni. Részletes utasítást adtak a tervek végrehajtóinak arra vonatkozóan is, hogyan szervezzék meg e gáztetteket. „A vezető funkcionáriusok meggyilkolásának legjobb módja az, ha megvesztegetjük titkárait” — állapította meg a terv. Az állami intézmények és üzemek felrobbantásának megszervezésénél az örök és a mérnöki-műszaki személyzet megvesztegetését ajánlották a terv szerzői. Hogy a kémeket és diverzánsokat minél jobban ösztökdéljék, „feladatuk kilencven százalékának teljesítése esetén magas jutalmat” ígértek nekik.

Az amerikai imperialisták arra számítottak, hogy aljas terveik megvalósítása során sikerül dezorganizálniok a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság kormányának és a Koreai Néphadsereg parancsnokságának tevékenységét, megzavarni a köztársaság polgárainak békés építőmunkáját, és az így keletkezett pánik következtében a demoralizált néptömegek nem tudnak majd ellenállni az intervenciósnak.

Az amerikai imperialisták a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság elleni bomlasztó munka fokozására ösztökdéltek bábjaikat, a dél-koreai vezetőket. Csan Mjun, a liszinmanisták washingtoni nagykövete, 1949 április 6-án a következőket jelentette Li Szin Manhoz intézett levelében: „Wedemeyer tábornok egy személyes és bizalmas megbeszélés során azt tanácsolta, hogy magas képzettségű, feltétlenül

megbízható és ügyes fiatalembereket küldjünk Észak-Koreába, olyanokat, akik bizalmatlanságot tudnának kelteni a kommunista rendszer és a népi kormány iránt.”

Merő illúzióknak bizonyultak azonban az amerikai háborús gyűjtő-
gatóknak és a liszinmanistáknak azok a reményei, hogy a Koreai Népi
Demokratikus Köztársaság elleni katonai támadás pillanatában a köz-
társaság területén levegőbe repülnek a gyárak, az üzemek és a hidak,
s kisiklanak a vasúti szerelvények.

Attól a pillanattól kezdve, hogy Koreában megindult az amerikai
intervenció, a kémek, diverzánsozók és gyilkosok átcsempészése Észak-
Korea területére tömeges és rendszeres jellegűt öltött. Az amerikai
kémiszolgálat az arcvonalon keresztül repülőgépeken vagy tengeri
úton szállítja át ügynökeit; mindezeket a műveleteket éjszaka, a
sötétség leple alatt hajtja végre.

A koreai nép és helyi önvédelmi szervei s az államvédelmi szervek
nagy éberségről tesznek tanúságot és fáradhatatlanul, erélyesen harcol-
nak az átcsempészett kémek, diverzánsozók és terroristák ellen. Ezeknek
legnagyobb részét hamarosan elfogják és ártalmatlanná teszik.
A koreai sajtóban gyakran jelennek meg közlemények amerikai kém-
ügynökök letartóztatásáról. 1951 július elején a *Nodon Szinmun*
című lap közölte, hogy Észak-Korea egyik városában elfogták Cson
Csu liszinmanista ügynököt. Ez az áruló, aki menekültnek tüntette
fel magát, megpróbálta megnyerni a maga céljaira a helyi vendéglő
alkalmazottait. Az volt a szándéka, hogy segítségükkel megmérgezz
több pártfunkcionáriust és közéleti személyiséget. Ugyanezen év
júliusában a Koreai Központi Távirati Ügynökség több olyan esetről
számolt be, amikor a lakosság fogott el amerikai kémeket és diver-
zánsokat. Dél-Phenjan tartomány Pundon járásában a női önvédelmi
alakulatok több kémeket tartóztattak le; Phenjan környékén parasztok
fogtak el huszonnégy liszinmanista diverzánst, akik egy folyóparti bar-
langban rejtőztek; Dél-Hamgjon tartományban, Enhing kerületben,
a falusi önvédelmi alakulatok az iskolásgyerekek segítségével tartóz-
tattak le egy kémcsoportot.

1951 második felében, az amerikaiak koreai katonai terveinek
kudarca után, az amerikai parancsnokság kísérleteket tett a Koreai
Néphadsereg mögöttes területeinek felbomlasztására, s ezért még
fokozottabb mértékben igyekezett átcsempészni kém- és diverziós

ügynökeit a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság területére. Így például Dél-Hamgjon tartomány egyik kerületében százharminckilenc főből álló, aknavetőkkel, géppuskákkal és más fegyverekkel fel-fegyverzett diverzáns bandát dobtak le ejtőernyőn. Ez a banda megtámadta a Phunszan kerületben levő Szilcsonli falucskát. Amikor a helyi önvédelmi osztag tüzet nyitott a banditákra, ezek annyira megijedtek, hogy eldobálva fegyverüket, a hegyek közé menekültek. Az önvédelmi osztag másnap felkutatta és megsemmisítette a banditákat.

Egy ejtőernyős diverzáns csoport, amelyet november 19-én dobtak le Heszan kerületben, felgyújtotta a Kontumek fakitermelő telepen a helyi kórházat, amely tele volt betegekkel, meggyilkolt húsz munkást, és más gaztetteket követett el. Néhány nappal később elfogták a banditákat. Megállapították, hogy valamennyien a dél-koreai börtönökből kiengedett bűnözők. Az amerikai kémszolgálat csupán 1951 novemberében több mint ötszáz ejtőernyős diverzánszt dobott le egyedül Dél-Hamgjon tartományban. Az államvédelmi szervek éberségének és az őket hatékonyan támogató helyi önvédelmi osztagoknak köszönhető, hogy ezeket a banditákat az utolsó szálig elfogták.

Az amerikai kémszolgálat bomlasztó tevékenységének megélénkülése arra késztette Észak-Korea dolgozóit, hogy fokozzák éberségüket. A parasztok mindenfelé megszervezték a falusi önvédelmi osztagokat, amelyek szakadatlanul megfigyelés alatt tartják a rájuk bízott területet és elfogják a repülőgépekről ledobott diverzánsokat és kémeket. A koreai nők is nagyfokú éberségről tesznek tanúságot. Kim Gün Csun északkoreai katona felesége, az egyik élelmiszeripari vállalat munkásnője, mint kémet leplezte le az egyik Dél-Koreából hozzá érkező rokonát.

Bátor magatartást mutatott Csen Szan Hva parasztasszony is, akihez Dinipri faluban (Dél-Phjonan tartomány, Szoncshon kerület) bekopogtatott egy ismeretlen, s azt állította magáról, hogy a Néphadsereg harcosa. Csen Szan Hva beengedte. De az ismeretlen nyugtalan viselkedése, s az a tény, hogy sokat kérdezősködött a helyi önvédelmi osztagról és a közelben állomásozó katonai alakulatokról, gyanút ébresztett Csen Szan Hvában. Elküldte kilencéves kislányát, Jon Szunt, az önvédelmi osztag parancsnokához. Az ismeretlenről kiderült, hogy amerikai ejtőernyős kém, s letartóztatták.

A Koreai Népi Demokratikus Köztársaság dolgozóinak ébersége révén 1951 második felében mintegy kétezer kémét és diverzánst fogtak el.

Az amerikai szörnyetegek a szabadságszerető koreai nép ellen irányuló bomlasztó munkájuk során semmitől sem riadnak vissza. Még a gyermekeket is felhasználják kémkedésre. A Koreai Népi Demokratikus Köztársaság államvédelmi szervei megállapították, hogy az amerikai kémsholgálat nyolc és tizennégy—tizenöt év közötti gyermekeket és serdülőkorban levő fiatalokat toboroz erőszakkal Dél-Koreában, majd a Néphadsereg és a kínai népi önkéntesek csapat-testei mögé küldi őket. Az arcvonal egyik nyugati szakaszán nagyobb gyermekcsoportot fedeztek fel a dombokon. Kiderült, hogy ezek a gyermekek azelőtt Szöulban és Incsonban éltek és az amerikaiak dob-ták át őket a Néphadsereg háta mögé. Ennek és sok más csoportnak az átcsempésztését úgy hajtották végre, hogy a gyermekeket őrizet mellett az arcvonalra kísérték, éjszaka pedig mint „menekülteket” a Néphadsereg háta mögé juttatták őket.

Jellemző az az eset, amely egy H. nevű tizennégy éves kislánnyal történt, aki a háború kitörése előtt Korea északi részén, Hamhin városában lakott. Az amerikaiak a visszavonulás során a város számos lakóját erőszakkal Korea déli részébe telepítették át. A kislányt anyjával együtt szintén délre hurcolták. Egy amerikai tiszt felszóli-totta a leányt, hogy lépjen az úgynevezett „ENSz-csapatok” szolgál-tába, s ennek fejében a leány anyjának élelmiszert, pénzt és ruhát ígért. Amikor az anya határozottan kijelentette, hogy nem hajlandó megválni lányától, a tiszt erőszakkal elhurcolta a lányt. A leányt először Puszanba vitték, onnan Teguba, később pedig ejtőernyőn ledobták a Néphadsereg mögöttes területére. A leszállás alkalmával a leány eltörte a lábát.

Meg kell még emlékeznünk az amerikai kémsholgálatnak azokról a kísérleteiről is, hogy kémértésülések szerzésére használja fel Észak-Korea területén a Koreai Néphadsereg és a kínai népi önkéntesek foglyul ejtett harcosait.

1952 február 19-én egy amerikai szállítórepülőgépről ledobták Észak-Korea területére — Kokszan vidékére — Csang Ven-zsung volt kínai népi önkéntest és öt más hadifogoly társát, akiket az amerikaiak kémkedésre kényszerítettek. Csang Ven-zsung azonban

nem volt hajlandó árulóvá válni és abban a pillanatban, amikor ki kellett ugrania a repülőgépből (ő ugrott ki utoljára), kihúzta a biztosító szeget a kézigránátból, amelyet aztán a repülőgépben eldobott. A repülőgép kigyulladt, majd lezuhant. David Taylor Harrison, amerikai pilóta, aki ejtőernyőn kiugrott a gépből, fogságba esett. Az Észak-Korea területén földet ért Csang Ven-zsung pedig nyomban jelentkezett a hatóságoknál és elmondta, hogyan kényszerítik az amerikaiak a hadifoglyokat a nemzetközi jog durva megsértésével arra, hogy kémekké és diverzánsokká váljanak. Beszámolt arról, hogy őt és több más hadifoglyot Dél-Koreából a tokiói amerikai kémiskolába vitték különleges kiképzésére. Itt figyelmeztették őket, hogy ha nem hajlandók kémtevékenységet folytatni, halál vár rájuk. Az iskola elvégzése után az amerikai kémiszolgálat tisztjei esküvel megerősített nyilatkozatot irattak alá a hadifoglyokkal, amelyben elismerték, hogy ők az „ENSz fegyveres erői” parancsnoksága mellett működő kémiszolgálat ügynökei.

A fegyverszüneti tárgyalások idején — amelyeket az Egyesült Államok képviselői minden áron meg akartak hiúsítani — az amerikai kémiszolgálat rendszeresen kiküldte kémügynökeit Keszon és Panmindzson semleges övezeteibe, ahol a tárgyalások folytak. 1951 szeptember 8-án a Koreai Néphadsereg katonai járőre Keszon övezetében elfogta Pak Tek Ki liszinmanista terroristát. Az elfogott terrorista kihallgatása alkalmával beismerte, hogy a 4863. számú alakulat szolgálatában áll (ez a szám jelentette a rejtjelkulcs szerint a „dél-koreai nemzetvédelmi hadsereg” mellett működő katonai kémiroda hírszerző osztályát). Pak Tek Ki vallomásában elmondotta, hogy főnöke, La Sza Ho, megparancsolta neki és más alárendeltjeinek, hogy hajtsanak végre terrorcselekményeket Keszon semleges övezetében.

Azt a megállapodást, amelynek értelmében beszüntették a hadműveleteket a semleges övezetben, az amerikaiak elsősorban kémtevékenységre használták fel. Nem egyszer szívárogtak be ezen az övezeten keresztül Észak-Koreába ellenséges kémek.

Így például megállapították, hogy 1952 június 28-án két koreai nemzetiségű amerikai kém tért vissza a semleges övezeten át a Koreai Népi Demokratikus Köztársaságból az intervenciók által megszállt területre.

Az amerikai parancsnokság megbízta az Észak-Korea területére

ledobott liszinmanista ejtőernyős kémeket, állapítsák meg, hogy hol vannak kórházak, amelyek ellen azután bombatámadásokat intézett az amerikai légierő. Az egyik kórház környékén a falusi önvédelmi osztag által elfogott diverzánsoktól térképeket koboztak el, melyeken be volt karikázva az a hely, ahol a Vörös kereszt kórháza fekszik.

Nem lehet felsorolni mindazokat az aljas módszereket, amelyeket az amerikai intervenciók a koreai nép elleni harcban alkalmaztak. Az amerikaiak véres koreai kalandja azonban kudarcba fulladt, és próbálkozásainak csak az lett az eredménye, hogy Ázsia és az egész világ népeiben a legégetőbb gyűlölet ébredt e kaland szervezőivel szemben.

KÉMEK ÉS DIVERZÁNSOK A BAKTÉRIUMHÁBORÚ SZERVEZŐINEK SZOLGÁLATÁBAN

Az amerikai intervenciók — hogy megtörjék a koreai nép ellenállását, és agressziójukat Kína területére is kiterjeszthessék — a baktériumfegyvernek, e bűnös tömegpusztító fegyvernek az alkalmazásától sem riadtak vissza.

E barbár fegyver alkalmazása összeférhetetlen a népek lelkiismeretével. 1925-ben Genfben külön jegyzőkönyvet írtak alá, amely megtiltja a vegyi és a bakteriológiai hadviselést. Negyvenegy állam, köztük a Szovjetunió, ratifikálta ezt a rendkívül fontos okmányt, csupán Japán és az Amerikai Egyesült Államok tagadta meg a csatlakozást a Genfi Jegyzőkönyvhöz. Nem véletlen, hogy az Egyesült Államok erre az álláspontra helyezkedett. Az Egyesült Államok már akkor tervbe vette a baktériumfegyver felhasználását, hogy megvalósíthassa imperialista törekvéseit.

1941 végén és 1942 elején az Amerikai Egyesült Államok hozzálátott a baktériumháború előkészítéséhez. Az e területen folyó munkák vezetésére külön bizottságot létesítettek, a „biológiai hadviselés kérdéseivel foglalkozó bizottságot”, amely az Egyesült Államok Hadügyminisztériumának tanácsadó szerve volt. Az amerikai bakteriológusok egyes angol és kanadai tudósokkal szorosan együttműködve végezték munkájukat.

A második világháború befejezése után az Egyesült Államok kor-

mányzó körei nemcsak hogy nem hagyták abba, hanem jelentősen fokozták is kutatásaikat a baktériumfegyver előállítás terén. Mint a *Life* című folyóirat 1946 novemberében megírta, az amerikai bakteriológusok arra az eredményre jutottak, hogy „tanulmányozni kell a bakteriológiai eszközökkel való támadás lehetőségeit”. Elhatározták, hogy ebből a célból alaposan tanulmányozzák az imperialista Japán tapasztalatait. MacArthur tábornok parancsára az Egyesült Államokba vittek tizennyolc japán bakteriológust, akik ilyen jellegű kutatásokkal foglalkoztak. Ugyanakkor Tokió közelében új tudományos kutatóközpontot létesítettek. E kutatóközpont munkájába bevonták a baktériumfegyver Japánban maradt specialistáit, élükön Isii Siróval, a japán hadsereg volt orvosaltábornagyával, akit később a japán háborús bűnösök habarovszki perének során távollétében elítéltek, és akit MacArthur tábornok mentett meg attól, hogy elnyerje büntetését.

1948 végén az Associated Press hírügynökség jelentette, hogy értesülése szerint három híres szakértő, aki Camp Detrickben² dolgozik, bizalmas jelentést terjesztett a Hadügyminisztérium elé. „Feltevé, hogy a Camp Detrickben levő kísérleti üzemben — olvashatjuk a hírügynökség jelentésében — olyan baktériumtelepeket sikerült kitenyésztenünk, amelyek már elég magas fokon halálthozók és fertőzők ahhoz, hogy hamarosan terjeszthetők legyenek — e baktériumok alkalmazásának két módszere kézenfekvő: 1. a víz és az élelmiszerek, továbbá különböző tárgyak megfertőzése diverzánsok útján, és 2. a baktériumok leszórása repülőgépről, ami különösen a vetések és az állatállomány elleni akciónál lehet hatékony.”

Johnson, az Egyesült Államok volt hadügyminisztere, a nemzetvédelem feladatairól szóló hivatalos beszámolójában 1950 januárjában azt írta, hogy az Egyesült Államokban széleskörű és intenzív kutatómunka folyik a bakteriológiai hadviselés területén. A beszámoló kiemelte, hogy a baktériumfegyverrel való támadás igen hatékony lehet, s hogy az Egyesült Államok vezérkari főnökeinek egyesített bizottságát érdekli annak a kutatócsoportnak a munkája, amely a különböző kórokozó baktériumok és — különösen repülőgépek segít-

² Camp Detrickben van az Egyesült Államoknak a bakteriológiai hadviselési eszközök kutatásával foglalkozó központi laboratóriuma. — Szerk.

ségével történő — terjesztésük tanulmányozásával foglalkozik. Johnson rámutatott arra, hogy az Egyesült Államoknak megfelelő módon fel kell készülnie erre a hadviselési módra.

Mindezek a tények megcáfolhatatlanul bizonyítják, hogy az Egyesült Államok kormányzó körei a legutóbbi évtized folyamán egyre fokozták előkészületeiket a tömegpusztító baktériumfegyverek alkalmazására.

A bakteriológiai hadviselés különösen azért vonzza az amerikai imperialistákat, mert azt remélik, hogy pusztító járványok előidézésével kiirthatnak egész népeket és birtokukba vehetik kincseiket. Az amerikai sajtó számos „tudós” és katonai vezető ilyenirányú nyilatkozatát közölte már. A *Science Illustrated* című folyóirat 1946 októberi számában cikket közölt Gerald Wendt tollából, aki azt írta, hogy baktériumok segítségével „a lakosságot ki lehet pusztítani anélkül, hogy említésreméltó kár érné a városi épületeket, a kikötőberendezéseket vagy a közlekedési eszközöket. Mindezek teljesen sértetlen állapotban kerülhetnek az ellenség kezére . . .” A jövőben — hangoztatta ez a szörnyeteg — „hadüzenet nélkül sikeresen meg lehet indítani a háborút biológiai fegyverekkel végrehajtott támadás útján . . .”

McAuliffe vezérőrnagy, az Egyesült Államok vegyihadtestének egykori parancsnoka is egekig magasztalta ezt a barbár emberirtó fegyvert louisville-i beszédében: „A bakteriológiai hadviselés eszközeihez — úgymond — élő organizmusok, mérgező biológiai termékek és a növényekre ható vegyi anyagok tartoznak, amelyeknek felhasználásával halált és betegségeket hozhatunk az emberekre, állatokra és növényekre. A baktériumhadviselés eszközei ideális diverziós fegyvert jelenthetnek, mert észrevétlenül lehet azokat felhasználni. Még kismennyiségű aktívan ható anyagokkal is jelentős kárt lehet okozni.

A baktériumfegyverekkel előidézett betegségek nem jelentkeznek azonnal. Az ilyen eszközök hatásának az inkubációs idővel összefüggő időzített jellege és alkalmazásuk leleplezésének nehézségei folytán nem lesz könnyű ellenőrizni és megállapítani, hogy valóban diverziós cselekményről illetve a bakteriológiai hadviselés eszközeinek alkalmazásáról van-e szó. Másszóval, azt a benyomást lehet kelteni, hogy a haláleseteket vagy betegségeket természetes okok idézték elő.”

Az emberirtás bakteriológiai eszközeit az amerikai barbárok már fel is használták Észak-Korea és Északkelet-Kína békés lakói ellen.

A koreai háború szervezőit leleplező okmány- és adatgyűjtemény, amelyet a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság Külügyminisztériuma adott ki, megcáfolhatatlan bizonyítékokat tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a liszinmanista hadsereg vezérkara az amerikai imperialisták utasítására már 1949-ben tervbe vette a bakteriológiai hadviselést Észak-Korea ellen, s ezért különleges intézkedéseket dolgozott ki. 1950-re tervbe vették, hogy baktériumokkal fertőzik meg a tábori konyhákat, étkezdéket, a városok víztartályait és a folyókat, továbbá a hadsereg, a kormány és a Munkapárt vezetőinek házeit.

A részletesebb „B”-terv előírta, hogy halált okozó baktériumokat kell elterjeszteni egész Észak-Korea területén. 1950 első negyedére Nampho, Vonszan, Nadzsin és más városok víztartályainak és folyóinak baktériumokkal való megfertőzését, az év második negyedében pedig Phenjan és Szinüjdzsü vízgyűjtőinek megfertőzését vették tervbe. Ez az aljas terv „az élelmiszerek és az ivóvíz megmérgezése útján emberek meggyilkolását” és „közönséges gyógyszerek formájában baktériumok terjesztését” javasolta.

A tények egész sora bizonyítja, hogy ezeket a szörnyű bűncselekményeket nemcsak tervezték, hanem az amerikaiak koreai intervenciójának első időszakában részben meg is valósították. Így például Jandok járásban a helyi önvédelmi osztag elfogott egy tizenhét főből álló bandát, amely megmérgezte a kutakat. Amikor az amerikai csapatok 1950 decemberében visszavonultak Észak-Koreából, a baktériumfegyver felhasználásával himlőjárványt akartak előidézni a lakosság körében. A Koreai Népi Demokratikus Köztársaság kormánya és a Néphadsereg parancsnoksága által hozott intézkedések folytán azonban sikerült idejében elhárítani a járványt. Az amerikai területrablók tehát már 1950—1951-ben megkezdték a baktériumfegyver alkalmazását Korea ellen.

A halált okozó baktériumok terjesztésére az amerikai agresszorok titkos ügynökeiket használták fel. Hvandzsü járásban letartóztattak egy fiatal nőt és egy suhancot, akik beismerték, hogy amerikai kémek. A kihallgatás alkalmával azt vallották, hogy Szöulban kémtanfolyamot végeztek, s 1951 február 25-én amerikai repülőgépről ejtőernyőn ledobták őket Csenjon járás területe felett. Az amerikai kémiszolgálat

tisztje azt a megbízást adta nekik, hogy mérgezzék meg a kutakat. A letartóztatottak beismerték, hogy a Csenjon és Phenjan közötti területen kétszer dobtak mérgező anyagokat a kutakba.

Sok esetben megállapították, hogy az amerikai ügynökök az ilyen diverziós cselekmények elkövetéséhez gyermekeket használtak fel.

A hatéves Kim Csen Damot, aki egy Keszontól északra fekvő faluban lakott, anyja elküldte az erdőbe, hogy gyökereket gyűjtsön. Találkozott ott egy öreg emberrel. Az öreg egy kis festett dobozt mutatott a gyermeknek; a dobozra madarak és lepkék voltak festve, benne rózsaszínű pasztillák voltak. Az öreg kedveskedve elbeszélgett a gyermekkel, odaadta neki a dobozt és rábeszélte, hogy dobja be a pasztillákat a kutakba; a víz — mondotta — ezektől a pasztillától áttetsző, illatos és édes lesz. Figyelmeztette a kisfiút, hogy minderről senkinek sem szabad szólnia. A fiúcska visszatért a faluba, és egy megfelelő pillanatban, amikor senki sem volt a közelben, beszórta a tablettákat a kutakba. A megmérgezett víz a falu több lakóját megölte, többek között a kisfiú szüleit is.

Az amerikai diverzánsok Hvanhe tartomány tizenhét községében mérgezték meg a kutakat, s ily módon sok parasztot gyilkoltak meg.

Ugyanakkor az amerikai kannibálok más aljas módszereket is alkalmaznak Koreában.

Korea tengerpartjától nem messze, a Japán-tengeren van két kis sziget: Undo és Edo. Undo szigetén van egy lepratelep. Az amerikai parancsnokság elhatározta, hogy e telep lakóit, a bélpoklosokat, arra használja fel, hogy Észak-Korea területén elterjessze a leprát.

Hogy magukat az amerikaiakat biztosítsák a leprafertőzés veszélye ellen, a leprások átcsempészésével az „ENSz-csapatokhoz” tartozó angol tengerészeket bízták meg. Smith amerikai tábornok személyesen adta meg a szükséges utasításokat James Day angol tengerésztisztnek, akit e művelet lebonyolításával bíztak meg.

Az angol tengerészeket elszigetelték az amerikaiaktól és egy Edo szigetén levő kaszárnnyában helyezték el őket. A sötétség beálltával útnak indították a tengerészeket, hogy azokat a csónakokat kísérik, amelyek Undo szigetéről érkeztek. Mindegyik csónak tele volt egészen a szemükig rongyba bugyolált emberekkel. Hogy ne keltsenek zajt, még az evezőket is gumidarabokkal csavarták körül. Az angolok nem mentek el a koreai partokig, hanem titokzatos „utasaikat” még a víz-

ben kiszállították, s a leprások csaknem nyakig vízben gázolva jutottak el a szárazföldre. Az egyik éjszaka az a csónak, amelyen James Day tartózkodott hét matrózzal, egy vihar alkalmával elvesztette kormányát és a parthoz sodródott. A Koreai Néphadsereg alakulatai foglyul ejtették az intervenciósokat.

1952-ben óriási méreteket öltött a baktériumháború a koreai és a kínai nép ellen. Az amerikai imperialisták repülőgépekről szórtak le különböző, betegségeket terjesztő baktériumokkal megfertőzött rovarokat.

A szakértői vizsgálatok számos olyan tényt állapítottak meg, amelyek minden kétséget kizáróan igazolták, hogy az Egyesült Államok baktériumfegyvert alkalmazott Koreában és Kínában. E szakértői vizsgálatokon nemzetközi szervezetek — többek között a Béke-Világtanács — képviselői, a legkiválóbb tudósok s különböző európai és ázsiai országok közéleti tényezői vettek részt. Az amerikai kannibálok gáztetteit leleplezték és megcáfolhatatlanul bebizonyították, s e gáztettek világszerte hatalmas felháborodást váltottak ki a néptömegekből.

Az Egyesült Államok kormányzó körei a közvélemény megtévesztésére megpróbálták letagadni gonoszetteiket, de szálnalmas dadogásuknak csak igen kevesen hittek. A gonosztevőket tenérték.

Az amerikai kannibálokat igen érdekli a bakteriológiai hadviselés hatékonysága. Az Egyesült Államok távolkeleti parancsnoksága sok kémet képezett ki és dobott át Észak-Korea különböző vidékeire, hogy megállapítsa, elérte-e a kívánt eredményt. Az egyik ilyen ügynök, akit a koreai hatóságok letartóztattak, elmondotta, hogy Tokióban képezték ki a különleges szolgálat iskolájában, amelyet két japán származású amerikai vezet. Az elfogott kém közölte, hogy ebben az iskolában tizenhat kém kapott háromhetes különleges kiképzést. Őt azzal bízták meg, hogy megtudja: mennyi az áldozatok száma a fegyveres erők és a polgári lakosság körében, mikor és hol törtek ki járványok, milyen jellegűek a megbetegedések, mik a tünetek, az öregek vagy a fiatalok közül estek-e többen áldozatul a betegségeknek, vannak-e az utakon döglött patkányok, vannak-e legyek, bolhák, pókok, milyen intézkedéseket tett a koreai kormány a járvány elhárítására, beoltották-e a lakosságot stb.

A Koreai Néphadsereg csapatainak mögöttes területén elfogtak négy liszinmanista kémeket, akik szintén különleges kiképzésben részesültek és azt a megbízást kapták, hogy gyűjtsenek adatokat a baktériumfegyver alkalmazásának eredményeiről Észak-Koreában. Jelentéseik továbbítására a kémeket rádióadókkal látták el.

Az egyik kém, Han Cson Ok, önként jelentkezett Nampho kerületében a helyi önvédelmi osztagnál. Egy sajtókonferencián a lap tudósítók kérdéseire válaszolva Han Cson Ok közölte, hogy az amerikai kémiszolgálat küldte őt álnéven Észak-Koreába. Az amerikaiak megbízták, hogy kutassa ki, hogyan terjednek Észak-Koreában azok a járványos betegségek, amelyeket az amerikai repülőgépekről ledobott fertőzött rovarok idéznek elő; vannak-e az utakon és a mezőkön döglött egerek és más rágcsálók, amelyek a pestisbaktériumok hatására pusztultak el, s milyen intézkedéseket tettek a köztársaságban a járványos megbetegedések leküzdése érdekében.

Az amerikai imperialisták fel akarták használni az úgynevezett Nemzetközi Vöröskereszt Bizottságot is, hogy az kémadatokat gyűjtőn az Észak-Koreában és Kínában bevetett baktériumfegyver hatására vonatkozóan, s azt javasolták a bizottság képviselőinek, hogy tartsanak helyszíni „vizsgálatot”. Amikor leleplezték az amerikai agresszoroknak ezt a kém-trükkjét, az amerikai imperialisták elhatározták, hogy az úgynevezett Egészségügyi Világszervezetet használják fel ugyanerre a célra.

1952 júniusában a Szovjetunió képviselője azt javasolta a Biztonsági Tanácsban: szólítsák fel valamennyi államot, hogy csatlakozzék a baktériumfegyver eltiltásáról szóló 1925. évi Genfi Jegyzőkönyvhöz. Az Egyesült Államok képviselője azonban elutasította ezt a javaslatot, s ez a tény ismét leleplezte az egész világ előtt az amerikai imperialisták agresszív szándékait.

Az Egyesült Államok mindjobban fokozza előkészületeit a bakteriológiai hadviselésre. 1952 április 3-án Bullene vezérőrnagy, az amerikai hadsereg vegyihadtestének parancsnoka, a képviselőház költségvetési albizottságának ülésén kijelentette, hogy az Egyesült Államok tíz év óta folytat kutatásokat a baktériumfegyver előállításának területén, s most „elérkezett az ideje annak, hogy áttérjenek e fegyver tömeggyártására”.

Bullene tábornok felszólalásával kapcsolatban a *Washington Post*

cikket közölt tudósítójának, Norrisnak a tollából. Norris e cikkben közölte, hogy az amerikai hadsereg áttér a baktériumfegyver tömeges előállítására, s csaknem kétszeresére bővíti Camp Detrickben levő bakteriológiai központját.

1952 május 4-én a *De Waarheid* című holland ujság tudósítást közölt, amely leleplezte az amerikai militaristáknak a bakteriológiai hadviselés kiszélesítésére vonatkozó terveit. Washingtoni jelentések szerint — írta a lap — a Camp Detrickben levő bakteriológiai központ speciális munkatársainak csoportja befejezte kutatásainak egyik sorozatát, aminek az volt a célja, hogy a járványos betegségek terjesztésének új módszereit találják meg. A Szaud-Arábiában, Iránban, Irakban, Indiában és több más országban folytatott kísérletek eredményeképpen e csoport tagjainak sikerült különböző rovarokat találniok, amelyek alkalmasak Ázsiában a baktériumok terjesztésére.

Charles Lukes tábornoknak, e csoport helyettes vezetőjének (aki egyben az Egyesült Államok vegyihadtestének helyettes parancsnoka), továbbá Creasy tábornoknak, e hadtest kutatási és fejlesztési osztálya vezetőjének nyilatkozata szerint elsősorban arra a különleges sáska-félével végzett kísérletekre összpontosították a figyelmet, amelyet a tudományban „*Schistocerca gregaria*” néven ismernek, s amely igen nagy távolságokat tud megtenni. Az amerikai szakértők — mondták e nyilatkozatok — úgy vélik, hogy bizonyos esetekben ezt a sáska-félét fel lehetne használni baktériumok nagy távolságokra való eljuttatására, anélkül, hogy ehhez különleges szállítóeszközökre volna szükség.

A bakteriológiai hadviselés legmodernebb eszközeinek felkutatására az amerikai imperialisták a nyugatnémetországi tudományos kutató-intézetekben működő bakteriológusokat, biokémikusokat és vegyészeket is felhasználják. Különösen a tübingeni biokémiai intézet és a hamburgi kémiai intézet munkatársait vonják be ebbe a munkába.

Az amerikai imperialisták által alkalmazott baktériumfegyver kétségtelenül nagy veszélyt jelent. De a békeszerető népek szilárdan hisznek abban, hogy közös erőfeszítéssel sikerül megghiúsítaniok az amerikai imperialistáknak az egész emberiséget fenyegető bűnös terveit.

A JAPÁN KÉMSZOLGÁLAT FELTÁMASZTÁSA

A kínai nép nagyszerű győzelme, s az a tény, hogy Vietnam népe, amely megteremtette demokratikus köztársaságát, hősies ellenállást fejt ki a francia és az amerikai imperialistákkal szemben, továbbá Malájföld, a Fülöp-szigetek és más ázsiai országok népeinek egyre erősödő nemzeti szabadságmozgalma aggodalommal és tehetetlen dühvel tölti el az Egyesült Államok kormányzó köreit. Az Egyesült Államok imperialistái megpróbálják összekovácsolni a támadó jellegű csendesóceáni tömböt, hogy elfojtsák Ázsia népeinek szabadságra, függetlenségre és békére irányuló törekvéseit, fenntartsák a gyarmati és függő országokban az imperialista uralmat, s ezeket az országokat a Szovjetunió és Kína ellen tervezett rablóhadjárat felvonulási területévé tegyék. Az amerikai kémiszolgálat igen tevékenyen részt vesz ezekben az erőfeszítésekben.

1949 szeptemberében Honolulu-ban (Hawaii-szigetek) tanácskozásra ültek össze a csendesóceáni és távolkeleti országok amerikai katonai attaséi. A tanácskozáson résztvettek az Egyesült Államok dél-koreai, pakisztáni, indiai, burmai, indonéziai, fülöpszigeti, thaiföldi, ausztráliai, újzélandi és más országokbeli katonai attaséi, továbbá az Egyesült Államok három legfontosabb hírszerző szolgálatának vezetői: Bolling tábornok, az amerikai Hadügyminisztérium hírszerzőközpontjának helyettes főnöke (később főnöke), Espe ellentengernagy, a Tengerészeti Minisztérium hírszerző osztályának helyettes főnöke és Cabell vezérőrnagy, a Légügyi Minisztérium hírszerző osztályának főnöke. Az Egyesült Államok Hadügyminisztériumának e tanácskozásról kiadott nyilatkozata csupán annyit közölt, hogy az értekezleten megvitatják a „csendesóceáni övezet országaiba akkreditált attasék munkája során felmerült problémákat”.

Az értekezleten különböző intézkedéseket dolgoztak ki, amelyeknek az a céljuk, hogy fokozzák a béke és a demokrácia táborá ellen irányuló kém-, diverziós és terrorista tevékenységet a Távol-Keleten. Ezen intézkedések közül az egyik legfontosabb a japán kémiszolgálat feltámasztása.

Az imperialista Japán összeomlása után haladéktalanul fel kellett volna számolni a japán vezérkart valamennyi intézményével együtt. Vagyis, a japán vezérkarral együtt a japán katonai kémiszolgálatnak is

meg kellett volna szűnnie. A japán katonai kémiszolgálat azonban továbbra is fennmaradt. Egy évvel később a Szovjetunió képviselője a japáni Szövetséges Ellenőrző Tanácsban leleplezte a japán militaristák mesterkedéseit, akik azt a feladatot tűzték maguk elé, hogy Japánban álcázott formában fenntartsák a vezérkart és a kémiszolgálatot. A Szovjetunió képviselője tényekkel bizonyította, hogy a hivatalosan feloszlott japán vezérkar valójában tovább folytatja tevékenységét, mégpedig azoknak a szerveknek a cégére mögött, amelyeket a japán kormány a hadsereg leszerelésének végrehajtására létesített.

A japán vezérkar volt hadműveleti és hírszerző központjainak személyzetét (különösen pedig a hírszerző központ egykori ötödik osztályának személyzetét, amely a Szovjetunió ellen folytatott kémkedést) teljes egészében átvette az első számú leszerelési hivatal. E hivatal egyes ügyosztályainak és részlegeinek a legcsekélyebb közül sem volt a hadsereg leszerelésének és a hadifoglyok hazatelepítésének kérdéseihez, hanem kezdettől fogva hadműveleti tervek kidolgozásával és hírszerző tevékenységgel foglalkoztak.

Ily módon a japán imperialistáknak sikerült megőrizniök a vezérkar hírszerző szolgálatának legfontosabb tisztí kádereit, és álcázott formában ismét meg tudták alakítani kémszerveiket. Természetesen mindez csak a Japánban működő amerikai megszálló hatóságok tudomásával és jóváhagyásával történhetett.

Már akkor teljesen nyilvánvalóvá vált, hogy az amerikai reakciónak közvetlen érdeke fűződik a japán hadsereg hírszerző központjainak fenntartásához.

A japán haditengerészeti kémiszolgálat formálisan 1945 október 15-én beszüntette működését, amikor hivatalosan felszámolták és feloszlatták a haditengerészeti vezérkart és az egyesített haditengerészeti flotta törzsét. A japán haditengerészeti erők leszerelésének végrehajtására megalakították a második leszerelési hivatalt, amelynek élére Minoru Maeda altengernagyot, a haditengerészeti vezérkar harmadik (hírszerző) osztályának volt főnökét állították. Mint később kiderült, meg volt az oka annak, hogy Maedát, a japán haditengerészeti flotta egyik legrégibb kémjét nevezték ki erre az állásra. A második leszerelési hivatal ténylegesen az eljövendő haditengerészeti vezérkar csírája lett. Csakhamar Maeda köré összpontosították a haditengerészeti flotta egykori hadműveleti és hírszerző hivatalának

legsakképzettebb tisztjeit. „Kutatócsoport” néven megalakították a második leszerelési hivatal keretében a japán haditengerészeti kém-szolgálat új központját is. A japán imperialistáknak mindezeket a mesterkedéseit — amelyekről MacArthurnak „nem volt tudomása” — ugyancsak leleplezte a Szovjetunió képviselője a japáni Szövetséges Ellenőrző Tanácsban.

Japánban tehát nyomban a háború befejezése után hatalmas kém-szervezet létesült, amelynek az volt a rendeltetése, hogy felforgató tevékenységet folytasson a népi Kína és a Szovjetunió ellen. A japán kém-szolgálat kádereinek kiegészítésére MacArthur szabadlábra helyezett számos japán háborús bűnöst, akik „szakértőknek” számítanak a Szovjetunió és Kína elleni aknamunka terén. Így többek között Okamura volt japán tábornokot — a kínai „szakértőt” — is bevonták az amerikaiak a Kína elleni bomlasztó munkába.

A koreai hadműveletek megindulása után az amerikai imperialisták fokozottabb mértékben használták fel a japán kém-szolgálatot a Kínai Népköztársaság ellen. 1950 július végén MacArthur parancsára titokban Hongkongba utazott Kandzju Jadzaki, a japán kém-szolgálat képviselője, hogy ügynököket toborozzon, akiket átdobhatnak majd a Kínai Népköztársaság területére. Valamivel előbb hasonló célból Tajvanba és Makaóba vezényelték Jositaro Kavamatót, a sanghaji japán csapatok volt vezérkari főnökét.

Az amerikai megszállók Északkelet-Kínára vonatkozó kém-adatok gyűjtésére használják fel a Kínából kikergetett volt japán gyarmati tisztviselőket és a magáncégeket. Ridgway tábornoknak, a távolkeleti amerikai csapatok volt főparancsnokának utasítására a Josida-kormány megállapodott a régebben Északkelet-Kínában működött japán szállítmányozási társaságokkal, hogy ezek részletes jelentéseket állítanak össze Északkelet-Kína vasútjairól, hídjairól stb.

A japán revansisták minden lehető módon támogatják az amerikai kém-szolgálatot. Így például 1951 nyarán részletes jelentést terjesztettek az amerikai parancsnokság elé a mandzsúriai és északkínai volt japán katonai repülőterekről, s az e területeken levő stratégiai fontosságú hidakról. A japán „kínai szakértők” csoportja Simicu Todzio vezetésével részletes adatokat szolgáltatott Ridgway vezérkarának azokról a kínai ipari üzemekről, melyeket azelőtt a japánok használtak.

Az amerikai parancsnokság utasítására a japán kémsholgálat felvette a kapcsolatot a csangkajsekistákkal. 1951 nyarának végén Csang Kaj-sek tokiói ügynökei, szorosán együttműködve több japán háborús bűnösse és a feltámasztott fasiszta szervezetek főkolomposai-val, Ázsiai Liga néven kémszervezetet létesítettek. A kémszervezet megalakításában tevékenyen résztvettek Ho Jing-csin volt csangkajsekista hadügyminiszter, Ugaki, Okamura és Jamada volt japán tábornokok és mások. A „liga” felelős vezetőjévé Uvaharát, a japán monopóliumok (zajbacu) képviselőjét választották meg.

MacArthur tábornok parancsára már korábban — 1950-ben — megalakult egy kémszervezet Keletázsiai Kereskedelmi Intézet néven. Hétpróbás japán és kuomintangista kémek állnak az intézet élén. Vezetőjüké Toku Ivaszakit, a Kvantung-hadsereg vezérkara mozgósítási osztályának volt főnökét nevezték ki. Kémtevékenysége során az intézet felhasználja a japán monopóliumok kereskedelmi kapcsolatait a délkeletázsiai országokkal, így többek között a Micui kereskedelmi társaság, a Juszen hajózási társaság és a Japán Külkereskedelmi Társaság összeköttetéseit. Az intézet egyik fiókja, az úgynevezett tokiói „kínai klub” — titkos találkozóhely, amely fenntartja a Japánban működő amerikai parancsnokság hírszerző szervével a kapcsolatot.

A Szovjetunió elleni kémkedést a Japánban állomásozó amerikai csapatok vezérkarának „orosz ügyosztálya” irányítja, amelynek élén Grey volt tiszt áll. Ez az osztály bevonta munkájába Dzenisiro Harát, a japán vezérkar „orosz osztályának” volt főnökét és Csidzaburo Jamadzaki alezredest, a „kínai osztály” egykori főnökét. Az „orosz ügyosztály” tevékenységével kapcsolatban figyelmet érdemel a *Dzsiju* című japán ujság 1950 november 6-i számának egy közleménye, amely arról számolt be, hogy a „Daj Nippon Inszacu” nevű japán nyomdavállalat megkezdte Észak-Korea és Szibéria térképeinek nyomását. A lap közölte, hogy ezt a megbízást sürgősnek minősítették és végrehajtása az amerikai megszálló hatóságok felügyelete alatt történt.

Az „orosz ügyosztályban” gyűjtik össze a Szovjetunióból hazatelepített japán hadifoglyok részletes névjegyzékeit is.

A japán sajtó közleményei szerint a Japánban működő amerikai katonai hatóságok a kínvallatás módszereit is alkalmazták, hogy kém-

adatokat szerezzenek a visszatért hadifoglyoktól. Így például Maszami Imura volt hadifoglyot, aki 1949 tavaszán tért vissza a Szovjetunióból, beidézték az isikavai rendőrkapitányságra, onnan pedig bekötött szemmel átszállították az amerikai kémelhárító osztályra, ahol kihallgatták. Az amerikai kémszolgálat nyomozói fenyegetésekkel és kínzásokkal próbáltak belőle értesüléseket kicsikarni a Szovjetunióról. A vallatás este hét órától éjjel egy óráig tartott. Másnap egész nap folytatták Imura kihallgatását. Ha nem felelt valamilyen kérdésre, ököllel arcába vágtak, vagy gyomrára öklözték, míg el nem vesztette öntudatát. Ennivalót egyáltalán nem kapott. Egy hét múlva ismét kihallgatták Imurát és szigorú büntetés terhével megtiltották neki, hogy bárkinek is beszéljen kihallgatásáról.

Egy másik volt hadifogoly, Nisino, öngyilkos lett, amikor másodszor is beidézték kihallgatásra. A Katajanagi faluban (Szaitama prefektúra) lakó Hagivarát, aki 1950 tavaszán tért vissza a Szovjetunióból, több ízben kihallgatták. Felszólították, hogy legyen a hazatért hadifoglyok — főleg kémadatok gyűjtésével foglalkozó — szervezetének ügynöke. Hagivara azonban nem volt hajlandó eleget tenni ennek a felszólításnak. 1951 január 16-i vallatása alkalmával levetköztették és véresre kínozták, hogy kicsikarják belőle a kívánt felvilágosításokat.

Amikor az amerikai imperialisták és csatlósai San Franciscóban megkötötték Japánnal a külön-„békeszerződést”, s Japán és az Egyesült Államok között létrejött az agresszív amerikai-japán „biztonsági egyezmény”, az Egyesült Államok Hadügyminisztériuma utasította a Japánban állomásozó amerikai megszálló csapatok főparancsnokát, hogy hivatalosan állítsa helyre Japánban az úgynevezett Biztonsági Minisztériumot, vagyis a Hadügyminisztériumot, amelynek az lesz a feladata, hogy egybehangolja az ország fegyveres erőinek vezetését. Valamennyi japán katonai és hírszerző szerv az úgynevezett „japán-amerikai bizottság” közvetlen irányítása alatt fog állni. Az újjáélesztett japán kémszolgálat, kémelhárító szolgálat, katonai rendőrség és politikai nyomozó hatóság tevékenységét tehát továbbra is teljes mértékben az amerikaiak ellenőrzik. Az Egyesült Államok kormányzó körei minden „váratlan eshetőség” ellen biztosítani akarják magukat.

Mint a külföldi sajtó közölte, az Egyesült Államok Tokióban központot létesített a távolkeleti és csendesóceáni országokban működő

amerikai kém-, diverziós és terrorista szervezetek tevékenységének irányítására. 1951 januárjában ellátogatott Tokióba Collins tábornok, az Egyesült Államok hadseregének vezérkari főnöke, Vandenberg tábornok, a légierők vezérkari főnöke, Smith altábornagy, az Egyesült Államok Központi Hírszerző Hivatalának főnöke és Bolling vezérőrnagy, a Hadügyminisztérium hírszerző hivatalának helyettes főnöke. Az Associated Press hírügynökség tokiói tudósítójának jelentése szerint Smith és Bolling azért érkeztek Tokióba, hogy „eleget téve MacArthur régebbi meghívásának” meglátogassák a távolkeleti amerikai parancsnokságot és „személyesen tájékozódjanak e hadszíntér helyzetéről”. Egy másik, hitelt érdemlő jelentésből azonban kiderült: Smith azért utazott a japán fővárosba, hogy újjászervezze a távolkeleti amerikai kémtevékenységet irányító hírszerző központot. E közlemény megállapítása szerint erre az újjászervezésre azért volt szükség, mert az Egyesült Államok kormánya több komoly hibát követett el távolkeleti politikájában, mivel az amerikai kémisztolgálat helytelenül ítélte meg a helyzetet ebben az övezetben.

Tokióban Smith tábornok több ízben tanácskozott Ivakuro vezérőrnaggyal, a délkeletázsiai japán kémisztolgálat egykori vezetőjével, akinek szolgálatait most nagymértékben igénybe veszi az amerikai csapatok parancsnokságának hírszerző szerve. Elhatározták, hogy Ivakuro az amerikai kémisztolgálattal karöltve kémcsoportot létesít („különleges hírszerző hivatal”), amelyet személyesen fog irányítani.

A Smith által végrehajtott újjászervezés folytán az Egyesült Államok tokiói hírszerző központjának személyzetét még az addiginál is nagyobb mértékben egészítették ki olyan japán kémekkel, akik kellő „tapasztalattal” rendelkeznek a Szovjetunió, Kína és Korea elleni felforgató tevékenység terén.

Az Egyesült Államok nemcsak a katonai kémtevékenységet fokozza a Távol-Keleten, hanem nagyarányú politikai kémtevékenységet is folytat ebben az övezetben, ami szintén közvetlenül összefügg a csendesóceáni tömb megszervezésével. A *Washington Post* már 1950 márciusában közölte, hogy az Egyesült Államok Külügyminisztériuma meg akarja erősíteni „figyelőállásait” a kínai határ mentén. „Azokat a tisztviselőket, akik azelőtt Kínában működtek, most más, Kína közelében — Délkelet-Ázsiában, Indiában és Pakisztánban — levő szolgálati helyekre osztják be. Az Egyesült Államok tizenhárom új

konzulátust nyit a Távol-Keleten és egy újabb konzulátust a Közép-Keleten — ott, ahol azelőtt sohasem volt amerikai képviselet.” A lap úgy vélte, hogy „egyes képviselöket a kínai határ közelében fognak felállítani, Indokínában, Burmában és esetleg Nepal és Kasmir himalajai övezeteiben”.

Ugyanebben az időben Livingston Merchant, az Egyesült Államok Külügyminisztériumának távolkeleti ügyekkel foglalkozó államtitkára, a következőket jelentette ki a képviselőház költségvetési bizottságában: „Ha azt akarjuk, hogy munkánk hatékony legyen, meg kell erősítenünk, jelentős mértékben meg kell erősítenünk valamennyi őrhelyünket a Kínával határos országokban, Délkelet-Ázsia egész övezetében, a Közel-Keleten és Afrikában. Elengedhetetlenül szükséges, hogy ezeken a helyeken képzett embereink legyenek: minden egyes poszton olyan képzett munkatársra van szükségünk, aki beszél kínaiul, s akinek értesülések szerzésére, elemzésére és Washingtonba való továbbítására rendelkezésre áll a megfelelő segéd-apparátus.”

E szavakból kiderül, hogy itt az amerikai politikai kémsszolgálat hálózatának jelentős kiterjesztéséről van szó az ázsiai kontinensen.

E kémhálózat tevékenységét az Egyesült Államok tokiói nagykövetsége irányítaná. A *Mainicsi* című japán ujság 1952 június 11-én közölte, hogy a nagykövetség személyzetét a legközelebbi jövőben háromszáz főről hétszáz főre növelik. „A tervbevett létszámemelés — állapította meg az ujság — azt bizonyítja, hogy a nagykövetség ténylegesen az Egyesült Államok Külügyminisztériumának távolkeleti kirendeltsége lesz. Normális körülmények között a nagykövetségnek nincs szüksége ilyen nagyszámú személyzetre. Teljesen nyilvánvaló, milyen jelleget ölt a közeljövőben az amerikai nagykövetség tevékenysége.”

Az amerikai kémsszolgálat a Távol-Keleten — Tajvan szigetén, a Fülöp-szigeteken, Japánban és más helyeken — kémiskolákat létesít. Az egyik ilyen iskolát, amely Tokió környékén működik, Iso Szudzuki, a japán kémsszolgálat volt ezredese, a hírhedt kém vezeti. Az iskolák vezetői és tanárai az amerikai kémsszolgálat tisztjei. A hallgatókat főleg a volt kuomintangista tisztok és a volt japán kémsszolgálat tisztjei közül válogatják ki.

Amikor Smith tábornok vezetésével újjászervezték az Egyesült Államok Japánban működő hírszerző központját, különös figyelmet

szenteltek az indiai és pakisztáni amerikai kémhálózat kiépítésének. Ennek oka egyrészt az, hogy az amerikai monopóliumok erősíteni akarják pozícióikat ezekben az országokban és ki akarják onnan szorítani angol partnereiket, másrészt pedig az a körülmény, hogy India és Pakisztán szomszédosak a Szovjetunióval és a Kínai Népköztársasággal.

Az amerikai kémek „szakértőknek” és „tanácsadóknak” álcázva szivárognak be Indiába és Pakisztánba. Bowles, az Egyesült Államok delhi nagykövete nemrégiben kijelentette, hogy Indiában ma 4 000 amerikai tartózkodik, és a legközelebbi jövőben újabb 265 amerikai „technikai szakértő” megérkezését várják.

Pakisztánt az utóbbi években számos magas állású amerikai „turista” látogatta meg, köztük Donovan. Valamennyiüket elsősorban az ország egyes északi vidékei érdeklik. 1951 nyarán Douglas, az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságának tagja is ezeket a vidékeket választotta ki, hogy legközelebbi utazása során itt végezzen „földrajzi kutatásokat”.

Az Indiától északra elterülő és Tibettel határos Nepal sem került el az amerikai imperialisták figyelmét.

Nepal a második világháború befejezéséig ténylegesen Angliától függött, amelyhez ma is az úgynevezett „nagy béke és barátság” szerződése fűzi. 1947-ben az Egyesült Államok betört a brit érdekszférába és behatolt Nepalba, amellyel felvette a diplomáciai és kereskedelmi kapcsolatokat. A *Nation* című indiai lap megírta, hogy Nepal az amerikai imperialistákat elsősorban stratégiai szempontból érdekli mint a Kínai Népköztársaság ellen tervezett háború felvonulási területe. Az amerikaiak tevékenyen résztvesznek Nepalban a repülőterek és autóutak építésében.

1951 április 19-én a *Navbharat Times* című indiai lapban közlemény jelent meg ezzel a címmel: „Az amerikaiak növekvő aktivitása az indiai-nepali határon.” E jelentés közölte, hogy papoknak öltözött amerikaiak százai létesítenek Nepal különböző helyein kémközpontokat. Nagy amerikai kémközpont létesült többek között Pitoragarban (Nepal és India határán). Az ujság megállapította: „Az Egyesült Államok a tibeti kudarc után most Nepalra próbálja rátenni kezét . . .

Az Egyesült Államok delhi nagykövetsége nagy összegeket fordít e kémtevékenységre.”

Az amerikai imperialisták behálózzák az ázsiai és csendesóceáni országokat kémszervezetükkel, s ugyanakkor Japánt a távolkeleti agresszió és a Szovjetunió, Kína, Észak-Korea, Vietnam és a Mongol Népköztársaság elleni felforgató tevékenység legfőbb központjává teszik. De az ázsiai és a Csendes-óceán medencéjében lakó népek — köztük a japán nép is — harcot indítottak az imperializmus ellen, és szilárdan eltökélték, hogy megfékezik az új háború gyújtogatóit.

BEFEJEZÉS

E könyvben felsorolt számos tény azt bizonyítja, hogy az amerikai imperialisták olyan kémiszolgálatot akarnak létrehozni, amely csápjai-val körülönné az egész földet és „mindent tud”. Az Egyesült Államok kormányzó körői úgy vélik, hogy az általuk kiagyalt „totális kémkedés” rendszerének igen fontos szerepe lesz a Szovjetunió és a népi demokratikus országok elleni háború előkészítésében. Ezek a körök azt hiszik, hogy ha a „tökéletesség” legmagasabb fokára fejlesztik kém szervezetüket, és ha a legkülönbözőbb kémértésülések özöne fut be hozzájuk, úgy — amennyiben sikerül kirobbantaniok a háborút — ebben a háborúban győzelmet arathatnak.

A Wall Street arra törekszik, hogy megteremtse a totális kémkedést, és a lehető legteljesebb mértékben át akarja venni a fasiszta kémiszolgálatok örökségét: mind az „élőállományt”, mindpedig az aknamunka legaljasabb és legalattomosabb módszereit.

Amerikai sajtóközleményekből megállapíthatjuk, hogy 1948 őszén Amerikának már olyan kémiszolgálata volt, amely szervezeti felépítésében és méreteiben jelentősen túlszárnyalta a második világháború amerikai kémiszolgálatát.

Az Egyesült Államok kormánya a háború utáni időszakban hatalmas összegeket költött a kémhálózat megszervezésére. Az utóbbi tíz évben — még az amerikai sajtóban közzétett hivatalos adatok szerint is — százszorosára emelkedtek az amerikai Hadügyminisz-

térium és Tengerészeti Minisztérium kémiszolgálatára fordított kiadások, melyek jelenleg évi háromszázmillió dollárba rúgnak. Hivatalos közlések szerint ezidőszámtól csupán e két minisztérium hírszerző szervei több mint harmincötezer embert foglalkoztatnak. Richard Wilson amerikai újságíró a *Look* című folyóiratban megállapította, hogy az Egyesült Államoké „a világ legnagyobb és legköltségesebb kémhálózata”.

S az amerikai kémiszolgálat ennek ellenére is egyik vereséget a másik után szenved a demokrácia és a szocializmus tábora ellen folytatott harcában. Ezek a kudarcok vad dühvel töltik el az Egyesült Államok imperialistáit. Az amerikai imperialisták semmiféle pénz-áldozattól nem riadnak vissza, hogy hatékonyra tegyék az amerikai kémiszolgálatnak a Szovjetunió és a népi demokratikus országok ellen irányuló felforgató tevékenységét. Lodge, volt republikánus párti szenátor, felszólította az Egyesült Államokat, hogy folytasson „diverziós hadjáratot” a Szovjetunió ellen és ne sajnáljon háromszáz—négy-százmillió dollárt sem „titkos diverziós cselekményekre”. Ugyanilyen értelemben nyilatkoztak Taft, Wiley és Brewster szenátorok, s rajtuk kívül az Egyesült Államok Kongresszusának még számos tagja és sok más amerikai politikus.

Ilyen hisztérikus szovjetellenes felhívásokat hangoztatnak az amerikai háborús gyújtogatók, akik józan ítélőkéességük utolsó maradványait is elvesztették. S felhívásaik visszhangra is találtak az Egyesült Államok Kongresszusában, amely az utóbbi évek folyamán olyan törvényeket hozott, amelyek fokozzák a Szovjetunió és a népi demokratikus országok elleni felforgató tevékenységet.

1951 október 10-én írta alá Truman, az Egyesült Államok elnöke, a Szovjetunió és a népi demokratikus országok ellen irányuló szégyenletes „1951. évi kölcsönös biztonsági törvényt”, amely százmillió dollár erejéig külön pénzösszegek kiutalását irányozza elő „a Szovjetunióban, Lengyelországban, Csehszlovákiában, Magyarországon, Romániában, Bulgáriában és Albániában élő egyes személyek . . . vagy a felsorolt országokból menekült személyek” pénzbeli támogatására, „akár abból a célból, hogy ezeket a személyeket az Északatlanti Egyezmény Szervezetének támogatására szolgáló fegyveres erők részlegeibe tömörítsék, akárpedig más célokból”.

Ez a „törvény” az Egyesült Államok legdurvább, példa nélkül álló

beavatkozása más országok belügyeibe, ez a törvény a nemzetközi jog szabályainak hallatlan megsértése. Összeegyeztethetetlen az országok közötti normális kapcsolatokkal és az államok szuverenitásának tiszteletbentartásával. Ezt a „törvényt” nem lehet másnak minősíteni, mint agresszív lépésnek, amelynek az a célja, hogy még jobban megzavarja az Amerikai Egyesült Államok és a Szovjetunió közötti kapcsolatokat és kiélezze a nemzetközi helyzetet.

Az Egyesült Államok kormánya az „1951-es törvénnyel” kirívó módon megszegte azokat a kötelezettségeket, amelyeket magára vállalt, amikor diplomáciai kapcsolat létesült a Szovjetunió és az Egyesült Államok között. A megállapodás kifejezetten leszögezi: az Egyesült Államok kormánya és a Szovjetunió kormánya egyaránt kötelezi magát, hogy „nem létesít, nem segítyez és nem támogat olyan katonai szervezeteket vagy csoportokat, amelyeknek célja a fegyveres harc” a másik fél ellen és „megakadályoz minden néven nevezendő toborzást az ilyen szervezetekbe és csoportokba”.

Az Egyesült Államok kormánya — mint a szovjet kormány 1951 november 21-i tiltakozó jegyzéke leszögezte — az „1951-es törvény” elfogadásával csupán „leleplezi magát mint a béke ellenségét, a magára vállalt kötelezettségek megszegőjét, mint olyant, aki gátlás nélkül lábbal tapossa a nemzetközi jog és az államok közti kapcsolat elemi szabályait”.

Stone, a *Daily Compass* című amerikai liberális lap tudósítója, „A terrorista revolvere nem diplomáciai fegyver” című cikkében kommentálta a szovjet kormány jegyzékét és igen helyesen írta: „A kérdés valójában igen egyszerű. Más országokban működő terroristák pénzélése ellenséges aktus, amely összeegyeztethetetlen a békés szándékokat hangoztató nyilatkozatokkal. Ez agresszív lépés. Függetlenül a céltól, el kell ismerni, hogy a terrorizmus messze túl lépi az Északatlanti Egyezményben kifejezésre juttatott védelmi célokat . . . A gyilkos tűre, a terrorista revolvere és a földalatti összekülvő bombája nem diplomáciai fegyver és nem alkalmas a békés szándékok bizonyítására.”

A Szovjetunió és a népi demokratikus országok népei az éberség további fokozásával válaszoltak az amerikai imperialistáknak erre az újabb agresszív cselekményére. Minden kémet, diverzánst és terroristát, akit az amerikai kémiszolgálat vagy más imperialista országok

kémszolgálat a Szovjetunióba és a népi demokratikus országokba küld, utólr a szigorú büntetés.

Malenkov elvtárs a XIX. pártkongresszuson a Központi Bizottság beszámolójában rámutatott arra, hogy a Szovjetállam ellenségei állhatatosan arra törekednek, hogy becsempésszék hozzánk ügynökeiket, s megpróbálják aljas céljaikra felhasználni a szovjet társadalom ingatag elemeit. A párt belpolitikai feladatainak meghatározása során Malenkov elvtárs hangsúlyozta, hogy éber figyelemmel kell kísérnünk a háborús gyujtogatók mesterkedéseit, s minden eszközzel erősíteniünk kell a Szovjet Hadsereget, a Hadiflottát és az államvédelmi szerveket.

Az új háború gyujtogatói, a pusztulásra ítélt kapitalizmus titkos fegyvere elleni sikeres harc legfontosabb feltétele a néptömegek állandó és lankadatlan ébersége. Csak ennek segítségével leplezhetjük le idejekorán a béke ellenségeinek kalandor terveit, s hiúsíthatjuk meg az ilyen tervek megvalósítását.

A szovjet emberek ébersége a legfontosabb fegyver a külföldi kémek elleni harcban.

Sohasem szabad megfeledkeznünk arról, hogy az imperialista kémszolgálatok ügynökei agyafúrt módszerekkel dolgoznak, és a legkisebb lazaságot is ki tudják használni aljas céljaik érdekében. Minden lehető módon álcázzák magukat, hogy észrevétlenek maradjanak és gyakran a „hazafi” álarcát öltve magukra követik el gáztetteiket. „Ahhoz pedig, hogy kézrekerítsük őket — írta Lenin 1919 augusztusában „Levél a munkásokhoz és parasztokhoz a Kolcsakon aratott győzelem alkalmából” című cikkében —, ügyesnek, óvatosnak, öntudatosnak kell lennünk, a legéberebb figyelemmel kell kísérnünk a legkisebb rendetlenséget, a szovjet törvények lelkiismeretes végrehajtásától való legkisebb eltérést”¹.

A valódi éberség első és feltétlen követelménye az államtitok gondos megőrzése. A Szovjetunió Kommunista Pártja megköveteli minden tagjától, hogy a legszigorúbban őrizze meg a párt- és államtitkot. A XIX. pártkongresszuson elfogadott Szervezeti Szabályzat ezt a követelményt támasztja a kommunistával szemben: „Őrizze meg a párt- és államtitkot, legyen politikailag éber, szem előtt tartva, hogy

¹ Lenin Művei. 29. köt. Szikra 1953. 574—575. old.

a kommunisták éberségére szükség van minden területen és minden körülmények közt. A párt- és államtitok kifecsegeése büntett a párttal szemben, s összeférhetetlen a párthoz tartozással”².

Az államtitoknak rendkívül nagy jelentősége van szocialista államunk életében. Az államtitok megőrzése egyik legfontosabb biztosítéka annak, hogy sikeresen végre tudjuk hajtani a népgazdasági terveket, a szovjet kormány intézkedéseit a Szovjetunió hatalmának és védelmi képességének megszilárdítása érdekében.

A külföldi kémiszolgálatoknak már régóta fáj a foguk azokra a vívmányokra, amelyeket hazánk a tudomány, a találmányok és az iparfejlesztés terén elért. Az orosz emberek alkotótevékenysége iránti különleges „érdeklődésüknek” megvan a magyarázata, mert nincs a tudománynak olyan ága, amelyben a tehetséges orosz nép a legnagyobb alkotásokkal ki ne tűnt volna. Világszerte ismert az olyan orosz tudósok neve, mint Lomonoszov, Mengyelejev, Popov, Szeccsenov, Mecsnyikov vagy Pavlov.

Az orosz tudomány e vezető egyéniségeit határtalan hazafiság és rendkívüli szerénység jellemzi. E tudósok közül egyik sem kereste soha a Nyugat kegyeit, egyikük sem hajbókolta a Nyugat előtt. Egyikük sem adta fel egy pillanatra sem nemzeti öntudatát. Mindig szilárdan ellen tudtak állni a külföldi kémszervezetek olykor igen raffinált kísérleteinek, mert lelkes hazafiak, hazájuk hű fiai voltak.

Mengyelejev alkotótevékenysége például állandóan a külföldi kémiszolgálatok figyelmének középpontjában állt. Egyikük minden áron meg akarta szerezni a Mengyelejev által feltalált füstnélküli lőpor előállításának receptjét. Ezért ez a kémiszolgálat Pétervárra küldte egyik ügynökét, aki mint mérnök igyekezett Mengyelejev közelébe férkőzni. Amikor az ügynök látta, hogy sem hódoló ömlengésekkel, sem más módszerekkel nem tud Mengyelejevnél célt érni, elhatározta, hogy vesztegetéshez folyamodik. De ismerte Mengyelejev hazafiságát, ezért nem mert személyesen előállni ilyen ajánlattal hanem Pétervárról való elutazásának napján egy harmadik személyen keresztül próbálta rávenni Mengyelejevet, hogy egymillió rubelért

² A Szovjetunió Kommunista Pártjának XIX. kongresszusa. Szikra 1953. 1117. old.

árulja el a füstnélküli lőpor előállításának titkát. Mengyelejev azonban, alig hogy tudomást szerzett erről, nyomban személyesen jelentette a hatóságoknak, milyen ajánlattal fordultak hozzá.

Még ennél is nagyobb szívóssággal és kitartással vadásznak a külföldi kémiszolgálatok a Szovjetország államtitkaira, s arcátlanságuk ezen a téren nem ismer határt. Tudunk olyan esetekről, amikor egyes magas állású külföldi „diplomáták” nem ártallották, hogy titkaink megkaparintása érdekében személyesen is kémkedjenek.

1947 június 10-én megjelent a Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetje Elnökségének rendelete „az államtitok kifecsegeséséért és az államtitkot tartalmazó okmányok elvesztéséért való felelősségről”. A szovjet emberek azzal válaszoltak e rendeletre, hogy fokozták éberségüket, aminek eredményeképpen számos ellenséges ügynököt sikerült leleplezni.

Manapság nincs olyan „apróság”, amely ne érdekelné az imperialista kémiszolgálatokat. Mindenről tudni akarnak, aminek akár csak a legcsekélyebb kapcsolata is van hazánk védelmével és gazdasági potenciáljával. Érdekli őket a katonai alakulatok létszáma, felszerelése és elhelyezése, érdeklik őket a hadihajókra vonatkozó különféle adatok, s minden adat, amely a Szovjet Hadsereg és a Hadiflotta ellátására vonatkozik; tudni akarják, hol vannak a lőszer-, üzemanyag-, élelmiszer- s egyéb raktárak és bázisok, s milyen készleteket tárolnak ott; ismerni akarják a vasúti, tengeri és folyami szállítóeszközök és a gépkocsiállomány állapotát és kapacitását, a vasútállomások és vasúti csomópontok, a tengeri és folyami kikötők munkáját; érdekli őket az üzemek elhelyezése, a termelés állapota, a gyárak és általában minden szovjet iparvállalat munkáslétszáma és nyersanyagkészlete, a mezőgazdaság állapota, a szovjet föld méhében rejlő kincsek és ezer meg-ezer más adat. Ezért a leggondosabban őriznünk kell minden olyan adatot, amelyet a külföldi kémiszolgálatok felhasználhatnának a Szovjetunió védelmi képességének és érdekeinek rovására.

Az államtitok első számú és legveszedelmesebb ellensége — a fecseges. A fecsegő valóságos főnyeremény egy kém számára. Nem egy példát tudunk arra, hogy az imperialista ügynökök értékes bizalmas adatokhoz jutottak a fecsegőkön keresztül. A külföldi kémek kihallgatják a fecsegetést az utcán, a villamoson, az autobuszon, az éttermekben és klubokban, a hivatalok folyosóin és más nyilvános helyeken.

Sztálin elvtárs így nyilatkozott azokról az emberekről, akik nem tudják tartani a nyelvüket: „Az az ember, akinek nem azért van nyelve, hogy azt kormányozza, hanem azért, hogy maga engedelmeskedjék saját nyelvének, nem tudhatja, mikor és mit fecseg a nyelve”³.

Belénk kell idegződnie, hogy aki bárhol titkos ügyekről beszél — akár legközelebbi hozzátartozóival vagy szűk családi és baráti körben — államellenes bűnt követ el. Még gyerekek előtt sem lehet hivatalos titkokról beszélni. Tudnunk kell, hogy aki fitogtatni akarja jólértesült-ségét — akár a legjelentéktelenebb, de államtitoknak minősülő kérdésben — közvetlenül segédkezet nyújt a külföldi kémiszolgálatoknak.

Az imperialista kémiszolgálatok, hogy kikémleljék államtitkainkat, elsősorban az ingatag erkölcsű, kicsapongásra és iszákosságra hajló embereket igyekeznek megnyerni maguknak. „Ami a bornemisszának az eszében, az a részegnek a nyelvén van” — mondja a közmondás. Könnyebb a részeg emberből kicsikarni, avagy tőle ellopni a bizalmas értesüléseket és okmányokat.

Az éberség elválaszthatatlanul hozzátartozik a szovjet hazafisághoz. A szovjet emberek hazafias érzésének egyik legfontosabb megnyilvánulása az éberség. Éberséget kell tanúsítani mindenben, aminek köze van az állami érdekekhez, mindenben, ami hazánkat érinti.

Mindenütt ébernek kell lenni. Nincs az állami életnek, a gazdasági építésnek, a tudományos, kulturális vagy társadalmi tevékenységnek olyan területe, ahova ne próbálnának behatolni a külföldi kémiszolgálatok.

A szocialista igazságszolgáltatás teljes szigorával sujt le a külföldi kémiszolgálatok ügynökeire. A szovjet emberek határozottan követelik, hogy a legszigorúbb büntetést szabják ki az imperialista reakciónak azokra a megvetésreméltó bérenceire, akikről bebizonyosodott, hogy felforgató tevékenységet folytattak hazánk ellen. A nemzeti köztársaságok, a szakszervezetek, a parasztszervezetek és a kultúra számos képviselője azzal a kéréssel fordult a Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetje Elnökségéhez, hogy a bűnösök e kategóriájára alkalmazzák a halálbüntetést. A Szovjetunió Legfelsőbb Szovjetjének Elnöksége figyelembe vette e kérelmeket, és 1950 január 12-én rendeletet adott ki, amely kimondja, hogy a halálbüntetés eltörléséről

³ Sztálin Művei. 6. köt. Szikra 1951. 46. old.

szóló 1947 május 26-i rendeletről eltérően, mint legsúlyosabb büntetés, halálbüntetés is kiszabható a hazaárulókra, kémekre, a felforgató és diverziós cselekmények elkövetőire.

A külföldi kémszolgálatok a legalattomosabb módszereket alkalmazzák a Szovjetunió ellen folytatott harcban. De ha minden szovjet hazafi éber lesz, a legszigorúbban megőrzi államtitkainkat, s fáradhatatlanul harcol a könnyelműség és bűnös hanyagság minden megnyilvánulása ellen, úgy az imperialisták minden próbálkozása kudarcra van kárhozthatva.

Minden szovjet ember kötelessége, hogy fokozza éberségét, s előmozdítsa szocialista hazánk hatalmának további megerősödését.

TARTALOM

<i>Bevezetés</i>	7
ELSŐ FEJEZET	
Lapok a közelmúlt történetéből	17
MÁSODIK FEJEZET	
A második világháború kulisszái mögött	55
HARMADIK FEJEZET	
Hitler amerikai követői	98
NEGYEDIK FEJEZET	
Az imperialista kémszervezetek szövetsége	171
ÖTÖDIK FEJEZET	
A „Szentszék” kémszervezete az amerikai imperializmus szolgálatában	189
HATODIK FEJEZET	
A fő csapás iránya	220
HETEDIK FEJEZET	
Az imperialista reakció titkos háborúja a népi demokratikus országok ellen ...	267
NYOLCADIK FEJEZET	
Tito fasiszta klikkje — az amerikai-angol imperialisták és kémszolgálataik ügy- nöksége	311
KILENCEDIK FEJEZET	
A Távol-Keleten	335
<i>Befejezés</i>	382

Címlapot tervezte: Langer Emil.

A fordítást ellenőrizte: Lénárt György.

Műszaki vezető: Szécsi Andor.

A könyv szedését 1954. II. 8-án kezdték meg. Megjelent 1954. IV. 20-án,
4000 példányban. Tartalmaz 24,2 szerkesztői ívet. Terjedelem 24,5 (A/5) ív.

5766. Franklin-nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

Felelős: Vértés Ferenc.

